

KALLELSE

Nämnd	Kommunfullmäktige
Datum och tid	2016-12-13 Kl. 18:00 Referensgruppen sammanträder kl. 16:30-17:15 Miniseminarium om Översiktsplanen kl. 17:15-17:45
Plats	Zodiaken, Bruksgymnasiet, Gimo

Besök	Nr	ÄRENDELISTA	Föredragande/inbjudna
		Uppvaktning av förtroendevalda som varit förtroendevalda i 25 år	
		Utdelning av utvecklingspriset	
	1	Allmänhetens frågestund	
	2	Information	
	3	Policy för hållbar utveckling, antagande	
	4	Tillägg till investeringsbudget 2017 för finansiering av förslaget till utformning av Rådhusorget, Östhammar	
	5	VA-taxa, antagande	
	6	Tomtagifter och regler för tomtkö, antagande	
	7	Ny taxa för alkohollagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, Östhammars kommun, antagande	
	8	Timtaxa för handläggning enligt Miljöbalken, antagande	
	9	Ändring av högkostnadsskyddet – maxtaxan, antagande	
	10	Gemensam nämnd för kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsade hälso- och sjukvård- avtal om samverkan, antagande	

- 11 Gemensam nämnd för kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsade hälso- och sjukvård, reglemente, antagande
- 12 Översiktsplan för Östhammars kommun, antagande
- 13 Daglig verksamhet, omorganisering av delar av verksamheten
- 14 Räddningsnämndens delårsuppföljning per augusti 2016, anmälan
- 15 Överförmyndarnämndens verksamhetsuppföljning samt delårsbokslut för augusti 2016, anmälan
- 16 Uppföljning av ärenden i kommunfullmäktige, rapport
- 17 Svar på motion angående vandringsled runt Dannemorasjön
- 18 Valärenden
- 19 Anmälningsärenden

Sekreterare Inger Modig Lind

Ordförande Jonas Svensson (S)

Uppvaktning av förtroendevalda som varit förtroendevalda i 25 år

I år uppvaktas fyra förtroendevalda som haft förtroendemannaupdrag i Östhammars kommun i 25 år.

De förtroendevalda är:

Jonas Svensson (S)

Kerstin Björck-Jansson (C)

Gunilla Delwall (M)

Gunnel Wahlgren (C)

Utdelning av utvecklingspris

Kommunens utvecklingspris 2016

Östhammars kommun har instiftat ett utvecklingspris för att uppmärksamma, premiera och uppmuntra givande utvecklingsarbete inom den kommunala verksamheten. Priset är en utmärkelse till en eller flera verksamheter eller personer, som med utveckling och handlingskraft i fokus, har åstadkommit förenkling, förnyelse och förbättring till nytta för kommunens medborgare. Kriterierna för priset är att: processen ska ha initierats utifrån medborgar-/brukarbehov, processen ska vara kopplad till ett eller flera KF-mål och till kommunens värdeord/värdegrund. Förbättringsarbetet ska dessutom vara dokumenterat samt möjligt att på sikt kunna tematiseras.

Årets pristagare

- **Kristina Westerberg Pettersson**

Prissumma 15 000 kr som kan disponeras fritt av pristagaren.

Motivering:

Med en kreativ och enkel lösning visar Kristina Westerberg Pettersson, undersköterska vid Parkvägens äldreboende i Österbybruk, hur ett buntband kan förändra och förnya ett invariant arbetssätt.

Genom individuella lösningar som utgår från den enskildes behov och önskemål höjs kvalitén inom vård och omsorg. Sedan oktober 2016 har Kristinas lösning dessutom blivit ett lärande exempel som sprids nationellt via Socialstyrelsens publikationer.

- **Eva Andersson**

Prissumma 5 000 kr som kan disponeras fritt av pristagaren.

Motivering:

Som enhetschef vid Parkvägens äldreboende, visar Evas ledarskap hur en uppmuntrande och stödjande kultur skapar goda förutsättningar för verksamhetsutveckling på det lokala planet.

- **Medarbetarna vid Edsvägen 16 och Maria Ek**

Prissumma 20 000 kr som kan disponeras fritt av verksamheten.

Motivering:

Genom sitt engagerade arbete med kultur i vården skapar Edsvägens medarbetare tillsammans med Maria Ek, socialt ansvarig samordnare, ett strukturerat arbetssätt för att göra kulturen mer tillgänglig för äldre och funktionshindrade.

Resultatet av det genomförda utvecklingsarbetet ökar förståelsen för hur kultur i vården bidrar till hälsa och välbefinnande för de äldre. Arbetet visar också på styrkorna med att samarbeta över förvaltningsgränser, både Barn- och utbildningsförvaltningen och Kultur- och fritidsförvaltningen har varit aktiva i arbetet.

Jury

Juryn som utsett pristagarna är representanter från samtliga kommunens förvaltningar och ordförande är administrativ chef, Lednings- och verksamhetsstöd. Juryn var enhällig i beslutet.

1

Dnr KS-2016-75

Dpl 912

Allmänhetens frågestund

Följande frågor har inkommit till allmänhetens frågestund.

2

Dnr KS-2016-6

Dpl 904

Information

Handling A

Rapport om aktuellt från strategienheten, slutförvarsfrågor, perioden 2016-11-15 – 2016-12-31 redovisas.

Kommunfullmäktiges sammanträden sker enligt följande;
14 februari 2017 i Frösåkersskolans matsal, Östhammar, kl. 18:00
25 april 2017 i Zodiaken, Bruksgymnasiet, Gimo, kl. 18:00
13 juni 2017 i Frösåkersskolans matsal, Östhammar, kl. 18:00

Kommunfullmäktiges beslut

3 Dnr KS-2014-373 Dpl 003

Policy för hållbar utveckling, antagande

Handling B

Enligt uppdrag från Kommunstyrelsens arbetsutskott har Strategienheten utvärderat Östhammars kommuns miljöpolicy antagen av KF 1998. Med utvärderingen och omvärldsanalys av andra kommuners och organisationers policydokument som grund, föreslår Strategienheten att Miljöpolicy ersätts med Policy hållbar utveckling. Policyn ska innefatta både ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. I sin nuvarande form fokuserar policyn främst på den ekologiska hållbarheten men ger i sin skrivning utrymme för kompletteringar gällande social och ekonomisk hållbarhet. Förslag till policy har arbetats fram av Strategienheten och omarbetats efter yttranden från förvaltningar och nämnder.

Strategienhetens skrivelse 2016-09-27 föreligger.

Miljösakkunnig Camilla Andersson föredrar ärendet. Chef för strategienheten och översiktsplanerare Per Hedfors medverkar.

Arbetsutskottets förslag 2016-10-11

Förslag till Policy för hållbar utveckling förs upp för antagande i kommunfullmäktige och ersätter därmed beslutad Miljöpolicy för Östhammars kommun, antagen 1998-04-28.

Följduppdrag ges gällande kompletteringar av policydokument med inriktning på social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet. Dessa fördjupningar ska utvecklas under 2017.

Policyn ska följas upp inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning, årsredovisning och budgetarbete.

Förslag till Policy för hållbar utveckling behandlas av kommunfullmäktige i december 2016.

Pär-Olov Olsson (M) deltar inte i beslutet.

I ärendet yttrar sig Pär-Olov Olsson (M).

Kommunstyrelsens förslag 2016-10-18

Kommunfullmäktige antar policy för hållbar utveckling och ersätter därmed beslutad Miljöpolicy för Östhammars kommun, antagen 1998-04-28.

Följduppdrag ges gällande kompletteringar av policydokument med inriktning på social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet. Dessa fördjupningar ska utvecklas under 2017.

Policyn ska följas upp inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning, årsredovisning och budgetarbete.

Förslag till Policy för hållbar utveckling behandlas av kommunfullmäktige i december 2016.

Kommunfullmäktiges beslut

4 Dnr KS-2015-400 Dpl 672

Tillägg till investeringsbudget 2017 för finansiering av förslaget till utformning av Rådhusorget, Östhammar

Handling C

Arbetsgruppens för konstnärlig gestaltning av Rådhusorget har på sammanträde den 26 augusti 2015 beslutat att föreslå kommunstyrelsen gå vidare med konstnären Eva Fornåå, och utveckla skissförslaget Mellan havet och skogen som en del av en helhetslösning för Rådhusorget.

Arbetsgruppen kommer också att förorda att Östhammars kommun ansvarar för att en dialog inleds med invånarna i Östhammar kring vad en helhetslösning för torget kan innehålla. Dialogen förs med en referensgrupp bestående av representanter från olika intressegrupper i Östhammar, så som företrädare för föreningsliv, näringsliv och boende i närområdet.

Kulturstrateg Peter Källman och kultur- och fritidschef Lena Hellström föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2015-09-08

Kommunstyrelsen går vidare med konstnären Eva Fornåå, att utveckla skissförslaget Mellan havet och skogen som en del av en helhetslösning för Rådhusorget.

Kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att tillsammans med tekniska förvaltningen inleda en dialog med invånarna i Östhammar kring vad en helhetslösning för torget kan innehålla. Dialogen förs med en referensgrupp bestående av representanter från olika intressegrupper i Östhammar, så som företrädare för föreningsliv, näringsliv och boende i närområdet.

I ärendet yttrar sig Margareta Widén Berggren (S), Kerstin Dreborg (MP) och Lars O Holmgren (BOA).

Kommunstyrelsens beslut 2015-09-15

Kommunstyrelsen går vidare med konstnären Eva Fornåå, att utveckla skissförslaget Mellan havet och skogen som en del av en helhetslösning för Rådhusorget.

Kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att tillsammans med tekniska förvaltningen inleda en dialog med invånarna i Östhammar kring vad en helhetslösning för torget kan innehålla.

Dialogen förs med en referensgrupp bestående av representanter från olika intressegrupper i Östhammar, så som företrädare för föreningsliv, näringsliv och boende i närområdet.

Kultur- och fritidschef Lena Hellström, ordförande i kultur- och fritidsnämnden Jonas Lennström, teknisk chef Annila Bexelius och projektledare Malin Kingfeldt besöker arbetsutskottet och presenterar förslag till utformning av Rådhusorget i Östhammars.

Arbetsutskottets förslag 2016-11-22

Kommunstyrelsen föreslås besluta att utformningen av Rådhusorget i Östhammar utförs i enlighet med föreliggande utformningsförslag.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att finansiering av utformningen behandlas i tilläggsbudget.

En kort presentation i ärendet lämnas på kommunstyrelsens sammanträde 2016-11-29.

Kommunstyrelsens beslut 2016-11-29

Kommunstyrelsen beslutar att utformningen av Rådhusorget i Östhammar utförs i enlighet med föreliggande utformningsförslag.

Kommunstyrelsen uppdrar åt Trafiknämnden att införa tidsbegränsning på de föreslagna parkeringsplatserna, behålla gåfartszon samt möjliggöra avstängning av torget för biltrafik helt under sommarmånaderna. Den föreslagna trafiklösningen ska utvärderas och redovisas för kommunstyrelsen två år efter införandet.

Kommunstyrelsens förslag 2016-11-29

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att tillföra 2 mkr till investeringsbudget för 2017 för att finansiera förslaget.

Kommunfullmäktiges beslut

5 Dnr KS-2016-863 Dpl 548

VA-taxa, taxejusteringar, antagande

Handling D¹⁻²

Östhammars kommuns VA-verksamhet ska enligt kommunfullmäktigebeslut anslutas till Gästrike Vatten. Gästrike Vatten har beräknat att för 2017 är en taxeökning om 20 % nödvändig. Beräkningen är baserad på tidigare kommuners anslutning till organisationen. Idag finansieras en rad kommungemensamma tjänster och system och ekonomisystem, lönesystem, företagshälsovård etc. centralt och belastar inte VA-taxan. Efter anslutningen till Gästrike Vatten kommer sådana tjänster och system att direkt belasta VA-verksamheten. Personaltätheten inom VA-verksamheten kommer att förstärkas efter anslutningen vilket även det är bidragande till taxehöjningen.

Prognos för VA och bruksavgift 2016 föreligger.

Teknisk chef Annila Bexelius och ekonom Fredrik Hübinette föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2016-11-22

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta om en höjning av bruksavgifterna för VA med 20 % fr.o.m. 1 januari 2017. Avgifterna blir då enligt nedanstående:

Fast avgift om

< 600 kbm/år 4 508 kr/år inkl. moms

> 600 kbm/år 18 276 kr/år med moms

samt en rörlig avgift för både renvatten och spillvatten enligt nedan

Renvatten 14,14 kr/kbm med moms

Spillvatten 21,17 kr/kbm med moms

Yrkande

Lars O Holmgren (BOA) yrkar att taxan hålls oförändrad då beräkningen av taxehöjningen är baserad på tidigare kommuners anslutning till Gästrike vatten AB vilket måste vara ett alltför trubbigt instrument för att prognostisera en kostnads utveckling för ett taxefinansierat kollektiv, då varje kommun har sina respektive förutsättningar.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkandet och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå Lars O Holmgrens (BOA) yrkande.

Kommunstyrelsens förslag 2016-11-29

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta om en höjning av bruksavgifterna för VA med 20 % fr.o.m. 1 januari 2017. Avgifterna blir då enligt nedanstående:

Fast avgift om

< 600 kbm/år	4 508 kr/år inkl. moms
> 600 kbm/år	18 276 kr/år inkl moms

samt en rörlig avgift för både renvatten och spillvatten enligt nedan

Renvatten	14,14 kr/kbm inkl moms
Spillvatten	21,17 kr/kbm inkl moms

Lars O Holmgren reserverar sig mot förslaget till förmån för eget yrkande.

Kommunfullmäktiges beslut

6

Dnr KS-2016-625

Dpl 286

Tomtagifter och regler för tomtkö, antagande

Handling E

Kommunens tomtavgift behöver revideras. Samtidigt finns anledning att se över systemet med tomtkö.

Förslag till beslut

- Tomtpriset i befintliga områden höjs från 2017-01-01 till 300 kr/kvm, det nya priset inkluderar även tomterna i Uddnäs.
- Tomtkön avvecklas från 2017-01-01. Betalda avgifter återbetalas.
- Nya tomtområden lämnas till mäklare för försäljning till högst bjudande dock sätts ett lägsta pris för tomter i området.
- Den fastställd taxa på 35 kr/kvm för industritomter upp till 3 000 kvm tas bort. Prissättning på kvarvarande industritomter sker efter förhandling. Prissättning och försäljningssättning i nya industriområden beslutas i varje enskilt fall.

Teknisk chef Annila Bexelius föredrar ärendet.

Diskussioner förs i ärendet.

Arbetsutskottets beslut 2016-08-16

Arbetsutskottet har tagit del av informationen.
Kommunstyrelsen informeras i ärendet 2016-08-23.

Kommunstyrelsens beslut 2016-08-23

Ärendet skickas ut till samtliga partigrupper och behandlas i kommunstyrelsens arbetsutskott och kommunstyrelsen i oktober månad och kommunfullmäktige i november månad.

Diskussioner förs i ärendet. Teknisk chef Annila Bexelius och ekonom Fredrik Hübinette medverkar.

Arbetsutskottets beslut 2016-11-22

Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen, utan eget förslag till beslut.

I ärendet yttrar sig Cecilia Bernsten (C).

Kommunstyrelsens förslag 2016-11-29

Tomtavgifter och regler för tomtkö fastställs i enlighet med nedan:

- **Tomtpriset i befintliga områden höjs från 2017-01-01 till 300 kr/kvm, det nya priset inkluderar även tomterna i Uddnäs.**
- **Tomtkön avvecklas från 2017-01-01. Betalda avgifter återbetalas.**
- **Nya tomtområden lämnas till mäklare för försäljning till högst bjudande dock sätts ett lägsta pris för tomter i området.**
- **Den fastställd taxa på 35 kr/kvm för industritomter upp till 3 000 kvm tas bort. Prissättning på kvarvarande industritomter sker efter förhandling. Prissättning och försäljningssättning i nya industriområden beslutas i varje enskilt fall**

Kommunfullmäktiges beslut

7	Dnr KS-2016-784	Dpl 705
	Dnr BMN-2016-377	Dpl 705

Ny taxa för alkohollagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, Östhammars kommun, antagande

Handling F

Bygg- och miljönämnden övertog ansvaret för alkohollagen, tobakslagen och receptfria läkemedel från socialnämnden 2016. Taxan behöver justeras för att täcka Bygg- och miljönämndens kostnader för tillsynen.

Bygg- och miljönämndens beslut 2016-10-19

Bygg- och miljönämnden föreslår kommunfullmäktige att anta ny taxa för ”Taxa för alkohollagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, Östhammars kommun” som ska gälla från och med 2017-01-01.

Arbetsutskottets förslag 2016-11-01

Kommunstyrelsen förslår kommunfullmäktige att anta ny taxa för ”Taxa för alkohollagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, Östhammars kommun” att gälla från och med 2017-01-01.

Kommunstyrelsens förslag 2016-11-29

Taxa för alkohollagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, Östhammars kommun antas att gälla från och med 2017-01-01.

Kommunfullmäktiges beslut

8	Dnr KS-2016-789	Dpl 801
	Dnr BMN-2016-2313	Dpl 801

Timtaxa för handläggning enligt Miljöbalken, antagande

Handling G¹⁻²

Enligt ”Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, Östhammars kommun”, kan Bygg- och miljönämnden årligen justera taxan enligt Sveriges kommuner och Landstings index PKV. För 2017 ger indexet möjlighet att justera taxan med +2,9 %. Detta skulle innebära en ökning ed 26,39 kr. 2016 års timtaxa är 910 kr, denna höjning skulle ge en timtaxa på 936 kr.

Bygg- och miljönämnden ser dock att denna timtaxa inte är tillräcklig för att nå målet om självfinansieringsgrad (SIG). Bygg- och miljönämndens mål är att ha en SIG på 70-75% och att ökningen skulle ske stegvis. Med budgeten för 2016 är SIG på 55 % och med prognos för september månad ser vi att siffran för årets resultat är 44 %.

Bygg- och miljönämnden behöver därför höja timtaxan till 1000 kr för 2017. Detta skulle ge en höjning av SIG till 60-65%.

Bygg- och miljönämndens beslut 2016-10-19

Bygg- och miljönämnden föreslår Kommunfullmäktige att anta ny timtaxa för ”Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, Östhammars kommun” till 1000 kr som ska gälla från och med 2017-01-01.

Arbetsutskottets förslag 2016-11-01

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta ny timtaxa för ”Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, Östhammars kommun” till 1000 kr att gälla från och med 2017-01-01.

Pär-Olov Olsson (M) deltar inte i beslutet.

Komplettering avseende lönekostnad och årsarbetskraft föreligger.

Kommunstyrelsens förslag 2016-11-29

Timtaxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, Östhammars kommun antas till 1000 kr att gälla från och med 2017-01-01.

Kommunfullmäktiges beslut

9 Dnr KS-2016-840 Dpl 705
Dnr SN-2016-235 Dpl 730

Ändring av högkostnadsskyddet – maxtaxan, antagande

Handling H

Från och med 2016-07-01 har kommunen rätt att ta ut en högre högsta avgift, även kallad maxtaxa till följd av ändringar i 8 kap. 5 § Socialtjänstlagen (SoL)

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2016-10-05.

Socialnämndens förslag 2016-10-26

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta att Östhammars kommuns högkostnadsskydd (ofta kallat maxtaxa) för avgifter för insatser enligt Socialtjänstlagen höjs från högst en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet till en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet, i enlighet med ändring i Socialtjänstlagen som trädde i kraft 2016-07-01.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2017.

Arbetsutskottets förslag 2016-11-22

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att

Östhammars kommuns högkostnadsskydd (ofta kallat maxtaxa) för avgifter för insatser enligt Socialtjänstlagen höjs från högst en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet till en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet, i enlighet med ändring i Socialtjänstlagen som trädde i kraft 2016-07-01.

Kommunstyrelsens förslag 2016-11-29

Östhammars kommuns högkostnadsskydd (ofta kallat maxtaxa) för avgifter för insatser enligt Socialtjänstlagen höjs från högst en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet till en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet, i enlighet med ändring i Socialtjänstlagen som trädde i kraft 2016-07-01.

Kommunfullmäktiges beslut

10

Dnr KS-2016-836

Dpl 003

Gemensam nämnd för kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsade hälso- och sjukvård- avtal om samverkan, antagande

Handling I

Landstingsfullmäktige har, i samband med bildande av Region Uppsala, beslutat att tillsammans med länets kommuner inrätta en gemensam nämnd för kunskapsstyrning för socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.

Överenskommelsen bygger på att respektive part gemensamt finansierar den samverkan som stadgas i reglementet för den gemensamma nämnden.

Respektive huvudman ska under hösten 2016 anta ett samverkansavtal och reglementet för den gemensamma nämnden, samt utse ledamöter och ersättare i nämnden.

Förslag till avtal om samverkan föreligger

Arbetsutskottets förslag 2016-11-22

Kommunstyrelsen antar föreliggande förslag till avtal om samverkan kring kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård för Region Uppsala och länets kommuner.

Kommunstyrelsens förslag 2016-11-29

Kommunfullmäktige antar föreliggande förslag till avtal om samverkan kring kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård för Region Uppsala och länets kommuner.

Kommunfullmäktiges beslut

11

Dnr KS-2016-836

Dpl 003

Gemensam nämnd för kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsade hälso- och sjukvård- reglemente, antagande

Handling J

Landstingsfullmäktige har, i samband med bildande av Region Uppsala, beslutat att tillsammans med länets kommuner inrätta en gemensam nämnd för kunskapsstyrning för socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.

Parter i nämnden är Region Uppsala, Enköpings kommun, Heby kommun, Håbo kommun, Knivsta kommun, Tierps kommun, Uppsala kommun, Älvkarleby kommun och Östhammars kommun.

Region Uppsala är vårdorganisation och den gemensamma nämnden ingår i Region Uppsalas organisation.

Utöver vad som följer av lag gäller detta reglemente och ett mellan parterna ingånget avtal om samarbete kring kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.

Förslag till reglemente föreligger

Arbetsutskottets förslag 2016-11-22

Kommunstyrelsen antar föreliggande förslag till reglemente för gemensam nämnd för kunskapsstyrning.

Ledamöter och ersättare till nämnden utses på kommunfullmäktiges sammanträde 2016-12-13.

Kommunstyrelsens förslag 2016-11-29

Kommunfullmäktige antar föreliggande förslag till reglemente för gemensam nämnd för kunskapsstyrning.

Ledamöter och ersättare till nämnden utses på kommunfullmäktiges sammanträde 2016-12-13.

Kommunfullmäktiges beslut

12

Dpl KS-2010-470

Dpl 313

Översiktsplan (ÖP) för Östhammars kommun, antagande

Handling K¹⁻²

ÖP 2016 står enligt tidsplan inför antagande i Kommunfullmäktige. Under en serie möten i KSAu har förslag till bemötanden bearbetats och redaktionella ändringar har gjorts. ÖP 2016 har två delar: ett huvuddokument och en bilagedel. Bilagedelen innehåller fyra bilagor.

ÖP 2016 har varit på utställning 23 maj – 31 augusti. Syftet med utställningen var att visa hur synpunkter som hade lämnats under det formella samrådet bemöttes. Under utställningsperioden hade alla som är berörda återigen rätt att lämna synpunkter. Länsstyrelsen har ansvar att lämna ett granskningsyttrande under utställningsperioden. Detta granskningsyttrande med tillhörande bilagor finns i sin helhet i bilagedelen av ÖP 2016. Som förberedelse till ett antagande i Kommunfullmäktige har de synpunkter som lämnades under utställningsperioden sammanställts och förslag till bemötanden utarbetats under återkommande möten med KSAu. Dessa förslag till bemötanden är rubricerade Särskilt utlåtande (bilaga 1). I några fall har bemötandena inneburit förslag till justeringar i ÖP 2016. I inledningen till Särskilt utlåtande framgår hur förslag till bemötanden har utarbetats tillsammans med förslag på aktualitetsprövning av delar av ÖP 2003. En rekommendation till KS är att börja med att ta del av denna inledning.

Översiktsplanerare Per Hedfors föredrar ärendet. Chef för strategienheten Marie Berggren medverkar.

Arbetsutskottets förslag 2016-11-22

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta föreliggande Översiktsplan för Östhammars kommun.

Kommunfullmäktiges ledamöter kallas till ett miniseminarium i ärendet i anslutning till referensgruppens sammanträde 2016-12-13.

Ändringsyrkande

Jacob Spangenberg (C) yrkar ändring i bilaga 1, sid 8, Centerpartiets kommentarer till ÖP gällande ”Man önskar att kommunen ska se generöst...”:

Förutsättningarna för byggande på landsbygden ändras inte jämfört med ÖP 2003, givet att krav på VA och annan infrastruktur är löst.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på ändringsyrkandet och finner att kommunstyrelsen beslutar att bifalla Jacob Spangenberg (C) yrkande.

Kommunstyrelsens förslag 2016-11-29

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta föreliggande Översiktsplan för Östhammars kommun.

Ändring införs i bilaga 1, sid 8 till att lyda ” Förutsättningarna för byggande på landsbygden ändras inte jämfört med ÖP 2003, givet att krav på VA och annan infrastruktur är löst”.

Kommunfullmäktiges beslut

13

Dnr KS-2015-572

Dpl 001

Daglig verksamhet, omorganisering av delar av verksamheten

Handling L

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår en överflyttning av verksamhet från kommunstyrelsen till socialnämnden.

Vid tidigare behandling av ärende beslutade kommunstyrelsens arbetsutskott 2015-10-13, § 330 att bordlägga ärendet.

Skäl till förändring

- Att genom en sammanhållen, bistånd/beslutsprocess förtydliga myndighetsutövning och uppföljningsansvaret
- Genom att minska antalet deltagande parter underlätta och förtydliga för den enskilde
- Genom att minska antalet deltagande parter minska risken för dubbelt arbete

Förslag till beslut

Förslaget remitteras till socialnämnden för yttrande.

Kommunchef Peter Nyberg föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut 2016-08-16

Ärendet återremitteras för fortsatt beredning.

Frågan har diskuterats med socialchefen och bedömningen är att förslaget kan genomföras.

Arbetsutskottets förslag 2016-10-11

Kommunstyrelsen beslutar att verksamheten flyttas över till socialnämnden.

Föreligger tjänsteutlåtande från socialchefen daterad 2016-10-21.
Socialnämnden behandlar ärendet 2016-11-23.

Förslag till förändring är att

- Nivåbedömning, preliminär och kontinuerlig, information, introduktion samt handläggning av byten mellan utförare flyttas över till socialförvaltningen (socialnämndens ansvarsområde)
-

- Kontroll och utbetalning av utförarnas fakturor, årlig uppföljning av utförare, inhämtandet av brukarenkäter flyttas över till socialförvaltningen (socialnämndens ansvarsområde)
- Kontroll och utbetalning av resor schabloniseras och flyttas över till utförarna
- Fastställande av ersättning till utförare samt att ange miniminivå avseende brukarersättning (HAB ersättning) flyttas till socialnämnden
- Ovanstående förslag träder i kraft 2017-01-01
- Befintlig budgetpost avseende utförarersättning och resor förs över till socialnämnden
- Medel motsvarande 30 % tjänst överförs till socialnämnden

Kommundirektör Peter Nyberg föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2016-11-22

Kommunstyrelsen beslutar att överföra handläggning och ekonomi för daglig verksamhet till socialnämnden i enlighet med ovanstående förslag till förändringar.

Socialnämndens beslut 2016-11-23

Socialnämnden ställer sig bakom kommunstyrelsens förslag att överföra handläggning och ekonomin för daglig verksamhet till socialförvaltningen. Socialnämnden föreslår att ändringen genomförs från den 1 februari 2017.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelsens förslag 2016-11-29

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att överföra handläggning och ekonomi för daglig verksamhet till socialförvaltningen fr.o.m. 1 februari 2017.

Kommunfullmäktiges beslut

14

Dnr KS-2016-756

Dpl 042

Räddningsnämndens delårsuppföljning per augusti 2016, anmälan

Handling M

Delårsuppföljningen är den gemensamma räddningsnämndens avrapportering till kommunstyrelserna/kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner för perioden januari – augusti 2016.

Arbetsutskottets beslut 2016-10-25

Arbetsutskottet har tagit del av räddningsnämndens delårsuppföljning och överlämnar densamma till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsens beslut 2016-11-29

Kommunstyrelsen har tagit del av räddningsnämndens delårsuppföljning och överlämnar densamma till kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktiges beslut

15

Dnr KS-2016-837

Dpl 042

Överförmyndarnämndens verksamhetsuppföljning samt delårsbokslut för augusti 2016, anmälan

Handling N

Överförmyndarnämndens beslut om verksamhetsuppföljning samt delårsbokslut för augusti 2016 föreligger.

Arbetsutskottets beslut 2016-11-22

Arbetsutskottet har tagit del av överförmyndarnämndens verksamhetsuppföljning samt delårsbokslut för augusti 2016 och överlämnar densamma till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens beslut 2016-11-29

Kommunstyrelsen har tagit del av överförmyndarnämndens verksamhetsuppföljning samt delårsbokslut för augusti 2016 och överlämnar densamma till kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktiges beslut

16

Dnr KS-2016-6

Dpl 904

Uppföljning av ärenden i kommunfullmäktige, rapport

Handling O

Redovisning föreligger.

Kommunfullmäktiges beslut

17

Dnr KS-2016-535

Dpl 913

Svar på motion från Kerstin Dreborg (MP) angående vandringsled runt Danne-
morasjön

Handling P 1-3

Kerstin Dreborg (MP) yrkar i motion daterad 2016-06-09 att

Tekniska förvaltningen ges i uppdrag att möjliggöra skapandet av en vandrings-
led runt Dannemorasjön med hänsyn tagen till berörda markägare.

Kommunfullmäktiges beslut 2016-06-14

Motionen remitteras till kommunstyrelsen.

Tekniska förvaltningens yttrande över motionen, daterad 2016-10-03 föreligger.

Arbetsutskottets beslut 2016-10-25

Ärendet utgår och tas upp till nästa arbetsutskotts sammanträde 2016-11-01.

Chef för strategienheten Marie Berggren föredrar ärendet och redogör för en
kompletterande information över motionen.

Arbetsutskottets förslag 2016-11-01

Yrkandet i motionen avslås.

I övrigt besvaras motionen i enlighet med yttrande daterat 2016-10-31.

Kommunstyrelsens förslag 2016-11-29

Yrkandet i motionen avslås.

I övrigt besvaras motionen i enlighet med yttrande daterat 2016-10-31.

Kommunfullmäktiges beslut

18 a)

Dnr KS-2016-698

Dpl 911

Valärende, val av ledamöter och ersättare till Östhammars Vatten AB, under bildande

Kommunfullmäktiges beslut 2016-09-27

Ärendet utgår och tas upp på kommunfullmäktiges sammanträde i november 2016.

Kommunfullmäktiges beslut 2016-11-15

Ärendet utgår.

Valberedningens förslag

Kommunfullmäktiges beslut

18 b)

Dnr KS-2016-707

Dpl 911

Valärende, entledigande av ledamot i barn- och utbildningsnämnden (SD)

Helene Salmenaho (SD) begär i skrivelse 2016-09-18 entledigande från sitt uppdrag som ledamot i barn- och utbildningsnämnden.

Kommunfullmäktiges beslut 2016-09-27

Helene Salmenaho (SD) entledigas från sitt uppdrag som ledamot i barn- och utbildningsnämnden.

Valberedningens förslag till nominering tas upp vid kommunfullmäktiges sammanträde i november 2016.

Kommunfullmäktiges beslut 2016-11-15

Val av ledamot till barn- och utbildningsnämnden för (SD) utses på kommunfullmäktiges sammanträde den 13 december 2016.

Valberedningens förslag

Kommunfullmäktiges beslut

18 c)

Dnr KS-2016-844

Dpl 911

Valärende, entledigande som ledamot i referensgruppens arbetsutskott

Katarina Ståhlbrand (C) begär i skrivelse daterad 2016-11-08 entledigande från sitt uppdrag som ledamot i referensgruppens arbetsutskott.

Kommunfullmäktiges beslut 2016-11-15

Katarina Ståhlbrand (C) entledigas från sitt uppdrag som ledamot i referensgruppens arbetsutskott.

Ny ledamot efter Katarina Ståhlbrand (C) i referensgruppens arbetsutskott utses på kommunfullmäktiges sammanträde den 13 december 2016.

Valberedningens förslag

Kommunfullmäktiges beslut

18 d)

Dnr KS-2016-912

Dpl 911

Valärende, val av ledamöter och ersättare till gemensam nämnd för kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsade hälso- och sjukvård

Landstingsfullmäktige har, i samband med bildande av Region Uppsala, beslutat att tillsammans med länets kommuner inrätta en gemensam nämnd för kunskapsstyrning för socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.

Kommunfullmäktige har att utse en ledamot och en ersättare till nämnden.

Valberedningens förslag

Kommunfullmäktiges beslut

19 a)

Dnr KS-2016-6
Dnr KS-2015-621

Dpl 904
Dpl 313

Anmälningsärende, prövning enligt 11 kap 10 § PBL 2010:900 angående antagande detaljplan för småindustri och handel i Alunda, Foghammar 29:9, Östhammars kommun – normalt planförfarande

Kommunfullmäktige har den 27 september 2016 antagit detaljplanen. Länsstyrelsen beslutar att inte pröva kommunens antagandebeslut. Enligt 13 kap 4 § PBL 2010:900 får detta beslut inte överklagas.

Kommunfullmäktiges beslut

19 b)	Dnr KS-2016-6	Dpl 904
	Dnr KS-2013-340	Dpl 313

Anmälningsärende, prövning enligt 11 kap 10 § PBL 2010:900 angående antagande av tillägg till detaljplan för Forsmarksverket och SFR, fastigheterna Forsmark 6:8, 5:5 och 3:32, Östhammars kommun – normalt planförfarande

Kommunfullmäktige har den 27 september 2016 antagit detaljplanen.
Länsstyrelsen beslutar att inte pröva kommunens antagandebeslut.
Enligt 13 kap 4 § PBL 2010:900 får detta beslut inte överklagas.

Kommunfullmäktiges beslut

19 c)

Dnr KS-2016-6
Dnr KS-2014-356

Dpl 904
Dpl 313

Anmälningsärende, prövning enligt 11 kap 10 § PBL 2010:900 angående antagande detaljplan för del av Mårtensboda 1:1, Östhammars kommun – normalt planförfarande

Kommunfullmäktige har den 27 september 2016 antagit detaljplanen.
Länsstyrelsen beslutar att inte pröva kommunens antagandebeslut.
Enligt 13 kap 4 § PBL 1987:10 får detta beslut inte överklagas.

Kommunfullmäktiges beslut

19 d)

Dnr KS-2016-6
Dnr KS-2013-299

Dpl 904
Dpl 313

Anmälningsärende, prövning enligt 11 kap 10 § PBL 2010:900 angående antagande detaljplan för del av fastigheten Tuskö 10:1, Östhammars kommun – normalt planförfarande

Kommunfullmäktige har den 27 september 2016 antagit detaljplanen. Länsstyrelsen beslutar att inte pröva kommunens antagandebeslut. Enligt 13 kap 4 § PBL 2010:900 får detta beslut inte överklagas.

Kommunfullmäktiges beslut

Information till ledamöter, ersättare, massmedia & publik

Kaffe/the/förtäring

Förtroendevalda erhåller kostnadsfritt kaffe & the i samband med kommunfullmäktiges sammanträden (KS § 252/2013).

Med anledning av att det är Luciadagen och att uppvaktning av förtroendevalda som varit förtroendevalda i 25 år sker samt att utvecklingspriset kommer att delas ut firar vi med skinksmörgås (även vegetariska), julmust, kaffe/the och tårta.

Strömförsörjning

Ett tips till dig som vill ha med sig sin dator och jobba från ”arbetsrummet” - se till att ha den fulladdad.

I övrigt finns det skarvsladdar att låna av värd/värdinna på plats.

Uppkoppling till nätverk

I sammanträdeslokalen finns tillgång till trådlöst nätverk för datorer som är anslutna till Domänen Osthammar.

Ärendelista

Vid entrén finns ärendelista och tillhörande handling framlagda i några få exemplar som är avsedda för massmedia & publik.

Kommunfullmäktiges ledamöter & ersättare hälsas välkomna in i ”arbetsrummet”.

Placering i lokalen

I sammanträdeslokalen gäller partimärkt placering för tjänstgörande och märkt placering för Massmedia. I lokalens bakre del finns sittplatser för icke tjänstgörande ersättare och besökande publik.

Ärendelista hos kommunfullmäktige

Östhammars kommunfullmäktige kallas att sammanträda 13 december 2016, kl. 18:00 i Zodiaken, Bruksgymnasiet, Gimo för behandling av nedanstående ärenden.

- 1 Allmänhetens frågestund
 - 2 Information
 - 3 Policy för hållbar utveckling, antagande
 - 4 Tillägg till investeringsbudget 2017 för finansiering av förslag till utformning av Rådhusorget, Östhammar
 - 5 VA-taxa, antagande
 - 6 Tomtavgifter och regler för tomtkö, antagande
 - 7 Ny taxa för alkohollagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, Östhammars kommun, antagande
 - 8 Timtaxa för handläggning enligt Miljöbalken, antagande
 - 9 Ändring av högkostnadsskyddet – maxtaxan, antagande
 - 10 Gemensam nämnd för kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsade hälso- och sjukvård- avtal om samverkan, antagande
 - 12 Översiktsplan för Östhammars kommun, antagande
 - 13 Daglig verksamhet, omorganisering av delar av verksamheten
 - 14 Räddningsnämndens delårsuppföljning per augusti 2016, anmälan
 - 15 Överförmyndarnämndens verksamhetsuppföljning samt delårsbokslut för augusti 2016, anmälan
 - 16 Uppföljning av ärenden i kommunfullmäktige, rapport
-

- 17 Svar på motion angående vandringsled runt Dannemora-sjön
- 18 Valärenden
- 19 Anmälningsärenden

Östhammar 2016-12-01

Jonas Svensson/Kommunfullmäktiges ordförande
Inger Modig Lind/Kommunfullmäktiges sekreterare

Välkommen till kommunfullmäktiges sida, www.osthammar.se/sv/organisation/namnd/kommunfullmaktige/
Här finns handlingar till sammanträdet samt länk till webb-TV sändningen.
Handlingar finns även vid sammanträdestillfället i sammanträdeslokalen.

Allmänhetens frågestund hålls klockan 18.15 under högst 45 minuter. Frågor inlämnas till lednings- och verksamhetsstöd senast 6 dagar innan sammanträde. Frågorna får inte gälla myndighetsutövning mot enskild.

Frågan ska vara kortfattad och bör helst nedtecknas på särskilt underlag som finns att tillgå på kommunens hemsida och på kommunkontoret.

Ordföranden avgör efter samråd med vice ordförandena om en fråga får ställas, i vilken ordning de ska behandlas och vem som har att besvara frågan om det inte framgår av frågan.

Ordföranden läser upp frågan vid kommunfullmäktiges sammanträde. Frågeställaren ska vara närvarande vid det sammanträde där frågan ställs och besvaras. Frågeställaren bereds möjlighet att yttra sig under frågestunden. Svaret ska vara kortfattat.

Debattinlägg av fullmäktiges ledamöter får inte förekomma under frågestunden.

Allmänheten hälsas välkommen till sammanträdet.

Aktuellt från strategienheten, slutförvarsfrågor

Rapport till KF 2016-12-13

Perioden 2016-11-15 - 2016-12-31

Den 16 mars 2011 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att få bygga och driva ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark till mark- och miljödomstolen i Nacka respektive Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM).

Alla ansökningshandlingar, som inte är belagda med sekretess (t ex det fysiska skyddet runt anläggningen), kan du läsa om du följer följande länk hos SSM:

<http://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/Allmanhet/slutforvar/Ansokningarna/Ansokan-om-slutforvar/>

samt hos mark- och miljödomstolen:

<http://www.nackatingsratt.domstol.se/Om-tingsratten/Uppmarksammade-mal/Ansokan-om-slutforvar-for-anvant-karnbransle-mm/>

Här kan man också hitta remissinstansers yttranden över kompletteringsbehov och SKB:s bemötande av desamma.

19 december 2014 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att bygga ut slutförvaret för låg- och medelaktivt driftavfall, SFR.

Ansökningshandlingarna finns att tillgå på SKB:s hemsida:

<http://www.skb.se/projekt-for-framtiden/karnbransleförvaret/vara-ansokningar/>

Ansökningar om slutförvar

Den 17 oktober inkom SKB med svar till Mark- och miljödomstolen på remissinstansernas synpunkter i sak rörande slutförvaret för använt kärnbränsle. Dessa har nu skickats ut på remiss av domstolen till bland annat Östhammars kommun med sista svarsdag 2017-02-14. Huvudförhandling förväntas kunna genomföras som tidigast med start i september 2017 enligt beslut från Mark- och miljödomstolen. Ny tidplan kommer att tas fram efter det att motparter fått tillfälle att yttra sig över sambandet mellan de fyra olika prövningarna i Forsmarksområdet (kärnbränsleförvaret, utbyggnation av SFR, utökad hamnverksamhet samt artskyddsdispens) samt eventuellt behov av samprövning av två eller fler av prövningarna samt SKB gets tillfälle att bemöta dessa synpunkter.

Den 31 oktober inkom SKB med bemötande i sak till SSM rörande slutförvaret för använt kärnbränsle.

Den 29 september lämnade SKB in sitt program för forskning, utveckling och demonstration, FUD-2016. Fokus ligger framför allt på rivning av kärntekniska anläggningar. Slutförvarsorganisationen har tagit fram ett förslag till yttrande över Fud behandlades på kommunstyrelsens möte den 29 november.

Information

SKB höll i en två timmar lång presentation om slutförvaret för använt kärnbränsle och om hur en etablering av ett slutförvar kan påverka utvecklingen i kommunen under kommunfullmäktiges utbildningsdag den 18 november. Även OSS deltog och höll en presentation på en timme om sin syn på SKB:s ansökan.

Den 26 november var det överläggning mellan Östhammars kommun och SSM.

Delar av referensgruppen har genomfört studiebesök i Forsmark hos SKB den 28 november. Delar kommer också att genomföra studiebesök den 15 december.

Den nya webbportalen för information i slutförvarsfrågan planeras att lanseras under referensgruppens möte den 13 december.

Strategienheten
Camilla Andersson

Datum
2016-09-27

Dnr
2014 KS373

Sid
1 (1)

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Uppdrag gällande uppdatering av Miljöpolicy - förslag till Policy för hållbar utveckling

Förslag till beslut

- Förslag till *Policy för hållbar utveckling* förs upp för antagande i Kommunfullmäktige och ersätter därmed beslutad Miljöpolicy för Östhammars kommun, antagen 1998-04-28.
- Följduppdrag ges gällande kompletteringar av policydokument med inriktning på social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet. Dessa fördjupningar ska utvecklas under 2017.
- Policyn ska följas upp inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning, årsredovisning och budgetarbete.

Bakgrund

Enligt uppdrag från Kommunstyrelsens arbetsutskott har Strategienheten utvärderat Östhammars kommuns miljöpolicy antagen av KF 1998. Med utvärderingen och omvärldsanalys av andra kommuners och organisationers policydokument som grund, föreslår Strategienheten att *Miljöpolicy* ersätts med *Policy hållbar utveckling*. Policyn ska innefatta både ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. I sin nuvarande form fokuserar policyn främst på den ekologiska hållbarheten men ger i sin skrivning utrymme för kompletteringar gällande social och ekonomisk hållbarhet. Förslag till policy har arbetats fram av Strategienheten och omarbetats efter yttranden från förvaltningar och nämnder.

Bilagor:

- Förslag Policy för hållbar utveckling
- Yttranden Socialnämnden, Kultur- och fritidsnämnden samt Barn- och utbildningsnämnden

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Förslag till:

Policy för hållbar utveckling

För att bli världens bästa lokalsamhälle ska Östhammars kommun aktivt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling. Hållbar utveckling omfattar ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Kommunen ska kontinuerligt utveckla och förbättra sitt hållbarhetsarbete och ge medborgare och näringsliv förutsättningar att utveckla den lokala såväl som den globala miljön. En del i den hållbara utvecklingen omfattar förståelsen av naturens betydelse för människors hälsa och välmående. Naturen har ett skyddsvärde och människans rätt att förändra och bruka den är förenad med ett ansvar att förvalta naturen väl.

För att kunna arbeta effektivt med ekologisk hållbarhet har vi enats kring dessa gemensamma utgångspunkter. Vårt handlande ska utgå från;

Planetära gränser Vi ska förhålla oss till att naturens förmåga att producera varor och tjänster sätter gränserna för hur vi kan ta resurser i anspråk samt ta hänsyn till en rättvis fördelning av dessa. Vi inser att ekosystemtjänster är en viktig del av samhällsekonomin.

Försiktighetsprincipen Det är ofta svårt att identifiera fullständiga konsekvenser av vårt handlande. Vi ska därför förebygga både tänkbara och möjliga skador och försämringar för människors hälsa eller miljön.

Resurshushållning Vi ska i våra beslut ta hänsyn till vilka resurser som tas i anspråk och minska användningen av naturresurserna. Kommunen ska i sitt arbete minska användningen av material och naturresurser, effektivisera energianvändningen och minska påverkan på naturmiljöer.

Kretsloppsprincipen Det som utvinns ur naturen ska på ett uthålligt sätt kunna användas, återanvändas, återvinnas som material eller energi, eller slutligt omhändertas med minsta möjliga resursförbrukning och utan att naturen skadas.

I syfte att bevara och utveckla goda miljöer för både människa, växter och djur nu och i framtiden ska vi ta hänsyn till natur- och kulturvärden samt värden för friluftsliv och folkhälsa. Kommunen ska skapa fysiska och sociala förutsättningar för miljöanpassat beteende och ha miljökrav som aktivt instrument i alla upphandlingar och inköp. Vi ska öppet redovisa och informera om kommunens miljöarbete och miljöpåverkan.

Delges
Kommunstyrelsen

§ 139

Dnr SN-2016-191
Dnr KS-2014-373

Dpl 003

Yttrande
Policy för ekologisk hållbarhet

Kommunstyrelsen bjuder in samtliga nämnder att ge synpunkter på föreslagen Policy för ekologisk hållbarhet för Östhammars kommun. Svar ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 23 september 2016.

Föreligger förslag till policy samt förslag till yttrande daterat 2016-08-02.

Arbetsutskottets förslag 2016-08-10

Socialnämnden lämnar yttrande till kommunstyrelsen i enlighet med nedanstående:

Socialnämnden har inget att erinra om policyns innehåll. Policyn bör dock kompletteras med hur den ska följas upp, både på övergripande nivå och hos samtliga nämnder. Socialnämnden föreslår att policyn följs upp:

- Inom ramen för budgetarbetet.
- Att den särskilt implementeras i samband med upphandlingar.
- Genom kommunchefens dialog om verksamhetsuppföljning med förvaltningscheferna.

Socialnämnden ser fram emot policydokument kring social respektive ekonomisk hållbarhet och vill poängtera vikten av att dessa tre policydokument tydligt kopplar till varandra.

Socialnämndens beslut

Socialnämnden lämnar yttrande till kommunstyrelsen i enlighet med nedanstående:

Socialnämnden har inget att erinra om policyns innehåll. Policyn bör dock kompletteras med hur den ska följas upp, både på övergripande nivå och hos samtliga nämnder. Socialnämnden föreslår att policyn följs upp:

- Inom ramen för budgetarbetet.
- Att den särskilt implementeras i samband med upphandlingar.
- Genom kommunchefens dialog om verksamhetsuppföljning med förvaltningscheferna.

Socialnämnden ser fram emot policydokument kring social respektive ekonomisk hållbarhet och vill poängtera vikten av att dessa tre policydokument tydligt kopplar till varandra.

Kultur- och fritidsnämnden

Utdrag
SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum
2016-09-15

Sid

20 (24)

Delges:
Kommunstyrelsen

§ 71

Dnr KFN-2016-100
Dnr KS-2014-373

Dpl 003

Förslag till Policy för ekologisk hållbarhet
Remissyttrande

Bilaga 7

Kultur- och fritidsnämnden har 2016-06-27 fått Förslag till policy för ekologisk hållbarhet för yttrande från kommunstyrelsen.

Kultur- och fritidschef Lena Hellström föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Kultur- och fritidsnämnden antar yttrandet som sitt eget och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

Kultur- och fritidsnämnden antar yttrandet som sitt eget och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Datum
2016-08-25Dnr
KFN-2016-100
KS-2014-373Sid
1 (1)

Kommunstyrelsen

Remissyttrande Förslag till Policy för ekologisk hållbarhet

Kultur- och fritidsnämnden har tagit del av förslaget till Policy för ekologisk hållbarhet och finner att det är väl utformat vad gäller läsbarhet och omfattning. Nämnden kommer att kunna ta hänsyn till policyn i nuvarande och kommande styrdokument. Inom nämndens verksamhetsområden kan kvalitetssäkringen utökas till att omfatta de principer och riktlinjer som anges i policyn.

Delges:
Kommunstyrelsen

§ 67

Dnr BUN-2016-073
Dnr KS-2014-373

Dpl 003
Dpl 003

Policy för ekologisk hållbarhet

Kommunfullmäktige ska besluta om policy för ekologisk hållbarhet och har inbjudit samtliga nämnder att ge synpunkter på föreslagen policy. Utöver allmänna synpunkter önskas särskilt synpunkter kring

- Möjlighet att implementera policyn som ett av nämndens styrande dokument.
- Möjligheter att implementera policyn i uppdrag och daglig verksamhet inom nämndens verksamhetsområde.
- Läsbarhet och omfattning.

Synpunkterna ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2016-09-23.

Arbetsutskottets förslag 2016-08-18

Barn- och utbildningsnämnden godkänner skrivelsen och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Barn- och utbildningsnämndens beslut 2016-09-15

Barn- och utbildningsnämnden godkänner skrivelsen och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Remissvar på förslag till Ekologisk hållbarhet

Allmänna synpunkter

Barn- och utbildningsnämnden föreslår att policyn ska heta "Policy för hållbar utveckling". Med anledning av att det är en process, som pågår hela tiden och på sikt borde inrymma även den ekonomiska och sociala hållbara utvecklingen. Då kan underrubriker fyllas på vartefter policyerna blir färdiga.

Särskilda synpunkter

Möjlighet att implementera policyn som ett av nämndens styrande dokument

Barn- och utbildningsnämnden anser att ett styrande dokument för ekologisk hållbarhet inte kommer att innebära några svårigheter att implementera den på förvaltningsnivå.

Möjlighet att implementera policyn i uppdraget och daglig verksamhet inom nämndens verksamhetsområde

Utifrån ovanstående så kommer det inte att innebära någon större förändring ute i verksamheten, eftersom vi har det nationella uppdraget att all undervisning ska anlägga övergripande perspektiv. Där miljöperspektivet är ett av fyra perspektiv. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling. Detta innebär att policyn blir ett styrdokument enbart på förvaltningsnivå, eftersom det redan finns styrande dokument i läroplanen för verksamheten.

Läsbarhet och omfattning

Barn- och utbildningsnämnden föreslår att en definition av begreppet ekologisk hållbarhet skall skrivas in i policyn. För att ha en gemensam tolkning av begreppet. Vidare menar Barn- och utbildningsnämnden att Östhammars kommuns miljömål även bör finnas med i policyn.

Om denna policy ska vara ett dokument även för allmänheten anser Barn- och utbildningsnämnden att de fyra perspektiven för policyn bör beskrivas ytterligare, så att allmänheten får förståelse för innehållet.

Bygg- och miljönämnden

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum
2016-09-21

Sid
11 (39)

Kommunstyrelsen

§ 126

Dnr BMN-2016-1279 Dpl 900

Policy för ekologisk hållbarhet – Remiss

Kommunstyrelsen har översänt rubricerade ärende för yttrande. (KS-2014-373)

Bygg- och miljönämndens beslut

Bygg- och miljönämnden ser positivt på att Östhammars kommun arbetar för en långsiktig hållbar utveckling och som stöd för fortsatt arbete upprättar policy för ekologisk hållbarhet.

Handwritten signature

Kultur- och fritidsförvaltning, Lena Hellström
Tekniska kontoret, Malin Kingfeldt

Ärende

Utformning av Rådhusorget i Östhammars kommun

Ett förslag till helhetslösning av Rådhusorget utformning har tagits fram med hjälp en referensgrupp med starka intressen i Rådhusorget. Synpunkter har även tagits in från allmänheten.

Kommunstyrelsen ska besluta om utformning, den konstnärliga gestaltningen samt finansiering av utformningen.

Bakgrund

Margareta Blomquist, dotter till Östhammars siste borgmästare, David Blomquist, har testamenterat sin kvarlåtenskap till Östhammars kommun "för kulturella utsmyckningar i centrala Östhammar, allt till minne av David Blomquist med familj."

Hösten 2013 tillsatte kommunstyrelsen en arbetsgrupp att ta fram förslag till konstnärlig gestaltning av Rådhusorget i Östhammar utifrån Margareta Blomquists testamente.

Arbetsgruppen hade sitt första möte i december 2013 och under våren 2014 samlade man in synpunkter från allmänheten som berörde gestaltningen av torget. Allmänhetens synpunkter och arbetsgruppens eget arbete låg sedan till grund för den vidare processen.

En öppen inbjudan annonserades ut rikstäckande till yrkesverksamma konstnärer om att anmäla intresse för skissuppdrag till gestaltning av torget. Totalt inkom 131 intresseanmälningar, och av dessa valdes 5 konstnärer och konstnärsgupper som fick parallella skissuppdrag. Skisserna ställdes ut bland annat på biblioteket i Östhammar.

Skissuppdrag:

Kristina Jansson
Peter Johansson/Barbro Westling
Eva Fornåå
SIMKA (Simon Häggblom & Karin Lind)
Yvonne T Larsson

I samband med utställningen av skisserna på biblioteket pratades det mycket om att det saknades en gestaltning av helheten av torget. Frågan om att återinföra parkeringar på torget, som varit bilfritt sedan 2008, togs även upp och drevs av handlarna i centrum och Östhammars stadsråd. Mot bakgrund av detta lade arbetsgruppen fram följande förslag till kommunstyrelsen:

Arbetsgruppens förslag till kommunstyrelsen

Arbetsgruppen för konstnärlig gestaltning av Rådhusorget kommer att lämna förslag till kommunstyrelsen att gå vidare med konstnären Eva Fornåå, och utveckla skissförslaget *Mellan havet och skogen* som en del av en helhetslösning för Rådhusorget.

Arbetsgruppen kommer också att förorda att Östhammars kommun ansvarar för att en dialog inleds med invånarna i Östhammar kring vad en helhetslösning för torget kan innehålla. Dialogen förs med en referensgrupp bestående av representanter från olika intressegrupper i Östhammar, så som företrädare för föreningsliv, näringsliv och boende i närområdet.

Kommunstyrelsen gick på arbetsgruppens förslag och gav kultur- och fritidsförvaltningen i uppdrag att genomföra dialogen tillsammans med Tekniska kontoret.

Två dialogträffar genomfördes, 23 november 2015 och 8 februari 2016, med företrädare för föreningsliv, näringsliv och boende i närområdet. Sakkunniga och Tekniska kontoret och Kultur- och fritidsförvaltningen deltog. En sammanställning av förslag till utformning samt prioritering av innehåll togs fram och landskapsarkitekt upphandlades som tog fram två förslag till utformning, ett med bilparkeringar och ett utan bilparkeringar.

De två förslagen presenterades för referensgruppen den 4 oktober och för allmänheten den 5 oktober. Synpunkter togs in dels genom fortsatta dialoger med referensgruppen dels genom att allmänheten har lämnat in synpunkter skriftligen fram till den 16 oktober.

Synpunkterna har varit många, från att bilparkeringar mitt på torget till ingen bilparkering alls. Några av synpunkterna innehåller önskemål om vatten och en pump eller fontän. Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning är också något som många önskar. Flera önskar att den gamla belysningen ska vara kvar och att man ska bevara den kulturhistoriska miljön. Synpunkter har även inkommit vad gäller den konstnärliga utsmyckningen, några tycker om dem andra inte.

Förslag till utformning

Landskapsarkitekt har efter synpunktsinsamling från allmänheten och fortsatt dialoger med referensgruppen reviderat de två förslagen som fanns och tagit fram ett reviderat förslag med parkeringsplatser. (se bilaga 1).

Konstnärlig gestaltning

Kommunstyrelsen tog de den xx beslut om att gå vidare med konstnären Eva Fornåå att utveckla skissförslaget *Mellan havet och skogen* som en del av en helhetslösning för Rådhusorget (se bilaga 2).

Finansiering totalt 2 miljoner kronor

Kostnaden för utformningen enligt förslag är 2 miljoner kronor. Det inkluderar kostnader för innehållet i utformningen, tillgänglighetsåtgärder samt projektering, framtagande av handlingar mm. Kostnader Eva Fornåås konstverk kommer att belasta Margareta Blomqvists donation.

Bilagor:

Utformning:

Bilaga 1. Förslag till utformning av Rådhusorget, reviderat

Bilaga 2. Presentation III Eva Fornåå, konstnärlig utsmyckning

Från dialog den 23 november 2015, underlag till inredningsarkitekt

Bilaga 3. Dialogmöte om Rådhusorget 151123 reflektioner från samtalsledare My

Bilaga 4. Rådhusorget presentation Upplandsmuséet

Bilaga 5. Idéskiss Rådhusorget, referensgruppsdeltagare

Bilaga 6. Skiss från Stadsrådet

Bilaga 7. Utsmyckning Östhammars rådhusorg, Frösåkers hembygdsförening

Prioriterat innehåll från dialog 8 februari 2016, underlag till inredningsarkitekt

Bilaga 8.1 Lista med önskemål sommar

Bilaga 8.2 Lista med önskemål vår och höst

Bilaga 8.3 Lista med önskemål vinter

Rådhusorget

- utformningsförslag

Reviderat förslag utifrån synpunkter insamlade i samband med samråd.

2016-11-14

Uppdragsgivare: Östhammars kommun
Projektledare: Malin Kingfeldt, Tekniska kontoret
Projektansvarig: Anilla Bexelius, Teknisk chef

Projektgrupp ÅF Infrastructure AB:
Elisabeth Rågdahl, landskapsarkitekt
Julia Svärd, landskapsarkitekt
Carina Daubner, landskapsarkitekt
Nicolas Philip, ljusdesigner
Erik Hagström, ljusdesigner
Amer Aslam, trafikingenjör
Esmer Kuloglija, byggekonom

Kompleta bildrättigheter saknas, dokumentet får endast användas för internt bruk.

Innehåll

Inledning - uppdraget och dess förutsättningar	2
Torget förr	3
Önskemål om torgets innehåll	4
Ett levande torg – hur?	5
Torget idag	6
Platsanalys	7
Mål & koncept	8
Utformningsförslag	9
Trafik & parkering på torget	10
Planteringsrundlar & markyta	11
Växter	12
Utrustning	13
Konstverket - Sälen & måsen	14
Säsonganpassad användning	15
Belysning	16
Belysning - Armaturer	17
Belysning - Julbelysning	18
Skyltning	19
Tillval gestaltning	20

Inledning - uppdraget och dess förutsättningar

Rådhusorget är ett gatstensbelagt torg i centrala Östhammar. Uppdraget gick ut på att ta fram ett gestaltungsförslag gällande utsmyckning och funktioner för torget.

Uppdraget gick ut på att ta fram en helhetslösning gällande utsmyckning och funktion för Rådhusorget i Östhammar till en anläggningskostnad av en miljon kronor. Marken under torget är medeltida kulturlager och räknas som fornlämning. Förändringar av marken kan kräva speciella tillstånd.

I en konstnärstävling som föregick detta uppdrag vann Eva Fornåas skulpturförslag med temat "Mellan havet och skogen". Skissarbetet har skett parallellt med dialogen angående konstens utseende och placering.

Kommunens önskemål är att en fri zon behålls intill fastigheterna vid torget som tillåter framkomlighet för trafik och driftfordon, samt att befintlig gaststensbeläggning ska bevaras. Förekomsten av yligt berg under gatstensbeläggningen försvårar anläggning som innebär djupare grävning.

Med hjälp av en intressegrupp har Östhammars kommun samlat in önskemål, tankar och idéer angående torgets framtida utformning, dessa har utgjort del av underlaget för arbetet och sammanfattas längre fram i detta dokument.

Idén till projektet uppstod tack vare att Östhammars sista borgmästare, David Blomquist (1887 - 1979), efterlämnade ett arv. Hans dotters uttryckliga önskan var att detta arv skulle användas till konstnärlig utsmyckning av Rådhusorget.

"På fritiden ägnade han sig gärna åt blommor och min sagesman menar att om det var någonting David Blomquist själv hade önskat som eftermäle så var det genomtänkta och vackra blomsterarrangemang på orten".

– Unn Torell, kultursekreterare Östhammar

Att hitta idéer för hur man kan tillföra torget blomning och grönska har varit del i utformningsarbetet.

Uppskattade kostnader för föreslagen utformning av torget finns framtagna (inklusive kostnadsposter för möjliga gestaltningstillägg som inte ryms inom budget). Kostnadsposterna för det reviderade förslaget uppdateras i projekteringskedet.

Rådhusorgets placering i Östhammar markerat i rött.
Kartöverlägg, Ursprungskarta: © Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Inzoomad karta över Rådhusorgets placering i Östhammar markerat i rött.
Kartöverlägg, Ursprungskarta: © Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Torget förr

Rådhusorget ligger i Östhammars äldsta delar. Området utgörs av en låg trähusbebyggelse och flera gränder och kvarter har kvar sin struktur och sträckning sedan 1500- och 1600-talen. Torget är av karaktären småskaligt landsvägstorg och har en tydlig rumslighet.

På torget finns bland annat Rådhuset som är från 1730-talet med torn från 1782, samt Upplandsbankens hus i nationalromantisk stil från 1913. Torget har använts som samlings-, uppehålls- och marknadsplats med torghandel, serverings- och butiksverksamhet under större delen av 1900- och 2000-talen. Vid torget har även funnits telefonkiosk, busstation, polisstation och liknande serviceverksamheter. På äldre bilder syns också hur bilar och bussar trafikerar torgytan. Upplandsmuséets arkivbilder visar att en vattenpump tidigare fanns på torget.

Torghandel utanför Rådhuset, omkring 1900. Foto: Upplandsmuséet

Upplandsbankens hus, 1913. Foto: Upplandsmuséet

Midsommarafton på torget, omkring 1930. Foto: Okänt

Önskemål om torgets innehåll

Sammanställning av önskemål från intressegruppen. Ju större text desto högre prioritet har önskemålet.

- grönska
- aktivitet
- tydlighet, information och belysning
- kiosk/cafè/restaurang
- vatten, konstverk och sittplatser
- parkeringsmöjligheter

SOMMAR

Planteringar/utsmyckning
Växtlighet
Planteringar
Urnor med fullig växtlighet med skugga!

Tillfälliga evenemang
(Flexibel växtlighet för att göra plats)
Samlingsplats (aktiviteter, sommarscen, marknader, ungdomscafé)

Grönska (Höga träd)
(Tidstypiska urnor med sommarblommor)

Torghandel
(varje lördag)

Vatten

Lekplats

Informationsskyltar
Enhetlig miljö

Serveringar
Restaurang/Träffpunkt.
Lättare att få tillstånd av kommunen
= levande torg.

Kiosk/
Uteservering

Tydlig och tidstypisk
skyltning

Aktivitetsytor
(open mic)

Fik/sittplatser
Sittyta/porlande vatten
Sittplatser
sol och skugga

Konstverket pump och vatten = svalka
Porlande vatten i konstverk

Parkering
(begränsat antal platser)

15-minutersparkeringar, få parkeringar

VÅR/HÖST

Träd
Rejåla (höga) blomsterarrangeman i tidstypiska urnor
Plantering: träd/buskar

Urnor för växter eller träd. Flexbelt, ska kunna flyttas.

Växter/träd i flyttbara lådor

Torghandel med lokala
producenter
Något som attraherar ungdomar

Växtlighet:
Volym, mobilt, urnor med stadsvapen,
skuggar Rådhusets östfasad

Samlingsplats
Sittvänligt konstverk som inbjuder till lek/
aktivitet

Gammal modell av telefonkiosk
Belysning
Enhetlig miljö
skyltning viktig
Skytning hela säsongen

Informationsskyltar

Caféer/sittplatser

Vatten och grönt

Parkering

Parkering: stimulerar handel,
tillgänglighet för alla, 2-tim-
snurra

Vattenpump året runt tillhör
utsmyckning

Biltrafik och tidsbegränsade parkeringar
(med P-skiva) som är flexibla och kan flyttas
Kortidsparkering

VINTER

Julgran

Levande Torg - julgranen, julmarknad
Snö och isskulpturer, tävling

Aktiviteter
barn/ungdom

Informationsskyltar

Något för unga,
men inne

Vintermarknad
(+ levande torg)

Gammal Utökad nyttjandetid genom
belysning i träden
Belysning i befintliga träd i urna
Ljusslingor i urnornas växtlighet
Belysning t.ex. ljusfestival
Ljusspel
Skyltsystem i klassisk stil
Plats för julgran + skyltning

Sittvänligt, uppvärmt & belyst
konstverk som lockar till lek/
aktivitet

Konstverket pumpen = is

Belysning

Parkering

Varm sittyta/porlande vatten/konstverk

parkeringsmöjligheter
Parkeringar med P-skiva
Möjlighet till utökad antal P-platser

Ett levande torg – hur?

Östhammars invånare och företagsägare önskar sig ett levande torg. Hur skapar man en levande torgmiljö – en miljö som tilltalar människor och uppmuntrar till vistelse? Varför uppstår motsättningar mellan trafik och fotgängare på ett torg? Vad säger forskningen om detta?

Ett levande stadsrum – enligt Jan Gehl

Nedan sammanfattas några teorier, framtagna av den erkända forskaren och stadsplaneraren Jan Gehl.

Skydd

Att människor kan känna sig trygga i stadsrummet är en grundförutsättning för att de ska vilja vistas där.

Det är därför viktigt att det offentliga rummet är utformat så att människor är skyddade mot trafik, våld och obehagliga upplevelser såsom nederbörd, vind och föroreningar.

Gehl hävdar att det är viktigt att utgå från den mänskliga dimensionen i arbetet med trafiklösningar i staden och han förespråkar lösningar där fotgängare har företräde. Gehl är skeptisk till konceptet "shared space" där alla trafikslag vistas på samma villkor och menar att detta har en negativ inverkan på stadsrummet. I sådana lösningar måste fotgängaren ständigt vara uppmärksam och ha kontakt med trafiken, vilket särskilt påverkar barns och äldres fria rörlighet. Huvudfokus för trafikplanering i stadsrummen måste vara fotgängarnas faktiska och upplevda trygghet. Trygga stadsrum handlar också om skydd mot våld och kriminalitet och där har den mänskliga närvaron stor betydelse. Ett ökat stadsliv innebär att fler människor vistas i det offentliga rummet, vilket i sin tur ökar både den verkliga och upplevda trygghetskänslan.

Ett tryggare stadsrum uppnås också genom överlappade funktioner i tid och rum, aktiva

bottenvåningar och god belysning kvällstid. Det måste också finnas skydd mot obehagliga upplevelser såsom föroreningar, damm och buller, nederbörd, stark sol och vind. Träd och låga byggnader skyddar mot vindar och exempelvis markiser, glasväggar och värmelampor förlänger utesäsongen för caféer och uteserveringar.

Möjlighet att gå

Promenadvänliga urbana miljöer handlar om stadsrum som är anpassade för fotgängare och cyklister snarare än för bilister. Genom att prioritera dessa trafikanter främjas ett levande stadsliv.

En omprioritering från trafikplanering med utgångspunkt i bilens framkomlighet till ett fokus mot fotgängare och cyklister ger många fördelar ur ett hållbarhetsperspektiv, både sociala och miljö- och hälsomässiga. Biltrafiken kräver stora ytor i dagens städer och den tränger därmed undan den mänskliga dimensionen. Att gå kräver utrymme, och sammanhängande gångstråk där fotgängare kan röra sig obehindrat utan att behöva väja för hinder längs vägen är en förutsättning för att människor ska vilja promenera i staden. Underlaget måste också vara bekvämt att gå på. Kullersten, sand och ojämna ytor är i de flesta fall opassande, inte minst för personer med rörelsehinder.

Möjlighet att stå

Stopp som innebär en längre vistelse, till exempel att stanna upp för att vänta på någon, för att njuta av omgivningen eller för att iaktta något, ger den fysiska miljön en större betydelse. Då blir det viktigt att det finns bra platser att stå på. Människor väljer oftast att stå längs fasader, väggar, trappor eller andra element som utgör en slags fond. I dessa så kallade kantzoner är mikroklimatet bra och med skydd i ryggen kan vi fokusera fullt på vad som händer framför oss och känna oss trygga. Hur stadens kanter utformas, och speciellt byggnaders bottenvåningar, har en avgörande inverkan på stadslivet. Det är zonen längs vilken man promenerar i staden och det är fonden man ser och upplever. Det är vid husens bottenvåningar som "inne möter ute" och en visuellt tilltalande övergång är av stor vikt för att människor ska trivas.

Möjlighet att sitta

Möjligheten för människor att sitta ner är centralt för att folk ska vilja vistas i stadens offentliga rum.

Avgörande faktorer för en bra sittplats är till exempel mikroklimat, en plats med skydd i ryggen, en behaglig ljudnivå och en intressant utsikt. Utsikten kan utgöras av träd, vatten, växter, vacker arkitektur eller konst. Men den största attraktionen är oftast att iaktta stadslivet och andra människor.

Hur stadsrummets möbler är utformade och placerade kan ha stor inverkan på interaktionen mellan människor. En traditionellt utformad, rak, bänk där människor sitter "axel-mot-axel" skapar distans och är inte särskilt bra för kommunikation.

Gehl förespråkar istället vinklade och grupperade bänkar i så kallade "talkscapes" för att underlätta för konversation.

Flyttbara möbler är ett annat alternativ där människor själva kan bestämma hur och var de vill sitta. Dessa är flexibla i sin användning och brukaren kan flytta runt dem för att få ut det mesta av platsen, klimatförhållandena och utsikten.

Möjlighet att se och höra

Att iaktta stadsrummets händelser är en av de viktigaste och mest populära stadsattraktionerna, varför fria och obehindrade siktlinjer viktiga. I många städer står dock parkerade bilar och bussar i vägen för goda siktlinjer och utsikten blir blockerad. Möjligheterna för att kunna se handlar också om adekvat belysning.

För att offentliga rum ska fungera under mörkare perioder är god belysning avgörande för vistelsen.

Att se andra människor och kunna urskilja ansikten ger en högre trygghetskänsla. Även den visuella kontakten mellan inom- och utomhus är betydelsefull för trygghetskänslan och livet i stadsrummet.

En behaglig ljudnivå i stadsrummet är viktig för den upplevda atmosfären och för fysiskt- och psykiskt

välstånd. Att kunna konversera och höra gatamusik, porlande vatten, människor som pratar och barn som leker är värdefullt och berikar vår vistelse i staden.

Gehl menar att ett av de mest betydelsefulla argumenten för att minska biltrafiken i stadsrummet är att ljudnivån blir behaglig och kommunikationen mellan människor underlättas, vilket skapar förutsättningar till social aktivitet.

Möjlighet till aktivitet

Att bjuda in människor till att få uttrycka sig, leka och vara fysiskt aktiva i stadsrummet är en del i målet om en livfull och hälsosam stad.

För att barn ska vara aktiva i stadsrummet behövs nödvändigtvis inte en lekplats. Monument, trappor och vattenelement kan fungera minst lika bra och vara nog så inbjudande för ett barns kreativa lek.

Gehl betonar vikten av flexibla ytor som ett komplement till stadsrummets vardagliga struktur och aktivitetsutbud.

Ytor som kan användas till olika sorters evenemang efter årstider och säsong, till exempel skridskobana på vintern eller festival under sommaren uppmuntrar till aktivitet under hela året. Även temporära aktiviteter som gatamusik och teater, konserter, marknader och liknande bidrar till ett inspirerande och inbjudande stadsrum.

Torget idag

Rådhusorget är centralt placerat, mitt i Östhammars stadskärna. Torget ramas in av flera karaktärskapande och stilfulla fasader varav Rådhusets är mest framträdande.

Husen intill torget är två våningar höga vilket går väl ihop med storleken på torgytan. Tillsammans bildar de ett torg i den mindre skalan. De vackra fasaderna med historisk anknytning ger bra förutsättningar för att torget ska kännas unikt och attraktivt. Rådhuset ägs av Östhammars kommun och här ligger turistinformationen. Andra verksamheter som angränsar till torget är bank, mäklare, skobutik, restaurang, skönhetsalong och hälsobutik. Restaurangen använder sommartid en del av torgytan till uteservering. En allmän toalett finns i nära anslutning till torget. Stora delar av torgytan är solbelyst. Byggnaderna ger begränsad skugga en solig dag. Det finns ett mindre träd på torget idag men i övrigt finns ingen växtlighet som ger skugga.

Torget är inrett med fast utrustning i form av pollare, skyltar, bänkar, belysningsstolpar och papperskorgar. Flyttbar utrustning i form av sittmöbler, skyltar och blomsterurnor förekommer också. Sammantaget ger möbleringen av torget ett spretigt intryck.

Torget är utformat på ett sätt som bjuder in trafik genom att pollare, blomsterurnor och möbler accentuerar de körbara ytorna på torget och delar upp ytan i en del för bilar och en del för människor som vill vistas på platsen. Drottninggatan, gågatan i Östhammar, har sin sträckning över torget. En av Östhammars genomfartsvägar för biltrafik korsar torget och gågatan. Här passerar bland annat trafik som ska ner till hamnen.

Tidigare utnyttjades en del av torget till parkering. Parkeringsplatsernas markering i markbeläggningen finns fortfarande kvar. Parkeringsmöjligheter finns idag i nära anslutning till torget vilket ger möjligheter att ta sig till den centrala delen av Östhammar med bil.

Med undantag för verksamhetsentréerna finns inga målpunkter eller speciella blickfång. Armaturerna på torget räcker idag inte till för att skapa en funktionell eller inbjudande miljö efter mörkrets inbrott. Delar av torget är svårstädade på grund av den fasta utrustningens placering och på grund av uppstickande trottoarkanter. Under den befintliga gatstensbeläggningen finns fornlämningar och ytligt berg vilket försvårar grävning.

Marken på torgytan är ojämn, med nivåskillnader på flera platser och tillgängligheten för rörelsehindrade är begränsad. Två entréer är nivåmässigt tillgängliga, men övriga verksamhetsentréer har trappsteg.

På sommaren och vintern används torget för marknader. Övriga tillfälliga aktiviteter är exempelvis Knutmassofirande och korvgrillning. Mitt på torget, framför Rådhuset, finns en plats för montering av julgran, midsommarstång och påskbjörk.

Rådhusorget sett från norr. Foto: Elisabeth Rågdahl

Rådhusorget sett från söder. Foto: Elisabeth Rågdahl

Platsanalys

Nedan redovisas och analyseras befintliga förutsättningar på platsen.

Platsens möjligheter

- Platsen kan inredas med grönska, utsmyckning och god belysning
- En genomtänkt struktur och utformning kan göra platsen till ett attraktivt stadsrum
- Tillgänglighetsanpassning möjliggör användning för fler människor

Platsens styrkor

- Det centrala läget mitt i Östhammar
- Närheten till hamnen där det pågår aktivitet
- Tydlig identitet
- Vindskyddat läge
- Affärs- och serviceverksamhet i nära anslutning

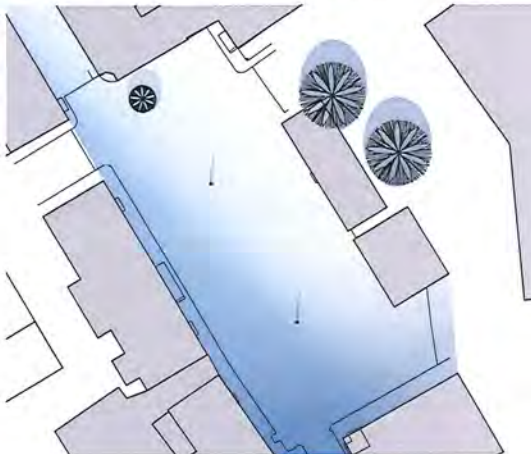
Platsens svagheter

- Tillgängligheten för rörelsehindrade är otillräcklig
- Begränsad frihet för fotgängare
- Otillräcklig belysning
- Grönska i form av större träd kan inte tillföras
- Begränsad aktivitet vid bankfasad. Kontakt mellan inne och ute saknas

Platsens hot

- Fordonstrafiken fortsätter att inskränka fotgängarnas och cyklisternas användning av torgytan
- Tillfällig utrustning som t ex möbler, skyltar, marknadsstånd och uteserveringar tillförs utan gestaltungsstrategi

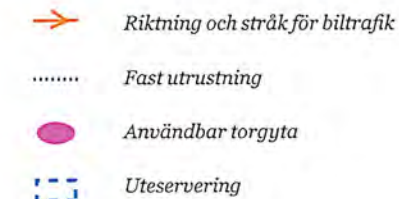
Sol/skugga samt befintlig vegetation idag

Rörelsestråk och målpunkter idag

Torgytans disposition idag

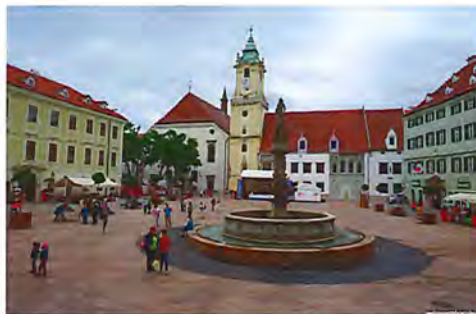
Mål & koncept

Mål för torget

- En sammanhängande helhetslösning för utsmyckning och funktioner på torget.
- Mer användarvänlig torglösning för permanenta och tillfälliga aktiviteter. Bevarande av torget som samlings-, uppehålls- och marknadsplats.
- Högre vistelsevärden på torget under alla årstider. Tillägg av volymbildande grönska och blomning samt trivsamma sittplatser som inte upplevs tomma när ingen använder dem.
- Ökade möjligheter för verksamheter kring torget att använda delar av ytan till uteserveringar.
- Integrering av befintliga "Östhammarsoffor" och papperskorgar i torgets helhetsgestaltning.
- Vattenelement som knyter an till vattenpumpen som tidigare stod på torget, men som uppfyller dagens behov.
- Framkomlighet för trafik och driftfordon samt parkeringsplatser.
- Upprustning av torget till en anläggningskostnad av en miljon kronor. Därför bevarande av merparten av befintlig gatstensbeläggning och minimering av arbete i mark.
- Väl förvaltande av arvet från Östhammars sista borgmästare David Blomquist till konstnärlig utsmyckning av Rådhusetorget. Skulpturer av Eva Fornåå som utsmyckar torget och väcker intresse.
- Helhetslösning för belysningen som ger funktionellt ljus och skapar en inbjudande stämning. Permanent belysning och julbelysning som blir en del av utsmyckningen på torget. Befintliga lyktor i klassisk stil behålls.

Koncept

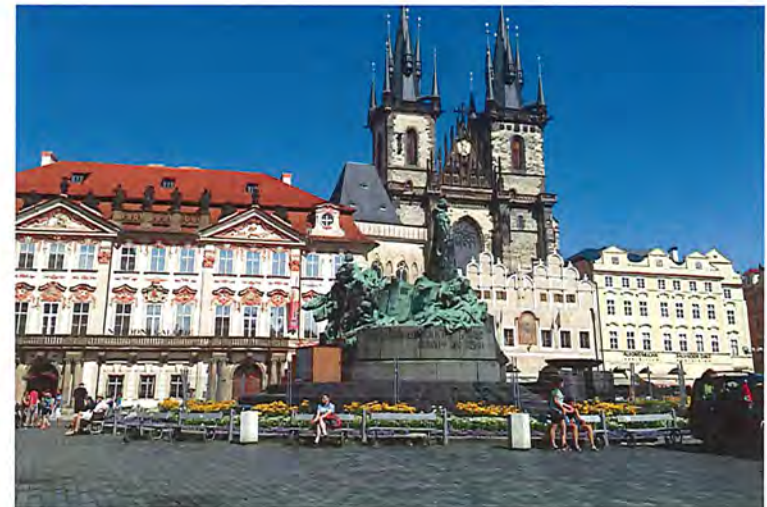
- Fokus på Rådhusetorget som central punkt i Östhammars äldsta delar genom förstärkning av den befintliga äldre prägel.
- Utgångspunkt i det klassiska torget med öppna ytor och samlingsplats kring ett centralt eller asymmetriskt placerat element (t.ex. fontän, staty och/eller plantering).
- Fokus på vistelsevärden för människan på den centrala torgytan genom tillägg av grönska och fasta sittplatser.

Rund fontän med sittbar kant på Main square (Hlavne namestie) i Bratislava.

Klassiskt torg med asymmetriskt placerad fontän på Old Town square i Poznań.

Staty med plantering och sittplatser kring på Gamla Stans torg i Prag.

Utformningsförslag

I Östhammars äldsta delar finns det gamla bytorget kvar. Här finns nya vistelsevärden i form av grönska, fasta sittplatser och karaktärsfull konst, men även gott om plats för tillfälliga arrangemang och uteserveingar.

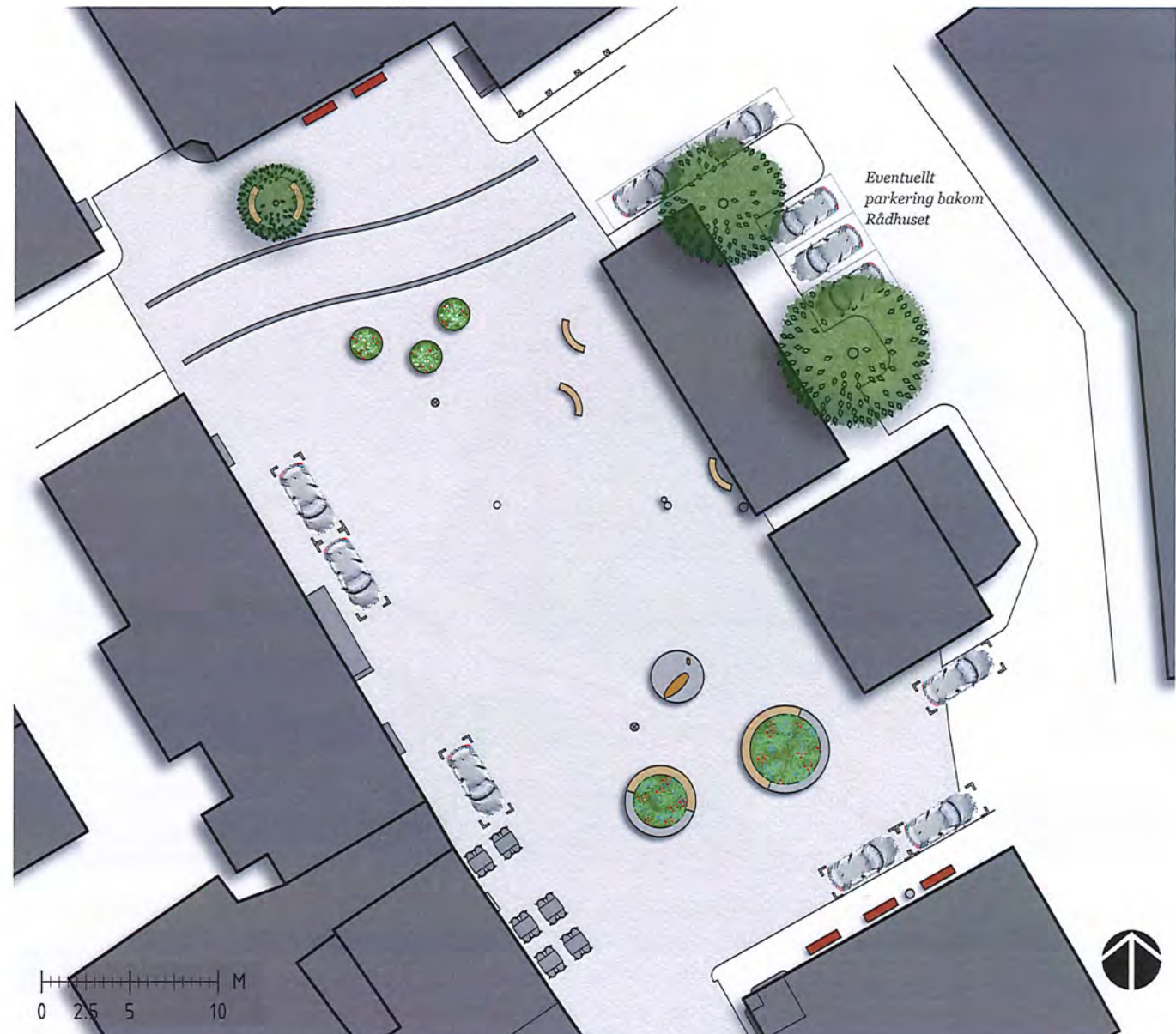
På torgets södra del placeras upphöjda runda planteringsytor med sittplatser längs kanterna. Dessa utgör naturliga element för vistelse och möten, likt en klassisk staty eller fontän på ett gammalt torg. De tillför även grönska, blomning och årstidsvariation. I anslutning till planteringarna placeras de karaktärsfulla konstverken som smyckar och ger liv åt torget.

På den centrala delen lämnas gott om plats för tillfälliga arrangemang såsom marknader och andra evenemang. Utanför Rådhuset och under trädet i norr placeras flyttbara bänkar för att öka möjligheterna till vistelse. Vid Rådhuset placeras även en dricksfontän som knyter an till den vattenpump som förr i tiden fanns på torget.

Torget gränser utvidgas till fasaderna genom att den västra trottoaren tas bort och torgetans beläggning utökas norrut. På så vis tydliggörs även gågatans sträckning och tillgängligheten förbättras.

Flyttbara blomsterurnor ger förstärkt blomsterprakt och kan användas för att styra trafikrörelser. Bilisterna guidas även förbi torget med hjälp av stenfriser i torget.

	Fasta bänkar under befintligt träd		Flyttbar bänk
	Belysning - befintliga klassiska lyktor		Uteservering
	"Östhammarsoffor" och papperskorg		Blomsterurnor
	Stenfris som markerar körbanan		Konstverk
	Parkering, markering i markytan		Dricksfontän
	Plantering med bänk på granitmur		

Trafik & parkering på torget

En viktig del av förändringarna på Rådhusorget är att skapa en inbjudande vistelsemiljö som ger fler möjligheter till aktiviteter på torget. Därför behöver fotgängarna prioriteras högre än idag. Rådhusorget kan dock inte stängas av för biltrafik eftersom här finns ett viktigt stråk för genomfart samt att bl.a. driftfordon och färdtjänst behöver kunna angöra fastigheterna.

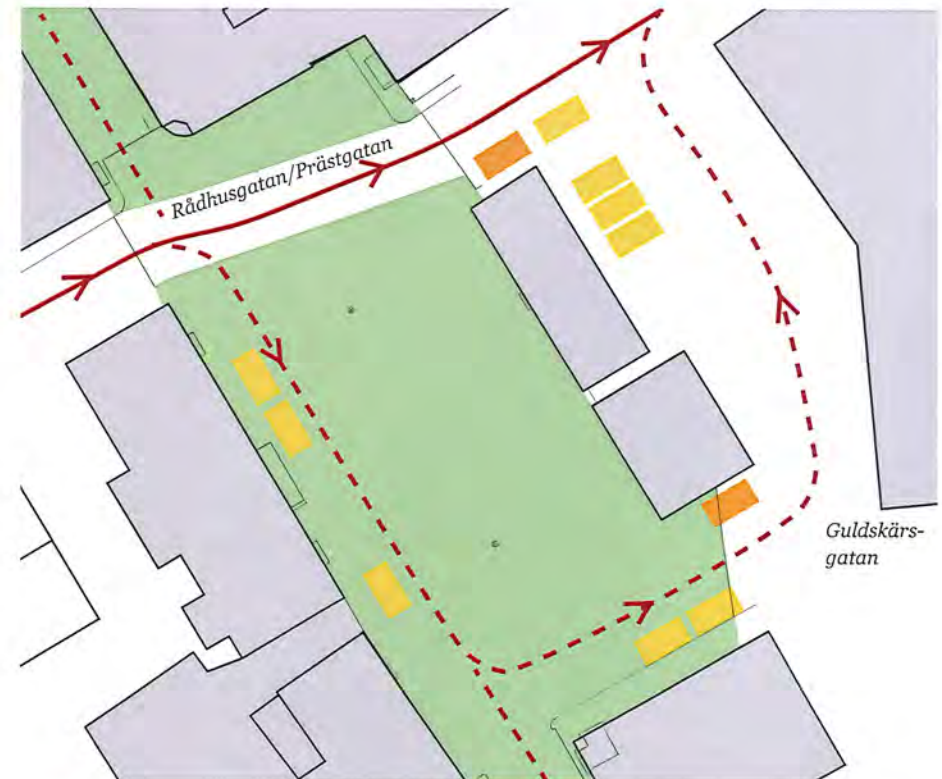
En torgyta utan bilparkering skapar fler möjligheter att använda torget till olika typer av aktiviteter och ger fotgängare större rörelsefrihet. Äldre och barn är de grupper som begränsas mest. Parkerade bilar på en yta av Rådhusorgets storlek påverkar även miljöns karaktär mycket. Känslan blir lätt att torget är en parkering, inte en attraktiv yta för vistelse.

De föreslagna bilparkeringarna på Rådhusorget är placerade för att ge torgytan största flexibilitet för aktiviteter och vistelse. Längs torgets kanter står bilarna den mänskliga torgaktiviteten så lite som möjligt och farliga trafikrörelser undviks, såsom backrörelser över stråk för oskyddade trafikanter. För att även ge goda möjligheter till uteserveringar och butiksskyltning kan parkeringarna tidsregleras, t.ex. stängas av under sommarmånaderna när fler människor vill vistas ute. Detta ger under den tiden även en friare rörelse mellan torgets delar och en bättre koppling till gågatas stråk. Parkeringar för rörelsehindrade placeras precis intill torgytan, en på befintlig plats norr om Rådhuset och en på södra sidan.

En möjlighet finns att placera ungefär fyra nya parkeringsplatser bakom Rådhuset. Görts torgets sydöstra hörn fritt från vanlig trafik skapas även förutsättningar för att göra Guldkärsgränd till ett fotgängarvänligt stråk. Restaurangverksamheter intill får då en tydligare koppling till torget.

Rådhusgränd/Prästgränd kommer fortsättningsvis fungera som genomfartsgata för trafik som ska ner till hamnen. Genomfartstrafiken består delvis av söktrafik: folk som besöker Östhammar tillfälligt och som får möjlighet att upptäcka torget med dess verksamheter när de leds i lägre hastighet över torget. Det viktiga är att söktrafik inte förvillas i tron att de får köra in på torget. Genom att göra tydliga markeringar i markytan och placera ut blomsterurnor ska den tillåtna körvägen tydliggöras.

Övriga trafikrörelser på torget ska endast ske på undantag och då enkelriktat. Fotgängarna har, som en generell princip i utformningen, företräde även om vissa kompromisser krävs. Skyltningen behöver förbättras så att förutsättningarna för trafik och parkering tydliggörs. Vid speciella evenemang kan flyttbara blomsterurnor användas för att stänga av en del av torget tillfälligt.

- Stråk för bl.a. driftfordon
- Huvudstråk för bilar
- Gångzon / Användbar torgyta
- Parkering, rörelsehindrad
- Parkering

Planteringsrundlar & markyta

Likt en klassisk staty eller fontän på ett gammalt torg utgör de runda planteringarna naturliga element för vistelse och möten. Dessutom tillför de grönska och ger torget en varierad karaktär under året.

Vid planteringarna kan man samlas i grupp eller sitta ensam för att betrakta blomningen och andras aktivitet på torget. Kanten runt planteringarna görs som granitmurar i en höjd som är bekväm att sitta på. På delar av murarna placeras sitttytor av trä. Murarna kan ges material och utförande som överensstämmer med konstverkets fundament.

Markytan på torget behålls som den är, med smågatsten lagd i diagonala rader. Befintliga markeringar av parkeringsplatser mitt på torgytan med målning och stenar tas bort. Nya parkeringsplatser (5 st) markeras med målning eller kontrasterande stenfriser.

Rund planteringsyta med sittbar kant och volymbildande plantering på Rådhusorget i Helsingborg

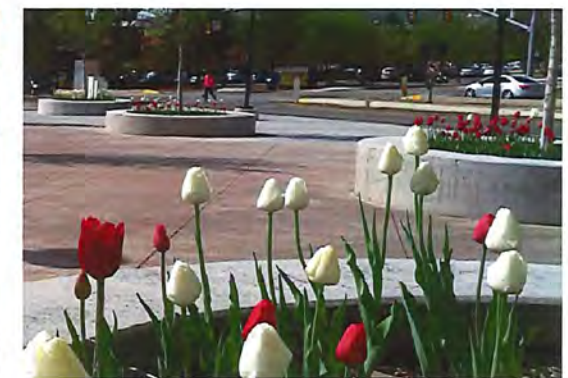
Exempel på rundad granitkant kring planteringsyta

Befintlig markbeläggning behålls - smågatsten lagd i diagonala rader

Exempel på rundad granitkant kring planteringsyta

Torgyta med runda planteringsytor med granitkant

Växter

Växterna i blomsterurnor och planteringsrundlar bidrar till att skapa fler upplevelsevärden på torget. Växtkompositionerna utgör vackra blickfång och mjukar upp genom bildade grönskande volymer.

Växtkompositionen i planteringsrundlarna utgörs av marktäckande perenner samt mindre flerstammiga träd som utgör en stabil grönskande bas på torget. På grund av svårigheten att gräva ut för större träd i marken väljs mindre träd som kan växa på mindre jorddjup. Flerstammiga träd ger vackra helhetskompositioner med volymbildande trädkronor. Planteringarna bjuder på blomsterprakt, årstidsvariationer och till viss del lättare skugga. Delar av planteringarna kan komponeras för att bytas ut säsongvis eller årsvis.

Som ett komplement till planteringsrundlarna placeras blomsterurnor på torget.

Växtkompositionen i dessa kan utgöras av lökväxter och sommarblommor, för att få ytterligare blomsterprakt och variation.

Växtkompositionerna i blomsterurnor och planteringsrundlar kan ha olika utseende om de samordnas till en estetisk helhet.

Flerstammiga mindre träd - Glanskörsbär på sommar och vinter

Flerstammiga mindre träd i plantering - Häggmispel på vår och höst

Plantering med vårblomande perenner och lökväxter

Planteringar med blommande perenner och prydnadsgräs

Perennplantering på hösten

Plantering med lökväxter

Plantering i urna med sommarblommor

Plantering i urna med sommarblommor

Utrustning

På torget finns gott om sittplatser, både i sol och i skugga. Man kan sitta på murkanterna kring planteringarna, på bänkar framför Rådhuset och under trädet samt längs fasaderna i norr och söder.

På delar av planteringsrundlarnas murar placeras sittytor av trä. Där kan man sitta nära varandra eller med ett naturligt avstånd om man inte vill prata. Delar av sittyterna har ryggstöd och armstöd för att fungera bra för människor i alla åldrar. När vädret är varmt går det även utmärkt att sitta direkt på murarna.

Framför Rådhuset och under trädet i norr placeras bänkar som utseendemässigt liknar sittyterna på planteringsrundlarna. Bänkarna framför Rådhuset är flyttbara för att ge flexibilitet för olika typer av evenemang på torget. Längs fasaderna i norr och i söder placeras befintliga "Östhammarbänkar".

I anlutning till Rådhuset placeras en dricksfontän i äldre stil. Den bidrar till att föra tillbaka en av funktionerna som den tidigare vattenpumpen förr hade på torget. Provgrävning behöver göras för att undersöka om dricksfontänens tekniska utrustning kan placeras i marken. Ett alternativ kan vara att placera den tekniska utrustningen i en närliggande byggnad (exempelvis i byggnaden bredvid Rådhuset).

Befintliga runda papperskorgar med Östhammars stadsvapen behålls på torget, en i söder och en vid Rådhuset.

Exempel på flyttbar bänk - Via från Vestre. Kan användas som enkla fristående bågar med sidostycken av svartlackad metall samt monterad på mur kring planteringsrundel.

Exempel på blomsterurna i svartmålat gjutjärn från GH form, diameter 1,7 m

Bänk Via från Vestre monterad på mur

Ryggstöd och armstöd på bänk Via från Vestre med svartlackad metall

Exempel på dricksfontän

Befintliga "Östhammarbänkar" och papperskorgar som behålls på torget

Konstverket - Sälen & måsen

Likt på många klassiska torg får ett karaktärsfullt konstverk utgöra en del av blickfånget på Rådhusorget. Några välbekanta figurer från skärgården utsmyckar och befolkar torgytan.

Skulpturerna utgör den huvudsakliga utsmyckningen och blickfånget på torget. De placeras i anslutning till planteringsrundlarna och bidrar med liv på torget. Sälen och måsen väcker nyfikenhet och intresse bland både barn och vuxna så att spontan lek och samtal kan uppstå. Intill sälen kan man slå sig ner och känna dess värme.

Skulpturfundamenten är av natursten och överensstämmer i material och utförande med murarna kring planteringsrundlarna. Exakt utseende på fundamenten bestäms i senare projektskede. Måsen och sälen tillverkas av brons och utformas i naturlig storlek. Fundamentet utformas så att det bjuder in till att slå sig ner intill sälen och så att det är lätt för barn att klättra upp. Sälen får inbyggda värmeslingor, vilket gör att den alltid känns skön att ta på och att snön smälter vintertid.

Bilderna är skulpturmodeller efter tidig skiss av konstnären. Konstverket kan komma att ändras.

Skulpturmodeller av Eva Fornåå efter tidig skiss. Konstverket kan komma att ändras. Foton: Eva Fornåå

Säsongsanpassad användning

Torget utformas för att möjliggöra olika typer av tillfällig användning, exempelvis marknader, uteserveringar, jul- och midsommarfirande. Användningen och placeringen av olika element kan variera mellan olika årstider för att få ett så välfungerande torg som möjligt.

Parkeringsplatser: För att ge större möjligheter till vistelse, fri rörelse samt olika typer av aktiviteter och verksamheter på torget kan mängden parkeringsplatser variera mellan säsongerna. På sommaren när fler vill vistas ute, kan parkeringsplatserna längs västra fasaden stängas av för att ge plats till bl.a. uteserveringar.

Uteserveringar: Parasoll och markiser bör vara utan reklam och i en lugn och enhetlig kulör. Serveringar ska ställas upp direkt på marken och inte på upphöjda konstruktioner som till exempel trädäck. Avgränsande staket till uteserveringar ska vara diskreta och i svartlackad metall.

Tillfälliga möbler och solskydd: De tillfälliga möblerna kan utgöras av sittplatser med eller utan bord, se bildexempel.

Marknadsstånd: Ett enhetligt utseende på marknadsstånden bidrar till att torget upplevs som tilltalande vid tillfälliga marknader. Bodar och bord med tak kan användas, se bildexempel. Det finns bodar som fungerar både sommar och vinter.

Ramper: Ramper behöver användas intill verksamhetsentréer på grund av tillgänglighetskrav. Ramperna kan vara platsbyggda eller färdiga konstruktioner. Dessa bör utformas enhetligt.

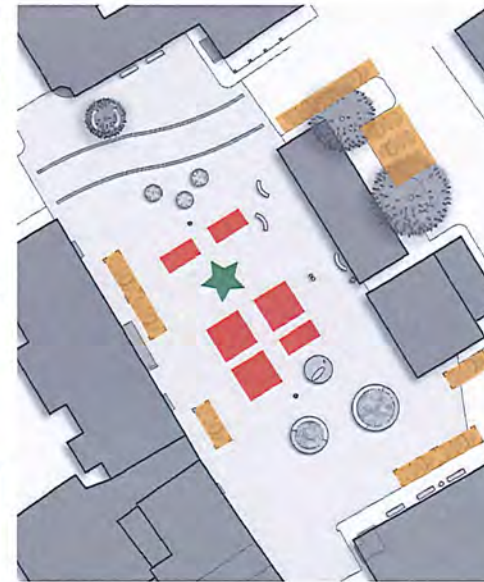
Tillfällig möblering ingår ej i anläggningsbudget.

Sommar

- Ytor för uteservering
- Marknadsstånd 18 st
- Flyttbara sittmöbler
- Midsommarstång
- Parkering

Vinter

- Marknadsstånd 18 st
- Julgran
- Parkering

Exempel på flyttbar möbel med solskydd

Exempel på marknadsbord

Exempel på marknadsbod

Belysning

Belysningsförslaget för Rådhusorget bevarar det klassiska uttrycket och framhäver torgets historia.

Belysningen på Rådhusorget behåller den klassiska stilen som torget har idag. De gamla lyktorna uppdateras antingen med nya ljuskällor eller nya liknande armaturer med modernare teknik. Armaturena ska ge ett klart sken som sprider ett varmt ljus över torget.

Rådhusbyggnaden får ny fasadbelysning för att bidra till att göra torget till en mer social knutpunkt. Genom att belysa utvalda detaljer på klocktornet får torget en tydligare identitet. Byggnaden bredvid Rådhuset kan också belysas för att knyta samman denna till helheten.

Konstverket på torget bör också framhävas med belysning. Konsten belyses underifrån med ett lätt diffust ljus som har en kallare färgtemperatur än ljuset från den övriga belysningen. Konstverk bör belysas för att tillföra stadsmiljön stämning och adderar något till stadens kulturliv och skönhet. Dagtid kan ett konstverk försvinna i sin omgivning men på kvällen kan det med ljussättning framträda i stadsbilden. Belysningsförslaget ska samordnas med konstnären.

När kulturhistoriska miljöer ljussätts bör belysningsprinciperna alltid provljussättas. Detta görs förslagsvis tillsammans med invånare, fastighetsägare och kommunen för att säkerställa att det blir ett bra resultat.

- 1 Befintlig stolpe med nya liknande armaturer
- 2 Fasadbelysning Rådhuset
- 3 Belysning i klocktorn
- 4 Belysning av konst

Belysning - Armaturer

De befintliga lyktstolparna på torget kan anpassas på två olika sätt för att kunna ge en tillfredsställande belysning av torgytan.

Lyktstolpar, alternativ 1: De befintliga lyktorna behålls och ljuskällan byts ut till en ny LED filament ljuskälla. Med en sådan ljuskälla behålls det klassiska uttrycket som efterliknar en koltrådslampa. En LED filament ljuskälla sprider ett klart och varmt ljus runt stolpen, men nackleden är att den inte sprider ljuset till fasaderna kring torget. Med detta alternativ är det viktigt att komplettera med en annan ljussättning på exempelvis fasader för att öka ljusnivån på torget.

Lyktstolpar, alternativ 2: De befintliga lyktorna kan eventuellt bytas till nya lyktor i samma stil fast med modernare teknik. Lyktorna kan då ge mer ljus, vilket gör hela miljön på torget till en ljusare plats. Lösningen bör dock utredas i detalj för att säkerställa att den ger önskat resultat.

Fasadbelysning: Armaturerna till fasadbelysningen monteras i takfoten och ersätter befintlig belysning på Rådhuset. Eventuellt belyses även byggnaden bredvid Rådhuset. Föreslagen armatur ska kompletteras med bländskydd.

Klocktorn: Belysning monteras invändigt i klocktornet så att man på torget upplever ett ljusken innanför tornets fönster. Smalstrålande spotlights kan även belysa uret samt toppen på tornet.

Konstverk: Små diskreta armaturer fälls in i fundamentet eller i marken intill konstverket. Kanalisation behövs från närmaste lyktstolpe och installationen ska samordnas med konstnär.

Exempel på LED filament ljuskälla till E27 sockel samt ny lykta med modernare teknik

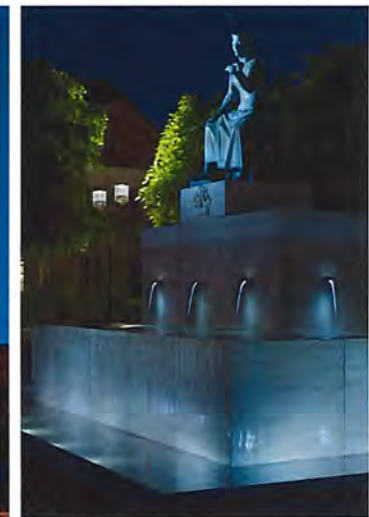
Exempel på fasadbelysning och armatur, armaturen förses även med bländskydd

Befintliga lyktstolpar

Exempel på spotlights till klocktorn och markinfälld armatur för konst samt exempel på ljussättning för konst och torn

Belysning - Julbelysning

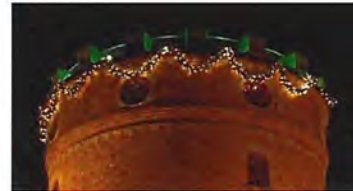
Ljusgirlander längs fasader: Ljusgirlander monteras i takfot på byggnaderna runt torget och bidrar till att rama torget med julgranen som mittpunkt.

Julgran: Den traditionella stora julgranen belyses och placeras likt tidigare på torgets mitt.

Ljusdekorationer på stolpar: Juldekorationer kan hängas upp på lyktornas armar.

Ljusdekorationer på klocktornet: På de vertikala ytorna under uren kan ljusdekorationer i olika former hängas upp.

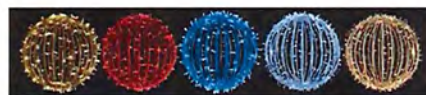
Julbelysningen är ett tillägg som inte ryms inom anläggningsbudgeten för upprustningen.

Exempel på girlander längs takfot

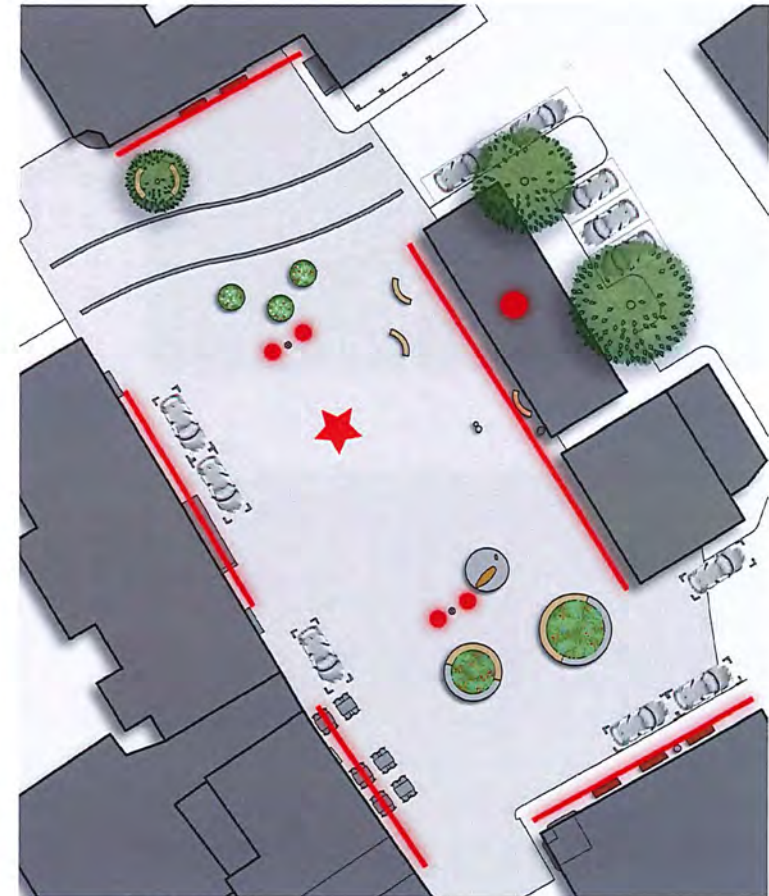
Exempel på dekorationer till klocktornet

Exempel på dekorationer till stolparna

Den stora julgranen behålls som mittpunkt

Förslag på placeringar av julbelysning

Skyltning

En harmonisk miljö på torget kan lättare skapas om de skyltar som finns där har ett enhetligt uttryck. Ett samordnat uttryck med skyltar i en äldre stil kan även förstärka torgets historiska karaktär. Dessutom blir informationen lättare att ta till sig när skyltningen upplevs lugn. Både permanenta och tillfälliga skyltar behöver samordnas.

Idag finns ett flertal olika typer av skyltar på torget som sammantaget ger ett spretigt intryck. Många skyltar är permanenta men det finns också tillfälliga skyltar utplacerade. Vissa skyltar står på stolpar i torgytan och vissa är fästa på fasad. Det finns idag så många olika typer av skyltar på torget att besökare riskerar att inte hitta viktig information. Det höga antalet trafikskyltar gör också att platsen upplevs som en trafikmiljö.

Genom att gestaltningsmässigt skapa en självinstruerande stadsmiljö kan man slippa använda många olika typer av skyltar. Istället påvisas användning genom att utnyttja markmaterial, placering av möbler, etc.

För att kunna göra Rådhusorget, gågatan och Östhammars centrum än mer attraktivt behövs ett skyltprogram eller en skyltstrategi som håller ihop skyltningen. Det eftersträvas så få markfästa skyltar som möjligt. Denna typ av skylt begränsar framkomlighet, tillgänglighet och försvårar underhållsarbete såsom städning och snöröjning.

Bilderna på denna sida visar exempel på stadsrum där man har lyckats samordna skyltningen till en välfungerande helhet.

Skyltning på Lilla torg i Malmö

Vägisare

Fasadskyltning på Västerlånggatan i Stockholm

Fasadskyltning Västerlånggatan i Stockholm

Tillval gestaltning

Följande gestaltningstillägg ryms inte inom anläggningsbudgeten för upprustningen, men redovisas här för att de går att komplettera med på sikt.

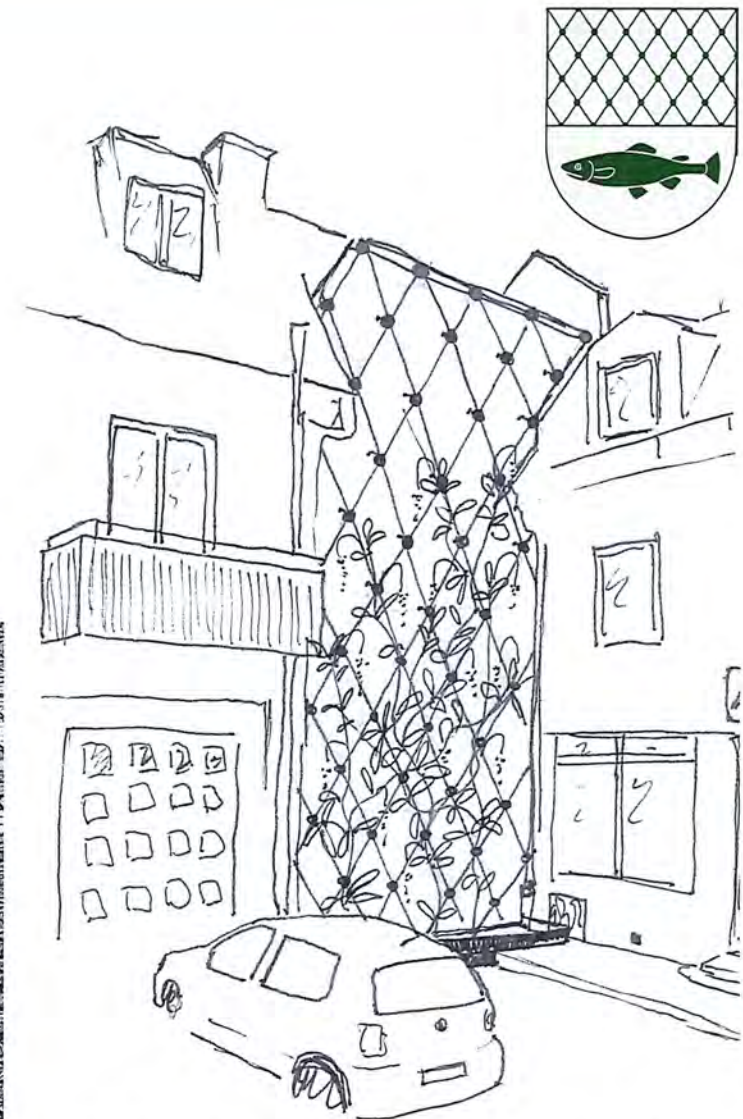
Tillval:

- Julbelysning enligt förslag. Kostnadsuppgift tas fram i senare projektskede.
- Utsmyckning av fönsterlös fasad i torgets nordöstra hörn, mönsterskuren spalje alternativt nät av stålvajrar - fisknät i plåt med inspiration från Östhammars stadsvapen. (Se illustration) ca 250 000 kr
- Cykelpollare, önskvärt med 4 st ca 2 000 kr/st
- Blomsterurnor, 3 st ytterligare ca 20 000 kr/st
- Tillgängligt stråk med slät gatsten 2 m brett ca 180 000kr, 4 m brett ca 300 000 kr
- Markeringar i granit för fem p-platser ca 50 000kr.
- Omläggning av gatsten på hela torgytan för att få bort ojämnheter, förbättra vattenavrinning, samt åstadkomma förbättrad tillgänglighet. ca 1 200 000 kr.

Prisuppskattning: produktkostnad och anläggningskostnad.

Tillgängligt stråk med slät smågatsten

Spalje utförd med inspiration av fisknät. Ritad av: Ingela Sandberg

Förslag konstnärlig gestaltning Rådhusorget Östhammar

"Mellan Havet och Skogen II"

Havet och skogen har alltid haft stor betydelse för Östhammar och dess invånare.

Det kan vara svårt att tänka sig men för bara några tusen år sedan simmade fiskar över Rådhusorget. Där Östhammar nu ligger stack endast några kobbar upp över havsytan. Sakta har landet höjts och skogen tagit över.

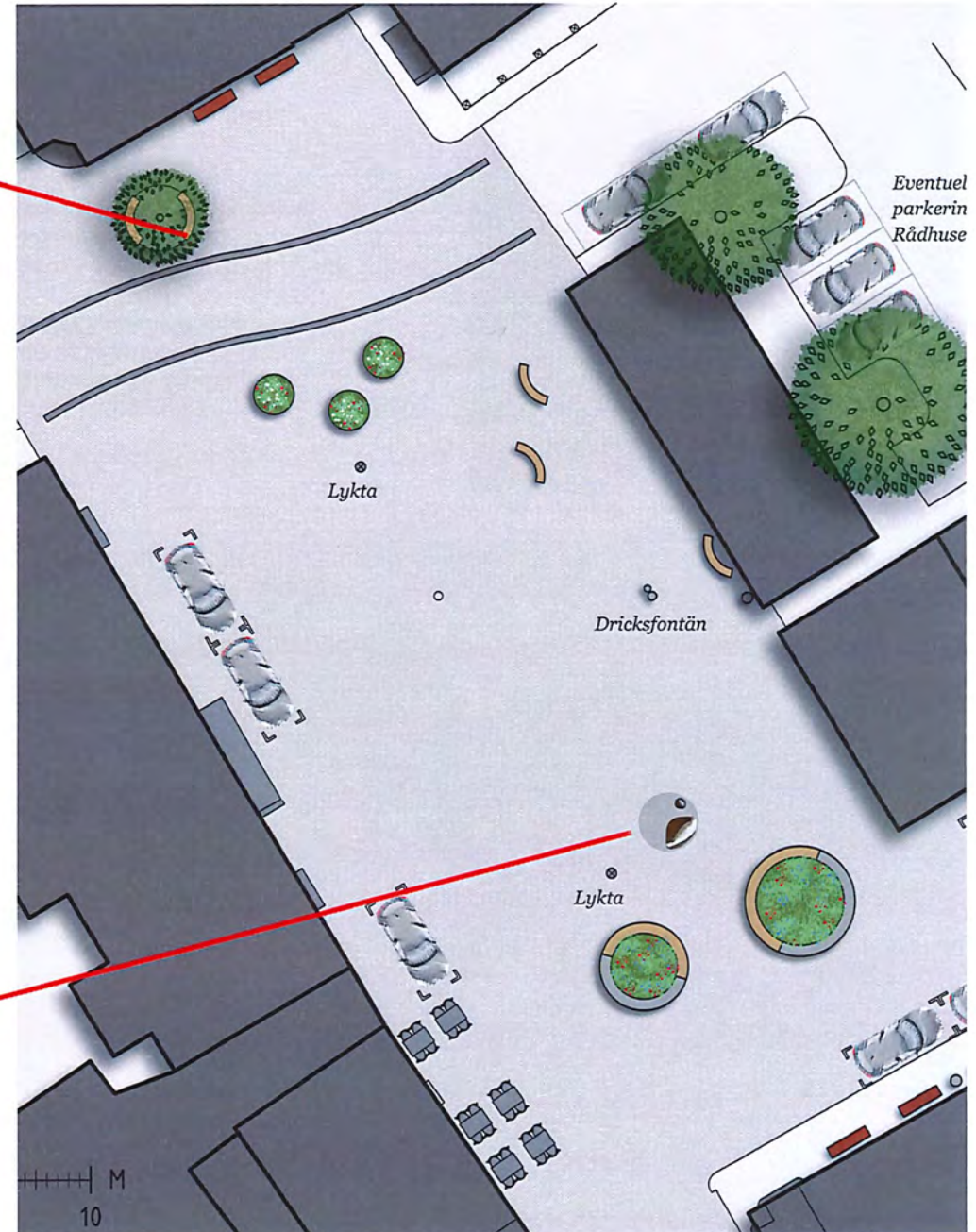
I det här förslaget möts några av de två biotopernas djur. Havet representeras av en gråsäl och en fiskmåås på var sin "kobbe". Skogens representant är en liten ekorre som placeras på sittbänken under torgets enda träd

Exempelbild ekorre

Modell skala 1:10 Säl och Mås

Modell i skala 1:10

Material och utformning

Sälkobben är utformad så att det känns inbjudande att sätta sig ner bredvid sälen som är uppvärmd med element inuti och upplevs därför kroppsvarm när man klappar den.

Alla skulpturerna är gjutna i brons i naturlig storlek (sälen ca. 180 cm lång). Kobbarna tillverkas i krysshamrad granit, höjd ca 45 cm ovan mark.

Den runda formen i planterings/sittbänkarna återkommer i form av en annan ytbeläggning ex. slät gatsten och kobbarnas utformning anpassas efter rundelns diameter.

Exempelbild bronskorre

Förslag till konstnärlig gestaltning Rådhusstoregt Östhammar "Mellan Havet och Skogen"

Teknisk beskrivning, montering:

Stenfundamenten i tillverkas i grå Bjärlövsgranit, krysshamrad yta. Stora kobben ca. 200 x 120 cm, 45 cm ovan mark, lilla kobben ca 45 cm i diam, 45 cm ovan mark. Fundamenten går ner i minst 10 cm (?) i mark. Betongfundament gjuts i mark och kobbarna dubbas fast.

Ett kamflenselement monteras på den stora stenen inuti sälen, elkabel dras till elskåp ca 10 m enl. uppgift. På insidan av sälen finns en givare som slår på och av för att få önskad temperatur, temperaturen kan regleras i elskåpet.

Alla skulpturer gjuts i brons och patineras, ekorrems kotte förgylls.

Sälen och måsen monteras med gängstång ingängade i skulpturerna och limmas i borrarade hål i stenfundamenten med ankarmassa.

Ekorren monteras med genomgående bult i träbänken under trädet.

Brons och granit är lättskötta, pålitliga och tåliga material som åldras med värdighet

Kostnadsberäkning

Bronsgjutning säl, mås och ekorre	230 000:-
Stenfundament ink. frakt (Naturstenskompaniet)	135 000:-
Element och elinstallation på plats (IHP)	34 000:-
Markarbete: grävning/eldragning 10 m	
gjutning av betongfundament , montering stenfundament och skulpturer (kostnadsberäkning av BE Byggnalys)	96 000:-
Resor och frakt	7 000:-
Material så som lera, vax, gips mm	12 000:-
Hyra ateljé	6 000:-
Adm.avg SYNKOP 2,5%	20 000:-
Försäkringar	5 000:-
Oförutsedda utgifter	25 000:-
<u>Arbetskostnader konstnär</u>	<u>260 000:-</u>
Summa	830 000:- exkl. moms

Eva Fornåå
SYNKOP

Dialogmöte om Rådhusorget 151123 – reflektioner

Det är fantastiskt att alla inbjudna kom. Det tyder på ett starkt engagemang och att ni i inbjudan fångade upp intressenter som verkligen tycker att torget är viktigt.

Det var god stämning under mötet och fanns en stark vilja att komma vidare, det vill säga lämna tidigare lösningar. Min förväntan var att vi skulle behöva använda en del av mötestiden åt att arbeta med konflikthantering på ett lösningsorienterat sätt.

Jag upplever att det i princip rådde enighet kring punkterna under A och B:

A. Torgets funktion:

- Torget ska vara en mötesplats.
- Funktionen som mötesplats är starkt kopplad till centrumhandeln men också till turistbyråns verksamhet.
- Torget ska kunna användas på ett flexibelt sätt, både med tanke på årstider och med tanke på möjliga aktiviteter. Detta är viktigt att ta hänsyn när torget ska gestaltas.
- Att tillåta trafik/parkering på torget i begränsad omfattning är inte längre en konfliktfråga så länge trafiken underordnas gåendes behov.

B. Viktiga komponenter på torget (befintlig eller önskad):

- Byggnader som speglar olika skeden i stadens utvecklingshistoria; framförallt Rådhuset och bankhuset.
- Växtlighet som ger skönhet och skugga. Ett kreativt förslag är att eventuella träd ska vara flyttbara.
- Gärna vatten i någon form.
- Ett harmoniskt och genomtänkt samspel mellan byggnader och olika typer av utsmyckning (gatljus, blomsterurnor, bänkar, konstverk, beläggning etcetera)

Några förslag på hur torgets funktion som mötesplats kan stärkas:

- Samordning av affärernas öppettider
- En tillgänglig turistbyrå med generösa öppettider
- Möjlighet att parkera/passera med bil
- Årstidsbundna aktiviteter, t ex
 - Särskilda ljusdekorationer när hösten kommer och det blir mörkt – gärna med aviserade förändringar under de mörka månaderna som kan få Östhammarsborna att mötas på torget för att titta på det nya
 - Torghandel på sommaren

- Mindre konserter och andra scenaktiviteter på sommaren
- Liten skridskobana på vintern
- Utecafé/uteserveringar sommartid
- Kiosk med lotteriförsäljning
- Julmarknad på vintern
- Aktiviteter året runt, t ex
 - Stimulera föreningslivet att använda torget som utgångspunkt för föreningsaktiviteter
 - Låta torget bli en viktig startpunkt för att utforska andra intressanta mål i staden (skyltning)
 - Använda torget till att illustrera/berätta om stadens historia
- Skapa tydliga kopplingar mellan Sjötorget, Rådhusorget, busstationen och nya kulturhuset, gärna med utgångspunkt från diskussioner som förtydligar samspelet mellan dessa mötesplatser i det offentliga rummet. Det är rimligt att ge platserna delvis olika roller och anpassa utformningen efter detta.

Vi hann inte diskutera hur förändringarna vid torget ska åstadkommas. Kommunens åtagande när det gäller gestaltningsuppdraget presenterades tydligt, däremot inte vem som ska driva på för att exempelvis samordna öppettider, engagera föreningslivet, skapa en stadsberättelse, ordna skyltning, få till stånd uppträdanden och andra scenaktiviteter, uteserveringar, lottkiosk mm.

Med tanke på intressenternas engagemang tror jag att det kunde vara värdefullt att på en kommande workshop diskutera vem som kan göra vad/hur man kan skapa en utvecklande organisation/gruppering för torgets framtid.

Här behövs ett aktivt engagemang från intressenterna men kommunen kanske kan vara med och stötta.

Förslaget på en centrumsamordnare är intressant, men frågan är vem/vilka som ska vara huvudman/uppdragsgivare/finansiärer. Det är också en fråga som kan vara värd fortsatta diskussioner.

Öregrund 151204

My Laurell

My Laurell AB

Synpunkter på Rådhusstorgets utformning ur ett helhetsperspektiv

I detta underlag finns främst mina egna och med även delar av övriga företagare kring torgets synpunkter samlade.

ALLMÄNT: Bevara torgets äldre karaktär! Uppmana fastighetsägare att hålla tidstypiskt stil vid renoweringar och upprustningar! Gäller även företagares utemöbler, skyltar och annat som placeras på torget. Bevara befintlig kullersten – byt EJ ut mot ny enl. tävlingsförslag.

TRAFIK: Öppna upp för genomfartstrafik och parkering! Gångtrafikfart över hela torget. Skapa flera parkeringsmöjligheter (4-6 st) som kan regleras säsongvis. Ta bort låga pollare längs Rådhusgatan.

SKYLTNING: Sätt upp ny informationsskylt i gammal stil (addera ev. tydligare fasadskylt i gammal stil vid turistbyrån/rådhuset).

GRÖNSKA/PLANTERINGAR: Plantera träd med belysning **i krukor** som får stå kvar året runt! Säsonganpassad blomrabatt runt trädens stam. Genomtänka teman och utförande! (Ta bort små krukor på pollare).

VISIONER: Lånecyklar sommartid? Bättre cykelställ. Önskemål om mobil, flyttbar **kiosk för föreningar** att hyra (sälja glass, korv osv). Denna ska kunna ha en permanent plats på torget.

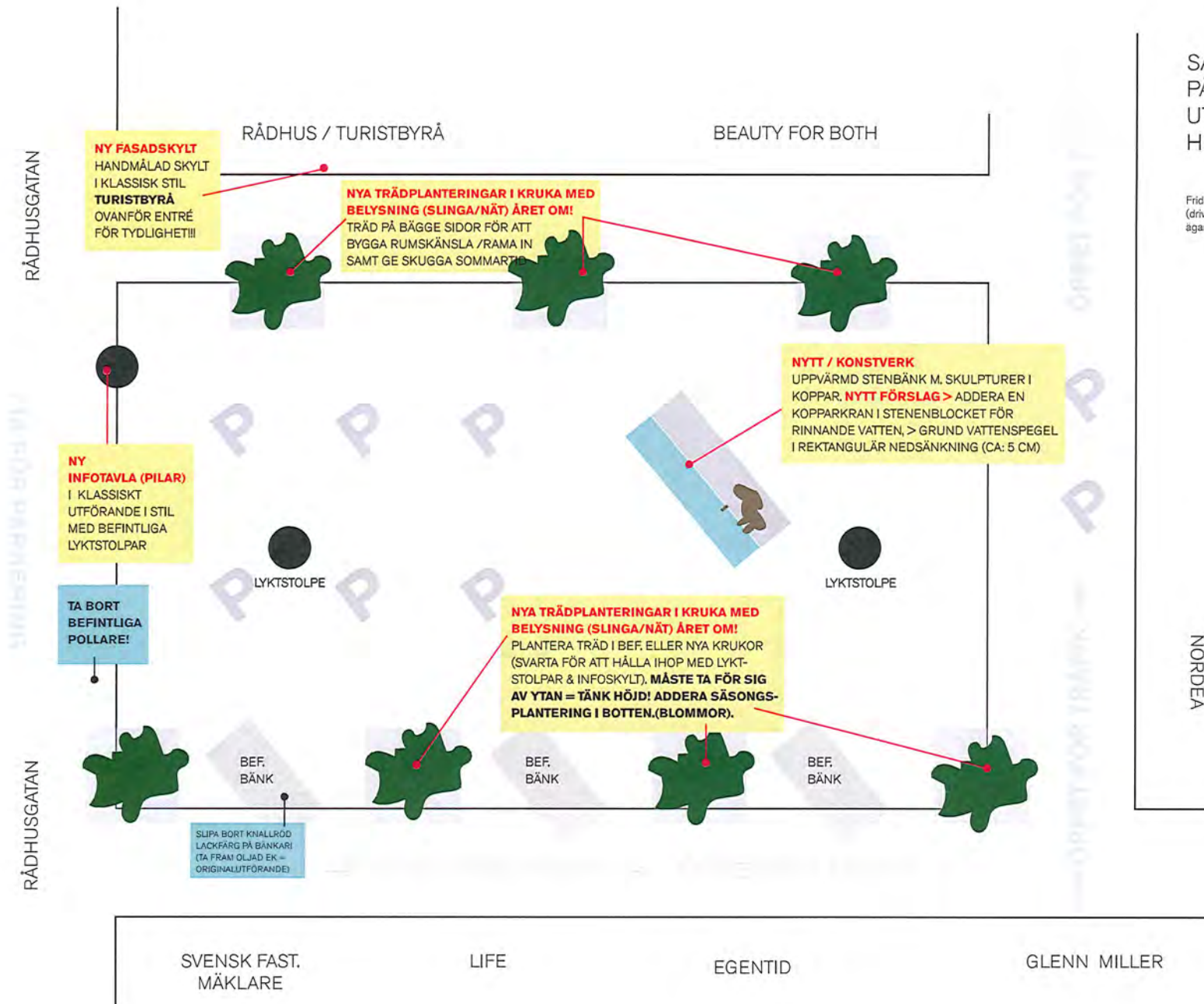
—

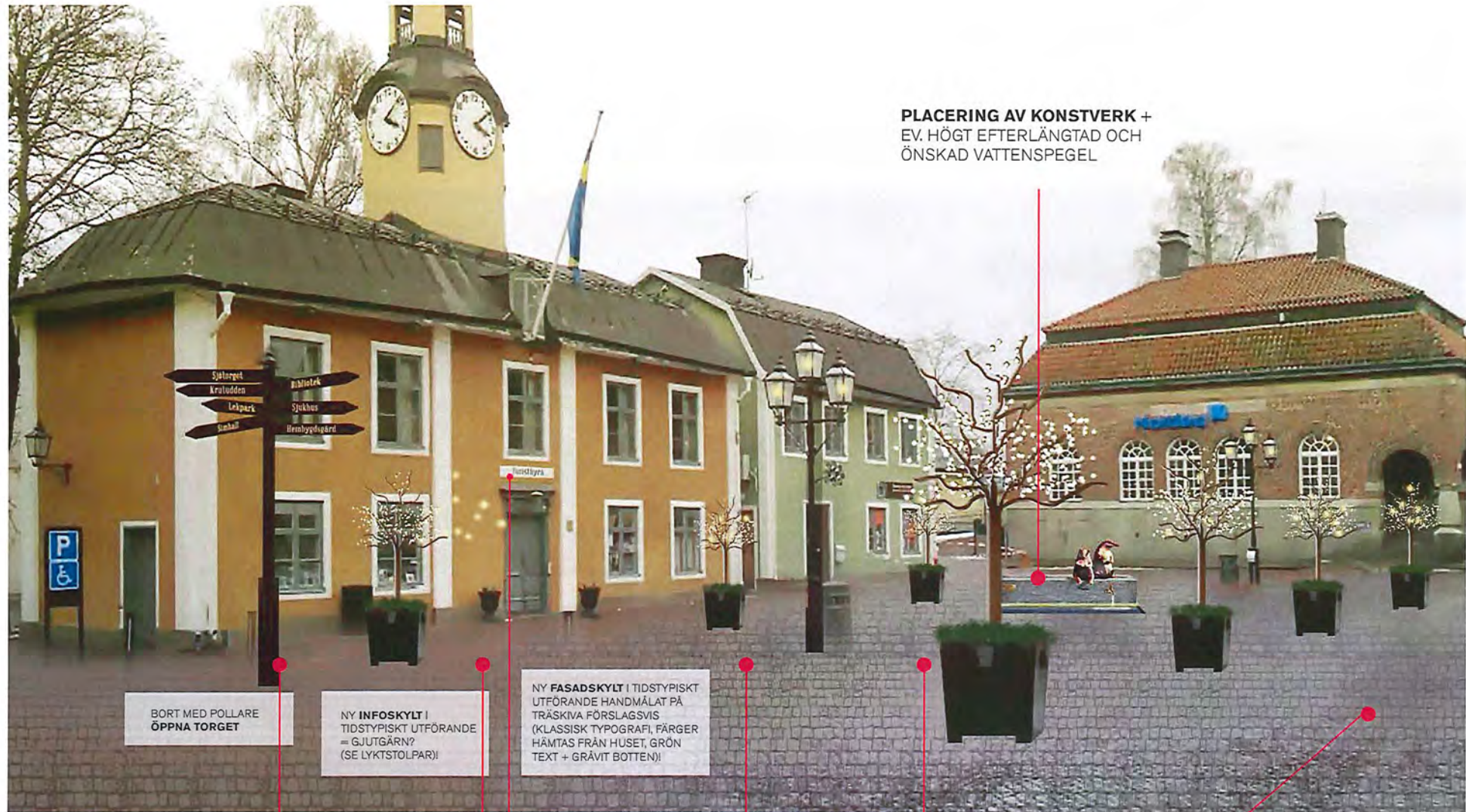
KONSTNÄRLIGT: Se bifogade skisser över placering och önskade tillägg till det vinnande tävlingsbidraget!

—

SAMLADE SYNPNKTER PÅ RÅDHUSTORGETS UTFORMNING UR ETT HELHETSPERSPEKTIV

Frida Eklund Edman / Närboende creative director
(driver designbyrån Modelform) samt fd. butiks-
ägare samt rep. för fastighetsägare på Drottninggatan.

**PLACERING AV KONSTVERK +
EV. HÖGT EFTERLÄNGTAD OCH
ÖNSKAD VATTENSPEGEL**

**BORT MED POLLARE
ÖPPNA TORGET**

**NY INFOSKYLT I
TIDSTYPIST UT-FÖRANDE
= GJUTGÄRN?
(SE LYKTSTOLPAR)**

**NY FASADSKYLT I
TIDSTYPIST UT-FÖRANDE
HANDMÅLAT PÅ
TRÅSKIVA FÖRSLAGSVIS
(KLASSISK TYPOGRAFI, FÄRGER
HÄMTAS FRÅN HUSET, GRÖN
TEXT + GRÅVIT BOTTEN)**

**ÖPPNA FÖR TRAFIK
OCH PARKERING**

**7 ST NYA TRÄDPLANERINGAR I
KRUKA (FLYTTBARA/MOBILA)**

**ÖPPNA FÖR TRAFIK OCH
KORTTIDSPARKERING**

- Träd minst 1,5 m höga
- Belysning året runt
- Plats för blommor runt stammen

- Bygger viktig rumskänsla
- Skapar skugga i utsatt läge sommartid

SKISSFÖRSLAG / RÅDHUSTORGETS UTFORMNING UR ETT HELHETSPERSPEKTIV

Frida Eklund Edman / Närboende creative director
(driver designbyrån Modelform) samt fd. butiks-
ägare samt rep. för fastighetsägare på Drottninggatan.

PLACERING AV KONSTVERK +
EV. HÖGT EFTERLÄNGTAD OCH
ÖNSKAD VATTENSPEGEL

ÖPPNA FÖR TRAFIK
OCH PARKERING

BORT MED POLLARE
ÖPPNA TORGET

NY INFOSKYLTT I
TIDSTYPISKT UTFÖRANDE
= GJUTGÄRN?
(SE LYKTSTOLPAR!)

NY FASADSKYLTT I TIDSTYPISKT
UTFÖRANDE HANDMÅLAT PÅ
TRÄSKIVA FÖRSLAGSVIS
(KLASSISK TYPOGRAFI, FÄRGER
HÄMTAS FRÅN HUSET, GRÖN
TEXT + GRÄVIT BOTTEN!)

ÖPPNA FÖR TRAFIK
OCH PARKERING

7 ST NYA TRÄDPLANERINGAR I
KRUKA (FLYTTBARA/MOBILA)

- Träd minst 1,5 m höga
- Belysning året runt
- Plats för blommor runt stammen

- Bygger viktig rumskänsla
- Skapar skugga i utsatt läge sommardid

ÖPPNA FÖR TRAFIK OCH
KORTTIDSPARKERING

SKISSFÖRSLAG / RÅDHUSTORGETS UTFORMNING UR ETT HELHETSPERSPEKTIV

Frida Eklund Edman / Närboende creative director
(driver designbyrån Modelform) samt fd. butiks-
ägare samt rep. för fastighetsägare på Drottninggatan.

SKISSFÖRSLAG / RÅDHUSTORGETS UTFORMNING
TILLÄGG TILL VINNANDE FÖRSLAG AV
KONSTNÄRLIG UTSMYCKNING

Frida Eklund Edman / Närboende creative director
(driver designbyrån Modelform) samt fd. butiks-
ägare samt rep. för fastighetsägare på Drottninggatan.

VÅGA TA HÖJDI!

Ta för er av ytan
och bygg upp
viktig rumskänsla
genom att
plantera växter
och träd som
SYNS!

**PERMANTENTA TRÄD
I KRUKA SOM STÅR
KVAR ÅRET OM!**

PLATS FÖR SÄSONGSBLOMMOR
I BOTTEN.

BELYSNING I FORM AV SLINGA,
SITTER KVAR ÅRET RUNT

VÄXTFÖRSLAG

SILVERPÅRON (EJ PÅ BILD)

ALT, SAMBUCUS NIGRA, FLÅDER.

ALT, KÖRSBÄR AV SAMMA SORT SOM
REDAN ÄR PLANERAT PÅ
TORGET! BLOMMAR VACKERT PÅ
VÄREN!

BEFINTLIGT KÄRI / KARL, BYARUMS BRUK
= KÖP IN FLER!

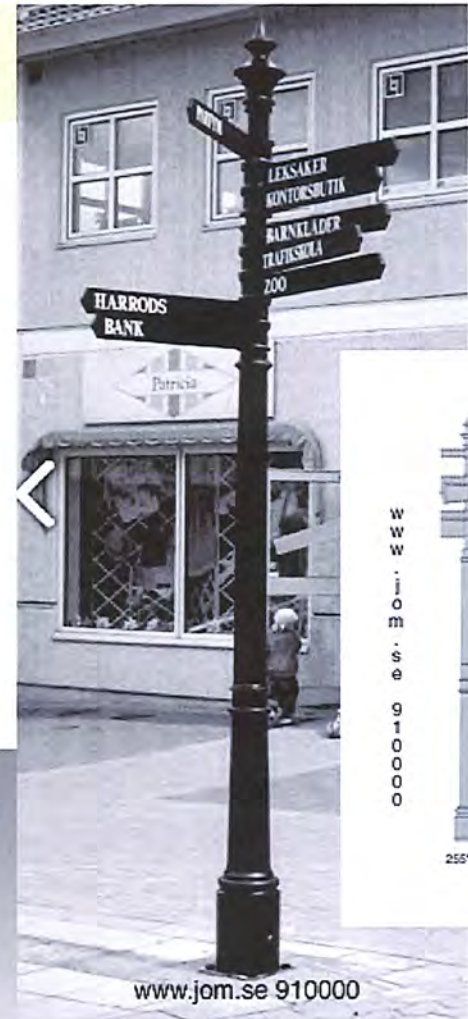
Turistbyrå & information

FÖRTYDLIGA TURISTBYRÅN GENOM EN
NY FASADSKYLTL I GAMMAL STIL (HAND-
MÅLAD PÅ TRÄD) OVANFÖR ENTRÉ.

**VÄGVISNINGSSKYLT I KLASSISK STIL!
AV SVART JÄRN/ALUMINIUM SKA GÅ I
SAMMA STIL SOM BEFINTLIGA LYKTSTOLPAR**

FÖRSLAG:
*Krududdens bad
& festplats
Simhall
Idrottsplats
Sjötorget
Lekpark
Bibliotek
Sjukhus
Hembygdsgård
Kyrka*

www.jom.se 910000

255*255

www.jom.se 910000

PRISEX. HÄNVISNINGSSKYLT MODELL HERRGÅRD FRÅN: KSABGOLF.SE = 15.123,-

(Gjuten vägvisare "herrgård" med 3 korta och 3 långa pilar (ingår som standard). Pulverlackeras i valfri färg och planslipas. Kompletterat med fundament, knopp och markplint. Höjd 3 m.

**SKISSFÖRSLAG / RÅDHUSTORGETS UTFORMNING
HELHETSGREPP AV KONSTNÄRLIG UTSMYCKNING**

Frida Eklund Edman / Närboende creative director
(driver designbyrån Modelform) samt fd. butik-
ägare samt rep. för fastighetsägare på Drottninggatan.

SKISSFÖRSLAG / RÅDHUSTORGETS UTFORMNING HELHETSGREPP AV KONSTNÄRLIG UTSMYCKNING VISIONER & FRAMTIDSDRÖMMAR

HUR GÖR VI TORGET TILL
EN LEVANDE PLATS?!
VACKERT & INBJUDANDE!

LÅNECYKLAR UTANFÖR/BAKOM/
I ANSLUTNING TILL TURISTBYRÅN?

MOBIL KIOSK ATT HYRA/LÅNA
FÖR FÖRENINGAR PÅ TORGET?!
KAN STÅ UTE - LÅSAS FAST?
BOKA TID HOS KOMMUNEN?

FUNDERING: VILL SKB-BIDRA MED
MERVÄRESPENGAR FÖR ATT MÖJLIGGÖRA
ETT NÖDVÄNDIGT HELHETSGREPP? (MED TRÄD-
PLANTERINGAR, HÄNVISNINGSSKYLT OSV?!

ÖSTHAMMARS STADSRAÐ

Utsmäckning Östhammars rådhusorg

Frösåkers hembygdsförenings
synpunkter

Utsmyckning Östhammars Rådhusorg

Utsmyckning Östhammars Rådhusorg

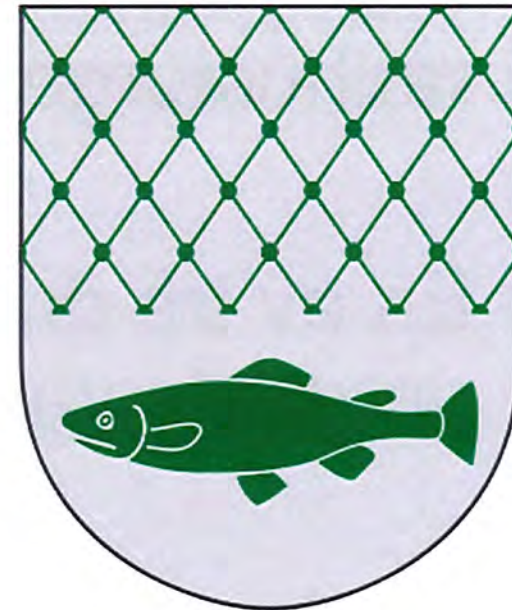
Östhammars Stadsstämplar

1300 tal

1700 tal

1900 tal

Utsmyckning Östhammars Rådhusorg

- Föreningens uppfattning är att utsmyckningen bör ansluta till rådhusorgetts historia som handelsplats
- En av tre dricksvatten pumpar fanns här, rinnande vatten bör ingå i utsmyckningen
- Stadens gamla stadsvapen och signum bör ingå i utsmyckningen

Bilaga 4.1 Sammanställning av dialog om gestaltning av Rådhusorget

Peter Källman, Kultur- och fritidsförvaltningen, Östhammars kommun

Sommar

Prioriterade förslag

- Aktiviteter + Open mic då och då
- Höga träd & sommarblommor i tidstypiska urnor.
- Vatten
- Kiosk/uteservering

Mindre prioriterade förslag

- Tydlig och tidstypisk skyltning (för både bofasta och turister).
- Torghandel varje lördag (vardagar i juli).
- Sittplatser i sol och skugga.
- Lekplats
- Parkering med P-skiva, begränsat antal.

Några ytterligare beskrivningar (finns med ovan som kategori)

- Planteringar
- Porlande vatten i konstverk.
- Restaurang/träffpunkt. Lättare att få tillstånd av kommunen = levande torg.
- Sittyta/porlande vatten
- Tillfälliga evenemang - jazz/trubadur helg, etc.
(Flexibel växtlighet för att göra plats!)
- Serveringar
- Informationsskyltar
- Planteringar/utsmyckning
- Växtlighet
- Fik/sittplatser
- Enhetlig miljö
- 15 minuters-parkering. Få parkeringar.
- Samlingsplats (aktiviteter, sommarscen, marknader, ungdomscafé)
- Urnor med mycket fyllig växtlighet med skugga!
- Konstverket pump och vatten = svalka.

Bilaga 4.2 Sammanställning av dialog om gestaltning av Rådhusorget

Peter Källman, Kultur- och fritidsförvaltningen, Östhammars kommun

Vår & höst

Prioriterade förslag

Växtlighet: volym, mobilt, urnor med stadsvapen, skuggar Rådhusets östfasad
Parkering
Torghandel med loala producenter
Något som attraherar ungdomar
Informationsskyltar
Vatten och grönt

Några ytterligare beskrivningar (finns med ovan som kategori)

Växter/träd i flyttbara lådor.
Caféer/sittplatser
Parkering: stimulerar handel, tillgänglighet för alla. 2-tim-snurra.
Vatten: rörligt, ljud, upplevelse, känsla, historisk återkoppling.
(Skyltning hela säsongen.)
Vattenpump året runt tillhör utsmyckning. Skyltning viktig.
Urnor för växter eller träd. Flexibelt, ska kunna flyttas.

Biltrafik och tidsbegränsade parkeringar (med P-skiva) som är flexibla och kan flyttas.

Vatten

Träd

Korttidsparkering

Enhetlig miljö

Samlingsplats

Rejåla (höga) blomsterarrangemang i tidstypiska urnor.

Sittvänligt konstverk som inbjuder till lek/aktivitet.

Förordar Stadsrådets förslag enligt skiss.

Gammal modell av telefonkiosk.

Plantering: träd/buskar.

Belysning

Bilaga 4.3 Sammanställning av dialog om gestaltning av Rådhusorget

Peter Källman, Kultur- och fritidsförvaltningen, Östhammars kommun

Vinter

Prioriterade förslag

- Belysning
- Parkering
- Vintermarknad (+ levande torg)
- Informationsskyltar

Mindre prioriterade förslag

- Något för unga men inne .
- Sittvänligt, uppvärmt & belyst konstverk som lockar till lek/aktivitet.
- Konstverket pumpen = is.
- Aktiviteter barn/ungdom

Några ytterligare beskrivningar (finns med ovan som kategori)

- Utökad nyttjandetid genom belysning träden,
- Belysning t.ex. ljusfestival.
- Parkeringsmöjligheter
- Levande torg - julgranen, julmarknad.
- Belysning i befintliga träd i urna.
- Skyltsystem i klassisk stil.
- Ljusslingor i urnornas växtlighet.
- Parkeringar med P-skiva.
- Plats för julgran + skyltning.
- Snö och Isskulpturer, tävling.
- Möjlighet till utökad antal P-platser
- Varm sittyta/porlande vatten/konstverk.
- Julgran
- Ljusspel

Revidering av VA-taxan

Östhammars kommuns VA-verksamhet skall enligt kommunfullmäktigebeslut anslutas till Gästrike Vatten. Gästrike Vatten har beräknat att för 2017 är en taxeökning om 20% nödvändig. Beräkningen är baserad på tidigare kommuners anslutning till organisationen. Idag finansieras en rad kommungemensamma tjänster och system som ekonomisystem, lönesystem, företagshälsovård etc. centralt och belastar inte VA-taxan. Efter anslutningen till Gästrike Vatten kommer sådana tjänster och system att direkt belasta VA-verksamheten. Personaltätheten inom VA-verksamheten kommer att förstärkas efter anslutningen vilket även det är bidragande till taxehöjningen.

I bilaga 1 redovisas ett förslag till budget för den kommande fyraårsperioden. Beräkningarna av framtida kostnader och intäkter baseras på ett antal antaganden bl.a. investeringsnivå, intäkter från anslutningsavgifter samt kostnader för förnyelse av ledningsnät. I förslaget är höjningen 20% för 2017 följt av 15%, 3% respektive 3% för perioden 2018 - 2020. Föreslagna höjningar förutsätter oförändrad investeringsnivå.

Förslaget är att bruksavgifterna i VA-taxan höjs med 20% fr.o.m. 1 januari 2017. Avgifterna blir då enligt nedanstående:

Fast avgift om

< 600 kbm/år	4 508 kr/år inkl moms
> 600 kbm/år	18 276 kr/år inkl moms

samt en rörlig avgift för både renvatten och spillvatten enligt nedan

Renvatten	14,14 kr/kbm inkl moms
Spillvatten	21,17 kr/kbm inkl moms

Årskostnad inklusive moms vid olika förbrukning

Förbrukning	Avgift 2016 (kr/år)	Avgift 2017 (kr/år)	Avgift 2017 per kbm (fast+rörlig del)
50 kbm	5 228	6 274	125,48
150 kbm (typhus A)	8 170	9 805	65,37
600 kbm	32 882	39 462	65,77
2000 kbm (typhus B)	74 070	88 896	44,45

Typhus A är ett enfamiljshus som förbrukar 150 kbm/år vilket motsvarar en familj med 1-2 barn.
Typhus B är ett flerfamiljshus med en förbrukning på 2 000 kbm/år vilket motsvarar ca 15 lägenheter.

I bilaga 2 redovisas bruksavgift för några närliggande eller jämförbara kommuner. Tabellen visar att Östhammar efter föreslagen höjning kommer att ha en avgift som över den svenska genomsnittavgiften både för typhus A såväl som för typhus B. Den struktur som Östhammars kommun har med flera mindre tätorter gör att kostnaderna för verksamheterna blir förhållandevis höga jämfört med andra kommuner som har en mer sammanhållen bebyggelse.

Tekniska kontoret

Annika Bexelius
Teknisk chef

Fredrik Hübinette
Ekonom

Prognos VA

	Utfall	Prognos	Budget	Budget	Budget	Budget
År	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Höjning:	12,0%	3,0%	20,0%	15,0%	3,0%	3,0%

Intäkter:	35 640	36 607	43 660	50 049	51 557	53 109
Varav:						
Anslutningsavgifter	763	849	900	950	1 000	1 050
Fasta brukn.avgifter	13 676	14 087	16 904	19 440	20 023	20 624
Rörliga brukn.avgifter	20 514	21 130	25 356	29 159	30 034	30 935
Övriga intäkter	687	541	500	500	500	500
Kostnader:	34 766	35 467	43 660	50 049	51 557	53 109
Varav:						
Driftkostnader	23 883	23 713	31 460	36 549	36 557	37 109
Kapitalkostnader	10 682	11 754	12 200	13 500	15 000	16 000
Övriga kostnader	201	0				
Underskott/Överskott:	874	1 140	0	0	0	0
Balanserat per 31 dec:	-1 140	0	0	0	0	0

Brukningsavgift 2016 (enligt statistik från Svenskt Vatten)

	Folkmängd Personer	Grundavgift kr/fastighet	Mätaravgift kr/mätare	Lgh-avgift kr/lägenhet	Tomtyteavgift kr/m ²	Förbrukn.avg. VA kr/m ³	Årskostn. för typhus A kr/år	*	Årskostn. för typhus B kr/år	*
Gävle	99 038		2 825			10,25	4 363	17	44 045	27
Uppsala	210 003					30,88	4 633	25	44 873	30
Knivsta	16 819		4 300	1 323	100	0	6 612	133	66 922	154
Söderhamn	25 730	3 931		8 188		8,55	6 744	139	61 251	129
Håbo	20 251	2 386	28	1 076	67	27,75	7 656	192	73 980	205
Heby	13 562	2 674		1 260		25,08	7 696	197	71 016	187
Österåker	41 944		2 660		108	31,4	7 914	208	81 294	234
Östhammar 2016	21 484	3 757				29,42	8 170	223	74 070	206
Älvkarleby	9 239		5 231			20,12	8 250	226	86 929	254
Värmdö	40 997	2 826		1 347		29,21	8 774	247	84 736	243
Tierp	20 487	3 250	1 181			30,73	9 040	256	73 960	204
Vaxholm	11 402		2 900			37,8	9 160	262	95 768	279
Östhammar 2017		4 508				35,31	9 805		88 896	
Norrtälje	58 478	483	4 934	2 217		32,46	10 286	282	104 590	287

Ett typhus A är ett enfamiljshus med en årsförbrukning om 150 m³

Ett typhus B är ett flerfamiljshus med en årsförbrukning om 2 000 m³

* Rangordning enligt Svenskt Vatten

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsens att föreslå kommunfullmäktige besluta om en höjning av bruksavgifterna för VA med 20 % fr.o.m. 1 januari 2017. Avgifterna blir då enligt nedanstående:

Fast avgift om

< 600 kbm/år	4 508 kr/år inkl moms
> 600 kbm/år	18 276 kr/år med moms

samt en rörlig avgift för både renvatten och spillvatten enligt nedan

Renvatten	14,14 kr/kbm med moms
Spillvatten	21,17 kr/kbm med moms

VA-avgiften höjs från och med 1 januari 2017

Under våren 2017 övergår VA-verksamheten i kommunen till Gästrike Vatten. Det betyder att Gästrike Vatten kommer att sköta all drift och underhåll av vatten- och avloppsledningar samt vatten- och reningsverk.

Vatten och kommande generationer

Vatten är vårt viktigaste livsmedel och något vi tillsammans måste vara rädda om. Att vi säkerställer och utvecklar VA-verksamheten innebär en kostnadsökning idag men som på leder till en effektiv och hållbar VA-verksamhet för oss och för kommande generationer.

Från den 1 januari 2017 behöver vi höja bruksavgiften med 20 %. Gästrike Vatten tror att en taxehöjning på 15 % kan komma att behövas för 2018.

Några av orsakerna är:

- Vattenmätare som suttit uppe för länge måste bytas ut.
- Underhålls- och förnyelsearbete, åtgärder som krävs för att vi ska uppnå högre standard på anläggningar och ledningsnät.
- Olika administrativa system, som idag sköts centralt i Östhammars kommun, kommer nu att administreras av Gästrike Vatten och måste betalas genom VA-avgiften.
- Ökad bemanning.

Tisdagen den 22 november togs ärendet upp i kommunstyrelsens arbetsutskott. Frågan kommer att tas upp för beredning i kommunstyrelsen och därefter tar kommunfullmäktige det slutgiltiga beslutet.

Höjningen mosvarar cirka 80-190 kronor per månad

För en familj i villa med en årsförbrukning på 150 m³ innebär det en ökad kostnad per månad:

Fastighet	2016	2017	Ändring
Typhus A *)	681 kr inklusive moms/månad	817 kr inklusive moms/månad	+ 20 %

*) Typhus A är en fastighet med tomtytan 880 m², en vattenförbrukning om 150 m³/år. Ett standardhus som används av branschen i jämförelsesyfte.

För ett flerbostadshus (hyreshus) med 15 lägenheter och en årsförbrukning på 2 000 m³ innebär det en ökad kostnad per månad:

Fastighet	2016	2017	Ändring
Typhus B *)	412 kr inklusive moms/månad/lägenhet	494 kr inklusive moms/månad/lägenhet	+ 20 %

*) Typhus B är en fastighet med 15 lägenheter, tomtytan 880 m², en vattenförbrukning om 2000 m³/år. Ett standardhus som används av branschen i jämförelsesyfte.

VA-taxan består av två avgifter - anläggningsavgift och brukningsavgift

Anläggningsavgiften är en engångsavgift för att täcka kostnader för att ordna en allmän VA-anläggning och omfattar fastighetens andel av den kommunala VA-anläggningen, både verk och ledningar. Avgiften betalas när förbindelsepunkt är upprättad och meddelad fastighetsägaren. Anläggningsavgiften kommer inte att ändras.

Brukningsavgift är en periodisk avgift för vatten- och avlopp. Den täcker kostnader för att producera och distribuera dricksvatten, underhålla ledningsnäten och att ta hand om avloppsvatten. Även investeringar och underhåll av reningsverk, vattenverk, vattentorn och ledningsnät. Avgiften består av en fast och en rörlig del.

Därför blir vi en del av Gästrike Vatten

Genom att vi blir en del av Gästrike Vatten kan vi skapa bättre förutsättningar för olika utmaningar som VA-verksamheten står inför. Vi kan också säkerställa att vi blir en del av en långsiktig miljö- och klimatfrämjande VA-verksamhet med ökad möjlighet till:

- att bättre följa myndighetskrav och arbetsmiljölagar
- resurser gällande utredning, planering, projektering och drift
- att klara krissituationer
- underhålls- och förnyelsearbete

Tomtavgifter

Kommunens tomtavgift behöver revideras. Samtidigt finns anledning att se över systemet med tomtkö.

Kommunen säljer i dagsläget tomter till den som önskar. Det finns en tomtkö och när ett nytt område färdigställs erbjuds de som står i tomtkön att köpa en tomt. De som står i tomtkön kan då köpa en tomt eller tacka nej och fortsätta stå kvar i tomtkön. Tomter som inte sålts via tomtkön säljs sedan direkt till den som vill köpa. Alla tomter som nu finns har erbjudits de som står i kö och går alltså att köpa direkt av den som önskar.

Samtliga som står i tomtkön, utom 7 st av de som står i kön för köp av en tomt i Alunda, har blivit erbjudna en tomt men tackat nej. Den sista tomten i Alunda såldes under våren 2016, de som därefter ställt sig i tomtkön har inte fått något erbjudande.

Sommaren 2016 var antalet som stod i tomtkön och antal lediga tomter enligt nedanstående:

Ort	Antal i tomtkö	Antal lediga tomter
Östhammar	11	6
Öregrund	24	4
Hargshamn	6	15
Gimo	6	20
Alunda	21	-
Österbybruk	8	18

Totalt:	76	63

Efterfrågan på tomter i Alunda har ökat markant under de sista åren. De har även varit en ökad efterfrågan i Östhammar.

Kostnaden för att ställa sig i tomtkön är 500 kr och sedan finns en årlig avgift på 300 kr per år. Man står i kö i den tätort där tomt önskas köpas.

Kostnaden för exploatering av nya områden fördelas mellan kostnader för utbyggnad av VA och övriga kostnader. Kostnaden för exploatering, exklusive VA-kostnader, har de senaste åren varierat mellan ca 110 – 280 tkr/tomt. Kostnaden för utbyggnaden av VA har varierat mellan ca 150 – 535 tkr/tomt. Intäkter för VA fås i form av anläggningsavgifter och inkluderas inte i tomtpriset.

År 2012 hade ungefär hälften av landets kommuner en tomtkö, flera har sedan dess avvecklat kön och många anlitar mäklare vid försäljningar. Några kommuner har digitaliserat tomtkön och skapat en interaktiv bostadsportal.

Få kommuner har fasta tomtpriser, från respektive hemsidor har nedanstående jämförelseuppgifter hämtats i juni 2016:

Tierp	195 kr/kvm i Tierp och Örbyhus 150 kr/kvm i övriga tätorter
Heby	130 kr/kvm i nya områden 100 kr/kvm äldre områden
Älvkarleby	olika beroende på område, ca 150 – 200 tkr/tomt
Sala	olika beroende på område, ca 100 – 200 tkr/tomt
Enköping	olika beroende på område, endast 2 tomter
Nyköping	olika beroende på område, inga tomter i Nyköping
Flen	olika beroende på område, ca 150 – 200 tkr/tomt

Gällande tomtpris är 100 kr/kvm förutom i Uddnäs i Gimo där priset är 276 kr/kvm för sjönära tomter och 206 kr/kvm för övriga. Tomtpriset är för lågt och ger knappt kostnadstäckning för utbyggnadskostnaderna. Tomtpriset bör höjas och vara bättre relaterat på utbyggnadskostnaden samt marknadsvärdet.

För att få en mer rättvis och marknadsmässig hantering föreslås att nya exploateringsområden överlämnas till mäklare för försäljning. För varje område sätts ett lägsta pris och tomterna säljs sedan till högst bjudande. Om alla tomter inte blir sålda inom en överenskommen tid kan försäljningen gå tillbaka till Kommunen som sedan kan sälja kvarvarande tomter till lägsta satta pris för området.

Förslag på beslut:

- Tomtkön avvecklas från 2017-01-01. Betalda avgifter återbetalas.
- Tomtpriset i befintliga områden höjs från 2017-01-01 till 300 kr/kvm, det nya priset inkluderar även tomterna i Uddnäs.
- Nya tomtområden lämnas till mäklare för försäljning till högst bjudande dock sätts ett lägsta pris för tomter i området.
- Den fastställd taxa på 35 kr/kvm för industritomter upp till 3 000 kvm tas bort. Prissättning på kvarvarande industritomter sker efter förhandling. Prissättning och försäljningsförfarande i nya industriområden beslutas i varje enskilt fall.

Tekniska kontoret

Annila Bexelius
Teknisk chef

Kommunfullmäktige

§ 140

Dnr BMN-2016-377 Dpl 705

Ny taxa för alkohollagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, Östhammars kommun

Bilaga 1

Bygg- och miljönämndens beslut

Bygg- och miljönämnden föreslår Kommunfullmäktige att anta ny taxa för "Taxa för alkohollagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, Östhammars kommun" som ska gälla från och med 2017-01-01.

Sammanfattning av ärendet

En ny taxa för serveringstillstånd, tobak och läkemedel som är anpassad till de kostnader som Bygg och miljönämnden har för handläggning och tillsyn.

Bakgrund och motivering

Bygg och miljönämnden övertog ansvaret för alkohollagen, tobakslagen och receptfria läkemedel från socialnämnden 2016. Taxan behöver justeras för att täcka Bygg- och miljönämndens kostnader för tillsynen.

Taxa för

alkohollagen, tobakslagen och
lagen om handel med vissa
receptfria läkemedel,
Östhammars kommun

Inledande bestämmelser

- 1 § Denna taxa gäller avgifter för Östhammars kommuns kostnader för avgiftsskyldiga verksamheter som har/ansöker om serveringstillstånd, bedriver försäljning av tobak, folköl och/eller bedriver handel med vissa receptfria läkemedel till konsument eller (alkohollagen 8 kap 10 §, tobakslagen 19b §, lagen om detaljhandel med vissa receptfria läkemedel 17 §).
- 2 § Ansökningsavgiften för samtliga kategorier av serveringstillstånd skall vara betalda innan tillståndsärendet prövas, ansökningsavgiften återbetalas inte om ansökan skulle avslås.
- 3 § Fast och rörlig årlig avgift omfattar kalenderår och tas ut i förskott.

Den årliga avgiften ska betalas från och med det kalenderår då verksamheten påbörjas. Avgiften ska därefter betalas med helt avgiftsbelopp för varje påbörjat kalenderår.

Den årliga fasta och rörliga tillsynsavgiften ska betalas av den som äger eller innehar verksamheten vid kalenderårets början.
- 4 § Taxan indexjusteras årligen "Prisindex för kommunal verksamhet" (PKV).
- 5 § Nystartad (ej övertagande) verksamhet faktureras fast avgift samt tillsynsavgift baserad på inlämnad budget och tillsynsavgift anpassad till den kalendertid som återstår.
- 6 § Förhöjd fast avgift betalas när tillståndshavaren har en serveringstid utanför den normala tiden. Normaltid anses vara 11-01 inomhus och 11-22 på uteservering.
- 7 § I de fall timavgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd kontrolltid avses med kontrolltid den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid nämnden har använt för inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner, provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt i ärendet samt föredragning och beslut.
- 8 § Om den sammanlagda kontrolltiden understiger en halv timme per år tas ingen timavgift ut. För inspektioner, mätningar och andra offentliga kontroller som utförs vardagar mellan klockan 19:00 och 07:00 lördagar, söndagar, julafton, nyårsafton, påskafton, trettondagsafton, midsommar-afton och helgdagar, tas avgift ut med 1,5 gånger ordinarie timavgift.
- 9 § Om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, tillsynsbehovet, nedlagd handläggningstid och övriga omständigheter, får avgift enligt denna taxa sättas ned eller efterskänkas.

Beslut om att sätta ned eller efterskänka avgiften för kommunens offentliga kontroll fattas av Bygg- och miljönämnden.

Avgift för ansökan av serveringstillstånd

Enligt 8 kap. 10 § alkohollagen får kommunen ta ut avgift för prövning av ansökan om serveringstillstånd enligt grunder som beslutas av kommun-fullmäktige. Kommunen får även ta ut avgift för tillsyn enligt 9 kap. alkohollagen av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningspliktig detaljhandel med servering av folköl.

	Avgift 2017
Stadigvarande serveringstillstånd, allmänheten	10 000 kr
Stadigvarande serveringstillstånd, slutet sällskap	2 400 kr
Tillfälligt serveringstillstånd, allmänheten	6 000 kr
Tillfälligt serveringstillstånd, slutet sällskap	1 000 kr + 500 kr/tillfälle
Utvidgade eller ändring av stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten och slutet sällskap	5 000 kr
Ansökan om eller ändring av uteservering	5 000 kr
Stadigvarande cateringtillstånd, slutet sällskap	5 000 kr
Utvidgning av serveringstillstånd med cateringtillstånd	5 000 kr
Ansökan om gemensam serveringsyta, allmänhet	5 000 kr
Anmälan om egenkryddat brännvin	1 000 kr
Kunskapsprovskrivning, första gången	1 500 kr
Kunskapsprovskrivning, andra gången	1 500 kr
Kunskapsprovskrivning, tredje gången	1 500 kr
Tillfälligt tillstånd för provsmakning	1 000 kr
Stadigvarande tillstånd för provsmakning	5 000 kr
Mindre förändring i bolaget, ex byte av bolagsman	3 000 kr
Ändring av delägare i bolag mindre än 50 %	5 000 kr
Ändring av delägare i bolag 50% eller över	8 000 kr
Pausservering per tillstånd	2 400 kr

Årlig fast och rörlig tillsynsavgift vid försäljning av alkohol

Fast avgift, stadigvarande tillstånd		Avgift 2017
Fast avgift utöver normaltider (11-01 inne, 11-22 ute)		2 400 kr
Anmälan av serveringsansvariga (årliga)		500 kr

Avgiftsklass	Rörlig avgift, baserad på årlig omsättning av alkoholdrycker, räknat i kronor	Avgift 2017
1	1 - 150 000	2 000 kr
2	150 001 - 250 000	3 000 kr
3	250 001 - 500 000	5 000 kr
4	500 001 - 750 000	8 000 kr
5	750 001 - 1 000 000	8 000 kr
6	1 000 001 - 2 000 000	10 000 kr
7	2 000 001 - 3 000 000	12 000 kr
8	3 000 001 -	14 000 kr

Påminnelseavgift för utebliven restaurangrapport

En verksamhetsutövare som inte lämnar restaurangrapport inom föreskriven tid åläggs betala påminnelseavgift, lämnas inte rapporten efter första påminnelsen debiteras ytterligare en påminnelseavgift. Om restaurangrapport fortfarande inte lämnas in debiteras verksamhetsutövaren högsta årliga avgift (fast + rörlig).

Påminnelseavgift 1	500 kr
Påminnelseavgift 2	1 000 kr
Påminnelseavgift 3	16 400 kr

Försäljning av folköl, tobaksvaror och receptfria läkemedel

Den som bedriver anmälningspliktig försäljning av folköl, tobaksvaror och/eller receptfria läkemedel ska betala en årlig tillsynsavgift (kontrollavgift).

	Avgift 2017
Försäljning av antingen folköl, tobak eller receptfria läkemedel.	2 000 kr
Försäljning av två av ovanstående varuslag	3 000 kr
Försäljning av folköl, tobak och receptfria läkemedel	3 500 kr
Försäljning av antingen folköl, tobak eller receptfria läkemedel.	2 000 kr

Avgift för extra offentlig kontroll

Extra tillsyn de fall tas en timavgift ut i förhållande till faktiskt nedlagd kontrolltid avses med kontrolltid den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid nämnden har använt för inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, tillsyner, revisioner, provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt i ärendet samt föredragning och beslut.

Timtaxa 2017

1 300 kr

§ 74

Dnr KS 2015-553

Dpl 702

Dnr SN 2015-205

Dpl 702

Ändring av avgifter för kunskapsprov för serveringstillstånd, antagande

För att få serveringstillstånd ska sökande, genom att avlägga ett kunskapsprov, påvisa tillräckliga kunskaper om alkohollagen. Föreligger förslag på ändring av avgifter för kunskapsprov.

Socialnämndens beslut 2015-06-17

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta förslaget till ändrade avgifter för kunskapsprov för serveringstillstånd.

Arbetsutskottets förslag 2015-08-11

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige anta förslaget till ändrade avgifter för kunskapsprov för serveringstillstånd.

Kommunstyrelsens förslag 2015-08-18

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige anta förslaget till ändrade avgifter för kunskapsprov för serveringstillstånd.

Kommunfullmäktiges beslut

Förslag till ändrade avgifter för kunskapsprov avseende serveringstillstånd antas. (Bilaga 1).

Socialförvaltningen
Agneta Rönnkvist
Alkoholhandläggare

Datum
2015-05-27

Dnr

Sid
1 (2)

Bilaga till SN § 94/2015

Förslag på ändring av avgifter för kunskapsprov

För att få serveringstillstånd ska sökande, genom att avlägga ett kunskapsprov, påvisa tillräckliga kunskaper om alkohollagen.

Det finns sju olika prov:

- Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten (1:1)
- Stadigvarande serveringstillstånd i slutet sällskap vid cateringverksamhet (2:1)
- Stadigvarande serveringstillstånd i slutet sällskap utan cateringverksamhet (3:1)
- Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten (4:1)
- Tillfälligt serveringstillstånd i slutet sällskap (5:1)
- Tillstånd för pausservering (6:1)
- Tillstånd för provsmakning (7:1)

Proven har olika antal frågor per frågeområde se tabell nedan.

Frågeområde	Antal frågor per prov						
	1:1	2:1	3:1	4:1	5:1	6:1	7:1
Alkoholpolitik	8	8	4	4	4	4	4
Tillsyn	8	8	8	8	4	8	8
Mat och utrustning	12	12	8	8	4	-	-
Servering	32	32	24	24	16	16	16
Totalt antal frågor	60	60	44	44	28	28	28

Enligt Folkhälsomyndighetens föreskrifter om kunskapsprov (FoHMFS 2014:7) får kommunen göra undantag från skyldigheten att genomgå kunskapsprov vid ansökan om tillfälligt tillstånd till slutet sällskap om ansökan avser ett enstaka tillfälle.

Flera föreningar i kommunen ansöker om serveringstillstånd för slutet sällskap vid ett flertal tillfällen per år. Dessa ska genomgå kunskapsprovet för att kunna få serveringstillstånd. Rekommendationen från Folkhälsomyndigheten är att minst hälften av styrelsens medlemmar gör provet. Östhammars kommuns riktlinjer för serveringstillstånd anger att minst en person i bolaget/styrelsen kan visa godkänt provresultat.

Kunskapsprovet gäller i tre år. Eftersom medlemmar i en förening och dess styrelse varierar kan det bli fråga om oftare återkommande krav på genomförda kunskapsprov. Det innebär att föreningarna som ofta har en ansträngd ekonomi får ytterligare en ekonomisk belastning. För att underlätta för föreningarna föreslår jag en lägre avgift för den typ av kunskapsprov som gäller till exempel tillfälliga serveringstillstånd och stadigvarande serveringstillstånd till slutet sällskap utan catering.

Postadress Box 36 S-742 21 Östhammar	Besöksadress/Reg.office Kyrkogatan 14 Östhammar www.osthammar.se	Telefon Nat 0173-860 00 Int +46 173 860 00 socialnamnden@osthammar.se	Telefax Nat 0173-175 40 Int +46 173 175 40	Organisationsnummer 212000-0290 V.A.T. No SE212000029001	Bankgiro 233-1361 PlusGiro 1 31 70-6
--	---	--	--	---	---

Dessa prov innehåller färre frågor och tar kortare tid att genomföra.

En lägre avgift skulle kunna innebära en lägre tröskel till att genomföra kunskapsprovet. Det kommunen får tillbaka är en god spridning av kunskap om alkohollagen och föreningar med goda förutsättningar att bedriva alkoholservering på ett ansvarsfullt sätt.

Avgifterna för kunskapsproven varierar i landets kommuner. I en del kommuner ingår avgiften för det första provet i ansökningsavgiften medan omprov har en särskild avgift. Många kommuner har samma avgift för alla typer av kunskapsprov, vanligen 1 000 – 2 000 kr. Några har differentierade avgifter utifrån hur omfattande provet är.

Östhammars kommun tar idag ut en avgift på 1 335 kr för alla typer av kunskapsprov.

Förslag

Avgifterna för de olika kunskapsproven skulle kunna differentieras enligt nedan:

Grupp 1, 60 frågor, – 1 335 kr (3 % av prisbasbeloppet)

- Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten
- Stadigvarande serveringstillstånd i slutet sällskap vid cateringverksamhet

Grupp 2, 44 frågor – 890 kr (2 % av prisbasbeloppet)

- Stadigvarande serveringstillstånd i slutet sällskap utan cateringverksamhet
- Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten

Grupp 3, 28 frågor – 445 kr (1 % av prisbasbeloppet)

- Tillfälligt serveringstillstånd i slutet sällskap
- Tillstånd för pausservering
- Tillstånd för provsmakning

Delges
Socialnämnden
Geli Lytter
Information/styrdokument

§ 41 Dnr 2011KS057 Dpl 702
Dnr 2011SN029 Dpl 702

Handläggning enligt alkohollagen, avgifter och riktlinjer mm
Antagande

Alkohollagen har reviderats och ny alkohollag trädde i kraft 2011-01-01. Alkohollagen gäller vid all försäljning av alkoholdrycker mot ersättning. I den nya lagen finns en bestämmelse om att kommunerna ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt lagen (och anslutande föreskrifter) samt riktlinjer för tillämpningen i kommunen. Enligt alkohollagen får kommunen ta ut avgifter för prövning av ansökan och tillsyn av tillstånd enligt grunder som beslutas av kommunfullmäktige.

Prövningsavgifter för ansökan om:	% av basbelopp (2011)
Stadigvarande tillstånd för servering av alkohol till allmänheten/slutna sällskap	16 (6848 kr)
Stadigvarande tillstånd för servering av alkohol i cateringverksamhet till slutna sällskap	16 (6848 kr)
Stadigvarande tillstånd för provsmakning av alkohol till allmänheten (enbart)	8 (3424 kr)
Permanent ändring i stadigvarande tillstånd	8 (3424 kr)
Tillfällig ändring i stadigvarande tillstånd	4 (1712 kr)
Tillfälligt tillstånd för servering av alkohol till allmänheten	8 (3424 kr)
Tillfälligt tillstånd för provsmakning av alkohol till allmänheten	6 (2658 kr)
Tillfälligt tillstånd för servering av alkohol till slutna sällskap	0,75 (321 kr)
Examination	3 (1284 kr)
Påminnelseavgift restaurangrapport	1 (428 kr)

Tillsynsavgifter (för stadigvarande tillstånd)	% av basbeloppet (2011)
Fast avgift	4 (1712 kr)
<i>Rörlig avgift beroende på omsättning/år</i>	
Omsättning mellan 1-150 000 kronor	1 (428 kr)
Omsättning mellan 150 001 – 250 000 kronor	3 (1284 kr)
Omsättning mellan 250 001 – 500 000 kronor	5 (2140 kr)
Omsättning mellan 500 001-750 000 kronor	7 (2996 kr)
Omsättning mellan 750 001-1 000 000 kronor	9 (3852 kr)
Omsättning mellan 1 000 000 – 2 000 000 kronor	11 (4708 kr)
Omsättning mellan 2 000 000 – 3 000 000 kronor	13 (5564 kr)
Omsättning över 3 000 000	15 (6420 kr)

Socialnämndens beslut 2011-02-16

Kommunfullmäktige föreslås besluta om årlig avgift för tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen.

Kommunfullmäktige föreslås att uppdra till socialnämnden att utforma och anta riktlinjer samt en årlig tillsynsplan gällande handläggning enligt alkohollagen.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Arbetsutskottets beslut 2011-03-08

Socialnämndens ordförande, chef/och eller handläggare inbjuds till kommunstyrelsens sammanträde 2011-03-29 för att informera om och redovisa gjorda ändringar i den årliga avgiften för tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen.

Arbetsutskottets förslag 2011-03-08

Kommunfullmäktige beslutar om årlig avgift för tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen samt uppdrar till socialnämnden att utforma och anta riktlinjer samt en årlig tillsynsplan gällande handläggning enligt alkohollagen.

Geli Lytter, alkoholhandläggare föredrar ärendet.

I ärendet yttrar sig Christina Carlsson (KD), Linda Eskilsson (MP) och Allan Kruukka (M).

Kommunstyrelsens förslag

Kommunfullmäktige beslutar om årlig avgift för tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen.

Socialnämnden ges i uppdrag att utforma och anta riktlinjer samt en årlig tillsynsplan gällande handläggning enligt alkohollagen.

I ärendet yttrar sig Linda Eskilsson (MP), Kerstin Björck-Jansson (C) och Thomas Eriksson (S).

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar om årlig avgift för tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen i enlighet med socialnämndens förslag.

Socialnämnden ges i uppdrag att utforma och anta riktlinjer samt en årlig tillsynsplan gällande handläggning enligt alkohollagen.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Delges
Socialnämnden
Geli Lytter
Information/styrdokument

§ 120

Dnr 2010KS354
Dnr 2010SN141

Dpl 702
Dpl 702

Kommunens ansvar för tillsyn av folköl, tobak samt receptfria läkemedel

Enligt alkohollagen, tobakslagen samt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel har kommunen ett tillsynsansvar över att försäljning av folköl, tobak samt receptfria läkemedel följer reglerna i gällande lagstiftning.

Aktuella lagar medger kommunens rätt att ta ut tillsynsavgift för aktuell tillsyn, enligt grunder som beslutas av kommunfullmäktige.

Socialnämndens beslut 2010-08-25

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta att socialnämnden ska ansvara för kommunens uppgift enligt lag om handel med receptfria läkemedel och att denna förs in i reglementet för socialnämnden.

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta att upphäva socialnämndens ansvar för lag om detaljhandel med nikotinläkemedel.

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta att årlig avgift för tillsyn enligt tobakslagen, alkohollagen samt lagen om handel med receptfria läkemedel utgår enligt följande:

Försäljning enligt en lagstiftning, 2 % av prisbasbeloppet (848 kronor 2010)

Försäljning enligt två lagstiftningar, 3 % av prisbasbeloppet (1 272 kronor 2010).

Försäljning enligt tre lagstiftningar, 4 % av prisbasbeloppet (1 696 kronor 2010).

Arbetsutskottets förslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta i enlighet med socialnämndens förslag.

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att socialnämnden ska ansvara för kommunens uppgift enligt lag om handel med receptfria läkemedel och att denna förs in i reglementet för socialnämnden.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att upphäva socialnämndens ansvar för lag om detaljhandel med nikotinläkemedel.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att årlig avgift för tillsyn enligt tobakslagen, alkohollagen samt lagen om handel med receptfria läkemedel utgår enligt följande:

Försäljning enligt en lagstiftning, 2 % av prisbasbeloppet (848 kronor 2010)

Försäljning enligt två lagstiftningar, 3 % av prisbasbeloppet (1 272 kronor 2010).

Försäljning enligt tre lagstiftningar, 4 % av prisbasbeloppet (1 696 kronor 2010).

Kommunfullmäktiges beslut

Socialnämnden ansvarar för kommunens uppgift enligt lag om handel med receptfria läkemedel och att denna förs in i reglementet för socialnämnden.

Kommunfullmäktige beslutar att upphäva socialnämndens ansvar för lag om detaljhandel med nikotinläkemedel.

Kommunfullmäktige beslutar att årlig avgift för tillsyn enligt tobakslagen, alkohollagen samt lagen om handel med receptfria läkemedel utgår enligt följande:

Försäljning enligt en lagstiftning, 2 % av prisbasbeloppet (848 kronor 2010)

Försäljning enligt två lagstiftningar, 3 % av prisbasbeloppet (1 272 kronor 2010).

Försäljning enligt tre lagstiftningar, 4 % av prisbasbeloppet (1 696 kronor 2010).

Kommunfullmäktige

§ 141

Dnr BMN-2016-2313 Dpl 801

Ny timtaxa för handläggning enligt Miljöbalken

Bilaga 2

Bygg- och miljönämndens beslut

Bygg- och miljönämnden föreslår Kommunfullmäktige att anta ny timtaxa för "Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, Östhammars kommun" till 1000 kr som ska gälla från och med 2017-01-01.

Bakgrund och motivering.

Enligt "Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, Östhammars kommun", kan Bygg- och miljönämnden årligen justera taxan enligt Sveriges Kommuner och Landstings index PKV. För 2017 ger indexet möjlighet att justera taxan med +2,9%. Detta skulle innebära en ökning med 26,39 kr. 2016 års timtaxa är 910 kr, denna höjning skulle ge en timtaxa på 936 kr.

Bygg- och miljönämnden ser dock att denna timtaxa inte är tillräcklig för att nå målet om självfinansieringsgrad (SGI). Bygg- och miljönämndens mål är att ha en SGI på 70-75% och att ökningen skulle ske stegvis. Med budgeten för 2016 är SGI på 55% och med prognos för septembermånad ser vi att siffran för årets resultat är 44%.

Bygg- och miljönämnden behöver därför höja timtaxan till 1000 kr för 2017. Detta skulle ge en höjning av SGI till 60-65%.

Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, Östhammars kommun

Antagen av Kommunfullmäktige § 82/2014, Dnr KS2014-479
Ny timtaxa reviderad av Kommunfullmäktige § 121/2015, Dnr KS2015-772

Innehållsförteckning

Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, Östhammars kommun.....	1
Inledande bestämmelser	2
Avgift för prövning	3
Avgift för anmälan	3
Avgift för tillsyn i övrigt	3
Avgifter för tillsyn av miljöfarlig verksamhet och verksamhet inom hälsoskyddsområdet ..	4
Timavgift	4
Överklagning av beslut om avgift	4
Betaling av avgift	4
Verkställighetsfrågor	5
Omfattning av Samhällsbyggnadsnämndens delegation att justera bilagorna i taxan.....	5

Taxebilaga 2 – Avgiftsklasser för miljöfarlig verksamhet och hälsoskyddsverksamheter, 82 sidor

Inledande bestämmelser

- 1 §** Avgift skall betalas enligt denna taxa för Samhällsbyggnadsnämndens verksamhet enligt miljöbalken eller med anledning av EU:s förordningar, inom följande områden: miljöfarlig verksamhet, förorenade områden, täkter, hälsoskydd, kemiska produkter samt avfall och producentansvar. Nämndens verksamhet omfattar prövning och tillsyn enligt 19 respektive 26 kapitlet miljöbalken. Tillsyn av tillståndspliktiga verksamheter enligt lista B överläts till Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Östhammars kommun den 1 september 2002.
- Utöver vad som anges i denna taxa kan ersättning till kommunen utgå bl.a. enligt 26 kap. 22 § miljöbalken för undersökningskostnader m.m. och enligt 25 kap. 2 § miljöbalken för rättegångskostnader.
- 2 §** Avgift skall betalas av den som inom Östhammars kommun utövat, utövar eller ämnar utöva sådan verksamhet som omfattas av miljöbalken. Avgiftsskyldig är den som rättsligt förfogar över mark, byggnad anläggning eller anordning där sådan verksamhet har bedrivits eller bedrivs, respektive den som annars är skyldig att avhjälpa olägenhet eller brist i sådan verksamhet. Avgift debiteras för:
1. Handläggning och andra åtgärder med anledning av prövning av tillstånd, dispens eller undantag.
 2. Handläggning eller andra åtgärder med anledning av anmälan om verksamhet eller åtgärd.
 3. Handläggning och andra åtgärder vid tillsyn.
 4. Vid återtagen ansökan debiteras halv avgift. För ärenden som har timavgift debiteras en timme.
 5. Vid avisande av ärende debiteras en timme.

Avgift tas inte ut för

1. Tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig vara obefogat.
2. Handläggning orsakad av att bygg- och miljönämndens beslut enligt miljöbalken överklagas.

- 3 § Avgift tas ut som
- a) Prövningsavgift för ansökan om tillstånd samt vissa anmälningsärenden (bilaga 1)
 - b) Fast årlig tillsynsavgift (bilaga 2)
- Avgift skall betalas med de belopp som anges i respektive bilaga för åtgärd eller verksamhet.
- 4 § Avgiften kan sättas ned om särskilda skäl finns med hänsyn till åtgärdens eller verksamhetens omfattning, tillsynsbehov eller nedlagd handläggningstid.
- 5 § Beslut om avgift eller om nedsättning av avgift för tillstånd, anmälan eller tillsyn fattas av Bygg- och miljönämnden i Östhammars kommun.
- 6 § Enligt 27 kap 3 § miljöbalken är alla som är skyldiga att betala avgift enligt denna taxa eller enligt 26 kap 22 § miljöbalken skyldiga att lämna de uppgifter som behövs för att avgiften skall kunna bestämmas.

Avgift för prövning

- 7 § Avgift för prövning av ansökan om tillstånd tas ut enligt av vad som framgår av bilaga 1 med fast belopp. Avgift för prövning utgår för varje avgiftsbelagt ärende som ansökan avser. Om besiktning ska ske i ett ärende ingår kostnaden för en sådan besiktning i den fasta avgiften. Om ytterligare besiktning behövs i ärendet tas timavgift ut för tillkommande handläggningstid.
- 8 § Avgift för prövning skall betalas även om ansökan avslås.
- 9 § Utöver avgift för prövning, kan avgift för tillsyn komma att tas ut för den verksamhet eller åtgärd prövningen avser enligt vad som anges i denna taxa.

Avgift för anmälan

- 10 § Avgift för handläggning av anmälan av verksamhet eller åtgärd tas ut med fastbelopp enligt i taxebilaga 1 eller med timavgift för den handläggningstid som åtgår i ärendet. Avgift för anmälan tas ut för varje avgiftsbelagt ärende som anmälan avser.
- 11 § Avgift för handläggning av anmälan ska betalas av den som bedriver eller avser bedriva verksamheten eller vidta åtgärden.
- 12 § I anmälan om miljöfarlig verksamhet som prövas av kommunen är sökanden i förekommande fall skyldig att ersätta nämndens kostnader enligt 19 kap. 4 § miljöbalken för kungörelser i ärendet.
- 13 § Utöver avgift för handläggning av anmälan kan avgift för tillsyn i övrigt komma att tas ut för den verksamhet eller åtgärd anmälan avser enligt denna taxa.
- 14 § Avgift för prövning av anmälningspliktig verksamhet (C-anläggning) tas ut med en fast avgift som bestäms av verksamhetens klassificering och objektsfaktor enligt taxebilaga 2. Prövningsavgiften = 2 x objektsfaktor x aktuell timavgift

Avgift för tillsyn i övrigt

- 15 § Avgift för tillsyn i övrigt tas ut enligt av vad som framgår av bilaga 2 med fast belopp eller med den timavgift för den handläggningstid som lagts ner i ärendet eller enligt de grunder som i övrigt anges i taxan.

Avgifter för tillsyn av miljöfarlig verksamhet och verksamhet inom hälsoskyddsområdet

- 16 §** Avgift för tillsyn av miljöfarlig verksamhet, verksamhet inom hälsoskyddsområdet och täktverksamhet tas ut enligt av vad som framgår av bilaga 1 och 2 (fast avgift). För verksamhet som tillståndsprövats utgår avgiften från vad som är föreskrivet i tillståndsbeslutet om tillåten produktion eller motsvarande.
- 17 §** Den fasta avgiften för de enskilda verksamheterna fastställs av bygg- och miljönämnden.
- 18 §** Om en fabrik, anläggning eller annan inrättning omfattar flera verksamheter enligt bilaga 2 skall full avgift utgå för den verksamhet som medför den högsta avgiften med tillägg av 25 % av summan av de belopp som anges i bilagan för de övriga verksamheterna.
- 19 §** Fast tillsynsavgift omfattar kalenderår och ska betalas i förskott eller under verksamhetsåret. Den fasta årliga avgiften baseras på ett genomsnittligt tillsynsbehov med utgångspunkt från timavgiften. Om det finns behov av efterbehandling sedan en verksamhet upphört, ska full avgift tas ut för den tillsyn som uppstår efter efterbehandlingen. Avgiften ska betalas från och med året efter att verksamheten upphört. Avgiften bestäms utifrån det som anges i taxebilagan om avgift för tillsyn över förorenade områden.
- 20 §** För verksamhet som omfattas av fast årlig tillsynsavgift får miljö- och hälsoskyddsämnden för ett visst år besluta om tilläggsavgift utöver den ordinarie avgiften om tillsynsbehovet väsentligt avviker från det normala utifrån den tid som är beräknad för objektet. Tilläggsavgiften beräknas som timavgift och debiteras i efterskott.

Timavgift

- 21 §** Avgift tas ut för varje halv timme nedlagd handläggningstid. Understiger nedlagd handläggningstid en halv timme tas ingen avgift. Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid nämnden har använt för inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med andra myndigheter, inspektioner och kontroller, restid, beredning i övrigt av ärendet, föredragning och beslut.
- I handläggningstiden skall inte räknas in sådan restid som vid ett och samma tillfälle överstiger två timmar.
- För tillsynsavgift som skall betalas per halvtimme tas avgiften ut löpande i efterskott.
- För inspektioner, mätningar och andra kontroller som utförs vardagar mellan kl 19.00 och 07.00, lördagar, söndagar eller helgdagar, tas avgift ut med två gånger ordinarie timavgift.
- 22 §** Timavgiftens storlek baseras på bygg- och miljönämndens självkostnad. Timavgift för bygg- och miljönämnden uppgår år 2017 till 1000 kronor per timme.

Överklagning av beslut om avgift

- 23 §** Bygg- och miljönämndens beslut enligt denna taxa får överklagas hos länsstyrelsen. Bestämmelser om överklagande av bygg- och miljönämndens beslut finns i 18 kap 1 § miljöbalken.

Betalning av avgift

- 24 §** Betalning av avgift enligt denna taxa ska ske till Bygg- och miljönämnden i Östhammars kommun. Betalning ska ske inom den tid som anges i beslutet om avgift eller räkning.

Verkställighetsträgor

- 25 §** Av 1 kap. 2 § och 9 kap. 4 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, framgår att kommunal nämnds beslut om avgift får verkställas enligt utsökningsbalken.
- 26 §** Av 1 kap. 2 § och 9 kap. 5 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, framgår att kommunal nämnd får förordna att dess beslut ska gälla omedelbart även om det överklagas.

Ömfattning av Samhällsbyggnadsnämnden delegation att justera bilagorna i taxan

- 27 §** Bygg- och miljönämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) besluta att justera de i denna taxa antagna fasta avgifterna och timavgifterna med den procentsats för det innevarande kalenderåret i Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publiceras a Sveriges Kommuner och Landsting i oktober månad.

Utgångspunkt för indexuppräknigen är oktober månad 2014 (kommunfullmäktiges beslutsår)".

Taxebilaga 1 till

Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, Östhammars kommun

Timavgift för 2017 1 000 kr

Prövning av ansökan om inrättande av avloppsanordning eller anslutning av vattentoalett enligt 13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd avseende:

	Timmar	Kostnad
Inrättande av vattentoalett med slutna tank	3	3 000 kr
Inrättande av vattentoalett med avloppsutsläpp till mark eller vatten	10	10 000 kr
Prövning av ansökan om tillstånd att anordna annan avloppsanordning än till vilken vattentoalett är ansluten	4	4 000 kr
Anslutning av vattentoalett till befintlig avloppsanordning	3	3 000 kr
Miniavloppsreningsverk för 1 hushåll.	10	10 000 kr
Inrättande av gemensam avloppsanordning för 5-25 personekvivalenter	12	12 000 kr
Inrättande av gemensam avloppsanordning för 26-199 personekvivalenter	15	15 000 kr

Prövning av ansökan enligt 17 § förordningen (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd att inrätta värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten enligt vad kommunen föreskrivit avseende:

	Timmar	Kostnad
Bergvärmepump	4	4 000 kr
Bergvärmepump inom vattenskyddsområde	10	10 000 kr
Övriga anläggningar	5	5 000 kr

Anmälan

Avgift för anmälningspliktig verksamhet enligt bilaga C till förordningen (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, se under rubriken tillsyn i övrigt.

Handläggning av anmälan avseende:

	Timmar	Kostnad
Inrättande av avloppsordning utan vattentoalett enligt 13 § förordningen (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	4	4 000 kr
Ändring av avloppsanordning enligt 14 § förordningen (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	3	3 000 kr

Tillsyn i avgift

Tillsyn över miljöfarlig verksamhet enligt förteckning i bilaga till förordningen (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamheter och hälsoskydd för vilken tillstånds- eller anmälningsplikt gäller enligt 5 eller 21 §§. Den årliga tillsynsavgiften bestäms med utgångspunkt i verksamhetens klassificering och objektsfaktorn. Objektsfaktor multiplicerad med aktuell timavgift ger årsavgiftens storlek.

Kostnad
Årlig fast avgift enligt taxebilaga 2

Tillsyn över miljöfarlig verksamhet i övrigt

Timavgift

Taxebilaga 1 till

Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, Östhammars kommun

ANMÄLAN AV ANMÄLAN

Anmälan

Handläggning av anmälan enligt 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998:899) om att vidta avhjälpandeåtgärder.

Kostnad
Timavgift

Tillsyn i övrigt

Regelbunden återkommande tillsyn enligt 10 kap miljöbalken av mark- och vattenområden, byggnader eller anläggningar

Kostnad
Timavgift

Tillsyn i övrigt av mark- och vattenområden, byggnader och anläggningar enligt 10 kap miljöbalken

Timavgift

Vattenskyddskontroll

Fyllständigt provning

Prövning av ansökan att inrätta grundvattentäkt enligt vad kommunen föreskrivit med stöd av 9 kap 10 § miljöbalken

Timmar **Kostnad**
2 2 000 kr

Tillsyn i övrigt

Tillsyn av följande vattenverksamhet

Kommunal vattentäkter

Tillsyn i övrigt av vattenverksamhet

Kostnad
Timavgift
Timavgift

Kemiska produkter

Anmälan

Handläggning av anmälan enligt 3 § förordningen om anmälningskyldighet beträffande asbest i ventilations-anläggningar (SFS 1985:997)

Kostnad
Timavgift

Tillsyn i övrigt

Tillsyn av följande anläggningar

Anläggningar som innehåller CFC, HCFC, halon, HFC

Markförlagda cisterner samt cisterner inom vattenskydds-område

Tillsyn i övrigt av kemiska produkter

Kostnad
Timavgift
Timavgift
Timavgift

Avfall och andra verksamheter

Fyllständigt provning

Prövning av ansökan om dispens/tillåtelse att själv återvinna och bortskafta avfall på fastigheten eller på annat sätt enligt 15 kap. 18 § tredje och fjärde styckena miljöbalken

Timmar **Kostnad**
1 1 000 kr

Prövning av ansökan om dispens från vad kommunfull-mäktige föreskrivit i fråga om att transportera bort avfall enligt 8 § renhållningsförordningen (SFS 1998:902)

1 1 000 kr

Taxebilaga 1 till

Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, Östhammars kommun

Prövning av ansökan att inrätta annat slag av toalett än vattentoalett, såsom förmultningstoalett eller därmed jämförbar toalett och torrtoalett med latrínkompostering, enligt vad kommunen föreskrivet med stöd av 40 § förordningen (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	3	3 000 kr
Prövning av ansökan om dispens enligt 30 § renhållnings-ordningen för egen behandling av slam från slamavskiljare	1	1 000 kr
Prövning av ansökan om undantag enligt 29 § renhållnings-ordningen	1	1 000 kr

Anmälan

Kostnad

Handläggning av anmälan från fastighetsägare eller nyttjanderättshavare om kompostering, nedgrävning, återvinning eller bortskaffande av avfall på fastigheten enligt 16 § renhållningsförordningen (SFS 1998:902)

0 Kr

Tillsynsområdet

Regelbunden återkommande tillsyn över producenternas hantering av avfall enligt följande:

	Kostnad
Avgift per materialslag	Timavgift
Avgift per uppställningsplats/återvinningsstation i kommunen	Timavgift
Regelbunden återkommande tillsyn av transportörer av av-fall. Avgift per materialslag och transporter	Timavgift
Tillsyn i övrigt av avfallshantering eller producentansvar	Timavgift

Felaktiga inskrifter till jordbruksmark, utomhusavfallsplatser och toaletter

Anmälan

Timmar

Kostnad

Handläggning av anmälan om spridning av naturligt gödsel, slam och annan orenlighet inom område med detaljplan eller intill sådant område enligt vad kommunen föreskrivit med stöd av 40 och 42 §§ förordningen (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	2	2 000 kr
Handläggning av anmälan om att anlägga gödselstad och annan upplagsplats för djurspillning inom område med detaljplan eller intill sådant område enligt 37 och 42 §§ förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	2	2 000 kr

Tillsyns anläggning

Prövning av ansökan enligt 5 § lokala hälsoskyddsföreskrifter för Östhammars kommun om tillstånd att inom område med detaljplan hålla:

	Timmar	Kostnad
Nötkreatur, häst, get, får eller svin	4	4 000 kr
Pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur	1	1 000 kr

Taxebilaga 1 till

Taxa för provning och tillsyn inom miljöbalkens område, Östhammars kommun

Handläggning enligt 38 och 45 §§ förordningen (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd av:

	Timmar	Kostnad
Lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling som innebär risk för blodsmitta (enligt pkt 1, 38 §)	Enligt	
Bassängbad som är upplåtna åt allmänheten eller som annars utnyttjas av många människor (enligt pkt 2, 38 §)		
Lokaler för undervisning (enligt pkt 3, § 38)		
Prövning av badvatten vid anläggning eller strandbad som är upplåtet för allmänheten eller annars nyttjas av många enligt vad Naturvårdsverkets föreskrifter om strandbadvatten (SNFS 1996:6), (tas mer än ett prov på samma ställe eller vid samma tillfälle tillkommer provtagningskostnad per ytterligare prov)		Kostnad Årlig fast avgift enligt taxebilaga 3

Regelbunden återkommande tillsyn av följande byggnader, lokaler och anläggningar enligt 45 § förordningen (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd:

	Kostnad
Byggnader som innehåller en eller flera bostäder och tillhörande utrymmen	Årlig fast avgift.
Lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande	
Samlingslokaler där många människor brukar samlas	
Hotell, pensionat, och liknande lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds tillfällig bostad	
Idrottsanläggningar, campinganläggningar, badanläggningar, strandbad och andra liknande anläggningar som är upplåtna för allmänheten eller som annars utnyttjas av många människor	
Lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling	
Lokaler för förvaring av djur	
Provtagning naturbad	

Underlag för att beräkna handläggningskostnad per timme
för kommunala taxor avseende Miljöbalken samt Plan- och bygglagen

Version 1.0
2015-04-13

Östhammars Kommun, Miljöskydd, 2016

1. Generella uppgifter

Kommun/förbund	Östhammars Kommun
Myndighetsområde	Miljöskydd

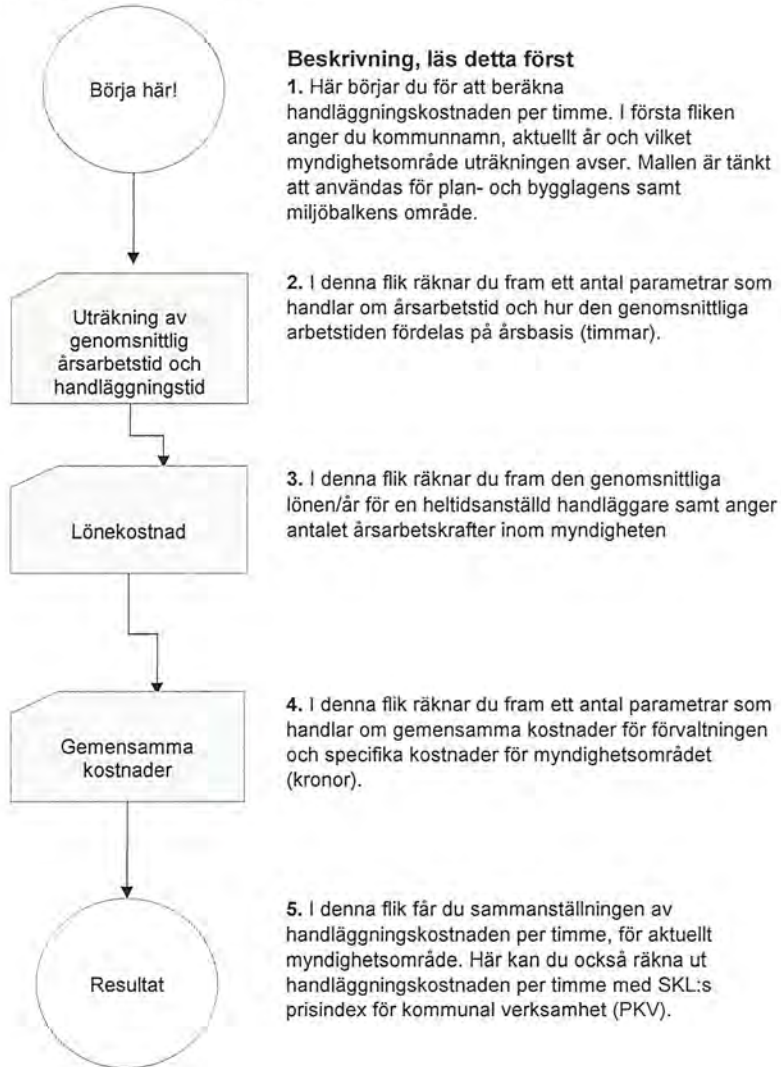
Gällande år	2016
-------------	------

Uppdaterad (datum)	2015-08-31
Upprättad av	Nied

Övriga kommentarer

2. Översikt

Arbetsgång, klicka nedan

Resultat

Genomsnittlig handläggningstid per handläggare
700

Genomsnittlig lönekostnad per år och handläggare
536 936
Myndighetsområdets antal årsarbetskrafter
7,50

Gemensamma kostnader per handläggare
239 867
Myndighetsspecifika kostnader per handläggare
9 333

Total kostnad per handläggare
786 136
Handläggningskostnad per timme
1 123

Östhammars Kommun, Miljöskydd, 2016

3. Genomsnittlig tid

Uträkning av genomsnittlig årsarbetstid och handläggningstid

I det här bladet tar du fram den genomsnittliga tidsanvändningen per handläggare och år. De förs sedan över till nästa steg och används

Årsarbetstid

Genomsnittlig årsarbetstid per handläggare (timmar) exklusive frånvaro (2 000 tim enl SKL schablon)	2 000
---	-------

Frånvaro

Här anger du genomsnittlig frånvaro per handläggare (tim/år), uppgifterna hämtar du från personal-/lönekontoret.

Semester	250
Sjukdom	250
Övrig frånvaro	100
Summa genomsnittlig frånvaro (timmar/år)	600

Faktiskt arbetad tid (timmar)

1 400

(genomsnittlig årsarbetstid / handläggare minus frånvaro)

Handläggningstid

Här beräknar vi hur stor del av faktiskt arbetad tid som en heltidsanställd handläggare i genomsnitt lägger per år på handläggning. SKL schablon är 60% men man kan fylla i annan % alternativt ange antal timmar/år och handläggare i genomsnitt.

Alternativ 1. ange handläggningstid i % av faktiskt arbetad tid

Genomsnittlig handläggningstid (60% enl SKL schablon)	☒ Alt 1	50,0%
---	--	-------

Alternativ 2. ange antal timmar/år och handläggare i genomsnitt

Genomsnittlig handläggningstid (tim/pers och år för heltidsanställd handläggare)	☐ Alt 2	
--	-----------------------------	--

Detta är den genomsnittliga handläggningstiden per handläggare och år som förs över till nästa steg →

(avser heltidsanställd handläggare)

Genomsnittlig handläggningstid tim/handläggare enligt ovan	700
--	-----

Östhammars Kommun, Miljöskydd, 2016

5. Gemensamma kostnader

Här beräknas förvaltningens gemensamma kostnader. Gemensamma kostnader finns ofta uppräknade i förvaltningens budget. Vissa av förvaltningens gemensamma kostnader hanteras på central nivå i kommunen. Förvaltningens andel av dessa kostnader bör tas med i beräkningen, även om de inte belastar den egna budgeten. Om det inte går att få fram kostnaderna, kan de uppskattas. Hör med ekonomiavdelningen eller motsvarande för att ta fram de tre första posterna, från den centrala budgeten. Nedanstående poster är exempel. Fyll i eller ta bort utifrån vad som är aktuellt för myndighetsområdet i fråga.

Gemensam kostnad	Belopp (kr)	Kommentar
Förvaltningens andel av "Fördelade kostnader" enligt SCB:s räkenskapssammandrag (RS)	161 000	Hör med din ekonomiavdelning eller motsvarande för dessa kostnader. Här anger du förvaltningens andel av kommunens gemensamma funktioner, tjänster och lokaler. Det avser overheadkostnader för kommungemensam verksamhet som inte kan väljas bort, t.ex. kommunledning och central administration (telefon, data, IT), juridik, arkiv, telefonväxel etc.
Förvaltningens andel av "Kalkylerade kapitalkostnader" enligt SCB:s räkenskapssammandrag (RS)	0	Hör med din ekonomiavdelning eller motsvarande för dessa kostnader. Om ni har lokaler och inventarier som gemensamma nyttigheter, och inte har internhyror, ska ni fylla i denna ruta. Kalkylerade kostnader avser intern ränta och avskrivningar på byggnader och inventarier i byggnader.
Förvaltningens andel av kostnader för KS- och KF-verksamhet	23 000	Hör med din ekonomiavdelning eller motsvarande för dessa kostnader.
Arbetsledning och administration för förvaltningen	709 000	Här anger du chefens lönekostnad till den del som är arbetsledning samt administratörers lönekostnad, t.ex. förvaltningens assistenter och nämndsekreterare.
Lokalhyror för förvaltningen	176 000	Anges endast om förvaltningen budgeterar/faktureras för detta.
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader		Städ- och renhållningstjänster etc om förvaltningen budgeterar/faktureras för detta.
Förbrukningsinventarier, förbrukningsmaterial	103 000	Datorer som inte köpts in centralt, böcker, tidningar, elektronisk media, prenumerationer, laboratoriematerial, arbetskläder, skyddsmaterial etc. som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Kontorsmaterial	4 000	Trycksaker, IT-material, kontorsmaterial som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Tele-, IT-kommunikation och postbefordran	27 000	Porto, telefoni, IT- och datakommunikation som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Egna verksamhetssystem	0	Det som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Kostnader för transportmedel	37 000	Drivmedel, fordonsskatt, leasing/hyra av bilar, trängselskatt, övriga kostnader för transportmedel som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Utbildning	154 000	Avgifter för kurser etc.Extra mycket pga EDP
Övriga främmande tjänster	370 000	
Reparationer	1 000	
Annonser	34 000	
Summa (kronor):	1 799 000	
Summa förvaltningens kostnader	1 799 000	Summering av förvaltningens kostnader
Ange totalt antal årsarbetskrafter på förvaltningen	8	Antal handläggare på förvaltningen
Förvaltningens gemensamma kostnad per handläggare och	239 867	Beräkning av gemensam kostnad per handläggare

Myndighetsrådets specifika kostnader

Specifikation av de kostnader som enbart ska belasta det aktuella myndighetsrådet. Hit räknas t.ex. andelen av nämndens totala budget som avser myndighetsrådet i fråga, eller exempelvis kostsam utrustning som bara är till för det specifika myndighetsrådet. Nedanstående är exempel.

Myndighetsrådets specifika kostnader	Belopp (kr)
Provtagning	50 000
Mätutrustning	
Myndighetsspecifika licenser och programvaror	20 000
Summa (kronor):	70 000

Summa myndighetsrådets specifika kostnader	70 000	Summering av myndighetsrådets specifika kostnader
Antal årsarbetskrafter inom myndighetsrådet	7,50	Från bladet "Lönekostnad och årsarbetskraft"
Myndighetsrådets specifika kostnader per handläggare	9 333	Beräkning (Myndighetsrådets specifika kostnader fördelat per handläggare)

Antal årsarbetskrafter inom myndighetsrådet	7,50	Från bladet "Lönekostnad och årsarbetskraft"
Myndighetsrådets del av förvaltningens gemensamma kostnader	1 799 000	Beräkning (kostnad per handläggare multiplicerat med myndighetsrådets antal årsarbetskrafter)
Summa myndighetsrådets specifika kostnader	70 000	Summering av myndighetsrådets specifika kostnader
Summa gemensamma och myndighetspecifika kostnader	1 869 000	
Summa (kronor per handläggare):	249 200	

Detta är myndighetsrådets kostnader som överförs till nästa steg	→
Myndighetsrådets del av förvaltningens gemensamma kostnader per handläggare	239 867
Myndighetsrådets specifika kostnader per handläggare	9 333

6. Resultat handläggningskostnad per timme

Genomsnittlig årslön per handläggare inkl po-tillägg	536 936 kr	Från fliken "Lönekostnad och årsarbetskraft"
Gemensam kostnad per handläggare (OH)	239 867 kr	Från fliken "Gemensamma kostnader"
Myndighetsspecifik kostnad handläggare	9 333 kr	Från fliken "Gemensamma kostnader"
Summa kostnader per handläggare	786 136 kr	
Handläggningstid (tim)	700 tim	Från fliken "Genomsnittlig tid"
Kostnader:	786 136 kr	= 1 123 kr/tim
Handläggningstimmar:	700 tim	

Resultatet av modellen ger följande handläggningskostnad

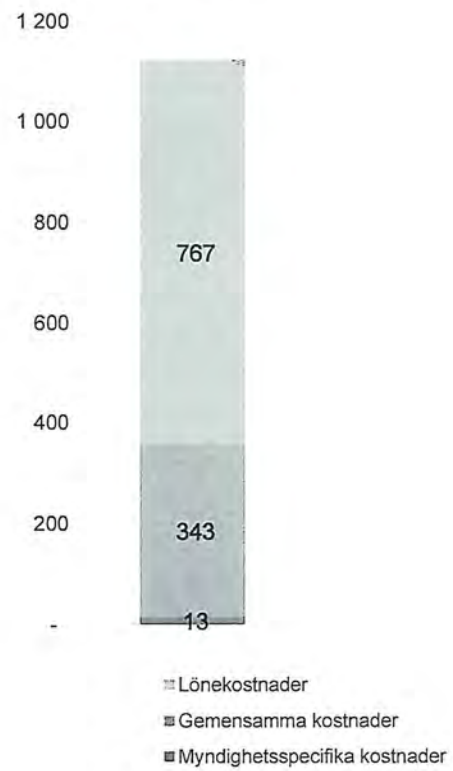
Handläggningskostnad per timme **1 123 kr**

Indexuppräknig

Indexuppräknig år	2016	2017	2018	2019
Indexuppräknig %	1,70%	2,43%	2,17%	2,28%
Index (kronor)	19 kr	28 kr	25 kr	27 kr
Indexuppräknad handläggningskostnad per timme	1 142 kr	1 170 kr	1 195 kr	1 223 kr

Åter till översikten

kostnadsfördelning (kr/tim)

Socialförvaltningen
Agneta Rönnkvist

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum 2016-10-05 Dnr SN-2016-235 Sid 1 (2)

Socialnämnden

Ändring av högkostnadsskyddet – maxtaxan

Socialförvaltningens förslag till beslut

Östhammars kommuns högkostnadsskydd (ofta kallat maxtaxa) för avgifter för insatser enligt Socialtjänstlagen höjs från högst en tolftedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet till en tolftedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet, i enlighet med ändring i Socialtjänstlagen som trädde i kraft 2016-07-01.

Beslutsfattare/delegat: Kommunfullmäktige

Bakgrund

Prisbasbeloppet enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) har för år 2016 beräknats till 44 300kr. Beloppen i denna text utgår ifrån 2016 prisbasbelopp.

Från och med 2016-07-01 har kommunen rätt att ta ut en högre högsta avgift, även kallad maxtaxa till följd av ändringar i 8 kap. 5 §, SoL.

Avgifterna får i dagsläget sammanlagt uppgå till högst en tolftedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet - 1772kr per månad. I och med ändringen får avgifterna uppgå till en tolftedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet - 1991kr per månad.

Höjningen innebär en ökad kostnad på som mest 219 kr per månad, för de brukare som;

1. Har valt att inte lämna inkomstuppgifter till kommunen, och i och med det blir debiterad högsta avgift för de insatser den enskilde har.
2. Har ett avgiftsutrymme som överstiger 1772kr, samt har insatser som medför att den enskilde kommer upp i summan av maxtaxan.

I maxtaxan ingår följande insatser:

- Hjälp i hemmet/omvårdnad
- Trygghetslarm
- Ledsagning
- Avlösarservice
- Hemsjukvård
- Delegerad hemsjukvård
- Förskrivning hjälpmedel
- Långtidslån av rullstol
- Långtidslån av rollator

Av de drygt 1000 personer som i dagsläget har någon utav ovanstående insatser från kommunen, kommer ca 200 personer beröras av höjningen. Detta innebär en möjlig ökad intäkt om ca 500 000kr* per år.

*Uträkning:

$200 \text{st} * 219 \text{kr} * 12 \text{ mån} = 525\,600 \text{kr}$

Sammanfattning av ärendet

Från och med 2016-07-01 har kommunen rätt att ta ut en högre högsta avgift, även kallad maxtaxa till följd av ändringar i 8 kap. 5§, SoL.

Av de drygt 1000 personer som i dagsläget har insatser från kommunen, kommer ca 200 personer beröras av höjningen. Höjningen innebär en ökad kostnad på som mest 219kr per månad, för de brukare som berörs.

För kommunen innebär en höjning av maxtaxan en möjlig ökad intäkt om ca 500 000kr per år.

Underlag

[Socialtjänstlag \(2001:453\)](#)

Beslutet skickas till

Socialnämndens förslag till beslut skickas till kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktiges beslut skickas till socialnämnden och webbredaktionen.

Avtal om samverkan kring kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård för Region Uppsala och länets kommuner

Region Uppsala, Enköpings kommun, Heby kommun, Håbo kommun, Knivsta kommun, Tierps kommun, Uppsala kommun, Älvkarleby kommun och Östhammars kommun har träffat avtal om samverkan kring kunskapsstyrning för socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.

Överenskommelsen bygger på att respektive part gemensamt finansierar den samverkan som stadgas i reglementet för den gemensamma nämnden.

§ 1

Gemensam nämnd

Samverkan ska ske under ledning av gemensam nämnd enligt 3 kap. § 3 a kommunallagen. Region Uppsala är värdorganisation och den gemensamma nämnden ingår i Region Uppsalas organisation.

Antalet ledamöter i nämnden regleras i reglementet, § 2. Respektive fullmäktige ska välja ledamöter och ersättare till nämnden.

§ 2

Nämndens uppgifter

Nämnden ansvarar för ekonomin inom nämndens ansvarsområde och ska utarbeta en plan och budget som anger riktlinjer för FoU-avdelningens inriktning, strategiska mål och utvecklingsområden. Nämnden ska särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik i socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagar, avtal och bestämmelser.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs effektivt och planmässigt.

Nämnden ska själv, eller genom ombud, föra parternas talan i mål och ärenden inom nämndens verksamhetsområde, med undantag av frågor som rör förhållandet mellan regionen som arbetsgivare och dess arbetstagare.

Nämnden ska, om så begärs av respektive part, avge utlåtanden över motioner och framställningar.

Det åligger nämnden att besluta om avskrivningar av fordringar.

Nämnden ska följa upp och analysera sin verksamhet.

Nämnden ska fullgöra vad som i övrigt enligt parternas beslut, lag eller förordning tillkommer nämnden.

Nämnden har vidare följande uppdrag:

- Kunskapsstöd till socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.
- Nämnden stödjer parternas utveckling och implementering av forsknings- och kunskapsbaserad verksamhet inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Ytterligare samarbete, eller att omfattningen av samarbetet ska utvidgas till andra områden, beslutas av respektive part.
- Stödja och utveckla folkhälsofrågor inom nämndens verksamhetsområde.
- Samverka om relevant forskning och utveckling med externa parter. Nämnden vidareutvecklar samverkan med universitet och högskolor. Nämnden agerar brygga mellan parterna å ena sidan och universitet och högskolor å andra sidan, i syfte att koppla ihop forskning och praktik.
- Svara för regional samverkans- och stödstruktur för kunskapsutveckling inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Den regionala samverkans- och stödstrukturen ska:
 - vara en arena för lokala och regionala politiska prioriteringar och strategier,
 - medverka till att skapa förutsättningar för FoU-avdelningen vid Hälsa och habilitering att tillhandahålla evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik för implementering av ny kunskap, samt
 - vara en dialogpart gentemot den nationella nivån i frågor som rör kunskapsutveckling och kunskapsstyrning.
- Svara för FoU-verksamheter inom Hälsa och habilitering.
- Nämnden ska hålla respektive part kontinuerligt underrättad om nämndens verksamhet.

För att fullgöra sina uppgifter äger nämnden att från parternas nämnder och tjänstemän infordra de uppgifter, erhålla de upplysningar och det biträde som nämnden behöver.

§ 3

Finansiering

Nämndens kostnader fördelas lika mellan regionen och länets kommuner. Kommunerna finansierar sin del utifrån befolkningsstorlek per den 30 juni året före aktuellt budgetår. Om kommunerna och regionen blir ense om att lägga nya uppdrag på nämnden, ska uppdragen finansieras genom särskilda avtal om medfinansiering. Externa projektanslag får föras över mellan åren enligt anslagsgivarens regler.

Budget ska upprättas så, att kostnader och intäkter balanseras. Budgeten upprättas av Region Uppsala efter samråd med parterna. Förslag till budget ska tillställas parterna senast den 30 september varje år.

I nämndens budget ingår medel för forsknings- och utvecklingsprojekt.

Om över- eller underskott uppstår i bokslut regleras detta årligen genom överenskommelse mellan de samverkande parterna.

Resultatredovisning

Regionstyrelsen beslutar när nämnden senast ska redovisa sin medelsförvaltning för föregående budgetår.

Medelsförvaltning

Regionen förvaltar den gemensamma nämndens medel. Parterna har rätt till löpande insyn i medelsförvaltningen.

§ 4

Administration och beredning av ärenden

Nämnden är administrativt kopplad till förvaltningen Hälsa och habilitering, som svarar för sekretariat, ärendehantering och annan service till nämnden. Chefen för Hälsa och habilitering är ansvarig föredragande. Alla ärenden bereds gemensamt av ansvariga chefer i kommunerna och regionen, vilka även utgör rådgivande ledningsgrupp för verksamheten.

§ 5

Verksamhetens igångsättande

Nämndens verksamhet startar den 1 januari 2017.

§ 6

Uppföljning av verksamheten

Nämndens ansvar och verksamhet följs upp senast juni 2018, och därefter en gång per mandatperiod, utifrån förutbestämda kriterier.

§ 7

Avtalstid

Detta avtal gäller fr.o.m. 2017-01-01 och tills vidare, under förutsättning av att fullmäktige i de samverkande parterna har godkänt avtalet.

Vill någon av de samverkande parterna frånträda avtalet ska skriftligt meddelande om detta tillsändas övriga parter senast ett (1) år före mandatperiodens utgång. Annars förlängs avtalet med oförändrade villkor ytterligare en mandatperiod. För avtalets upphörande i sin helhet krävs likalydande beslut i respektive fullmäktige.

Vid upphörande av verksamheten i sin helhet, eller om någon part vill frånträda avtalet, ska särskilda förhandlingar ske mellan parterna angående formerna för detta samt angående den ekonomiska regleringen mellan parterna.

§ 8

Tvist

Twister angående tolkning och/eller tillämpningen av detta avtal och övriga överenskommelser mellan de samverkande parterna ska i första hand lösas genom förhandlingar mellan parterna. För

den händelse överenskommelse inte kan träffas ska tvister avgöras i allmän domstol alternativt genom skiljeförfarande enligt lagen om skiljeförfarande (1999:116).

Reglemente för gemensam nämnd för kunskapsstyrning

§ 1

Tillämpningsområde

Detta reglemente gäller för den gemensamma nämnden för kunskapsstyrning för socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård i Uppsala län. Parter i nämnden är Region Uppsala, Enköpings kommun, Heby kommun, Håbo kommun, Knivsta kommun, Tierps kommun, Uppsala kommun, Älvkarleby kommun och Östhammars kommun.

Region Uppsala är värdorganisation och den gemensamma nämnden ingår i Region Uppsalas organisation.

Utöver vad som följer av lag gäller detta reglemente och ett mellan parterna ingånget avtal om samarbete kring kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.

§ 2

Antalet ledamöter och ersättare i nämnden

Antalet ledamöter i nämnden är tolv, med tolv personliga ersättare. Nämndens ledamöter utses av respektive part enligt följande fördelning:

	<u>Ordinarie</u>	<u>Ersättare</u>
Region Uppsala	3	3
Uppsala kommun	2	2
Enköpings kommun	1	1
Heby kommun	1	1
Håbo kommun	1	1
Knivsta kommun	1	1
Tierps kommun	1	1
Älvkarleby kommun	1	1
<u>Östhammars kommun</u>	<u>1</u>	<u>1</u>
Summa	12	12

Vid förfall för en ledamot ska denna ersättas av en ledamot från den part som valt ledamoten.

Ersättning till ledamöter och ersättare ska utbetalas av respektive part enligt de regler som gäller för förtroendevalda i Region Uppsala.

§ 3

Mandatperiod

Ledamöter och ersättare väljs, om inte annat beslutas, för fyra år, räknat fr.o.m. 1 januari året efter allmänna val hållits. Valen förrättas av respektive parts under valåret nyvalda fullmäktige, vid sammanträde senast i december månad detta år.

För perioden 1 januari 2017–31 december 2018 väljs ledamöter och ersättare för två år.

§ 4

Ordförande och vice ordförande

Nämndens ordförande utses av Region Uppsala.

Nämndens vice ordförande utses av Region Uppsala på förslag av kommunerna.

Är ordförande och vice ordförande förhindrade att närvara vid sammanträde får nämnden utse annan ledamot att tillfälligt leda sammanträdet.

Är ordföranden p.g.a. sjukdom eller av annat skäl förhindrad att utföra sitt uppdrag under längre tid än en månad i följd, eller sammanlagt sex månader under ett år, förordnar nämnden en ledamot som ersättare för ordförande, att fullgöra dennes uppgifter. Eventuella ekonomiska förmåner som är förenade med uppdraget som ordförande, övertas under förordnandetiden av ersättaren. Vad nu sagts om ordförande gäller även vice ordförande.

§ 5

Sekreterare

Sekreteraren för styrelsens protokoll, ombesörjer expediering av nämndens beslut och följer i övrigt de uppgifter som framgår av detta reglemente eller av gällande arbetsordning för Region Uppsalas fullmäktige eller som särskilt beslutas av nämnden.

Utgående skrivelser, avtal och förbindelser m.m. som beslutas av nämnden underskrivs av ordförande med kontrasignering av förvaltningschefen. Nämnden får besluta att underskrift i vissa fall ska ske i annan ordning.

§ 6

Nämndens åligganden

Nämnden ansvarar för ekonomin inom nämndens ansvarsområde och ska utarbeta en plan och budget som anger riktlinjer för FoU-avdelningens vid Hälsa och rehabilitering inriktning, strategiska mål och utvecklingsområden. Nämnden ska, utifrån ett gemensamt behov, särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskaps-baserad praktik i socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagar, avtal och bestämmelser.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs effektivt och planmässigt.

Nämnden ska själv, eller genom ombud, föra parternas talan i mål och ärenden inom nämndens verksamhetsområde, med undantag av frågor som rör förhållandet mellan regionen som arbetsgivare och dess arbetstagare.

Nämnden ska, om så begärs av respektive part, avge utlåtanden över motioner och framställningar.

Det åligger nämnden att besluta om avskrivningar av fordringar.

Nämnden ska följa upp och analysera sin verksamhet.

Nämnden ska fullgöra vad som i övrigt enligt parternas beslut, lag eller förordning tillkommer nämnden.

Nämnden har vidare följande uppdrag:

- Kunskapsstöd till socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.
- Bevaka och stödja implementering av Forskning och utveckling (FoU).
- Svara för regional samverkans- och stödstruktur för kunskapsstyrd socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.
- Stödja och utveckla folkhälsofrågor inom nämndens verksamhetsområde.
- Samverka om relevant forskning och utveckling med externa parter.
- Svara för FoU-verksamheter inom Hälsa och habilitering.
- Nämnden ska hålla respektive part kontinuerligt underrättad om nämndens verksamhet.

För att fullgöra sina uppgifter äger nämnden att från parternas nämnder och tjänstemän infordra de uppgifter, erhålla de upplysningar och det biträde som nämnden behöver.

§ 7

Sammanträden

Nämnden ska för varje kalenderår upprätta en plan för sina sammanträden. Utöver de sammanträden som intagits i planen ska sammanträde enligt 5 kap. 7 § första stycket i kommunallagen hållas när minste en tredjedel av ledamöterna begär det eller ordförande finner att det behövs.

Nämnden sammanträder i Uppsala om inte nämnden bestämmer annat.

§ 8

Kallelse

Skriftlig kallelse ska i god tid före varje sammanträde med nämnden utsändas till nämndens ledamöter och ersättare. Med kallelsen ska följa en preliminär föredragningslista över de ärenden som avses bli behandlade vid sammanträdet jämte de handlingar som hör till ärendena. Slutlig föredragningslista fastställs vid varje sammanträdes början.

§ 9

Ersättares tjänstgöring

Kan ledamot inte delta i sammanträde ska denne utan dröjsmål underrätta sekreteraren, som inkallar den ersättare till tjänstgöring vid sammanträdet, som valts av ledamotens part.

Infinner sig ordinarie ledamot under pågående sammanträde, till vilket han förut anmält förhinder, upphör ersättares tjänstgöringsrätt när beslut fattats i det ärende som behandlades när den ordinarie ledamoten kom till sammanträdeslokalen.

§ 10

Närvarorätt

Rätt att närvara vid nämndens sammanträden samt att delta i överläggningarna tillkommer icke tjänstgörande ersättare i nämnden.

Sekreterare i nämnden får yttra sig i formella frågor som uppkommer under sammanträdet och lämna tekniska upplysningar med anknytning till sammanträdeshandlingarna.

Om fackliga företrädares rätt att närvara vid sammanträde med nämnden finns särskilt stadgat i 7 kap. 8 § kommunallagen.

§ 11

Tjänsteman och sakkunnig

Förtroendeman, tjänsteman hos regionen eller särskild sakkunnig som avses i 6 kap. 19 § andra stycket kommunallagen får tillkallas av nämnden och får, om nämnden beslutar det, delta i överläggningarna men inte i besluten.

§ 12

Delegering

Nämnden får uppdra åt en anställd hos någon av de samverkande parterna att besluta på nämndens vägnar.

§ 13

Delgivning

Delgivning med nämnden sker med förvaltningschefen eller med den som i övrigt enligt särskilt beslut är behörig att motta delgivning.

§ 14

Beredning av ärenden

Nämndens ordförande beslutar om formerna för beredning och föredragning av ärenden vid nämndens sammanträden. Föredragande som inte har närvarorätt enligt 10 § i reglementet har vid sammanträde endast den yttranderätt som avser föredragningen.

§ 15

Justering av protokoll

Protokollet justeras av ordföranden och minst en för varje gång utsedd ledamot eller tjänstgörande ersättare, senast 14 dagar efter sammanträdet. Justering får också verkställas av nämnden, antingen genast eller vid nästa sammanträde. Justering sker, förutom genom namnteckning på därför avsedd plats, genom signum på varje enskild sida av protokollet.

Nämndens justerade protokoll ska anslås samtliga parter anslagstavlor. Senast andra dagen efter det att protokollet justerats ska justeringen, och var protokollet finns, tillkännages på respektive parts anslagstavla. Tillkännagivande ska vara försett med uppgift om den dag det anslagits. Det får inte avlägsnas förrän överklagandetiden gått ut. Även på protokollet ska dag för justering, och när justeringen tillkännagivits, noteras.

§ 16

Beslutsrätt, jäv

Nämnden får handlägga ärende endast om fler än hälften av ledamöterna är närvarande.

Om jäv finns bestämmelser i 6 kap. 24–27 §§ kommunallagen.

§ 17

Reservation

Den som deltagit i avgörandet av ett ärende får anföra reservation mot beslutet. Reservationen ska anmälas innan sammanträdet avslutats. Om reservationen utvecklats närmare ska den vara skriftlig och lämnas senast när protokollet justeras.

§ 18

Arkiv

För vården av nämndens arkiv gäller Region Uppsalas arkivreglemente.

§ 19

Överklagande

För överklagande av nämndbeslut gäller vad som stadgas i 10 kap. i kommunallagen om laglighetsprövning.

2016

Översiktsplan 2016

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Antagen 2016-12-xx av
kommunfullmäktige

PRODUKTION AV ÖVERSIKTSPLAN 2016

Politisk styrgrupp: kommunstyrelsens arbetsutskott

Projektorganisation: Marie Berggren, projektansvarig, chef på strategienheten, Marie Nenzén/Per Hedfors, projektledare, översiktsplanerare på strategienheten, Camilla Andersson, miljöszakunnig, strategienheten, Peter Källman, kulturstrateg, kultur- och fritidsförvaltningen, Peter Jansson, utvecklingsledare, kultur- och fritidsförvaltningen, Johan Nilsson, miljöchef, bygg- och miljöförvaltningen, Rebecka Modin, utredare, socialförvaltningen, Ulf Andersson, näringslivschef, tillväxtkontoret, Elisabeth Lindqvist, administrativ chef/controller, barn- och utbildningsförvaltningen, Anna Bergsten, miljö- och hälsoskyddsinspektör, bygg- och miljöförvaltningen, Eric Renman, miljö- och hälsoskyddsinspektör, bygg- och miljöförvaltningen, Matilda Svahn, planhandläggare, bygg- och miljöförvaltningen, Linnéa Johansson, planarkitekt, bygg- och miljöförvaltningen, Malin Kingfeldt, VA-ingenjör, tekniska förvaltningen

Kartor: Birgitta Bergström

Originalproduktion (textredigering och grafisk form): My Laurell, My Laurell AB

Omslagsbild: montage Jennifer Mayer, originalbild Harpans förskola

Förord

I Östhammars kommun finns höga värden som vi ska ta till vara, värna och utveckla på ett hållbart sätt.

Här sker utvecklingen utifrån ett lokalt perspektiv, samtidigt som hänsyn tas till helheten. Både lokala, regionala, nationella och internationella perspektiv är viktiga för att nå en långsiktigt positiv utveckling.

I kommunen känner vi ett ansvar för våra medmänniskor och vi ska känna en trygghet i vår närmiljö.

En översiktsplan visar kommunens vilja och långsiktiga vision för hur vi ska använda våra mark- och vattenresurser på ett hållbart sätt. Översiktsplanen är en strategisk handling med tydliga inriktningsmål som ska fungera som en vägvisare till olika beslut för politiken, företaget och enskilda.

Översiktsplanen beskriver hur vi ser på den framtida utvecklingen av Östhammars kommun. Det är tillsammans som vi uppnår en långsiktigt hållbar utveckling.

Foto: Lasse Modin

Jacob Spangenberg (C)

Foto: Lasse Modin

Margareta Widén-Berggren (S)

Foto: Anders Hedberg Magnusson

Pär-Olof Olsson (M)

Innehållsförteckning

Innehåller klickbara, digitala länkar

Om översiktsplanen.....	5	Trafik och kommunikationer.....	66
Läsanvisningar.....	6	Vägar, järnvägar och kollektivtrafik.....	66
I Vision framtidsbild och utmaningar.....	8	Sjötrafik och hamnar.....	70
Vision.....	8	Teknisk försörjning.....	71
Framtidsbild 2025.....	10	Avfall och återvinning.....	71
Utmaningar.....	12	Energi.....	72
II Övergripande förutsättningar.....	15	Digital infrastruktur.....	74
Kommunen idag.....	15	Vatten och avlopp.....	77
Roll i regionen.....	20	Vattenplanering.....	83
III Framtida mark- och vattenanvändning.....	24	Näringslivsutveckling.....	88
Huvuddrag och kommunens syn.....	24	Social utveckling.....	91
Bebyggelseutveckling.....	29	IV Hänsyn till riksintressen	94
Bostäder.....	29	och övriga allmänna intressen.....	94
Industri- och verksamhetslokaler.....	31	Riksintressen.....	94
Serviceorter.....	34	Miljö, hälsa och säkerhet.....	108
Övriga tätorter och småorter.....	46	Miljö kvalitetsnormer.....	108
Landsbygd.....	47	Miljö och hälsorisker.....	111
Strandskydd.....	52	Samhällsskydd och beredskap.....	116
Grönstruktur.....	53	Sammanfattning av MKB.....	118
Naturvärden.....	53	Kommunala strategidokument.....	120
Rekreation och friluftsliv.....	56	Fortsatt planering.....	120
Kulturmiljöer.....	62	Ordlista.....	121

Bilagor

Till planen hör också ett dokument med bilagor:

Bilaga 1 Särskilt utlåtande

Bilaga 2 Länsstyrelsens granskningsyttrande

Bilaga 3 Miljökonsekvensbeskrivning

Bilaga 4 Aktualitetsförklarade avsnitt från ÖP 2003.

Översiktsplan 2016. Bilagor

ÖP-dokumenterna kan laddas ner på www.osthammar.se/op2016 eller beställas på e-postadressen osthammardirekt@osthammar.se

LÄS MER

 Text eller bild med denna symbol innehåller i ÖP:s webbversion klickbara länkar till aktuell publikation/webbplats/karta

foto: Peter Högström

Foto: Peter Högström

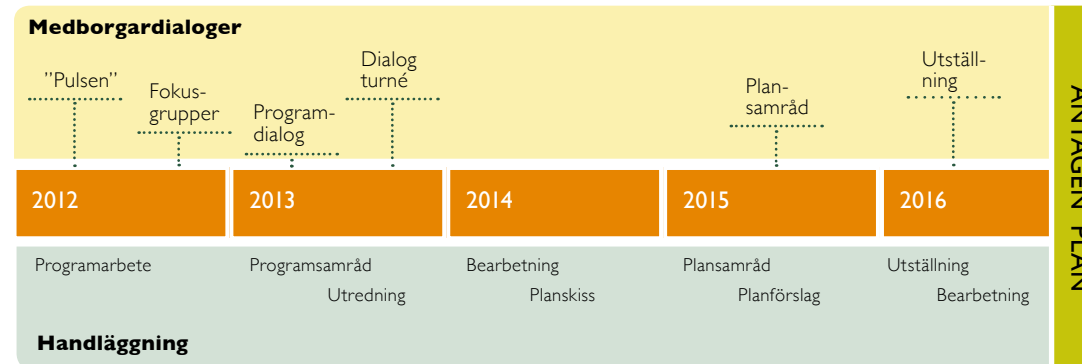
Om översiktsplanen

Översiktsplan 2016 är ett politiskt styrdokument som behandlar den framtida utvecklingen i kommunen. Planen ska ge överblick och visa på sammanhang som gör det möjligt att bedöma hur olika åtgärder kan påverka livsmiljön på längre sikt och vad som bäst bidrar till hållbar utveckling. På så sätt blir översiktsplanen ett redskap som gör det lättare att fatta rätt beslut om hur vi ska använda våra mark- och vattenresurser på ett långsiktigt och hållbart sätt.

Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan och den ska vara kommuntäckande. Politikerna ska under varje mandatperiod ta ställning till om översiktsplanen behöver revideras.

En antagen översiktsplan är inte juridiskt bindande, men den ger vägledning:

- för kommunala beslut om detaljplaner, planbesked, bygglov och andra tillståndsbeslut,
- i arbetet med regionala utvecklings- och planeringsprojekt och
- för andra myndigheter som prövar eller överprövar anmälnings- och tillståndsärenden i kommunen.

Vägen till en antagen plan

Översiktsplanen ska både peka på möjligheter och begränsningar. I arbetet med att ta fram planen kan gemensamma frågor och motstridiga idéer och intressen lyftas fram och diskuteras. Alla ska få komma till tals och det är skälet till att flera omgångar av dialog och samråd om planen genomförs.

Arbetet med att revidera Östhammars kommuns översiktsplan inleddes år 2012, med kommunstyrelsen som styrgrupp. Det har drivits i samklang med kommunens fyra värdeord: ansvar, engagemang, tillsammans och öppenhet.

Först identifierades framtidsfrågor, mål och utmaningar som presenterades i ett program för översiktsplan. Tre förslag till framtidsbilder togs fram, som underlag till resonemang om viktiga strategival.

Offentligt samråd om programmet genomfördes perioden 15 mars till 15 maj 2013 och i samband med en stor dialogturné i Östhammars kommun perioden april till september. Dessutom genomfördes ett antal informationsmöten och workshops om programmet med olika föreningar och sammanslutningar. Även kommunens politiska nämnder deltog aktivt i dialoger om programmet.

ÖVERSIKTSPLANENS INNEHÅLL

- Planen ska redovisa:
- grunddragen för mark- och vattenanvändningen,
 - hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras,
 - vilken hänsyn som ska tas till allmänna intressen och
 - hur riksintressen och miljö-kvalitetsnormer ska tillgodoses.

LÄSANVISNINGAR	
Om översiktsplanen	Förklarar vad en översiktsplan är, vad den ska innehålla och hur den ska tas fram.
I Vision, framtidsbild och utmaningar Vision Framtidsbild Utmaningar och strategier	Beskriver vision och prioriterade mål för utvecklingen i Östhammars kommun till 2025. Ett antal utmaningar måste hanteras för att gå från nuläge till en skisserad framtid, konkretiserad med hjälp av en framtidsbild. Här beskrivs utmaningarna och lämnas förslag till strategier.
II Övergripande förutsättningar Kommunen idag Roll i regionen	Beskriver i sammanfattning nuläget i Östhammars kommun: de fysiska förutsättningarna, villkoren för vardagslivet och relationer med omgivningen.
III Framtida mark- och vattenanvändning Bebyggelseutveckling Grönstruktur Kulturmiljöer Trafik och kommunikationer Teknisk försörjning Vattenplanering Näringslivsutveckling Social utveckling	Beskriver under olika teman nuläge och kommunens syn på framtida mark- och vattenanvändning, det vill säga vad som krävs för att få till stånd en utveckling i linje med egna visioner och nationella, regionala och lokala mål. Viktiga lagar och, där det är aktuellt, kommunens praxis för tillämpning redovisas också.
IV Hänsyn till riksintressen och andra allmänna intressen Riksintressen Miljö, hälsa och säkerhet	Beskriver hur riksintressen, miljö kvalitetsnormer och andra allmänna intressen ska hanteras och tillgodoses i kommunens planering.
Bil 1 Särskilt utlåtande	Redovisar och bemöter synpunkter som lämnades under utställningsperioden 23 maj–31 augusti 2016.
Bil 2 Länsstyrelsens granskningsyttrande	Redovisar i sin helhet Länsstyrelsens yttrande med bilagor över utställningsversionen av ÖP 2016.
Bil 3 Miljökonsekvensbeskrivning	Beskriver de huvudsakliga miljöeffekterna av att genomföra planen och hur en hållbar utveckling främjas.
Bil 4 Aktualitetsförklarade delar av ÖP 2003	Redovisar avsnitt av ÖP 2003 som har fortsatt giltighet i ÖP 2016, med planerad bearbetning i fortsatt ÖP-process.

Alla synpunkter sammanställdes och med utgångspunkt från dessa tog kommunstyrelsen beslut om den fortsatta inriktningen på planarbetet:

Översiktsplan 2016 ska utgå från en långsiktigt hållbar utveckling genom att

- Utnyttja läget mellan Stockholm-Mälardalen och Gävle: de stora kommunikationsstråken och pendlarboenden ska vidareutvecklas.
- Vidareutveckla tätorternas profiler och en balanserad flerkärnighet: det ska ske med utgångspunkt från orternas styrkor och utvecklingspotential.
- Ta tillvara kustens attraktivitet: varierade boendeformer ska utvecklas i tätort och tätortsnära skärgård.

Efter programskedet vidtog ett arbete med att ta fram fördjupade planeringsförutsättningar, med strategier och vägledningar för bebyggelseutveckling och framtida användning av mark och vatten. Två av de tre framtidsbilder som diskuterades under programsamrådet gav ramen för fördjupnings- och strategiarbetet. Alla kommunala förvaltningar bidrog med sakkunskap. Arbetet resulterade i en samrådsversion av ÖP. Diskussionerna om Östhammars kommuns framtid fortsatte under en samrådsperiod på tre månader.

Samrådet genomfördes under tiden 15 maj–15 september 2015. För att underlätta förståelsen av planens innehåll presenterades den med hjälp av en utställning, sammanfattningar och broschyrer. Materialet exponerades i samband med elva samrådsdialoger på olika platser i kommunen. Både tjänstemän och politiker fanns på plats för att svara på frågor, diskutera och ta emot synpunkter.

Cirka 300 synpunkter och yttranden lämnades under samrådsperioden. De finns sammanfattade i en samrådsredogörelse som användes vid en efterföljande utställning. Planförslagets huvudsakliga inriktning lämnades oförändrad, men vissa kompletteringar och förtydliganden gjordes med utgångspunkt från synpunkterna som lämnats.

Under en utställningstid på drygt tre månader, 23 maj–31 augusti 2016, fick alla återigen möjlighet att lämna synpunkter på planförslaget. Länsstyrelsen gjorde en särskild granskning för att se till så att planen är i linje med lagar och förordningar och inte innebär att människor utsätts för onödiga risker (bilaga 2).

De synpunkter som kom fram under utställningsperioden har sammanställts och bemöts i planbilagan Särskilt utlåtande (bilaga 1). Vissa kompletteringar och förtydliganden gjordes inför antagandet av ÖP 2016 med aktualitetsförklaring av delar av ÖP 2003 (bilaga 4).

MEDBORGARDIALOGER

Dialoger mellan invånare, kommunala tjänstemän och politiker ger utrymme för frågor och utbyte av synpunkter. De här dialogaktiviteterna har genomförts under arbetet med ÖP:

Pulsen – intervjuer på stan

Intervjuer på stan genomfördes i maj 2012. Syftet var att hitta utgångspunkter för arbetet att ta fram utvecklingsstrategier.

Fokusgrupper – riktad dialog med målgrupper

I augusti 2012 diskuterades ett utkast till strategier vidare i mindre grupper – fokusgrupper.

Programdialog - frivilligt samråd om planens strategiska inriktning

Mars-maj 2013 genomfördes samråd om ett förslag till strategisk utveckling för kommunen.

Dialogturné 2013 och Ring så kommer vi!

Under Dialogturnén 2013 samlades ytterligare synpunkter och förslag in, genom besök ute i bygder och skolor. Det gav 1 600 synpunkter.

Plansamråd

Ett plansamråd om förslag till ÖP 2016 genomfördes maj–september 2015. Sammanlagt lämnades cirka 300 synpunkter vilket resulterade i vissa kompletteringar och förtydliganden.

Planutställning

En utställning av ÖP 2016 genomfördes maj–augusti 2016. Lämnade synpunkter bearbetades.

Antagande

Kommunfullmäktige antog ÖP 2016 vid sitt sammanträde den xx december 2016.

I Vision, framtidsbild och utmaningar

VISION

Östhammars kommun – Världens bästa lokalsamhälle

Med engagerad befolkning, framgångsrika företag och en god kommunal service.

En mångfald av goda lokalsamhällen skapar förutsättningar för **hållbar tillväxt**.

Östhammars kommun är mångfald i samhället en förutsättning för all utveckling. Här finns en djup förståelse för samhällets olika viljor. Vi arbetar tillsammans för att hitta goda lösningar. All utveckling sker med utgångspunkt från lokala perspektiv och med hänsyn till helheten. Det goda samspelet mellan helhet och mångfald skapar en grund för god ekonomisk hushållning.

I Östhammars kommun känner vi ansvar för våra medmänniskor. Vi är trygga i vår närmiljö. Goda samarbeten mellan invånare, näringsliv och myndigheter ger oss ett samhälle där säkerheten är hög och vård- och omsorgsbehoven är väl tillgodosedda.

I Östhammars kommun upprätthåller vi en god omvärldsbevakning för att ta tillvara erfarenheter och initiativ för ekologisk hållbarhet. Tillsammans minskar vi energianvändningen och skapar förutsättningar för en miljöriktig energiförsörjning.

Vi tar gemensamt ansvar för samhället och skapar tillsammans goda förutsättningar för att leva, studera och arbeta i vår hembygd. Invånare, näringsliv och kommun skapar tillsammans en god grund för utveckling av samhällsservice och välfärd.

Inriktningsmål för planen

Utifrån kommunens vision har fem inriktningsmål för översiktsplanen identifierats. Målen ska hjälpa oss att prioritera och välja vad vi ska fokusera på i den strategiska planeringen.

FLEXIBLA KOMMUNIKATIONER

Kommunikationer har stor betydelse i kommunen: för pendling till arbete och studier, för näringslivet och för att nå utbudet i regionens större städer. Kommunikationsstrukturen kopplar också samman våra lokala, små kärnor av bebyggelse och verksamheter.

Ibland handlar det om att hitta flexibla lösningar och tänka på ett nytt sätt för att skapa goda kommunikationer med det begränsade befolkningsunderlag vi har. Valfungerande kommunikationsnoder med busstationer, cykelstråk och pendlarparkeringar är ett exempel. Anropsstyrd trafik ett annat. Det går också att skapa nya lösningar genom att jobba i små steg, exempelvis med dieseldriven persontågstrafik i väntan på en elektrifierad bana. Bra och heltäckande bredband skapar förutsättningar att verka och bo lokalt, även i kustområdet och på landsbygden.

MÅNGFALD AV VÄRDEN

Kommunen har en mängd olika värden som vi ska ta vara på och utveckla: kulturmiljöer, na-

turområden, olika typer av tätorter och boendemiljöer, kust och skärgård, tysta skogsområden, våtmarker och vattendrag. Vår mångfald av boendemiljöer är en styrka i regionen. Närheten till natur och skärgård ger viktiga kvaliteter för vardagslivet. Skärgården, kulturmiljöerna och naturen är också en viktig bas för vår besöksnäring. Det ska finnas en balans mellan bevarande och utveckling.

MILJÖSMART

Vi ska hitta smarta lösningar för energiförsörjning, vatten- och avloppshantering, avfall, miljöskydd och klimatberedskap. Lokala lösningar kan vara mer miljösmarta än de storskaliga. Allt handlar om att tänka långsiktigt och hållbart i ett helhetsperspektiv. Vi ska minska det ekologiska fotavtrycket genom att ta tillvara på det vi har och utvecklas utifrån våra egna förutsättningar. Ibland måste vi tänka nytt och utanför ramarna: ta in ny teknik och ny kunskap. Ibland gäller det bara att göra rätt sak vid rätt tillfälle.

TILLVÄXT MED VÄLFÄRD FÖR ALLA

Hela samhället ska leva utifrån de förutsättningar som finns för att skapa tillväxt och välfärd. En befolkningstillväxt skapar möjligheter att kunna erbjuda en god kommunal service. Ett varierat

bostadsutbud i attraktiva lägen ger förutsättningar för inflyttning och omflyttning. En attraktiv grundskola är centralt för vardagslivet. Trygghet, jämställdhet, folkhälsa och valfrihet är några nyckelord för det goda livet i kommunen. Vi måste samarbeta för att hushålla med resurserna och skapa ett samhälle för alla. Ett stort engagemang från privata aktörer i samspel med kommunen skapar mervärden.

LIVSKRAFTIGT LOKALT NÄRINGSLEV

Den lokala arbetsmarknaden är en viktig förutsättning för kommunens utveckling. Vi har ett antal stora företag och en mängd småföretag som skapar en starkt lokal arbetsmarknad. För att möta framtida behov av sysselsättning inom kommunen behöver det lokala näringslivet bli bredare och än mer livskraftigt.

Östhammars kommun strävar efter att möta de behov som våra företag har, för att skapa förutsättningar för tillväxt. Vi måste också skapa förutsättningar som underlättar för etablering av verksamheter i nya branscher. Det kan handla om bostadsförsörjning, bra tomter och lokaler för olika typer av verksamheter och goda kommunikationer. Även kommunen, som organisation, ska vara en attraktiv arbetsgivare som bidrar till tillväxten.

Översiktsplan 2016

Framtidsbild

Serviceorter

- Service- och centralort
- Serviceort

Bebyggelse noder

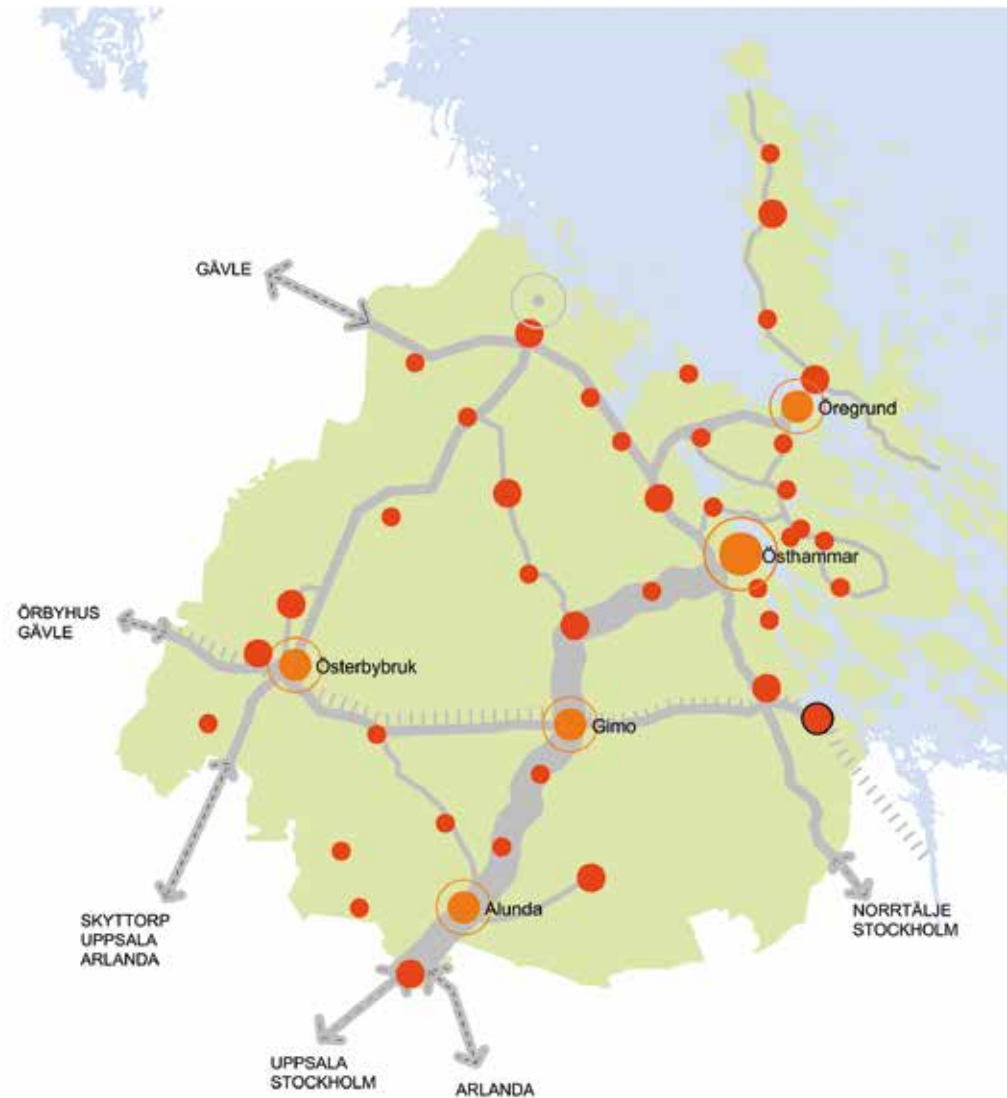
- Tätort
- Småort
- Större by

Kommunikationer

- Huvudstråk
- Viktigt stråk
- Vagnät på landsbygd
- Järnvägsstråk

Kärnteknisk anläggning

- Forsmark

Framtidsbild 2025

Att skapa en framtidsbild kan ge en uppfattning om vad olika beslut och aktiviteter ska åstadkomma. Tre alternativa framtidsbilder togs fram när vi började diskutera vilka övergripande strategier som skulle lägga grunden för ÖP 2016. Skulle Östhammar vara motor och centralort (alternativ A), skulle flerkärnigheten profileras ytterligare (alternativ B) eller skulle orterna med bästa förutsättningar för resande mot Uppsala, Stockholm och Gävle prioriteras (alternativ C)?

Dialoger och diskussioner resulterade i den framtidsbild som beskrivs nedan och i kartan till vänster. Den är en kombination av alternativ B och C. Östhammar ska utvecklas som flerkärnig kommun, där läge och kommunikationsstrukturer blir betydelsefulla för profilering av och rollfördelning mellan de fem största tätorterna – serviceorterna.

Foto: Camilla Andersson

Foto: Örgun Lindström

FRAMTID - SERVICEORTERNA

Serviceorterna har utvecklats utifrån sina respektive förutsättningar och styrkor.

Östhammar är centrum för kommunens handel och administration. Läget i gränsen mellan inland och kust och i korsningen mellan väg 288 och 76 har bidragit till utvecklingen av Östhammars breda handelsutbud och att många tjänsteföretag har etablerat sig här.

Öregrund är en serviceort med viktig funktion för kustområdet. Fler företag med koppling till marinteknik och marinbiologi har utvecklats här. Ortens serviceutbud har stor betydelse för den bofasta skärgårdsbefolkningen, men också för att möta efterfrågan och behov från de många deltidsboende och turister som kommer till kusten sommartid.

Alunda och Österbybruk har utvecklats till attraktiva boendorter med goda kommunikationer till Uppsala, Stockholm och Gävle. De har ett lite bredare utbud av boendetyper och är perfekta för den som är nyinflyttad i kommunen. I dessa orter bor unga vuxna i högre utsträckning kvar eftersom de kan pendla till universitets- och högskoleutbildningar i Gävle eller Uppsala.

Gimo har en tydlig roll som knutpunkt för skola och arbete. Campus Gimo har utvecklat specialgymnasier med olika inriktning. Orten har också fått ökad betydelse som arbetsort genom satsningen på industrigymnasium och genom att fler industrier och logistikföretag har etablerat sig längs väg 292. Detta har också skapat ett ökat intresse för lägenhetsboende i centralt läge och nära idrottsanläggningar.

FRAMTID - KOMMUNIKATIONSSTRÅK

Kommunikationsstråken har utvecklats utifrån vad kommunen behöver som helhet. Väg 288, kommunens huvudstråk, har utvecklats till en snabb och säker kommunikationsled med utökad kollektivtrafik. Det är lätt att ta sig mellan Öregrund och Alunda för lokala resor och det går snabbt och bekvämt att ta sig till Uppsala med direktbuss.

Väg 76 har utvecklats med bättre kommunikationer mellan Norrtälje och Gävle. Forsmarks bruk är en viktig omstigningspunkt för kollektivtrafiken på väg 76 och väg 290. Därifrån går det snabbt att ta buss till kraftverk och slutförvar.

Väg 292 är ett välutnyttjat stråk bland annat för gods. Det finns en bra och bekväm uppställningsplats för farligt gods mellan Gimo och Hargshamn som används flitigt. I anslutning till denna finns också ett av kommunens större logistikföretag för både spår- och vägburet gods.

Kommunikationerna mellan Alunda och Arlanda har utvecklats och förbättrats. Många som bor här pendlar mot Stockholm. Det går snabbt att ta sig mellan Alunda och Stockholmsområdet med både bil och buss.

Anropsstyrd kollektivtrafik binder ihop viktiga bebyggelsestråk på landsbygden med kommunens större orter och målpunkter. Pendelparkeringar har anlagts på strategiskt viktiga platser.

Järnvägssträckningen mellan Hargshamn och Örbyhus trafikeras av lokala persontåg som erbjuder bekvämt resande mellan orterna längs sträckan och möjligheter att resa vidare med tåg mot Stockholm och Gävle.

FRAMTID - BEBYGGELSESTRUKTUR

Bebyggelsestrukturen har förtätats i noder som skapat bättre underlag för kollektivtrafik och IT-kommunikation på landsbygden.

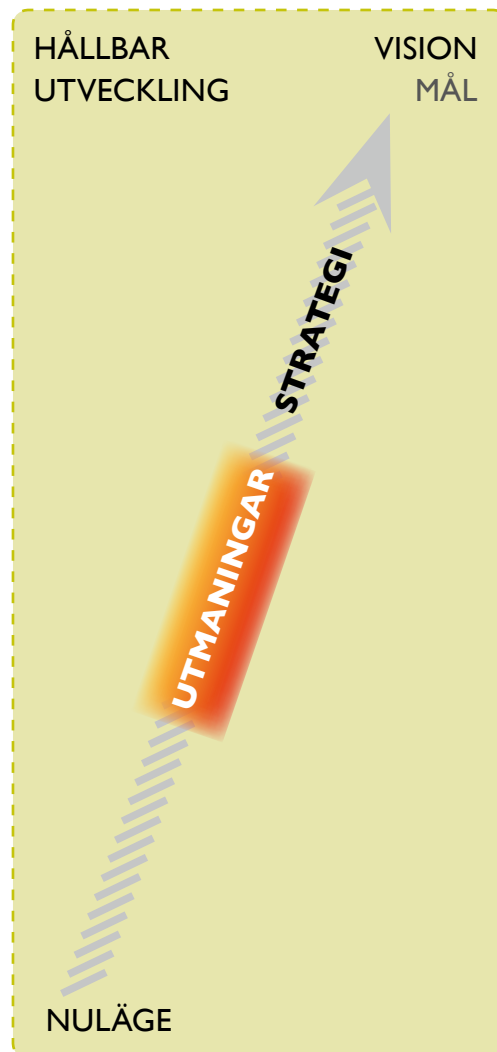
Längs 288:ans prioriterade vägstråk har ny bebyggelse tillkommit i anslutning till befintliga husgrupper. Detta med hänsyn till landsbygdens intressen och de areella näringarnas behov.

De mindre orterna har vuxit och fått ett bredare utbud av bostäder och verksamheter i liten skala. På vissa orter har hotellverksamhet och andra turistanläggningar utvecklats.

De större byarna har förtätats och fler har valt landsbygdsboende eftersom kommunikationerna blivit bättre. Fler har också valt att bosätta sig året runt i kust- och skärgårdsområdet eftersom det är lättare att ta sig utan bil till närmaste tätort.

Bredbandsnätet har byggts ut i hela kommunen och fler har börjat arbeta hemifrån eller i nystartade verksamheter på olika orter.

Utmaningar och strategier

Med hjälp av de fem inriktningsmålen har ett antal behov identifierats. Att tillgodose dem innebär utmaningar som redovisas här, tillsammans med strategier som ger förslag till vägar för att möta dem. Dessa utmaningar och strategier behandlas närmare i del III, Framtida mark och vattenanvändning.

MÅLEN

- Flexibla kommunikationer
- Mångfald av värden
- Miljösmart
- Tillväxt med välfärd för alla
- Livskraftigt lokalt näringsliv

I. DEN GEOGRAFISKA GRUNDEN

Vi måste på bästa sätt ta tillvara de fysiska grundförutsättningar som formats av historien.

Stora värden är investerade i den struktur av vägar, bebyggelse och teknisk försörjning som finns i dag i Östhammars kommun. Det är värden vi ska ta tillvara och utveckla. Vi ska slå vakt om den flerkärniga Ortsstrukturen genom att utgå från de olika orternas styrkor för utvecklingen i kommunen. Eftersom många också bor på landsbygden är det en stor utmaning att skapa en täthet som stödjer förut-

sättningarna för kollektivtrafiken, underlättar för näringslivet och gör det möjligt att utveckla bostadsmarknaden.

Grunduppgiften för den fysiska planeringen är att skapa en ändamålsenlig struktur av bebyggelse, grönområden och verksamheter. För att uppnå en genomtänkt struktur krävs ett strategiskt tänkande kring bebyggelseutvecklingen, i både tätort och på landsbygden. Med övergripande strategier kan man undvika de misstag som lätt uppstår om man inte ser hur stegvisa eller mindre beslut kan påverka helheten. En väl strukturerad bebyggelsemiljö lägger grunden för ett bra samhälle och ger möjlighet att skapa hållbara lösningar och en hållbar utveckling.

Tillgången till orter och bygder med olika karakterer erbjuder invånarna i Östhammars kommun en mångfald av boendemiljöer. Det har ett värde, men baksidan är att små orter inte alltid har ett tillräckligt stort befolkningsunderlag för att en god kommersiell service ska kunna upprätthållas. Därför uppmuntras samlokalisering.

Strukturen måste utformas på ett sätt som tar hänsyn till miljön, sociala förhållanden och ekonomin, med anpassade lösningar för kommunikationer, vatten och avlopp och energiförsörjning. Utmaningen är att skapa en lagom tät

struktur av bebyggelse och grönområden, med tillfredsställande infrastruktur så att intressen och behov som finns på landsbygden, i orterna och i kustområdet kan balanseras.

UTMANINGAR

- Utveckla relationerna mellan bygder och tätorter så att alla kan få tillgång till service av god kvalitet.
- Utveckla ett genomtänkt samspel mellan bebyggelse, grönområden och infrastruktur.

STRATEGIER

- Utveckla serviceorterna.
- Skapa hållbara bebyggelsestrukturer på landsbygden.
- Utveckla blandstaden och stadsbyggnads-kvaliteterna i tätorterna.
- Trafikplanera för attraktiva orter.
- Hållbar teknisk försörjning.

2. NYCKLAR TILL UTVECKLING

Det finns några nyckelfrågor vi måste hantera för att kunna skapa ett gott liv i kommunen, i samklang med omvärlden: goda kommunikationer, bra bostäder och ett livskraftigt näringsliv.

Tillgång till bra kommunikationer, bostäder och ett livskraftigt företagande har en avgörande betydelse för utvecklingen i Östhammars kommun. Det måste finnas någonstans att bo och det måste finnas någonstans att jobba. Bra kommunikationer vidgar arbetsmarknaden, kommuninvånarna kan pendla till jobb utanför kommungränsen och företagen kan locka människor med rätt kompetens att pendla in.

För att stärka och utveckla kommunikationer, boende och näringsliv måste Östhammars kommun samverka med andra aktörer. Samarbete förutsätter att det finns en gemensam vilja och en gemensam känsla av ansvar för helheten. Har vi gemensamma mål kan vi skapa goda förutsättningar för utvecklande samarbeten. Genom att skapa tydlighet och visa på önskvärd riktning finns förutsättningar att inleda dialog och med stöd av externa aktörer uppnå det vi vill.

Utmaningen är att med hjälp av kommunikationslösningar göra kommunen till en mer

integrerad del av regionen, både länet och Stockholm-Mälardalen. Det handlar om att skapa kommunikationer med hög kvalitet för kollektivtrafik, vägtrafik och tele- och data- trafik, till nytta för kommuninvånare och det lokala näringslivet. Aktiva dialoger med andra myndigheter och organisationer har avgörande betydelse för att utveckla kommunikationerna inom kommunen och mot omvärlden.

Utmaningen är att utveckla den lokala bostadsmarknaden i alla tätorter och skapa ett bredare utbud av bostadstyper. Det kan i sin tur resultera i en ökad rörlighet på bostadsmarknaden. En utvecklad bostadsmarknad ska kunna erbjuda lämpliga bostäder för olika åldersgrupper, i samklang med den befolkningsutveckling vi har, men också med beredskap för förändringar i framtiden.

Utmaningen är att bygga vidare på kommunens lokala arbetsmarknad och göra den långsiktigt uthållig. Kommunikationerna är viktiga. Minst lika viktigt är att företagen kan rekrytera människor med rätt kompetens. Kommunen måste kunna erbjuda olika målgrupper en attraktiv boendemiljö eller pendlingsmöjligheter som är bekväma och tidseffektiva.

UTMANINGAR

- Utveckla attraktiva kommunikationer i samspel med omvärlden.
- Skapa en mångfacetterad och attraktiv bostadsmarknad.
- Möta näringslivets behov och skapa en stabil tillväxt.

STRATEGIER

- Underlätta för kollektivt resande.
- Utveckla den digitala infrastrukturen.
- Jobba aktivt med bostadsplanering och utveckla bostadsmarknaden efter förutsättningarna.
- Underlätta för framtidens näringsliv.

I • UTMANINGAR

Foto: Östhammars kommun

Utsikt mot Östhammarsfjärden. En av många tilltalande vyer i Östhammars kommun.

3. KVALITET FÖR MÄNNISKA OCH MILJÖ

Att utveckla de kvaliteter som är viktiga för människors hälsa och välbefinnande samt miljö är ett tredje, prioriterat område. Det handlar om att se hur vi bäst tar tillvara allmänna intressen och att identifiera hur vi ska hantera viktiga miljö- och riskfaktorer.

Attraktivitet skapas av det vi har att erbjuda omvärlden. Vi har inte det utbud som finns i regionens storstadsområden, men vi kan erbjuda andra alternativ. Människor vistas gärna här på fritiden och många uppskattar den blandning vi har av olika miljöer och landskap. Planeringen syftar till att hitta bra avvägningar så att vi kan bevara viktiga värden och minimera negativ miljöpåverkan.

En utmaning är att identifiera, ta tillvara och utveckla de värden och miljöer som är attraktiva i just vår kommun. Vi ska skapa ett attraktivt boende utifrån våra förutsättningar och se till så att alla får tillgång till havet, naturen, gemensamma båtplatser och ett rikt fritidsutbud.

En annan utmaning är att göra miljö och klimat till viktiga frågor i vardagsbeslut. En god omvärldsbevakning som rör ekologisk hållbarhet är viktig, men minst lika viktigt är det att jobba varje dag i den lilla skalan för att hitta långsiktigt hållbara lösningar för miljö och klimat.

UTMANINGAR

- Utveckla vår attraktivitet genom att profilera våra värden och miljöer.
- Tydliggöra det långsiktiga perspektivet i vårt arbete med miljöfrågor.

STRATEGIER

- Utveckla våra värden.
- Stärka det sociala samspelet och tillgången till fritidsaktiviteter för alla.
- Minska klimatpåverkan.
- Förbättra vattenkvaliteten.

II Övergripande förutsättningar

Kommunen idag

Östhammars kommun ligger i nordöstra Uppland, med Uppsala, Tierp och Norrtälje kommuner som närmaste grannar. Naturförhållandena och påverkan från mänskliga aktiviteter i nutid och historisk tid har format kommunens särart och har stor betydelse för hur mark och vatten kan användas, nu och i framtiden.

Landskapet är flackt, med nivåskillnader som ofta är mindre än tio meter. Granit, gnejs och leptit är dominerande bergarter. De lösa jordavlagringarna är i huvudsak lämningar efter den senaste istiden – leror, morän och sandavlagringar. I högre lägen är jordtäcket ofta tunt, särskilt mot kusten. Kustområdet har en lång strandlinje och i skärgården finns över 1 000 öar.

Den tidiga historien är präglad av istid och landhöjning. I historisk tid är det jord- och skogsbruk, fiske, sjöfart och järnhantering som satt sin prägel på landskapet. Det finns mer skog än odlingsmark och en stor andel landsbygd med varierande bebyggelsestäthet.

Tätortsstrukturen är flerkärnig. Alunda var en viktig kustby på bronsåldern och har i och med landhöjningen vuxit fram som handelscentrum i en jordbruksbygd.

Fiske, sjöfart och handel varit betydelsefulla utvecklingsfaktorer för Öregrund, Östhammar

och Hargshamn. Järnhanteringen har format utvecklingen i Österbybruk och Gimo.

BEFOLKNINGSUTVECKLING

Idag bor 21 563 människor i Östhammars kommun (december 2015). Befolkningstätheten motsvarar i princip riksgenomsnittet. Under sommaren nästan fördubblas invånarantalet då många deltidsboende kommer till sina fritidshus.

Som mest har kommunen haft lite över 22 000 invånare. Perioden 1970–1995 ökade befolkning med 20 procent. I en första etapp skedde en stor ökning i samband med kommunsammanslagningar och viktiga industrietableringar.

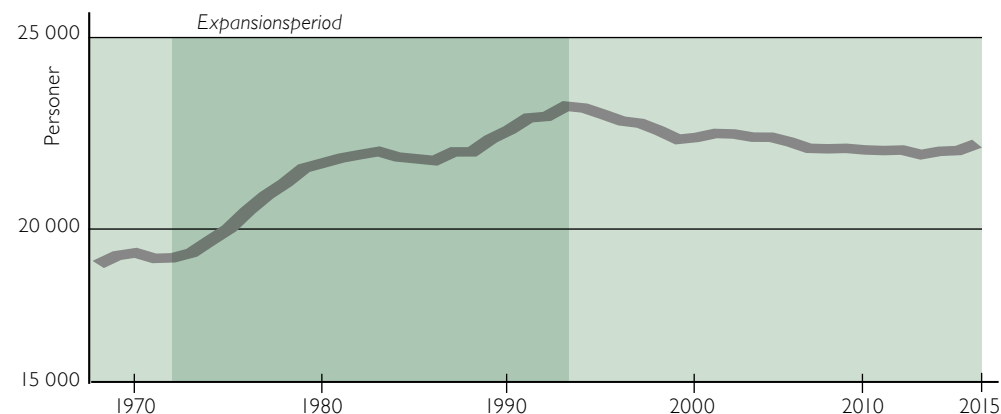
Många flyttade in i samband med att bygget av Forsmarks kärnkraftverk inleddes under 1970-talet. Då startade också den framgångsrika utvecklingen för Sandvik Coromant i Gimo. Utvecklingen vid Fagersta bruk i Österbybruk och Dannemora gruvor hade i viss mån också effekt på expansionen under 1970-talet.

I mitten av 1980-talet avstannade befolkningstillväxten. Den fick en ny skjuts tack vare höga födelsetal och en ökad invandring under senare delen av 1980-talet och några år in på 1990-talet.

Sedan bröts den uppåtgående trenden och folkmängden var i slutet av decenniet tillbaka på nivåer strax under 22 000 invånare. 1990-talets

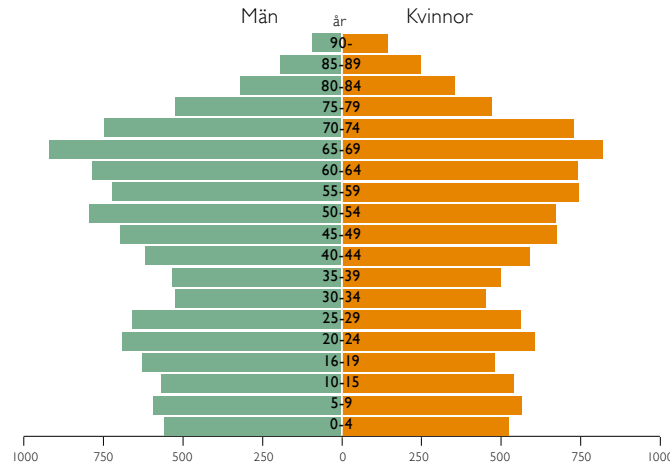
ÖSTHAMMARS KOMMUN	
Befolkning:	21 563 (2015)
Yta:	2 790 km ² , varav
Land:	1 452 km ² (52 %)
Hav med fjärdar:	1 287 km ² (46 %)
Insjöar:	51 km ² (2 %)
Strandlängd med öar:	4 000 km

BEFOLKNINGSUTVECKLING I ÖSTHAMMARS KOMMUN 1970–2015

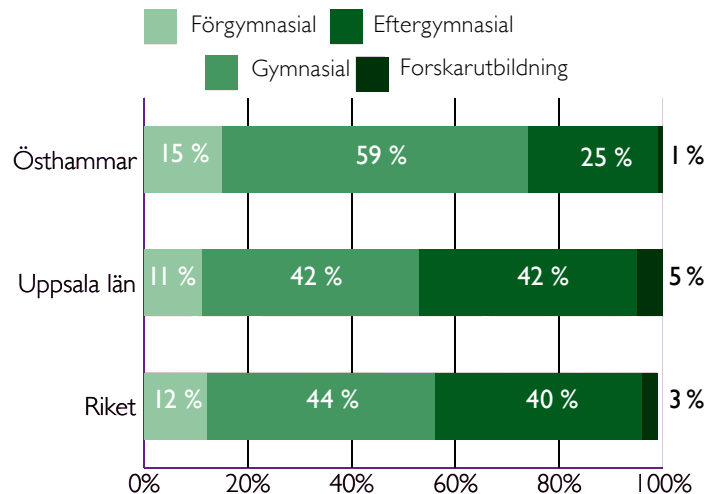

II • KOMMUNEN IDAG

ÅLDERSFÖRDELNING I ÖSTHAMMARS KOMMUN 2015

UTBILDNINGSNIVÅ I ÖSTHAMMARS KOMMUN 2015

finansiella kris och konjunkturedgång bidrog till detta, genom att flera verksamheter lades ner eller flyttade från kommunen. Befolkningsutvecklingen har sedan dess varit fortsatt svag, vilket bland annat kan förklaras av ett födelseunderskott eftersom befolkningen blir allt äldre. Inflyttningsnettot har varit plus/minus 150 personer per år under hela 2000-talet.

ÅLDERSFÖRDELNING

Jämfört med riket har befolkningspyramiden i Östhammars kommun en smalare midja i kategorin vuxna mellan 30-39 år och också lite färre invånare i åldersspannet 20-29 år. Medelåldern är 45 år, vilket är den högsta i Uppsala län och över riksgenomsnittet. Ett stort antal invånare finns i åldersgrupperna från 50 år och uppåt, med en tydlig topp i gruppen 65-69 år, det vill säga i den stora åldersgrupp som föddes på 1940-talet.

Åldersfördelningen skiljer sig något mellan tätorterna. Gimo, Österbybruk och Alunda har en något större andel unga vuxna. Det kan förklaras med att kommunikationerna mot Uppsala och Gävle är bra, men också med närheten till Sandvik Coromant i Gimo, kommunens största privata arbetsgivare. Gimo har överlag en jämnare åldersfördelning än övriga orter. Tillgången till en stor arbetsplats, skolor för alla stadier och fritidsanläggningar kan vara förklaringar.

Östhammar och framförallt Öregrund har en högre andel äldre invånare, vilket kan bero på att möjligheterna att pendla till en större arbetsmarknad är mindre. En förklaring kan också vara att kustområdet har en inflyttning av personer i ålderskategorin 60+. Det rör sig i flera fall om personer som flyttar ut till sina sommarstugor då de går i pension.

Försörjningsbördan i kommunen låg 2011 på cirka 80 personer per 100 yrkesverksamma. Motsvarande siffror för riket var 70 per 100 yrkesverksamma år 2009. Trenden är att andelen yrkesverksamma minskar. Prognoser pekar mot att andelen äldre kommer att överstiga andelen yngre kring 2025.

UTBILDNINGSNIVÅ

Utbildningsnivån i Östhammars kommun är lägre än i både Uppsala län och riket. Andelen kommuninvånare som bara har förgymnasial utbildning är högre, och andelen med eftergymnasial utbildning är lägre, se figur.

Av invånarna i Uppsala län har 48 procent eftergymnasial utbildning i någon form. Riksgenomsnittet är 43 procent (kvinnor 48 procent, män 38 procent). Motsvarande andel är i Östhammars kommun 26 procent (kvinnor 32 procent, män 20 procent). Andelen högutbildade är ovanligt hög i Uppsala, vilket är naturligt då Uppsala är en universitetsstad. Detta påverkar länssiffrorna.

ARBETE OCH PENDLING

Sysselsättningsutvecklingen är överlag positiv. Andelen arbetslösa (inklusive personer i arbetsmarknadspolitiska program) var 2013 endast 3,7 procent, att jämföra med riksgenomsnittet på 6,7 procent. Förvärvsfrekvensen bland invånare i yrkesverksam ålder är också hög, 83,5 procent. I riket ligger förvärvsfrekvensen på 77,1 procent och i länet på 77 procent.

Några stora arbetsgivare dominerar på den lokala arbetsmarknaden: kommunen, landstinget, Sandvik Coromant och Forsmarks kraftgrupp. 30-40 procent av kommunens småföretag arbetar dessutom med uppdrag för Sandvik Coromant och Forsmarks kraftgrupp.

Sett till branscher är flest i kommunen sysselsatta med tillverkning och utvinning, följt av arbete med vård och omsorg och därefter av arbete med energiförsörjning. Det är Forsmarks kraftgrupp som står för huvuddelen av arbetena inom energiförsörjning. Forsmark har under perioden 2008–2012 markant bidragit till den positiva utvecklingen av sysselsättningen. Andra branscher som ökat kraftigt under samma period är byggbranschen, företagstjänster, hotell och restaurang och jordbruk, skogsbruk och fiske.

Antalet sysselsatta inom tillverkning och utvinning har minskat under perioden, med ett tydligt tapp i samband med finanskrisen under

2008. En viss återhämtning har skett sedan dess, men inte till sysselsättningsnivåerna för krisen.

Det finns både inpendling till arbetsplatserna i Östhammars kommun, med drygt 2 000 personer, och utpendling till arbeten i andra kommuner, med cirka 3 000 personer. Utpendlingen är större än inpendlingen, vilket indikerar att invånarna i Östhammars kommun är beroende av andra arbetsmarknader än den lokala. Så ser det ut på många ställen. Få arbetsmarknader är idag utpräglade lokala. Det finns få eller inga arbetstillfällen inom vissa branscher, även om det finns gott om jobb i Östhammars kommun.

Det finns indikationer på att inpendlingen inom några år kan bli större än utpendlingen. På grund av stora pensionsavgångar kommer samtliga branscher inom kommunen att ha behov av nyrekrytering, framförallt av högskoleutbildade. En viktig förutsättning är en positiv utveckling för Forsmarks kraftgrupp och Sandvik Coromant.

Kommunen berörs också av ett projekt som förväntas skapa tillväxt och utveckling inom de närmaste 20 åren: Svensk kärnbränslehantling AB (SKB) lämnade 2011 in en ansökan till myndigheterna om att få etablera och driva ett slutförvar för använt kärnbränsle från Sverige i Forsmark. Om SKB får tillstånd kan byggstart ske någon gång i början av 2020-talet. Förvaret

kommer kunna tas i drift cirka fem år efter byggstart. Både byggnation och driftsättning kommer att kräva arbetskraft. Om slutförvaret sätts i drift uppskattas personalbehovet till cirka 250 personer.

Under 2015 har SKB även lämnat in en ansökan om tillstånd att bygga ut det befintliga slutförvaret för låg- och medelaktivt radioaktivt avfall (SFR) som ligger i Forsmark. Även här är det framförallt byggnation och driftsättning som kommer att kräva arbetskraft.

Sysselsättning per bransch i Östhammar 2013

Bransch	Kvinnor	Män	Totalt	Andel
Tillverkning och utvinning	478	1 682	2 160	21 %
Vård- och omsorg, sociala tjänster	1 235	139	1 374	13 %
Energiförsörjning/miljöverksamhet	306	990	1 296	13 %
Utbildning	732	169	901	9 %
Företagstjänster	359	522	881	9 %
Byggverksamhet	76	729	805	8 %
Handel	335	320	655	6 %
Jordbruk, skogsbruk, fiske	87	376	463	5 %
Transport och magasinering	75	364	439	4 %
Kulturella och kreativa näringar	185	112	297	3 %
Hotell och restaurang	86	78	164	2 %
Övrigt	465	341	806	8 %
Summa	4 419	5 822	10 241	100 %

Källa: SCB

II • KOMMUNEN IDAG

Med förbättringarna av väg 288 kommer pendlingstiderna att minska till flera målpunkter. Det ökar möjligheterna till både in- och utpendling. Tillgången till kollektivtrafik stärker möjligheterna till arbetspendling. Här har bussförbindelserna längs väg 288 en nyckelroll, både för pendling till arbetsplatser inom kommunen och till Uppsala, Arlanda och Stockholm. Utöver den regionala kollektivtrafiken erbjuder Forsmarks kraftgrupp gemensam arbetspendling med buss från olika orter.

BOENDE

Det finns ungefär 10 500 permanentbostäder i Östhammars kommun. Enfamiljshusen dominerar bostadsutbudet och ungefär 65 procent av bostäderna finns i villor. Den kommunala bostadsstiftelsen Östhammarshem står för merparten av hyresrätterna, cirka 2 000 lägenheter, vilket är två tredjedelar av det totala antalet hyreslägenheter. De privata hyresvärdarna blir för närvarande allt fler. Det finns också ett antal bostadsrättsföreningar i de fem större tätorterna.

Trots att det inte varit någon markant befolkningstillväxt råder bostadsbrist i Östhammars kommun. Det stora antalet villor i relation till andra bostadsformer läser läget genom att omflyttningen blir låg. Problemet förstärks av den flerkärniga tätortsstrukturen som delar upp bostadsmarknaden i flera mindre bostadsmarknader. Den som vill byta bostad söker oftast alternativ på den egna boendeorten.

Viktiga boendekvaliteter i Östhammars kommun är närheten till kust och fina naturområden, men också till kulturhistoriskt intressanta miljöer både inom tätorterna och på landsbygden.

SAMHÄLLSSERVICE

Östhammars kommun erbjuder genom sin socialtjänst ett socialt skydds nät för kommuninvånarna. Individer och familjer som av olika skäl hamnat i socialt eller ekonomiskt svåra situationer har möjlighet att erhålla ekonomiskt bistånd, barn- och ungdomsvård, missbrukarvård och familjebehandling.

Socialtjänsten tillhandahåller också vård och omsorg för personer som av ålder eller andra skäl har nedsatt förmåga att hantera sitt vardagsliv. De som har stora omsorgsbehov erbjuds vård- och omsorgsboenden eller plats i gruppbostad. Särskilda boenden för äldre finns i alla fem serviceorter. För närvarande är tillgången till platser god och kommunen har kort kötid. Det finns också en god tillgång till, och spridning på, servicelägenheter som är särskilt anpassade för personer med funktionsvariationer.

Människor som önskar bo kvar i sitt eget hem trots funktionsvariationer eller sjukdom har tillgång till hemsjukvård och hemtjänst. På vårdcentrum i Östhammar bedriver både landsbygdet och kommunen verksamhet, bland annat en gemensam närvårdsenhet.

Förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg (familjedaghem) finns i alla större tätorter. (Östhammar saknar familjedaghem). Fler än 1 000 barn har plats på förskolor eller i pedagogisk omsorg. Föräldrar som arbetar eller studerar och ansöker om barnomsorg ska få ett erbjudande om plats för sina barn inom fyra månader.

I Österbybruk finns en fritidsgård och Östhammar erbjuder fritidsverksamhet för personer med funktionsvariationer.

Bostadstyper i Östhammar och Uppsala län år 2012

	Östhammar	Andel	Uppsala län	Andel
Antal lägenheter i småhus	6 810	65 %	67 929	43 %
Antal lägenheter i flerbostadshus	3 725	35 %	91 825	57 %
Varav hyresrätter i allmännyttan	2 525	16 %	21 895	14 %
Totalt antal bostäder	10 535	100 %	159 750	100 %

Källa: SCB, BME

Drygt 2 100 elever går för närvarande i någon av kommunens grundskolor. Skolorna i Alunda, Gimo, Österbybruk och Östhammar har elever från förskoleklass till årskurs 9. Det finns också en grundsärskola i Gimo. Öregrunds skola har elever från förskoleklass till årskurs 6. I Ekeby, Gräsö och Snesslinge finns tre mindre skolor med elever från förskoleklass till årskurs 3.

På gymnasienivå finns tre olika skolor med lite olika inriktning: Bruksgymnasiet i Gimo är den kommunala gymnasieskolan med ett bredare utbud av studieprogram. Elevantalet är cirka 500. I Gimo finns också Wilhelm Haglunds gymnasium, ett fristående industritekniskt gymnasium med inriktning på produkt- och maskinteknik och med kopplingar till Sandvik Coromant AB. Forsmarks skola i Forsmarks bruk erbjuder gymnasieutbildning med energiprofil. Skolan drivs av Forsmarks kraftgrupp, men har Östhammars kommun som huvudman.

Vuxenutbildning erbjuds i ett särskilt studiecentrum i Gimo där det finns grundläggande vuxenutbildning, gymnasiala kurser, distansutbildning samt svenska för invandrare.

I varje serviceort finns ett bibliotek. Biblioteket i Östhammar fungerar som huvudbibliotek. Det finns också många sport- och fritidsanläggningar, både i tätorterna och på landsbygden. På alla serviceorter finns lekplatser, idrottsplatser och sporthallar, varav några med simhallar.

Foto: Östhammars kommun

Foto: My Laurell

Foto: My Laurell

Roll i regionen

Både kommunikations- och materialströmmar i samhället har blivit mer globala. Vad som händer på lokal nivå påverkas av – men kan också påverka – skeenden på alla nivåer, från mellankommunal, till regional, nationell och global nivå. En aktuell "mega-trend", det vill säga en trend som gäller i stort sett över hela världen, är att allt fler människor rör sig från mindre mot större orter. I Sverige koncentreras befolkningstillväxten för närvarande till de tre storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö.

Östhammars kommun är en del av den expansiva region som består av Uppsala, Stockholm och Mälardalen. Stockholm och Uppsala är kommunikationsmässigt tätt sammanlänkade och har i stor utsträckning en gemensam arbetsmarknad. Samma gäller många av städerna i Mälardalen som lätt kan nås med tåg och buss från både Uppsala och Stockholm.

Stockholms län räknar med en befolkningstillväxt på 35 procent under perioden fram till 2030. Prognosen för Uppsala län är en folkökning med 15 procent under samma period. Även Norrtälje kommun räknar med en kraftig ökning av folkmängden fram till 2030, med 26 procent. Expansionen i regionen förväntas spilla över mot "ytterkanterna".

Östhammars kommun har under den senaste tioårsperioden haft en svag befolkningsutveckling, vilket både kan förklaras av åldersfördelningen i kommunen, men också av brister i den regionala infrastrukturen. Östhammars kommun saknar järnvägsförbindelser och har haft en förhållandevis låg vägstandard på viktiga vägar. Detta gäller såväl kopplingarna mot Uppsala-Stockholm-Mälardalen som kopplingarna mot Gävle och mot Norrtälje. Men den snabba utvecklingen i regionen innebär potentiella möjligheter att locka nya invånare.

Uppsala läns kommuner och landsting samverkar kring viktiga regionala frågor genom Regionförbundet i Uppsala län. Samarbetet

konkretiseras bland annat i en regional utvecklingsstrategi, en länstransportplan, det regionala trafikförsörjningsprogrammet och en regional

klimateanpassningsplan. Regional samverkan kommer också att krävas i arbetet med att upp-
rätta en ny havsplan.

Östhammars kommun finns även med i regionala sammanhang som inkluderar Stockholm och Mälardalen, bland annat i den storregionala planering som presenteras i Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen och i den regionala utvecklingsplanen för Stockholms kust och skärgård. Där pekas Hargshamn ut som betydelsefull för godstrafiken i östra Mellansverige.

REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI

En utvecklingsstrategi har tagits fram för att beskriva vad kommuner och landsting vill åstadkomma tillsammans med andra aktörer i länet: Uppländsk Drivkraft 3.0 som antogs i december 2012. Den innehåller visioner och mål som lägger grunden för utvecklingsarbetet i länet på längre sikt. Strategin vänder sig till personer och organisationer som vill vara med och påverka regionens långsiktiga utveckling. Den är styrande för aktörer på nationell och regional nivå, stödjande för dem som verkar på kommunal och lokal nivå och inspirerande för dem som finns i näringslivet och den ideella sektorn. Uppdraget att ta fram en utvecklingsstrategi kommer från lagen om samverkansorgan (2002:34).

Strategin ingår i en struktur av styr- och policydokument som är sammankopplade med EU:s

strategi "Europa 2020" från juni 2010. Europa 2020 ger övergripande vägledning, med en "strategi för smart och hållbar tillväxt för alla". Strategin innefattar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: ekonomisk, social och ekologisk. Den innehåller tre övergripande mål som i den Regionala utvecklingsstrategin uttolkats till:

- En region för alla – stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social och territoriell sammanhållning.
- En växande region – främja en resurseffektiv, grön och konkurrenskraftig ekonomi.
- En nyskapande region – utveckla en ekonomi baserad på kunskap och innovation.

Uppländsk Drivkraft 3.0 lyfter bland annat fram målnoder och stråk där det finns regionala samband för kommunikation och tillgänglighet, och orter i regionen där det finns förutsättningar för hållbar tillväxt och goda livsvillkor.

Länsvägarna 288, 76 och 292 lyfts fram som regionala stråk. Östhammar tilldelas funktionen som delregional ort i centrum av ett delregionalt influensområde med en lokal arbetsmarknad. Gimo beskrivs som en lokal ort som bör utvecklas med ett basutbud av service och som knutpunkt i området.

LÄNSTRANSPORTPLAN

Länstransportplanen för perioden 2014-2025 konkretiserar hur kommunerna och landstinget vill utveckla det regionala transportsystemet för att nå vision och mål i Uppländsk Drivkraft. Åtgärdsplanen redovisar en ombyggnad av länsväg 288 på sträckan Gimo–Börstil som en viktig investering för hela regionen. Överenskommelser som gjorts inom ramen för samarbetet "En bättre sats" har arbetats in i planen. Regionförbundet samordnar arbetet som genomförs på uppdrag av staten och regeringen i samverkan med Trafikverket, landstinget, angränsande län och länets kommuner.

REGIONALT TRAFIKFÖRSÖRJNINGSPROGRAM

Landstinget är från och med 2012 regional kollektivtrafikmyndighet i Uppsala län och ansvarar genom kollektivtrafiknämnden för det regionala trafikförsörjningsprogrammet. Programmet har en målhorisont som sträcker sig fram till 2030, men med fokus på 2020. Syftet är att beskriva vad som krävs för att kollektivtrafiken på bästa sätt ska kunna bidra till en långsiktigt hållbar utveckling. Bedömningar av framtida behov och utbud görs i programmet på en generell nivå och utifrån viktiga funktioner. Programmet knyter även an till Målbild 2030 (som togs fram i samband med den regionala

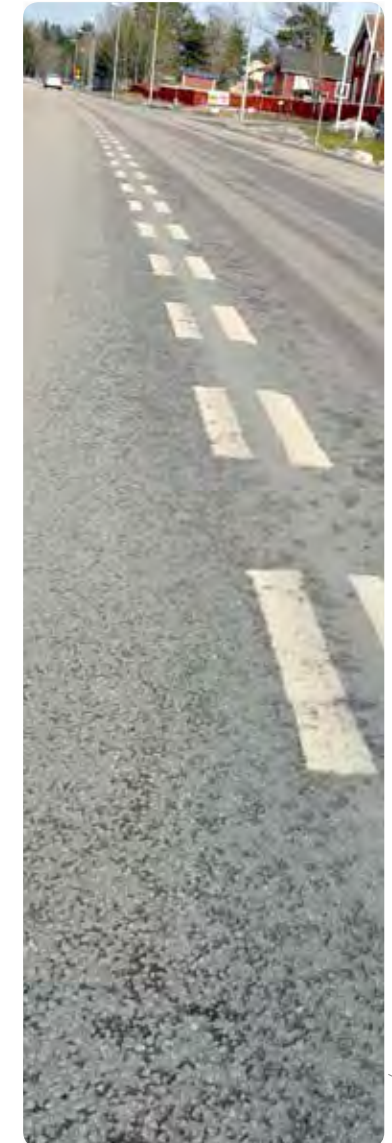

Foto: My Laurell

II • ROLL I REGIONEN

LÄS MER

- Länsplan för regional transportinfrastruktur 2014-2025 (2014)
- Uppländsk drivkraft 3.0 (2013)

LÄS MER

- Regional handlingsplan för klimatanpassning i Uppsala län (2014)
- Havsplanering

utvecklingsstrategin) där väg 288 pekas ut som det prioriterade kollektivtrafikstråket i kommunen.

Mer konkreta strategier för trafikens utveckling kommer att tas fram. Programmet konkretiseras också i verksamhets- och trafikplaner för UL. Där omsätts de långsiktiga intentionerna och målen i årlig verksamhet. En revidering av programmet är inplanerad 2015.

REGIONAL KLIMATANPASSNINGSPLAN

2009 gjordes en klimat- och sårbarhetsanalys för Uppsala län. Ett uppföljande arbete med att upprätta en regional klimatanpassningsplan presenterades under 2012. Syftet var att identifiera de

områden och verksamheter i Uppsala län som är sårbara för klimatförändringar och extrema vädersituationer i ett 100-årsperspektiv.

Arbetet innebar en fördjupning på kommun-nivå. Avsikten var också att ge en sammanfattande bild av vad vi vet idag om risker som kan förknippas med klimatförändringar och inom vilka sektorer det finns kunskapsluckor. Tanken är att länets kommuner ska kunna gå vidare med att bedöma inom vilka områden det behövs fördjupade analyser eller åtgärdsförslag. Redan idag måste samhällsplaneringen anpassas till de potentiella risker som en klimatförändring skapar.

HAVSPLANERING

Havet är en väsentlig resurs och ett system för fysisk havsplanering har introducerats genom ny lagstiftning under 2014 och 2015. Syftet är att utveckla ett verktyg för havets långsiktiga förvaltning och utveckling. En havsplan består av kartor och ställningstaganden om hur havet ska nyttjas, skyddas och förvaltas och vilka samhällsintressen som ska uppmärksammas. Havsplanerna ska visa den mest lämpliga användningen av havet i olika områden. Havsplanering kan förebygga och lösa konflikter mellan olika intressen.

En del av arbetet med den nationella havsplaneringen kommer att ske på regional nivå. Många intressen ska samordnas, till exempel sjöfart, fiske, turism, försvar och materialutvinning. Havsplanerna kommer att omfatta Sveriges havsområden, territorialhavet och ekonomisk zon, men inte området närmast kusten. Planeringen av kusten sker genom kommunernas översiktsplanering. Kommungränsen i havet går vid tolv nautiska mil (cirka 22 kilometer) från baslinjen (se sid 86). Exempel på kommunala frågor är framtida vågkraftsanläggningar, deponier för muddermassor och kabeldragningar. Länsstyrelserna ska samordna mellankommunala och statliga frågor.

Foto: Mostphotos.com | Galló Gusztáv

Klimatförändringarna förväntas leda till ökade risker för extrema vädersituationer och översvämningar.

Mellankommunala frågor

Det finns många frågor som har betydelse för mer än en kommun, men kanske inte för hela regionen. Exempel på områden där mellankommunala samarbeten kan vara särskilt viktiga är räddningstjänst och säkerhetsfrågor. Östhammars kommun har idag ett etablerat räddningstjänstsamarbete med Uppsala och Tierps kommuner.

Det finns också ett antal andra frågor som kan skapa behov av dialog över kommungränser. Det gäller exempelvis storskaliga tekniska anläggningar som vindkraftverk, telemaster och kraftledning som kan påverka landskapskarakterna även i grannkommunerna. Täckningsgraden i mobilnätet är ett annat exempel, liksom utvecklingen av handelsområden med stormarknader. Ett nytt, större handelsområde kan påverka handel och resmönster i andra kommuner.

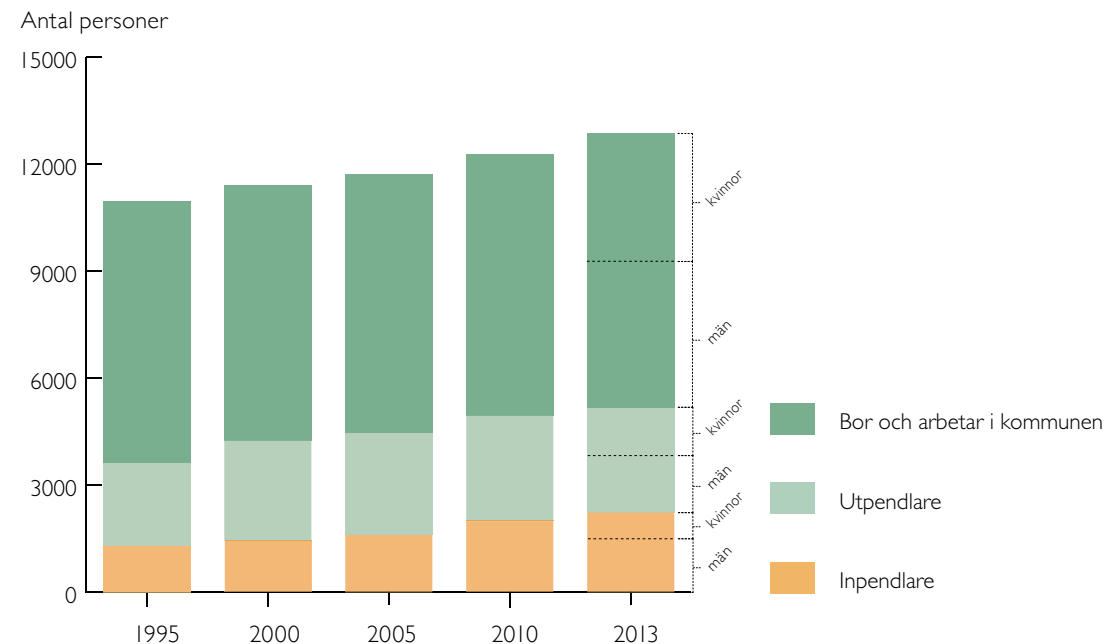
Avrinningsområdena sträcker sig över kommungränserna (se sid 84) och åtgärder som kan påverka vattenkvalitet, flöden med mera berör även andra kommuner. Vattenförvaltningen förutsätter att invånare och organisationer inom avrinningsområdet samarbetar, oavsett administrativa gränser. Samma krav gäller annan miljöpåverkan av större omfattning. Ett exempel är processen kring en eventuell etablering av ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark

– det är ett projekt som har nationell betydelse, men får effekter på såväl regional, kommunal som mellankommunal nivå.

När det gäller vallonbruken, kust och skärgård, friluftsvärden, större idrottsanläggningar, tätortsstrukturer och kommunikationer har Östhammars kommun intressen gemensamma med Uppsala, Norrtälje och/eller Tierps kommuner.

I Östhammars kommun är även in- och utpendling en mellankommunal fråga. De stora pendlingsstråken (väg 288, 76, 292 och 290) har en nyckelroll i sammanhanget för att öka möjligheterna till pendling både till och från Östhammars kommun. För närvarande ökar framför allt inpendlingen av arbetskraft till kommunen. Fler män än kvinnor pendlar, se figur.

IN- OCH UTPENDLING I ÖSTHAMMARS KOMMUN 1995-2013

III Framtida mark- och vattenanvändning

NATIONELLA MÅL

Det finns ett antal nationella mål kommunen ska ta hänsyn till i den fysiska planeringen.

Dit hör de sexton nationella miljökvalitetsmålen. De nationella målen för folkhälsa, jämställdhet, funktionshinder och integration är också viktiga.

LÄS MER

- ☞ Sammanställning av nationella mål, planer och program av betydelse för fysisk samhällsplanering. Boverket (2011)
- ☞ Europeiska landskapskonventionen

Huvuddragen i kommunens syn på framtida mark- och vattenanvändning redovisas i kartan Framtida mark- och vattenanvändning. Den utgår från kommunens vision, övergripande mål och utvecklingsstrategier på sid 8-14.

En viktig utgångspunkt är att den mångfald av värden som finns i kommunen ska utvecklas på ett hållbart och balanserat sätt, i linje med viktiga nationella och regionala mål för samhällsutvecklingen, exempelvis miljökvalitetsmålen och målen för folkhälsa, jämställdhet och integration.

Bebyggelsen ska av hållbarhetsskäl i första hand utvecklas genom förtätning av befintliga bebyggelsegrupper. Avsikten är att funktionsblandad bebyggelse ska utvecklas i serviceorterna, markerade med kartbeteckningen S, se sid 25 och i mindre tätorter och småorter, BT. En viktig uppgift för kommunen är att skapa planberedskap och erbjuda ett brett utbud av tomter för boende och verksamheter. Planarbetet ska prioriteras till de serviceorter där efterfrågan på bostäder och verksamhetslokaler är störst.

Även på landsbygden, kartbeteckning L, ska ny bebyggelse i första hand utvecklas i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Särskild hänsyn ska tas till de areella näringarna och det måste gå att lösa vatten- och avloppsfrågor på ett långsiktigt hållbart sätt. Tätortsnära landsbygdsområden där kommunala vatten- och avlopps-

lösningar i första hand ska övervägas vid fortsatt utveckling redovisas med kartbeteckningen LT. Landsbygdsområdet har i övrigt delats in i tre olika bygder baserat på geografi och kulturhistoria.

Kartbeteckningen LA avgränsar skogs- och bruksbygden där det finns stora skogsområden som brukas aktivt och mindre områden med småskaligt jordbruk. Dessa intressen ska prioriteras vid lovgivning och tillståndsprövning så att tillkommande byggnation inte begränsar möjligheterna att bedriva jord- och skogsbruk.

LL markerar inlandets öppnare jordbruksbygd. Utöver behovet av att ta hänsyn till jord- och skogsbruk kan det här också finnas behov av att ta särskild hänsyn till landskapskaraktären.

Annan särskild hänsyn krävs i landsbygdsområdet öster om väg 76 som innefattar ett riksintresse för de höga natur- och kulturmiljövärden som finns i kust- och skärgårdsområdet från Arkösund till Forsmark. Här får fritidsbebyggelse bara utvecklas som kompletteringar till befintlig fritidsbebyggelse. Kartan redovisar sammanhängande fritidshusområden där enstaka kompletteringar kan tillåtas, BF.

För att hålla kust- och skärgårdsområdet levande behövs visst utvecklingsutrymme för ett varierat utbud av helårsbostäder. LS betecknar den del av kustområdet där bebyggelseutveck-

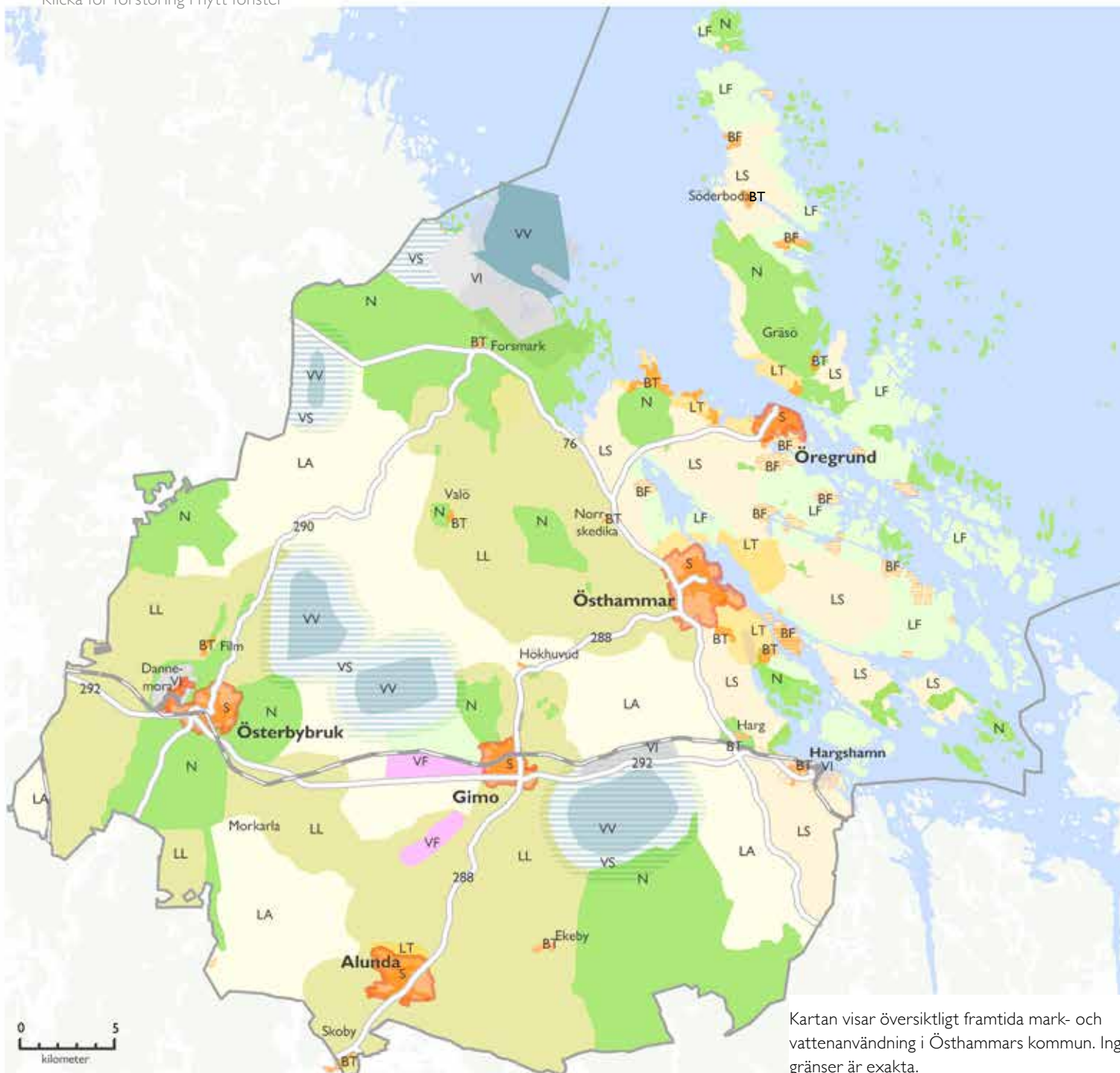
ling i första hand kan bli aktuell. Utvecklingen ska ske med hänsyn till områdets natur- och kulturmiljövärden och turismens och de areella näringarnas behov.

De delar i skärgårdsområdet som har beteckningen LF ingår även i ett riksintresseområde för naturvård. Här ska fritids- och rekreationsintressen prioriteras. En restriktiv hållning till ny bebyggelse ska tillämpas, undantag kan göras för enstaka allmänna anläggningar av betydelse för turism och friluftsliv.

De särskilda värdeområden för natur, fritid och kulturlandskap som pekas ut i mark- och vattenanvändningskartan, N, har stora natur-, kulturmiljö- och/eller fritidsvärden. Ställningstaganden till förändrad mark- och vattenanvändning i dessa områden ska ta särskild hänsyn till, och underordnas beskrivna värden.

Kartan pekar också ut områden där bostäder inte ska byggas. De är avsedda för utveckling av omgivningspåverkande industrier, VI, storskaligt vindbruk, VV, och störande och ytkrävande fritidsverksamheter, VF. Vissa omges av skyddsområden, VS, där bostäder inte heller får byggas.

Avgränsningarna på kartan är inte exakta. Syftet är att redovisa kommunens övergripande syn på framtida mark- och vattenanvändning. På sid 29-93 redovisas mer i detalj kommunens syn på utvecklingen inom olika geografiska och tematiska områden.

Framtida mark- och vattenanvändning

Teckenförklaring

Tätbebyggda områden med bostäder

- BT** Tätbebyggt område med utveckling av blandad bebyggelse
- S** Serviceort med utveckling av blandad bebyggelse
- BF** Fritidshusområde där enstaka kompletteringar är möjliga

Landsbygdsområden med bostäder

- LL** Landsbygd med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och landskapskaraktär
- LA** Landsbygd med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar
- LT** Tätortsnära landsbygd där bebyggelseutveckling är möjlig med kommunalt vatten och avlopp
- LF** Skärgårdsområde där fritid och rekreation är prioriterat. Restriktiv hållning till ny bebyggelse med hänsyn till 4 kap. miljöbalken
- LS** Landsbygd i skärgård med utveckling av bebyggelse med hänsyn till areella näringar och turism

Områden för störande verksamheter, ej bostad

- VI** Område för utveckling av omgivningspåverkande verksamheter (industrier)
- VV** Område för storskaligt vindbruk (tillstånd enligt miljöbalken)
- VS** Skyddsområde där nya bostäder inte bör tillåtas med hänsyn till utveckling av störande eller hälsofarliga verksamheter
- VF** Område med störande och ytkrävande fritidsverksamheter

Särskilda värdeområden

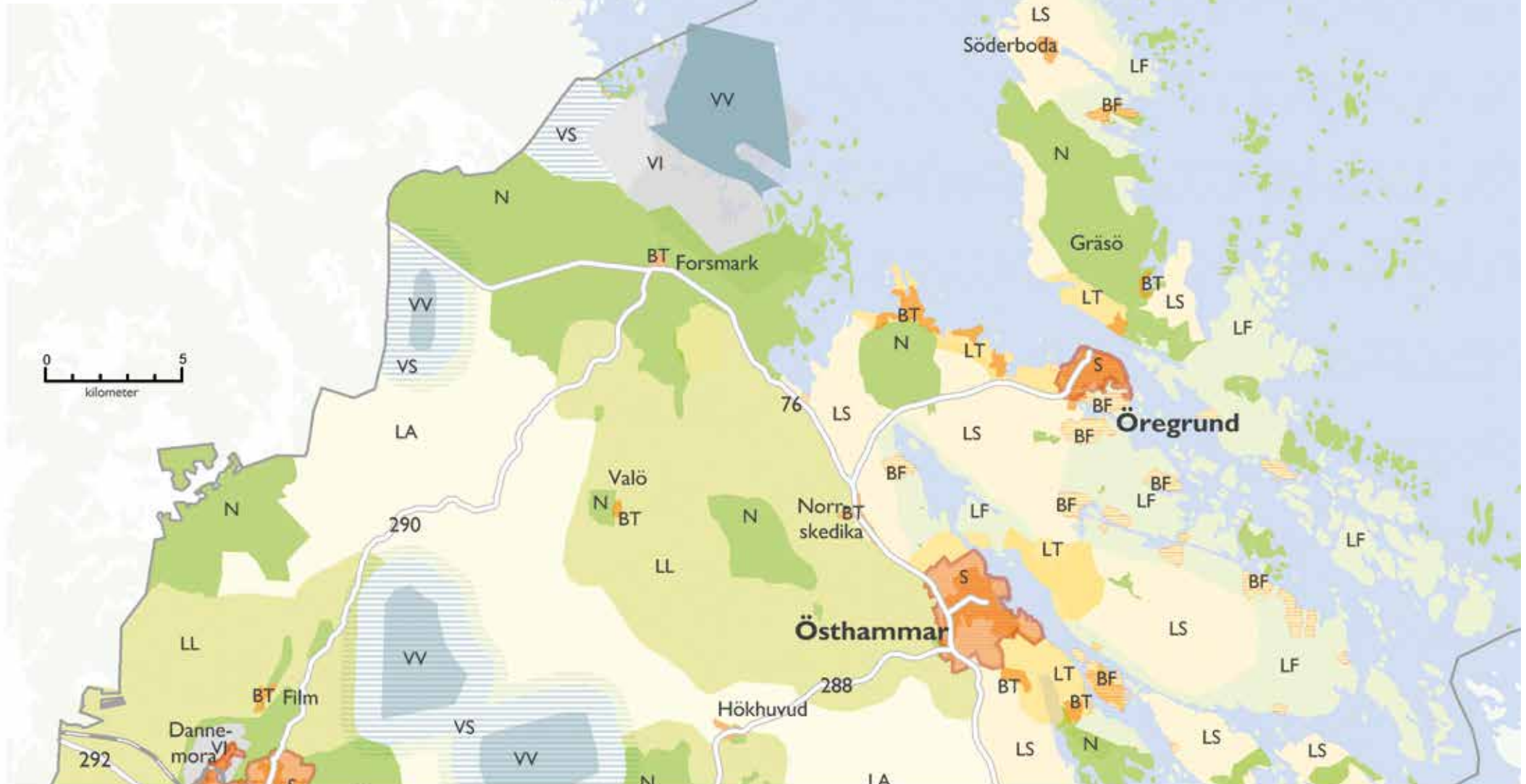
- N** Värdeområde för natur, fritid och kulturlandskap

Kartan visar översiktligt framtida mark- och vattenanvändning i Östhammars kommun. Inga gränser är exakta.

Översiktsplan 2016

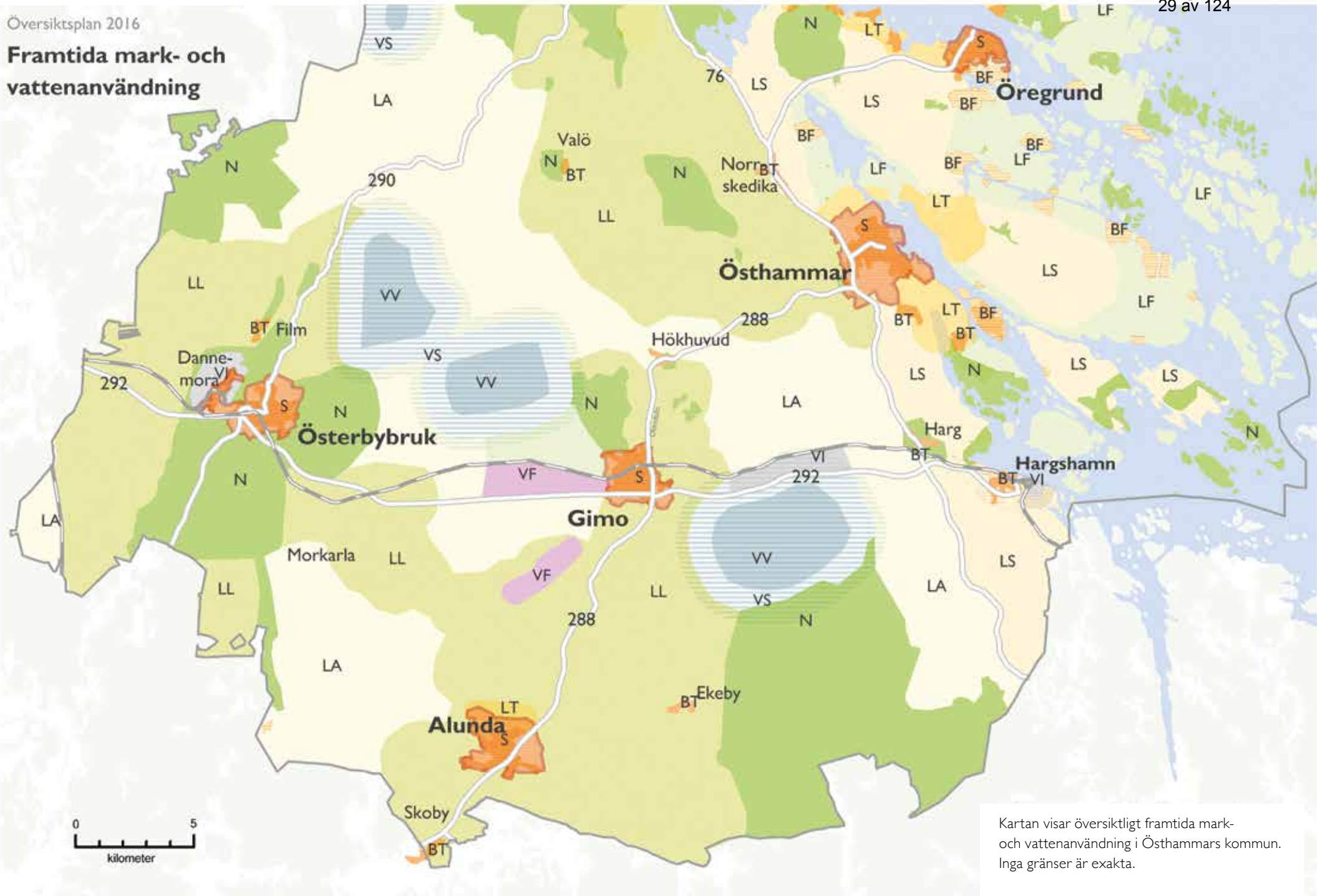
Framtida mark- och vattenanvändning

Kartan visar översiktligt framtida mark- och vattenanvändning i Östhammars kommun. Inga gränser är exakta.

Översiktsplan 2016

Framtida mark- och vattenanvändning

Kartan visar översiktligt framtida mark- och vattenanvändning i Östhammars kommun. Inga gränser är exakta.

ÖVERSIKTSPLANENS INNEHÅLL

Planen ska redovisa:

- grunddragen för mark- och vattenanvändningen,
- hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras,
- vilken hänsyn som ska tas till allmänna intressen och
- hur riksintressen och miljö-kvalitetsnormer ska tillgodoses.

Kommunens syn

Kommunens syn på vad som krävs för att få till stånd en utveckling i linje med egna visioner och nationella, regionala och lokala mål benämns **utvecklingsstrategier**. De sammanfattas i punktform - **Strategier i sammanfattning**. Avsikten är att tydliggöra kommunens intentioner för fortsatt planering och kommande beslut.

De generella krav på byggande och verksamheter som finns i miljöbalken, plan- och bygglagen med flera lagar sätter ramarna för alla beslut. Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål som de är mest lämpade för, med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov.

Bedömningarna ska göras med utgångspunkt från det enskilda fallet. I de fall kommunen lagt fast en praxis eller en tydlig prioriteringsordning vid lagtillämpningen redovisas detta som **Kommunens tillämpning** i anslutning till sammanfattningar av centrala lagrum i avdelning III och IV.

Intentionen är att alla beslut ska resultera i en god hushållning och vara i linje med viktiga nationella och regionala mål. Detta innebär bland annat att kommunen kommer att slå vakt om de riksintressen och övriga allmänna intressen som redovisas i avdelning IV på sidorna 94-117.

De här lagarna är viktiga för planeringen

MILJÖBALKEN (MB)

Miljöbalken slår vakt om miljön och innehåller allmänna hänsynsregler, bestämmelser för hushållning med mark och vatten, miljökvalitetsnormer och regler som ska skydda miljön och människors hälsa. Det är en mycket viktig ramlag.

PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL)

Plan- och bygglagen, PBL, är en lag som mer i detalj reglerar bebyggelseutvecklingen. PBL ska samordnas med miljöbalken men också med regler i andra lagar. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö.

Vid prövning enligt plan- och bygglagen ska hänsyn tas till:

- natur- och kulturvärden
- miljö- och klimataspekter
- mellankommunala och regionala förhållanden.

Prövningen ska främja:

- en lämplig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder
- en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper
- en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt
- en god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens
- bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.

Ett antal andra lagar tillämpas också i den fysiska planeringen, bland annat kulturmiljölagen och väglagen. Planeringen ska dessutom bidra till att uppfylla viktiga nationella, regionala och kommunala mål.

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

Bebyggelseutveckling

MÅLBILD 2025

Befolkningen i Östhammars kommun har ökat med mellan 500–1 000 personer. Bebyggelsen har en genomtänkt struktur. De fem serviceorterna har utvecklats utifrån sina förutsättningar, med funktionsblandad bebyggelse. Miljöstörande verksamheter har separerats från bostadsbebyggelse.

Serviceorterna står för ett basutbud av service till sina invånare och omkringliggande landsbygd. Verksamheter som kräver ett större befolkningsunderlag har koncentrerats till den ort som har bäst förutsättningar att serva hela kommunen.

På landsbygden har noder med tätare bebyggelse skapats längs de starka kollektivtrafikstråken, genom komplettering av befintlig bebyggelse.

Bostäder

Trots att befolkningsutvecklingen varit låg råder bostadsbrist i vissa delar av kommunen och för vissa bostadstyper. Huvuddelen av bostäderna i Östhammars kommun finns i småhus och villor. Det råder brist på andra boendetyper. Efterfrågan på permanentbostäder är för närvarande störst i Alunda, Östhammar och Österbybruk. I Öregrund och i skärgården är efterfrågan på delärsbostäder större än efterfrågan på åretruntbostäder. Det finns en förväntad ökad efterfrågan på bostäder i Gimo. Bedömningen är att orten därför behöver ett bredare utbud av bostadstyper.

I ett arbete med bostadsförsörjningsfrågor för Östhammars kommun (2012) redovisas tre olika utvecklingsscenarier. I lägsta scenariot minskar folkmängden med 700 personer, medan den i det högsta scenariot ökar med över 4 000 personer fram till 2030. Sammantaget visar de olika scenarierna vilket spann som Östhammars kommun behöver hantera i sin planering för framtida bebyggelseutveckling.

Kommunal mark och detaljplaner som ger utrymme för verksamheter finns i samtliga tätorter, men kompletteringar kan behövas. I några fall skapar redan etablerade verksamheter med omgivningspåverkan hinder för fortsatt utveckling i attraktiva boendelägen.

UTVECKLINGSTRATEGIER

Det måste finnas bostäder och plats för verksamheter om Östhammars kommun ska kunna utvecklas. Bostadsutbudet behöver anpassas till behov och efterfrågan. Detta blir än viktigare om kommunen ska vara del av befolkningsexpansionen i Mälardalsområdet. Det måste finnas tillgång till goda boendemiljöer för alla kategorier av människor, i alla inkomstlägen och med olika grader av fysisk förmåga för att målet om en god bebyggd miljö ska kunna uppnås.

Grupper av invånare som ofta bor i lägenhet är till exempel unga människor som etablerar sitt första boende, inflyttare och äldre som inte längre orkar eller vill underhålla sin egen bostad. Det finns även människor som av ekonomiska eller praktiska skäl vill slippa köpa eller själv ansvara för underhållet av sin bostad.

För att locka nya invånare och få igång flyttkedjor behövs balans i utbudet av bostadstyper. Om vissa typer av bostäder saknas blir exempelvis äldre kvar i villor som annars skulle kunna bli tillgängliga för unga människor eller andra som vill gå vidare i en flyttkedja.

NATIONELLA MÅL

Miljökvalitetsmålet
God bebyggd miljö
Tillväxtpolitikens
prioriterade områden

LOKALA MÅL

Östhammars kommun ska vara en attraktiv kommun där befolkningen trivs och kontinuerligt ökar.

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

MARKANVISNINGSAVTAL

Ett markanvisningsavtal kan upprättas om en byggherre är intresserad av att bygga på mark som ägs av kommunen. Sådana avtal är aktuella om alla förutsättningar för att exploatera området inte är utredda. Avtalet reglerar bland annat vilka principer som ska gälla om marken överläts eller upplåts. Kommunen har också möjlighet att redovisa riktlinjer och principer för kommande detaljplanearbete.

EXPLOATERINGSAVTAL

I ett exploateringsavtal kommer kommunen överens med en byggherre om hur en detaljplan ska genomföras. Exploateringsavtal redovisar som regel hur gator, vägar, allmänna platser och anläggningar för vatten och avlopp ska anläggas och/eller finansieras.

Det här visar att Östhammars kommun behöver arbeta med en mycket aktiv bostadsplanering. Utbud och behov behöver regelbundet inventeras och analyseras eftersom det är svårt att förutsäga befolkningsutvecklingen.

Kommunen har siktet inställt på att befolkningen ska öka med cirka 75 invånare per år. Genom att ta fram detaljplaner som kan ge en stabil tillgång på attraktiva, byggklara tomter för boende och verksamheter i alla serviceorter skapas möjlighet att klara högre inflyttningstal.

Kommunens roll är att identifiera behov, skapa planberedskap och via den kommunala bostadsstiftelsen Östhammarshem möta delar av den efterfrågan som gäller hyreslägenheter, serviceboenden och andra profilboenden. Kommunen kan också köpa in och sedan anvisa och sälja mark för exploatering.

Intentionen är att jobba med en strategisk markpolitik och bjuda in olika aktörer till samarbeten för att genomföra projekt som tillfredsställer aktuell efterfrågan. Viktiga kommunala verktyg är att upprätta markanvisningsavtal eller exploateringsavtal. Kommunen har riktlinjer för sådana avtal.

Steget från en markanvisning till färdig bebyggelse kan se ut på flera sätt: Ett byggföretag kan ta det fulla ansvaret för att upprätta en detaljplan och sedan bygga när den antagits.

Kommunen har också möjlighet att på egen hand upprätta detaljplaner. Det kan ha sina fördelar med tanke på att bostadsmarknaderna i serviceorterna är förhållandevis små.

Detaljplaner med långsiktiga perspektiv och hög grad av flexibilitet vad gäller bostadstyper möjliggör nybyggnation i etapper. Flera aktörer kan delta. Det kan skapa en större variation i utbudet av bostäder inom samma område. Är planerna flexibla kan osålda tomter i ett villaområde exempelvis användas för att bygga radhus eller flerbostadshus, projekt som kan genomföras av små aktörer. Kommunen kan även arbeta med att intressera lokala exploitörer att göra egna satsningar på landsbygden.

Utifrån dagens trender erbjuder Östhammars kommun boendemiljöer som kan attrahera många olika grupper. Småskaligheten i sig skapar trygghet vilket många upplever som attraktivt. Boenden nära de stora kommunikationsstråken där kollektivtrafiken är tät kan vara av intresse för pendlare.

I kust- och skärgårdsområdet kan deltidboende i lägenheter och permanentbostäder utvecklas i befintliga bystrukturer. Strandtomter är attraktiva, men Östhammars kommun kommer fortsatt att värna om en tillgänglig strandzon – ett stort gemensamt värde.

Erbjudanden som kan utvecklas ytterligare är livsstilsboenden med koppling till kust eller olika fritidssysselsättningar. Det kan exempelvis handla om små gårdar med hästhållning på landsbygden, eller attraktiva lägenheter nära båtplatser vid kusten. I småorter finns det möjlighet att utveckla flexibla boendelösningar och flerbostadshus i mindre skala.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Planera för och skapa en stabil tillgång till attraktiva, byggklara tomter i alla serviceorter, i en turordning anpassad till efterfrågan.
- Planera för ett varierat bostadsutbud som kan ge fungerande flyttkedjor. Nya detaljplaner bör ge möjlighet till både en- och flerbostadshus.
- Ta vara på lokala krafter för att få in fler aktörer på marknaden.
- På landsbygden ska ny bebyggelse i första hand etableras i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper längs starka kommunikationsstråk.
- Utveckla livsstilsboenden.

Industri- och verksamhetslokaler (S, BT, VI, VS)

Tätorterna, S, BT, i Östhammars kommun har i stor utsträckning utvecklats med funktionsblandad bebyggelse, det vill säga en blandning av bostäder och verksamhetslokaler.

Särskilda industriområden med mindre och medelstora tillverkningsföretag finns i samtliga serviceorter och i Hargshamn. Större industriområden för omgivningspåverkande verksamhet finns runt Sandvik Coromant i Gimo, vid Dannemora gruva i Dannemora och runt de kärntekniska anläggningarna i Forsmark.

Kommunal mark och detaljplaner som ger utrymme för nya verksamheter finns också det i samtliga serviceorter och Hargshamn. I Gimo bland annat vid Soldat Bångs väg och längs väg 288, i Österbybruk vid Ös och i Hargshamn inom befintliga detaljplaner för hamnområdet. Detaljplanelagda industriområden i Alunda och Öregrund innehåller mindre markområden med begränsade utbyggnadsmöjligheter.

UTVECKLINGSTRATEGIER

Funktionsblandad bebyggelse minskar avstånden mellan bostäder, verksamheter och service, vilket bidrar till en hållbar utveckling och en god bebyggd miljö. Att utveckla funktionsblandad bebyggelse är en inriktning kommunen har för avsikt att hålla fast vid.

För att ett livskraftigt näringsliv ska kunna utvecklas krävs planberedskap för nya verksamheter. Särskilda förutsättningar gäller för miljöstörande verksamheter. Industrier som ligger nära bostadsområden kan ge störningar och omvänt så kan bostadsbebyggelsen begränsa utvecklingsmöjligheterna för en industrietablering.

Kortsiktiga perspektiv på behov och beslut har resulterat i att det i dag finns sådana konflikter i tätorterna, och även risk för miljöstörningar från befintliga industrietableringar som kan påverka vattenförsörjningen. Det är problem som måste åtgärdas.

Miljöstörande verksamhet ska separeras från blandbebyggelse. Skyddsavstånd till bostadsbebyggelse ska fastställas i detaljplan. För framtiden finns det behov av nya industritomter i utvecklingsbara lägen. De bör ligga vid kommunikationsstråken utanför serviceorterna.

Befintliga verksamheter som ligger olämpligt bör på sikt också flyttas till bättre lägen. Det är en fråga som ska behandlas i de fördjupade översiktsplaner som ska upprättas för serviceorterna. Genom att omlokalisera miljöstörande industrier från centrala delar av tätorterna kan attraktiva lägen för bostäder, service och handel bli tillgängliga.

Yt- och transportkrävande verksamheter bör lokaliseras till lägen utanför tätort, nära bra godsnoder eller godsstråk. Uppställningsplats för transport av farligt gods bör anvisas längs utpekad väg för farligt gods, väg 292.

Kartan över framtida mark- och vattenanvändning reserverar mark för omgivningspåverkande verksamhet, VI vid Forsmarks kärnkraftverk, Dannemora, Hargshamn och mellan järnvägen och väg 292 öster om Gimo. Vid Forsmarks kärnkraftsverk utpekade även ett skyddsområde, VS, nordväst om verksamhetsområdet. Vikten av att det finns utvecklingsutrymme för de areella näringarna behandlas i avsnittet om bebyggelseutveckling på landsbygd.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Separera miljöstörande verksamheter från funktionsblandad bebyggelse.
- Planlägga industrimark med utvecklingsmöjligheter utanför serviceorterna, och reglera skyddsavstånd i planerna.
- Omlokalisera miljöstörande verksamhet från attraktiva boendelägen/handelsområden.

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

BESLUTSFORMER

Kommunen prövar frågor som rör bebyggelseutvecklingen på flera sätt. De viktigaste:

- Vid ansökan om bygglov (MB, PBL)
- I beslut om områdesbestäm-
melser och detaljplaner (PBL).

PRÖVNING AV NY BEBYGGELSE

För att bygga nytt, bygga till eller ändra användningen av en byggnad krävs som regel bygglov (PBL 9 kap.). Bygglövsprövning innebär också att bebyggelsens placering prövas. Placeringen måste vara lämplig med hänsyn till både allmänna och enskilda intressen (PBL 2 kap.). Mark och vatten ska användas på ett sätt som innebär en god hushållning. Bland annat prövas möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning, avlopp, avfallshantering, elektronisk kommunikation och samhällsservice. Exempel på allmänna intressen som ska värnas är natur- och kulturvärden.

Om det finns behov av att reglera ny bebyggelse i ett sammanhang måste en detaljplan upprättas innan bygglov kan lämnas (PBL 4 kap.). Detaljplan kan behövas om en befintlig bebyggelsegrupp ska förändras eller bevaras, om användningen av ett byggnadsverk kan få betydande påverkan på omgivningen eller om en plan behövs för att reglera bebyggelsemiljöns utformning för ny, sammanhållen bebyggelse.

En del åtgärder är undantagna från bygglov. Ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller liknande näring får byggas utan bygglov om byggnaden behövs för att bruka marken. I detaljplanelagda områden får mindre komplementbyggnader (så kallade Friggebodar och Attefallshus) byggas utan bygglov, om vissa villkor är uppfyllda. Utanför detaljplanelagda områden får man utan bygglov göra mindre tillbyggnader och uppföra komplementbyggnader i omedelbar anslutning till ett befintligt bostadshus (PBL 9 kap.).

Det finns också regler om hur byggnader med mera ska vara utformade. Byggnader ska bland annat vara lämpliga för sitt ändamål, vara tillgängliga för personer med nedsatt rörelseförmåga och uppfylla väsentliga tekniska egenskapskrav, exempelvis när det gäller brandsäkerhet och energihushållning. För fritidsbostäder finns möjlighet att lämna undantag från vissa utformningskrav (PBL 8 kap.).

Observera: Om en fastighet omfattas av strandskyddsregler måste dispens från strandskyddet sökas även för bygglövsbefriade åtgärder (se sid 52).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

Östhammars kommun ställer följande krav på bostadshus (PBL 8 kap.):

- alla bostadshus med en bostadsyta över 50 kvadratmeter ska hålla helårsstandard och uppfylla normer för tillgänglighet och energihushållning. Detta gäller både för permanentbostäder och delårsbostäder (fritidshus).

Östhammars kommun anser att följande åtgärder kan utföras utan bygglov utanför områden med detaljplan (PBL 9 kap.):

- bygga till befintliga hus för permanent bruk med maximalt 50 procent och högst 40 m²
- bygga till befintligt hus för delårsboende med maximalt 25 procent och högst 20 m².

Östhammars kommun kräver detaljplan (PBL 4 kap.):

- om fler än tre nya byggnadsverk ska uppföras på angränsande tomter
- om möjligheterna att lösa VA-försörjning på ett hållbart sätt gör att det finns särskilda behov av att sammanhållet reglera villkoren för ny bebyggelse
- om områden med känslig landskapskaraktär eller värdefulla natur- och kulturmiljöer berörs på ett sätt som gör att det finns särskilda behov av att sammanhållet reglera villkoren för ny bebyggelse.

Lokaliseringsprövning utanför detaljplan (PBL 2 kap.):

- På landsbygden ska bostäder i första hand placeras i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper
- Det måste finnas tillgång till dricksvatten i tillräcklig mängd och vara möjligt att lösa avloppsfrågorna. Gemensamma lösningar kan vara att föredra framför lösningar på varje tomt
- Vid etablering av nya lantbruk eller nya bostäder ska ett respektavstånd på 200 meter mellan bostäder och lantbruk eftersträvas
- Lokaliseringen får inte försvåra eller förhindra pågående bruk av jord och skog.

Se även sid 57 och sid 64, hänsyn till natur-, friluft- och kulturmiljövärden.

PRÖVNING AV MILJÖSTÖRANDE VERKSAMHETER

Kommunen ska pröva lämpligheten att använda mark för verksamhetsändamål och bland annat bedöma risker för störningar, behovet av hänsyn till sociala förhållanden och möjligheterna att tillhandahålla teknisk service. Industrimark bör planeras i områden där det finns tillgång till en god infrastruktur: el, vatten, avlopp, trafiklösningar och anslutningspunkter för digital kommunikation (PBL 2 kap.).

Lämpliga områden kan avgränsas i en detaljplan (PBL 4 kap.). Ska marken användas för industriändamål, ett köpcentrum eller annan verksamhet som kan ge betydande miljöpåverkan ska miljökonsekvenserna beskrivas enligt miljöbalkens bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar. Skadliga verkningar ska undvikas, miljökvalitetsnormerna får inte påverkas negativt (MB 6 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- En ny industrietablering får inte hindra eller motverka människors rörelser och ett välfungerande samhällsliv, det vill säga den ska inte verka som barriär mellan bostadsområden och viktiga målpunkter.
- Inför etablering av nya industriområden ska eventuell miljöpåverkan i närområdet kartläggas, till exempel risker för lukt och buller och risker i samband med hantering av farligt gods, påverkan på vattenskyddsområden och/eller visuella värden i landskapet. Samråd med Länsstyrelsen krävs för verksamheter med betydande miljöpåverkan, se sid 108.
- När det kan finnas risk för störningar ska skyddsområde med bebyggelseförbud upprättas. Förslag till avgränsningar ska redovisas i samband med detaljplaneläggning/ansökan om bygglov, med beskrivning av rådande vindförhållanden och vegetation. Se även vägledning för miljö och säkerhetshänsyn, skyddsavstånd, sid 110.
- Vid etablering av köpcentrum i externa lägen bör eventuell påverkan på centrumhandeln i serviceorterna konsekvensbedömas.

PRÖVNING AV ANLÄGGNINGAR FÖR STÖRANDE FRITIDSVERKSAMHET

Kommunen ska pröva lämpligheten att använda mark för verksamhetsändamål och bland annat bedöma risker för störningar, och behovet av hänsyn till sociala förhållanden (PBL kap. 2).

Om användningen av en anläggning kan få stor inverkan på omgivningen ska en detaljplan upprättas. Detaljplanen kan innehålla bestämmelser om skyddsåtgärder för att motverka störningar (PBL 4 kap.).

Kan verksamhet vid anläggningen ge betydande miljöpåverkan ska miljökonsekvenserna beskrivas enligt miljöbalkens bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar. Skadliga verkningar ska undvikas, miljökvalitetsnormerna får inte påverkas negativt (MB 6 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Anläggningar (skjutbanor, golf, ridning med mera) ska utformas så att påverkan på mark och vatten minimeras och biologisk mångfald gynnas. Vid bygglovsprövning av skjutbanor ska Naturvårdsverkets allmänna råd 1981:2 tillämpas.
- Nya anläggningar eller större förändringar av befintliga ska prövas i detaljplan.
- Skjutbanor med miljöpåverkan som ligger nära tät bebyggelse och i vattenskyddsområden ska flyttas. Inriktningen är en samlokalisering till lämpliga skjutbanor. De ska förses med skyddsområde med förbud för ny bostadsbebyggelse.

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

DEFINITIONER

Tätort: Sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare och högst 200 meter mellan husen (SCB).

Centralort: Som regel den största orten i en kommun, ofta med viktiga funktioner som service, sjukvård, handel, offentlig förvaltning och politisk makt. Centralorterna blev viktiga begrepp i samband kommunindelningsreformen under 1960- och 1970-talet. Ofta bär en kommun samma namn som dess centralort.

Serviceort: En tätort med särskilt serviceansvar.

ROLLFÖRDELNING

Centralort och serviceort: Östhammar

Serviceorter: Alunda, Gimo, Öregrund och Österbybruk.

FORTSATT PLANERING

- Fördjupade översiktsplaner för serviceorterna

Serviceorter (S)

MÅLBILD 2025

Östhammar är centrum för kommunens handel och administration. Flera nya tjänsteföretag har etablerat sig där. Öregrund är en serviceort med viktig funktion för kustområdet. Här har fler företag med koppling till marinteknik och marinbiologi utvecklats.

Alunda och Österbybruk är trivsamma serviceorter med goda kommunikationer. De har ett lite bredare utbud av boendetyper.

Gimo har en tydlig roll som kommunens knutpunkt för skola och arbete. Vid Campus Gimo finns specialgymnasier med olika inriktningar.

Östhammars kommun är en mångkärnig kommun. Drygt 60 procent av invånarna bor i någon av de fem större tätorterna Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar. Ingen av dessa tätorter är tillräckligt stor för att kunna erbjuda ett komplett utbud av kommersiell och offentlig service, men målsättningen är att mångkärnigheten ska behållas. Tätorterna erbjuder olika boendekvaliteter som kan vidareutvecklas. Ett bra serviceutbud kan säkras genom samverkan.

Dessa fem större tätorter kommer i fortsättningen att kallas serviceorter. De redovisas med beteckningen S i kartan över framtida mark- och vattenanvändning. Översiktsplanens intention är att få till stånd en utveckling av blandad bebyggelse på dessa orter.

Nuläge, profil och viktiga utvecklingsmöjligheter i respektive serviceort beskrivs på sidorna 36-45. För varje serviceort finns också en karta som redovisar befintlig bebyggelse, utredningsområden för fortsatt bebyggelseutveckling och grönområden med potential att bidra till en sammanhållen grönstruktur. Redovisade grönområden (befintligt planlagt område med gröna värden/grönområden) innehåller sammansatta värden, det vill säga en kombination av sociala värden, naturvärden och kulturvärden och korridorer som kan binda samman sådana områden.

Riksintressen för kulturmiljövärden, vattenskyddsområden, utredningsområden för vägar och skyddsområden kring reningsverk (300 meter) redovisas också.

Mer detaljerade prioriteringar av vad som ska utvecklas respektive bevaras kommer att göras i

fördjupade översiktsplaner för respektive tätort. Arbetet med fördjupningar kommer att inledas för Alunda och därefter Östhammar.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Med en tätortsstruktur på pärlband kan allt inte finnas överallt. Den kommersiella servicen kräver ett visst befolkningsunderlag för att löna sig. Alla former av offentlig service (kommunal och landstingsdriven) kan av kostnadsskäl inte heller finnas överallt. För att få till stånd en god och hållbar utveckling måste skattepengarna användas på ett klokt och kostnadseffektivt sätt.

Serviceorterna Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar kan betraktas som stadsdelar. Genom att binda samman dem med goda kommunikationer kan orterna stödja varandra och gemensamt upprätthålla ett bredare serviceutbud för kommunen som helhet.

Med bra kommunikationer kan även övriga tätorter, småorter och landsbygden kopplas till, och få tillgång till basutbudet på en serviceort. Orter strax utanför kommungränsen kan också bidra med underlag för handel, fritidsanläggningar och kollektivtrafik.

De olika delarna i kommunen attraherar olika typer av människor. Genom att ge serviceorterna en tydlig profil och ett tydligt uppdrag blir det lättare att motivera beslut som utgår från en helhet. Näringslivet och bostadsmarknaden

kan få utrymme att utvecklas på orterna utifrån marknadens förutsättningar. Orternas profiler kan tydliggöra detta och skapa samsyn mellan olika aktörer. Då kan privat verksamhet som kräver ett större befolkningsunderlag koncentreras till den ort som har bäst förutsättningar.

Även en del kommunala verksamheter behöver centraliseras till den ort som har bäst förutsättningar att betjäna hela kommunen. Så är det redan idag och detta behöver utvecklas vidare. Konkurrensen mellan orterna måste bytas mot gemenskap och samverkan.

Tätorterna har vuxit fram under olika historiska skeden. Det har inte alltid skett med framförhållning, eller med tydliga strategier för centrumutvecklingen. Vissa orter har flera olika handelscentrum trots att orten är relativt liten. I andra orter har centrum en utformning som inte skapar optimala förutsättningar för en levande handel. Det här är till nackdel för näringslivet.

Centrumområdena behöver utvecklas så att de blir tätare, kan erbjuda god service, och går att nå med kollektivtrafik eller via gång- och cykelvägar.

Orterna behöver växa inåt och bli tätare, med en lagom blandning av grönområden, handel, bostäder, kontor och mötesplatser i de centrala delarna. Lucktomter och tomma ytor i centrala lägen kan utnyttjas bättre, exempelvis för att

bygga flerbostadshus i mindre skala. Småskaligt flerbostadsbyggande kan också förverkligas i villaområden där det finns lämplig tillgång till obebyggda tomter. När nya bebyggelseområden öppnas är det viktigt att de utformas med god arkitektur som fångar upp ortens karaktär och historia. Det stärker ortens profil och stadsbyggnadskvaliteter.

Att känna igen sig och ha tillgång till landmärken som förklarar var man befinner sig är exempel på sådant som kan göra att en ort känns trygg. Vackra vyer, tilltalande stadsrum och vägar som enkelt leder fram till viktiga mötesplatser är exempel på andra saker som kan

påverka om en plats känns trygg, tillgänglig och trivsamt. Rutan med gestaltningsråd sammanfattar aspekter som ska beaktas vid bebyggelseutvecklingen i serviceorter och tätorter.

Viktigt är att värna om allmänhetens tillgång till orternas sjöfronter i attraktiva lägen. Även om det finns mycket grön mark så finns få ordnade områden där närnaturen gjorts tillgänglig för alla, på lämpligt avstånd från bostaden. Sjötorget i Östhammar är ett exempel på hur parkmark och närnatur kan utvecklas och göras mer tillgänglig. Tätorternas grönstrukturer kan stärkas och utvecklas med hjälp av parkprogram.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Ta fram fördjupade översiktsplaner för varje serviceort, i en turordning som är anpassad till behov och efterfrågan.
- Stärka serviceorternas roll i den lokala bygden och öka samarbetet mellan orterna emellan för utökad service.
- Profiler orterna och utveckla deras attraktiva värden. Småskaligheten och respektive ortens karaktär ska tas till vara.
- Utveckla stadsbyggnadskvaliteterna genom att komplettera inåt och avgränsa utåt.
- Skapa attraktiva centrumområden med bred service och god kollektivtrafik.
- Skapa en balanserad blandning av grönområden, mötesplatser och bebyggelse och utveckla ortens stadsbild.
- Binda samman viktiga målpunkter inom orten med gång- och cykelnät.
- Utveckla den sociala miljön med tillgängliga och attraktiva allmänna platser.
- Separera miljöstörande industri från övrig funktionsblandad bebyggelse och omlokalisera miljöstörande verksamhet från attraktiva boendelägen/handelsområden (se vidare från sid 108 om miljö, hälsa och säkerhet).

GESTALTNINGSRÅD

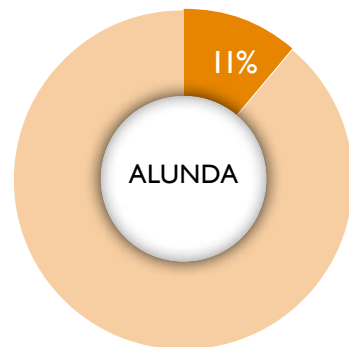
- Ge planering och arkitektur en framträdande roll i orternas utveckling.
- Skapa tydliga entréer till orterna.
- Slå vakt om och lyft fram landmärken som är viktiga för ortens identitet.
- Respektera och utveckla de olika bebyggelseområdenas särdrag.
- Precisera gestaltnings- och funktionskrav i tillkommande bebyggelse efter ortens mål.
- Beskriv alltid konsekvenserna av förtätning, omvandling eller nyexploatering för den befintliga miljön.
- Skapa kontakt med omgivningen genom att öppna siktlinjer mot vackra vyer (till exempel sjöfronter eller omgivande landskap).

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

ALUNDA

Andel invånare 2013

■ Kommunen	■ Alunda
21 352	2 396

ALUNDA

Alunda är ett ungt samhälle. Orten delas i två delar av väg 288 och Kilbyån. De äldsta delarna av den moderna tätorten ligger på östra sidan av ån, i Foghammar. Foghammars egnahemsbebyggelsen kom till under perioden 1906-1960. Den är tidstypisk med sina lummiga trädgårdar. Centrumbebyggelsen på andra sidan ån och väg 288 började ta form under 1950-talet, i samband med den stora bebyggelseexpansion som inleddes under 1940- och 1950-talet och som i princip pågått sedan dess.

Flerfamiljshusen finns framförallt runt centrum och busstationen. Resten av Alunda består av flera olika villaområden och områden med gruppbyggda parhus. För närvarande växer Alunda främst genom planering som öppnar för ny villabebyggelse.

PROFIL

Alunda har en profil som utpräglad boendeort, med goda kommunikationer i flera väderstreck: inåt kommunen och utåt mot Uppsala och Arlanda. Här finns en del mindre verksamheter, men ingen tung industri.

Det finns ett bra basutbud av offentlig och kommersiell service. Bland annat finns en livsmedelsbutik, apotek, folktandvård och en vårdcentral i ortens centrala delar. Av kommunal service ligger skola (F-9), bibliotek och sport- och

Trädgårdsbäcken i Alunda, exempel på nyproducerade hyreshus i centrum.

idrottsanläggningar samlat. Förskolor, äldreboende och återvinningsanläggning finns på lite olika platser, men avstånden är inte så stora.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Det omgivande odlingslandskapet är småskaligt och vackert, här finns många fina vyer. Alunda fungerade tidigt som ett handelscentrum genom läget vid Olandsån. Det finns gott om fornminnen i närområdet. Kyrkan är från medeltiden

och har varit nav i det handelscentrum som senare utvecklades till ett sockencentrum. Klockaregården från 1790-talet som ligger mitt emot kyrkan har bland annat använts som sockenstuga.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Alunda kyrka med omgivande miljö är ett viktigt landmärke och skapar en fin entré mot väster. Det är en miljö värd att bevara och lyfta fram. Det finns också möjlighet att förstärka

Alundas identitet som ung ort med nya landmärken.

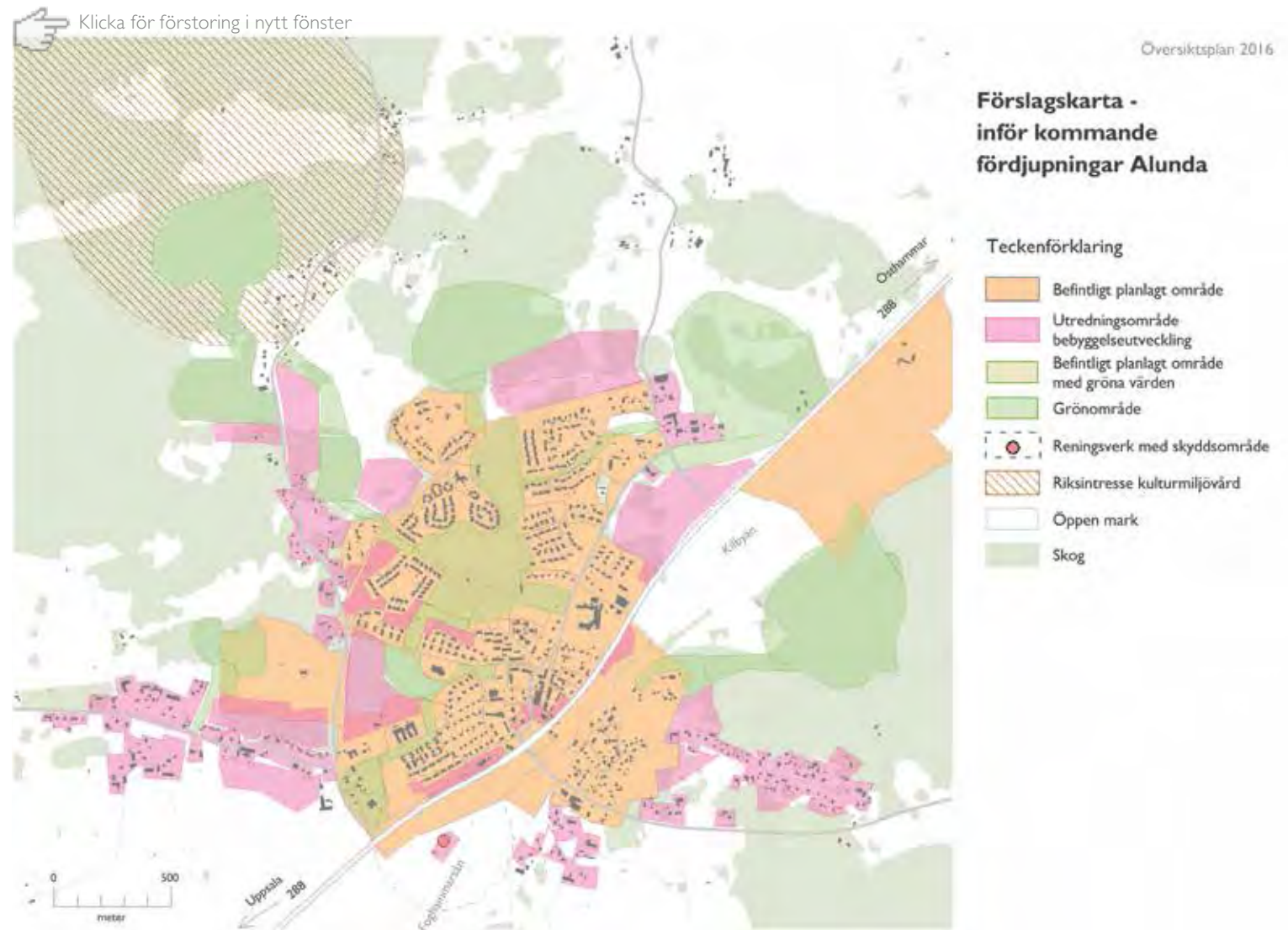
Centrum, skolan, sporthallen, Landbadet och fotbollsplanerna är Alundas träffpunkter. De här mötesplatserna behöver kopplas ihop bättre. Det finns också behov av att ytterligare utveckla centrum.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Med sina goda kommunikationer finns det stora möjligheter för Alunda att utvecklas, framförallt genom att befintliga bostadsområden förtätas och knyts samman. Det kan ge en tydligare tätortsidentitet och är ett bra sätt att ta vara på de investeringar som redan gjorts i infrastruktur.

Tillkommande bebyggelse ska inte avskärma eller dölja viktiga landmärken. Sammanhängande gröna stråk i och omkring samhället ska bevaras, liksom de kulturhistoriskt intressanta miljöerna. Särskilda restriktioner gäller för tillkommande bebyggelse inom skyddsområde för reningsverket.

Ett tätare samband mellan centrumområdena på ömse sidor om väg 288 skulle kunna bidra till att utveckla centrum. Det finns plats för fler verksamhetslokaler och även för en busstation på den norra sidan av väg 288. En stationsbyggnad skulle kunna förädla och ge Alundas centrumområde ett "ansikte".

Redovisade utredningsområden kan förtäta och knyta samman befintlig bebyggelse och ge Alunda en tydligare tätortsidentitet. Kartan visar också att det finns goda möjligheter att skapa sammanhängande grönområden inom och runt Alunda.

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

GIMO

Andel invånare 2013

Kommunen	Gimo
21 352	2 719

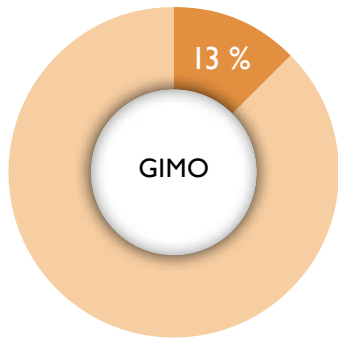

Foto: Östhammars kommun

Stenhusgatan i Gimo.

GIMO

Gimo har vuxit fram runt Gimo bruk som etablerades på 1600-talet. Den ursprungliga bruksmiljön ligger norr om järnvägen. Här finns flera av de gamla produktionsanläggningarna fortfarande kvar, liksom många av de bostäder som var avsedda för de anställda i bruket. Huvuddelen av den bevarade bruksbebyggelsen är från 1700-talet.

Det var först under 1900-talets andra halva som den moderna orten Gimo växte fram och fick en stor inflyttning. En bidragande orsak var att industriföretaget Sandvik Coromant etable-

rade sig här på 1950-talet.

Gimo växte som mest på 1960- och 1970-talet.

Många av ortens villaområden och även flerbostadshusen kring Gimo centrum kom till under denna period.

Då byggdes också kommunens första ridhus

och en större idrottsanläggning med fotbollsplaner, is-, sim- och sporthallar i Gimo.

Bostadsbyggandet i Gimo tog fart igen under mitten av 1980-talet. Då tillkom några områden med gruppbyggda radhus och flerbostadshus väster om centrum. Det var också på 1980-talet som Östhammars kommun satsade på att bygga ett nytt, eget gymnasium i Gimo. Den kommunala vuxenutbildningen delar numer lokaler med Bruksgymnasiet. I samma områden finns även Wilhelm Haglundgymnasiet som etablerades i Gimo på 2000-talet.

PROFIL

Gimo har en profil som modern industriort och centrum för utbildning. Många unga tar del av ortens gymnasieutbildningar. Sandvik Coromant är kommunens största industriföretag och största privata arbetsgivare.

Den service tätorten har ligger framförallt kring Gimo torg, men det finns också några handelsföretag längs väg 288. De offentliga anläggningarna: förskolor, skolor, äldreboende, vårdcentral och idrottsanläggningar är utspridda, men med en viss koncentration till de centrala och västra delarna av Gimo.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Bruksområdet, den medeltida kyrkan och klockstapeln är fina och kulturhistoriskt intressanta miljöer, värda att ta tillvara och lyfta fram. Hela bruksområdet är klassat som ett riksintresse för kulturmiljövården. Miljön betraktas som arkitekturhistoriskt mycket värdefull. Gimo damm ingår i riksintresset och bidrar också på andra sätt till Gimos attraktivitet. Vid Gimo damm kan man bada eller gå på strövtåg längs markerade vandringsleder av olika längd.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Kyrkan, klockstapeln, herrgården, Knutmassomuséet och Sandvik är viktiga landmärken som det kan finnas skäl att hålla visuellt tillgängliga. De har betydelse för ortens identitet.

Torget, idrottsområdet, gymnasiet, busstationen, herrgårdsområdet och ridskolan är exempel på viktiga platser för möten. De här platserna behöver kopplas till varandra. Busstationens och torgets funktioner som mötesplatser behöver förstärkas för att skapa mer liv och rörelse.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Det finns goda möjligheter för Gimo att utvecklas som modern industriort och centrum för utbildning. Väg 288 och väg 292 ger bra förutsättningar för både in- och utpendling. Redan

idag lockar utbildningsutbudet även ungdomar från andra kommuner. Ett bra resecentrum kan utvecklas på sikt tack vare befintlig järnväg och skulle utnyttja och stärka ortens funktion som knutpunkt och viktig arbetsort.

Tätare och mer stadsmässig bebyggelse längs väg 288, i kombination med en utveckling av fler fritidsverksamheter i närheten av gymnasiet och sportområdet, kan skapa mervärden för Gimo och hela kommunen.

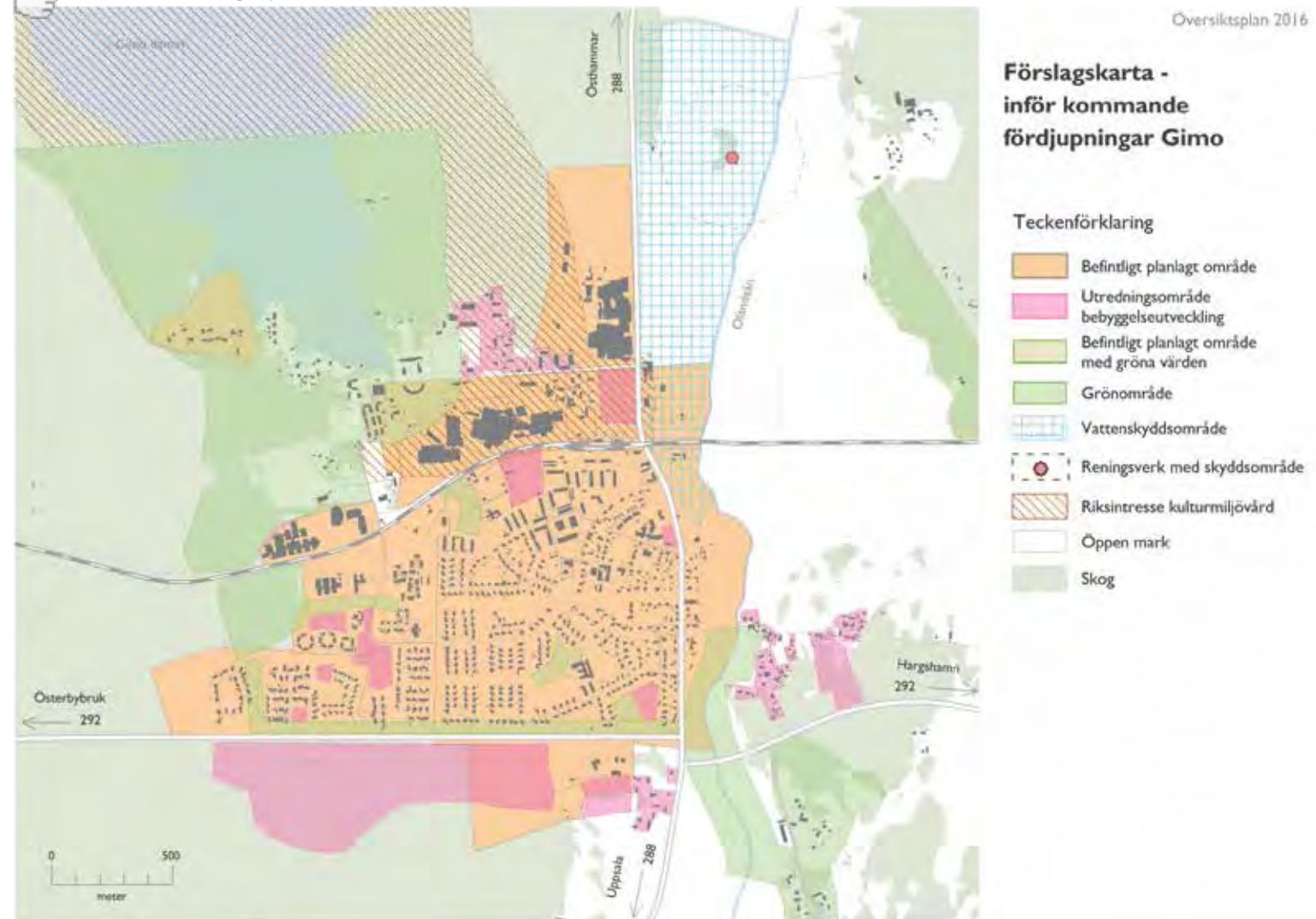
För att trygga den industriella utvecklingen behöver mark reserveras för sådana ändamål. Särskilda restriktioner gäller för tillkommande bebyggelse inom skyddsområde för reningsverk.

Fler stråk som löper i nord-sydlig riktning i samhället kan bättre binda samman den gamla och kulturhistoriskt mycket värdefulla bruksmiljön med de moderna delarna av orten. Stråk med denna riktning kan också skapa bättre kopplingar mellan de viktigaste mötesplatserna.

Järnvägen är en barriär som skulle behöva brytas med hjälp av nya övergångar. Dels för att skapa en koppling från Hyttgatan mot Gimo centrum, dels för att binda ihop idrotts- och gymnasieområdet med Vallonskolan och Vreta-skolan.

Det gröna och sammanhängande stråk som finns runt Gimo damm och väster om samhället bör behållas intakt.

Klicka för förstoring i nytt fönster

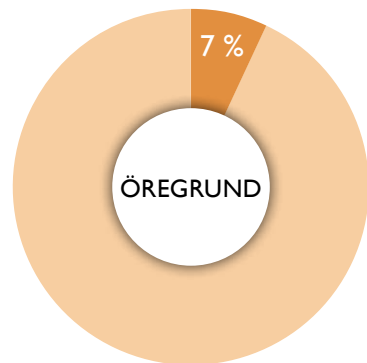

Flera centralt belägna områden och ett större område söder om väg 292 är föreslagna utredningsområden för bebyggelseutvecklingen i Gimo. Särskilda villkor gäller i vattenskyddsområdet öster om väg 288.

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

ÖREGRUND

Andel invånare 2013

ÖREGRUND

Öregrund fick stadsrättigheter redan 1491 och anlades av Östhammarsbor som sökte sig mot kusten för att få en djupare hamn. Öregrund hade under en period en mycket viktig funktion för utsklippning av järn och för den intensiva kusttrafiken under sjöfartens gyllene århundraden.

Kyrkan byggdes på 1500-talet. Av ursprunglig bebyggelse finns annars inget bevarat. Öregrund har härjats av åtskilliga bränder. Men framför allt kring hamnen kan rester från den medeltida staden spåras i gatunätet. Vid 1800-talets slut blev Öregrund en populär badort. Många av de större trähusen i stadskärnan byggdes under badortsepoken och huvuddelen av bebyggelsen i Öregrunds centrala delar är från 1800- och 1900-talet. Fram till 1970-talet utvecklades Öregrund framförallt kring hamnen, med sammanhållen och låg bebyggelse och viss spridning av villabebyggelse längs Västergatan mot sydväst. 1960- och 1970-talet blev en expansionsperiod då nya villaområden och flerbostadshus byggdes öster om stadskärnan. Flera nya utbyggnadsområden har nyligen öppnats mot söder och väster. Längs kusten i väster finns flera marina verksamhetsområden.

PROFIL

Öregrund erbjuder ett småskaligt tätortsboende med havs- och skärgårdskontakt. Det finns marina verksamheter. Verksamheten vid Kustlabo-

ratoriet, en del av Sveriges lantbruksuniversitet, bidrar till att differentiera arbetsmarknadsutbudet. Här bedrivs forskning och undervisning på universitetsnivå.

Staden är en unik pärla vid havet som lockar många besökare. Som serviceort betjänar Öregrund stora delar av kust- och skärgårdsområdet. Sommartid ökar serviceunderlaget kraftigt tack vare de många delårsboende och turister som tillbringar somrarna här.

Servicen är i stort sett samlad i Öregrunds äldre, centrala delar, nära hamnen. Här finns livsmedelsbutiker, apotek, fackhandel, systembolag, en vårdcentral och ett flertal små butiker som erbjuder allt från kläder till hantverk (varav en del bara har öppet sommartid). Den kommunala servicen är mer utspridd. Förskola, skola (F-6) och sportanläggningar ligger i anslutning till varandra, medan bibliotek, äldreboende och återvinningscentral finns på lite olika, men tämligen centralt belägna platser.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Öregrund betraktas som en av landets bäst bevarade småstadsmiljöer, präglad av handel, fiske och tidig turism. De centrala delarna är av riksintresse för kulturmiljövården. Läget med en front mot öppet hav är också ett särskilt värde. Här bidrar Tallparken, ett tätortsnära friluftsområde, till Öregrunds attraktionskraft. Det gör

även den lilla skalan och de många utsiktspunkterna. Öregrund är en av få platser på östkusten där man kan se solen gå ner i havet.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Landmärkena, den täta kärnan och den öppna fronten mot havet spelar stor roll för Öregrunds attraktivitet och identitet. Det är värden att värna.

Klockstapeln, kyrkan, fyrskeppet, Societetshuset och gamla skolan är viktiga landmärken och hamnen är den främsta mötesplatsen. Men även skolan, biblioteket och Tallparken fungerar som mötesplatser.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Det finns goda möjligheter att utveckla det småskaliga tätortsboendet i Öregrund och stadens viktiga funktion som serviceort för omkringliggande kust- och skärgårdsområden. Lucktomter gör det möjligt att ytterligare förtäta bebyggelsen som inramar stadskärnan. Särskild hänsyn krävs i hamnområdet som är av riksintresse för kulturmiljövården. I Öregrunds utkanter mot söder finns flera större områden där det pågår aktiv etablering av nya bostäder och verksamheter.

Bättre trafiklösningar kan stärka hamnområdets funktion som mötesplats. Ett utredningsområde för väg skapar beredskap för en förflyttning av färjetrafiken.

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

Öregrunds sjöfront, Tallparken och ett stråk som skapar en grön korridor mellan Kavaröbro och mer centrala delar av Öregrund är förslag till områden som i första hand ska hållas fria från bebyggelse.

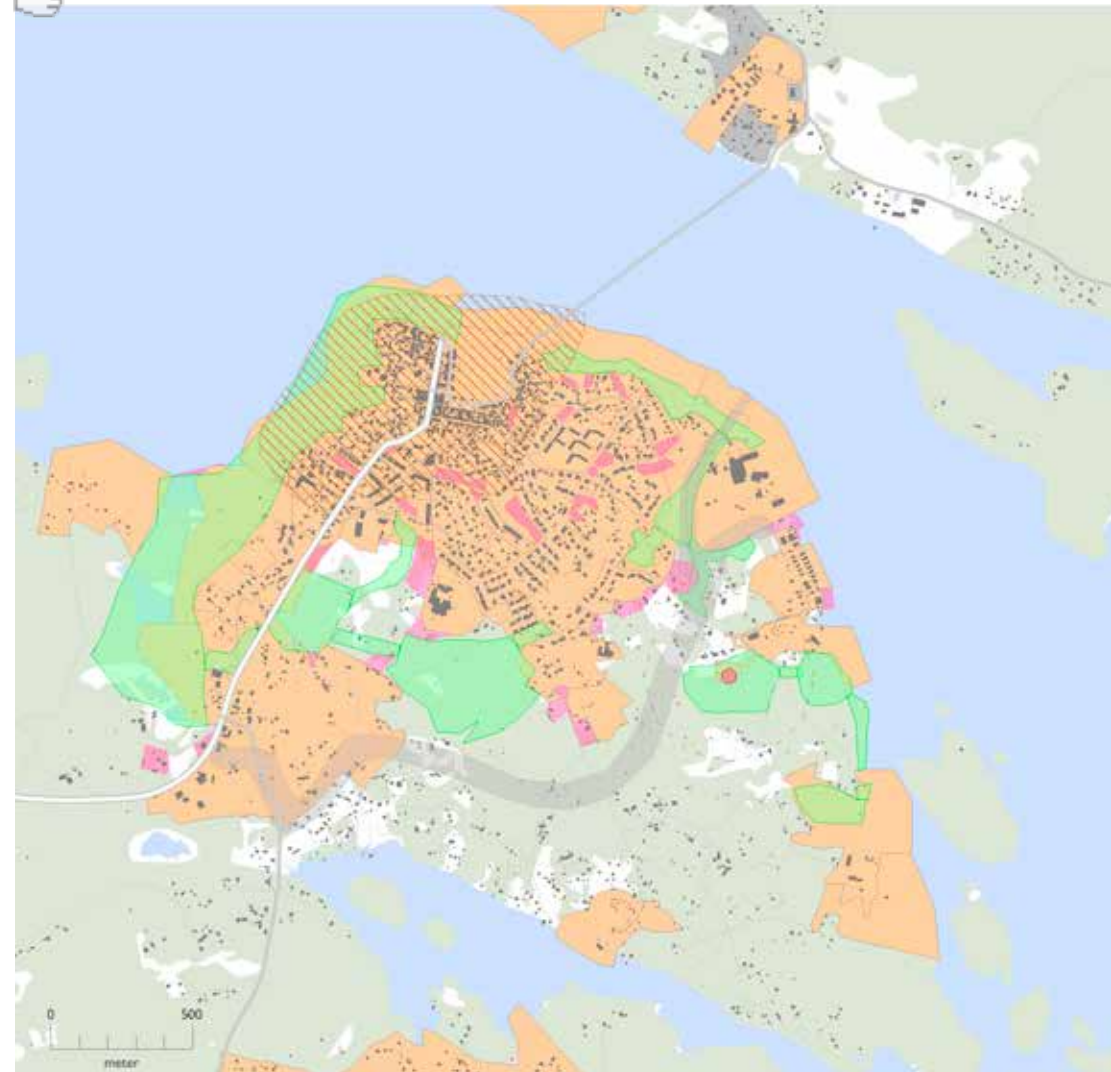
I detaljplanelagda områden finns det plats för ytterligare verksamheter med marin anknytning, ett viktigt utvecklingsområde för Öregrund. Detta intresse måste bevakas i den fortsatta planeringen så att eventuella konflikter mellan störande verksamheter och bostadsbebyggelse kan förebyggas.

Foto: Östhammars kommun

Kyrkogatan i Öregrund med vy mot havet.

Klicka för förstoring i nytt fönster

Översiktsplan 2016

Förslagskarta -
inför kommande
fördjupningar Öregrund

Teckenförklaring

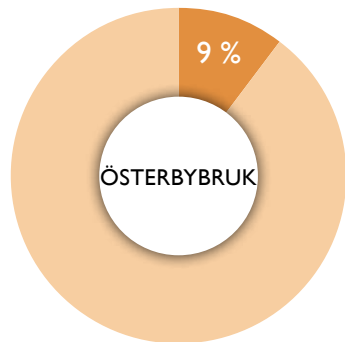
- Befintligt planlagt område
- Utredningsområde bebyggelseutveckling
- Grönområde
- Utredningsområde väg
- Vattenskyddsområde
- Reningsverk med skyddsområde
- Riksintresse kulturmiljövård

Utredningsområdena för ny bebyggelse i Öregrund ligger i anslutning till befintlig bebyggelse. Strävan är att förtäta orten och bibehålla strandzonerna tillgängliga som park- och naturmark.

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

ÖSTERBYBRUK

Andel invånare 2013

ÖSTERBYBRUK

Österbybruk är det största och äldsta järnbruket i Östhammars kommun, anlagt redan på 1500-talet. Här finns både industribyggnader och bostäder från bruksepoken. Vallonsmedjan är från 1500-talet och brukets äldsta byggnad. Herrgården, brukskyrkan och klockstapeln byggdes på 1700-talet.

Den moderna tätorten har framförallt anlagts norr om herrgården, även om viss kompletterande bebyggelse har kommit till i anslutning till de gamla brukslängorna. Redan i början av 1900-talet och fram till 1950-talet byggdes nya småhusområden i Österbybruk. Verksamheten vid Fagersta bruk och Dannemora gruvor hade stor betydelse för expansionen. Den fortsatte under 1960- och 1970-talet. Då byggdes flerfamiljshus och då planlades större områden både öster och väster om centrum.

Efter 1980-talet har bebyggelseexpansionen fortsatt öster och väster om centrum. Öster om centrum upptar Fagerstas gamla industriområde en stor yta. Österby gjuteri är den enda delen av Fagerstas tidigare verksamhet som lever kvar efter den omfattande nedläggning som skedde på 1980-talet.

Foto: Östhammars kommun

Bruksmiljön ger Österbybruk särskilda kvaliteter.

PROFIL

Österbybruk är en trivsam boende- och pendlarort med bra förbindelser i flera väderstreck: mot Gävle och Uppsala-Stockholm via Upptåget i Örbyhus och Skyttorp eller E4. Vallonbruket tillför skönhet och kulturhistoria. Det finns en tydlig koppling mellan nutid och historia. Från torget i centrum ser man in i herrgårdsområdet.

Servicen ligger förhållandevis väl samlad i centrum. Där finns bland annat livsmedelsbutiker, bank, bageri men också vårdcentral och tandläkarmottagning. Sportanläggningar, skola (F-9) och bibliotek ligger i anslutning till centrum, medan förskolor, äldreboende och återvinningsanläggning finns på lite olika platser.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Österby bruk med Dannemora gruvor är centrala minnesmärken från århundraden av bergshantering och järnframställning. Detta är en av kommunens mest värdefulla kulturmiljöer och ett riksintresseområde som innefattar både Österbybruk och omgivande områden. Inte bara bruket, utan också dammsystemen, gruvområdet i Dannemora och omgivande ekhagar ingår. Dessa kvaliteter bidrar till Österbybruks attraktivitet som boendeort.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Herrgården, klockstapeln och osthusen har stor betydelse för Österbybruks identitet och profil. De är viktiga landmärken, liksom Folkets hus och Fagerstas gamla industriområde. De många dammarna har också stor betydelse för Österbybruks karaktär.

Torget, herrgårdsområdet, busstationen, simbadet, skolan och idrottsplatsen är punkter där Österbyborna möts. Dessa platser behöver kopplas samman bättre.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Det finns goda möjligheter för Österbybruk att utvecklas som boende- och pendlarort. Här finns många attraktiva miljöer och också närhet till spårbundet pendlingsalternativ. Ett bra resecentrum kan utvecklas på sikt tack vare befintlig järnväg och skulle utnyttja och stärka ortens funktion som boende- och pendlarort.

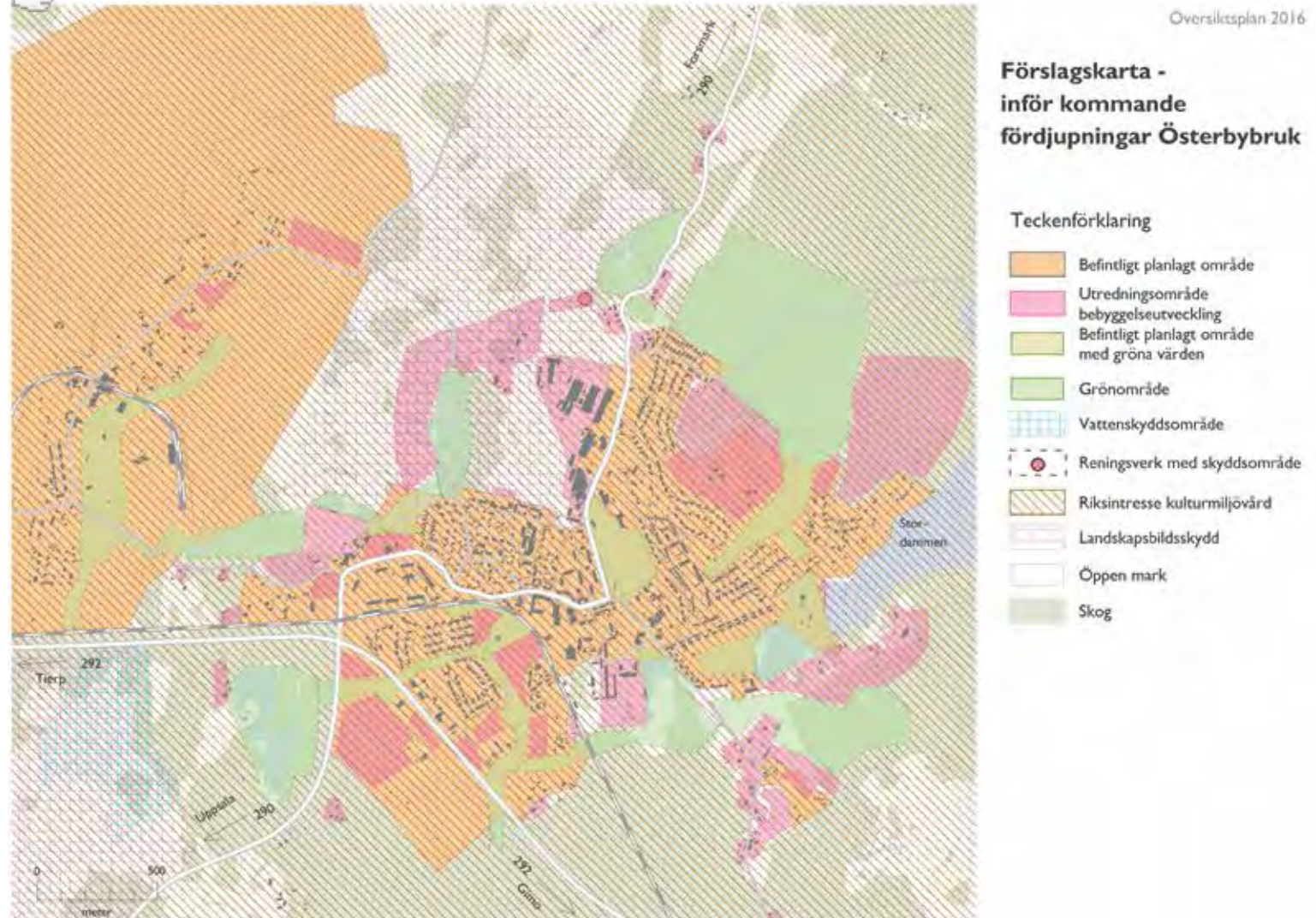
Genom att förtäta och knyta samman olika bostadsområden kan stadskänslan förstärkas. Det är viktigt att tillkommande bebyggelse inte döljer eller avskärmar Österbybruks landmärken och vackra vyer, exempelvis mot dammarna. Utvecklingen måste ske med stor hänsyn till områdets höga kulturmiljövärden.

Ekhags- och ängslandskapet norr om Österbybruk och ett område öster och norr om Danne-morasjön har landskapsbildsskydd (se sid 61).

Det är också viktigt att det finnas gröna, sammanhängande stråk genom samhället (se karta). De kan bli än mer attraktiva om de kopplas ihop bättre, till exempel med hjälp av mindre parkområden. Mötesplatserna i Österbybruk behöver också kopplas samman bättre. Järnvägen fungerar som en barriär.

Söder om väg 292, i anslutning till fjärrvärme-verket, finns potential för etablering av nya, störande verksamheter. Vägen fungerar som en avskärmande barriär för bostadsbebyggelsen.

 Klicka för förstoring i nytt fönster

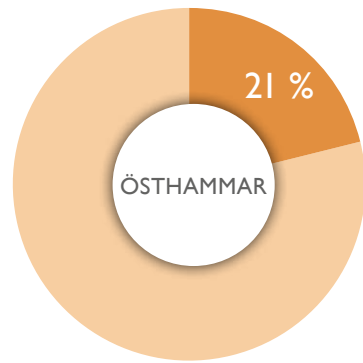
Flera utredningsområden för bebyggelseutveckling i Österbybruk redovisas i förslagskartan. Sambanden mellan de gröna stråken kan behöva förstärkas.

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

ÖSTHAMMAR

Andel invånare 2013

Kommunen	Östhammar
21 352	4 517

ÖSTHAMMAR

Östhammar anlades redan på medeltiden och fick sina stadsrättigheter så tidigt som 1368. Då låg bebyggelsen strax väster om nuvarande stadskärna. Staden fungerade som ett handelscentrum genom närheten till havet och hade också en viktig funktion för den fiskande befolkningen. Den medeltida staden kan fortfarande spåras i ett bitvis oregelbundet gatunät, även om den idag äldsta bebyggelsen är från 1700-talet. Östhammar har brunnit i flera omgångar.

Östhammar fick ett uppsving under slutet av 1800-talet. Den första stadsplanen är från år 1878. Bebyggelsen organiserades då i rektangulära kvarter med rätlinjiga gator. Östhammar

växte mot norr och söder utanför stadskärnan. Många av husen bär spår av badortsepoken.

Under 1920-till 1950-talet pågick en försiktig expansion av staden, framförallt norrut, med egnahemsbebyggelse inspirerad av den engelska trädgårdsstaden. Från slutet av 1960-talet fram till början av 1980-talet expanderade Östhammar kraftigt. Då byggdes många nya villor och åtskilliga flerfamiljshus. Staden växte i alla riktningar.

PROFIL

Östhammar är kommunens största tätort, en småstadsideyll och ett centrum för handel och administration. Här ligger kommunhuset och flera andra centrala servicefunktioner, exempelvis Östhammars vårdcentrum med akutmottagning. Östhammar fungerar som centralort. Kommunhus, vårdinrättningar och bibliotek ligger i anslutning till stadskärnan. Skolor (F-9), förskolor och sportanläggningar finns på lite olika platser och på lite längre avstånd från stadskärnan.

Det finns flera affärscentrum. I stadskärnan finns livsmedelsbutiker, apotek och småbutiker. Livsmedelsbutiker finns även vid Infartens centrum och i det externa köpcentrum som etablerats under 2000-talet. Här hittar man också fackhandelsföretag.

SÄRSKILDA VÄRDEN

Stadskärnan är av riksintresse för kulturmiljövården. Det gäller de delar som bär spår av ett medeltida gatunät och centralt belägna områden med en tät och småskalig trähusbebyggelse. Det finns även välbevarade byggnader från förra sekelskiftet och badortsepoken, till exempel Källörskolan och gamla brandstationen.

Stadskärnan har en särskild charm som tillsammans med havskontakten bidrar till Östhammars attraktionskraft som en småstadsideyll.

LANDMÄRKEN OCH MÖTESPLATSER

Rådhuset, gamla vattentornet, Källörskolan och Börstils kyrka är exempel på viktiga landmärken. Sjöfronten är också viktig för upplevelsen av denna gamla fiske-, sjöfarts- och badortsstad.

Detsamma gäller viktiga mötesplatser som Krutudden, Sjötorget, Rådhusetorget och busstationen. Busstationens funktion som centralt belägen mötesplats kan behöva förstärkas.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Östhammar har goda möjligheter att utvecklas. Det finns gott om plats för nya bostäder och verksamheter. Staden kan göras tätare genom att mer isolerade villaområden knyts samman med ny bebyggelse. Det går till exempel

Foto: Östhammars kommun
Trähusbebyggelse längs Kyrkogatan i Östhammar.

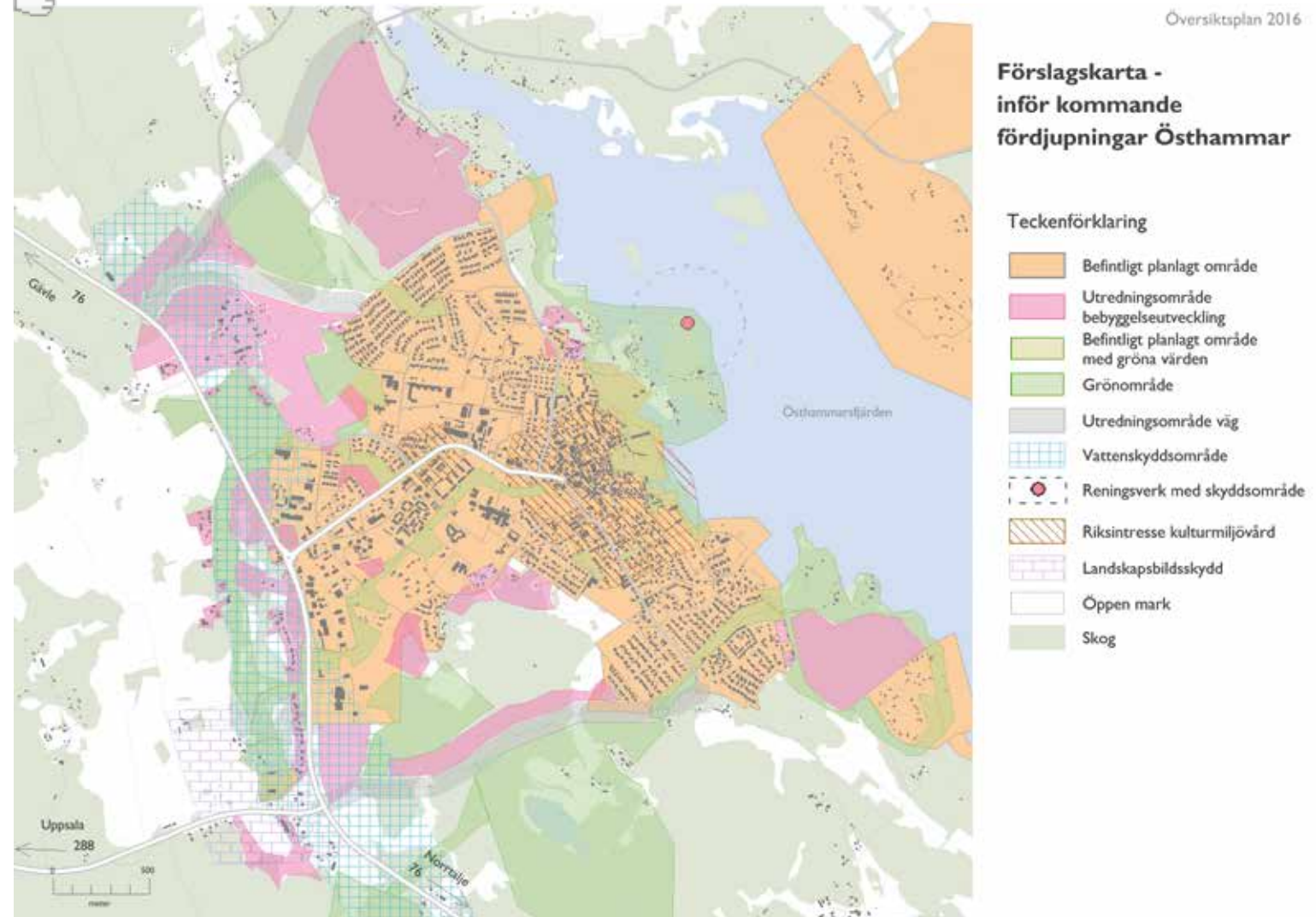
att bygga ihop Edsområdet med egentliga Ed. Särskild hänsyn måste tas i Börstilsåsens vattenskyddsområde längs väg 76. Grundvatten från Börstilsåsens försörjer Östhammar med dricksvatten.

För att behålla attraktionskraften behöver landmärken och fronter som förknippas med Östhammar hanteras med hänsyn. Sjöfronten och sammanhängande gröna stråk inom och runt tätorten bör behållas intakta, likaså stadens centrala delar som är ett riksintresse för kulturmiljövården. Området runt Börstils kyrka har landskapsbildsskydd (se sid 61).

Drottninggatan är ett viktigt stråk och har potential att utvecklas till en gågata med mycket liv året runt. De vackra byggnaderna kräver kontinuerligt underhåll. Dessutom krävs satsningar som kan bidra till att fler service- och handelsföretag etablerar sig längs gatan, gärna hela vägen ner till Kyrkogatan.

Flera nya utbyggnadsområden för både småhus och flerfamiljshus har tillkommit under 2000-talet. Nya infartsvägar kan behövas om expansionen fortsätter. Två utredningsområden för vägar finns i förslagskartan.

Klicka för förstoring i nytt fönster

Aktuella utredningsområden för bebyggelseutveckling i Östhammar finns längs infartsvägen, men också som förtätningar i anslutning till befintlig villabebyggelse. Målsättningen är att bibehålla strandzonerna tillgängliga, som park- och naturmark.

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

DEFINITIONER

Tätort: Sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare och högst 200 meter mellan husen (SCB).

Småort: Sammanhängande bebyggelse med 50–199 invånare och högst 150 meter mellan husen (SCB).

Övriga tätorter och småorter (BT)

MÅLBILD 2025

De mindre orterna har vuxit och fått ett bredare utbud av bostäder och verksamheter i liten skala. På vissa orter har hotellverksamhet och andra turistanläggningar utvecklats.

Utöver de fem serviceorterna finns i kommunen flera mindre orter med utvecklingsbara särdrag. På mark- och vattenanvändningskartan är de markerade med beteckningen BT, tätbebyggda områden för utveckling av blandad bebyggelse. För närvarande bor cirka sju procent av kommunens invånare i dessa orter.

Störst är tätorten Hargshamn med cirka 300 invånare. Därutöver finns småorterna Dannemora, Ekeby, Film, Forsmarks bruk, Gräsö kyrk-trakt, Hargs bruk, Hökhuvud, Norrskedika, Skoby, Söderboda och Valö.

Några fritidshusområden nära Östhammar (Övre och Nedre Sandika), Öregrund (Stenskar, Valudden och Skinnäsviken) och på Gräsö (Svartbäck) har också markerats med BT. Bedömningen är att dessa fritidshusområden på ett positivt sätt kan bidra till utvecklingen av kustområdet/serviceorterna och erbjuda attraktiva helårsbostäder i en tilltalande miljö. Omvandlingen förutsätter att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt, företrädesvis med kommunal anslutning.

Hargshamn är en industriort med globalt exporterande tillverkningsindustri och miljöcertifierad hamnanläggning. Hamnen har varit i drift sedan 1600-talet för export av stångjärn från Hargs bruk. Hamnen är av riksintresse och binder samman sjö-, väg- och järnvägstransporter. Bebyggelsen består framförallt av småhus och äldre villor. Här finns en stor småbåtshamn, camping och en av kommunens finaste sandstränder. Det finns kommunalt vatten och avlopp och också utvecklingsplaner för detta.

Dannemora ligger cirka fyra kilometer väster om Österbybruk. Industriella anläggningar från olika sekel sätter sin prägel på orten. Den har vuxit upp kring gruvan. Stora delar, bland annat området runt dagbrottet, är av riksintresse för kulturmiljövården. I Dannemora finns kommunalt vatten och avlopp. Samma gäller i Norrskedika vid väg 76 mellan Östhammar och Öregrund. Bebyggelsen i Norrskedika består framförallt av småhus, men här finns också några flerfamiljshus med butikslokaler, ett cementgjuteri och ett åkeri. Orten har äldre kopplingar till verksamheten i Norrskedika gruvor (1865–1905).

Skoby ligger längs väg 288, på gränsen mellan Uppsala och Östhammars kommuner och med tät koppling till Jönninge på Uppsalasidan av kommungränsen. Här finns småhusbebyggelse, några mindre verkstäder, och en fotbollsplan. Pendlingsmöjligheterna är goda genom närheten till väg 288 som har tät busstrafik mot både Uppsala och Alunda-Gimo-Östhammar-Öregrund. Även i övriga småorter finns som regel en blandning av bostäder, framförallt småhusbebyggelse och verksamhetslokaler.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Småorterna erbjuder särskilda boendekvaliteter. Ambitionen är att dessa orter ska utvecklas i den utsträckning som marknaden efterfrågar. Ortterna har skilda karaktärer eftersom de har utvecklats av olika skäl och under olika historiska epoker. Bebyggelseutvecklingen ska utgå från och förhålla sig till ortens historia och läget i landskapet. Värdefulla kulturmiljöer kan bidra till orternas attraktivitet och ska värnas och gärna också tydliggöras. Gestaltungsråden för utvecklingen av serviceorterna (sid 35) kan i delar vara tillämpliga även i småorterna.

Samhällsservice ska i första hand erbjudas i närliggande serviceort, och ska tillgängliggöras med hjälp av kollektiva transportlösningar. Möjligheten att anlägga särskilda gång- och

cykelstråk ska på sikt utredas i en plan för ett sammanhängande cykelnät i kommunen.

Vid handläggning av bygglovsärenden i de fritidshusområden som pekats ut som potentiellt lämpliga omvandlingsområden ska behovet av samlade VA-lösningar särskilt beaktas.

Dannemora och Hargshamn har en särställning genom att områden för störande verksamhet har reserverats i anslutning till dessa orter: kring tidigare område med gruvverksamhet i Dannemora och i anslutning till hamnanläggningen i Hargshamn. För att inte förhindra en industriell utveckling ska tillkommande bostadsbebyggelse i dessa orter förläggas med skyddsavstånd till miljöstörande industri och till de områden som reserverats för störande verksamheter, VI.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Låta orterna utvecklas utifrån marknadsförutsättningarna.
- Ta vara på orternas småskalighet och attraktiva karaktärsdrag när ny bebyggelse ska tillkomma.
- Stärka kopplingen till närliggande serviceort med kollektiva transporter.
- Separera ny bostadsbebyggelse med skyddsavstånd från befintlig miljöstörande industri och mark reserverad för sådana industriändamål.

Landsbygd (L)

MÅLBILD 2025

Fler har valt landsbygdsboende. Större byar längs starka kollektivtrafikstråk har förtätats och det har blivit lättare att ta sig utan bil till närmaste serviceort. Fler har också valt att bosätta sig året runt i kust- och skärgårdsområdet.

Östhammar är till ytan en stor kommun. En tredjedel av kommuninvånarna bor på landsbygden. Bebyggelsestrukturen har som på många andra ställen påverkats av de stora skiftesreformerna under 1700- och 1800-talet, men fortfarande går det att urskilja en tydlig bystruktur. I det småkuperade landskapet ligger husen ofta i lite högre lägen, samlade i mindre eller större grupper. Som regel finns inga detaljplaner, med undantag för vissa fritidshusområden (se sid 50).

Jordbruksmarken i Östhammars kommun är uppbruten i mindre enheter. Vissa områden har hög bördighet, men det brutna landskapet försvårar ett rationellt jordbruk. Ur naturvårdssynpunkt och med tanke på den biologiska mångfalden har jordbruksmarken ändå en stor betydelse för kommunen och för dem som är aktiva brukare.

70 procent av landsbygdens yta är skogsklädd. I delar, framförallt mot kusten där jordtacket ofta är tunt, är inslaget av impediment stort och till-

växten i skogen inte så hög. Men det finns även skogsmark med hög bördighet, framförallt i de centrala och sydliga delarna av kommunen.

Kommunens landsbygd kan delas in i tre olika bygder baserat på geografi och kulturhistoria. Jordbruksbygden finns kring Alunda och präglas av djurhållning och foderodling.

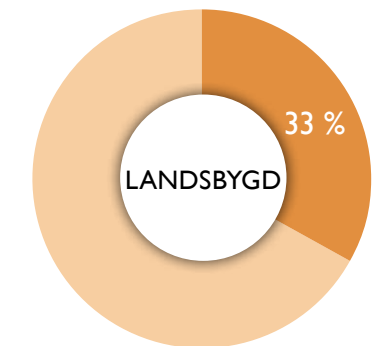
Vallonbruken med Gimo, Österbybruk och Forsmarks herrgårdar bildar tillsammans en bruksbygd, präglad av gruvnäring, skogsbruk och småskaligt jordbruk.

Kustbygden omfattar kust- och skärgårdsområdet, med ett välbevarat, småskaligt odlingslandskap. Historiskt har Valö och Hökhuvud med omnejd haft starka kopplingar till kust och skärgård, men i ÖP 2016 avgränsas kustbygden av väg 76, ett riksintresseområde där särskild hänsyn ska tas till natur- och kulturmiljövården. Olika förutsättningar gäller därför delvis för bebyggelseutveckling på landsbygden i inlandet och vid kusten.

LANDSBYGD

Andel invånare 2013

Kommunen	Landsbygd
21 352	7 094

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

Landsbygd inland (LL, LA, LT)

De öppnare delarna av inlandets landsbygd, med ett aktivt bruk av åker- och betesmarker i lite större skala, är markerade med LL i markanvändningskartan. Området har varit bebott sedan förhistorisk tid och är rikt på fornlämningar. Det finns gravfält invid nästan varje by. Landskapet är småkuperat, med ett omväxlande inslag av åker, skog och hagmarker. Den tilltalande landskapskaraktären har skapats och upprätthålls genom det aktiva bruket av marken.

Foto: My Laurell

Husgrupper på landsbygden ligger ofta i höjdlägen på mindre bördig mark.

I de områden som är markerade med LA dominerar skogen. Här pågår ett aktivt skogsbruk. Insprängt i områdena finns också gläntor av öppen och småskalig odlingsmark med stenmurar och gamla odlingsrösen.

UTVECKLINGSTRATEGIER

Även på landsbygden finns behov av en genomtänkt bebyggelseutveckling. Det måste finnas utrymme för de areella näringarna att utvecklas eftersom landsbygden ska hållas levande (LL, LA). Jordbruksmark ska av hushållningsskäl i princip inte tas i anspråk för bebyggelse (MB 3 kap. 4 §). Detta gäller också den högproduktiva skogsmark som har betydelse för skogsnäringen. Åtgärder som hindrar ett rationellt bruk av marken ska undvikas, exempelvis åtgärder som skapar fysiska barriärer inom brukningsenheterna.

Landskapet innehåller även värdefulla natur- och kulturmiljöer som är av allmänt intresse och bidrar till landsbygdens attraktivitet. De behöver också värnas och gärna tydliggöras. Det är även viktigt att spara gröna kilar och stråk där människor och djur kan röra sig fritt.

Bebyggelseutvecklingen ska utgå från och förhålla sig till landskapets och bebyggelsens historia. I landsbygdsområden markerade med LL

ska särskild hänsyn tas till landskapskaraktären och redovisade natur- och kulturmiljövärden, se karta sid 55 och 63.

Det måste av hållbarhetsskäl också vara möjligt att till rimlig kostnad utveckla kollektivtrafik och tillhandahålla teknisk och kommunal service på landsbygden. Bebyggelseutvecklingen sker bäst genom att befintliga bebyggelsegrupper kompletteras, helst i anslutning till starka kollektivtrafikstråk.

I ett område norr om Alunda med tätortsnära landsbygd, LT, ska kommunala vatten- och avloppslösningar i första hand övervägas vid etablering av nya bebyggelsegrupper.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Ta hänsyn till de areella näringarna.
- Utveckla befintliga bebyggelsegrupper.
- Prioritera utveckling i bebyggelsegrupper längs de starka kollektivtrafikstråken.
- Värna och tydliggör kulturmiljövärden och ta hänsyn till landskapskaraktären.
- Värna naturvärden och gröna samband mellan bebyggelsegrupperna.

Landsbygd kust (LF, LS)

Kustens landsbygd omfattar i princip området som ligger öster om väg 76, med bland annat Gräsö, Norrön, Söderön och Raggarön. Här finns en i stora delar välbevarad skärgårdsmiljö. I stort sett all odlingsbar mark har tidigare nyttjats, vilket satt sin prägel på landskapet. Det finns flera bevarade sjöbodplatser och även fiskehamnar som fortfarande används aktivt.

Hela området ingår i riksintresset Kust- och skärgårdsområde Arkösund till Forsmark, se sid 95. Riksintresset ska inte motverka utvecklingen av det lokala näringslivet, men särskilda regler gäller för fritidsbebyggelse. Fritidsbebyggelse får bara komma till stånd som komplettering till befintlig bebyggelse. Flertalet av kommunens fritidshus, cirka 4 800, ligger inom detta område.

Gräsö och omgivande skärgårdsområde är med hänsyn till de speciella naturvärdena även av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken, vilket innebär att området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturvärdena. Detta område finns dessutom med som förslag till nytt riksintresseområde för frilutslivet i en översyn som gjorts av Naturvårdsverket.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

En stor del av kommunens attraktivitet ligger i närheten till kusten och skärgården. Kustens

cirka 400 mil strandlinje och skärgårdens hundratals öar är en viktig resurs för fastboende, deltidsboende och besökare. En hög tillgänglighet har ett stort värde. Här finns dessutom stora natur- och kulturmiljövärden. För att upprätthålla dessa värden krävs därför noggranna avvägningar när mark och vatten i kustområdet ska tas i anspråk för olika ändamål.

Men även kustens landsbygd behöver hållas levande. Människorna som bor och verkar här bidrar till att upprätthålla områdets höga natur- och kulturvärden. Verksamheter i kust- och skärgårdsområdet bidrar också till att göra det tillgängligt för besökare och friluftsutövare.

Ett viktigt mål fram till 2025 är att skapa möjlighet för ytterligare minst 200 personer att bosätta sig permanent på landsbygden i kustområdet. Det finns därför ett behov av att utveckla ett mer varierat utbud av bostäder. Utvecklingen ska i första hand ske i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper och där det finns tillräckligt med dricksvatten. Bäst förutsättningar för att utveckla kustområdets bebyggelse finns i området markerat LS. Här ska bebyggelsen utvecklas med hänsyn till areella näringar och turism.

Naturvärden, fritids- och rekreationsintressen ska prioriteras i områden med beteckningen LF. Här ska en restriktiv hållning till ny bebyggelse tillämpas, men undantag kan göras för allmänna

anläggningar som har betydelse för turism och friluftsliv.

Riksintresset, den känsliga miljön och de begränsade grundvattentillgångarna innebär restriktioner för nya bostäder avsedda för delårsboende. Ett alternativ kan vara att erbjuda delårsboenden i lägenheter och permanentbostäder i befintliga bystrukturer.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Ny bebyggelse avsedd för helårsboende ska i första hand utvecklas i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper och där dricksvattentillgången är tillräcklig.
- Bebyggelseutvecklingen ska ske med särskild hänsyn till de areella näringarna, landskapskaraktern, natur- och kulturmiljövärden och friluftsvärden. Gröna samband ska värnas.
- Fritidsbebyggelse kan endast tillåtas som kompletteringar i befintliga bebyggelsegrupper.
- Anläggningar för det rörliga friluftslivet, till exempel vandrarhem, stugbyar, camping och motsvarande, får byggas inom områden som är speciellt lämpade för turism och friluftsliv, om det finns särskilda skäl.

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

Sammanhängande fritidshusområden i kustområdet (BF)

Fritidsbebyggelse började etableras i kommunen under 1940-talet. På 1950- och 1960-talet byggdes flera större fritidshusområden, framförallt längs kusten i det som nu är riksintresse Kust- och skärgårdsområde Arkösund till Forsmark. Ett

20-tal av kustens fritidshusområden är mycket tätt bebyggda och innehåller fler än 50 fritidshus.

Riksintresset innebär att fritidshusområdena bara kan utvecklas genom enstaka kompletteringar. En viktig utgångspunkt för kommunens lovgivning är att det också måste gå att lösa VA-försörjningen på ett långsiktigt hållbart sätt. Flera av fritidshusområdena har äldre detaljplaner, men VA-frågorna är sällan reglerade i dessa.

En aktuell trend är att många fritidshus nyttjas under längre perioder än sommarmånaderna. Det är i sig en positiv utveckling. Men en högre nyttjandegrad medför ofta önskemål om att höja standarden för vatten och avlopp i fritidshusen. Det kan skapa problem i tätt bebyggda fritidshusområden, särskilt där vattentillgångarna är begränsade, eller där avloppsvattnet leds till vattenområden med otillfredsställande ekologisk status, se karta sid 84.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Både deltids- och heltidsboende kan på olika sätt bidra till en positiv utveckling av Östhammars kommun. Men utvecklingen måste vara hållbar, vilket bland annat förutsätter att det går att lösa VA-försörjningen på ett långsiktigt hållbart sätt. Ur hållbarhetssynpunkt är det också viktigt att

upprätthålla de höga natur-, kultur- och friluftsvärden som finns i kustområdet.

Fritidshusområden i kustområdet där enstaka kompletteringar är möjliga har beteckningen BF i mark- och vattenanvändningskartan. Men kompletteringar kan bara tillåtas om dricksvattentillgången är tillräcklig och åtgärderna inte negativt påverkar den känsliga miljön. En mer restriktiv syn på kompletteringar ska tillämpas i fritidshusområden som ligger i känsliga miljöer, eller där grundvattentillgångarna är begränsade, se karta sid 76.

En omvandling till helårsboende i större skala pågår i flera fritidshusområden som ligger i anslutning till Östhammar och Öregrund. Dessa områden ligger i tätortsnära landsbygd, LT, och har i kommunens VA-strategi pekats ut som möjliga utbyggnadsområden för kommunalt vatten och avlopp, se vatten och avlopp sid 75.

Kommunens intention är att ta fram en vatten- och avloppsplan som i tid och rum tar ställning till framtida utveckling. VA-lösningar med gemensamt vatten och källsorterat avlopp kan vara ett alternativ. Detta behöver i så fall regleras med juridiskt bindande bestämmelser, i detaljplan eller i tilläggsbestämmelser till befintliga planer.

KOMPLETTERING AV FRITIDSBEBYGGELSE I KUSTOMRÅDET

Öster om väg 76 får fritidsbebyggelse på grund av riksintresset Kuststräckan Arkösund till Forsmark (MB 4 kap.) bara komma till stånd som komplettering till befintlig bebyggelse.

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Enstaka tillskott av hus för delårsboende utanför etablerade grupper med fritidshus är inte tillåtet.
- Komplettering i grupper med fritidshus bör begränsas till huvudbyggnad med en byggnadsarea på högst 80 kvadratmeter och komplementbyggnader vars sammanlagda byggnadsarea är högst 40 kvadratmeter. Det ianspråktagna bebyggelseområdet som helhet får inte öka.

I följande fall kan endast små förändringar godkännas i fritidshusområden:

- Området har små tomter och är redan tätt bebyggt.
- Tillgången på grundvatten är bristfällig och förutsättningarna för att ta hand om avloppsvatten är mindre goda.
- Större tillbyggnader riskerar att förändra områdets bebyggelsekaraktär negativt.

Ibland bör inga tillbyggnader alls medges. Detta gäller för:

- Områden som är särskilt känsliga med hänsyn till landskapskaraktär eller natur- och kulturmiljövärden.

Foto: My Laurell

Enstaka kompletteringar är möjliga i kustens fritidshusområden, men bara om vattentillgångarna är tillräckliga.

III • BEBYGGELSEUTVECKLING

Strandskydd

Miljöbalkens 7 kap. 13-18h §§, innehåller särskilda bestämmelser om strandskydd. Strandskyddet slår vakt om allmänhetens tillgång till strandområdet och ska bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv i anslutning till stränderna. Kommunens ska se till så att strandskyddet följs.

Utanför detaljplanelagd mark omfattas alla stränder vid hav, insjöar och flera vattendrag som Forsmarksån, av ett generellt strandskydd. I Olandsån gäller detta nedströms Norr-

Ginningen. Det är förbjudet att inom 100 meter från strandlinjen – utåt vatten och uppåt land – uppföra byggnader och anläggningar, eller på annat sätt väsentligt förändra miljön för växter och djur. Detta gäller även för tomtmark inom strandskyddat område.

I stora delar av kust- och skärgårdsområdet och vid några av kommunens större sjöar gäller ett utvidgat strandskydd, beslutat av Länsstyrelsen. Det utvidgade strandskyddet gäller upp till 300 meter åt bägge håll från strandlinjen.

Det finns möjlighet att ansöka om dispens från strandskyddet, men särskilda skäl krävs för att dispens ska lämnas. I vissa fall fattar kommunen beslut om dispens, exempelvis vid prövning av dispens i egna naturreservat. Övriga dispensansökningar i naturreservat och andra områden behandlas av Länsstyrelsen (MB 7 kap. 18a §). Kommunala dispensbeslut ska alltid godkännas av Länsstyrelsen.

Kommunen har rätt att upphäva strandskyddet inom en detaljplan om det finns särskilda skäl och intresset av att ta området i anspråk väger tyngre än strandskyddsintresset (PBL 4 kap. 17 §).

Kommunen har också möjlighet att i sin översiktsplan anvisa särskilda områden som lämpar sig för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden (MB 7 kap. 18e §). LIS-områden får inte pekas ut öster om väg 76, i riksintresset Kuststräckan Arkösund till Forsmark.

KOMMUNENS SYN PÅ STRANDSKYDD

Östhammars kommun har förhållandevis oexploaterade kuster och önskar att de så ska förbli. Det finns ett stort allmänt intresse av att kunna röra sig obehindrat längs stränderna. De rika naturmiljöerna längs stränderna blir genom strandskyddet tillgängliga för friluftslivet, vilket stärker kommunens attraktionskraft.

Kommunen är därför restriktiv med att bevilja strandskyddsdispens inom de områden som idag är oexploaterade, men även inom gröna ytor nära bebyggda områden. Intressen kan stå emot varandra. Den som har havsnära tomt kan vilja anlägga en brygga för egen båt, medan allmänheten vill röra sig fritt.

Vid önskemål om att anlägga bryggor prioriterar kommunen, för naturmiljöns och landskapskarakterens skull, gemensamhetsbryggor i stället för att var och en har egen brygga. Den principiella inställningen är att nya byggnader ska uppföras så att de smälter in i miljön, vilket är särskilt viktigt att tänka på i det flacka kustområdet.

Det allmänna intresset av att bibehålla en tillgänglig strandzon prioriteras som regel när nya detaljplaner upprättas. Östhammars kommun väljer att inte peka ut några LIS-områden vid insjöar och andra vattendrag.

REGLER OM STRANDSKYDD

I utpekade strandområden ska allmänheten ha tillgång till stränderna. Goda livsvillkor ska bevaras för djur och växter. Kommunen kan peka ut strandnära utvecklingsområden (MB kap. 7).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- På mark utan detaljplan ska strandskyddet (100/300 meter) normalt sett tillämpas vid all nyetablering av verksamheter eller bebyggelse.
- Anläggningar som kan underlätta för allmänhetens friluftsliv, till exempel badplatser och bryggor, ges i regel dispens inom strandskyddszon om hänsyn tas till naturmiljön.
- För nytillkommande byggnader, tillbyggnader eller anläggningar på strand- eller strandnära tomter ges i regel inte dispens för placering närmare vatten än närmsta befintliga byggnad eller anläggning.
- Nya bryggor tillåts endast om de är i anslutning till gemensamhetsanläggningar eller ersätter äldre bryggor. Samma synsätt tillämpas för båthus och sjöbodas.
- Uthuggning av träd på bostadsfastigheter inom strandskyddsområde är inte tillåtet om syftet är att skapa sikt mot vattnet. Uthuggning av enstaka träd tillåts om syftet är att förhindra olycksfall. Dispens ges som regel för skötsel av kulturhänvdad flora.
- Inga LIS-områden pekas ut vid insjöar eller andra vattendrag.

Grönstruktur

MÅLBILD 2025

Parkprogram som stärker och utvecklar tätorternas grönstrukturer och en strategi för hur naturvärdena i kommunen ska förvaltas har tagits fram. Behoven av att skapa kopplingar mellan gröna kilar för att få ändamålsenliga spridningskorridorer har identifierats, liksom behoven av ytterligare skyddsåtgärder för natur, arter och biotoper.

Huvuddelen av marken i Östhammars kommun är obebyggd. Den obebyggda marken, det vill säga natur, grönområden, parker och andra utemiljöer, brukar i planeringssammanhang kallas för grönstruktur. Grönstrukturen tillhandahåller viktiga ekosystemtjänster och upplevelsekvalliteter. I översiktsplanen tar kommunen ställning till hur grönstrukturen ska utvecklas.

Tätorternas grönstruktur

Grönstrukturen har stor betydelse för orternas framtida utveckling och människors välbefinnande. Grönstrukturen i serviceorterna kommer att behandlas i de fördjupade översiktsplanerna. Förslagskartan för respektive serviceort, sid 36-45 redovisar översiktligt grönområden där sammansatta värden identifierats, det vill säga naturvärden, kulturella värden och sociala värden.

Den närnatur som kombinerar flera olika värden är särskilt betydelsefull ur ett hållbarhetsperspektiv.

Grönstrukturen kan skapa utrymme för ett rikt växt- och djurliv och bidra med viktiga ekosystemtjänster, till exempel ett bra närklimat, god luftkvalitet och ytor som kan ta emot regn och smältvatten som rinner av från hårda ytor.

Grönstrukturen ger samtidigt utrymme för lek, motion och rekreation och kan fungera som mötesplats och kommunikationsyta. Den kulturella dimensionen har betydelse för en Orts identitet och estetiska upplevelser i vid mening.

Generellt sett finns det god tillgång till gröna områden i alla tätorter. Med bra samband mellan grönområdena ökar invånarnas möjligheter att använda sig av dem.

Övrig grönstruktur

400 mil strandlinje, många grunda vikar och en relativt orörd skärgård ger kommunen en särskild karaktär som har stora värden för naturvärden, det rörliga friluftslivet och även för

kulturmiljövården. Sådana värden finns även i inlandets stora skogs- och myrområden, bruksbygdens ekbackar och dammsystem och i det småbrutna odlingslandskapet med åkerholmar, betesmarker och slätterängar som finns i alla bygder och längs åar och vattendrag.

Sammantaget har Östhammars kommun en rikedom av natur- och friluftsmiljöer. De lockar många besökare, är hemvist för en rik uppsättning av vilda växter och djur och erbjuder kvaliteter som kan bidra till att locka nya invånare till kommunen. Här finns unika möjligheter att hitta ett boende i tätt samspel med intressanta natur- och kulturmiljöer.

Naturvärden

Sammanlagt finns i kommunen 18 områden utpekade som riksintressen för naturvärden. Dit hör hela skärgårdsområdet, stora delarna av kusten, och skogs- och våtmarksområden vid Florarna, längs Forsmarksån och runt sjön Vällan. Det finns också 36 Natura 2000-områden, varav flera är delområden i de större riksintresseområdena. Dessa områden redovisas i text och karta på sid 97-101.

Kartan Grönstruktur innehåller en sammanställning av större kända naturvärden i kom-

NATIONELLA MÅL

De nationella miljömålen, bland annat:

- God bebyggd miljö
 - Myllrande våtmarker
 - Levande skogar
 - Ett rikt odlingslandskap
 - Ett rikt växt- och djurliv
- De friluftspolitiska målen:
- Tillgänglig natur för alla
 - Starkt engagemang och samverkan för friluftslivet
 - Värna allemansrätten
 - Tillgång till natur för friluftsliv
 - Attraktiv tätortsnära natur
 - Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
 - Skyddade områden som resurs för friluftslivet
 - Ett rikt friluftsliv i skolan
 - God kunskap om friluftslivet
 - Friluftsliv för god folkhälsa

III • GRÖNSTRUKTUR

LÄS MER

- Naturtipset
- Naturreservat i kommunen
- Miljömål, Östammars kommun (2010)
- Jordbrukets pärlor
- Skyddad natur

LOKALA MÅL

Östammars kommun ska vara en kommun med minskad miljöpåverkan.

De biologiska och kulturella värdena längs kusten ska beaktas i den kommunala planeringen.

GRÖNSTRUKTUR

är den levande marken, det vill säga natur, grönområden, parker och andra utemiljöer.

Den gröna strukturen har många funktioner: för den biologiska mångfalden, för att reglera vattenflöden och lokalklimat och för människors möjligheter till rekreation.

munen. Den visar var det finns nyckelbiotoper, värdefulla våtmarker samt värdefulla ängs-, betes- och hagmarker. Kartan redovisar även de värdeområden för naturvård och friluftsliv i Östammars kommun som pekats ut i Naturvårdsprogram för Uppsala län från 1987.

Av kartan framgår också vilka områden som är skyddade i naturreservat eller med andra förordnanden, se även sid 58-61. Antalet naturreservat är för närvarande 34. Många är bildade både för att skydda naturvärden och värden för det rörliga friluftslivet. Det finns reservat över hela kommunen, med viss dominans längs kusten.

Skärgården och hela kustområdet har ett rikt fågelliv. Östammars kommun har sannolikt flest häckningar av havsörn i länet, och ett stort antal örnar övervintrar i området. I samband med vår- och höststräcken passerar ett stort antal fåglar kommunen och det finns flera fina platser där flyttfåglar kan beskådas, till exempel Örskär och Kallriga.

Värdefulla ängs- och hagmarker finns registrerade i den nationella databasen TUVU. Miljöer som slåttrats eller betats under lång tid är mycket artrika. Åtminstone 600-700 kärlväxter av de totalt cirka 1 700 som hittas i Sverige kan förekomma i det småskaliga odlingslandskapet. Man kan också hitta många sällsynta svamparter och insekter i betespåverkade områden. Olika restmiljöer i odlingslandskapet, till exempel sten-

murar, åkerholmar, bryn och gamla träd är som regel också artrika miljöer och det finns en god förekomst av sådana i Östammars kommun. Här trivs både insekter och fåglar. I jordbrukslandskapet skyddas dessa miljöer av det generella biotopskyddet, se sid 60.

Runt bruken och större gårdar finns ofta gamla lövträd, inte sällan ekar som kan bli mycket gamla. De erbjuder en gynnsam miljö för många insekter, lavar, mossor, svampar, fladdermöss och fåglar och bidrar till artrikedomen i Östammars kommun. Ett större sammanhängande eklandskap finns kring Österbybruk, och ingår i riksintresseområdet för kulturmiljövården kring Dannemora-Österbybruk.

Särskilt artrika skogsområden finns på flera ställen i Östammars kommun. I ett cirka en mil brett bälte längs kusten finns en speciell skogstyp, kalkbarrskog, som är rik på örter och gräs. Här hittar man många ovanliga marksvampar, gräsarter och orkidéer. Troligt är att vegetations-typen gynnats av det omfattande skogsbete som förekom fram till mitten av 1900-talet i kustområdets småbrutna landskap. Riksintresseområde Forsmark-Kallriga innehåller skog av denna karaktär.

Skogarna i Östammars kommun är generellt sett också rika på så kallade nyckelbiotoper, det vill säga miljöer i skogen som erbjuder hotade och rödlistade växt- och djurarter goda livsbe-

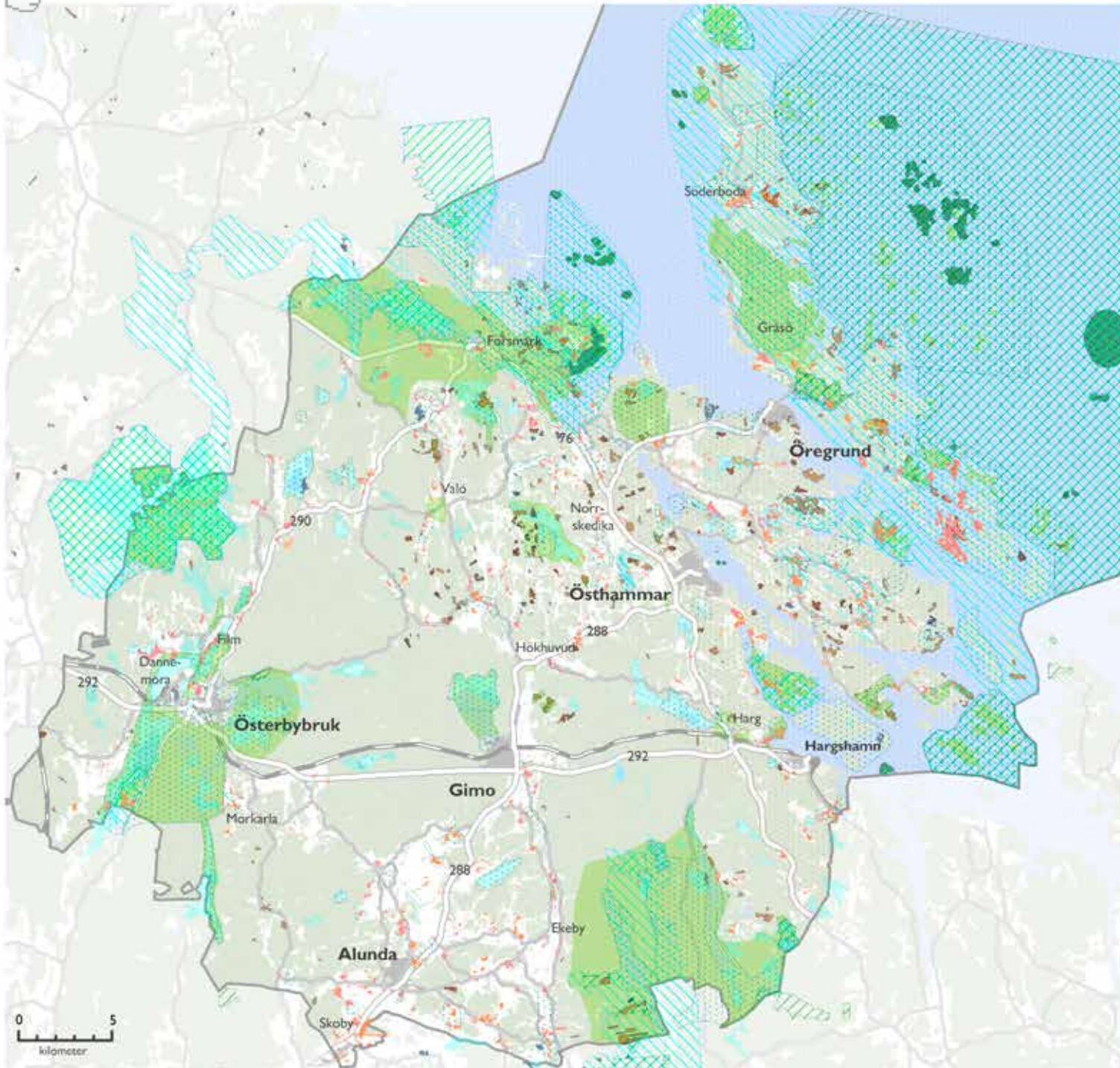
tingelser. Skogsbruket ska visa särskilt hänsyn i sådana områden. De nyckelbiotoper som hittats i Skogsstyrelsens inventeringar finns redovisade i databasen Skogens pärlor. Där redovisas även områden med biotopskydd och naturvårdsavtal.

Förekomsten av våtmarker i kommunen finns registrerade genom den svenska våtmarksinventeringen (VMI) som pågått sedan början av 1980-talet. Syftet med inventeringen har varit att ta fram ett planeringsunderlag som gör det möjligt att arbeta strategiskt med bevarandeinsatser. Våtmarkerna har stor betydelse för den biologiska mångfalden. 17 procent av Sveriges hotade arter förekommer i myrmarker eller längs sötvattensstränder. Våtmarkerna har också en viktig funktion för att jämna ut och rena naturliga vattenflöden. Vegetationen i våtmarkerna tar upp växtnäring. Genom att vattnet bromsas upp i våtmarken sedimenterar växtrester och annat material. Där sker också en naturlig avgång av kväve, så kallad denitrifikation.

Florarna och markerna runt Forsmarksån är exempel på stora våtmarksområden med höga naturvärden i Östammars kommun. Dikning och vattensänkning har annars i stor utsträckning reducerat våtmarksarealen i kommunen.

I en sammanställning över ekologiskt särskilt känsliga områden i länet, gjord av Länsstyrelsen 1994, redovisas flera områden i Östammars kommun. En del har områdesskydd, andra inte.

Grönstruktur

Teckenförklaring

- Naturreservat
- Naturvårdsprogram
- Nyckelbiotoper
- Ängs- och betesmarksinventering
- Ängs- och hagmarksinventering
- Våtmarksinventering
- Djur- och växtskyddsområde
- Naturvårdsavtal i skogsmark
- Biotopskydd i skogsmark
- Kust- och skärgårdsområde
Arkösund till Forsmark
- Riksintresse naturvård
- Riksintresse Natura 2000-område
- Värdeområde natur, fritid och kultur-
landskap (enligt karta sid 25)

III • GRÖNSTRUKTUR

Rekreation och friluftsliv

Många av områdena som är avsatta till skydd för naturvärden har också stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Det gäller i kustområdet men också i de stora skogsområdena runt sjön Vällen och våtmarksområdet Florarna. Här finns unika möjligheter till storslagna naturupplevelser i en förhållandevis ostörd miljö. Florarna har av Tierps kommun pekats ut som ett så kallat tyst område. Norrtälje och Uppsala kommuner har gjort motsvarande för skogsområden i anslutning till Vällen. I en av Naturvårdsverket nyligen genomförd översyn av riksintressen för friluftslivet har Florarna/Finnsjön och

Öregrund-Gräsö skärgård föreslagits som nya riksintresseområden, i samråd med Länsstyrelsen. Några beslut har ännu inte fattats.

Upplandsstiftelsen har i samarbetet med länets kommuner skapat varumärket "smultronställe i naturen" för att peka ut fina utflyktsmål. I Östhammars kommun är Gräsö gård, Kallerö, Rävsten, Aspbo, östra Tvärnö och Krutudden exempel på godkända smultronställen.

Upplandsstiftelsen bidrar på flera andra sätt till att utveckla möjligheter till rörligt friluftsliv. Rävstens stugby söder om Gräsö förvaltas av Upplandsstiftelsen och fungera som en fin utgångspunkt för friluftsliv i skärgården. Upplandsstiftelsen står också bakom Upplandsleden som löper genom Östhammars kommun. Det finns flera pågående arbeten med att koppla ihop Upplandsleden med vandringsleder som löper genom andra län, både norrut och söderut.

Längs leden finns möjligheter till naturupplevelser i mer ordnade former. Det erbjuder även flera anlagda spårområden. Sju elljusspår för gång, löpning och skidåkning sköts av engagerade föreningar på olika orter.

Skridskoslingor plogas också på ett antal platser vid goda isförhållanden, av föreningar eller näringsidkare. De är mycket populära både för skridskoåkning och promenader. Mer erfarna skrinknare har fantastiska möjligheter att utfors-

ka isarna och naturen på kommunens större insjöar, innerfjärdar eller, under gynnsamma betingelser, i ytterskärgården.

Möjligheterna till bad är många eftersom allmänheten har god tillgång till både havs- och sjöstränder. Därutöver finns ett antal anlagda friluftsbad. Flertalet sköts av föreningar i samarbete med kommunen. Det finns också en privatägd anläggning, Berkingebadet.

Flera småbåtshamnar och gästhamnar skapar möjligheter för ett aktivt båtliv. Hamnarna drivs av föreningar. Större småbåtshamnar finns i Öregrund, Östhammar och Hargshamn. Flera fritidshusområden har också hamnanläggningar av betydande format. Ett antal öppna iläggingsramper finns också tillgängliga för småbåtsägare. Tömningstationer för toalettavfall från fritidsbåtar finns i Öregrund, Östhammar och Hargshamn.

Fiske är en populär fritidssysselsättning och det finns fiskemöjligheter både i kustområdet och i insjöarna. Det finns en generell rätt att fiska med handredskap, men också möjlighet att köpa fiskekort för nätfiske i vattenområden som förvaltas av fiskevårdsföreningar.

I kommunen finns också två golfbanor, två motorsportanläggningar och ett flertal skjutbanor. Vissa skjutbanorna ligger på mindre lämpliga platser: nära bebyggelse, vid större vägar och

vid vattenskyddsområden. Detta bäddar för konflikter. Rimliga krav på stillhet och säkerhet ska kunna ställas. Bruket av blyammunition kan ge vattenpåverkan. Det finns därför anledning att utreda skjutbaneplatserna i kommunen.

UTVECKLINGSTRATEGIER

De höga natur- och friluftsvärdena i Östhammars kommun har stor betydelse för kommunens attraktivitet och möjligheter att locka nya invånare. Rätt förvaltade kan de på ett väsentligt sätt bidra till att uppfylla kommunens egna och nationella och regionala miljömål och fritidspolitiska mål.

Här finns förhållandevis ostörda miljöer som bidrar med biologisk mångfald och ger unika möjligheter till storslagna naturupplevelser. Det finns också kulturpräglade miljöer som kombinerar höga natur- och fritidsvärden med höga kulturmiljövärden.

Beteckningen N i kartan över mark och vattenanvändning pekar ut ett antal sådana områden som särskilda värdeområden för natur, fritid och kulturlandskap. I dessa områden ska natur-, kultur- och friluftsvärden prioriteras framför andra intressen.

En del områden har ett lagstadgat skydd, och tydliga regler för skötsel och markanvändning. För ett antal områden saknas närmare preciseringar av vad som behöver skyddas eller vårdas.

Därför finns behov av att ta fram en heltäckande strategi för hur grönstrukturens natur-, fritids- och kulturvärden ska förvaltas. Strategin behöver tydliggöra om det finns behov av kommunala reservat eller ytterligare, särskilda skydds- och skötselåtgärder för viktiga arter och biotoper. Det finns också ett behov av att mer i detalj avgränsa olika värdeområden och att titta på behoven av kopplingar mellan gröna kilar för att få ändamålsenliga spridningskorridorer. Även i serviceorterna behövs länkar mellan parker och närnatur.

Behovet av att flytta/samlokalisera skjutbaneplatser på grund av negativ miljöpåverkan behöver också utredas. Ett område väster om Gimo, mellan väg 292 och järnvägen, har i kartan över framtida mark- och vattenanvändning pekats ut som ett möjligt område för lokalisering av störande fritidsverksamhet, VF. Även motorsportanläggningen vid Lunda redovisas med denna beteckning.

HÄNSYN TILL NATUR- OCH FRILUFTSVÄRDEN

Vid detaljplanläggning, i ärenden om bygglov och vid byggnadsåtgärder som inte kräver lov, ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på ett sätt som tar hänsyn till natur- och kulturvärden (PBL 2 kap.). Se även sid 58-61, *Naturvärden med förordnanden*.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Ta fram en heltäckande strategi för förvaltningen av grönstrukturen.
- Identifiera kärnområden för aktivt bevarande och skapa länkar mellan dessa.
- Identifiera viktiga friluftsområden och främja allmänhetens tillgång till dem.
- Ta hänsyn till kända och beskrivna natur- och friluftsvärden och den biologiska mångfalden.
- Skapa gröna länkar mellan parker och närnatur i serviceorterna.
- Skydda, återställa och nyanlägga våtmarker.
- Om-/samlokalisera störande fritidsanläggningar (se vidare sid 33).

FORTSATT PLANERING

- Ett grönstrukturprogram med naturvårds- och friluftspolitiska strategier

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Exploatering av naturmark ska alltid föregås av naturvärdesinventering.
- Vid detaljplanläggning eller andra åtgärder i eller i anslutning till områden som pekats ut som värdefulla i en samlad grönstruktur ska en utredning göras av hur åtgärden påverkar de beskrivna natur- och friluftsvärden. Vid påtaglig påverkan ska åtgärden tydligt konsekvensbeskrivas och möjliga alternativ undersökas.
- Allmänhetens tillgång till friluftsområden ska främjas. Åtgärder som kan försvåra ett ändamålsenligt utnyttjande av turist- eller rekreationsanläggning ska inte tillåtas.

III • GRÖNSTRUKTUR • Naturvärden skyddade med förordnanden

Naturresevat

Ett mark- eller vattenområden får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturresevat om det behövs för att bevara eller nyskapa biologisk mångfald, vårda eller bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftsliv (MB 7 kap. 4-9 §§).

Ett beslut om naturresevat innehåller föreskrifter och en skötselplan. Vilka föreskrifter som gäller beror på områdets karaktär och vilka värden som ska skyddas. Skötselplanen beskriver hur området ska skötas för att syftet med resevatet ska uppnås.

Alla naturresevat i kommunen är bildade av Länsstyrelsen, många för skydd av både natur- och friluftsvärden. De flesta sköts av Länsstyrelsen. Några av resevaten förvaltas av Upplandsstiftelsen och två av Östhammars kommun och Upplandsstiftelsen i samverkan (Aspbo och Gräsö gård).

I Östhammars kommun finns för närvarande 34 naturresevat. Bildning av ytterligare ett resevat i närheten av sjön Vällen pågår, Snöbottenkärr. Det är till stora delar också ett Natura 2000-område.

Naturresevat i Östhammars kommun

Andersby ängsbackar - hälsning från förr

Aspbo - mer än bara bad

Bruksbystan - gamla slättermarker

Edskärret - en kalkrik värld

Ekbäcken - naturskog med glupar

Fagerön - blommande innerskärgård

Florarna - storslagen tystnad

Grillskäret - i vågornas värld

Grundsjön - myllrande myrmarker

Gräsö gård - mellan hav och äng

Gräsö östra skärgård - sol, vind och vatten

Hargs tallpark - brukspatronens tallar

Havsvik - där vägen slutar och havet tar vid

Hövön-Alnön - genuin innerskärgård

Högbergsmossen - från kulturmark till vild skog

Högbådan - en dag vid havet

Idekvistmyren - krypande åldringar

Idön - skärgårdsbönders arv

Kallriga - i grunda vatten

Lyssnarberget - cinnoberbaggens hemvist

Länsö - rikkärr och fåglar

Mässmyrfallet - kolbotten och glupar

Norrboda Jomale - strandängar och skogsbeta

Skaten-Rångsen - inner- och ytterskärgård

Skräddarmossen - isräfflor och krumma tallar

Slättmyran - gammelskog i gränsland

Slätön-Medholma - strandhugg i skärgården

Svanhusskogen - stora skogar och kulturhistoria

Valkrör - bland baggar och bär

Vamsta - violgubbens marker

Vidöknen - lövrik skog och blockrik mark

Ånö - under tall och gran

Örskär - utpost mot havet

Östra Tvärnö - en roslagspärla

REGLER FÖR NATURRESEVAT

Alla åtgärder inom ett naturresevat som inte följer resevatföreskrifterna kräver ansökan om dispens från länsstyrelsen. För att dispens ska kunna lämnas krävs särskilda skäl och att intrånget kompenseras i eller utanför resevatet (om det är möjligt). Åtgärden får inte äventyra syftet med resevatet (MB 7 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid detaljplaneläggning i anslutning till ett naturresevat ska eventuell påverkan på de värden som skyddas av resevatbestämelse utredas så att behoven av särskilda hänsynsåtgärder kan identifieras.

Naturminnen

Ett särpräglat naturföremål får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturminne om det behöver skyddas eller vårdas särskilt (MB 7 kap. 10 §). Naturminnen är ofta enstaka objekt, till exempel gamla ekar, jätteträd eller flyttblock. Många gånger gäller lagskyddet också området närmast runt själva naturminnet. Idag beslutas mycket sällan om nya naturminnen.

I Östhammars kommun finns fem naturminnen och alla är träd (ekar och tallar) som är stora, märkliga eller förknippade med berättelser och sägner. För varje naturminne finns en beskrivning av dess naturvärden.

Naturminnen i Östhammars kommun

004 Kleveken, Olands häradsallmänning

012 Jättetall öster om Gisslaren

015 Ek vid Gisselby

023 Tall sydost om Forsmark

033 Länsmanseken

REGLER FÖR NATURMINNEN

Det är förbjudet att vidta åtgärder eller bedriva verksamheter som kan skada ett naturminne. Undantag och dispens kan sökas hos länsstyrelsen och kan bara lämnas om naturminnet inte skadas (MB 7 kap.).

Djur och växtskyddsområden

Om det behövs ett särskilt skydd för djur- eller växtarter inom ett område får länsstyrelsen eller en kommun besluta om särskilda föreskrifter som inskränker rätten till jakt eller fiske eller allmänhetens eller markägarens rätt att uppehålla sig inom området (MB 7 kap. 12 §).

Denna skyddsform används när syftet är begränsat i tid och rum, till exempel för att skydda enstaka djur- eller växtarter under viss tid på året. Det vanligaste är att skydda fåglar under deras häckningstid.

I Östhammars kommun finns totalt 18 fågel- och salskyddsområden.

REGLER FÖR DJUR- OCH VÄXTSKYDDSSOMRÅDEN

Tillfälliga verksamheter inom djur- och växtskyddsområden under skyddstid kräver dispens från tillträdesförbudet. Dispens söks hos länsstyrelsen (MB 7 kap.).

Mostphotos.com | Pietus

III • GRÖNSTRUKTUR • Naturvärden skyddade med förordnanden

Foto: My Laurell

Odlingsrösen i anslutning till åkermark skyddas av det generella biotopskyddet.

Biotopskyddsområden och naturvårdsavtal

Små mark- och vattenområden med speciella och livsnödvändiga förutsättningar för växter och djur kan skyddas som biotopskyddsområde. Syftet är att bevara den biologiska mångfalden.

En del miljöer är skyddade genom ett generellt biotopskydd enligt miljöbalkens bestämmelser och regeringsbeslut (MB 7 kap. 11 §). Länsstyrelsen, kommunen eller Skogsstyrelsen kan också fatta beslut om biotopskydd. Skogsstyrelsen kan även teckna så kallade naturvårdsavtal med markägare för ett avgränsat markområde.

GENERELLT BIOTOPSKYDD

Exempel på livsmiljöer med generellt biotopskydd är alléer och pilevallar, samt småvatten, våtmarker, odlingsrösen, stenmurar, källor med våtmark och åkerholmar som ligger i anslutning till jordbruksmark. Det är förbjudet att ta bort eller skada dessa miljöer, oavsett om de innehåller hotade arter eller ej. Ofta är de ganska små. Exempel på skadliga åtgärder är grävning, schaktning, markbearbetning, avverkning av alléträd, deponering av jord, avfall eller gödsel och kulvertering av öppna diken.

Denna typ av områden finns inte redovisade på något kartmaterial. I Östhammars kommun finns hundratals områden. Det går att få ekono-

misk kompensation för att sköta biotoper inom det generella biotopskyddet. Stödet söks via Länsstyrelsen.

SÄRSKILT BIOTOPSKYDD

Skogsstyrelsen kan inrätta biotopskydd på skogsmark, för brandfält, lövbrännor, ravinskogor, kalkbarrskogor och äldre skogsbeten. Alla åtgärder som kan skada naturvärdena är förbjudna. Markägaren får ersättning när ett biotopskyddsområde inrättas. Ersättningen ska motsvara den minskning i marknadsvärde som beslutet innebär, med ett tillägg på 25 procent. Biotopskyddsområden är vanligen 2-10 hektar, men kan vara upp till cirka 20 hektar.

I Östhammars kommun finns ett stort antal biotopskyddsområden på skogsmark.

Länsstyrelsen kan inrätta biotopskydd för områden eller livsmiljöer som inte ligger i skogen, exempelvis rik- och kalkkärr, naturliga ängar och naturbetesmarker, naturliga bäckfåror och ras- eller bergbranter. För närvarande finns inga sådana biotopskyddsområden i Uppsala län.

NATURVÅRDSAVTAL

Skogsvårdsstyrelsen eller länsstyrelsen kan också teckna naturvårdsavtal med markägare för att skydda värdefulla biotoper. I Östham-

mars kommun finns ett stort antal naturvårdsavtal på skogsmark. Avtalen innehåller de regler som gäller i dessa områden.

REGLER FÖR BIOTOPSKYDD OCH NATURVÅRDSAVTAL

Det är förbjudet att vidta åtgärder eller bedriva verksamheter som kan skada naturmiljön i ett biotopskyddsområde. Dispens för åtgärder i ett område med generellt biotopskydd eller ett biotopskyddsområde bildat av länsstyrelsen söks hos länsstyrelsen. Dispens för åtgärder i biotopskydd bildade av Skogsstyrelsen söks hos Skogsstyrelsen. Dispens kan bara lämnas om naturmiljön inte skadas. I andra hand kan kompensationsåtgärder övervägas (MB 7 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid detaljplanläggning, förhandsbesked, bygglov eller andra åtgärder som berör eller påverkar ett generellt eller utpekad biotopskydd, eller område med naturvårdsavtal, krävs en utredning som visar och beskriver hur intressena tas till vara. De regler som finns i ett naturvårdsavtal ska följas.

Landskapsbildsskydd

Vissa områden omfattas av skydd för landskapsbilden enligt den tidigare naturvårdslagen (NVL, 19 §). Skyddsbestämmelserna gäller fortsatt enligt lag 1998:811 om införande av miljöbalken.

Områden med landskapsbildsskydd är avgränsade och har föreskrifter för åtgärder som kan påverka landskapskaraktären. De kräver särskilt tillstånd. Även åtgärder som inte är bygglovspliktiga kan omfattas av tillståndsplikt. Ansökan om tillstånd prövas av länsstyrelsen.

I Östhammars kommun finns åtta utpekade områden med skydd för landskapsbilden.

Landskapsbildsskydd i Östhammars kommun

Kring Börstils kyrka

Kring Forsmarks kyrka

Kring Gräsö kyrka

Kring Hargs kyrka

Kring Valö kyrka

Öster och norr om Dannemorastjön

Skärgården väster, norr och öster om Gräsö

Ekbacks- och ängslandskap norr om Österbybruk

REGLER OM LANDSKAPSBILDSSKYDD

Tillstånd för åtgärder som kan påverka landskapskaraktären i ett område med landskapsbildsskydd ska alltid sökas hos länsstyrelsen.

Artskydd

Särskilt utpekade arter som ska skyddas (inklusive svenska fridlysta arter) behandlas i Artskyddsförordningen (SFS 2007:845). Förordningen omfattar stora delar av bestämmelserna i EU:s fågeldirektiv och habitatdirektiv. Svenska och internationellt hotade arter enligt kraven i EU:s habitatdirektiv finns listade i bilaga 1 till förordningen. Svenska arter som har fridlysts av Naturvårdsverket och länsstyrelserna finns listade i bilaga 2.

Förordning om fisket, förordningen om vattenbruket och fiskerinäringen, jaktförordningen och miljöbalkens 7 och 8 kap. innehåller också regler till skydd av växter och djur.

Vid detaljplaneläggning ska eventuell påverkan på skyddade arter utredas. Det är därför viktigt att redan i ett tidigt skede av planeringsprocessen klargöra om exploateringen kan påverka livsmiljöer för skyddsvärda eller hotade arter.

Om livsmiljöer för skyddade arter berörs ska förutsättningarna för dispens utredas innan exploatering. Länsstyrelsen får meddela dispens enligt artskyddsförordningen. Om förebyggande åtgärder kan vidtas så att arten även på lång sikt kommer att kunna leva gott i sin miljö kan ärendet i stället hanteras som ett samråd enligt miljöbalken 12 kap. 6 §. Även detta samråd görs med länsstyrelsen.

III • GRÖNSTRUKTUR • Naturvärden skyddade med förordnanden

Det går att skydda mark och växtlighet i detaljplaner, eller genom områdesbestämmelser. Bestämmelserna anger vad som gäller för mark- och vattenanvändningen på platsen.

Om särskilda markbestämmelser gäller måste den som vill göra förändringar på tomt eller allmän plats ansöka om marklov hos kommunen. Schaktning, avverkning eller plantering är exempel på åtgärder som ofta kräver marklov. Markbestämmelser är en form av varsamhetskrav som inte ger fastighetsägare rätt till ersättning.

REGLER FÖR ARTSKYDD

Vid detaljplaneläggning och större infrastrukturprojekt ska i ett tidigt skede utredas om, och i så fall hur, skyddade arter kan påverkas.

I första hand ska en plan eller annan åtgärd utformas så att skyddade arter inte berörs.

Om växter eller djur som är artskyddade berörs av en plan krävs dispensansökan eller samråd med länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan besluta om dispens om det inte finns någon annan lämplig lösning och bedömningen är att arten inte påverkas negativt.

Gölgroda

Foto: Länsstyrelsen i Uppsala län

Mnemosynefjäril

Foto: Camilla Andersson

Guckusko

Fotphotos | Mikael Breiding

III • KULTURMILJÖER

NATIONELLA MÅL

En mångfald av kulturmiljöer ska bevaras, användas och utvecklas.

Kulturmiljöerna ska vara en gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser och människor ska erbjudas möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.

Kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen genom en helhetssyn på förvaltningen av landskapet.

LOKALA MÅL

De biologiska och kulturella värdena längs kusten ska beaktas i den kommunala planeringen.

Kulturmiljöer

MÅLBILD 2025

Kulturmiljöerna är en viktig bas i besöksnäringen och det finns en bra balans mellan bevarande och utveckling. Genom ett kulturmiljövårdsprogram och ett gott samarbete mellan olika aktörer finns verktyg för att tydliggöra kulturmiljövärdena. Kulturmiljövärdena har ökat attraktionskraften i kommunen och de uppfattas som viktiga tillgångar i regionen.

Den historiska utvecklingen i Östhammars kommun har lämnat avtryck i landskap, bebyggelsestrukturer och byggnader. Här finns många kulturmiljöer som bär vittnesmål om olika tider. Uppland är Sveriges yngsta landskap och Östhammars kommun den del av länet som senaste höjde sig ur havet efter den senaste istiden. De högst belägna områdena kom först ur vattnet och det är här de äldsta bosättningarna är belägna. Gravrosen från yngre bronsålder och yngre järnålder finns i de mer höglänta delarna av Ekeby och Hökhuvuds socknar norr och öster om sjön Vällen.

I takt med landhöjningen har människorna sedan successivt koloniserat nya delar. Vattenlederna var viktiga transportleder i förhistorisk tid och därför finns många, något senare fornlämningar längs Olandsån. Alunda är en av landets rikaste fornlämningsbygder, med mer än 5 000 kända fornlämningar. Huvuddelen ligger inom cirka 140 gravfält från järnåldern.

Vid övergången från jägarsamhälle till jordbrukssamhälle lades grunden för den landskapsstruktur vi kan se än idag. Kustbygden, framförallt området öster om väg 76, men i delar också partier in mot Valö och Hökhuvud, har sin speciella karaktär. Den är präglad av landskapets former: ett svagt kuperat sprickdalslandskap med hållmarker där små moränåkrar är insprängda. Jordbruket har alltid varit småskaligt och inriktat på djurhållning. Kustens öar och skär har under lång tid använts för slätter eller som sommarbete för djuren.

Fiske och sjöfart var viktiga sidonärings. I kustområdet finns många karaktäristiska spår av både jordbruk och fiske i form av sjöbodrar, ängslador, stenmurar, åkerholmar, odlingsrosen, trögärdesgårdar och hamlade träd. Många av skogarna bär tydliga spår av skogsbyte.

Öregrund och Östhammar är båda gamla kuststäder, anlagda redan på medeltiden och sedan präglade av handel, fiske, sjöfart och så småningom även av tidig badortsturism.

Bruksbygderna som omfattar vallonbruket med Gimo, Österbybruk, Forsmark och i viss mån även Harg har en annan karaktär. Tillgången till brytvärda malmer har haft stor betydelse. Denna bygd har i stor utsträckning präglats av gruv- och järnhanterings framväxt. Malmen i Dannemora började troligen brytas mycket tidigt, men det finns också flera andra malmfyndigheter i kommunen. I Vigelsbo startades gruvdrift i slutet av 1600-talet och i mitten av 1800-talet öppnades flera dagbrott i Norrskedika.

Järnbruket började att anläggas på 1600- och 1700-talet. De största var Österbybruk, Gimo, Forsmark och Hargs bruk. Miljöerna i bruket är fortfarande välbevarade och av stort kulturhistoriskt värde. Omfattande regleringsföretag med dammanläggningar har genomförts i anslutning till bruket för att ta till vara vattenkraften.

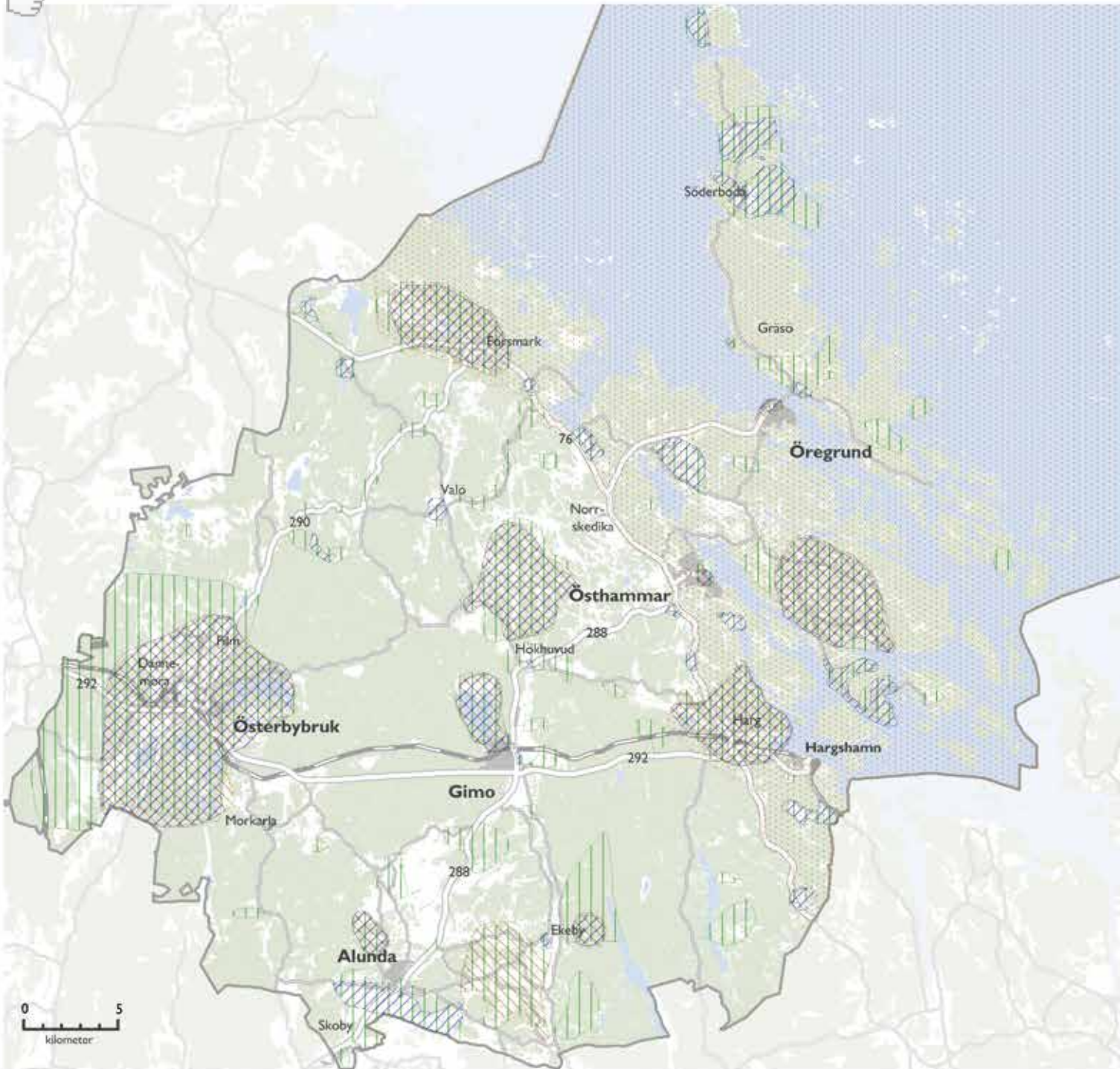
Här finns olika intressen, dels det kulturhistoriska att bevara dammar, dels att skapa fria vandringssvägar för fisk. Många lösningar, exempelvis omlöp/fisktrappor, kan kombineras med ett bevarande av kulturhistoriska värden.

Det har också funnits flera mindre hyttor under dessa bruk, några exempel är Bennebol och Vällnora. I skogarna kring bruket finns gamla kolbottnar som vittnar om det intensiva arbetet med att få fram kol till masugnar, hyttor och smedjor. Ett livaktigt, småskaligt jordbruk har också lämnat spår i bruksbygderna.

Kulturmiljövärden

Teckenförklaring

- Riksintresse kulturmiljö
- Regionala kulturmiljövärden
- Kommunala kulturmiljövärden
- Kust och skärgårdsområde
Arkösund till Forsmark

III • KULTURMILJÖER

LÄS MER

- Jord och järn – kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun (1999)

FORTSATT PLANERING:

- Ett kulturmiljövårdsprogram med gestaltningsprogram för serviceorterna.

Den bästa odlingsmarken finns i Alunda som också varit en viktig knutpunkt för handel. Bygden kännetecknas av ett småskaligt, kuperat och stenbundet landskap i övergången mellan slätt och skogsbygd. Området är rikt på fornlämningar och gravfält med högar och stensättningar intill nästan varje by. Alunda är den socken i Sverige där gravfälten ligger tätast.

Kartan Kulturmiljövård avgränsar värdefulla kulturmiljöer: riksintressen och områden med regional eller lokal betydelse från Bygd att vårda och Jord och järn (se nedan).

Elva områden i Östhammars kommun är av riksintresse för kulturmiljövården: de större brukena, Östhammar och Öregrund, det skärgrådspräglade och välbevarade odlingslandskapet på Söderön, Djurstens fyrplats, flera olika områden i anslutning till Hökhuvuds kyrka, samt Alunda, Ekeby, Lundsbol och Hyttbol där det finns många fornlämningar och också många spår av ett tidigt jordbruk, exempelvis fossila åkrar och byar med en välbevarad struktur.

Uppsala läns kulturminnesvårdsprogram Bygd att vårda pekar i Östhammars kommun ut 33 områden som bedöms som särskilt värdefulla i ett regionalt perspektiv. Skriften Jord och järn, kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun redovisar ytterligare 71 områden och 125 enstaka objekt av betydelse för den lokala kulturmiljövården.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Kommunens historia och många kulturmiljöer skapar viktiga värden som uppskattas av många. Att skydda och utveckla dem bidrar till att göra kommunen attraktiv och till att uppfylla viktiga nationella och regionala mål för kulturmiljöarbetet. Utmaningen är att identifiera, ta tillvara och utveckla kulturmiljövårderna.

Verksamheter som samspelar med värdefulla kulturmiljöer kan stärka attraktionskraften. Miljöerna kan också lyftas fram genom att kunskaperna om bygdernas utveckling förmedlas. Det skapar delaktighet och gör det möjligt för människor att förstå och ta ansvar för kulturmiljöerna.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Ta fram ett kulturmiljövårdsprogram för att tydliggöra och avgränsa viktiga kulturmiljövården.
- Införa varsamhetsbestämmelser för kulturhistoriskt värdefulla miljöer i nya detaljplaner och när detaljplaner ses över.
- Ge kulturmiljövårderna i riksintresseområdena och i de särskilda värdeområdena för natur, fritid och kulturlandskap (N) hög prioritet vid all handläggning.

HÄNSYN TILL KULTURVÄRDEN

Vid detaljplanläggning, i ärenden om bygglov och vid byggnadsåtgärder som inte kräver lov, ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på ett sätt som tar hänsyn till landskapskaraktär och kulturmiljövården. Berörs ett bebyggelseområde med särskilda historiska och kulturhistoriska värden ska ändringar och tillägg göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas (PBL 2 kap.).

Åtgärder som berör objekt skyddade av kulturmiljölagen kräver tillstånd från länsstyrelsen.

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Kulturmiljöerna bidrar till bygdens attraktivitet och ska uppmärksammas vid detaljplanläggning, förhandsbesked, bygglov eller andra åtgärder. De ska värnas och om möjligt tydliggöras.
- En restriktiv hållning ska tillämpas för ny bebyggelse i historiska miljöer. Bebyggelseförändringarna bör anpassas efter förutsättningarna i det enskilda fallet. Målet ska vara att upprätthålla väsentliga kulturhistoriska värden.
- Kulturmiljöer med välbevarad bebyggelsestruktur eller en landskapskaraktär med ålderdomlig prägel ska undantas från etablering av vindbruk. Ett respektavstånd på fem kilometer från en vindbruksanläggning till värdefulla kulturmiljöer bör tillämpas.

Skyddade kulturvärden

Alla fornlämningar, kyrkor och kyrkomiljöer skyddas av kulturmiljölagen (KML 2-4 kap.). Skyddet för fornlämningar gäller även när tidigare inte kända fornlämningar påträffas. De som är kända finns registrerade i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister.

Byggnader eller kulturmiljöer som bedöms ha ett särskilt högt kulturhistoriskt värde kan skyddas genom att förklaras som byggnadsminnen (KML 3 kap.). Statliga byggnadsminnen kan inrättas med stöd av förordning 1988:1229 om statliga byggnadsminnen. I Östhammars kommun finns två statliga byggnadsminnen, Djurstens och Örskärs fyrplatser.

REGLER FÖR SKYDDADE VÄRDEN

Fornlämningar, kyrkor, kyrkomiljöer och byggnadsminnen får inte förändras, tas bort eller skadas. För att genomföra åtgärder som kan påverka skyddade objekt krävs särskilt tillstånd från länsstyrelsen (KML 2-4 kap.).

Byggnadsminnen i Östhammars kommun

Gimo bruk, flera byggnader och miljön kring Bruksgatan

Blåbandshuset i Söderby

Granbo i Norrskedika

Forsmarks bruk, flera byggnader

Foto: Östhammars kommun

Tuskö täppa, en sjöbodplats som ingår i riksintresset för kulturmiljövård på Söderön.

Österby bruk, flera byggnader

Dannemora: Triewalds maskinhus, Nordschaktlaven, Norra maskin samt Gruvlaven, sovrings- och anrikningsverket, gruvstugan, transportbandet vid gruvan och gruvarbetartorpet Gryttjom

III • TRAFIK OCH KOMMUNIKATIONER

NATIONELLA MÅL

God tillgänglighet
Riktlinjer för säkerhet, miljö
och hälsa.

VÄGAR

Riksvägar: Ingår i den nationella infrastrukturen. Underhålls av Trafikverket.
Länsvägar: Underhålls av Trafikverket.
Enskild väg: Ägs och underhålls av vägföreningar, vägsamfälligheter eller enskilda. Statsbidrag för vägunderhåll kan sökas. Gäller exempelvis vägar som fungerar som komplement till det allmänna vägnätet och har betydelse för genomfart, för näringslivet, för fastboende på landsbygden eller för det rörliga friluftslivet. Kommunen äger och underhåller en del av tätorternas gator och vägar.

Trafik och kommunikationer

MÅLBILD 2025

Väg 288, kommunens huvudstråk, har utvecklats till en snabb och säker kommunikationsled. Väg 292 är ett välutnyttjat godsstråk och det finns en uppställningsplats för farligt gods mellan Gimo och Harg. Standarden på vägarna från Alunda via Arlanda mot Stockholm har förbättrats.

Hälften av all motoriserad persontrafik sker med kollektiva transporter. Kollektivtrafiken längs väg 288 har utvecklats och Forsmarks bruk är en viktig omstigningspunkt för kollektivtrafiken på väg 76 och väg 290. Väg 76 har utvecklats med bättre kollektiva kommunikationer mellan Norrtälje och Gävle.

Det finns kollektiva bussförbindelser mellan Alunda, Arlanda och Stockholmsområdet. Järnvägssträckningen mellan Hargshamn och Örbyhus trafikeras av lokala persontåg som erbjuder bekvämt resande mellan orterna längs sträckan och möjligheter att resa vidare med tåg mot Stockholm och Gävle.

Tillgången till sammanhängande, säkra och bilfria trafiklösningar inom tätorterna har förbättrats och det finns också några bilfria cykelstråk på landsbygden.

Vägar, järnvägar och kollektivtrafik

Huvuddelen av alla transporter till, från och inom Östhammars kommun går på landsväg. Huvudsakliga kommunikationsstråk redovisas i kartan Trafik och kommunikation.

Väg 76, 288, 290 och 292 bär huvudflödena av trafiken, både person- och godstrafik. Väg 76 är en riksväg som via Östhammar förbinder Norrtälje och Gävle. Vägarna 288, 290 och 292 är så kallade primära länsvägar: 288 går mellan Uppsala och Östhammar, 290 mellan Uppsala och Forsmark medan 292 går mellan Söderfors, Tierp, Österbybruk och Harg. Alla dessa tre

vägar kopplar till väg 76. Väg 292 kopplar till E4 norrut från Hargshamn och via väg 288 söderut. Dessa och ett antal andra, mindre länsvägar formar den grundläggande vägtrafikstrukturen i kommunen.

En del av tätorternas gator och vägar ägs och underhålls av kommunen. Även gång- och cykelvägar finns, framförallt i tätorterna, men inte i en omfattning som täcker behoven av sammanhängande, säkra och bilfria trafiklösningar.

Det finns ingen spårbunden persontrafik, däremot en järnvägssträckning mellan Örbyhus och

Hargshamn där det går att köra godstrafik. Järnvägssträckningen är inte elektrifierad och i vissa avsnitt i ett skick som begränsar hastigheten för de transporterarna.

UL:s regionbussar svarar för huvuddelen av de kollektiva transporterarna inom och till och från kommunen. Väg 288, 292 och 290 är de viktigaste kollektivtrafikstråken, Östhammar och Gimo är viktiga noder. Där kopplas kollektivtrafik på väg 288 samman med trafiken på väg 76 respektive 292. Österbybruk är en sekundär nod för kollektivtrafiken, där väg 292 och 290 möts.

Österbybruk är den enda ort som ligger nära en befintlig tågförbindelse för persontrafik (Örbyhus). Stråket Hargshamn, Gimo och Österbybruk har potential att utveckla tågtrafik som komplement till busstrafiken längs väg 292, via Hargshamnsbanan som passerar båda orterna.

Flest bussar och högst turtäthet finns på sträckan mellan Uppsala och Östhammar/Öregrund. Sträckan trafikeras också av expressbussar. Ytterligare bussar trafikerar sträckan Alunda-Uppsala. Stråket längs väg 76 (Hargshamn, Östhammar, Forsmark) har stor betydelse för arbetspendling till Forsmark. Den trafikeras bland annat av bussar från Hallstavik. Där finns möjlighet att ansluta till en SL-busslinje som går hela vägen till Stockholm.

Trafik och kommunikation

Teckenförklaring

- Järnväg
- Riksvägar och primära länsvägar
- Övriga länsvägar
- Övriga mindre vägar
- Större kollektivtrafikstråk

III • TRAFIK OCH KOMMUNIKATIONER

I kustområdet runt Gräsö, Öregrund och Söderön finns anropsstyrd kollektivtrafik för ett antal busslinjer under sommarhalvåret (Östhammar-Långalma-Raggårön och Öregrund-södra Gräsö-norra Gräsö). Under skollåret finns ordinarie skolbusssturer som alla kan använda.

Färjerederiet som är en del av Trafikverket ansvarar för färjetrafiken mellan Öregrund och Gräsö, den så kallade Gräsöleden. Även här är turtätheten hög året runt. År 2015 transporterades sammanlagt 325 615 personbilar, 29 597 lastbilar och 2 376 bussar på färjeleden.

Lokal båttrafik i mindre skala förekommer för att tillgodose skärgårdsbornas behov av skolskjutsar, hemtjänst, sjukresor, turisttrafik med mera. Bryggor avsedda för sådan trafik finns bland annat på Gräsö vid Äpskärr, Örskärssund och färjeläget i Öregrund, på Ormön, Raggårön och Söderön (Sundsveden och Älvsnäs).

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Vägar lägger grunden för trafikförsörjningen i kommunen. Det är angeläget att dessa håller en god standard med avseende på framkomlighet, säkerhet och underhåll. Här krävs regional samverkan. Regeringens utlovade investeringar i ett effektivt och långsiktigt hållbart transportsystem kommer att spela stor roll (Prop. 2012/13:25). Östhammars kommun kommer i samverkan med övriga regionala aktörer att arbeta mot

detta mål enligt framtagna program. I den regionala utvecklingsplanen Uppländsk drivkraft 3.0 finns bland annat det gemensamma målet att antalet resande med kollektivtrafik ska fördubblas i länet till år 2020. Östhammars kommun kommer ta en fortsatt aktiv roll i arbetet med att utveckla den regionala kollektivtrafiken, med landstingets kollektivtrafikförvaltning.

Inom tätbebyggda områden behöver Östhammars kommun genomföra en översyn med målsättningen att skapa vägstrukturer som utgår från en planering i nät och stråk. Oskyddade trafikanter, inte minst skolbarn, behöver separerade gång- och cykelstråk som binder ihop ortens målpunkter. Saknas gång- och cykelstråk ökar bilanvändningen och behoven av skolskjutsar inom tätorten.

Hastighetsgränser i tätorterna behöver också ses över. Detta för att öka trafiksäkerheten och förbättra framkomligheten. I vissa orter ökar trafikflödena dramatiskt under framförallt sommaren. Här finns behov av att göra trafiknätsanalyser som underlag för en aktiv trafikplanering med ett långsiktigt perspektiv. Det behövs nya, kreativa lösningar som även hanterar behoven av parkeringsytor.

Behovet av cykelstråk på landsbygden behöver också ses över, inte minst stråk som förbinder landsbygden med viktiga noder för kollektivtrafiken.

Kollektivtrafik för arbetspendling med buss behöver utvecklas. Dels för in- och utpendling till andra städer i regionen, men också för det lokala resandet. Busstrafiken måste vara bekväm och tillgänglig. Därför behövs parallella system med snabbussar, landsortsbussar och lokalbussar. Från Österbybruk är det viktigt med snabb transfer till Upptågsstationer i Skyttorp och Örbyhus för vidare resor till Uppsala/Stockholm eller Gävle.

Den spridda boendestrukturen i Östhammars kommun gör det svårt att täcka alla delar med turtät kollektivtrafik. Ett sätt att lösa problemet är att koppla samman olika trafiklösningar genom att skapa resnoder som kan nås med bil, cykel eller till fots: i form av moderna bytespunkter med viss service – "stationsbyggnader" – i alla serviceorter, kopplat till anropsstyrd trafik från landsbygdsområden med lite fler invånare, exempelvis Söderön, Gräsö, Valö och Ekeby. Dessa områden får funktion som trafiknoder för skärgården och omkringliggande bygger.

Avgångar för snabbussar, landsortsbussar och lokalbussar kan samordnas vid de olika bytespunkterna. Samordning kan också göra det lättare att samutnyttja bussar för anropsstyrd trafik. Genom att utveckla ett nät av gång- och cykelstråk som även inkluderar tätortsnära landsbygd kan bytespunkterna lätt nås av fotgängare och cyklister. Tillgång till bra pendlarparkeringar gör det enkelt att byta mellan bil och buss vid bytespunkterna.

Järnvägen mellan Örbyhus och Hargshamn kan på sikt utvecklas för lokal arbetspendling med tåg i öst-västlig riktning. Därför är det en fördel att förbereda för centralt belägna resecentrum i anslutning till järnvägen i Österbybruk och Gimo.

När ett nytt bostadsområde eller ny arbetsplats ska byggas ska möjligheterna till kollektivtrafikanslutningar med fungerande kopplingar till gång- och cykelvägar, pendlerparkeringar med mera, utredas.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Samverka med regionala parter för att utveckla vägnät, farleder och kollektiva transporter.
- Utveckla kollektivtrafikstråk och koppla samman olika resalternativ genom att skapa noder och moderna bytestpunkter.
- Integrera kollektivtrafiken i nya byggprojekt.
- Utveckla ett trafiknät för alla med gång och cykelstråk som binder samman viktiga målpunkter i tätorterna.
- Utveckla cykelstråk på landsbygden.
- Arbeta med attitydpåverkan för att få fler att välja kollektiva transporter.

UTVECKLING AV KOMMUNIKATIONSSTRUKTURER

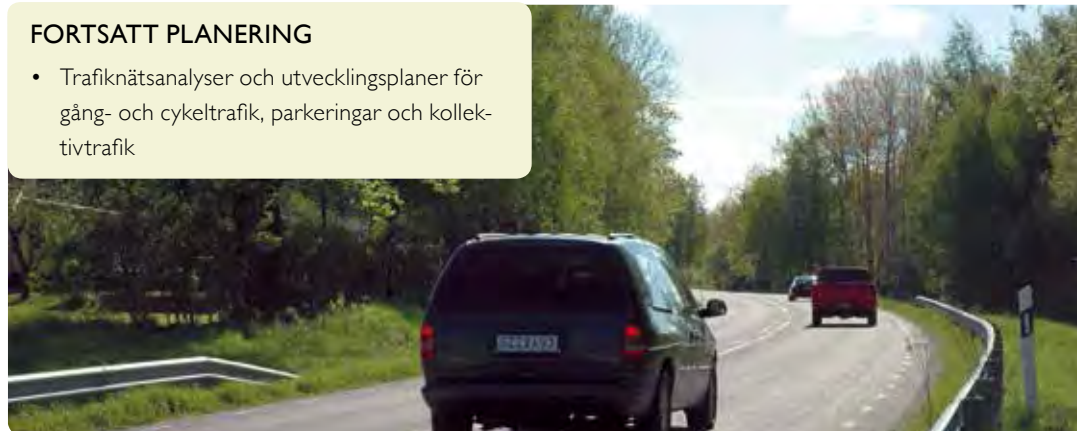
När ny bebyggelse uppförs ska grunden för trafikstrukturen styras med lokaliseringsbeslut och detaljplaner (PBL 2 kap. 4 kap.). Kommunen ska också se till så att vägtrafik inte orsakar störningar i strid med miljökvalitetsnormerna (MB 5 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid planering i tätorterna ska ett stort fokus läggas på möjligheterna att skapa säkra, trygga och hållbara trafiklösningar. Det kan till exempel innebära att:
 - Skapa kopplingar mellan nya och befintliga områden
 - Planera för en tätare bebyggelse med måttliga tomtstorlekar för att hålla nere transportavstånden
 - Identifiera kopplingar till befintliga busshållplatser och/eller behoven av nya så att tillgängligheten till kollektivtrafik blir god
 - Skapa trygga gång- och cykelvägar till busshållplatser och andra viktiga målpunkter.
- De behov barn, äldre och personer med funktionsnedsättning har av tillgänglighet/närhet till lekplatser, en trafiksäker miljö, säkra gång- och cykelvägar och närhet till grönområden ska särskilt beaktas.
- Om större vägar med höga trafikflöden behöver anläggas i anslutning till ett bostadsområde ska noggranna utredningar göras av effekter på miljö, hälsa och de boendes möjligheter att säkert passera vägen.

FORTSATT PLANERING

- Trafiknätsanalyser och utvecklingsplaner för gång- och cykeltrafik, parkeringar och kollektivtrafik

VÄGREGLER

Väglagen innehåller bestämmelser om allmänna vägar. Normalt gäller ett skyddsavstånd på tolv meter mellan bebyggelse och allmän väg. Länsstyrelsen kan utöka skyddsavståndet och har beslutat om ett skyddsavstånd på 30 meter vid väg 76, 288, 290 och 292. Beslutet gäller inte i områden med detaljplan eller för åtgärder som kräver bygglov.

För att bygga en ny utfart till statlig väg krävs tillstånd från Trafikverket.

För planer som berör området inom 30 meter från väg 76, 288, 290 och 292 ska tillstånd sökas hos länsstyrelsen.

LÄS MER

- Länsplan för regional transportinfrastruktur 2014-2025
- Utvecklingsmöjligheter i Östhammars kommun (2007)

III • TRAFIK OCH KOMMUNIKATIONER

Sjötrafik och hamnar

En djuphamn, Hargs hamn, finns i Hargshamn och den har under lång tid använts för utskeppning av järnmalm. Perioden 1989 till 1995 hade hamnen färjetrafik till Nystad i Finland. Numera skeppas biobränslen, stenkross och andra bulkprodukter via hamnen. Den har ett skyddat läge och goda isförhållanden.

Hargs hamn är den största hamnen norr om Stockholm och söder om Gävle. Den har ett strategiskt viktigt läge i regionen och kan genom väg- och järnvägsförbindelser bidra till att föra över större volymer gods från landsväg till sjöfart och järnväg. Hamnen har en stor framtida potential och Hargs Hamn AB har idag färdiga tillstånd för att bygga ut hamnen och fördjupa farleden i inloppet till hamnen. Hamnen är av riksintresse, se sid 104.

Från Hargshamn finns en fyrsatt farled som leder vidare ut till Ålands hav och den stora farleden för sjötransporter mellan Östersjön och Bottniska viken. En mindre farled går inomskärs från Öregrundsgrepen och söderut mot Singö och Hallstavik. Den är också fyrbelyst och trafikerar regelbundet av mindre fraktfartyg. Under svåra isvintrar kan den yttre farleden förflyttas inomskärs och större fartyg passerar då i Öregrundsgrepen. Dessa farleder är av riksintresse.

Öregrunds hamn hade fram till 1900-talet viss betydelse för godstransporter. Numera används hamnen i liten utsträckning för nyttotrafik men är av riksintresse för yrkesfiske. Här kan fiskebåtar landa fisk. Sjöfartsverket och Kustbevakningen utnyttjar hamnen under arbetsperioder i området. Övriga hamnar i Östhammars kommun utnyttjas främst av fritidsbåtar. Större småbåtshamnar finns i Öregrund (tre), Östhammar och Hargshamn.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Hamnen i Hargshamn utpekades som en strategiskt viktig anläggning i flera regionala dokument. Utvecklingsmöjligheterna är goda. Isförhållandena är gynnsamma och inseglingrännan kort och lättnavigerad. Med en fördjupning av farleden kan större båtar angöra hamnen och godsverksamheten utvecklas ytterligare. Möjligheterna att köra gods på järnväg till och från hamnen längs Hargshamnsbanan är också betydelsefull. Banan kopplar via Örbyhus till stambanan.

Östhammars kommun har i arbetet med länstransportplanen påpekat vikten av att farleden till Hargs hamn fördjupas. En ansökan om medfinansiering har skickats till Trafikverket. Miljödomstolen har godkänt åtgärden.

Öregrunds och Östhammars gästhamnar har förutsättningar för att locka ytterligare båt-turister. Dessa förutsättningar bör förstärkas. Ett regionalt skärgårdssamarbete pågår. Totalt åtta kommuner från Östhammar i söder till Nordingrå i norr deltar. Syftet är att utreda vilka förutsättningarna är för att utveckla hamnar och farleder, samt att hitta lämpliga förvaltningsformer för fritidsbåttrafiken i framtiden.

Mostphotos.com | Tomas Öllinger

Småbåtshamnen i Östhammar.

Foto: Östhammars kommun

Teknisk försörjning

MÅLBILD 2025

System för en hållbar teknisk försörjning har utvecklats. All bebyggelse i tätort är ansluten till kommunalt vatten och avlopp. Ny, sammanhållen bebyggelse på landsbygden har utvecklats med gemensam vattenförsörjning. Möjligheterna till kretslopp och återvinning har stärkts och beroendet av fossila energislag minskat. En strategi för hur solenergi kan utvecklas i kommunen har tagits fram, liksom en studie över möjligheterna att använda närvärme för att försörja mindre områden med en gemensam lösning. Bredbandsnätet har byggts ut längs de prioriterade kommunikationsstråken.

Avfall och återvinning

Det är kommunens ansvar att se till så att hushållsavfall och hushållens farliga avfall tas om hand på ett bra sätt. Östhammars kommun har en Renhållningsordning och avfallsplan som gäller från 2012-01-01.

Brännbart hushållsavfall samlas upp och transporteras till Uppsala där det förbränns i en anläggning som levererar värme och elektricitet. Från och med 2015 är kommuninvånarna skyldiga att separera matavfall från övrigt avfall. Matavfallet transporteras till en rötningsanläggning i Uppsala för framställning av biogas. Förpackningar ska lämnas vid separata insamlingsställen enligt lagen om producentansvar. Det finns ett flertal återvinningsstationer i kommunen, både inom tätorterna, men också på flera småorter. Flera av stationerna finns i anslutning till parkeringsplatser och livsmedelsbutiker.

Icke brännbart avfall och miljöfarligt avfall måste hushållen själva transportera till en återvinningscentral. Återvinningscentralerna är totalt fem stycken, de finns i Östhammar, Öregrund, Österbybruk, Alunda och Vaddika. Avfallsanläggningen i Vaddika tar även emot byggnads- och rivningsavfall, trädgårdsavfall, latrin och slam. Det finns hårdgjorda ytor och lakvattenbassänger för att hantera pressvatten från deponerat avfall. Röttslam från kommunens avloppsreningsverk komposteras här och används på kommunens grönytor.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

En hållbar samhällsutveckling förutsätter att det finns goda möjligheter att sortera och separera olika avfallstyper. Östhammars kommun ska premiera insatser som bidrar till att öka andelen återvunnet hushållsavfall. Ett prioriterat område är att öka återförseln av slam som inte innehåller

skadliga föroreningar till produktiv mark. Det kan exempelvis gälla slam från källsorterade enskilda avlopp.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Möjligheterna att källsortera och lämna avfall till återvinning ska uppmärksammas vid planering av nya bostads- och industriområden.
- Även personer som saknar bil ska ha möjlighet att lämna sorterat avfall. Närhet till återvinningscentraler är en viktig faktor.
- Åtgärder som förbättrar möjligheterna att återcirkulera avloppsslam ska prioriteras.

Foto: My Laurell

En av återvinningsstationerna i Östhammar.

NATIONELLA MÅL

Resurseffektiv avfallshantering
Miljökvalitetsmålen:
- God bebyggd miljö
- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö

LOKALA MÅL

Antalet abonnemang för latrin-hämtning ska minska med 50 procent mellan 2008–2018.

VIKTIGA LAGAR

- Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.
- Förordning (2001:512) om deponering av avfall.

LÄS MER

- Renhållningsordning för Östhammars kommun (2011)
- Avfallsplan för Östhammars kommun (2011)

III • TEKNISK FÖRSÖRJNING

Mostphotos.com | Brenda Young

NATIONELLA MÅL

Begränsad klimatpåverkan
Ökad andel förnybar energi
Effektivare energianvändning
Fossiloberoende transporter
efter 2030

LÄS MER

- ☞ Strategi för vindbruk (2012)
- ☞ Klimat- och energistrategi för Uppsala län (2011)

LOKALA MÅL

Energiproduktion från vindkraft ska öka i kommunen.
Kunskaperna om och användning av klimatsmart teknik ska öka bland invånare och företag.

Energi

Tillgången till energi är basal för många samhällsfunktioner. Flera stora högspänningsledningar passerar genom Östhammars kommun, med Forsmark som en startpunkt. En av kopplingspunkterna för utbyte av el med utlandet ligger också vid Forsmark.

Det lokala elnätet är välutbyggt och ett omfattande arbete pågår med att föra över luftledningarna till markledningarna för att göra elleveranserna mindre sårbara vid svåra väderförhållanden.

Merparten av kommunens bostäder och lokaler värms av enskilda värmearläggningar. Vanliga energikällor är bibränslen och el, med ett mindre inslag av olja. En omfattande konvertering från olja till andra energislag har skett under senare år, bland annat till pannor för ved eller pellets och till olika typer av värmepumpar. År 2012 fanns totalt 1 443 miljögodkända fastbränslepannor installerade i kommunen. Över 1 000 berg- och markvärmepumpar har installerats under tio år.

Värmepumpar av olika slag kräver el, men i betydligt mindre mängd än om el används som direktverkande värmekälla. Installation av luft-luftvärmepumpar och braskaminer har skett i en del av bostäderna som värms med direktverkande el. Konvertering till andra energislag kräver installation av ett vattenburet värmesystem.

Den spridda bebyggelsen försvårar fjärrvärmesatsningar, men biobränsleeldade fjärrvärmeverk finns i Gimo och Österbybruk. Båda anläggningarna eldas med skogsflis. Om det blir riktigt kallt används olja som spetslast. Större delen av fjärrvärmenäten i både Gimo och Österbybruk är byggda på 1980-talet. Företaget Neova står för drift och fjärrvärmeleverans.

I Österbybruk finns totalt 3 kilometer fjärrvärmekulvertar och i Gimo 4,6 kilometer. Såväl företag som bostadsrättsföreningar och enskilda är anslutna till näten i båda orterna. Värmeverket i Österbybruk har överkapacitet, här finns goda möjligheter att ansluta fler fastigheter. Kapaciteten i Gimo är välutnyttjad och möjligheterna att ansluta ytterligare fastigheter är begränsad till platser längs befintligt ledningsnät.

Flera kommunala fastigheter värms av mindre, biobränsleeldade anläggningar. I Östhammar finns ett mindre närvärmeverk som eldas med pellets. Även landstinget har satsat på att ersätta fossila bränslen med förnybara energikällor i sina lokaler i Östhammar.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Ett hållbart energisystem har begränsad klimatpåverkan och innebär att energin måste komma från miljömässigt hållbara, förnybara energi-

källor som nyttjas på ett effektivt sätt. Detta ligger i linje med de nationella miljömålen och den nationella klimat- och energipolitiken och krävs för att nå en långsiktigt hållbar utveckling. Beroendet av fossila energislag måste minska och energianvändningen effektiviseras.

Kommunen har definierat lokala miljömål som dels omfattar energihushållning inom den egna organisationen, dels innehåller mål för utfasning av fossila bränslen för uppvärmning av kommunägda fastigheter.

Till 2016 är målsättningen att energianvändningen i kommunens lokaler ska minska med 20 procent jämfört med 2008, att all fossilbränsleanvändning ska vara utfasad, att den köpta energin för kommunens drift (exklusive transporter) som mest ska bestå av 25 procent icke förnybar energi och att utsläppen av växthusgaser från tjänsteresor med kommunens bilar ska minska med 20 procent.

Kommunen ska också verka för att öka kunskapen om och användningen av klimatsmart teknik bland invånare och företag. Exempel på klimatsmart teknik är elfordon, lågenergihus och solcellsanläggningar.

Uppvärmning av byggnader förbrukar stora mängder energi. Potentialen att effektivisera energianvändningen är stor. Eftersom bebyggelsen är för gles för fjärrvärme i större skala

kan möjligheterna att använda närvärme för att försörja mindre områden med en gemensam lösning vara värd att utforska.

Så kallade passiv-hus är ett annat intressant exempel på lösning för att minska energibehoven för uppvärmning. Installation av bergvärmepumpar kan också bidra till att minska energianvändningen, men viss varsamhet krävs eftersom bergvärme kan påverka grundvattentillgångarna i känsliga områden.

Solenergi kan utvinnas från paneler på byggnader eller från markanläggningar. Behoven av hänsyn till bland annat kulturmiljöer och boende behöver identifieras i en strategi för hur solenergi kan utvecklas i kommunen.

Särskilda områden som lämpar sig för storskaligt vindbruk finns anvisade på markanvändningskartan (VV). Vid nya etableringar nära kommungränsen ska samråd ske med berörd grannkommun. För kustområdet (öster om väg 76) är kommunens inställning att gruppstationer inte ska tillåtas med tanke på de höga rekreativvärdena och en känslig landskapskaraktär. Det är inte lämpligt med havsbaserade anläggningar. Kommunens syn på vindbruk finns redovisad i en vindbruksstrategi.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Koncentrera bebyggelsen till noder och stråk där kollektivtrafik finns.
- Utveckla energisnåla lösningar och alternativa energikällor i kommunala verksamheter.
- Skapa förutsättningar för en ökad produktion av el från vindkraft.
- Sprida kunskap om klimatsmart teknik bland invånare och företag.

ETABLERING AV GRUPPSTATIONER FÖR VINDKRAFT

Tillstånd till en anläggning för vindkraft får endast ges om den kommun där anläggningen ska uppföras har tillstyrkt det (MB 16 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

Östhammars kommun pekar ut områden lämpade för etablering av grupper med vindkraftverk i mark- och vattenanvändningskartan. Nära kommungräns ska samråd ske med berörd kommun. I övrigt görs följande prioriteringar i kommunens vindbruksstrategi:

- Påverkan på landskapskaraktär och boendemiljö ska särskilt prövas vid etablering av gruppstationer.
- Inom anläggningens närzon ska behovet av respektavstånd till värdefulla kulturmiljöer eller till områden med landskapsbildsskydd särskilt beaktas.
- Inom anläggningens mellanzon bör behovet av respektavstånd till områden med mycket fritidsbebyggelse beaktas.
- Naturområden som är orörda/ostörda, har en stor betydelse för friluftslivet och/eller har ett rikt fågelliv ska undantas från etablering av gruppstationer.
- Ålderdomliga och välbevarade landskapsområden eller kulturmiljöer ska undantas från etablering av gruppstationer.
- Kustområdet ska generellt undantas från etablering av gruppstationer. Havsbaserad vindkraft är inte lämplig med hänsyn till en känslig landskapskaraktär.

III • TEKNISK FÖRSÖRJNING

NATIONELLT MÅL

Sverige ska ha bredband i världsklass. Målet ska i första hand uppnås genom väl fungerande marknader.

REGIONALT OCH LOKALT MÅL

Minst 90 procent av alla hushåll och verksamheter/företag ska ha tillgång till fast eller mobil bredbandsuppkoppling på 100 Mbit/s till 2020.

LÄS MER

- ➡ Digital agenda för Uppsala län 1.0 (2013)
- ➡ Bredbandsstrategi Östhammars kommun (2015)

Digital infrastruktur

Hela kommunen täcks av ett nät för telefoni via kopparkabel, men nätet kommer efter hand att släckas ner. Redan i slutet av 2016 kommer kopparnätet att avvecklas i några av kommunens landsbygdsområden. Telefoni- och datatjänster kommer i stället att erbjudas via mobilnät eller fibernät.

Utbyggnaden av det mobila telefonnätet har pågått sedan 1980-talet och det finns ett flertal telemaster i kommunen. Olika teleoperatörer svarar för byggnation och drift. Från kommunens sida finns en målsättning att få flera operatörer att dela på masterna.

Såväl kopparnätet som det mobila nätet kan användas för datakommunikation, men den riktigt snabba datatrafiken kräver fibernät. För närvarande pågår en rikstäckande utbyggnad av ett fibernät. Östhammars kommun började planera för ett lokalt fiberbaserat nät för datakommunikation under 1990-talets slut. Idag finns det möjlighet att ansluta till fibernätet i de fem serviceorterna och i Hargshamn. Alla nya tomtområden i de större tätorterna utrustas med fiberanslutning.

En grundutbyggnad av fibernät för landsbygden inleddes under 2014. Då drogs fiber till Gräsö kyrktrakt, Norrskedika, Forsmark, Valö, Film, Ekeby, Hökhuvud och Långalma. Målsättningen

är att utbyggnaden ska fortsätta i samverkan med byalag eller andra lokala intressegrupper. I dagsläget har cirka 25 procent av kommuninvånarna möjlighet till fiberuppkoppling. Östhammars kommun erbjuder också datatrafik via Stadsnätet med ADSL för dem som har tillgång till kopparnät. Stadsnätet har etablerat ADSL-utrustning i egna teknikbodnar vid telestationerna.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Kommunikationer handlar inte bara om resande. Den elektroniska infrastrukturen behöver utvecklas eftersom allt större mängder information utväxlas på detta sätt. En väl utbyggd elektronisk infrastruktur underlättar dessutom distansarbete, vilket kan reducera behovet av arbetspendling.

Mobilnätets betydelse för enskilda, företagares och kommunens telefon- och datatrafik har ökat och kommer få än större betydelse i samband med nedsläckningen av kopparnätet. Men mobilnätet är för närvarande instabilt eftersom det är stora variationer i belastning mellan olika säsonger. Belastningen är särskilt hög på sommaren då näten både används av kommunens fastboende och många delårsboende och turister. Ett gott samarbete med nätägarna krävs för att åstadkomma utveckling och förbättringar.

En fortsatt utbyggnad av fibernätet är också mycket angelägen. Strategin för den framtida

bredbandssatsningen är att fortsätta utbyggnaden av fibernätet genom efterfrågan/beställningar i de befintliga fiberorterna, och genom att underlätta etablering/utbyggnad av fibernät på landsbygden. Engagemanget bland lokala föreningar och byalag kommer att vara en viktig faktor för hur den fortsatta utbyggnaden av fibernätet kommer att ske på landsbygden.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Skapa ett stabilt mobilnät och utveckla den digitala infrastrukturen i hela kommunen i samverkan med marknadens aktörer och lokala intressegrupper.
- Uppmuntra samlokalisering i telemaster.

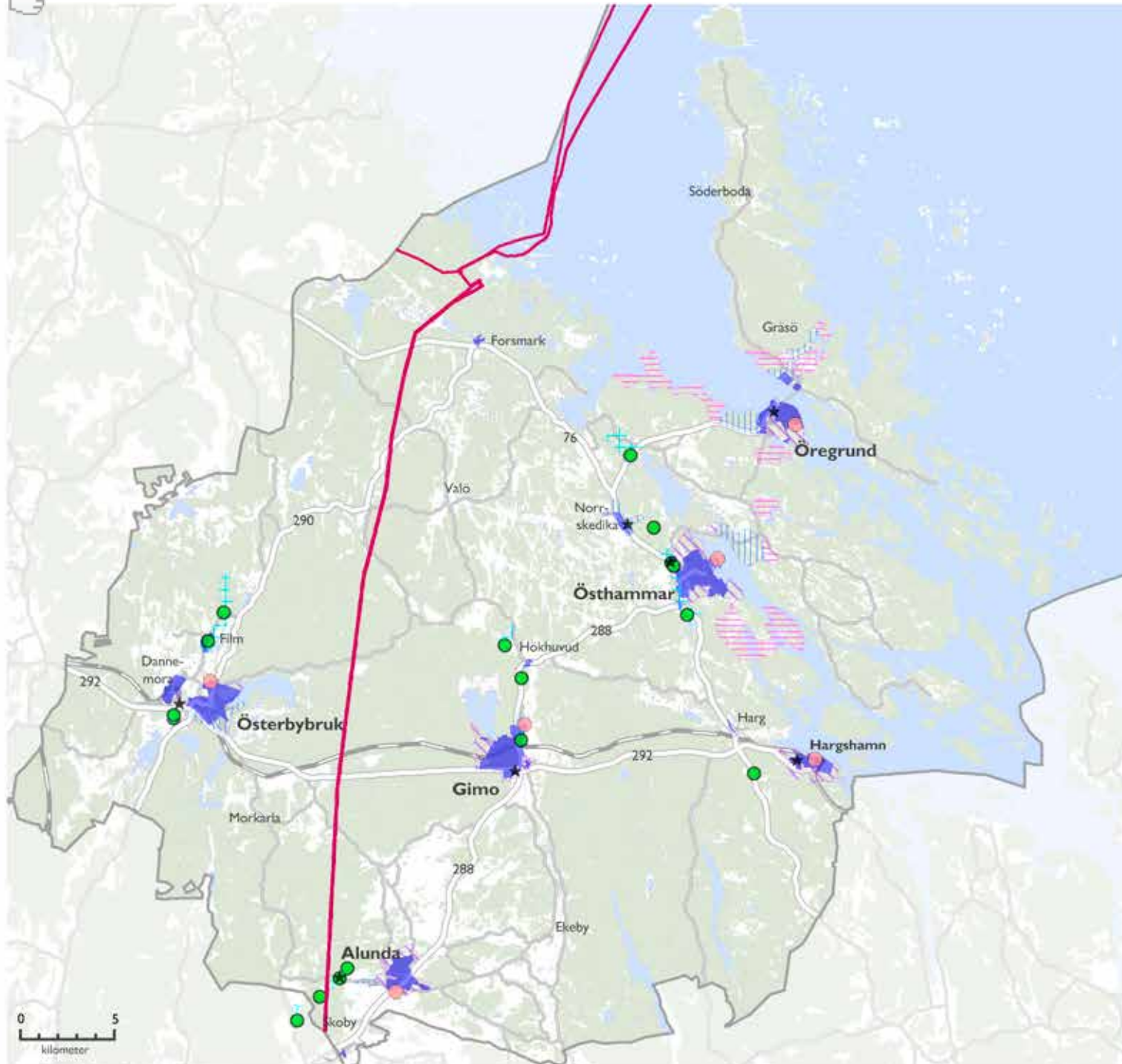
PLACERING AV TELEMASTER

Vid ansökan om bygglov för telemaster prövas även om placeringen är lämplig (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Master måste placeras med hänsyn till landskapskaraktär, trafiksäkerhet och med respektavstånd till bebyggelse. Master som är högre än 50 meter ska inte placeras närmare bostadsbebyggelse än cirka 400 meter.
- Byggnadsobjekt över 20 meter ska remitteras till Luftfartsverket och berörd flygplats inom cirka 60 kilometer.

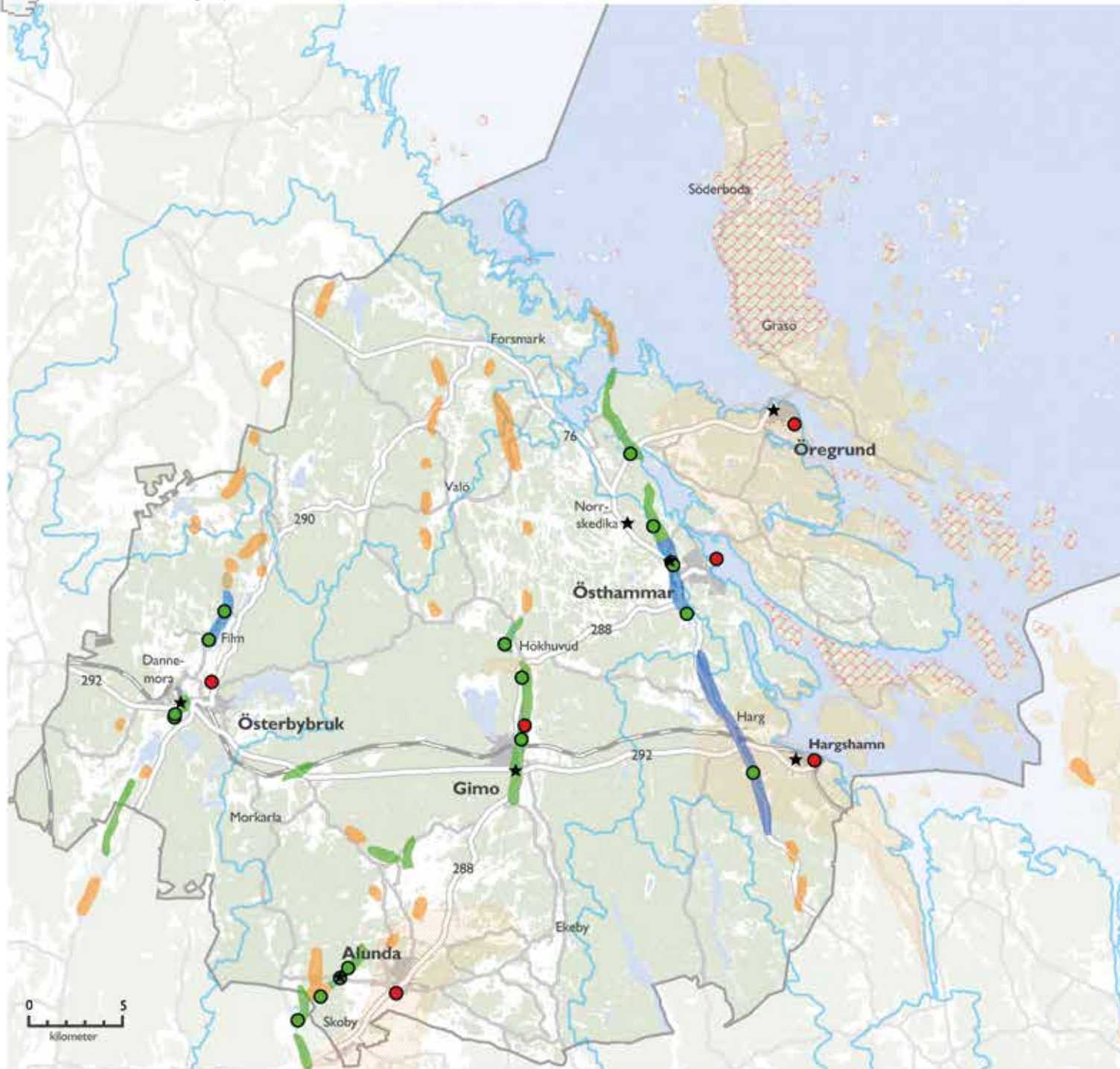
Teknisk försörjning VA/EI

Teckenförklaring

- ★ Vattenverk
- Råvattentäkt
- Reningsverk
- ▤ Vattenskyddsområde
- VA-område befintligt
- ▨ VA utveckling prio 1
- ▧ VA utveckling prio 2
- ▩ VA utveckling prio 3
- EI, stamnätsledning

Grundvattentillgångar och kommunalt uttag

Teckenförklaring

- ★ Vattenverk
- Råvattentäkter
- Reningsverk
- ▭ Vattenskyddsområde
- ▨ Kapacitet i berggrunden tämligen god
- ▧ Kapacitet i berggrunden mindre god
- Grundvatten i jordlager stor mängd
- Grundvatten i jordlager måttlig mängd
- Grundvatten i jordlager liten mängd
- ▭ Avrinningsområde

Vatten och avlopp

En förutsättning för all bosättning är att det finns tillgång till rent vatten och att avlopp kan ordnas på ett säkert och ändamålsenligt sätt. Vatten och avlopp (VA) är en stor del av samhällsplaneringen.

Kommunala ledningsnät för vatten och avlopp finns i alla större tätorter och i Norrskedika, Hökhuvud, Hargshamn och Gräsö kyrkby. Huvuddelen av fastigheterna i dessa orter är anslutna till ledningsnäten. I Harg och Skoby finns kommunala avloppsnet, men ingen kommunal vattenförsörjning. Några orter har privata gemensamhetsanläggningar för VA, till exempel Forsmark och Skoby.

KOMMUNAL AVLOPPSRENING

Flera av de kommunala avloppsreningsverken byggdes under 1960- och 1970-talet. Upprustning sker regelbundet och vid behov. De är sammanlagt dimensionerade för 20 600 personekvivalenter (pe). För alla tätorter finns möjlighet till ökad anslutning. Kartan på sid 79 redovisar befintliga områden med kommunalt vatten och avlopp och ett förslag till prioriteringsordning för fortsatt utbyggnad. Prioriteringarna är hämtade från kommunens VA-strategi.

Recipients för det renade avloppsvattnet är Östhammarsfjärden (Östhammar), Olandsån (Gimo), Foghammarsån (Alunda), Nerån-Film-sjön (Österby-Dannemora), Hargsviken (Hargshamn) och Öregrundsgrepen (Öregrund).

DAGVATTENHANTERING

I de flesta tätorter med kommunala VA-system finns separata ledningsnät för dagvatten. Dagvattnet avleds direkt till närliggande recipients. En aktuell strävan är att utveckla system för lokalt omhändertagande för att fördröja och reducera dagvattenmängderna och avlasta recipientserna från de föroreningar som följer med dagvattnet.

Avloppsreningsverkens kapacitet 2013

	Kapacitet	Anslutna
Alunda	2 000 pe	927 pe
Gimo	6 000 pe	2 311 pe
Hargshamn	600 pe	280 pe
Öregrund	3 900 pe	3 055 pe
Österbybruk-Dannemora	3 400 pe	1 756 pe
Östhammar	4 700 pe	3 861 pe

pe = personekvivalenter

KOMMUNAL DRICKSVATTENFÖRSÖRJNING

De kommunala vattenledningsnäten försörjer 70 procent av kommunens invånare och baseras i huvudsak på grundvatten. Större grundvattenförekomster finns i kommunens grusåsar. Dessa är från öster räknat Börstilsåsen, Olandsåsen i stråket Skogshall-Stavby-Sidbygden samt Vattholmaåsen (se karta sid 76).

Tillgången på dricksvatten är måttlig i tätorterna Alunda, Öregrund och Österbybruk, men kapaciteten räcker för nuvarande befolkningsunderlag. I Öregrundsområdet kan grundvattentillgångarna möjligen förstärkas genom konstgjord grundvattenbildning, men förutsättningarna är inte ordentligt utredda.

Vattentäkterna för Östhammars tätort ger tillräckliga vattenmängder, men det finns inga stora uttagsmarginaler. Det finns inte heller någon reservvattentäkt. Om folkmängden ökar kommer fler vattentäkter att behövas.

För att skydda vattentäkter finns vattenskyddsområden med restriktioner för vad som får göras. Åtta av kommuns elva vattentäkter (se karta) har ett vattenskyddsområde (2015). I några fall behöver föreskrifterna för skyddsområdena uppdateras eftersom de inrättades före år 1980.

NATIONELLA MÅL

Miljökvalitetsmålen:

- God bebyggd miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans och levande kust och skärgård

LOKALA MÅL

Utsläpp av fosfor från kommunala reningsverk ska med god marginal ligga under gällande gräns- och riktvärden.

Alla kommunala vattentäkter ska ha skyddsområde.

Alla vattentäkter med skydds-föreskrifter antagna före 1980 ska uppdateras.

III • TEKNISK FÖRSÖRJNING

ÖVERSIKT – REGLER FÖR AVLOPP OCH DRICKSVATTEN

Enligt miljöbalken ska avloppsvatten tas om hand så att inte olägenhet för hälsa eller miljö uppstår. Utsläpp av näringsämnen från avlopp bidrar till övergödning av sjöar och hav. Bristfällig hantering kan också leda till spridning av smitta.

Kommunens ansvar för att ordna vatten och avlopp regleras i Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) och förtydligas i Allmänna bestämmelser för användande av Östhammars kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggningar (ABVA).

Anläggningslagen innehåller regler för gemensamma avloppsanläggningar. Regler för enskilda avlopp finns i förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Dricksvatten som förmedlas via ett ledningsnät ska uppfylla kraven i bland annat Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten.

Skyddsområden med föreskrifter och vattendomar måste även upprättas för övriga kommunala vattentäkter, ett arbete som pågår.

Tabellen nedan redovisar kapacitet, aktuellt uttag och utvecklingsstrategier för den kommunala dricksvattenförsörjningen. Teoretiskt tillgänglig kapaciteten har beräknats med utgångspunkt

från tillåtet medeluttag per dygn enligt vattendom, omräknat till personekvivalenter (liter per person och dygn) med en tätortsanpassad faktor (se tabellfot).

Teoretisk kapacitet kan inte redovisas för de kommunala vattentäkter som saknar tillstånd i vattendom.

Vattenverkens kapacitet, aktuella uttag och utvecklingsstrategier

	Kapacitet (tillstånd VD)	Uttag	Utvecklingsstrategier
Alunda	2 215 pe	2 215* pe	Etablera en ny råvattentäkt och en reservvattentäkt. Dricksvattenprocess anpassas till råvattenkvalitet och kvantitet.
Film och Norråsen	-	128 pe	Se Österbybruk
Gimo	2 767 pe	2 607 pe	Etablera en ny råvattentäkt och en reservvattentäkt.
Hargshamn	-	270 pe	Ansöka om tillstånd (VD), skapa vattenskyddsområde med vattenskyddsföreskrifter och etablera en reservvattentäkt.
Hökhuvud	-	98 pe	Ansöka om tillstånd (VD) skapa vattenskyddsområde med vattenskyddsföreskrifter och etablera en reservvattentäkt.
Norrskedika	-	173 pe	Ansöka om tillstånd (VD), skapa vattenskyddsområde med vattenskyddsföreskrifter och etablera en reservvattentäkt.
Öregrund	2 478 pe	1 755 pe	Uppdatera vattenskyddsföreskrifterna och etablera en reservvattentäkt.
Österbybruk	-	2 475 pe	Ansöka om tillstånd (VD) skapa vattenskyddsområde med vattenskyddsföreskrifter och etablera en reservvattentäkt.
Östhammar	6 000 pe	4 653 pe	Etablera en reservvattentäkt. Uppdatering vattenskyddsföreskrifter pågår.

pe = personekvivalenter VD = vattendom - = vattendom saknas

* under längre torra perioder förekommer överexploatering av befintliga råvattentäkter

Faktor använd för omräkning av tillstånd enligt vattendom till personekvivalenter: i Alunda 238, i Gimo 470, i Öregrund 280 och i Östhammar 218.

GRUNDVATTEN

Dricksvattenförsörjningen i kommunen sker huvudsakligen via grundvatten. Störst grundvattentillgångar finns i anslutning till kommunens sandavlagringar, framförallt i Börstilsåsen, men även i Olandsåsen i stråket Skogshall-Stavby-Sidbygden och Vattholmaåsen. I kustområdet där jordtäcket som regel är tunt förekommer grundvatten framförallt i berggrunden.

I vissa delar av kustområdet och i ett område runt Alunda är vattentillgångarna i berggrunden begränsade (se karta sid 76). Det finns också områden med salthaltigt grundvatten, lämningar från perioden då hela Uppland var täckt av hav. Risken att stöta på salt vatten är störst i kustnära områden och i djupa, borrade brunnar. Om uttaget av grundvatten överstiger tillflödet kan det i dessa områden leda till att saltvatten tränger in i brunnarna.

Grundvattnets karaktär påverkas av berggrund och jordarter. Som regel är grundvattnet i kommunen kalkrikt och på många ställen förekommer också halter av järn och mangan. Halterna innebär inte några hälsorisker, men kan ge tekniska problem i vattenförsörjningssystemen.

ENSKILD VATTEN- OCH AVLOPPSHANTERING

Ungefär 7 000 fastigheter inom kommunen har enskild vatten- och avloppshantering. Vattenförsörjningen sker som regel via borrade brunnar. Kvaliteten på, och utformning av avloppsanläggningarna varierar.

Inventering av befintliga enskilda avlopp pågår. I samband med inventeringen ställs krav på åtgärder för de avlopp som inte följer dagens krav. Inventeringsområden prioriteras utifrån närheten till känsliga vattenförekomster och där problem ur hälsoskyddssynpunkt uppkommit eller sannolikt kan uppkomma. Bristfälliga avlopp kan sprida smitta till intilliggande dricksvattenbrunnar eller till vatten där människor vistas eller badar. Utsläpp av näringsämnen från enskilda avlopp bidrar också till övergödningen av vattendrag, sjöar och hav (se karta sid 84 där vattenstatus styr högre krav).

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Bebyggelseutvecklingen måste anpassas efter möjligheterna att skapa en långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning och en säker hantering av avloppsvatten. Vattenförsörjningen ska prioriteras framför andra typer av resursutnyttjande inom områden som är viktiga för dricksvattenförsörjningen. Bebyggelseutvecklingen måste också ske med hänsyn till grundvattentill-

gångarna och får inte orsaka kvalitetsförsämringar. Två av kommunens grundvattenområden, Ed och Börstil, har bedömts ha otillfredsställande kemisk status. Det innebär att åtgärder måste sättas in för att nå god status.

Områdesbestämmelser med tillståndsplikt för vattentäkt ska upprättas för kustområdet där vattentillgångarna är knappa. Tillståndsplikt för vattentäkt ska även upprättas inom andra områden där brist på dricksvatten råder eller kan befaras uppkomma. På dessa platser ska även en dagvattenpolicy med inriktning mot lokal infiltration upprättas.

Ny bebyggelse inom de kommunala verksamhetsområdena ska anslutas till kommunalt vatten och avlopp. Kommunen ska sträva efter lokalt omhändertagande (LOD) av dagvatten med målet att uppnå en hållbar dagvattenhantering.

Även i tätortsnära utvecklingsområden ska kommunalt vatten och avlopp prioriteras, särskilt i områden nära havet. Befintliga och prioriterade områden för utveckling av kommunalt vatten och avlopp redovisas på kartan Teknisk försörjning/VA, sid 75. Prioriteringarna har gjorts i Strategi för vatten och avlopp i Östhammars kommun.

Högst prioritet har utbyggnad i områden som berörs av färdiga detaljplaner och program.

En utbyggnad har redan påbörjats i vissa av de högst prioriterade områdena, till exempel i Öregrund.

I klassen prio 2 finns tätortsnära landsbygd, redovisad som LT i mark- och vattenanvändningskartan. Vid Öregrund och Östhammar ingår tätortsnära fritidshusområden där en fortsatt permanentning skapar behov av samlade VA-lösning, om möjligt med kommunal anslutning.

Även klassen prio 3 innefattar tätortsnära fritidshusområden längs kusten där bedömningen är att de kan omvandlas för helårboende om kommunal VA-anslutning utvecklas, eller som alternativ samlade VA-lösningar med gemensamt vatten och källsorterat avlopp. Detta behöver i så fall regleras med juridiskt bindande bestämmelser, i detaljplan eller tilläggsbestämmelser till befintliga planer.

Inventering av enskilda avlopp i områden som ligger runt Östhammarsfjärden-Granfjärden och Sandikafjärden-Hargsviken pågår. Fjärdarna är känsliga, har redan en hög näringsbelastning och en ekologisk status som kräver åtgärder vilket gör det angeläget att bristfälliga avlopp åtgärdas. Delar av bebyggelsen runt de känsliga fjärdarna ligger i områden som på längre sikt kan prioriteras för utbyggnad av kommunalt VA.

III • TEKNISK FÖRSÖRJNING

LÄS MER

- Små avloppsanläggningar. Handbok till allmänna råd (2008)
- Strategi för vatten och avlopp (2012)
- Avloppsguiden

Hållbara och långsiktig VA-lösning måste alltid utredas vid etablering av bebyggelse som inte bedöms kunna anslutas till kommunalt VA. Källsorterat avlopp ska prioriteras. Etablering av ny, sammanhållen bebyggelse ska utvecklas med gemensamt vatten och källsorterat avlopp och vatten- och avloppsfrågorna ska regleras i detaljplan. Utsläpp till vattenrecipient från enskilda eller gemensamma avloppslösningar ska styras bort från de mest belastade områdena i innerskärgården.

Genom att prioritera källsorterat avlopp utanför det kommunala verksamhetsområdet ökar möjligheterna att återvinna näringsämnen. Eget omhändertagande ska ersätta latrinhämtning.

KÄLLSORTERING AV AVLOPPSVATTEN

Källsortering av avloppsvatten innebär att toalettavfall separeras från avloppsvatten som kommer från bad, disk och tvätt.

Toalettavfall innehåller stora mängder näring som lättare kan återanvändas från separerade system.

Exempel på lösningar är vakuumtoaletter och torrtoaletter av olika slag, men även spolande toaletter kopplade till en sluten tank.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Bebyggelseutvecklingen ska styras av tillgången på dricksvatten.
- Befintliga och potentiella kommunala vattentäkter ska skyddas med förordnanden och skyddsföreskrifter.
- Kommunalt VA ska utvecklas i tätorts-nära lägen med högt bebyggelsestryck.
- Nyttillkommande bebyggelse i serviceorter och tätorter med kommunalt VA-nät ska i första hand anslutas till nätet.
- Utanför kommunalt VA-nät får etablering av nya bebyggelsegrupper eller komplettering av befintliga bara ske om det finns långsiktigt hållbara förutsättningar för vattenförsörjning.
- Om dricksvattenförsörjning ska ske genom lokalt uttag av grundvatten bör områden och/eller tomter vara tilltagna på sådant sätt att tillräcklig grundvattenbildning sker i området/på tomten.
- Tomtstorlekar bör anpassas för att möjliggöra tillräckliga skyddsavstånd mellan vattentäkter och avloppsanläggningar (enskilt vatten och avlopp).

- God vattenstatus ska vara utgångspunkten för avloppslösningarna. Kretslopp och resurshushållning ska prioriteras.
- I områden med tätare bebyggelse kan det vara lämpligt med gemensamma anläggningar för såväl vatten som avlopp för att minska risken för smittspridning. Reningen är vanligtvis bättre i en större avloppsanläggning och det är lättare att skapa skyddsavstånd.
- Omvandlingsområden ska utvecklas med hänsyn till förutsättningarna för hållbar teknisk försörjning.
- Tillståndsplikt ska införas för nya vattentäkter i områden där det råder brist på grundvatten.

FORTSATT PLANERING

- Upprätta vattenföreskrifter, vattenskyddsområden och vattendomar
- En vatten- och avloppsplan

BESLUT OM VATTEN OCH AVLOPP

Miljöbalken reglerar miljöfarlig verksamhet (MB 9 kap.). Lagen ger en kommun möjlighet att upprätta och anta särskilda föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön. Östhammars kommun har antagit och tillämpar lokala skyddsföreskrifter för bland annat utsläpp av avloppsvatten och andra aktiviteter som kan påverka yt- och grundvatten (Dnr 2001KS941).

Kommunen har även möjlighet att föreskriva anmälningsplikt för befintliga grundvattentäkter och tillståndsplikt för nyttillkommande inom angivna områden (MB 9 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- I detaljplanelagda områden krävs tillstånd för alla typer av avloppsanordningar, även sådana som enbart hanterar bad-, disk- och tvättavloppsvatten.
- För enskilda avlopp gäller hög skyddsnivå inom 300 meter från vattenförekomst, både vid kust och vid ytvatten, vilket innebär högre krav på avloppsrening.
- I detaljplanelagda områden är det förbjudet att rena avloppsvatten från vatten-toalett i en markbaserad avloppsanläggning. (Dispens kan lämnas om det går att visa att anläggningen inte skapar risk för olägenhet från miljö- och hälsoskyddssynpunkt.)
- Toaletter som ansluts till en sluten tank får ha en spolmängd på högst en liter per spolning.
- Att inrätta en förmultningstolett, eltoalett eller torrtoalett med latrinkompostering kräver anmälan.
- Följande aktiviteter som kan påverka yt- och grundvatten kräver också särskild anmälan:
 - Lagring av oljeprodukter, lösningsmedel, vägsalt och liknande produkter som kan förorena ytvattentäkt eller grundvattentäkt
 - Installation av värmepump för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten.
- I områden med begränsade grundvattentillgångar har kommunen för avsikt att föreskriva anmälningsplikt för befintliga grundvattentäkter och tillståndsplikt för nyttillkommande.

BESLUT OM DAGVATTENHANTERING

Ansvar för att ta hand om dagvatten regleras bland annat i lagen om allmänna vattentjänster (LAV). Verksamhetsområde för dagvatten ska inrättas om dagvattnet behöver avledas med hänsyn till människors hälsa eller miljön, i befintlig eller planerad samlad bebyggelse. Det ska avledas och renas eller tas omhand så att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppkommer (MB 9 kap.).

Om det av miljö- eller hälsoskäl finns behov av särskilda dagvattenåtgärder vid detaljplanering av sammanhängande bebyggelse utanför kommunalt VA-område kan kommunen kräva planbestämmelser för dagvattenhanteringen (PBL 2 kap. och 4 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Dagvattnet ska omhändertaras så nära källan som möjligt. Takdagvatten, vatten från gång- och cykelvägar och annat rent dagvatten bör avledas till angränsande naturområden, helst i många olika punkter utan att blandas med förorenat dagvatten.
- Dag- och dräneringsvatten ska inte ledas till spillvattenledning där det finns dagvattenledningar.
- Dagvattensystemet ska utformas så att skadliga uppdamningar vid kraftiga regn kan undvikas.
- Vid nyexploatering ska dagvattenlösningar utformas så att minsta möjliga flöde passerar vidare till befintliga dagvattennät. Avrinningen från en tomt eller ett markområde bör inte öka efter exploatering. Följande riktlinjer kan ge vägledning:
 - Naturlig infiltration, fördröjning och avrinning ska tas tillvara och andelen hårdgjorda ytor minimeras. Flerskiktade grönområden/-stråk, gärna med barrslag, ska om möjligt avsättas för öppen transport och infiltration. Byggnader placeras med fördel i högre och grönytor i lägre stråk
 - Där hårdgjorda ytor krävs ska avrinningen så långt möjligt ske till anslutande grönytor
 - Behovet av att avskilja föroreningar i dagvatten från vägar och parkeringsplatser ska beaktas och specifika riktlinjer och regler ska tas fram för särskilt känsliga områden, exempelvis vattenskyddsområden.
- Omålade förzinkade ytor och koppar är exempel på material som ska undvikas vid nybyggnation för att reducera tillförseln av föroreningar till dagvattnet.

III • TEKNISK FÖRSÖRJNING

VATTENSKYDDSSOMRÅDE

En vattentillgång som används, eller kan behövas för vattenförsörjning, kan skyddas genom ett förordnande om vattenskyddsområde (MB 7 kap.). Föreskrifterna för området talar om vilka regler som gäller, det vill säga vilka begränsningar i markanvändningen som krävs för att skydda vattentäkten. Både en länsstyrelse och en kommun kan inrätta vattenskyddsområden.

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Alla befintliga kommunala vattentäkter med skyddsföreskrifter äldre än 1980 ska uppdateras i en turordning där de äldsta tas först.
- Utformning och placering av ny bebyggelse, tillbyggnader eller förändringar av befintlig bebyggelse som kan beröra ett vattenskyddsområde ska ta hänsyn till skyddsföreskrifterna för den berörda vattentäkten.

AVRINNINGSOMRÅDEN I ÖSTHAMMARS KOMMUN

(Se karta sid 84)

54/55 Mellan Tämnanån och Forsmarksån

Skogsmark med mindre inslag av åker- och ängsmark och våtmark. Avrinningsområdet är långsträckt och omfattar bland annat Hällnåshalvön i Tierps kommun, men sträcker sig ned till Forsmarksån i Östhammars kommun. Endast en mindre del av området avvattnas mot kommunens kust, till Kallrigafjärden.

55 Forsmarksån

Detta sjörika avrinningsområde har sitt källområde i Florarna. Skogsmark med närmare 20 procent våtmark och en mindre andel åker- och ängsmark. Nästan alla sjöar har ingått i regleringssystemen för vattenkraft till Forsmark och Lövstabruk. Utsläpp från avloppsreningsverk sker vid Lövstabruk till Forsmarksån.

55/56 Mellan Forsmarksån och Olandsån

Ett mycket litet huvudavrinningsområde där skogsmarken dominerar. Cirka 20 procent av ytan är åker- och ängsmark. Det finns också våtmarksinslag.

56 Olandsån

Området är flackt och ån har få forsande partier. Två tredjedelar är skogsmark, resten åker- och ängsmark. Starkt påverkat av dikning. Stora arealer fuktäng eller slätterkärr har omvandlats till åker. Vattnet är mycket näringsrikt. Olandsån är recipient för kommunala reningsverk i Knutby, Gimo och Alunda (via Kilbyån), samt för reningsverk vid Sandvik Coromant AB. Åns huvudfåra är unik eftersom den inte innehåller vandringshinder för fisk.

56/57 Mellan Olandsån och Skeboån

Skogsdominerat område med inslag av åker- och ängsmark, våtmarker och sjöar. Området avvattnas via Hargsån, smådiken, direkt ytavrinning och grundvattenavrinning till kusten. Påverkat av dikning och sjösänkningar. Dämningar finns framförallt i Hargsån.

57 Skeboån

Övre delen av området, med sjöarna Vällen och Gisslaren, ligger i Östhammars kommun. Skogsdominerat med en viss andel åker- och ängsmark, samt våtmarker. Kolarmoraån bär huvudflödena från områdets delar inom Östhammars kommun till Skeboån som har sitt utlopp vid Edeboviken, Hallstavik. Sjön Vällen är reglerad.

129 Fyrisån

Fyrisån har länets största avrinningsområde och två källområden. Det östra berör Östhammars kommun, med bland annat Lillbyasjön, Filmsjön, Rastsjön och Flymyraån. Ett omfattande och komplicerat dammsystem i Österbyområdet ingår i avrinningsområdet. Det består till cirka 60 procent av skogsmark, 30 procent av åker- och ängsmark och en liten andel våtmark och sjöar. Flera av sjöarna är sänkta och/eller reglerade och ursprungliga våtmarker är omvandlade. Fyrisån fungerar som vattentäkt, recipient och kommunikationsled och har sitt utlopp i Mälarfjärden Ekoln. Ån är via Vattholmaån recipient för Österbybruks kommunala reningsverk och reningsverk från industri.

Vattenplanering

MÅLBILD 2025

Kvaliteten på yt- och grundvattnet har förbättrats med hjälp av en långsiktig strategi för verksamheter som påverkar kvaliteten i grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten. Ett välfungerande samarbete har etablerats mellan kommun, brukare, markägare och verksamhetsutövare. Vattenförsörjningen prioriteras framför annat resursutnyttjande.

Östhammars kommun har en lång kuststräcka och flera mindre sjöar och vattendrag. Det finns sju huvudsakliga avrinningsområden (se sid 82). Allt som händer inom avrinningsområdet kan påverka vattenkvaliteten.

Större delen av kommunens yta avvattnas via vattendrag som så småningom når kusten.

Undantaget är området runt Österby-Dannemora (inklusive Film och Morkarla) som via Vattholmaån och Fyrisån avvattnas till Mälaren. Delar av Uppsala, Tierps och Norrtälje kommuner ingår i avrinningsområdena i Östhammars kommun.

Kartan på sid 84 redovisar aktuell status i kommunens vattenområden. Bedömningen är att den ekologiska statusen är måttlig i flertalet av dem, enligt bedömningskriterierna i EU:s vattendirektiv. Det innebär att åtgärder måste sättas in för att nå god ekologisk status. Bland annat måste fortsatt planering och utveckling ta hänsyn till möjlig vattenpåverkan och ske på ett sätt som inte försämrar vattenkvaliteten.

SJÖAR OCH VATTENDRAG

Sjöarna är som regel grunda och naturligt näringsrika. Alla är påverkade av sjösänkningar, framförallt genomförda under 1800- och 1900-talet. Sänkningarna gjordes för att vinna mer odlingsmark, men har också en gödande effekt som påskyndar den naturliga igenväxningen.

Det syns genom att sjöarna ofta har en riklig övervattensvegetation av vass eller säv. I de grundaste sjöarna uppstår ofta syrebrist under vintern. Det kan leda till att fisk och andra vattenlevande organismer dör. Flertalet sjöar bedöms ändå ha god ekologisk status.

I de rinnande vattendragen är det ovanligt med strömmande partier. Landskapet är flackt, men bristen på strömsträckor är också ett resultat av utdikning och av att strömmande partier tagits i anspråk för att driva kvarnar och kraftverk.

Kvarnar och dammar är en del av vårt kulturarv, men blir vandringshinder för fisk och andra

vattenlevande djur i rinnande vatten. Intressena är ofta möjliga att kombinera (se sid 62).

Drygt 70 procent av vattendragens längd är påverkade av rensning, dikning, uträtning och i vissa fall av kulvertering. Effekten är att vattnet rinner av snabbare, sjöarna grundar upp och våtmarkernas utbredning minskar. Naturliga processer som fångar upp näringsämnen i vattnet får sämre möjlighet att verka, vilket innebär att större mängder näring följer med i ytvattenflödena mot havet. En snabbare avrinning påverkar också grundvattenbildningen på ett negativt sätt. Den ekologiska statusen klassas som måttlig i huvuddelen av vattendragen.

HAVSVATTEN

Havet längs kommunens kust är en del av Östersjön, ett innanhav med stort tillrinningsområde. Vattenutbytet med Nordsjön är begränsat, vilket leder till att det salta vattnet späds ut. Salthalten är lägre än i egentliga havet och avtar mot norr. De flesta vattenlevande arter mår bäst i antingen sött eller salt vatten. Det är bara ett mindre antal arter som kan fördras Östersjöns bräckta vatten. Detta gör Östersjön till en känslig marin miljö. Många arter lever på gränsen för vad de kan klara av låg eller hög salthalt, beroende på om de är söt- eller saltvattenarter.

NATIONELLA MÅL

Av Sveriges 16 miljö kvalitetsmål är nedanstående sex direkt kopplade till vatten:

- Ingen övergödning
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Grundvatten av god kvalitet
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Bara naturlig försurning

Ytterligare tre miljö kvalitetsmål kan också ha betydelse:

- Giftfri miljö
- Ett rikt växt- och djurliv
- God bebyggd miljö

LOKALA MÅL

Hushållningen med vatten ska vara vägledande för beslut i plan- och bygglovsärenden.

Biologiska och kulturella värden längs kusten, sjöar och vattendrag ska beaktas i planeringen.

Våtmarker ska skyddas, återställas och nyanläggas.

Vattenkvalitet - ekologisk och kemisk status

Teckenförklaring

Hav, sjöar och vattendrag ekologisk status

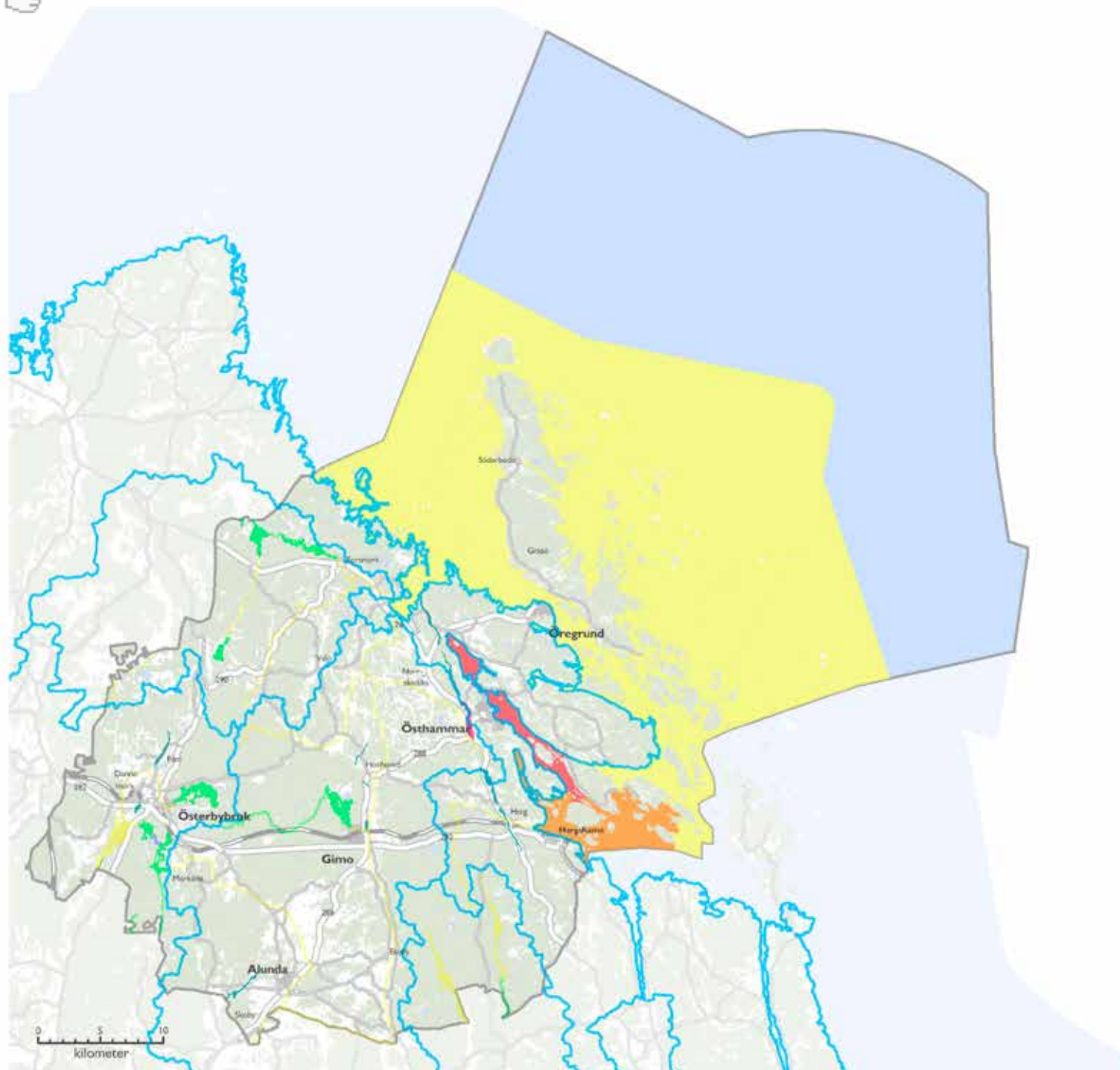
- Hög ekologisk status
- God ekologisk status
- Måttlig ekologisk status
- Otillfredställande ekologisk status
- Dålig ekologisk status

Grundvatten kemisk status

- God kemisk status
- Otillfredställande kemisk status

Avrinningsområden

- Huvudavrinningsområden (sid 82)

III • VATTENPLANERING

Det begränsade vattenutbytet med Nordsjön är i sig en stressfaktor som ytterligare spåds på genom att det finns ett stort antal föroreningskällor runt Östersjön, inte minst genom att många områden i de sydliga delarna av Östersjön är mycket tätbefolkade. Historiskt har tillförseln av näringsämnen, men också miljögifter, varit mycket stor. De södra delarna är kraftigt övergödda och under långa perioder saknas syre i bottenvattnet. Det har resulterat i bottendöd som sprider sig mot norr.

Situationen i Östhammars kustområde är i stort bättre än i de sydliga delarna av egentliga Östersjön. I vattnen längs Upplandskusten förekommer drygt ett 50-tal olika fiskarter, både salt- och sötvattensarter, exempelvis mört, löja, gärs, brax, björkna, sutare, ruda och id. Här finns även skrubbskädda, piggar, strömming och sik.

De yttre och öppnare områdena har en god vattenomsättning och förhållandevis låga näringsnivåer. Lokalt är förhållandena sämre, framförallt i innerfjärdar med låg vattenomsättning. Detta gäller exempelvis Östhammarsfjärden och Granfjärden, som utöver landhöjningen och den naturliga bakgrundsbelastningen också belastats med näringsutsläpp från bebyggelse och areella näringar under många år, så att fosfor lagrats i bottensedimenten. Dessa innerfjärdar växer igen och det finns områden med döda (syrefria) botten.

Utvecklingen är ogynnsam eftersom innerfjärdarna och grunda vikar längs kusten har en stor betydelse som lek- och uppväxtområden för många fiskarter, exempelvis sik, gös, abborre och gädda. I flera av de grunda vikarna finns kransalger, viktiga som skydd för fiskrom och yngel. Området kring Kallriga erbjuder goda uppväxtbetingelser för sik och Östhammarsfjärden för gös, abborre och gädda.

Den ekologiska statusen i en stor del av kustområdet har klassats som måttlig. Det finns även områden med otillfredsställande ekologisk status vid Galtfjärden/Hargsviken. Östhammarsfjärden/Granfjärden har dålig ekologisk status. Åtgärder måste sättas in för att en god ekologisk status ska kunna uppnås i kustområdet. I vissa områden krävs kraftiga insatser.

Det finns många anspråk på kustområdet. Enligt en ny lagstiftning ska havsplaner tas fram för Sverige. Östhammars kommun ingår i den havsplan som ska tas fram för Bottniska viken. Havsplanen kommer att överlappa delar av övervakningsplanen och verka parallellt med den.

Viktiga intressen att hantera i den fortsatta havsplaneringen redovisas i kartan Havspanering. Runt totalförsvarets riksintresse Influensområde för Rotens skjutfält finns ett område med behov av särskild hindersfrihet för att Försvarsmakten ska kunna genomföra samövning med flygförband.

REGLER OM VATTENPLANERING

Alla länder i Europa arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik. Den styrs av ramdirektivet för vatten (EG/2000/60). Det vilar på två grundpelare: att värna ett naturligt växt- och djurliv i vatten och att säkerställa tillgången på rent vatten för dricksvattenproduktion. Direktivet har införts i svensk lagstiftning via miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen.

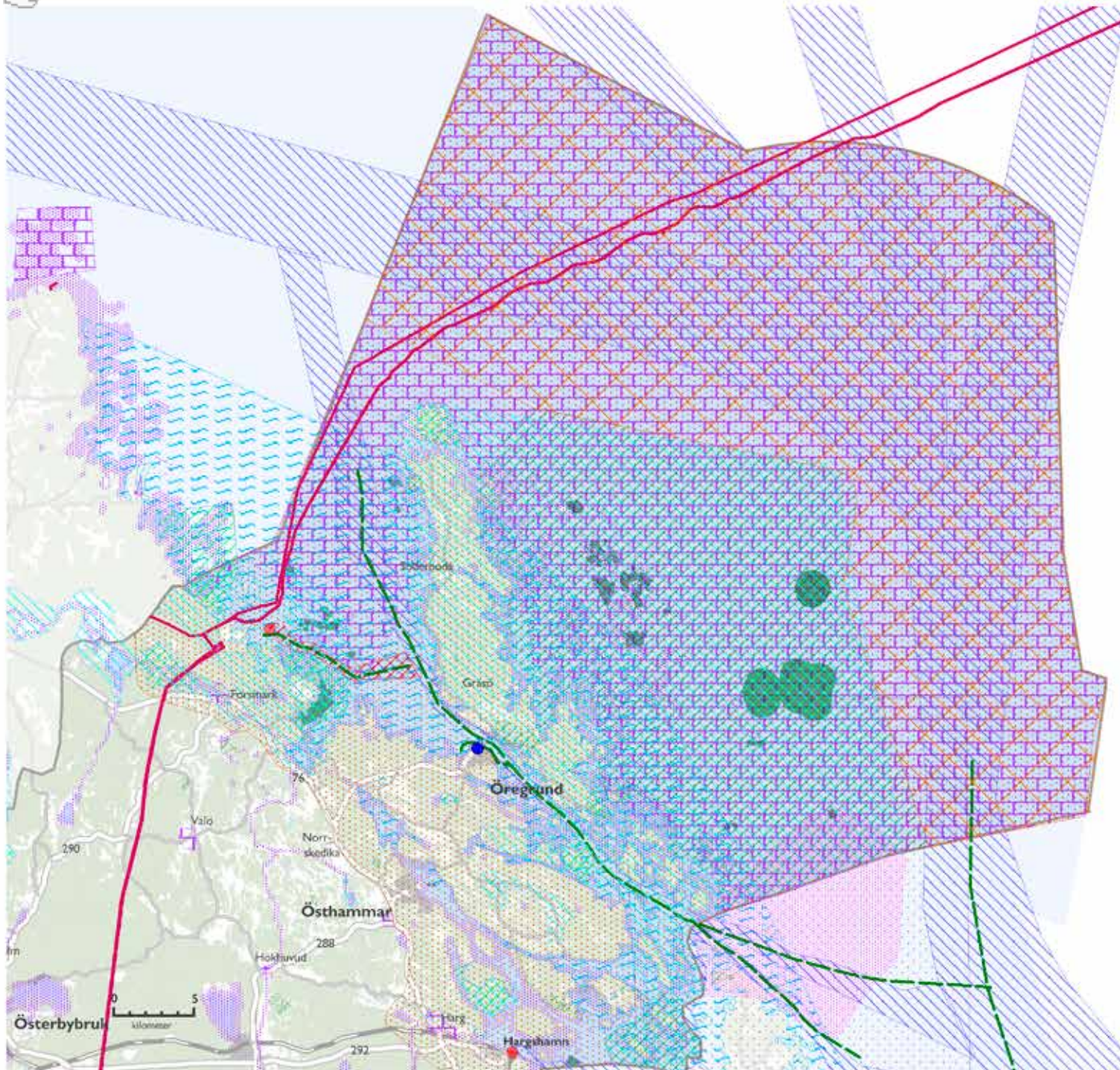
Vattendelegationerna i Sverige beslutar om miljö kvalitetsnormer för vatten. Normerna uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Alla Sveriges vatten skulle ursprungligen ha nått god status 2015. Nu gäller 2021 eller som längst 2027 för de vatten som hade otillfredsställande status 2015. Miljö kvalitetsnormerna är ett styrinstrument som den kommunala planeringen ska ta hänsyn till.

2014 antogs särskilda regler för hushållning med havsområden, med samtidiga förändringar i miljöbalken och plan- och bygglagen. En särskild förordning om havspanering (SFS 2015:400) infördes 2015. Havspaner ska upprättas för havsområdena Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Arbetet med att upprätta dessa planer pågår. Regeringen får besluta om förbud eller begränsningar för verksamhet inom ett område med havspan. Havspanerna ska ge vägledning till myndigheter och kommuner när de prövar hur ett havsområde kan användas. De kommer därmed att verka parallellt med ÖP.

LÄS MER

- Vattenmyndigheten, åtgärdsprogram för vattendirektivet
- Vatteninformationssystem Sverige, VISS
- Havspan Bottniska viken

Havsplanering

Teckenförklaring

- Sjöfartslinje
- Riksintresse farled
- Riksintresse yrkesfiske
- Riksintresse yrkesfiske hamn
- Riksintresse hamn med infart
- Riksintresse Natura 2000-område
- Riksintresse naturvård
- Riksintresse Kust- och skärgårdsområde Arkösund till Forsmark
- Naturreservat
- Djur- och växtskydd
- Strandskydd
- Landskapsbildsskydd
- Område med särskilt behov av hinderfrihet
- Influensområde för Rotens skjutfält
- El, stamnåtsledning
- Havsplan, prel. område som överlappar med kommande nationell havsplan

UTVECKLINGSSTRATEGIER

Att planera för god vattenkvalitet, tillräcklig tillgång till och en bra användning av vatten är viktig frågor för en kommun och för den kommunala planeringen. Dessa frågor behandlas i delar under Teknisk försörjning, vatten- och avloppshantering. Problemen med övergödning har skapats genom många års utsläpp av kväve och fosfor till sjöar, vattendrag och kustmiljöer. Övergödningen kan motverkas genom att avloppsvatten renas på ett tillfredsställande sätt, både i de kommunala avloppsreningsverken och i enskilda avloppsanläggningar.

Gödningseffekterna kan också motverkas genom att våtmarker skapas, eftersom våtmarkerna binder en del av den växtnäring som finns i vattnet. Viktigt är också att se till så att lantbruksföretag har tillräcklig lagringskapacitet för sin gödselhantering.

En ökning av trafik och båtliv kan också ge ökad påverkan på vattenmiljön. För att skapa förutsättningar för ett miljövänligt båtliv behövs säkra tankställen och välplanerade brygg- och hamnanläggningar. Det måste vara enkelt att lämna avfall, tömma toalettankar och tvätta/ bottenbehandla båtar på ett sätt som begränsar påverkan på vattenmiljön. En kartläggning av kommunens värdefulla marina miljöer kan ge ett viktigt underlag för miljöanpassad placering av nya båtbryggor och småbåtshamnar.

En bättre vattenkvalitet skapas bäst genom samarbete mellan offentliga och privata krafter, eftersom alla brukare, markägare eller verksamhetsutövare påverkar vattenresurserna. Kännedom om hur vattnet flödar i landskapet har stor betydelse för riskbedömning och åtgärder.

Utöver de egna utvecklingsstrategierna finns både nationella och internationella lagar och överenskommelser att ta hänsyn till. Både Vattendirektivförordningen och Havsplaneringsförordningen har betydelse för kommunens planering och utveckling.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Ta fram en fördjupad översiktsplan för kusten.
- Identifiera verksamheter som påverkar vattenkvaliteten i grundvatten, sjöar, vattendrag och hav.
- Identifiera viktiga biologiska och kulturella värden längs sjöar, vattendrag och längs kusten.
- Följa arbetet i de vattenråd som finns inom kommunen.
- Erbjuda mottagning av toalettavfall vid större hamnanläggningar.
- Skapa möjlighet att tvätta båtar på ett miljöanpassat sätt.

VATTENVÅRD OCH VATTENPLANERING

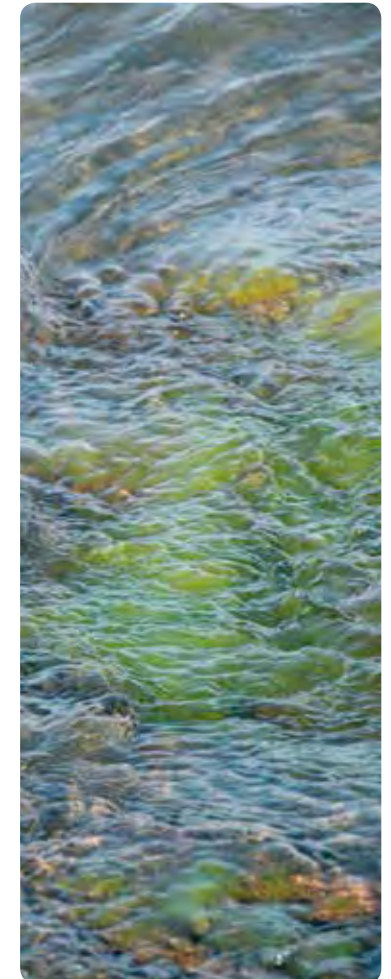
Kommunen har ansvar för att miljökvalitetsnormerna följs (MB kap. 5) och också ett ansvar för att se till så att det vid beslut om bygglov och planer finns underlag som belyser väsentliga miljökonsekvenser (MB 1 kap. och 6 kap.). Detaljplanläggning och bygglovsprövning ska bland annat ta hänsyn till möjligheterna att förebygga vattenföroreningar (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid plan- och bygglovsärenden, och annan utveckling som kan påverka vattenområden, ska hänsyn tas till påverkan på grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten.
- Påverkan på vattnets status i relation till miljökvalitetsnormerna ska alltid utredas. Det ska särskilt klargöras om en åtgärd berör grunda kustmiljöer, det vill säga för vattenvården särskilt känsliga miljöer.
- Där utredningsområde är utpekad på vattenskyddsområde ska exploatering undvikas. Vid undantag ska rätt åtgärder sättas in.
- Vattenuttag ska vara långsiktigt hållbara. För att bedöma förutsättningarna för hållbar vattenförsörjning ska vattentillgången per hektar jämföras med tätheten på bebyggelsen.
- I jordbruksbygd ska det finnas en skyddszon kring dricksvattenbrunnar gentemot plöjd mark och beteshagar.

FORTSATT PLANERING:

- En fördjupad översiktsplan för kustområdet

III • NÄRINGSUTVECKLING

Foto: My Laurell

Tillverkningsindustrin är väl representerad i näringslivet.

Näringslivsutveckling

MÅLBILD 2025

Östhammars kommun har ett livskraftigt näringsliv som skapar arbetstillfällen både för boende i kommunen och i regionen. Fler företag har valt att etablera sig i kommunen. Arbetsmarknaden är diversifierad och nya tjänsteföretag finns i både tätorterna och på landsbygden.

Det privata näringslivet svarar för cirka 70 procent av sysselsättningen i Östhammars kommun. Totalt finns omkring 2 500 företag. Av dem är huvuddelen, cirka 1 900, enmansföretag. De stora och medelstora företagen är få. Energiproduktion, tillverkning och mineralutvinning är de dominerande branscherna.

Sandvik Coromant i Gimo och Forsmarks kraftgrupp i Forsmark är kommunens två största företag. De står för nästan 40 procent av sysselsättningen i privat sektor. Ett antal medelstora tillverkningsföretag, också de med stor betydelse för utveckling och sysselsättning (20 procent) finns i Hargshamn, Öregrund, Österbybruk och Östhammar.

De mindre företagen svarar för 40 procent av arbetstillfällena inom det privata näringslivet. Flera av dessa levererar varor och tjänster till de stora och medelstora företagen. De mindre företagen är också viktiga leverantörer av tjänster till kommuninvånarna, exempelvis inom handel, bygg och andra serviceområden.

Järnmalmen har historiskt varit en viktig naturresurs i kommunen och regionens största malmfyndighet finns vid Dannemora. Driften vid gruvan återupptogs 2012, men lades ner igen 2015.

GRÖNA NÄRINGAR

De gröna näringarna har fortfarande en förhållandevis stor betydelse i Östhammars kommun. Skogar med god produktivitet finns framförallt i de inre delarna av kommunen och där bedrivs ett mer storskaligt skogsbruk. Exempel på stora skogsägare är Bergvik, Sveaskog och Hargs bruk.

I huvuddelen av kommunen ligger odlingsmarkerna som gläntor i skogslandskapet. Många lantbruksföretag äger både jordbruksmark och skogsmark och skogsbruket ger därför betydelsefulla inkomster även för jordbrukare i kommunen.

De bästa odlingsförutsättningarna finns i Alundaområdet, men det finns lantbruksföretag

spridda över hela kommunen. Strukturomvandlingen inom jordbruket har resulterat i att gårdarna blivit färre och större. Svårbrukad mark har lämnats att växa igen, men fortfarande finns en aktiv lantbrukarkår och många företag är inriktade på mjölk- och köttproduktion.

Utöver inkomster från skogsbruk klarar många lantbruksföretag sin överlevnad genom att erbjuda kompletterande tjänster, exempelvis snöröjning och landskapsvård. Det finns även ett spirande intresse för matturism i mindre skala.

Jordbruket bidrar till att upprätthålla många av kommunens landskapsvärden: landskapskaraktären såväl som viktiga natur- och kulturmiljövärden (se grönstruktur).

FISKE

Yrkesfisket har inte längre någon stor betydelse för näringsliv och sysselsättning i kommunen, men hela kuststräckan ingår i ett område av riksintresse för yrkesfiske (se sid 104). År 2014 fanns i Östhammars kommun 20 registrerade båtar för yrkesfiske och tio personer med yrkesfiskelicens. Yrkesfisket är småskaligt, kustnära och främst inriktat på fiske efter strömming, sik, abborre, gös och gädda. Öregrund fungerar som huvudhamn för fisket och där finns också ett förädlingsföretag för fisk och skaldjur.

III • NÄRINGSUTVECKLING

Vid Kustlaboratoriet i Öregrund bedriver SLU forskning om fiske och fiskbestånd. Vattenbruk med fiskodling finns inte i någon större omfattning. Liksom i resten av landet ökar fisketurismen.

TURISM

Utbudet av natur- och kulturaktiviteter i Östhammars kommun lockar många turister. Antalet gästnätter och dagbesök är över 900 000 per år (HUI). Flest kommer på sommaren och många kommer från närliggande landskap, framförallt Uppland, Stockholm, Gästrikland och Dalarna. De utländska besökarna kommer främst från Tyskland, Nederländerna och Norge. Besöksnäringarna sysselsätter drygt 500 personer.

Forsmark lockar allra flest besökare, både när det gäller affärsturism och privatturism. Många besöker kärnkraftverket och slutförvaret för låg- och medelaktivt radioaktivt avfall (SFR).

De uppländska bruken är viktiga besöksmål och är utpekade som profilområden i Visit Roslagens strategi för utveckling av besöksnäringen. Här finns välbevarade, historiskt intressanta miljöer och konferensanläggningar.

Kust- och skärgårdsområdet lockar också många besökare. Det finns anläggningar som erbjuder camping och enklare former av övernattningsmen också anläggningar med hotellstandard. Det största antalet gästövernattnings sker på campingplatserna. I anslutning till anlägg-

ningarna finns möjlighet att hyra båt, kajaker, fiskeutrustning och cyklar. En hel del besökare bor också hos släkt och vänner som har fritidshus i området.

I skärgården finns många fina naturhamnar. Besökande som kommer med båt har dessutom tillgång till gästhamnar i Östhammar och Öregrund.

Exempel på årliga evenemang som lockar många är Festival Östhammar, Roslagsloppet och båtfestivalen, Badortsdagarna i Öregrund, Konstsafari, Konstpåsk, Konstveckan på Gräsö, Eldfesten i Österbybruk, Knutmasso i Gimo, Ordfestivalen i Östhammar och guidade turer och teaterföreläsningar på bruken.

UTVECKLINGSTRATEGIER

En positiv utveckling i företagen är positivt för Östhammars kommun eftersom det ger jobb och ett bra utbud av kommersiell service och tjänster. Omvänt är en positiv utveckling i Östhammars kommun positivt för företagen. Om kommunen kan erbjuda en god boendemiljö och locka till utveckling så ökar företagets kundunderlag och möjligheter att rekrytera arbetskraft med rätt kompetens. Det finns en vinst med detta och starka skäl för tät samverkan mellan kommun och näringsliv. Kommunens ambition är att efterfråga och ta hänsyn till näringslivets behov.

Målsättningen är att årligen få nya företag att flytta hit och att klättra på nationella listor som värderar villkoren för lokalt näringsliv och företagande. Det är angeläget att kommunen kan erbjuda goda etableringsförutsättningar.

Kommunen måste kunna erbjuda industrimark till både nya och befintliga företag, det måste finnas detaljplanerad mark för handelsverksamhet, kontor, verkstäder och övrig industri. På landsbygden är det viktigt att bebyggelseutvecklingen sker med hänsyn till lantbruksföretagens behov. I tätorterna är det viktigt att anpassa centrumutvecklingen för att skapa bästa möjliga förutsättningar för en livskraftig handel (se bebyggelseutveckling sid 29).

Östhammars kommun har ett myndighetsuppdrag gentemot en del verksamhetsutövare. Det kan i vissa fall vara svårt att på egen hand tolka lagstiftning och andra regler. Företagen ska få stöd för att sätta sig in i och förstå vad olika bestämmelser och myndighetskrav innebär på ett praktiskt plan. Östhammars kommun strävar efter att ge ett gott och korrekt bemötande i all myndighetsutövning.

Marknadsföring är en viktig del i allt företagande. Eftersom Östhammars kommun är en liten marknad och många företag är små kan samverkan ge stora fördelar. Många företag samverkar i företagarföreningar och Östhammars kommun samarbetar med dessa och/eller enskilda företag.

NATIONELLA MÅL

Tillväxtpolitikens prioriterade mål

Utvecklingsmål för areella näringar, landsbygd och livsmedel
Friluftspolitiskt mål om hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

LOKALA MÅL

Östhammars kommun ska vara en kommun med ett gott företagsklimat.

LÄS MER

- 👉 Tillväxtstrategi Östhammars kommun 2020 (2015)
- 👉 Utvecklingen av näringslivet och kompetensbehovet i Östhammar (2012)

III • NÄRINGSUTVECKLING

Foto: Visit Roslagen

Foto: Östhammars kommun

Gemensamma, utåtriktade aktiviteter kan lyfta fram kommunala värden. Värdskap och uppsökande verksamhet kan få större genomslag än annonser.

Natur- och kulturmiljövärdena har stor betydelse för att locka turister och andra besökare till kommunen. Attraktionskraften kan öka om det lokala näringslivet i samverkan med kommunen utvecklar boende, service och aktiviteter som drar nytta av dessa värden. Sådan samverkan utvecklas bland annat inom ramen för verksamheten i turistbolaget Visit Roslagen där kommunen är delägare.

Musikevenemang eller andra fritids- och kulturaktiviteter som lockar många besökare kan också förstärka den positiva bilden av kommunen och underlätta för företagets utveckling inom områden som turism, boende och handel. Nöjda kunder blir i sin tur ambassadörer för både kommunen och för de lokala företagen.

Samarbetet mellan företagen på kommunens olika orter behöver stärkas, och en vi-känsla skapas.

Visionen i den regionala utvecklingsstrategin för länet (Uppländsk drivkraft 3.0) är att Uppsala län ska bli Europas mest attraktiva kunskapsregion. Östhammars kommun kan och vill bidra, genom att utveckla det lokala företagsklimatet och delta i satsningar på att utveckla en

god infrastruktur. Detta gäller inte bara gods- och persontransporter, utan även den digitala infrastrukturen.

En bra infrastruktur stärker kopplingen till övriga regionen och möjligheterna till arbetspendling. Expansionsplanerna i Uppsala (70 000 nya jobb) och Arlanda (35 000 nya jobb) skapar stora möjligheter för Östhammars kommun.

Det är också viktigt att främja entreprenörskap och nyföretagande lokalt, bland annat genom att skapa kontaktytor mellan ungdomar och företag.

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Skapa planberedskap för ny industriell verksamhet.
- Skapa ett brett utbud av tomtmark för boende, kontor och handel i serviceorterna.
- Förbättra bemötandet mellan olika aktörer.
- Skapa nätverk och gemenskap.
- Ge stöd åt kompetensutveckling.
- Ta hänsyn till de gröna näringarna.
- Utveckla natur- och kulturmiljövärden samt boenden, service och aktiviteter riktade till besökare i samverkan mellan kommunen och det lokala näringslivet.

Social utveckling

MÅLBILD 2025

Det är tryggt att bo i Östhammars kommun. Kommuninvånarna har tillgång till utbildning och omsorg på lika villkor och av god kvalitet. Ett basutbud av samhällsservice, lättillgänglig närmatur och enklare idrottsanläggningar finns på alla tätorter. Det sammantagna serviceutbudet är tillgängligt med hjälp av väl utbyggda kollektivtrafikförbindelser mellan olika orter. Tillgången till fritidsaktiviteter och ett rikt kulturutbud som ger stimulans och social tillhörighet är god tack vare ett gott samarbete mellan kommunen, näringslivet och ett aktivt föreningsliv.

En god social utveckling i linje med nationella, regionala och lokala mål förutsätter att människor känner sig trygga och har likställda möjligheter att delta i samhällslivet. Det är viktigt att den fysiska tillgängligheten är god, även för personer med funktionsvariationer.

Exempel på trygghetsskapande faktorer är att det finns tillgång till samhällsservice av god kvalitet, i form av vård, omsorg och utbildning. Lika viktigt är samhällsklimatet, det vill säga att människor behandlar varandra med respekt och upplever att de har möjlighet att påverka samhällsutvecklingen.

Östhammars kommun har en väl utbyggd samhällsservice. På alla serviceorter finns tillgång till särskilda boenden, barnomsorg och grundskolor. Oavsett boendeort har alla kommuninvånare också möjlighet att få stöd i sitt eget hem via hemtjänst och/eller hemsjukvård. En viktig

utgångspunkt för kommunens stödinsatser är att bemötandet ska vara respektfullt. Stöd och omsorgsverksamheten ska utgå från individens behov. Även undervisningen ska ske på ett individanpassat sätt.

Både barnomsorg och skola arbetar med attitydfrågor och ett aktivt arbete pågår med att förebygga och motverka mobbning. Attitydfrågor diskuteras också regelbundet på alla kommunens arbetsplatser. Östhammars kommun är finsk förvaltningskommun vilket innebär att den finsktalande befolkningen har rätt att använda finska i kontakterna med kommunen. Kommunen ska erbjuda förskoleverksamhet och äldreomsorg på finska till dem som har sådana önskemål.

Tydlig information om viktiga beslutsprocesser, och etablerade kanaler för den som vill ställa frågor till politiker eller lämna förslag och syn-

punkter, är exempel på åtgärder som syftar till att stärka människors möjligheter att få inflytande och påverka den lokala utvecklingen. Andra initiativ är möjligheterna för invånarna att bilda lokala utvecklingsgrupper eller delta i/nominera representanter till kommunala pensionärsrådet, rådet för funktionsnedsatta och kommunens ungdomsråd.

Av stor betydelse för folkhälsan är att det i Östhammars kommun finns särskilt goda förutsättningar för aktiviteter i naturen. Här finns lättillgänglig natur, men också storslagen natur som erbjuder möjligheter till jakt, fiske, båtliv, vandring, skidåkning, skridskoåkning, fågelskådning och bad.

Det finns också ett rikt utbud av fritidsaktiviteter. Föreningslivet spelar en viktig roll för utbudet inom både fritids- och kulturområdet. En stor del av kommunens kultur- och fritidssatsningar kanaliseras till olika föreningsaktiviteter. Många av de samlingslokaler och sport- och fritidsanläggningar som finns i kommunen drivs av föreningar med kommunalt stöd. Biblioteken som finns i alla serviceorter fungerar också som viktiga mötesplatser för kultur och folkbildning.

Den fysiska planeringen och kommunens arbete med miljöfrågor har betydelse för både invånar-

NATIONELLA MÅL FÖR:

- Folkhälsa
- Jämställdhet och jämlikhet
- Funktionshinder
- Integration

KRAV PÅ SOCIAL HÄNSYN

- Enligt plan- och bygglagen ska planeringen av mark och vatten främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden.
- Miljöbalkens portalparagraf innehåller också krav på socialt långsiktig och god hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön.
- Enligt socialtjänstlagen ska socialnämnden medverka i samhällsplaneringen vid utformningen av bostadsområden, offentliga lokaler, kommunikationer med mera.

III • SOCIAL UTVECKLING

LOKALA MÅL

Östhammars kommun ska vara en attraktiv kommun där befolkningen trivs och kontinuerligt ökar.

Barn och unga ska ges goda förutsättningar att möta framtidens utmaningar.

Kommunens stöd- och omsorgs verksamhet utgår från individens behov och värdighet.

Kommunen har ett gott bemötande och hög tillgänglighet.

Invånarna upplever ökade förutsättningar för delaktighet i kommunala verksamheter och beslut.

Den finskspråkiga minoritetens möjligheter att bevara sitt språk och få inflytande säkerställs genom åtagandena som följer av kommunens roll som finsk förvaltningskommun.

nas trygghet och folkhälsan. Strävan är att skapa sunda och säkra inomhus- och utomhusmiljöer. Viktiga redskap är kommunens egna miljömål, samhällets lagstadgade krav på tillgänglighet och kommunens egen tillgänglighetspolicy.

UTVECKLINGSSTRATEGIER

En god livskvalitet bidrar till en god folkhälsa. Genom att reducera miljöstörningarna, bjuda in till delaktighet och inflytande, erbjuda ett tryggt boende, god barn- och äldreomsorg, utbildning av god kvalitet och fritidsaktiviteter som ger stimulans och social tillhörighet kan kommunen bidra till att skapa förutsättningar för ett gott liv.

En trygg boendemiljö skapas genom att den fysiska planeringen slår vakt om värdefulla miljöer, särskilt beaktar behoven av säkra trafiklösningar och minimerar olika miljö- och hälsorisker. En förutseende planering bidrar till att skapa god tillgång till platser i barnomsorg, skola och äldreboenden.

Alla barn och ungdomar i grundskoleåldern har skolplikt som också innebär rätt till utbildning. Ett viktigt kommunalt uppdrag är att utveckla skolverksamhet och skolmiljöer på ett sätt som passar alla individer. Moderna och stimulerande lärmiljöer ska utvecklas för att nå en ökad måluppfyllelse och en trygg och likvärdig skola och förskola. Arbetet ska bedrivas utifrån viktiga samhälleliga mål för jämställdhet, jämlikhet

Foto: Östhammars kommun

Foto: Camilla Andersson

Foto: Östhammars kommun

och integration. Tillgången till gymnasie- och vuxenutbildning har hög prioritet för att stimulera unga människor till fortsatta studier – en viktig framtidsfaktor.

Föreningslivet har en central roll i arbetet med att skapa en meningsfull fritid. Medborgarnas intressen och engagemang formar vilka aktiviteter och verksamheter som finns tillgängliga för olika åldersgrupper. Genom samverkan och dialog med föreningslivet kan kommunala resurser

för kultur- och fritidsaktiviteter kanaliseras på ett sätt som ger bästa möjliga utbyte för alla. En tillgänglig biblioteksverksamhet skapar förutsättningar för att tillgodose invånarnas behov av bildning, eget skapande och kreativa möten.

Kommunen kan genom sin planering också bidra till att skapa förutsättningar för både föreningsdrivna och individuella aktiviteter genom att prioritera rätt anläggning på rätt plats. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt

III • SOCIAL UTVECKLING

behoven av extra satsningar för att ge människor med begränsade ekonomiska resurser eller funktionsvariationer möjlighet att komma ut i naturen. Lättillgänglig närmatur och enklare idrottsanläggningar, till exempel gräsplaner och promenadstråk, ska finnas i alla serviceorter.

Specialanläggningar kan inte finnas överallt, men ska kunna nås från alla orter med kollektivtrafik. I Gimo finns förutsättningar för att utveckla ett större sport- och fritidsområde i anslutning till gymnasiet och befintliga sportanläggningar. Gimo är med sitt läge mitt i kommunen lätt att nå med buss.

Kultur- och fritidsaktiviteter är tillväxtfaktorer. Genom att erbjuda ett rikt utbud av kultur och upplevelser ökar möjligheterna att locka nya invånare, investeringar och företag. De kulturella aktiviteterna kan bidra till att marknadsföra kommunen. Kulturen blir en dörröppnare.

LÄS MER

- ☞ Tillväxtstrategi Östhammars kommun 2020 (2015)
- ☞ Policy för tillgänglighet (2009)
- ☞ Ett jämställt län. Strategi för jämställdhetsintegrering 2014-2016 (2014)

STRATEGIER I SAMMANFATTNING

- Utveckla tillgången på fritidsaktiviteter.
- Stötta föreningsaktiviteter för olika åldersgrupper.
- Öka tillgängligheten för människor med olika former av funktionsvariationer och begränsade ekonomiska resurser.
- Tillämpa ett barnperspektiv i den fysiska planeringen.
- Arbeta utifrån strategin om jämställdhetsintegrering.
- Ta till vara kultur och fritid som bidragande tillväxtfaktorer.

Foto: Östhammars kommun

Badortsdagarna firas i Öregrund.

SOCIAL HÄNSYN

Detaljplanläggning och prövning av bygglov ska främja en från social synpunkt god livsmiljö. Den ska underlätta för människor med funktionsvariationer (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Tillgänglighetsfrågor ska beaktas vid planering av bebyggelse och infrastruktur.

Vid detaljplanläggning ska:

- allmänhetens tillgång till friluftsområden främjas, och då särskilt tillgången till tätortsnära grönområden
- stor vikt läggs vid aspekter som kan ge barn, äldre och personer med funktionsvariationer tillgång till en säker och stimulerande miljö, exempelvis lekplatser och säkra trafikmiljöer med separerade gång- och cykelstråk.

LÄS MER

- ☞ Kommunfullmäktiges prioriterade mål 2015-2018
- ☞ Äldreomsorgsplan för Östhammars kommun (2008)
- ☞ Strategi för jämställdhetsintegrering (2016)

BARNKONVENTIONEN

I den fysiska planeringen har kommunen en skyldighet att ta in barnperspektivet. FN:s konvention om barnets rättigheter antogs 1989 och det pågår en utredning kring att göra barnkonventionen till lag i Sverige.

Konventionen slår bland annat fast att barn ska räknas som fullvärdiga medborgare. Inget barn får diskrimineras och alla barn har rätt till utveckling.

Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn och varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet.

Barn med fysiska eller psykiska funktionsvariationer har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv. Barn har rätt till lek, vila och fritid.

FORTSATT PLANERING:

- Fritidspolitisk strategi
- Mångfalds- och arbetsmarknadsstrategi

IV Hänsyn till riksintressen och övriga allmänna intressen

LÄS MER

- Riksintressen - nationella värden och möjligheter (2013)

Den kommunala planeringen ska bidra till en god hushållning med olika resurser och ta hänsyn till både allmänna och enskilda intressen. Områden som har betydelse för hela landet, så kallade riksintressen, är ett allmänt intresse som ska skyddas genom god planering. Planeringen ska också bidra till att miljöförhållandena blir säkra, hälsosamma och långsiktigt hållbara.

Den här avdelningen av översiktsplanen redovisar geografiska avgränsning av olika riksintressen och kommunens intentioner när det gäller hänsyn och bevarande - rubricerat **Intentioner**.

De särskilda åtgärder kommunen har för avsikt att vidta till skydd för miljön och människors hälsa redovisas under Miljö, hälsa och säkerhet.

Åtgärder för att förhindra exploatering av värdefull jordbruks- och skogsmark, resurser som är betydelsefulla i ett nationellt perspektiv, redovisas i avsnittet om bebyggelseutveckling på landsbygd. All exploatering på landsbygd ska ta hänsyn till de areella näringarnas behov (se sid 47-51).

Riksintressen

Riksintressen är områden eller funktioner i den fysiska miljön som har betydelse för hela landet. De pekas ut i miljöbalken och kan vara av två slag: riksintresse för ett visst ändamål eller riksintresse för ett geografiskt område.

Centrala myndigheter beslutar vilka områden som är av riksintresse för särskilda ändamål, medan riksdagen beslutar om geografiska områden av riksintresse. Natura 2000-områden är också av riksintresse.

Det är bara vid ny eller ändrad markanvändning som ett område av riksintresse får praktisk betydelse. Riksintressen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada eller försvåra utnyttjandet av dem (MB 1 kap., PBL 2 kap.). Alla kommuner ska i sina översiktsplaner redovisa hur det ska gå till.

Ny eller förändrad användning av mark- och vattenområden i ett riksintresseområde måste gå att kombinera med de värden som finns i riksintresset. Där flera olika riksintressen överlappar varandra ska det intresse som bäst främjar en långsiktig hushållning ges företräde. Totalförsvaret har alltid företräde.

I Östhammars kommun finns riksintressen för följande ändamål:

- Riksintresse naturvård
- Natura 2000-områden
- Riksintresse kulturmiljövård
- Riksintresse anläggningar
- Riksintresse yrkesfiske
- Riksintresse värdefulla ämnen
- Riksintesse totalförsvaret

Det finns också ett av riksdagen beslutat geografiskt riksintresseområde:

- Riksintesse kust- och skärgårdsområde Arkösund till Forsmark (tidigare benämnt riksintesse högexploaterad kust).

På de följande sidorna beskrivs riksintressena närmare. Att bevara de värden som är representerade i riksintressena kan i många fall bidra till kommunens attraktivitet och utvecklingspotential och också till kommunens möjligheter att uppfylla nationella och lokala miljömål.

IV • RIKSINTRESSEN

Riksintresse kust- och skärgårdsområde Arkösund till Forsmark

Hela kustområdet i Östhammars kommun ingår i ett geografiskt riksintresseområde som sträcker sig från Arkösund i Östergötland och innefattar hela den uppländska kusten upp till Forsmark och Örskär. Området har tidigare benämnts riksintresse högexploaterad kust.

Riksintresset gäller de natur- och kulturmiljövärden som finns längs kuststräckan, men ska inte hindra utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet, och inte heller av anläggningar som behövs för totalförsvaret (MB 4 kap. 1-2, 4 §§).

Inom området gäller, förutom att natur- och kulturmiljövärdena inte påtagligt får skadas, särskilda regler för fritidsbebyggelse. Fritidsbebyggelse ska bara få komma till stånd som kompletteringar till befintlig fritidsbebyggelse. Om det finns särskilda skäl kan fritidsbebyggelse som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov tillåtas. Särskilda restriktioner gäller för industrianläggningar som omfattas av regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken.

INTENTIONER

Tidigare lagstiftning gav kommunen ett ansvar för att tydliggöra gränserna för riksintresset. Det har skett genom beslut i Östhammars kommun-

fullmäktige. Riksintresset har avgränsats som området öster om väg 76 när det gäller handläggning av ärenden om bygglov och detaljplan. En grov avgränsning redovisas i karta på sid 99. Värdena i riksintresset bidrar på ett väsentligt sätt till Östhammars kommuns attraktionskraft.

Beteckningarna S och BT i mark- och vattenanvändningskartan redovisar områden för fortsatt bebyggelseutveckling i befintliga tätorter och småorter inom riksintresseområdet. Utvecklingen ska ske med hänsyn till natur- och kulturmiljövärden och möjligheterna att skapa hållbara system för vatten- och avloppshantering, se sid 34-36.

Det ska även finnas möjlighet till fortsatt bebyggelseutveckling på landsbygden inom riksintresseområdet. Förutsättningar och villkor redovisas på sid 49. Utvecklingen ska i första hand ske i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper, med hänsyn till natur- och kulturmiljövärden och möjligheterna att ordna hållbara system för vatten- och avloppsförsörjning. Endast enstaka kompletteringar av fritidsbebyggelse kommer att tillåtas. Förutsättningar och villkor redovisas på sid 50.

Fortsatt utveckling kommer att tillåtas i befintliga områden för störande verksamheter kring Forsmarks kärnkraftverk och hamnen i Hargs-

hamn, i områden som avgränsats med beteckningen VI i kartan över framtida mark- och vattenanvändning, se även sid 31 och 33. Eventuell påverkan på natur- och kulturmiljövärdena i riksintresseområdet ska alltid utredas och konsekvensbedömas för tillkommande verksamheter. Se även riksintresse anläggningar, sid 104.

RIKSINTRESSE KUST- OCH SKÄRGÅRDSOMRÅDE ARKÖSUND TILL FORSMARK

Exploatering och andra ingrepp i miljön får bara komma till stånd om de kan genomföras utan att påtagligt skada natur- och kulturmiljövärdena i området. Begränsningar gäller för fritidsbebyggelse och för nyetablering av stora och miljöstörande industri- anläggningar (MB 4 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Riksintresset har av Östhammars kommun tolkats som området öster om väg 76 när det gäller handläggning av ärenden om bygglov och detaljplan.
- Enstaka tillskott av hus för delårsboende tillåts endast i anslutning till etablerade fritidshusområden och med särskilda villkor (se även sid 50).
- En fortsatt utbyggnad av tätorterna och tillkommande helårsbostäder på landsbygden är förenligt med riksintresset. Påverkan på natur- och kulturmiljövärden prövas vid handläggning av planer och bygglov (se även sid 32, 57 och 64).
- Skärgårdsutveckling och etablering av allmänna anläggningar för turism och friluftsliv kan bidra till att upprätthålla eller förstärka värdena i riksintresset. Eventuell påverkan på värdena i riksintresset ska utredas vid prövning av sådana nya verksamheter.
- Kustområdet ska generellt undantas från etablering av gruppstationer för vindkraft (se även sid 73).

Foto: Camilla Andersson

På Gräsö finns ett ålderdomligt jordbrukslandskap med många välbevarade landskapselement, som till exempel denna gärdesgård.

Riksintresse naturvård och Natura 2000

Riksintresse för naturvård och Natura 2000-områden regleras i miljöbalken 3-4 kap. och av EU:s Fågeldirektiv samt Art- och habitatdirektiv. Syftet är att skydda områden mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

Berörda områden i Östhammars kommun redovisas i kartan på sid 99. Avgränsningen av riksintressena är gjord med utgångspunkt från vetenskaplig och dokumenterad kunskap om områdenas naturvärden, exempelvis en viss naturtyp, en art eller en landskapstyp. Ofta finns flera olika värden representerade i dessa som regel större, sammanhängande landskapspartier.

Syftet med Natura 2000-områden är att värna om naturtyper och livsmiljöer (så kallade habitat) för de arter som EU-länderna har kommit överens om är av gemensamt intresse för alla länder inom EU. Sverige måste se till att de naturtyper, växter och djur som finns i utpekade områden fortsätter ha en så kallad gynnsam bevarandestatus. Det innebär i stort sett att "äng ska förbli äng", att "naturskog ska fortsätta vara naturskog" och att de arter som finns där ska fortsätta leva i livskraftiga bestånd. För alla Natura 2000-områden finns en bevarandeplan. Planen beskriver området, med särskild tyngdpunkt på de utvalda naturtyperna och

arterna, samt ett långsiktigt mål för området och tänkbara hot. För att säkerställa naturvärden skyddas många Natura 2000-områden genom att staten bildar naturreservat eller skriver avtal med markägare.

I Östhammars kommun finns 18 områden som särskilt utpekats som riksintresse för naturvård. Många Natura 2000-områden (totalt 36) ingår som delområden.

FORSMARKSÅN

Är tillsammans med Florarna ett av de största myrområdena i Syd- och mellansverige. Naturskogsartade partier med rik flora och fauna samt stora friluftsvärden. Inom riksintresset ligger Natura 2000-området **BRUKSDAMMEN**, ett område med en mosaik av gammal och lövrik skog, sjö och myrar runt Bruksdammen och Svarvarån.

FLORARNA

Ett stort vildmarksbetonat skogs- och myrområde som har mycket höga värden för naturvård och friluftsliv genom sin storlek, orördhet och allmänna prägel av vildmark, samt en rik och varierad flora och fauna. Inom riksintresset ligger Natura 2000-området **FLORARNA**.

Det är Uppsala läns största Natura 2000-område i skogslandskapet. Här finns många skyddsvärda växter och djur.

FORSMARK – KALLRIGAFJÄRDEN (TVÅ DELOMRÅDEN).

Ett område med både urskog och ett betespräglad odlingslandskap av skärgårdstyp. Delar av området är av stort botaniskt och ornitologiskt värde och utgör som helhet en viktig häcknings- och rastlokal för fågel. Här finns även intressanta limniska och kvartärgeologiskt element.

Inom riksintresset ligger fyra Natura 2000-områden: **SKATEN-RÅNGSEN**. Ett område med ett stort antal huvudsakligen skogbevuxna öar som sträcker sig ut i ytterskärgården. **KALLRIGA**. Variationsrika skogs-, odlings- och marina miljöer med rik flora och kalkpåverkade våtmarker och kärr. En viktig sträckfågellokal. **STORSKÄRET**. Betesmarker som hävdats under långa tider med rik flora och rik fjärilsfauna. **FORSMARKS BRUK**. Ett skärgårdsområde med rikt fågelliv under häckningssäsong och flyttperioder.

GRÄSÖ-SINGÖMRÅDET

Ett skärgårdsområde med övergångsformer mellan brackvattenarter och helt marina arter som också är ett viktigt lek- och reproduktionsområden för många fiskarter. Den relativa orördheten ger området betydelse som referensområde. På Gräsö finns ett ålderdomligt kulturlandskap med många karaktäristiska och välbevarade landskapselement.

Foto: Camilla Andersson

Kustarun

Mostphotos.com | Leif Westling

Gullviva

Foto: Camilla Andersson

Humleblomster

IV • RIKSINTRESSEN

LÄS MER

- Riksintresse för naturvård och friluftsliv - en handbok (2005)
- Natura 2000 - handbok och vägledning

Inom riksintresseområdet ligger tolv Natura 2000-områden: **ÖRSKÅR**. En ö med många olika miljöer och ett rikt växt- och djurliv. Här finns gölgröda. Stora mängder sjö-, rov- och småfågel passerar under höst- och vårflyttningarna. **GRILLSKÄRET**. En barrskogsdominerad, småkuperad hällmarksö. **HÖGBÅDAN**. Småkuperade hällmarksöar med mycket barrskog, men också svackor med lundvegetation och öppna strandängar. **VÄSTERBÅDAN, LÅGAGRUNDET**. Öar med rik häckfågelförekomst och ett mycket viktigt rast- och ruggningsområde. Området är också viktigt för gräsäl. Samlingar på 300 individer är inte ovanligt. **HÅLLET, BLÅBÅDAN**. Öarna med rik fågelförekomst. Utöver häckande fåglar är området också viktigt för fåglar som rastar under flyttningen eller ligger och ruggar. **ÖSTER-MÖRTARÖ**. Ett småbrutet, levande och ålderdomligt jordbrukslandskap med betade havsstrandängar och gott om hamlade träd. **GRÄSÖ GÅRD**. Ett småbrutet landskap med omväxlande skogs-, betes- och åkermark med långvarig hävd, kalkrik jordmån och rik flora. **ERIKSDAL – LÖNNHOLMEN**. Ett mycket välbevarat och för skärgården representativt kulturlandskap med rik kärlväxtflora och många hotade arter av svampar och fjärilar. **SUNDSÅNG**. Ett mycket välbevarat och för skärgården representativt kulturlandskap med rik flora. **IDÖN**. Ett ostört skärgårdslandskap med gamla skogar

som delvis är kulturpåverkade. Stora delar betas än idag: hällmarkstallskog, lövängar och havsstrandängar. **RÄVSTEN**. Ett mycket välbevarat och för skärgården representativt kulturlandskap med rik flora och rik fauna, bland annat många sällsynta fjärilar. **HOVÖN**. Öar med örtrik, betespåverkad skog och ett småbrutet jordbrukslandskap.

ASSJÖSJÖN

Limnologiskt och botaniskt värdefull sjö av stort vetenskapligt intresse.

FAGERÖN – SANDIKAFJÄRDEN

Ett lågexploaterat område med stora vetenskapliga och ekologiska värden. Här finns en mångfald av naturtyper, en tilltalande landskapskarakteristik med rik flora och fauna. Inom riksintresset ligger Natura 2000-området **FAGERÖN** som innefattar anslutande havsfjärdar med öar.

ANDERSBY ÄNGSBACKAR

Ett av Upplands största sammanhängande skogs- och hagmarksområden med ett stort inslag av ädla lövträd och aktiv betesdrift. Här finns en rik fauna med cirka 50 fjärilsarter och flera hotade fågelarter. Inom riksintresset ligger Natura 2000-området **ANDERSBY ÄNGSBACKAR**. Dannemoräsjön som är en fin fågelsjö ingår.

GRUNDSJÖN – ÄPPELSJÖN

Området har en mångformig natur med stort inslag av våtmarker och rik flora och fauna. Myrkomplex av betydelse för hela regionen. Inom riksintresset ligger ett Natura 2000-område, **GRUNDSJÖN** med många våtmarks- och vegetationstyper. Ett tillhåll för många fågelarter, exempelvis tjäder.

VÄLLENOMRÅDET

Ett mycket variationsrikt landskap som också har höga värden för friluftslivet. Här finns naturskogspartier, orörda myrmarker och sumpskogar. Inslaget av ädellövträd är påfallande stort, liksom förekomsten av hotade växter och fåglar. Inom riksintresset ligger fem Natura 2000-områden: **MÄSSMYRFALLET**. Äldre, lövrik barrblandskog på blockrik mark med små örtrika svackor, flera tidvis vattenfyllda sänkor, så kallade glupar, och sumpskogar. I området har mer än 50 signalarter (arter som indikerar miljöer med höga naturvärden) påträffats, varav ett stort antal är rödlistade. **MÅSJÖN**. Ett strandnära skogsparti med örtrik undervegetation och för Sverige ovanliga gräs och örter. I området finns också en rik molluskfauna. **SKRÄDDAR-MOSSEN**. Ett variationsrikt, huvudsakligen orört våtmarksområde med en mosaik av sumpskog, skogskärr och öppna så kallade topogena kärr. Fågellivet i området är rikt med trana, orre,

Riksintressen naturvård

Teckenförklaring

- Natura 2000-område
- Riksintresse naturvård
- Kust och skärgårdsområde Arkösund till Forsmark

IV • RIKSINTRESSEN

pärluggla, slaguggla, skogsduva, tretåig hackspett och spillkråka. **EKBÄCKEN – JÄMNBRO-MOSSEN**. Ett område med en mosaik av medelålders till äldre, lövrik barrblandskog. Marken är bitvis blockrik. I området finns sumpskogskärr och glupar. **SNÖBOTTENKÄRRET**. Ett område med lövrika bland- och sumpskogar och en rik insektsfauna. Över 40 rödlistade skalbaggsarter har hittats här, bland dem cinnoberbaggen, Upplands landskapsinsekt.

LILLA ASPÖ

Naturbetesmark med art- och individrika växtsamhällen som gynnas av kontinuerligt bete.

ÖRVIKEN

En havsstrandäng med stark sötvattenspåverkan och mycket speciell artsammansättning.

HYTTAN

Representativ naturbetesmark med art- och individrika växtsamhällen som gynnas av bete.

EDSKÄRRET

Ett kärr med ett antal kalkhaltiga källflöden i anslutning till en rullstensås och en mycket rik flora. Kring källflödena och kärret finns också skogar med många orkidéer och andra växter och djur som är beroende av höga kalkhalter, bland annat flera ovanliga snäckarter. Inom riksintresset ligger Natura 2000-området **EDSKÄRRET**.

HALVBYGDA

Ett småbrutet odlingslandskap som fortfarande hävdas vilket ger en artrik flora.

LÅNGALMATRAKTEN

Ett för kustnära miljöer välbevarat och representativt jordbrukslandskap med många traditionella landskapselement, artrika växtsamhällen och sällsynta svamparter. Inom riksintresset ligger Natura 2000-området **LÅNGALMA**, en välbevarad bymiljö där hagmarkerna har höga biologiska värden med förekomst av ett flertal sällsynta ängssvampar och stabila förekomster av fjärilsarter som är på tillbakagång i Sverige.

KAVARÖ – BYSTADEN

Ett representativt, småbrutet jordbrukslandskap med hölador, gärdesgårdar och odlingsrösen. I naturbetesmarkerna finns artrika växtsamhällen med hävdgynnade arter. Inom riksintresset ligger ett Natura 2000-område, **KAVARÖ**. Ett område med kärlväxt-, fjärils- och svamparter typiska för betes- och slätterpräglade marker med lång kontinuitet.

SVINNÖ

Ett betespräglat hagmarksområde med ädel-lövrika partier, enebackar och öppna gläntor i barrskog. Området har en mycket rik flora med stort inslag av kalkkrävande och hävdgynnade arter.

VALKRÖR

Ett i stora delar hydrologiskt opåverkat område med många sällsynta växter, bland annat i ett odikat alkärr omgivet av en luckig örtgranskog. Inom riksintresseområdet ligger Natura 2000-området **VALKRÖR**. Ett varierat område där skogen bär spår av slätter och betesdrift.

ÖVRIGA NATURA 2000-OMRÅDEN

Utöver de områden som ligger inom riksintresse för naturvård, finns ytterligare sex Natura 2000-områden i kommunen. De ligger alla inom riksintresse för högexploaterad kust. **HARGS TALLPARK**. Ett område med grov, talldominerad barrskog på Börstilsåsen. **RAGGARÖN**. Ett småbrutet skärgårdslandskap med rik flora och fauna, bland annat många rödlistade fjärilsarter. **SJÄLGRYNNORNA**. Öar med rik fågelförekomst. Utöver häckande fåglar är området också viktigt för fåglar som rastar under flyttningen eller ligger och ruggar i området. **SJÖHAGEN**. En stor beteshage med betade strandängar vid Hargsviken. Den långa kontinuiteten i betesdriften har skapat en rik förekomst av växter och smådjur. Här häckar många vadarfåglar. **SUND**. Ett område med variationsrika öppna till halvöppna naturbetesmarker med hög artrikedom. **VERKARNA**. Ett variationsrikt kulturlandskap i aktiv hävd, med beteshagar, skogsbeten och hamlade träd. Här finns den rödlistade arten hällebräcka, och också många andra betesgynnade arter.

INTENTIONER

Riksintresseområden för naturvård innefattar värden som bidrar till rikedom av naturmiljöer i Östhammars kommun. Ambitionen är att ta till vara och upprätthålla dessa värden, ett viktigt led i arbetet med att utveckla kommunen och uppfylla lokala och nationella miljömål.

Flera riksintresseområden och Natura 2000-områden är helt eller delvis skyddade som naturreservat. I dessa fall finns föreskrifter som reglerar skötsel och markanvändning på ett sätt som syftar till att upprätthålla värdena.

De värdeområden för natur, fritid och kulturlandskap som redovisas i mark- och vattenanvändningskartan omfattar även Natura 2000-områden och riksintresseområden för naturvård som saknar skydd. I kommande arbete med att ta fram ett grönstrukturprogram (sid 61) och en fördjupad översiktsplan för kusten (sid 86) tas ställning till behoven av ytterligare skyddsförordnanden eller avgränsningar som kan behövas till skydd för dessa intressen.

Intentionen är att aktuella bevarandevärden ska prioriteras vid lovgivning eller annan handläggning av ärenden som kan påverka dessa områden, se sid 57. En restriktiv syn på ny bebyggelse gäller i riksintresset Gräsö-Singö, men undantag kan göras för allmänna anläggningar som har betydelse för turism och friluftsliv, se sid 49.

RIKSINTRESSE NATURVÅRD OCH NATURA 2000-OMRÅDEN

Områden som är av riksintresse för naturvård eller ett Natura 2000-område ska skyddas så att dessa värden inte skadas eller förstörs (MB 2-3 kap., PBL 2 kap.).

Detaljplaneläggning, tillståndsgivning eller andra åtgärder som på ett betydande sätt påverkar miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd enligt miljöbalken. Det är länsstyrelsen som prövar om en åtgärd har betydande påverkan. Åtgärder kan tillåtas om områdets naturvärden även fortsatt får en gynnsam bevarandestatus. Åtgärder i eller utanför ett Natura 2000-område som kan riskera att medföra betydande negativa konsekvenser för miljön i området tillåts inte (MB 1-3 kap., 6-7 kap., PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid detaljplaneläggning och prövning av tillståndsansökningar och bygglov kontrollerar kommunen om ett riksintresse för naturvård eller ett Natura 2000-område berörs.
- Åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i riksintresset ska konsekvensbeskrivas med avseende på områdets värden och karaktär. Möjliga alternativ ska undersökas (se även sid 57).
- All typ av verksamhet som sker inom ett Natura 2000-område ska konsekvensbedömas. Verksamhetsutövaren ska själv bedöma om det finns risk för att projektet kan skada naturmiljön och kräva tillstånd. Sökande rekommenderas att använda områdets bevarandeplan som underlag. Länsstyrelsen kan ge ytterligare råd och information. För Natura 2000-områden gäller detta även om detaljplaneläggningen i sig sker utanför området, men kan ge påverkan på arter eller livsmiljöer. Ett Natura 2000-område kan också vara skyddat med områdesskydd. Vid ny eller ändrad markanvändning krävs då dialog med och prövning av länsstyrelsen eller annan ansvarig myndighet (se även sid 57-61).

Riksintresse kulturmiljövård

Riksintresse för kulturmiljövården är ett urval av miljöer som ska representera hela landets 10 000-åriga historia, från stenålder till nutid. Områdena ska skyddas mot åtgärder som kan förstöra värdena. Områden som är av riksintresse för kulturmiljövården regleras i miljöbalken. Regler för tillämpning finns i plan- och bygglagen.

Totalt redovisas elva områden av riksintresse för kulturmiljövården. De beskrivs närmare här och finns redovisade på karta på sid 63.

Foto: Östhammars kommun

Forsmarks bruk

FORSMARK

Bruksmiljön från 1700- och 1800-talet är arkitekturhistoriskt intressant och mycket påkostad med en enhetlig bebyggelse av vallonbrukskaraktär och en unik engelsk parkanläggning. I brukets omland finns också flera gårdar och torp som tillhört bruket. Norr om Bruksdammen ligger Bystan, ett område med intressanta fornlämningar

DJURSTEN

Fyren uppfördes 1838–1839. Till fyrplatsen hör också ett fyrvaktarboställe som är byggt omkring 1860 och tillbyggt på 1920-talet, en fyrmästarbostad som är uppförd senare under 1900-talet samt ett antal mindre ekonomibygnader.

ÖREGRUND

Området omfattar Öregrunds stadskärna. Här finns en välbevarad rutnätsplan med småskalig träbebyggelse i huvudsak från 1800-talet. Kyrkan byggdes i slutet av 1400-talet.

BYGDEN NORR OM HÖKHUVUDS KYRKA

I bygden norr om Hökhuvuds kyrka finns ett flertal byar med en sedan medeltiden bevarad bebyggelsestruktur och med många välbevarade byggnader från 1700- och 1800-talet. Gravfält finns intill de flesta byarna. Det finns även rester från gruvbrytning.

ÖSTHAMMAR

Området omfattar de centrala delarna av Östhammar, samt ett område kring Gammelbygatan där staden Östhammar ursprungligen låg. Flera 1500-talsgränder och kvarter finns kvar i ursprunglig sträckning. Kyrkan är från 1600-talet och rådhuset från 1730-talet. I samband med badlivets blomstring i slutet av 1800-talet tillkom bland annat societetshus, badhus och villor med stora trädgårdar. Huvudparten av den småskaliga träbebyggelsen tillkom under 1800-talet. Den äldsta stadsplanen är från 1878 och har rätvinkliga kvarter.

SÖDERÖN

Det skärgårdspräglade odlingslandskapet på Söderön är välbevarat. Byarna har en välbevarad äldre bebyggelsestruktur och vid flera av dem finns gravfält som visar på bebyggelsekontinuitet från yngre järnålder. Sjöbodplatserna Långalma gistvall och Tuskö täppa med sina gamla timrade sjöbodar vittnar om fiskets historiska betydelse.

DANNEMORA - ÖSTERBYBRUK

Dannemora gruvor och Österby bruk är centrala minnesmärken från århundraden av bergshantering och järnframställning. Till bruksmiljön hör omfattande fördämningssystem för kraftförsörjning och i den omgivande bygden finns talrika lämningar efter äldre järnframställning.

I området finns också ett stort antal välbevarade torp och arrendegårdar och enstaka byggnader av mycket hög ålder. I området ingår Danne-mora och Films kyrkor, den förstnämnda är en av Upplands mest orörda senmedeltida kyrkor.

GIMO BRUK

Gimo bruk är en arkitekturhistoriskt mycket värdefull bruksmiljö. Bruket återspeglar arkitekten Jean Eric Rehns generalplan från 1760-talet. Herrgården, som är ett av Rehns mest betydande verk, har kvar sin ursprungliga karaktär. Gimo har också en mycket välbevarad och representativ bebyggelse från 1900-talets början. Gimo damm var en förutsättning för brukets uppbyggnad och ingår därför i riksintresset.

HARGS BRUK

Harg är en av Upplands mest välbevarade och kompletta bruksmiljöer. Bebyggelsestrukturen från 1700-talets början är välbevarad. Här finns många teknikhistoriskt värdefulla byggnader samt representativ och välbevarad bostadsbebyggelse från 1700-talet och framåt. Järnboden utmed gamla vägen mot Hargshamn bör särskilt nämnas.

VÄSBY–KÄLLBERGA–HAMMARBY SKOG

Området innehåller boplatslämningar, fossil åker, tätt liggande gravfält och ensamliggande gravar. Här finns också spår av tidigt åkerbruk

i form av röjningsrösen som tillkommit vid uppodlingen. I områdets norra del ligger en kulturhistoriskt värdefull gård, "Backas" (Väsby 8:5) med välbevarade byggnader från 1800-talets senare del.

EKEBY

Det speciella med området är dess många gravar från äldre och yngre järnåldern samt inslag av bronsåldersrösen. Det finns också betydande inslag av fossil åker. Lämningarna vittnar om de bosättningar som fanns på den tid då en havsvik sträckte sig in i landet från norr. Många av byarna har en bevarad bebyggelsestruktur från 1700-talet och flera byggnader, främst från 1800-talet, är av stort kulturhistoriskt värde.

LUNDSBOL OCH HYTTBOL

Området, som idag i huvudsak är skogbevuxet, låg under bronsåldern i ett skärgårdslandskap som var bebott av jordbrukare. Spår av odling finns vid dåtidens strandlinje (ungefär dagens 25-metersnivå). Lämningarna efter bronsåldern och järnåldern består av gravfält, ensamliggande gravar, boplatslämningar, fossil åkermark och röjningsrösen. Området kring Lundscols och Hyttbols gårdar återkoloniserades sannolikt först under medeltiden.

INTENTIONER

Riksintressen för kulturmiljövård bidrar till attraktionskraften och därmed möjligheterna till utveckling i Östhammars kommun. Områdena har betydelse för bygdens identitet, den sociala sammanhållningen och möjligheterna att utveckla besöksnäringarna. Ambitionen är att ta till vara och upprätthålla dessa värden.

Fyra av riksintressena bidrar på ett väsentligt sätt till profil och karaktär i bruksorterna Gimo och Österbybruk och kuststäderna Öregrund och Östhammar. En restriktiv hållning ska tillämpas för ny bebyggelse i anslutning till dessa miljöer. Ambitionen är att föra in varsamhetsbestäm-melser i nya detaljplaner och när detaljplaner ses över.

Kommande arbete med att ta fram ett kulturmiljövårdsprogram, fördjupade översiktsplaner för serviceorterna och för kustområdet kommer att beakta behoven av avgränsningar och skyddsbestämmelser för kulturmiljövårderna av såväl riks- som regionalt och lokalt intresse. Intentionen är att aktuella bevarandevärden ska prioriteras vid lovgivning eller annan handläggning. Tills vidare kan handläggare vid behov inleda dialoger med Upplandsmuseet och/eller länsstyrelsen för att få ytterligare vägledning.

RIKSINTRESSE FÖR KULTURMILJÖVÅRD

Områden som är av riksintresse för kulturmiljövården ska skyddas så att deras värden inte skadas eller förstörs.

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid prövning av tillståndsansökningar och bygglov kontrollerar kommunen om ett riksintresse för kulturmiljövård berörs och kan påverkas på ett betydande sätt.
- Åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljöer av riksintresse ska konsekvensbeskrivas med avseende på områdets värden och karaktär. Möjliga alternativ ska undersökas.

LÄS MER

👉 Områden av riksintresse för fisket. Finfo 2006:1 (2006)

Riksintresse anläggningar

Riksintressanta anläggningar i Östhammars kommun redovisas i kartan på sid 105. Forsmarks kärnkraftverk är ett riksintresseområde för energiproduktion och för framtida slutförvaring av kärnavfall. Här finns även ett utpekad riksintresseområde för vindbruk. Andra anläggningar av riksintresse är hamnen i Hargshamn, farleden till och hamnen vid Forsmarks kärnkraftverk, väg 288/292, järnvägen mellan Örbyhus och Hargshamn, farleden genom Öregrundsgrepen och flera större farleder utomskärs.

Överlappande riksintressen finns i kustområdet mellan natur- och kulturmiljövården, yrkesfiske, farleder, hamnar, energiproduktion och totalförvar. Vid Österbybruk löper järnvägen genom riksintresse för kulturmiljövård och ett riksintresse för värdefulla mineral.

INTENTIONER

Intresset av att skydda utpekade anläggningar från åtgärder som kan försvåra nyttjandet av dem är i linje med Östhammars kommuns intentioner för framtida mark- och vattenanvändning. Kommunens bedömning är att hamnen i Hargshamn har en stor och för kommunen betydelsefull utvecklingspotential. En övergång till sjötrafik kan även bidra till hållbar utveckling av

de nationella transportsystemen. Tillgången till farleder är en viktig förutsättning, men en fråga kommunen primärt inte förfogar över.

Möjligheten att via Hargshamnsbanan koppla samman sjötransporter med järnvägstransporter är också betydelsefull. Kommunen har dessutom förhoppningar om att järnvägen på sikt ska kunna utnyttjas för persontrafik. Dessa faktorer gör det angeläget att värna och möjliggöra en fortsatt användning av järnvägssträckningen. Ambitionen är att upprätthålla en skyddszon runt järnvägen för att förebygga risk för intressekonflikter och miljöstörningar (se sid 114). Samma ambition kommer att tillämpas för området runt väg 288 – pulsådern i kommunens kommunikationsstruktur.

Kartan över framtida mark- och vattenanvändning redovisar kommunens syn på var hamn- och industriintressen ska överordnas riksintresset för kust- och skärgårdsområdet: område VI för utveckling av omgivningspåverkande verksamhet vid Hargshamn. Nyttillkommande verksamhet ska alltid tillåtlighetsprövas enligt miljöbalkens bestämmelser, bland annat med kartläggning av eventuell miljöpåverkan på boende i närområdet, se sid 33.

Risker förknippade med sjötransporter längs farlederna inom riksintresse kust- och skärgård samt Gräsö-Singö behandlas under Miljö, hälsa

och säkerhet. Strålsäkerhetsmyndigheten ansvarar för säkerhets- och beredskapsfrågor vid transport av kärnavfall. Kommunen ska ta fram en oljeskyddsplan för att kunna vidta skyddsåtgärder vid eventuella oljeutsläpp till havs.

Eventuell etablering av ett slutförvar av kärnavfall behandlas i en särskild process, se sid 117.

Riksintresse för vindbruk ska enligt kommunens uppfattning underordnas riksintresset i kust- och skärgårdsområdet och även närliggande riksintresse för naturvård. I området finns en av de tätaste havsörnsstammarna i Sverige.

Riksintresse yrkesfiske

Hela kuststräckan i Östhammars kommun är utpekad som ett riksintresseområde för yrkesfisket, och är en del av riksintresseområdet Bottenhavet. Inga insjöområden ingår. Fisket karakteriseras av ett småskaligt kustfiske efter strömming, sik, lax, abborre, gös och gädda. Hamnen i Öregrund är av riksintresse för fiske.

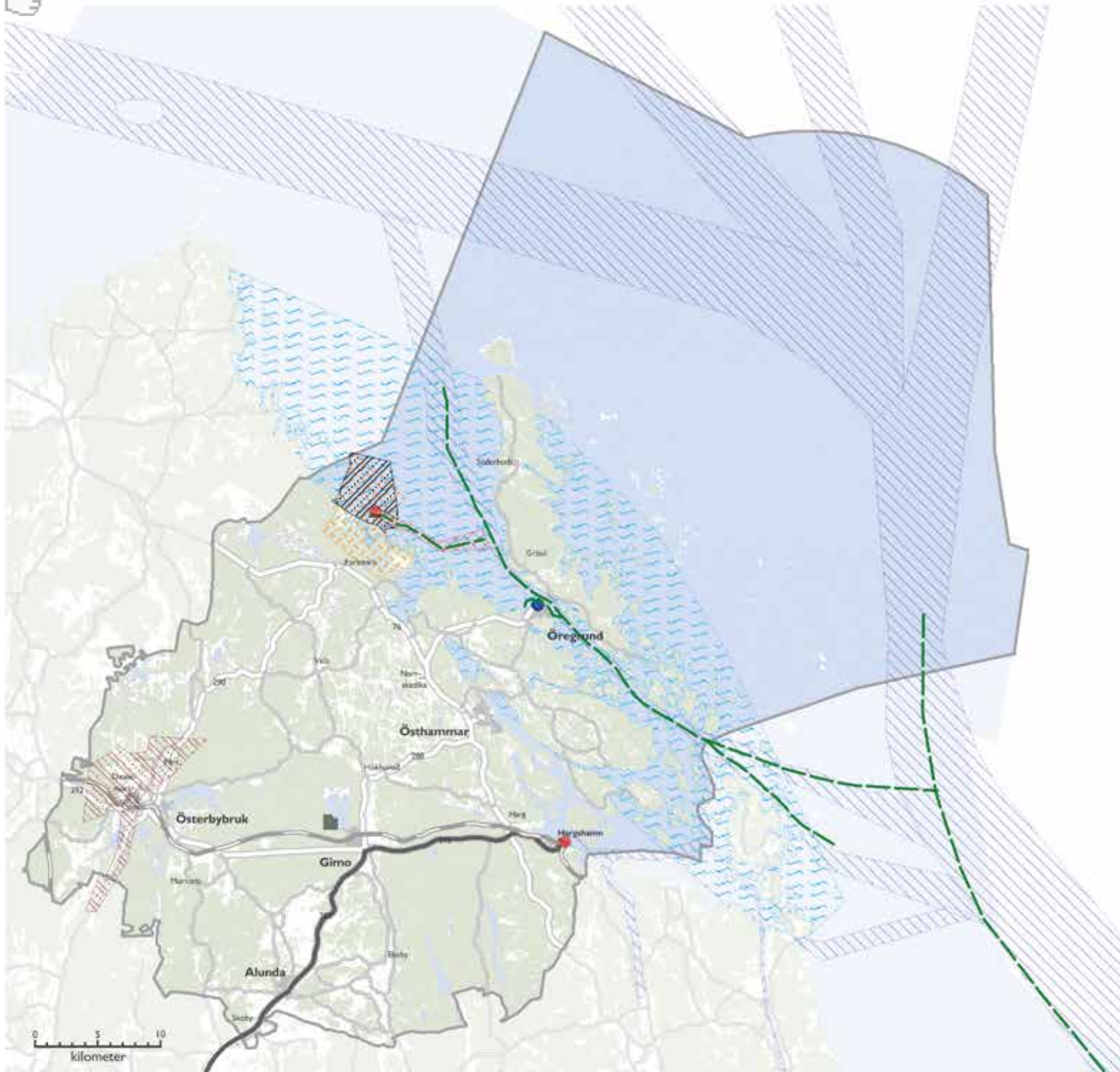
INTENTIONER

Omfattningen av yrkesfisket i Östhammars kommun är begränsat men har betydelse för skärgårdsutvecklingen. År 2014 fanns i Östhammars kommun 20 registrerade båtar för yrkesfiske och tio personer med yrkesfiskarlicens.

Riksintresse anläggningar, yrkesfiske och mineral

Teckenförklaring

- Värdefulla ämnen mineral
- Vindbruk
- Farled
- Hamn med infart
- Slutförvar
- Yrkesfiske
- Yrkesfiske hamn
- Vägnät
- Sjöfartslinje
- Järnväg

Kommunens uppfattning är att skalan på yrkesfisket inte innebär någon konflikt med riksintresse kust- och skärgård eller Gräsö-Singö. Närvaron av yrkesfiskare bidrar till en levande skärgård och att många av skärgårdens natur- och kulturmiljövärden kan upprätthållas. Planerade aktiviteter för att höja den ekologiska statusen i innerskärgården kan bidra till att upprätthålla områdets funktion för yrkesfiske. I Öregrunds hamn har ett kajområde reserverats för fiskebåtar.

Riksintresse värdefulla ämnen

Östhammars kommun är rikt på mineralförande berg. Dannemora gruvor är det enda utpekade riksintresset. Här finns malm med väldokumenterade och goda halter av järn. Inom området förekommer även sulfidfyndigheter. SGU bedömer att området har en god potential för framtida gruvdrift. Området är viktigt ur materialförsörjningssynpunkt både för Sverige och i ett internationellt perspektiv.

INTENTIONER

Östhammars kommun har en positiv inställning till utvinning av mineral i riksintresse för värdefulla ämnen vid Dannemora och ser det som angeläget att möjligheterna till brytning

bibehålls. Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövården, men intresset av att utvinna mineral har överordnats kulturmiljöintressena i område VI vid Dannemora: område för utveckling av omgivningspåverkande verksamhet.

Intresse av drift vid Dannemora gruvor stärker ambitionen att bibehålla möjligheterna att använda och utveckla järnvägen av riksintresse mellan Österbybruk och Hargshamn.

Riksintresse totalförsvaret

Totalförsvaret omfattar både det militära och det civila försvaret. Områden som är av riksintresse för totalförsvaret pekas ut av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller av Försvarsmakten. Det kan exempelvis röra sig om flygplatser, radio- och TV-kommunikation samt övnings- och skjutfält. Vissa områden visas inte på karta.

De riksintresseområden som redovisas i karta för Östhammars kommun (sid 107) är ett influensområde för Rotens skjutfält och ett stoppområde för höga objekt. Influensområdet för Rotens skjutfält sträcker sig in i den sydöstra delen av kommunen.

Stoppområdet för höga objekt hör samman med riksintresset för Ärna övningsflygplats och det sträcker sig in i den sydvästra delen av kommunen. Inom detta område får inga nya höga

objekt tillkomma. Med höga objekt menas objekt som är högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse och högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse.

INTENTIONER

Hela kommunen och hela landet är samrådsområde för höga objekt. Därför bör Försvarsmakten kontaktas tidigt i plan- och bygglovsärenden för höga anläggningar, exempelvis master och vindkraftverk. Länsstyrelsen bevakar statens/Försvarsmaktens intressen inom dessa samrådsområden vid eventuella vatten- och markanvändningskonflikter.

RIKSINTRESSE TOTALFÖRSVAR

Mark- och vattenområde av betydelse för totalförsvaret ska skyddas mot åtgärder som motverkar totalförsvarets intressen (MB 2-3 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Plan- och byggärenden som rör influensområde för Rotens skjutfält remitteras till Försvarsmakten.
- Samråd med Försvarsmakten och Luftfartsverket ska ske i ett tidigt skede för plan- och bygglovsärenden som rör objekt högre än 20 meter på landsbygd och högre än 45 meter i tätort.

Riksintressen för totalförsvarets militära del

Teckenförklaring

- Influensområdet för Rotens skjutfält
- Stoppområde för höga objekt-
Årna övningsflygplats

IV • MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

NATIONELLA MÅL

Miljö kvalitetsmålen:

- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Grundvatten av god kvalitet
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker

Miljö, hälsa och säkerhet

Planeringen ska främja goda miljöförhållanden, anpassas till klimatförändringar och leda till minskad klimatpåverkan. Detta avsnitt redovisar särskilt hur Östhammars kommun arbetar med viktiga miljöfrågor i sin planering.

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer finns införda i miljöbalken och är föreskrifter om lägsta godtagbara kvalitet för mark, vatten, luft eller miljön i övrigt inom ett geografiskt område. Normerna reglerar den miljö kvalitetsnorm som ska finnas eller uppnås och inte vad som är tillåtet att släppa ut. Miljö kvalitetsnormer som meddelats med stöd av miljöbalken är också allmänna intressen enligt plan- och bygglagen och ska följas. Det finns normer för

utomhusluft, vattenkvalitet, fisk- och mussel- vatten samt för omgivningsbuller.

En miljö kvalitetsnorm är inte direkt bindande för enskilda. Det är myndigheter och kommuner som ska se till att miljö kvalitetsnormerna uppfylls, bland annat vid tillståndsprovning, tillsyn och detaljplaneläggning. I vissa fall kan åtgärdsprogram upprättas för att en miljö kvalitetsnorm ska kunna uppfyllas.

VATTEN

Miljö kvalitetsnormerna för vatten gäller grundvatten, kustvatten och sötvatten (sjöar och vattendrag) och grundar sig på EU:s ramdirektiv för vatten antaget år 2000. Syftet med direktivet är att bevara och förbättra vattenmiljön. Det övergripande målet är att alla vatten ska uppnå god vattenstatus till år 2021, eller senast till år 2027. Begreppet "god vattenstatus" är ett försök att sammanfatta målen att nå god ekologisk och kemisk kvalitet, och för grundvatten även tillräcklig kvantitet. Det finns vissa beslutade halter och mätnivåer som vattnet i Östhammars kommun ska nå till år 2021, se sid 82-86.

Den som vill detaljplanelägga ett område måste utreda om en miljö kvalitetsnorm för vatten kan komma att påverkas genom planen. En aktuell dom i EU-domstolen har under 2015 fastställt att

det räcker med en försämring av en enskild kvalitetsfaktor för att en åtgärd eller plan ska anses påverka miljö kvalitetsnormen.

Åtgärdsprogram

Östhammars kommun tillhör Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt. Vattenmyndigheten har år 2009 fastställt miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram för hela distriktet. Ett vattenområde påverkas av markanvändningen i hela avrinningsområdet (se sid 82). Åtgärdsprogrammen har därför avgränsats i så kallade vattenförekomster och åtgärderna gäller markanvändningen inom specifika avrinningsområden.

Stora utmaningar för att nå miljö kvalitetsnormerna i vattenförekomster inom Östhammars kommun är att minska utsläpp av fosfor och kväve, och att åtgärda vandringshinder för fisk. Miljögifter är ett övergripande problem för alla vatten i Sverige, både genom de diffusa utsläppen, men också genom punktkällor, exempelvis områden som förorenats av gamla industrier.

Myndigheter och kommuner är enligt miljöbalkens 5 kapitel skyldiga att inom sina ansvarsområden vidta de åtgärder som behövs enligt fastställda åtgärdsprogram. För att vattnets kvalitet ska bli tillräckligt bra krävs också att alla som

MILJÖ KVALITETSNORMER

Miljö kvalitetsnormerna ska följas och kommunen delar ansvaret för efterlevnad med andra myndigheter. Den som vill driva verksamhet eller vidta en åtgärd som kan ge betydande miljö överkan ska samråda med länsstyrelsen och andra som kan bli berörda (MB 5-6 kap., 26 kap., PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid provning av tillståndsansökningar, planer och bygglov ska påverkan på miljö kvalitetsnormerna utredas. Om det finns risk för påverkan ger kommunen och länsstyrelsen vägledning för hur projektet ska handläggas och prövas. Se även sid 33.

IV • MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

Foto: My Laurell

Upplands yttre skärgård, där bland annat Understens fyrplats ligger, kommer att omfattas av Vattenmyndighetens förslag till nya, detaljerade åtgärdsprogram.

påverkar vattnet agerar i enlighet med myndigheters och kommuners planer och program.

Nya åtgärdsprogram är på väg. Vattenmyndigheten genomförde under 2014 och 2015 samråd om förslag till nya program. Skillnaden är att

dess tydligare pekar ut viktiga åtaganden och åtgärder som behövs för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna nås i varje vattenförekomst.

I förslaget till nytt program berörs Östhammars kommun av sex områden med detaljerade åtgärdsprogram: Forsmarksån, Olandsån, Fyrisån, Östhammarsfjärden och Hargsviken, Öregrundsgrepen och Upplands yttre skärgård. När de nya åtgärdsprogrammen har fastställts av Vattenmyndigheten till år 2016 ska planeringen ta hänsyn till beskrivna miljöproblem och åtgärder för varje redovisat vattenområde.

Viktiga kommunala åtgärder för att uppnå god ekologisk och kemisk status för vattenförekomsterna redovisas även i avsnittet Vattenplanering, sid 82-86.

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Miljö kvalitetsnormerna och Åtgärdsprogrammet för vatten ska vara styrande för planering, tillståndsgivning och tillsyn av frågor som rör vattenanvändning. Se även sid 86.

LUFT

Med luftpåverkan menas utsläpp av ämnen eller partiklar som påverkar luftkvaliteten negativt. Sveriges miljö kvalitetsnormer för luft är satta med utgångspunkt från ett EG-direktiv för utomhusluft. Normerna gäller såväl korttids- som långtidsexponering och innefattar för tillfället 13 olika farliga ämnen. Svårast att

LÄS MER

- Vattenmyndigheten för norra Östersjöns vattendistrikt
- Vatteninformationssystem Sverige - VISS

IV • MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

LÄS MER

- ☞ Östra Sveriges Luftvårdsförbund
- ☞ Naturvårdsverket - om buller
- ☞ Industribuller, Boverket

LÄS MER

- ☞ Folkhälsomyndighetens råd om buller (2014)
- ☞ Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader

klara är normerna för partiklar och kvävedioxid som till stor del orsakas av trafiken. Vid starkt trafikerade gator kan halterna i luften ofta hamna nära gränsvärdena. På landsbygden kan halterna av marknära ozon ibland också vara för höga. Marknära ozon bildas när solljus träffar bilavgaser.

Eftersom Östhammar är en glest bebyggd kommun med begränsade trafikflöden är luftföroreningar från trafik inget stort problem. Vedeldning i tätbebyggda områden kan däremot lokalt orsaka luftkvalitetsproblem.

Åtgärder

Östhammars kommun är medlem i Stockholms och Uppsala läns luftvårdsförbund. Dit rapporteras större punktkällor för utsläpp, exempelvis från Sandvik Coromant i Gimo, hamnen i Hargshamn och Österby gjuteri. Länsstyrelsen i Uppsala ansvarar för rapportering kring Forsmarks kärnkraftverk.

BULLER

Även de svenska miljökvalitetsnormerna för buller grundar sig på beslut inom EU. Utgångspunkten är att omgivningsbuller inte ska medföra skadliga effekter på människors hälsa. Normen uttrycks som en målsättning och inte med tydliga riktvärden. Den öppna formuleringen hänger samman med att olika människor har olika uppfattningen om vilka ljud och ljudnivåer

som är störande. Vad som upplevs som stimulerande eller störande är också beroende av tiden på dygnet. Det finns rekommenderade gränsvärden för olika typer av miljöer och tidpunkter.

Från den 1 juni 2015 gäller en ny förordning om trafikbuller vid bostäder. Den innehåller riktvärden för utomhusbuller från spårtrafik, vägar och flygplatser. Bestämmelserna ska tillämpas vid detaljplanläggning, bygglov och förhandsbesked, för att bedöma om kravet på att förebygga olägenhet för människors hälsa är uppfyllt.

Buller kan orsaka ohälsa i form av bland annat hörselproblem, koncentrationssvårigheter och stress som tillfälligt kan ge högt blodtryck. Det finns även studier som visar att långvarig exponering för flyg- och trafikbuller kan öka risken för hjärt- och kärlsjukdomar.

I Östhammars kommun förekommer buller främst från skjutbanor, motocrossbana, vägtrafik och tidvis från nöjesarrangemang. Det finns inga mätningar utförda och därför är det okänt om det finns platser där rekommenderade gränsvärden överskrids.

Enstaka bostadshus på landsbygden som ligger nära vägar med mycket trafik kan påverkas av vägtrafikbuller.

Tågtrafiken mellan Österbybruk och Hargshamn har orsakat en del buller i samband med tidigare malmtransporter från Dannemora gruva. Nära järnvägen kan även vibrationer förekomma. Själva gruvverksamheten genererade också buller men är nu nedlagd. Generellt sett har buller från industrier en tämligen begränsad omfattning i kommunen. Även vindkraftverk kan generera störande buller.

Östhammars kommun har ingen åtgärdsplan för buller. Olika riktlinjer för lokaliseringssprövning och detaljplanläggning tar hänsyn till riskerna för bullerstörning.

Åtgärder

I PBL Kunskapsbanken, Industribuller, ger Boverket vägledning och stöd för detaljplanläggning och byggande av bostäder i områden som är utsatta för buller från industrier och liknande verksamhet.

I PBL Kunskapsbanken, Industribuller, ger Boverket vägledning och stöd för detaljplanläggning och byggande av bostäder i områden som är utsatta för buller från industrier och liknande verksamhet.

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Inför etablering av nya industriområden ska eventuell miljöpåverkan i närområdet kartläggas, till exempel risker för lukt och buller.
- När det kan finnas risk för störningar ska skyddsområde med bebyggelseförbud upprättas. Förslag till avgränsningar ska redovisas i samband med detaljplanläggning/ansökan om bygglov, se även sid 33.

Miljö- och hälsorisker

MILJÖFARLIG VERKSAMHET

Definitionen av miljöfarlig verksamhet finns i miljöbalkens 9 kap. 1 §. I princip innefattar begreppet en verksamhet eller åtgärd som medför utsläpp till mark, luft eller vattenmiljöer, eller på annat sätt utgör en risk för miljön eller människors hälsa – exempelvis genom buller, skakningar och strålning.

I många fall krävs tillstånd eller anmälan innan en miljöfarlig verksamhet får påbörjas eller förändras. Verksamheterna delas in i olika klasser. A- och B-verksamheter kräver tillstånd och prövas av miljödomstolen respektive länsstyrelsen. Anmälan till kommunens miljönämnd krävs för C-verksamheter samt för vissa ändringar av A- och B-verksamheter. U-verksamheter är mindre miljöfarliga verksamheter som varken kräver tillstånd eller anmälan.

Östhammars kommun har tillsynsansvar för framförallt B- och C-verksamheter inom kommunen. Framst rör det sig om tåktar, reningsverk och mellanstora industrier. Kommunen har också ett tillsynsansvar för så kallade U-verksamheter, exempelvis bensinstationer. Det viktigaste i kommunens arbete med miljöfarlig verksamhet är att hålla uppdaterade register över de företag som bedriver verksamheterna och att genomföra regelbunden tillsyn.

Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen vid Sandvik Coromant i Gimo. För tillsyn av Forsmarks kärnkraftverk ansvarar Länsstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten.

FÖRORENADE OMRÅDEN

Större eller mindre områden kan innehålla föroreningar i en sådan mängd att den kan hota människors hälsa eller miljön. Föroreningarna kommer ofta från verksamheter, antingen nedlagda eller pågående. Det kan också finnas områden med naturligt höga bakgrundshalter av föroreningar.

I planeringssammanhang är det viktigt att känna till om och i så fall var det finns förorenade områden. Länsstyrelserna i Sverige arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket med att identifiera platser som kan vara förorenade till följd av pågående eller tidigare miljöfarliga verksamheter. Potentiellt förorenade områden får en riskklass på skalan klass 1 till 4, där klass 1 innebär störst risk för människors hälsa och miljön. Klassningen grundar sig på en samlad bedömning av föroreningarnas farlighet, föroreningsnivå, spridningsförutsättningar, områdets känslighet och skyddsvärde.

Riskklassningen ligger till grund för prioritering av fortsatta undersökningar. Att ett område förts till klass 1 innebär inte alltid att det faktiskt är förorenat, men att risken för att det är föro-

renat är stor och/eller att det kan ge allvarliga konsekvenser. Kartan på sid 112 redovisar de potentiellt förorenade områden i Östhammars kommun som förts till klass 1-3 i länsstyrelsens sammanställning. Utöver dessa finns några områden i klass 4 och ett stort antal som saknar riskklassificering. Vid förändrad markanvändning eller utveckling av ett område ska potentiella föroreningar utredas. En omfattande användning av gruvavfall som markutfyllnad innebär att det i kommunen kan finnas risk för markföroreningar på platser som inte identifieras i Länsstyrelsens kartläggning.

Av de tio områden i Uppsala län som fått högst prioritet för vidare undersökningar och åtgärder av Länsstyrelsen ligger tre i Östhammars kommun: Dannemora gruvområde, Österbyverken och Östhammarssågen.

NATIONELLA MÅL

Minska risken för och konsekvenser av allvarliga händelser.

Trygga hälsa och personlig säkerhet.

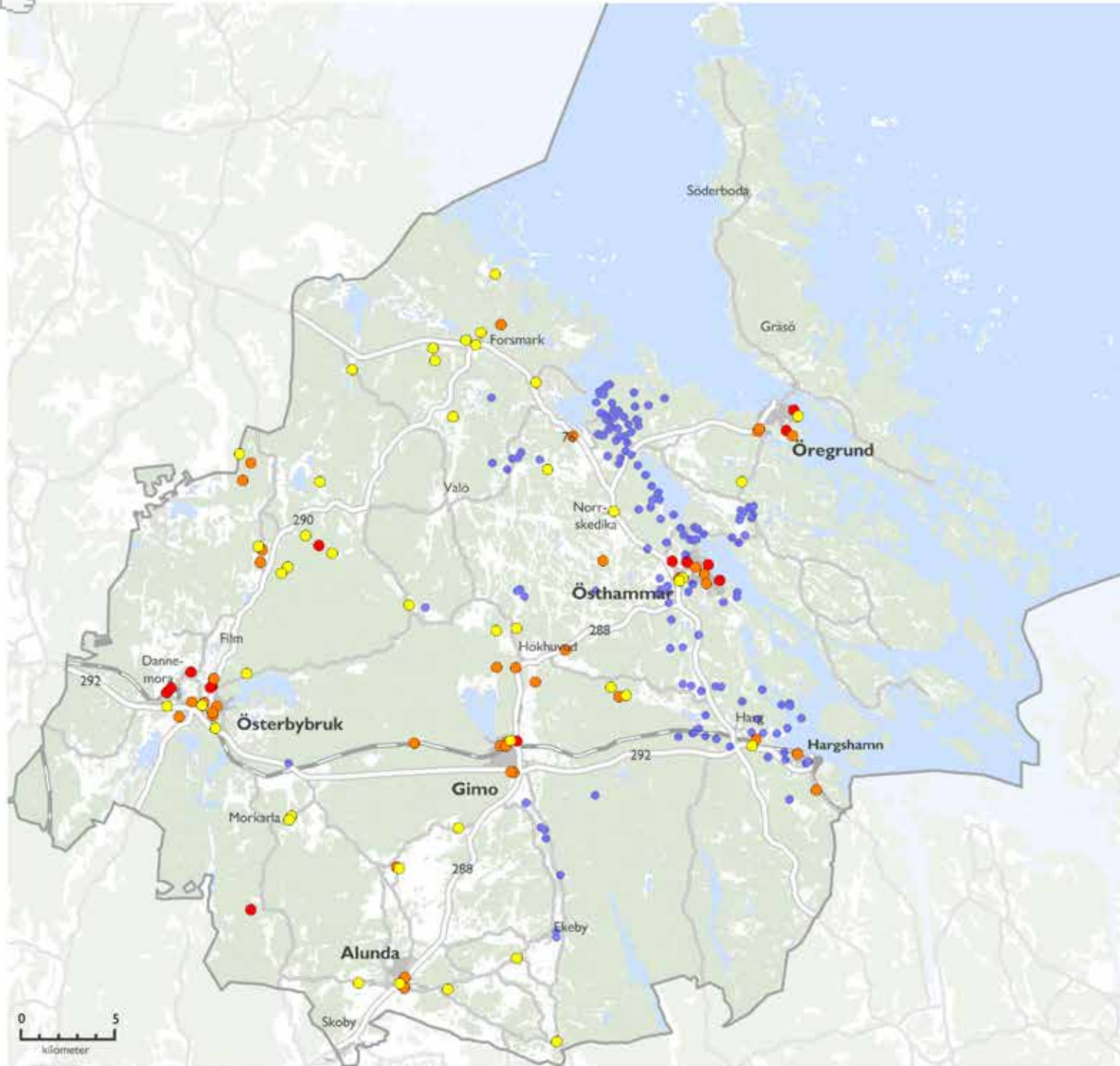
Hindra eller begränsa skador på egendom och miljö.

SKYDDSÅTGÄRDER FARLIGA ÄMNEN

Kommunen ska i tillsynsuppdrag enligt miljöbalken se till så att lagens syften och föreskrifter följs. Vid detaljplaneläggning och ärenden om bygglov ska prövas om marken är lämplig med hänsyn till människors hälsa och säkerhet (PBL 2 kap., MB 26 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid all exploatering ska indikativa markprover tas.
- Kända misstankar om historiska markföroreningar ska följas upp med detaljerade markundersökningar i samband med planering och nyexploatering.
- Tillsynsarbetet ska inriktas på att förebygga mark- och vattenföroreningar från miljöstörande verksamheter.

Potentiellt förorenade områden och förutsättning för skred

Teckenförklaring

- Klass 1 potentiellt förorenade områden
- Klass 2 potentiellt förorenade områden
- Klass 3 potentiellt förorenade områden
- Förutsättningar för skred (siltförekomst)

RADONRISKER

Radon är en ädelgas som avger joniserande strålning. Strålningen kan orsaka lungcancer vid långvarig exponering. Gasen kan komma från mark, vatten och byggnadsmaterial. Risk för radonförekomst finns i stora delar av Sverige.

Markburen radongas kan tränga upp genom sprickor i berggrunden och ta sig in i byggnader genom otätheter i grund eller källare. Vattenburen radongas kan förekomma i brunnar som borrats i radonförande berggrund. Gasen hamnar i inomhusluften i samband med att vattnet tappas upp. Så kallad blåbetong är exempel på ett byggnadsmaterial som kan avge radongas. Blåbetong användes framför allt mellan åren 1920 till 1980.

I Östhammars kommun har risken för markradon kartlagts översiktligt genom flygradiometriska mätningar. Mätningarna ger vissa indikationer på att det kan finnas riskområden i kommunen, men de är inte tillräckligt detaljerade för att kunna användas som underlag för beslut i enskilda plan- eller byggärenden.

Grundhållningen är att byggnader ska konstrueras på ett sådant sätt att eventuella radongaser förhindras att tränga in. När en bostadsbyggnad eller annan byggnad där människor vistas mer än tillfälligt är färdigställd ska radonmätning alltid ske. Livsmedelsverkets dricksvattenfö-

reskrifter innehåller gränsvärden för radon i dricksvatten. I Socialstyrelsens allmänna råd finns även riktvärden och rekommendationer rörande radon.

RADONSKYDD

Lokalisering av bebyggelse måste vara lämplig med hänsyn till hälsa och säkerhet. Undersökningsplikt kan införas för störning som kan påverka hälsan (PBL 2 kap., MB 26 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- All nybyggnation i Östhammars kommun ska vara radonsäker.
- Det är obligatoriskt med radonmätning i nybyggda hus.

ELEKTROMAGNETISKA FÄLT OCH RADIOFREKVENT STRÅLNING

Utöver joniserande strålning finns flera andra strålningstyper som eventuellt kan ha en hälsopåverkan. Aktuella strålningstyper är elektromagnetiska fält och radiofrekvent strålning. Elektromagnetiska fält finns runt all elektrisk utrustning som är påslagen. Radiofrekvent strålning uppstår runt och mellan all utrustning som kommunicerar med hjälp av radiovågor, exempelvis sändare och mottagare för mobiltelefon, tv eller radio. Hälsoriskerna med strålning

av dessa slag är oklara. Det finns en oro för att dessa typer av strålning kan orsaka cancer eller andra sjukdomar. Det finns ännu ingen forskning som säkerställt de långsiktiga riskerna, däremot forskningsresultat som indikerar att det kan finnas skäl till försiktighet. Myndigheterna förespråkar därför att försiktighetsprincipen ska tillämpas. Strålsäkerhetsmyndigheten har utfärdat allmänna råd som innehåller riktvärden för högsta rekommenderade strålningsnivå i olika sammanhang. Dessa bygger på riktlinjer från EU och ska vara vägledande vid tillämpning av strålskyddslagens 6 §. Faktiska gränsvärden finns för högfrekventa elektromagnetiska fält i arbetslivet. Dessa bygger på EU-direktiv 2004/40/EC.

SKYDD MOT RADIOFREKVENT STRÅLNING

Lokalisering av bebyggelse måste vara lämplig med hänsyn till hälsa och säkerhet (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Ny bebyggelse där människor kommer att vistas en stor del av dygnet bör av försiktighetskäl inte tillåtas för nära högspänningsledning, anläggningar för telefoni eller annan sändare som kan avge radiofrekvent strålning. Svenska kraftnät vill samråda inom 250 meter från sådan anläggning.

LÄS MER

- Boverkets radonguide (2014)
- Åtgärder mot radon i bostäder (2015)
- Magnetfält och hälsorisker (2009)

IV • MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

FARLIGT GODS

är ett samlingsbegrepp för ämnen och föremål som på grund av sina kemiska eller fysikaliska egenskaper kan orsaka skador på liv, hälsa, miljö eller egendom vid transport. Riskerna för omgivningen uppstår framförallt vid haverier eller olyckor i samband med transporterna.

Godset klassificeras utifrån sina farliga egenskaper. Det finns noggranna regler kring hur det ska förpackas, märkas, hanteras och fraktas.

TRANSPORT AV FARLIGT GODS

Dagligen transporteras stora mängder farligt gods genom Sverige, mellan och över många kommungränser. Länsstyrelserna fattar i samråd med andra myndigheter beslut om vilka vägar som lämpar sig för sådana transporter. Större vägar, som i huvudsak används för genomfartstrafik, pekas ut som primära transportleder. Sekundära transportleder är avsedda för lokala transporter till och från leverantörer eller mottagare av farligt gods.

I Östhammars kommun är vägarna 76, 288 och 292 rekommenderade primära vägar för transport av farligt gods. Farligt gods passerar även kommunen på järnväg och med sjötrafik.

De stora farlederna i kommunen trafikeras året runt av transporter med radioaktivt avfall från Forsmarks kärnkraftverk till Oskarshamn eller Studsvik, men också med behandlat och färdigförpackat avfall för slutförvaring i SFR från övriga kärnkraftverk i Sverige, samt visst avfall från sjukvård, forskning och industri.

Det är Svensk kärnbränslehantering AB (SKB) som ansvarar för dessa sjötransporter. Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har såväl tillstånds- som tillsynsansvar för transporter med radioaktiva ämnen med alla transportslag. Kärntekniklagen ställer krav på säkerhet, strålskydd och fysiskt skydd av materialet under transporter.

KLIMATANPASSNING

Klimatförändringarna beräknas för Sveriges del kunna leda till högre temperaturer, mer nederbörd och fler extrema väderhändelser. Alla ansträngningar för att motverka klimatförändringarna behövs.

I Östhammars kommun är det troligt att det framförallt är vintertemperaturerna som blir högre. Även om årsnederbörden ökar, riskerar somrarna att bli torrare. Det kan komma att påverka yt- och grundvattenflödena på flera sätt och därmed vattenförsörjningen inom kommunen.

Sommartorka kan orsaka problem för dricksvattenförsörjningen i områden med begränsade

dricksvattentillgångar. Den kan också resultera i en ökad konkurrens om vattentillgångarna. Behovet av bevattning i jordbruket kan komma att öka. Detta är ett av skälen till att Östhammars kommun prioriterar vattenförsörjningen vid handläggning av planer och bygglov.

Mer nederbörd ökar riskerna för att bebyggelse i låglänta delar ska drabbas av översvämning. Översvämningar kan också öka riskerna för spridning av smittor och föroreningar från avlopps- och djuranläggningar. En skyfalls-karterring och ett nytt klimatscenario för Uppsala län tas fram under 2015 och 2016.

Landsbygden i Östhammars kommun drabbas årligen av översvämningar i olika omfattning. Riskerna för att bebyggelse i tätort ska översvämmas bedöms som måttliga. Historiskt har tätorterna inte varit särskilt hårt drabbade av översvämningar. Det framgår av utredningen Översvämningar i Norra Östersjöns vattendistrikt. Den enda omnämnda händelse är 1966 då stora delar av Gimo drabbades av kraftiga översvämningar. Gimo ligger inom Olandsåns avrinningsområde.

Det omfattande dammsystemet kring Österbybruk kan också komma att påverkas av extrema vattenflöden, framförallt vid ett eftersatt dammunderhåll.

Kustnära bebyggelse hotas framförallt av översvämning i samband med extrema högvattenför-

SKYDDSAVSTÅND KOMMUNIKATIONSLEDER

Lokalisering av bebyggelse måste vara lämplig med hänsyn till hälsa och säkerhet (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- En zon om 25 meter bör lämnas byggnadsfri närmast transportled för farligt gods (väg 76, 288 och 292, samt Hargshamnsbanan).
- Sammanhållen bostadsbebyggelse, personintensiv verksamhet och verksamheter med människor som är i behov av hjälp att förflytta sig ska inte lokaliseras närmare transportlederna för farligt gods än 100 meter från väggkant eller från järnvägsspår.
- Där bebyggelse är lokaliserad längs transportleder är det viktigt att det finns lämpliga varningssystem.

hållanden i kombination med blåst. När stormen Per drog över Sverige i januari 2007 uppmättes en havsvattennivå som låg 1,5 meter över normalvattenstånd vid Forsmarks kärnkraftverk och 1,1 meter i Östhammarsfjärden.

Även om de globala havsnivåerna höjs till följd av klimatförändringarna kommer det troligen att dröja innan det får påtagliga effekter i Östhammars kommun. Pågående landhöjning (cirka fyra millimeter per år) antas kompensera för en havsnivåhöjning, åtminstone i ett 100-årsperspektiv. Beräkningar indikerar sedan en nivåhöjning med knappt 0,4 meter längs Upplandskusten till 2100. Troligt är att havsnivån fortsätter att stiga efter denna tidpunkt. Därför är det viktigt att ny bebyggelse och infrastruktur inte uppförs på mark som i framtiden kan komma att översvämmas vid höga vattenstånd eller i samband med kraftig nederbörd/snabb avsmältning.

Kommunen kommer att arbeta vidare med åtgärder för att klimatanpassa bebyggelse och infrastruktur med stöd av länsstyrelsens skyfallskartering och nya klimatscenario.

Bedömningen när det gäller ökade risker för erosion är att det finns få erosionskänsliga områden i Östhammars kommun. Det kan dock finnas behov av fördjupade analyser i kustnära områden. Områden med silt där förutsättning för skred kan vara förhöjd är redovisade i karta på sid 112.

Foto: Mostphotos.com

LÄS MER

- ➔ Framtidsklimat i Uppsala län, SMHI 2015
- ➔ Regional handlingsplan för klimatanpassning (2014)

KLIMATANPASSNING

Lokalisering av bebyggelse ska ske med hänsyn till klimataspekter, människors hälsa och säkerhet, och risker för olyckor, översvämningar och erosion (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- För att skapa beredskap för värmeböljor och extrem nederbörd är det viktigt att bevara grönytor, flerskiktade bestånd och att planera träd i stadsmiljöer.
- Vid planering av ny bebyggelse ska hänsyn tas till framtagna skyfallskartor för serviceorter och tätort.

IV • MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

LÄS MER

- Krishanteringsplan för Östhammars kommun 2015-2018 (2015)
- Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst (2015)

Samhällsskydd och beredskap

Kommunen ska verka för att kommuninvånare, anställda och andra som berörs av kommunens verksamheter får en trygg och säker miljö. Detta sker bland annat genom krisberedskap, riskidentifiering, och med hjälp av räddningstjänsten. Risk- och sårbarhetsanalysen för 2015 pekar ut de mest väsentliga sårbarheterna, bland annat brister gällande dricksvattenförsörjning och risk för större oljeutsläpp till havs. Kommunen håller på att ta fram en oljeskyddsplan som är en viktig del i att planera beredskapen för att skydda kustområdet vid eventuella oljeutsläpp till havs.

KRISBEREDSKAP

Östhammars kommun ska kunna upprätthålla sina verksamheter och skydda dem mot störningar inom sitt geografiska område. Vid en kris ska kommunen se till att samordningen fungerar mellan inblandade aktörer på lokal, regional respektive central nivå.

Händelser som kan påverka samhällets funktionsförmåga så att medborgarnas liv och hälsa riskeras eller äventyra stora miljömässiga och ekonomiska värden kan komma plötsligt. Det är därför av stor vikt att det finns kunskap och rutiner för hur kommunen ska agera då en störning inträffar. Kommunens krishanteringsplan för 2015-2018 ger viktig vägledning för hanteringen av olika sorters kriser.

I alla kommunala verksamheter ska det vid behov eller vid förändringar utföras en riskidentifiering på samtliga arbetsställen. Säkerhetsbrister och risker inom verksamheten ska kartläggas. Kartläggningen används sedan för att prioritera och planera åtgärder. Riskidentifieringen lägger grunden för ett systematiskt säkerhetsarbete.

Säkerhetsfrågor ska beaktas i all planering och samhällsutveckling. Målet ska vara att skapa miljöer som motverkar otrygghet. Alla miljöer där barn vistas ska vara utformade så att de bidrar till social trygghet.

RÄDDNINGSTJÄNST

Östhammars kommun ingår i ett regionalt brandförsvar och har en räddningsnämnd gemensam med Tierps och Uppsala kommuner. Uppsala kommun är värdkommun. Riskanalyser och handlingsprogram som berör kommunernas beredskap för räddningsinsatser och förebyggande brandskydd, inklusive brandskyddskontroll och rengöring av eldstäder, tas fram av den gemensamma räddningsnämnden. Handlingsprogrammet antas av respektive kommunfullmäktige.

Brandförsvarets insatstid (den tid som krävs från larm tills en första insatsenhet kan vara på plats) varierar för olika delar av kommunen

enligt handlingsprogrammet. Större delen av kommunen har en insatstid på 10-30 minuter. Insatstiden för norra delarna av Gräsö, skärgården söder om Öregrund samt öarna utanför kan vara mer än 30 minuter beroende på avstånd, rådande förhållanden och årstid.

BRANDSKYDD

Behov av skydd mot brand och brandspridning ska beaktas i plan- och bygglovsärenden (PBL 2 kap.).

KOMMUNENS TILLÄMPNING

- Vid nybyggnation i områden där brandförsvarets insatstider är mer än 20 minuter ställs särskilda brandsäkerhetskrav på byggnader och verksamhetsetableringar.
- Tillgången till vatten för brandsläckning måste alltid beaktas vid exploatering där kommunalt vatten inte finns tillgängligt.

GRUVHÅL

Inom kommunen finns ett stort antal vattenfyllda gruvhål. Länsstyrelsen har till uppgift att göra en riskbedömning och tillsammans med polismyndigheten besluta om det av säkerhetsskäl finns behov av att sätta upp stängsel runt kända gruvhål.

KÄRNTEKNISKA ANLÄGGNINGAR

I Forsmark finns en kärnteknisk anläggning med tre kärnkraftsreaktorer och ett slutförvar för låg- och medelaktivt avfall (SFR). Kärnkraftverket omges av en inre beredskapszon och en yttre indikeringszon. Den inre zonen ligger inom 12-15 kilometers radie från kärnkraftverket. Inom denna zon har jodtabletter och information i händelse av en kärnteknisk olycka delats ut till alla hushåll. Det finns också inomhus- och utomhussystem för att varna allmänheten vid olyckstillbud.

Länsstyrelsen ansvarar för att upprätta utrymningsplaner för allmänheten vid en kärnteknisk olycka. Länsstyrelsen har också ansvar för att upprätthålla en beredskap som gör det möjligt att snabbt och noggrant kartlägga radioaktiva utsläpp från en kärnteknisk olycka, i den inre beredskapszonen men också i indikeringszonen. Indikeringszonen sträcker sig från den inre beredskapszonens gräns ut till cirka 50 kilometer från kärnkraftverket.

SLUTFÖRVAR FÖR RADIOAKTIVT AVFALL

Idag finns ett slutförvar för låg- och medelaktivt radioaktivt avfall i Forsmark (SFR). Anläggningen ligger cirka 50 meter under havsbotten. Svensk kärnbränslehantering, SKB, har under 2014 lämnat in en ansökan enligt miljöbalken

till mark- och miljödomstolen samt en ansökan enligt kärntekniklagen till Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, för att få bygga ut SFR. Syftet med en utbyggnad är att kunna ta emot kortlivat låg- och medelaktivt radioaktivt rivningsavfall från det svenska kärntekniska programmet. Prövningsprocessen pågår (2016).

SKB har också under 2011 lämnat in en ansökan enligt miljöbalken till mark- och miljödomstolen och enligt kärntekniklagen till SSM om att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Prövningsprocessen pågår (2016).

För att slutförvaret för använt kärnbränsle ska kunna uppföras krävs att Strålsäkerhetsmyndigheten, mark- och miljödomstolen samt regeringen meddelar tillstånd för verksamheten. I regeringsprövningen enligt miljöbalken ingår att fråga berörd kommun om de kan acceptera anläggningen enligt vad som presenterats i ansökan. Östhammars kommun har alltså möjlighet att säga ja eller nej till etableringen, den så kallade vetorätten. Utöver Östhammars kommun har också Oskarshamns kommun vetorätt vad gäller beslut om att etablera en inkapslingsanläggning för det använda kärnbränslet där – en åtgärd som ingår i det system för slutförvaring som SKB presenterar i ansökan.

Tänkt plats för slutförvaret är belägen inom befintligt skyddsområde i Forsmark och är mar-

kerat som riksintresseområde för anläggningar (se karta sid 105). Området finns även markerat i mark- och vattenanvändningskartan som industriområde.

Ett slutförvar för använt kärnbränsle är en nationell angelägenhet och engagerar såväl kommunen som intresseorganisationer på lokal och nationell nivå. Det finns olika uppfattningar om den långsiktiga säkerheten, platsvalet samt miljö- och hälsoskyddsfrågor.

Projektets eventuella påverkan på kommunikationer och transporter behandlas i andra avsnitt av denna ÖP.

Mostphotos.com | Fruigan

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Miljökonsekvensbeskrivningar ska analysera och beskriva positiva och negativa konsekvenser och risker i planer och projekt som kan få betydande miljöpåverkan vid ett genomförande. De är hjälpmedel som kan bidra till att utvecklingen blir hållbar.

LÄS MER

- Miljökonsekvensbeskrivning ÖP 2016, bilaga 3.

Miljökonsekvensbeskrivning

ÖP 2016 för Östhammars kommun innehåller en särskild miljökonsekvensbeskrivning, MKB. Bilagedelen innehåller MKB i sin helhet. Nedan presenteras sammanfattningen.

Sammanfattning

I samband med att en ny översiktsplan tas fram för Östhammars kommun genomförs en miljöbedömning, vars syfte är att bedöma de huvudsakliga miljöeffekterna av ett genomförande av planen samt påverka planen så att en hållbar utveckling främjas.

Miljöbedömningen resulterar i att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram. Den föregående översiktsplanen togs fram 2003 och arbetet med att ta fram en ny översiktsplan startades under 2012.

Ett planförslag var utsänt på samråd under 15 maj till 15 september 2015. Efter revideringar grundade i de inkomna synpunkterna ställdes planen ut under sommaren 2016. Denna miljökonsekvensbeskrivning utvecklades parallellt med planförslaget. Inför framtagande av utställningshandlingar för ÖP 2016 reviderades MKB med hänsyn till de förändringar som gjorts i planhandlingarna mellan samrådet och utställningen.

Översiktsplanen preciserar principer för användningen av mark- och vatten, bebyggelseutveckling, kommunikationer, näringslivsutveckling och förvaltning av naturresurser. Planen är inriktad på flerkärnig bebyggelseutveckling med förtätning i serviceorterna samt utveckling utmed viktiga kommunikationsstråk.

Utöver konsekvenser av det planförslag som förordas och ställs ut har konsekvenserna grovt bedömts för de framtidsbilder som togs fram under strategiarbetet samt ett nollalternativ.

Planen grundas i en vision för kommunen och fem inriktningsmål för översiktsplanen. Utgående från detta presenterar planen flera strategier som innebär positiva förutsättningar för kommunen att utvecklas. En bebyggelseförtätning i kommunens tätorter kan ge möjligheter att anpassa orterna med ökade krav för gång och cykel, kollektivtrafik, trafiksäkerhet och funktionsblandning i bebyggelsen för stärkta sociala värden. Risker i samband med förtätning är ofta att grönområden tas i anspråk, att dagvattenhanteringen blir bristfällig eller att det blir problem med ökat buller. Med medvetenhet kan åtgärder istället vidtas för att förbättra dessa situationer. Därför är den fortsatta tätortsplaneringen och övriga fördjupningar som föreslås i planen av

största vikt vid de specifika områden som pekas ut för eventuell exploatering eller utveckling.

Planen har en god ambition om att behålla en landsbygd i utveckling, och uttrycker även en levande landsbygd som förutsättning för att bibehålla landskapets värden och natur- och kulturvärden. I mark- och vattenanvändningskartan och avsnitten under Bebyggelseutveckling beskrivs hur planen tar hänsyn till areella näringar, landskapskaraktär, natur- och kulturvärden samt friluftsliv och turism. Planen beskriver att utveckling ska prioriteras både längs kollektivtrafikstråk och i mindre orter och större byar som noder på landsbygden. Planen har dock en relativt sett generell uppfattning om lokalisering av ny bebyggelse som inte innebär förtätning av bebyggelse till sådana småorter som kan ha förutsättningar att hålla viss lokal service.

I de fall som ny bebyggelse tillkommer i olika småorter, ska omfattningen vägas mot intentionerna i planen om att bebyggelse ska vara ett verktyg för att stärka kollektivtrafiken eller annan infrastruktur som är viktig för hållbarheten. Den utspridda bebyggelsen kan innebära att det saknas förutsättningar för god resurseffektivitet med avseende på till exempel VA-anslutning, energiförsörjning och hållbara transporter. Risken är även att bostäder tillkommer i känsliga miljöer, inte minst om stränder bebyggs i stor

omfattning, men där finns lagstadgade regler om strandskydd. En spridd bebyggelse kan i förlängningen även generera att skärgårdsvikar i större utsträckning tas i anspråk för bryggor till fritidsbåtar och med risk för att känsliga marina miljöer påverkas. Det är ofta fördelaktigt om gemensamhetsanläggningar och större hamnar med utbyggd service kan etableras, och om den utvecklingen kan styras till miljöns gagn.

Investeringar i infrastruktur innebär att cykelstråk mellan orter kan stärkas och förslaget antyder i vissa avsnitt en framtida möjlighet till persontågstrafik, men detta nämns inte bland strategierna. Att planförslaget verkar för bussstation i varje serviceort och sammankoppling av olika transportmedel innebär goda förutsättningar för en stärkt kollektivtrafik.

Planen förhåller sig till ett flertal samhällsrisiker och beskriver befintliga och kommande hänsyn för att säkra för eventuella följderna av globala klimatförändringar. Klimatförändringar ställer även ytterligare krav på en anpassad dagvattenhantering. Nybyggnad utmed väg och järnväg (särskilt stråk med farligt gods) innebär risker för människor. Förslaget ger vägledning för lokalisering av bebyggelse. Planen beskriver att förhållandena kring klimatanpassning och dagvattenhantering i varje fall måste studeras närmare vid detaljplanering. Kustområden har en särskild känslighet för grundvattenpåverkan,

till exempel saltvatteninträngning, vilket exploateringen ska anpassas till. Planen har en god ambition om att förlägga störande verksamheter (såsom industri, motorsport och ridsport) till lämpliga platser.

Det konstateras i översiktsplanen att kommunen har en stor andel enskilda avlopp som bidrar till övergödning i kustområdet. Åtgärder för att förbättra vattenkvalitet och minska övergödning är angelägna för att nå uppsatta krav på kommunens vattenförekomster, och kommunen ska anpassa sin planering efter detta. Med strategisk placering av tillkommande bebyggelse till redan befintliga bebyggelsegrupper kan underlag skapas för nya anslutningsledningar till kommunalt VA för såväl befintlig som tillkommande bebyggelse. I planen beskrivs de områden där kommunalt vatten och avlopp är högst prioriterade och att etablering av ny, sammanhållen bebyggelse ska utvecklas med gemensamt vatten och källsorterat avlopp.

Kommunen har ett antal vattenskyddsområden, och det pågår en översyn av skyddet av kommunens vattentäkter. Riskobjekt för vattenskyddsområden kan vara till exempel industrier, förorenade områden, jord- och skogsbruk, vägar (särskilt där det transporteras farligt gods) eller olyckshändelser med utsläpp från avlopp eller oljetank. I planen beskrivs att vattenförsörjningen ska prioriteras framför andra typer av

resursutnyttjande inom områden som är viktiga för dricksvattenförsörjningen och att bebyggelseutvecklingen måste ske med hänsyn till grundvattentillgångarna och inte orsaka kvalitetsförsämringar.

En översiktsplan kan skapa förutsättningar för hållbar energianvändning. Planen anger strategier för vindkraftsproduktion. Att planen pekar ut lämpliga områden för vindkraft kan innebära att investeringar kan ske i förnybar energiproduktion vilket kan minska klimatpåverkan. Planen ger även restriktioner för var etablering av vindkraft inte är lämpligt vilket kan skydda stora landskaps- och naturvärden. Planens ambition om hållbara transporter och planläggning kopplat till kollektivtrafikstråk är positivt för hållbar energianvändning.

I flera fall avgörs de slutgiltiga konsekvenserna av en översiktsplan av vilka möjligheter för genomförandet av förslaget som finns. Det finns ofta möjligheter att anpassa genomföranden på ett sätt som ger större eller mindre konsekvenser beroende på olika vägval och preciserade åtgärder. I denna MKB ges resonemang kring de huvudsakliga konsekvenserna. Syftet är att visa på vilka miljökonsekvenser som olika strategier och genomföranden kan ha så att både planen, efterföljande planering och genomförande kan anpassas för en ökad hållbar utveckling.

Kommunala strategidokument

Strategier och intentioner i ÖP 2016 utgår bland annat från innehållet i följande policy- och strategidokument antagna av Östhammars kommun:

- Avfallsplan för Östhammars kommun (2011)
- Bredbandsstrategi Östhammars kommun (2015)
- Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst (2015)
- Jord och järn – kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun (1999)
- Kommunfullmäktiges prioriterade mål 2015-2018 (2014)
- Krishanteringsplan för Östhammars kommun 2015-2018 (2015)
- Miljömål för Östhammars kommun
- Policy för tillgänglighet (2009)
- Renhållningsordning för Östhammars kommun (2011)
- Strategi för jämställdhetsintegrering (2016)
- Strategi för vatten och avlopp (2012)
- Tillväxtstrategi, Östhammars kommun 2020 (2015)
- Utvecklingen av näringslivet och kompetensbehovet i Östhammar (2012)
- Strategi för vindbruk (2012)
- Äldreomsorgsplan för Östhammar kommun (2008)

Fortsatt planering

ÖP 2016 redovisar behov av utredningar inom flera olika områden. Här listas planerade utredningar:

- Fördjupade översiktsplaner för serviceorterna Alunda, Östhammar, Gimo, Österbybruk och Öregrund
- Fördjupad översiktsplan för kustområdet
- Fritidspolitisk strategi
- Grönstrukturprogram med naturvårds- och friluftspolitiska strategier
- Kulturmiljövårdsprogram med gestaltungsprogram för serviceorterna
- Mångfalds- och arbetsmarknadsstrategi
- Trafiknätsanalyser
- Upprättande av vattenskyddsområden med föreskrifter och vattendomar
- Utredning inför aktualitetsprövning: Vägledning för resterande delområden
- Utvecklingsplan för gång- och cykeltrafik, parkeringar och kollektivtrafik
- Vatten- och avloppsplan
- Äldreplan

Ordlista

Biologisk mångfald: en sammanfattande beteckning på rikedom av arter, den genetiska variationen inom olika arter och mångfalden av ekosystem.

Denitrifikation: omvandling av kväveoxider till kvävgas.

Ekosystem: allt levande och dess livsmiljö inom ett område.

Ekosystemtjänster: tjänster som människor är direkt beroende av och som miljön tillhandahåller. Exempel på ekosystemtjänster är produktion av syre, rent vatten, levande mark, insekters pollinering, möjligheter till friluftsliv med mera.

Fossil åker: övergivna åkrar som brukats på ett ålderdomligt sätt och där det fortfarande finns synliga spår av tidigare bruksaktiviteter, till exempel i form av terrasserings- eller diken. Kallas även fornåkrar.

Funktionsblandad bebyggelse: en blandning av byggnader med olika funktioner, till exempel en blandning av byggnader som innehåller bostäder, fritidsverksamheter, butiker, kontor eller andra verksamheter.

Gistvall: en torkplats för fiskeredskap där nät och annat kan hängas upp på gistor – ställningar med krokarna för upphängning.

Glupar: tidvis vattenfyllda sänkor med underjordiska till- och utlopp. Glupar är speciellt vanliga i Uppland.

Hävdad mark: jordbruksmark (ängar, hagar, åkrar) som brukas aktivt genom till exempel bete eller åkerbruk.

Hävdgynnad art: art som trivs i en miljö där ett aktivt bruk av marken pågår (se ovan).

Impediment: mark som ekonomiskt inte lämpar sig för jord- eller skogsbruk eftersom odlingsförutsättningarna är dåliga.

Lokalt omhändertagande av dagvatten, LOD: innebär att dagvatten tas om hand så nära källan som möjligt i stället för att ledas bort i ett ledningsnät. Dagvatten kommer från tak, gator och andra ytor där nederbörd och smältvatten inte naturligt kan filtrera ner i marken. Exempel på lokalt omhändertagande är att dagvatten från en parkeringsplats leds av till en gräsyta bredvid parkeringen. Ekologisk dagvattenhantering (ED) är en typ av LOD med fokus på vegetationens vattenhållande och avdunstande förmåga.

Miljöstörande verksamhet: verksamhet som kan ge upphov till lukt, buller, luftföroreningar, vattenföroreningar, vibrationer eller andra störningar i omgivningen.

Molluskfauna: arter som hör till gruppen blötdjur. Dit räknas bland annat snäckor, musslor och bläckfiskar.

Naturbetesmark: mark som länge använts till bete och som inte gödslats, plöjts och odlats.

Naturskog: skog där den mänskliga påverkan varit begränsad och mark, växt- och djurliv främst präglats av naturgivna förutsättningar.

Nyckelbiotop: skog där det finns eller man kan förvänta sig att hitta rödlistade arter.

Rödlistad art: växt- eller djurart som anses löpa risk att försvinna. Graden av hot kan variera. Den senaste svenska rödlistan omfattar 4 273 arter i sex olika kategorier.

Serviceort: en tätort i Östhammars kommun med särskilt serviceansvar. Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar är serviceorter.

Signalart: arter som indikerar miljöer med höga naturvärden. Skogsstyrelsen använder signalarter som stöd och hjälpmedel i sina inventeringar av nyckelbiotoper.

Småort: sammanhängande bebyggelse med 50–199 invånare och högst 150 meter mellan husen.

Tätort: sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare och högst 200 meter mellan husen.

Östhammars kommun
Box 66
742 21 Östhammar
www.osthammar.se

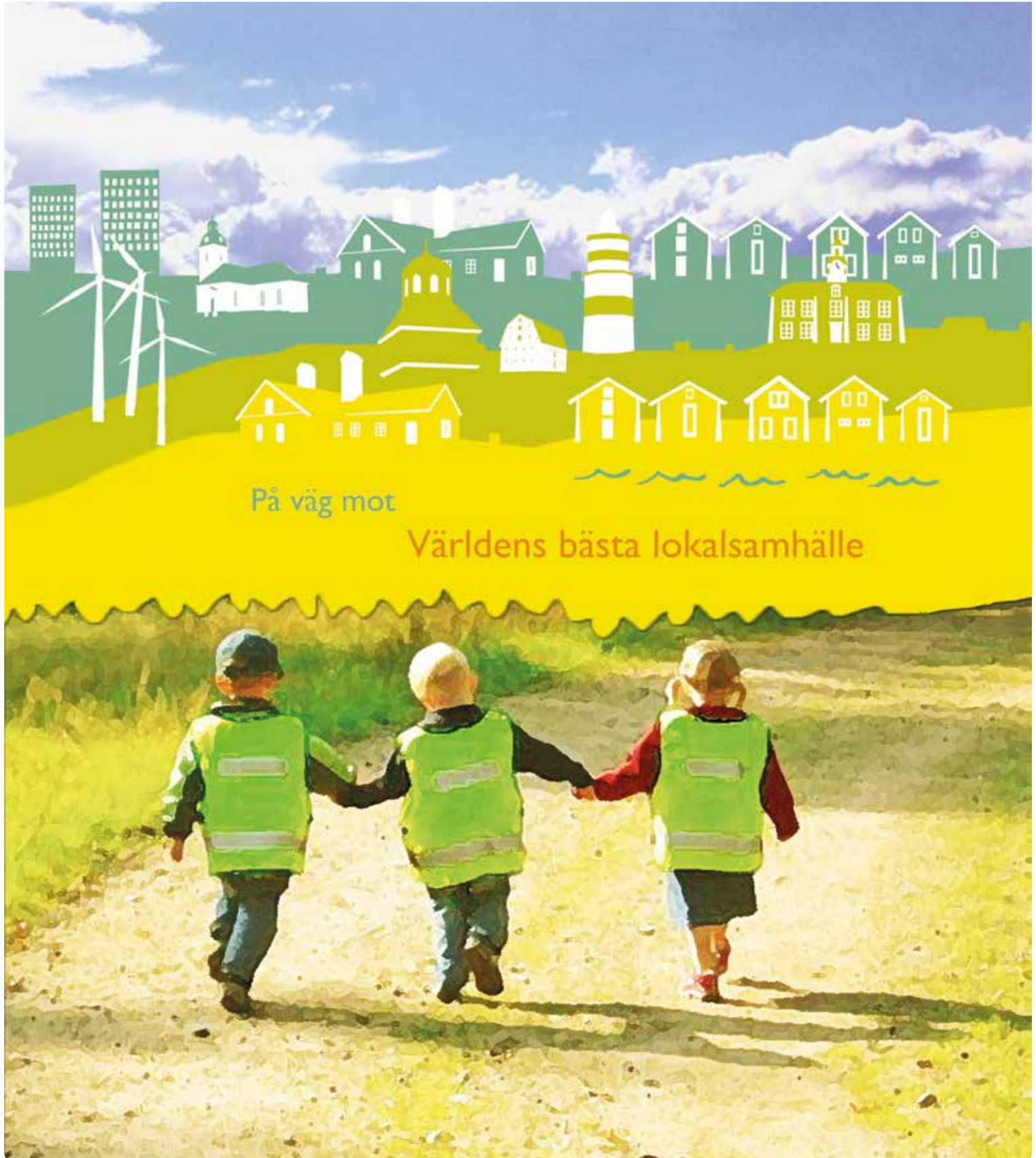
2016

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Bilagor

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Bilageförteckning

Bilaga 1 Särskilt utlåtande över inkomna granskningsyttranden (16 sidor)

Bilaga 2 Länsstyrelsens granskningsyttrande med bilagor (17 sidor)

Bilaga 3 Miljökonsekvensbeskrivning (29 sidor)

Bilaga 4 Aktualitetsprövning av avsnitt ur ÖP 2003 (122 sidor)

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Bilaga I

Särskilt utlåtande över inkomna granskningsyttranden

Särskilt utlåtande över inkomna granskningsyttranden

2016-11-07

Inledning

Översiktsplan 2016 (ÖP 2016) har en annan form än föregångaren från 2003. ÖP 2016 består av ett övergripande paraplydokument som kommer att kompletteras med tillägg och fördjupningar. Därmed övergår vi till en form av kontinuerlig översiktsplanering. För att kunna införa denna nya form så antas först paraplydokumentet. Det ersätter därmed merparten av ÖP 2003. Några andra avsnitt av ÖP 2003 kommer att kompletteras senare, men till det är gjort fortsätter dessa avsnitt att gälla. De aktualitetsförklaras i samband med antagandet av ÖP 2016 och följer som bilagor.

Ett av motiven för den nya formen är att en ny plan- och bygglag började gälla 2 maj 2011. Översiktsplanen får i och med den nya lagen en tydligare strategisk funktion. Av översiktsplanen ska framgå hur en kommun i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling av mark- och vattenresurserna inom kommunens territorium. Kommunen har dessutom en roll i ett hållbart utbyte med omvärlden över kommunens gränser som i första hand hanteras genom mellankommunala kontakter och regional fysisk planering. Antalet nationella och regionala mål, planer och program med denna inriktning bedöms vara mycket stort.

Genom att behålla delar av ÖP 2003 som inte finns i paraplydokumentet ÖP 2016 står vi inte utan dessa delar intill dess vi beslutar att komplettera med tillägg eller fördjupningar. Den dag som vi beslutar att uppdatera resterande delar av ÖP 2003 behöver ett samråd om dessa delar inte också innefatta själva paraplydokumentet. Därmed avslutar vi framtida samrådsförfaranden. För att behålla några delar av ÖP 2003 som gäller specifika områden, huvudsakligen utanför tätort, så aktualitetsförklaras dessa avsnitt: Del III *Vägledning till delområden Riksintressen* från sid 24-40 samt *Övriga områden* sid 40-144. Kartor i ÖP 2003 utgår och karthänvisningar gäller inte för att minimera risken för motstridighet inom ÖP 2016. Vid bedömning av områdesgränser kan kartor i ÖP 2003 ändå utgöra ett visst stöd, eftersom de flesta områden är definierade enligt andra gällande handlingar (GIS-skikt). Vid tillämpningen av de aktualitetsförklarade delarna ska lagrummen särskilt beaktas. Lagar som hänvisas i ÖP 2003 kan vara ersatta med nya lagrum, och gällande lagar beaktas.

Här följer bemötande av granskningsyttranden som inkom under utställningsperioden 23 maj – 31 augusti med förlängd remisstid för Länsstyrelsen och Landstinget med en månad.

Instans	Dnr/datum	Kärnfråga	Förslag till bemötande
Landstinget	2016-10-17 Inkom efter utgången av den förlängda remisstiden.	Flerkärnighet som hållbar bebyggelsestrategi ifrågasätts. Begreppet resecentrum anses användas felaktigt.	Yttrandet inkom efter förlängd remisstid. Grunderna för att ifrågasätta flerkärnighet som hållbar bebyggelsestrategi kan inte utläsas. De samhällsliga konsekvenserna klargörs inte. Inriktningen ligger fast. Begreppet resecentrum har beaktats.

Lst	2016-09-30 147	Det anses svårt att tillämpa riktlinjer på en övergripande nivå och att utläsa konsekvenser, intressekonflikter och avvägningar.	Länsstyrelsen påpekade detta redan i sitt samrådsyttrande och vissa justeringar gjordes.
	forts 147	Utredningsområden för bebyggelse anses krocka med andra intressen utan att vara kommenterade. Därför ser man att många frågor återstår att lösa. Ex kulturmiljövård.	Observera att med utredningsområde avses ett utpekande av område som lämpligt att utreda vad gäller olika intressen. Ett ianspråktagande för exploatering måste föregås av sådan utredning. Där utredningsområde sammanfaller med redovisat intresse ska särskild hänsyn tas till detta. Ambitionen är en generellt hållen och kortfattad ÖP som stegvis kompletteras med fördjupningar (FÖP) där specificerade avvägningar anges områdesvis. ÖP är en sammanställning av intressen som ger överblick. Generella gestaltungs-koncept utvecklas inte i ÖP.
	forts 147	Planen anses ha låg geografisk detaljeringsgrad. FÖP:ar anses nödvändiga.	Det har varit ett strategiskt val att ta fram en plan på övergripande nivå. En fortsättning med fördjupningar är tydligt angivet. Man kan söka stöd i vissa frågor i ÖP 2003 även om den formellt ersätts av ÖP 2016. Vissa avsnitt av ÖP 2003 aktualitetsförklaras.
	forts 147	Riksintressen: mer detaljerade riktlinjer behövs. Ex kulturmiljövård	Avsnittet om Riksintressen i ÖP 2003 del III <i>Regler och vägledning</i> (sid 24-40) aktualitetsförklaras. Därmed bibehålls vägledning för riksintresse naturvård (sid 24-33) och kulturmiljövård (sid 33-40). Allmänna riktlinjer finns på sid 101 och 103. Utgångspunkten är att riksintressen ges företräde. I samband med nya anspråk (projekt) i områden där riksintressen sammanfaller måste en avvägning ske i relation till de specifika anspråk som följer av projektet. Exempel är bostadsbyggande, ledningsdragning, vindbruksetablering som kan behöva hanteras olika i relation till kombinationer av riksintressen. Detta framgår i ÖP på sid 94 där riksintressen är synliggjorda: <ul style="list-style-type: none"> • Riksintresse naturvård/Natura 2000 • Riksintresse kulturmiljövård • Riksintresse anläggningar • Riksintresse yrkesfiske • Riksintresse värdefulla ämnen • Riksintesse totalförsvaret • Riksintesse kust- och skärgårdsområde För Riksintesse kust och skärgård beskrivs tillämpning på sid 95.

	<p>forts 147</p>	<p>Miljö kvalitetsnormer (MKN): saknar tydliga mål och riktlinjer för ytvatten. Mycket återstår att lösa.</p>	<p>Kommunens tillämpning vid detaljplanering och bygglov framgår på sid 80-81 och 87. Utöver detta hanteras MKN i planärenden tillsammans med övriga kommuner i Sverige utifrån nya regler, riktlinjer och vägledningar. Östhammars kommun instämmer i att mycket återstår att lösa för att förbättra statusen på ytvatten. Där är planläggning enbart en del av kedjan, medan förebyggande åtgärder, statliga styrmedel etc. har en stor roll i vattenförvaltningsarbetet. Större försiktighet krävs i alla led, bl.a. vid detaljplanering eller bygglov/ förhandsbesked i närområden vad gäller krav på enskilda avlopp och påverkan från dagvatten.</p> <p>För enskilda avlopp tillämpar kommunen hög skyddsnivå inom 300 meter från ytvatten, vilket har formulerats som en ny punkt på sid 81. En annan bidragande faktor till höga halter av näringsämnen är läckage från brukande av jordbruksmark. Jordbruksnäringen är viktig inom kommunen, men vi har samtidigt en ambition att minska utsläpp av näringsämnen från jordbruket.</p> <p>För att minska läckage av näringsämnen arbetar lantbrukarna själva med olika åtgärder som höstgrödor, skyddszoner, våtmarker etc. Kommunen arbetar genom tillsyn och informationsspridning om de möjligheter som finns inom "Landsbygdsprogrammet". "Greppa näringen" är också en viktig del i vattenförvaltningsarbetet, där vi önskar ett ökat samarbete med Länsstyrelsen. Störst effekt har samarbeten kring minskad ytavrinning/erosion, ökade skyddszoner etc.</p>
--	------------------	---	--

	forts 147	Miljö kvalitetsnormerna (MKN) för vattenskyddsområdet med Ed och Börstil visar att åtgärder krävs, men att sådana inte är angivna. Det framgår inte hur vattnet ska skyddas.	Börstilsåsen har enligt vattendirektivets kriterier otillfredsställande kemisk status (sid 84), och vid utredning i detta område ska MKN särskilt beaktas. Vattenskyddsområdet med Ed och Börstil uppdateras under 2016-2017 och nya föreskrifter kommer vara vägledande för hur området ska hanteras. För att minska efterfrågan på mark i vattenskyddsområden finns tankar på att införa nya vägreservat så att korsningar och entréer till orterna lokaliseras på betryggande avstånd från vattenskyddsområden. Vattenresurser kan även skyddas via olika skyddsnivåer på exploatering och bebyggelse. Detta kommer att behandlas i FÖP.
	forts 147	Vattenskyddsområden anses vara i mycket allvarligt läge. Intressekonflikten mellan vatten och exploatering anses inte vara hanterad.	Frågan sammanfaller med MKN vatten ovan. Följande punkt tillförs på sid 87: "Där utredningsområde är utpekade på vattenskyddsområde ska exploatering undvikas. Vid undantag ska rätt åtgärder sättas in." Ett undantag kan vara att utrymme behövs för begränsad transport till andra delar av utredningsområde som ligger utanför vattenskyddet.
	forts 147	Det anses inte framgå inom vilka utredningsområden som särskilt stor hänsyn kommer att behövas till hälso- och säkerhetsfrågor.	Utredningsområde för bebyggelseutveckling är utpekade i kartor där fördjupningar planeras (FÖP). Hänvisning har gjorts på sid 35 till sid 108.
	forts 147	Man anser att förtydligande behövs vad gäller vilken befolkningsökning som dricksvatten räcker till, hur en större ökning löses och att ta höjd för klimatförändringar.	Tabell är införd på sid 78 med kompletterande uppgifter om befintliga kapaciteter (2013). Utredningsarbete pågår för att arbeta in framtida behov och risker.
	forts 147	Förorenad mark kan sammanfalla med utvecklingsområden. Detta framgår inte.	"Utvecklingsområden" är klassade som utredningsområden(!), och riktlinjer om indikativa markprover finns på sid 111. Riskklasserna 1-3 är markerade i karta sid 112. Utöver dessa finns klass 4 och ett stort antal oklassificerade lokaler. Kartans upplösning medger inte någon större precision och därför söks stöd i MIFO-databasen på länsstyrelsen. Miljöhandläggare är inkopplade på bygglov. Se vidare FÖP.
	forts 147	Riktlinjer för hantering av förorenad mark anses saknas.	Riktlinjer finns på sid 111 som innefattar indikativ markprovtagning. Dessa har justerats och gäller all exploatering.

	forts 147	Bilagor (119, 121, 122)	se 119, 121, 122
	forts 147	SGU, inget ytterligare	
	forts 147	SGI rekommenderar kommuntäckande kartläggning av förutsättningar för ras och skred samt erosionsrisker längs vattendrag och kust.	Grova värderingar är utförda utifrån geologiska kartor. Topografin är flack. Information om jordart med kornstorleken för mo och mjåla (siltförekomster) med förhöjd förutsättning för skred tillagda i karta sid 112 och nämns på sid 115. Befintlig länk till SMHI på sid 115 leder vidare till information om ras, skred och erosion.
	forts 147	LFV önskar justering i strategi för vindbruk ang hinderbelysning och hinderytor.	Ej ÖP! Justering i vindbruksstrategi.
	forts 147	LFV påpekar att vindkraftverk inom utpekade områden kan bli föremål för granskning.	Ingen åtgärd.
	forts 147	LFV påpekar att alla byggnadsobjekt över 20 m ska remitteras till LFV samt till berörda flygplatser som sakägare (inom MSA-yta ca 60 km).	Förtydligande är infört i samband med master, sid 74.
	forts 147	LFV erbjuder flyghinderanalys.	
Regionförbundet (Landstinget)	KS-2010-470 146	Man saknar en konsekvensanalys för en åldrande befolkning (försörjningsbörda, framtida kostnader, förutsättningar att erbjuda god service).	Den konsekvensanalys som efterfrågas rör kommunalekonomi och är inte fokus i ÖP, utan är att betrakta som ett underlag i planeringen. Specifikt för äldre sker analys i nu gällande samt kommande äldreplan. I ÖP finns en övergripande strävan av att kommunens invånare ska ha tillgång till service inom serviceorterna och att de som inte bor inom dessa orter ska nå service bland annat genom kollektivtrafik. Mark- och vattenanvändningen med fokus på äldre har bevakats genom planprocessen, eftersom man kan se specifika behov för boende och dyl. Detta kommer tydligare fram i FÖP.
Centerpartiet	KS-2010-470- 145	Kust-FÖP önskas.	Fördjupning för kusten planeras och havsplanering är i process.
	forts 145	Man önskar stryka uttrycket "att provbo".	Uttrycket har ersatts på sid 11.
	forts 145	Man önskar att kommunen ska se generöst på bygglovgivningen på landsbygden, även i ÖP.	Förutsättningarna för byggande på landsbygden ändras inte jämfört med ÖP 2003, givet att krav på VA och annan infrastruktur är löst.
	forts 145	Peka ut LIS-områden vid insjöar i FÖP Österby Gimo.	Se FÖP Österby och FÖP Gimo.

	forts 145	Handlingsplan med Trafikverket för flytt av Gräsöledens färjefäste i Öregrund; stoppad kollektivtrafik sommartid kan återinföras.	Handlingsplan är inte fokus i ÖP. Öregrunds vägreservat är kompletterat.
	forts 145	Utredningsområde väg i Öregrund anses inte vara realistiskt. Det bör koppla till havet norr om varvet. Även i FÖP.	Öregrunds vägreservat är kompletterat. Med anvisning både norr och söder om varvet kan bästa lösning väljas. Se FÖP Öregrund.
	forts 145	En särskild bilaga har sänts in med detaljer och redaktionella ändringar.	Synpunkterna är beaktade och flera av dem har föranlett ändringar.
Österbybruks Utvecklingsgrupp Karl Ekström Karl.Ekstrom@ge.com 070-612 22 42	KS-2010-470 144 (on 2016-08-31 14:51)	Välkomnar FÖP och grönstrukturplan (som särskilt behöver beakta ekbackar).	Se FÖP Österbybruk.
	forts 144	Ogillar olika klassning 288, 292.	Bedöms inte ändra intentionerna med ÖP.
	forts 144	Hastighetsbegränsningar	Hanteras inte i ÖP.
	forts 144	Saknar förbättringar av väg 290 mellan Forsmark och Österbybruk.	Hanteras i framtida Länstransportplan osv. I nuläget har Lv 288 prioritet.
	forts 144	Bussar och anropsstyrd kollektivtrafik	Hanteras inte i ÖP, men viktigt för en fungerande flerkärnighet.
	forts 144	Pendlingsrörelser kring Österbybruk saknas.	Bedöms inte ändra intentionerna med ÖP.
	forts 144	En mer aktiv hållning till järnväg önskas: ringlinje.	Scenariot är intressant men befolkningsunderlaget är en kritisk fråga under överskådlig tid.
	forts 144	Järnvägen mellan Hargshamn och till Norrtälje kn måste ha skyddszon (riksintresse anläggningar).	Järnvägen ett riksintresse och är markerad i karta över Riksintressen.
	forts 144	Kring en Järlebo stn önskas skyddszon och planer för att anlägga ny tätort.	Scenariot är intressant på långsikt, men saknar förankring ännu så länge.
	forts 144	Flyg som transportmedel saknas. Nära från Alunda och Österby. Även Ärna.	Tillgänglighet till flygplatser beaktas.

	forts 144	Kommunen bör ta ansvar för kulturarv. Potentialen med Vallonbruken och en betydligt större besöksnäring bör lyftas; och skapa förutsättningar för gästnätter.	Ansvar för kulturmiljön delas av alla (Kulturmiljölag (1988:950) 1 kap. § 1). Östhammars kommun ser utvecklingen av kulturmiljöer i kommunen som ett angeläget område. Det är även en viktig fråga för den regionala utvecklingen, särskilt när det gäller utvecklingen av kulturella och kreativa näringar och besöksnäringen i relation till kulturmiljön. Det är dock framförallt i den regionala utvecklingsstrategin, den regionala kulturplanen och i Östhammars kommuns tillväxtstrategi som mål och åtaganden inom det här området bör formuleras.
	forts 144	Bilen viktigt transportmedel, men hur planerar kn underlätta för ökad flotta av elbilar? Saknas ambitioner.	Hanteras inte i ÖP, men lokalisering av laddinfrastruktur kan bli ett framtida planeringsunderlag.
	forts 144	Bostäder konstateras vara en trång sektor.	Bostads-försörjningsprogram utarbetas.
	forts 144	Attraktiva skolor	Ej ÖP annat än som markanspråk för till- och nybyggnader. Se FÖP.
		Öka andelen högutbildade	Ej ÖP (men kan bidra till frågan vilka vi vill locka med ny bebyggelse)
	forts 144	Gjuteriet och expansion genom produktion till slutförvaret	Ej i ÖP. Framförallt en fråga för näringslivsutveckling.
	forts 144	Kort uppstartstid inför återupptagen gruvdrift.	Kommunens beredskap för uppstartstider vid återupptagen gruvdrift hanteras inte i ÖP.
	forts 144	Man frågar sig om dricksvattenförsörjningen är tillräcklig.	En redovisning från Tekniska förvaltningen tillförs ÖP.
	forts 144	Österby röstar för Gimo: kulturskolan, kommunala verksamheter och sammankomster.	Dessa frågor beaktas med flerkärnighet.
	forts 144	Stigsystem som kulturarv och viktigt för rörligt friluftsliv	En angelägen fråga som det inte finns underlag för att i nuläget inkludera i ÖP men som är viktig att omfatta i tematiska och geografiska fördjupningar, så som grönstrukturplan och fördjupade översiktsplaner.
	forts 144	Strandskydd; nu sägs att inget ska fällas i strandzon. Därmed hotas den kulturhävade floran.	För att skydda livmiljöer för växter och djur ingår i kommunens tillämpning av strandskydd att uthuggning av träd i syfte att skapa bättre sikt inte är tillåten på bostadsfastighet. <i>Dispensmöjligheter</i> finns i områden som kräver röjning och gallring för att bevara förutsättningarna för en kulturmiljö eller kulturhävad flora.

Ann-Christin Sandberg	KS-2010-470 143	(124, 134, 137, 140, 141, 142, 143)	Se 141
Magnus Blåudd	KS-2010-470 142	(124, 134, 137, 140, 141, 142, 143)	Se 141
Leif Pettersson	KS-2010-470 141	Utredningsområde väg i Öregrund ogillas. Se även 140.	Det är av allmänt intresse att ge förutsättningar för samhällsutveckling på lång sikt, i det ingår bland annat att skapa förutsättningar för åtkomst av nytt hamnläge vid behov.
Leif Pettersson	KS-2010-470 140	Utredningsområde väg i Öregrund ogillas, men önskar att väg ska följa viss fastighetsgräns.	Det är inte aktuellt att projektera väg och hamn. Se kommande FÖP Öregrund.
Yvonne Ahtaaluoma-Pettersson	KS-2010-470 139	Missnöje med processen och det politiska systemet.	Processen har varit gedigen.
	forts 139	Att orterna ska komplettera varandra anses vara en pappersprodukt. Ser alltför stort fokus på Gimo.	Flerkärnighet är en politisk överenskommelse.
		Man anser att ÖP ska bygga på fakta istället för på förväntningar och önskvärd utveckling.	ÖP tar utgångspunkt i fakta om det som varit och är ett politiskt dokument med viljeinriktningar för framtiden.
	forts 139	Man uppfattar att uttrycket "Den ort som har bäst förutsättningar att serva hela kommunen" syftar på en specifik ort.	Formuleringen är generell och syftar till öppenhet från fall till fall.
	forts 139	Man anser att efterfrågan på bostäder redovisas bättre i UNT (tomtkö/hyresrätter) och saknar redogörelse av permanentbostäder och åretruntboende.	Bostadsförsörjningsprogram är under utarbetande. Mycket snart finns uppdaterat underlag (se Bostäder, sid 29).
	forts 139	Mödravården	Ej fråga för ÖP.
Åsa Lindstrand	KS-2010-470 138	Man anser att barn och unga vuxna saknas i ÖP.	I en närmare skala kan mer av deras mark- och vattenanvändning synliggöras (FÖP).
	forts 138	Varför ordet serviceort?	Orten ska erbjuda tillräcklig service, men är inte kommunens centralort.
	forts 138	sid 10. Varför Östhammar som centrum?	Orten har flest invånare och är kommunens administrativa centrum.
	forts 138	Olika boendetyper saknas för Östhammar och Öregrund. Bostadssatsningar i Gimo anses ogrundade. Efterfrågan är i Alunda Östhammar och Öregrund.	Bostadsförsörjningsprogram är under utarbetande (se Bostäder, sid 29).

	forts 138	Hur ska kommunen öka antalet högskoleutbildade? sid 17. Distansutbildningar. Bruksgymnasiet har ett smalt utbud.	Ej fokus i ÖP, men vi kan fråga oss vilken bebyggelse som kan passa en sådan målgrupp.
	forts 138	Pendling mot Gävle syns för lite. Väg 76 dålig. sid 20. Vägstandarden är fortfarande dålig.	Är en fråga för länstransportplan och bedöms inte ändra intentionerna med ÖP.
	forts 138	Krutudden som smultronställe bör tas bort, sid 56.	Platsen uppfyller kriterier enligt Upplandsstiftelsen.
	forts 138	Mobiltäckning, sid 74. Osäkert kunna nå 112.	Ej fokus i ÖP.
	forts 138	Övergödning. Jordbrukets bidrag berörs inte.	Miljö kvalitetsnormer (MKN) reglerar. Se svar till 147.
	forts 138	sid 89-90. Önskar lyfta fram modern infrastruktur för fler företag.	Frågan om att locka och generera företagande är berörd.
	forts 138	sid 93, Gimo ligger inte mitt i kommunen.	Geografiskt är Gimo inte i mitten, men korsningen av 288, 292 och järnväg ger ett centralt läge.
	forts 138	Kultur- och fritidsaktiviteter är inte avgörande tillväxtfaktorer. Skola, bostäder, arbete viktigare.	Kultur och fritid kan bidra i sammanhanget.
Ronny Pless	KS-2010-470 137	Man anser att utredningsområde väg i Öregrund ska bort (124, 134, 137, 140, 141, 142, 143).	Se 141. Trafikverket har idag inget uppdrag, men de planerar inte heller kommunal mark.
Kerstin Dreborg	KS-2010-470 136	Viktigt att skrivelserna kvarstår om att ny bebyggelse sker samlat och utefter kommunikationslederna, så att transporter kan minimeras i framtiden.	Skrivelserna kvarstår oförändrade.
SweQ	KS-2010-470- 135	Resurser bör läggas på jämställdhetskonskvansanalyser lika som MKB.	MKB är lagstadgat moment i ÖP. Jämställdhetskonskvansanalys är bra på många planeringunderlag och policies.
	forts 135	Klagomål på processen. Ej blivit kontaktade som förening.	Föreningen har fått information om hur man kan registrera sig som förening i kommunen.
	forts 135	Synpunkter på kollektivtrafik. Anropsstyrd trafik, nattstopp.	Kollektivtrafik handlar om nyttjandet av den väg/järnväg som tar utrymme i ÖP. ÖP hanterar mark- och vattenanvändningen.
	forts 135	För långt mellan hållplatser 288.	Detta berör ÖP, men framförallt kollektivtrafikplanering.

	forts 135	Snöröjning för mjuka trafikanter före bilar.	Inte en fråga i ÖP.
	forts 135	Cykelutrymme efterfrågas exempelvis utmed 290. Cyklar på bussar.	Cykelvägar tar markutrymme och är därmed en fråga för ÖP. Regional cykelstrategi drivs nu av Regionförbundet.
	forts 135	Vilken utvecklingsgrupp tillhör Valö?	Det står en fritt att bilda nya utvecklingsgrupper eller ansluta sig till en befintlig.
	forts 135	Kommunen bör upprätthålla ett kontinuerligt uppdaterat föreningsregister.	Ej en fråga i ÖP.
	forts 135	Östhammar kommuns bostadsförsörjningsplan efterlyses, med jämställdhetskonskvansan alys. En rad frågeställningar framförs.	Bostadsförsörjningsprogram är under utarbetande. Mycket snart finns uppdaterat underlag (se Bostäder, sid 29).
	forts 135	Vill att kommunen ska trycka på staten vad gäller alltför hård beskattning av hyresrätter.	Ej en fråga i ÖP.
	forts 135	Vid vägdragning hänsyn vattentäkt	Se 147.
	forts 135	Broschyr med SweQs program	Se diariet.
Kent Andersson	KS-2010-470-134	Öregrund: Utredningsområde väg bör tas bort (124, 134, 137, 140, 141, 142, 143).	Se 137.
N Olandsåns Olof Karlsson 076-80 85 160	KS-2010-470 133	Högre ambitionsnivå anses krävas för omhändertagande av dagvatten. Från strävan till beslut! Minska näringsläckage, transport av farliga ämnen, och volymerna. Se till att ha intakta system. Inte öka avrinning vid exploatering, 288. Man vill inte se jordbruksmarken som buffring. Istället önskas fördröjningsmagasin och dammar. Kartläggning finns av översvämning vid Nedre Olandsån.	För att klara miljökvalitetsnormer (MKN) krävs just dessa insatser. I skogsbruksplaner kan överenskommelser med markägare leda till att inte kalavverka stora sammanhållande områden samtidigt. Se länk sid 115 till SMHI och klimatanpassning.
Gunnar Carlsson	KS-2010-470 132	Man anser att visioner saknas om båtutrustning, serviceanläggning, muddring, vattenkvalitet i Östhammarsfjärden.	Detta utvecklas vidare i FÖP Östhammar och Kust-FÖP. Det är även högaktuella frågor i samband med pågående havsplanering.

	forts 132	Man anser att ÖP bygger på avvikande statistik från SCB 2015, sid 16: 40%, 34%, 20%	Statistiken är nu uppdaterad till 2015.
	forts 132	DP för industri Östhammar nämns inte sid 31	Fråga för FÖP Östhammar.
	forts 132	Man tycker bibliotek vid Storbrunn är motstridigt en strävan efter förtätning.	Fråga för FÖP. Förtätning är ett mångtydigt begrepp. Centrala delar kan bli annorlunda över tid i takt med bebyggelseutvecklingen och där Storbrunn ingår i ett utvidgat centrum.
	forts 132	sid 45. Östhammars stads trafiksystem, kulturhus, och skyddsområde för reningsverk är ej förklarade.	Alla kommentarer kommer att hanteras i FÖP.
	forts 132	Buss inte vintertid, utan under skolåret, sid 68	Har ändrats från "vintertid" till "under skolåret".
	forts 132	Man saknar tidsplan för utredning av kust, sid 70	Planering pågår med olika intensitet. I samband med havsplanering beaktas vissa aspekter. Ett koncentrerat arbete med kust-FÖP låter vänta på sig.
	forts 132	Grundvatten Ed, Börstil bör ej höra till kommunens vilja och långsiktiga mål, utan åtgärdas omgående.	Se 147, se sid 77 om Ed och Börstil.
	forts 132	Turism: stämmer antal gästnätter/dagbesök (2.500/dag)	Uppgifterna på sid 89 är hämtade från HUI (Handelns utredningsinstitut).
	forts 132	Luft: fastigheter i Östhammar missfärgade av föroreningar.	Luftkvaliteten i kommunen är generellt mycket god. Vid fastbränsleledning kan problem uppstå (se sid 109-110).
	forts 132	Översvämning av kraftigt regn, sid 114.	De viktigaste övergripande åtgärderna är att behålla skog och park, inte hårdgöra mer än nödvändigt och inte bygga för tätt.
Öregrunds utvecklingsgrupp	KS-2010-470 131	Man saknar planer för tomtmark för boende och industri i närområdet, man frågar sig hur inflyttning till tätort skall öka. Man poängterar att förtätning av stadskärna föreslås på obebyggd mark, men saknar område. Man anser att det står alltför lite om hamnens utveckling.	Samtliga frågor rör FÖP Öregrund. Hur inflyttningen kan öka är en tillväxtfråga snarare än mark- och vattenplanering. Formuleringen angående förtätning av "obebyggd" mark är justerad sedan tidigare.
Österby-Dannemora Socialdemokratiska förening Olle Olsson, ordf 0733-125 675	KS-2010-470 130	Allmänna resonemang om utvecklingen i denna del av kommunen.	Oklart om man önskar förändring i själva dokumentet. Inga konkreta förslag att ta fasta på. Ingen åtgärd.

<p>Ingemar Eriksson LRF Östhammar kommungrupp Tommy Runarsson</p>	<p>KS-2010-470 129</p>	<p>sid 10, karta. Definition "större by". (Tätort/småort def sid 46). Tex Ekeby jämföras med Hargshamn; Røvsättra eller Kelinge är markerat men Ånø saknas. Finns det ingen större by i Ekeby-området? Hur definieras prickar på karta? Kanske definiera viktiga vägar, förslagsvis Trafikverksvägar.</p>	<p>Inte avgörande för mark- och vattenanvändningen. Bedöms inte ändra intentionerna med ÖP.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>sid 17. Fel att uttrycka tveksamhet om att slutförvaret tas i drift efter bygge. Vision saknas om att få bygg- och driftspersonal att bosätta sig i kn.</p>	<p>Ett eventuellt slutförvar för använt kärnbränsle är ännu inte beslutat. Om ett sådant skulle etableras sker en stegvis prövning hos Strålsäkerhetsmyndigheten.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>Karta sid 20. Väg Alunda-Arlanda ej från Alunda.</p>	<p>Vägen är symboliskt ritad.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>karta sid 25/27 bör visa nya sträckningen Gimo-Alunda.</p>	<p>Trafikverket har inte rapporterat in nytt kartsikt.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>Vindbruk bör stämmas av med kraftledningsägarna.</p>	<p>ÖP anvisar var vindbruk föreslås vara möjligt, dvs. mark- och vattenanvändning i fokus. Övrigt är teknikaliteter.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>Vindkraftverk föreslås tas in med båt till Hargshamn eller tåg till logistikcentral (se sid 11). mitt, sid 31.</p>	<p>Val av distributionsväg inte en fråga för ÖP.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>Man framhåller att "pågående markanvändning" ska ges företräde. Man anser att områden N är enormt stora (exv skogen Ö Ekeby).</p>	<p>Värdeområden bedöms ha högre värden i vissa avseenden. Pågående användning fortsätter med dessa värden i beaktande.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>Felstavning sid 33</p>	<p>Justerat.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>Hur tufft väljer Sverige att tolka olika EU-direktiv som artskyddet, vattendirektiv och andra pålagor mot de gröna näringarna?</p>	<p>Det finns lagstiftning som påverkar ÖP. Avsikten är att åtfölja intentionerna med direktiven.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>ÖP 2016 bör i alla kapitel där "miljökrav" behandlas diskutera de uppenbara risker som markägarna drabbas av med nuvarande nationell politik.</p>	<p>Kommunen har en nationell politik att förhålla sig till som kan förändras över tid. Det gäller såväl lagstiftning som andra nationella styrdokument. De som berör Östhammars kommun på ett konkret sätt har lyfts in i ÖP.</p>

	forts 129	Man vill kunna omvandla sina fastigheter i rimlig detta grad så att ett ändamålsenligt landsbygdsföretagande kan fortgå.	Önskemålet låter rimligt, men vi kan inte heller se att ÖP lägger hinder för.
	forts 129	Man påminner om EU:s Landskapskonvention som anses ganska svag men den finns och bör omnämnas. Passar avsnittet Landsbygd sid 47-50. Finns kort i MKB.	En framtida revidering av ÖP kan vila mot Europarådets konvention som är intersektoriell. Konventionen är länkad sedan tidigare på sid 24.
	forts 129	Strandskydd 300 m.	Strandskydd är reglerat i lagstiftningen.
	forts 129	Kap. grönstruktur: pågående markanvändning ska fortgå, som princip. Ifall samhället av någon anledning anser sig behöva ockupera mark för "samhällets syften" är det LRFs synpunkt att samhället då ska köpa området för marknadspris. Inte tvinga markägaren att bekosta olika åtgärder.	Kommunen har en nationell politik att förhålla sig till som kan förändras över tid. Det gäller såväl lagstiftning som andra nationella styrdokument. De som berör Östhammars kommun på ett konkret sätt har lyfts in i ÖP.
	forts 129	sid 61 artskyddsförordningen och tillhörande direktiv EU innebär stor risk för medborgare och företag som bör belysas. Detta skapar osäkerhet över om man rör över tillgångar.	Många arter är skyddade enligt Artskyddsförordningen. Lagstiftningen gäller inom hela Europa och har som syfte att minska risken för hotade arter att minska i utbredning. Fastighetsägare som vill ändra markanvändning ska i tidigt skede kartlägga naturvärden för att kunna avgöra påverkan. I vissa fall kan staten kräva en miljökonsekvensbeskrivning för lovgivning eller fortsatt planläggning.
	forts 129	Man frågar sig vad som har företräde: kulturvärden eller fiske? Karta sid 63: dammar som kulturmiljövärden. Enligt vattendirektivet ska dammar rivras som inte har ekonomisk bärkraft. Fisket måste ges gynnsammare förutsättningar (se även Vattenplanering sid 83-87).	Se tillägg sid 62 (och 82) om olika intressen, dels ett kulturhistoriskt, dels att skapa fria vandringsvägar för fisk, som kan kombineras.
	forts 129	Man klagar över alltför kulturhistoriska lämningar R.	Riksantikvarieämbetet är de som har ansvar för fornminnen mm. I ÖP återges dessa och nödvändigheten med en kontakt i samband med förändringsarbeten på fastigheter.

	forts 129	Cykelvägar, sid 68 tar oerhört mycket plats. Bör satsas på korta "klockrena" sträckningar.	De tar plats liksom övriga trafikslag och hanteras i regional cykelstrategi.
	forts 129	sid 74, definiera en strategi för fibernät	Se befintlig länk på sid 74 i ÖP till en antagen bredbandsstrategi.
	forts 129	sid 75. Kommunen bör besluta att dagvatten från kommunens och Trafikverkets vägar i kommunen ska renas innan utsläpp till recipient.	Detta regleras genom miljökvalitetsnormer (MKN).
	forts 129	Mycket missnöje, uppdatering av databaser om vattendrag? Översvämningar drabbar jordbruket, i princip utan att vi själva orsakar dem.	Mycket missnöje som man tycker att kommunen ska rätta till genom ÖP. Uppdateringar av databaser sker inte via kommunen i huvudsak varför aktuella uppgifter kan hämtas i t.ex. vattenmyndighetens WIS. Vattenflöden regleras vanligen genom vattendom. Viktigt med balansen av flerskiktade bestånd i avrinningsområden som effektivt bromsar och minskar flöden.
	forts 129	sid 81. Själva Olandsån är inte starkt påverkad av dikning, bara rensad. Finns tillflödesdikning som är långa raka streck!	Olandsån är starkt påverkad av dikning eftersom tillrinningen är större och snabbare genom anslutande rätade diken. Dessutom är Olandsån rensad, vilket ökar flödes hastigheten. Dikning kan göras meandrande och kan justeras i efterhand.
	forts 129	sid 108-9 okritiskt återgivande MKN: Långt utöver hur detta har tillämpats inom övriga EU. Konflikten mellan Landskapsbilden och ekonomiskt ohållbara krav.	MKN innebär att det ställs krav på markägare att inte försämra vattenkvalitet. Det handlar inte i första hand om upplevelser av landskapskaraktär, utan om långsiktig miljö kvalitet.
	forts 129	Karta sid 112 förses med lista, extremt svår att tolka.	Syftet med kartan är att göra markägare uppmärksamma på att man kan behöva ta reda på mer information. Denna ryms inte i ÖP men man är välkommen till kommunen.
	forts 129	sid 11 och sid 71. Bredband: Målbilden borde vara mycket vidare än "prioriterade kommunikationsstråk".	Justering är gjord på sid 11 och hänvisning finns sedan tidigare på sid 74.
	forts 129	Dokumentet snårigt och samma uppgifter förekommer på olika ställen i en kombination av historia, nuläge och målbilder.	Komplexiteten är hög och oavsett upplägg kommer man att uppleva upprepningar trots stora ansträngningar från kommunen att göra dokumentet lättillgängligt. En rekommendation är att utgå från innehållsförteckningen.

Alunda utvecklingsgrupp	KS-2010-470-128	sid 10 rubriken Framtid – serviceorterna: "Östhammar är centrum för kommunens handel och administration." Man anser att uttrycket kan skapa negativa effekter för etablering i övriga tätorter. Exv. i Alunda har två banker och en bankomat stängt. Risk till ytterligare utarmning anses finnas med citatet.	Flerkärnigheten är viktig att framhålla med orternas kompletterande roller; ett återkommande tema i ÖP. Handelsidkare ser till befolkningsunderlaget på orterna inför etablering. Östhammar är kommunens centrum för handel och administration, men är också beroende av övriga orters styrkor och interaktion i regionen, bl.a. med Uppsala. I Alundas fall är det naturligt att vända sig till grannkommunen Uppsala.
Gimo utvecklingsgrupp	KS-2010-470-127	Identifiera och i god tid planera för tänkbara markområden i Gimo för byggande av bostäder, industri och affärsområden för sällanköpshandeln. Identifiera det typiska för Gimo.	Hela den fysiska planeringen för orten ser ut att efterfrågas, vilket uttryckligen framgår ska komma i fördjupning (FÖP). Vissa ställningstaganden finns i förslagskarta.
Hargs och Hargshamns utvecklingsgrupp Peter Rödin exstare@telia.com	KS-2010-470-126 den 24 augusti 2016 06:06	Förslag till ändrad beskrivning av Hargshamn	Texten är i huvudsak inarbetad sid 46 (47).
Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör Erik Walldén	KS-2010-470-125 SADMPR-PERS160823152 90.pdf 2016-08-11	Tar upp möjligheter i området kring Källör.	Bidraget passar vid fördjupad översiktsplanering (FÖP) för Östhammar.
Hans Ahlinder	KS-2010-470-124 SADMPR-PERS160816150 60.pdf	Utredningsområde väg i Öregrund bör tas bort. (124, 134, 137, 140, 141, 142, 143)	Vägreservatet är en viktig alternativ anslutning till Gräsö. Östhammars kommun har ett ansvar att göra det möjligt även för framtida generationer att få välja bygga omfartsled och ny hamn.
---	KS-2010-470-123	---	
Försvarsmakten exp-ut-hkv@mil.se	KS-2010-470-122	Allt inarbetat	Ingen ytterligare åtgärd

Svenska kraftnät	KS 2010-470-121 VB: Svenska kraftnäts yttrande rörande översiktsplan för Östhammars kommun, Uppsala län	Då samtliga stamnätsledningar i kommunen löper parallellt med andra ledningar samt att det finns både växel- och likström vill Svenska kraftnät höras när åtgärder planeras inom 250 meter. Man anser att begreppet strålning används felaktigt. Anläggningar syns inte i kartunderlag (nio ledningar och två stationer). Det finns inte längre planer på ledning Forsmark och Sandviken. Man föreslår att det planeras för mark för nya ledningar vid vindkraft.	130 meter har justerats till 250 meter på sid 113. Begreppen är hämtade från Strålsäkerhetsmyndigheten. Anläggningsobjekt är tillagda i karta sid 79. Information har utgått på sid 72 om ledning mellan Forsmark och Sandviken. Ledningsgator finns i anslutning till samtliga områden som anvisats för vindbruk. Samlokalisering anses lämpligt.
Kåre Lagerquist	KS-2010-470-120 2016-05-28, 2016-05-30 (ti 2016-08-16 15:17)	Öregrunds gästhamn, detaljerade tankar kring utförande.	Det nämnda medborgarförslaget har tagits upp i Kommunfullmäktige och överlämnats till Kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen kommer under hösten att ta ställning till lämplig inriktning i det pågående detaljplanarbetet gällande Öregrunds hamn. Se vidare FÖP Öregrund.
Trafikverket Trafikverket Region Öst Elin Andersson	KS-2010-470-119	Hargshamnbanan ska vara utpekad som riksintresse. Trafikverket har inte något uppdrag att utreda persontrafik på Hargshamnbanan.	Hargshamnbanan är utmärkt som riksintresse sedan tidigare. Den är nämnd i teckenförklaringen till karta.
Skanova Skanovas nätförvaltning Lars Erkensjö tel. 070-594 33 24	KS-2010-470-118	Skanova önskar medverka i tidigt skede när DP påbörjas, för att få med bef ledningar i planeringsunderlag.	Ingen åtgärd i ÖP.
Folkhälsomyndigheten Cecilia Falk Holmberg	KS-2010-470-117	Lämnar inga synpunkter	Ingen åtgärd

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Bilaga 2

Länsstyrelsens granskningsyttrande
med bilagor

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Samhällsutvecklingsenheten
Johanna Boman
010-22 33 227
johanna.boman@lansstyrelsen.se

GRANSKNINGSYTTRANDE 1(5)

2016-09-30

Dnr: 401-3416-16

Östhammars kommun
kommunstyrelsen@osthammar.se

Granskningsyttrande angående översiktsplan för Östhammars kommun, Översiktsplan 2016, Uppsala län

Inledning

Östhammars kommun har översänt förslag till kommunomfattande översiktsplan, "Översiktsplan 2016", för granskning enligt 3 kap. 12 § plan och bygglagen (PBL 2010:900). Den nu gällande översiktsplanen antogs år 2003.

Länsstyrelsen lämnade ett samrådsyttrande den 22 september 2015 (dnr 401-3045-15). Kommunen har kommenterat Länsstyrelsens och de statliga myndigheternas samt övriga remissinstansers synpunkter i en samrådsredogörelse. Kommunen har ändrat planhandlingen, men Länsstyrelsen har kvarvarande synpunkter som framförs nedan.

Enligt 3 kap 16 § PBL ska länsstyrelsen i samband med utställning av översiktsplan avge ett granskningsyttrande över planförslaget. Av yttrandet ska det framgå om:

1. Förslaget inte tillgodoser ett **riksintresse** enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en **miljökvalitetsnorm** enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (**LIS-områden**) inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt (**mellankommunala frågor**), och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors **hälsa eller säkerhet** eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Enligt 3 kap 20 § PBL ska länsstyrelsens granskningsyttrande fogas till den antagna översiktsplanen. Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del, ska det anmärkas i planen.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

GRANSKNINGSYTTRANDE 2(5)

2016-09-30

Dnr: 401-3416-16

Granskningsynpunkter

Allmänt om planförslaget

Planförslaget uttrycker höga ambitioner om att ta vara på de värden som finns i kommunen, vilket är positivt. Riktlinjer anges inför kommande detaljplanering, bygglovgivning mm. Riktlinjerna är dock på en så övergripande nivå, att de kan bli svåra att tillämpa i kommande ärenden och det är svårt att utläsa vilka konsekvenser översiktsplanen kommer att medföra.

Intressekonflikter eller avvägningar mellan de värden som finns och föreslagen exploatering framgår inte i planförslaget. Exempelvis rör detta att områden pekats ut som utredningsområden för bebyggelseutveckling inom område med landskapsbildsskydd, strandskydd och/eller höga naturvärden, utan att de intressekonflikter som kan följa har belysts. Det innebär att många frågor återstår att lösa i framtida prövningar.

Planförslaget har en låg geografisk detaljeringsnivå. Länsstyrelsen instämmer med kommunen angående behovet av att ta fram fördjupade översiktsplaner för serviceorterna samt kustområdet. Innan detta är gjort kommer många frågor behöva hanteras i detaljplaner, lovärenden med flera ärenden, utan tydlig vägledning från översiktsplanen, vilket kan försvåra arbetet med dessa ärenden.

Riksintressen

Övergripande synpunkter riksintressen

Länsstyrelsen ser positivt på de höga ambitioner som kommunen uttrycker om att ta tillvara riksintresseområdenas värden, och att se värdena som viktiga delar av kommunens attraktivitet. Länsstyrelsen anser dock att mer detaljerade riktlinjer behövs för att i kommande ärenden på ett bra sätt tillgodose riksintressen.

Utifrån förslaget till översiktsplan är det svårt att utläsa hur riksintresseområdenas värden kommer att påverkas och i vilken omfattning och på vilket sätt hänsyn kommer att tas till dessa värden vid framtida förändringar av markanvändningen.

Riksintresse kulturmiljövård

Flera av områdena av riksintresse för kulturmiljövården ligger inom eller i anslutning till områden där förändringar föreslås. Länsstyrelsen instämmer i kommunens syn angående att fördjupade översiktsplaner, kulturmiljövårdsprogram och regleringar i detaljplaner är viktiga verktyg för att tillgodose riksintressen för kulturmiljövården.

Innan dessa har tagits fram kommer påverkan på kulturmiljövårdens riksintressen istället behöva hanteras mer ingående i detaljplaner, bygglov, med flera ärendetyper.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

GRANSKNINGSYTTRANDE 3(5)

2016-09-30

Dnr: 401-3416-16

Miljö kvalitetsnormer (MKN)

MKN för vatten

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen saknar tydliga mål och åtgärder med avsikten att nå MKN för ytvatten. Strategierna som beskrivs innebär till stor del fortsatt utredning och fördjupad planering, men få konkreta åtgärder redovisas. Mycket återstår att lösa inom framtida planering, t ex i grönstrukturplanering och fördjupade översiktsplaner, för att nå en hållbar förvaltning av kommunens vattenmiljöer och -resurser.

Grundvattenförekomsten Östhammar, i vilken de två vattentäkterna Ed och Börstil ligger, har klassats till otillfredsställande kemisk status. Inom vattenförvaltningen finns ett krav på att en vattenförekomst inte får försämrats. Det betyder att förekomsten ska bibehålla god status för samtliga parametrar som har god status idag och att för de parametrar som idag har otillfredsställande status ska åtgärder sättas in så att målet kan nås.

Utredningsområden för bebyggelseutveckling pekas ut i områden där exploatering innebär stor risk att medföra negativ påverkan på MKN för grundvatten. I planförslaget sägs att vattenförsörjningen ska prioriteras inom områden som är viktiga för dricksvattenförsörjningen. Det framgår inte hur detta ska göras.

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen ska ge tydlig vägledning om hur MKN för yt- och grundvatten ska följas.

Mellankommunala frågor

Mellankommunala frågor redovisas på ett översiktligt sätt i översiktsplanen. Länsstyrelsen har inga synpunkter på denna redovisning men vill i sammanhanget betona vikten av att på en mer detaljerad nivå beakta det mellankommunala perspektivet i kommande ärenden där så är aktuellt.

Hälsa, säkerhet samt risken för olyckor, översvämning och erosion

Frågor om buller, risker med flera frågor som rör hälsa och säkerhet återstår att behandla mer i detalj i kommande planering samt lov- och tillståndsgivning. I förslaget till översiktsplan finns övergripande riktlinjer för detta. Det framgår inte inom vilka av de utpekade utredningsområdena för bebyggelseutveckling som särskilt stor hänsyn kommer att behövas till hälso- och säkerhetsfrågor.

Dricksvattenförsörjning

Av översiktsplanen framgår när det gäller tillgången på dricksvatten att kapaciteten räcker för nuvarande befolkning, men att marginalerna i vissa områden är små, att reservvattentäkter saknas och att ökad folkmängd kommer att kräva fler vattentäkter. Länsstyrelsen anser att kommunen ska förtydliga vilken befolkningsökning som nuvarande vattentäkter räcker till, samt hur kommunen avser lösa vattenförsörjningen om befolkningen blir

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

GRANSKNINGSYTTRANDE 4(5)

2016-09-30

Dnr: 401-3416-16

större. En faktor som kan påverka dricksvattentillgången på lång sikt är framtida klimatförändringar.

Se vidare angående miljökvalitetsnormer för grundvatten ovan och vattenskyddsområden nedan.

Potentiellt förorenade områden

Inom Östhammars kommun finns cirka 500 platser som bedöms kunna vara potentiellt förorenade av nedlagda och pågående verksamheter. I förslaget till översiktsplan finns en karta som visar vissa, men inte alla, av dessa platser.

Det framgår inte i översiktsplanen var de utpekade utredningsområdena för bebyggelseutveckling sammanfaller med potentiellt eller konstaterat förorenade områden. Länsstyrelsen kan därför inte bedöma i vilken mån hänsyn har tagits till denna fråga, eller i vilken omfattning utredningar och åtgärder kommer att behöva göras i samband med framtida detaljplaner.

Länsstyrelsen anser att kommunen bör ange riktlinjer för hantering av förorenade områden i framtida förändringar av markanvändning. Riktlinjerna bör beskriva hur kommunen avser att agera i de fall det finns en känd eller potentiell förorening. Detta för att kunna hantera frågan om föroreningar i ett tidigt skede i framtida planprocesser.

Övriga synpunkter

Vattenskyddsområden

Vattentäkterna i Östhammars kommun ger tillräckliga vattenmängder men det finns inga stora uttagsmarginaler och reservvattentäkt saknas. Således krävs ett starkt skydd för de vattentäkter som finns.

I översiktsplanen uttalas att grundvattenförsörjningen ska prioriteras framför andra typer av resursutnyttjande inom de mark- och vattenområden som påverkar dricksvattnet. Samtidigt pekas utredningsområden för bebyggelseutveckling ut rakt på åsmaterial uppströms en eller båda de vattentäkterna som försörjer Östhammar med dricksvatten. Några områden ligger på genomsläppligt material alldeles i anslutning till åsen. Åsmaterial är mycket genomsläppligt och föroreningar som hamnar på marken infiltrerar direkt ner till grundvattnet för att senare tas upp som dricksvatten och konsumeras av stadens invånare. I Östhammar finns ingen reservvattentäkt vilket gör läget mycket allvarligt för ortens invånare om vattentäkten förorenas. I området är det även ont om vattenresurser. Vattentäkterna vid Kyrkholmen och Film har bedömts vara hotade av föroreningar från Dannemora gruva.

Det framgår inte av planförslaget hur intressekonflikten mellan exploateringar och vattenskydd ska hanteras i framtida planläggning och andra ärenden. Länsstyrelsen anser att detta medför stora osäkerheter när det

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

GRANSKNINGSYTTRANDE 5(5)

2016-09-30

Dnr: 401-3416-16

gäller hur översiktsplanen ska tillämpas och vilka konsekvenser den kommer att medföra.

Deltagare

T.f. landshövding Johan von Knorring har beslutat i detta ärende. Planhandläggare Johanna Boman har varit föredragande. I den slutliga handläggningen av ärendet har också länsarkitekt Eva Bergdahl, miljöskyddshandläggare Ulf Lindblom, naturvårdshandläggare Sonja Preuss, länsantikvarie Roger Edenmo samt handläggare klimatanpassning Karin Gustavsson deltagit.

Johan von Knorring

Johanna Boman

Bilagor:

- Bilaga 1.** Yttrande från LFV, 2016-05-26
- Bilaga 2.** Yttrande från Trafikverket, 2016-06-23
- Bilaga 3.** Yttrande från SGI, 2016-07-05
- Bilaga 4.** Yttrande från Försvarsmakten, 2016-07-27
- Bilaga 5.** Yttrande från Svenska kraftnät, 2016-07-29
- Bilaga 6.** Yttrande från SGU, 2016-08-29

Sändlista:

- Sveriges geologiska undersökningar (SGU), sgu@sgu.se
- Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se
- LFV, lfvcentralregistratur@lfv.se
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), registrator@msb.se
- Svenska kraftnät, registrator@svk.se
- Statens geotekniska institut (SGI), sgi@swedgeo.se
- Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
- Trafikverket, eskilstuna@trafikverket.se

2016-05-26

Länsstyrelsen Uppsala län
Att. Johanna Boman
751 86 Uppsala

LFV:s yttrande angående översiktsplan för Östhammars kommun.

Härmed överlämnas LFV/ANS yttrande över i rubriken nämnda remiss.

Med vänlig hälsning

A handwritten signature in blue ink that reads 'Gert Carlsson'.

Dokumentnummer
D-2016-070105

Ärendenummer
Å-2016-004215

Ert datum
2016-05-24

Er beteckning
401-3416-16

Handläggare
Carlsson, Gert
011-192213T
011-19 25 75F
gert.carlsson@lfv.se

för Johan Arvik
Operativa System

2016-05-26

Remissvar:

LFV vill som sakägare av CNS-utrustning avge följande yttrande:

I Östhammars kommuns strategi för vindbruk som hänvisas till i översiktsplanen finns ett stycke om hinderbelysning där hänvisning till Luftfartsstyrelsens bestämmelser ges. Luftfartsstyrelsen existerar inte längre sedan flera år tillbaka. Det är Transportstyrelsen som är tillsynsmyndighet för luftfarten. I Transportstyrelsens Författningssamling TSFS 2013:9 (omtryck av 2010:155) finns gällande regelverk när detta skrivs. I de fall som hinderytor enligt ICAO Annex 14 genomträngs, skall TSFS 2010:135 följas.

LFV avråder från direkta hänvisningar till regelverk i kommunala planer då luftfartens regelverk i regel ändras oftare än kommunala planhandlingar och uppgifterna i planerna därför ofta blir inaktuella. Det är bättre att enbart hänvisa till Transportstyrelsen. På Transportstyrelsens webbsidor finns möjlighet att söka ut gällande regelverk eller mejla och fråga.

På sidan 5 i strategin för vindbruk nämns inte att LFV skall remitteras för vindkraftverk över 20 m vilket görs på sidan 9. Detta bör stå på båda sidorna.

LFV vill också uppmärksamma Östhammars kommun på att vi har en navigationsfyr inom kommunen som är klassad som skyddsobjekt varför positionen inte får röjas eller avbildas på kartor. Just när det gäller vindkraftverk finns ett cirkulärt skyddsområde kring denna anläggningstyp med en radie på 15 km där restriktioner för vindkraftetablering råder enligt ICAO DOC 015. ICAO är internationella civilflygorganisationen och dess regelverk gäller som lag inom EU enligt en EU-förordning. Därför kan vindkraftverk, oavsett placering i kommunen, även inom områden utpekade för vindkraft, bli föremål för särskild granskning enligt ICAO DOC 015.

På sidan 74 i översiktsplanen nämns telemaster. LFV vill påminna om att alla byggnadsobjekt inklusive master och torn över 20 m i höjd över mark skall remitteras till LFV.

I övrigt har LFV inget att erinra mot översiktsplanen.

Detta yttrande gäller på utfärdandedatum. LFV förbehåller sig rätten att revidera yttrandet vid ny prövning om regelverk gällande störningar på CNS-utrustning förändras, eller om ny CNS-utrustning etableras i hindrets närhet.

Med CNS-utrustning menas utrustning för kommunikation, navigation och radar (Communication, Navigation, Surveillance). Analysen grundar sig på Svensk

Standard 447 10 12 utgåva 1:1991 "Skyddsavstånd för luftfartsradiosystem mot aktiva och passiva störningar för elektrisk kraftöverföring och tågdrift", Standardiseringskommissionen i Sverige, samt på ICAO DOC 015.

VIKTIGT: I vårt remissvar har LFV inte analyserat konsekvenser för flygvägar till och från flygplatser, samt om CNS-utrustning ägd av flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser skall därför alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering. Med berörd flygplats avses att etableringen hamnar inom flygplatsens MSA-yta ca 60 km ut från flygplatsen. MSA är den hinderyta som är störst och står för "Minimum Sector Altitude".

LFV erbjuder produkten Flyghinderanalys, där vi utför kontroll av flygvägar, luftrum och all tänkbar radioutrustning för luftfarten. För mer information, se www.lfv.se/flyghinderanalys.

FLYGHINDERANALYS

Ska du uppföra mast, vindkraftverk, mobilkran, eller byggnadsverk högre än 20 meter alt. skicka in planhandlingar? – Läs då detta!

Enligt Trafikverkets hemsida bör en lokaliseringsbedömning göras, på LFV kallar vi den flyghinderanalys. Om du av någon anledning inte vill ha en flyghinderanalys utförd, men ändå efterhöra om LFV har något att erinra, kan du skicka in en remissförfrågan. Kom ihåg att flygplatserna kräver en utförd flyghinderanalys för att de skall tillstyrka etablering av hinder högre än 20 meter. En flyghinderanalys är alltid avgiftsbelagd.

För att underlätta hanteringen och därmed förkorta handläggningstiden av dessa flyghinderanalyser och CNS-analyser vill vi göra er uppmärksamma på två för oss mycket viktiga punkter:

RÄTT benämning av vad ni vill ha utfört...

Använd endast formuleringen "Beställning av flyghinderanalys" om du önskar en komplett (avgiftsbelagd) analys av om byggnadsverket kommer få någon påverkan på flygplatser, inflygningsvägar, luft- rum, kommunikationsutrustning, navigationsutrustning och radarutrustning. I denna analys inkluderas CNS-analys av LFVs egna utrustning.

Mer info på www.lfv.se/flyghinderanalys där hittar du även prislister.

Använd endast formuleringen "Remiss CNS-analys" om du enbart vill efterhöra om LFV har något att erinra mot etableringen med hänsyn tagen till LFVs egna utrustning. I denna analys finns ingen information om hur etableringen påverkar flygtrafiken.

För betydligt mer utförlig information till dig som skickar in material avseende flyghinder, besök oss på:
www.lfv.se/infolyghinder

RÄTT inskickat elektroniskt format...

Skicka i elektroniskt format med epost till:
lfvcentralregistratur@lfv.se.

I yttersta undantagsfall per post till:

LFV 60179 NORRKÖPING

Skicka koordinatlistor i Excel- eller Wordformat.

Resterande information i öppet format

(ej scannade filer).

Ange objektets position/koordinater i:

RT 90 X Y, 2,5 gon V eller SWEREF 99 TM N, E eller SWEREF 99 (WGS 84). Undvik lokala koordinatsystem, som SWEREF 99 18 00.

Ange använt koordinatsystem.

Viktigt! Ange terränghöjd meter över havet (Z) för hindrets placering.

Möjlighet finns att beställa analys av ett område, såsom vindkraftpark. Som komplettering till koordinatlistor tar vi tacksamt emot Shape-filer (.shp) för stora områden, vindkraftsparker, kraftledningar etc. Vid beställning av flyghinderanalys, använd LFVs egen blankett (finns på www.lfv.se/flyghinderanalys). Om du inte gör det var noga med att all information på LFV blankett finns med.

KONTAKT:

Kontakt flyghinderanalyser: 011-19 20 51 (tfn tid kl. 15-16)

Kontakt CNS-analyser: 011-19 22 13

Ärendenummer
TRV 2016/47342
Ert ärendenummer
KS-2010-470

Dokumentdatum
2016-06-23
Sidor
1(1)

TRAFIKVERKET

Kopia till:
Länsstyrelsen i Uppsala län

Utställning av förslag till ny översiktsplan för Östhammars kommun

Trafikverket vidhåller de synpunkter vi hade på samrådshandlingen av Översiktsplanen, och ser sig även fått de anmärkningar vi hade tillgodosedda.

Trafikverket vill dock poängtera att Hargshamnsbanan är utpekad som riksintresse. Vi vill även tydliggöra att Trafikverket inte har något uppdrag att utreda persontrafik på Hargshamnsbanan.

Trafikverket Region Öst

Elin Andersson
Samhällsplanerare

Datum	Beteckning
2016-07-05	5.2-1505-0325
Ert datum	Er beteckning
2016-05-25	401-3416-16

Vår referens./ Regionkontor Göteborg
Bo Lind

Länsstyrelsen Uppsala län
Samhällsbyggnadsenheten
UPPSALA

Sänt med e-post:
[uppsala@lansstyrelsen.se](mailto: uppsala@lansstyrelsen.se)

Översiktsplan 2016, Östhammar kommun, granskningshandling

Bakgrund

Statens geotekniska institut (SGI) har av Länsstyrelsen i Uppsala län ombetts lämna yttrande rörande rubricerat ärende. Vårt yttrande begränsas till geotekniska säkerhetsfrågor som ras, skred och erosion. Yttrandet omfattar inte markmiljötekniska frågor.

Underlag

Översiktsplan 2016 Östhammars kommun, granskningshandling,
Del 1, odaterad,
Del 2 Utvecklingskärnor, 2014-07-30, rev. 2014-10-13,
Bilaga 1 MKB, 14-10-13 rev 16-02-10
Bilaga 2 Samrådsredogörelse, Plansamråd för ÖP 2016

SGI:s synpunkter

SGI har tidigare, i samrådsskedet (SGI 2015-08-14, dnr som ovan) lämnat yttrande och fört fram att vi bedömer de geotekniska förhållandena i Östhammars kommun generellt som gynnsamma men vi rekommenderar en kommuntäckande kartläggning av förutsättningarna för ras och skred. Erosionsrisker längs relevanta vattendrag och kust bör också kartläggas som ett värdefullt underlag till ÖP.

Vi konstaterar nu att frågorna inte berörs i den översända granskningsversionen av ÖP. Inte heller i samrådsredogörelsen har man berört de geotekniska säkerhetsfrågorna. SGI:s tidigare synpunkter kvarstår således.

Allmänt anser SGI att geotekniska förutsättningar översiktligt bör redovisas i en översiktsplan. Dessa frågor kan vara avgörande för lämpligheten utifrån ett geotekniskt perspektiv och de bör därför redovisas tidigt i planprocessen. Grova värderingar kan göras utifrån bl.a. geologiska och topografiska kartor.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT
Myndighetsfunktionen
Enligt uppdrag

Bo Lind

FÖRSVARSMAKTEN
HÖGKVARTERET

Yttrande

Datum
2016-07-27

Beteckning
FM2016-16854:2 Sida 1 (1)

Ert tjänsteställe, handläggare
Johanna Boman, Lst Uppsala län

Ert datum
2016-05-25

Er beteckning
401-3416-16

Vårt tjänsteställe, handläggare
Camilla Bramer, 08-7889587,
camilla.bramer@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

**Yttrande Granskning av förslag till översiktsplan för
Östhammars kommun, Uppsala län**

De av Försvarsmakten tidigare lämnade synpunkterna har inarbetats i planförslaget och myndigheten har inga ytterligare synpunkter i ärendet.

Bramer, Camilla

Delprocessledare fysisk planering, produktionsledningens infrastrukturavdelning

Handlingen är fastställd i Försvarsmaktens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Sändlista

Länsstyrelsen Uppsala län

upsala@lansstyrelsen.se

För kännedom

Amfl

LSS

Östhammars kommun

osthammardirekt@osthammar.se

Koncessioner och kommunikation
Tillståndsärenden
Samhällsplanerare
Anna Ekstedt
010-475 81 57
anna.ekstedt@svk.se

Länsstyrelsen Uppsala län
uppsala@lansstyrelsen.se

Östhammars kommun
kommunstyrelsen@osthammar.se

2016-07-29

2015/1050
2015/997

YTTRANDE

Yttrande angående översiktsplan för Östhammars kommun, Uppsala län

Ert diarienummer: 401-3416-16, KS-2010-470

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har följande synpunkter:

1 Nuläge

I Östhammars kommun har Svenska kraftnät två stationer; Dannebo och Forsmark, fem 400 kV-växelströmsledningar och fyra 400 kV-likströmsledningar. Ledningar utgår ifrån våra stationer vid Forsmarks kärnkraftverk nordost genom havet till Finland, västerut till angränsande Tierps kommun samt söderut mot Uppsala kommun.

2 Svenska kraftnäts magnetfältspolicy

Svenska kraftnät följer de försiktighetsprinciper som Strålsäkerhetsmyndigheten tillsammans med Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket och Socialstyrelsen, rekommenderar.

Svenska kraftnäts tillämpning av ovannämnda myndigheters rekommendationer har resulterat i en policy för magnetfältsnivåer. Vid all nyprojektering av 220 kV- och 400 kV-växelströmsledningar i det svenska stamnätet tillämpar Svenska kraftnät en mag-

SVENSKA KRAFTNÄT

BOX 1200
172 24 SUNDBYBERG
STUREGATAN 1

WWW.SVK.SE
REGISTRATOR@SVK.SE

TEL 010 475 80 00
FAX 010 475 89 50

netfältspolicy som innebär att vi utgår från 0,4 mikrottesla som högsta magnetfältsnivå vid bostäder eller där människor vistas varaktigt. I samband med att tillstånd förnyas för våra växelströmsledningarna vidtar vi ofta åtgärder för att minska magnetfälten eller erbjuder oss att köpa fastigheter som står så nära ledningen att magnetfältet överstiger 4,0 mikrottesla.

Mer information om Svenska kraftnät och magnetfält finns på vår hemsida, www.svk.se.

3 Generell information

Svenska kraftnät har ledningsrätt för kraftledningarna som är av betydelse för rikets elförsörjning. Ledningsrätten innebär att åtgärder/verksamhet som på något sätt inskränker Svenska kraftnäts verksamhet, inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätten.

Svenska kraftnät vill påminna om att byggnationer i närheten av transformatorstationer och ledningsstråk kan medföra svårigheter vid eventuella framtida förändringar i stamnätet.

Svenska kraftnät önskar att Östhammars kommun tar motsvarande hänsyn vid planering av ny bebyggelse invid befintliga stamnätsledningar som Svenska kraftnät gör vid byggnation av nya ledningar. För att säkerställa att Svenska kraftnäts magnetfältspolicy uppfylls ska ny bebyggelse där människor vistas varaktigt placeras minst 130 meter från en 400 kV-ledning. Detta avstånd är baserat på maximerat årsmedelströmvärde och är att anse som en rekommendation till beslutande myndighet. För avstånd utifrån en lednings faktiska årsmedelströmvärde krävs en magnetfältberäkning. Svenska kraftnät utför beräkningar för sina egna ledningar utifrån magnetfältspolicyn, det vill säga 0,4 mikrottesla. **Observerar att parallellgående ledningar påverkar varandras magnetfält, vårt schablonavstånd är därför inte är applicerbart vid dessa tillfällen. Svenska kraftnät vill höras när åtgärder planeras inom 250 meter från våra parallellgående ledningar.**

Ur ett elsäkerhetsperspektiv regleras avståndet mellan kraftledningar och olika verksamheter i Elsäkerhetsverkets föreskrifter ELSÄK-FS 2008:1 med ändring ELSÄK-FS 2010:1.

4 Ärendespecifik information

Det respektavstånd på 130 meter inom vilken bebyggelse från kraftledningar inte bör tillåtas som anges i översiktsplanen, är ett schablonavstånd framtaget för en 400kV-växelströmsledning tillhörig stamnätet för el. Då samtliga stamnätsledningar i Östhammars kommun löper parallellt med andra ledningar samt att det finns både växel- och likströmsledningar är denna schablon inte applicerbar i aktuell kommun. Svenska kraftnät vill samrådas med när åtgärder planeras inom 250 meter från våra anläggningar i Östhammar. Svenska kraftnät vill upplysa om att begreppet "strålning" inte brukar användas i samband med de låga frekvenser som finns i kraftledningar eftersom fotonenergin är så svag att fälten helt saknar de egenskaper man förknippar med ordet strålning. Strålning används oftast när fotonenergin är så hög att det resulterar i ett synligt ljus. Exempel på detta är gamma-och röntgenstrålning.

Svenska kraftnät kan konstatera att våra anläggningar inte är synliggjorda i kartunderlag i den aktuella översiktsplanen. Eftersom våra nio ledningar och två stationer utgör grundläggande planeringsförutsättningar i Östhammars kommun ber vi att dessa ritas ut på markanvändnings- och havsplaneringskartan samt att det tydligt framgår att det tillhör stamnätet för el.

Det finns idag inga planer på att bygga den sedan tidigare planerade 400 kV-ledningen mellan Forsmark och Sandviken som omnämns i den aktuella översiktsplanen. Forsmarks planerade effekthöjningar i kärnkraften har uteblivit, vilket har resulterat i att behovet för ledningen kraftigt har minskat. Svenska kraftnät vill passa på att informera Östhammars kommun om att vi planerar att förnya vår station Forsmark senast år 2023.

Svenska kraftnät vill framhålla vikten av att kommunen planerar för den mark som kan komma att behövas för nya kraftledningar vid upprättande av vindkraftsutbyggnad.

Svenska kraftnät vill informera Östhammars kommun och Länsstyrelsen i Uppsala län om att våra anläggningsobjekt finns att hämta via Geodataportalen (www.geodata.se) som WMS eller som en shapefil. Informationen innehåller den geografiska positionen för Svenska kraftnäts ledningar, stolpar, stationer och stationsområden. Utöver den geografiska positionen finns uppgifter om förläggningssätt (luftledning, kabel etc) och spänningsnivå för våra ledningar. Vid produktion av kartor där Svenska kraftnäts geo-

grafiska anläggningsinformation används ska följande copyrighttext framgå: "© Af-färsverket svenska kraftnät".

Så länge våra rekommendationer beaktas har Svenska kraftnät inga invändningar mot aktuell översiktsplan.

För övergripande information rörande Svenska kraftnäts framtida planer för stamnätet för el hänvisar vi till **Perspektivplan 2025** och **Nätutvecklingsplan 2016 – 2025**. Dessa dokument finns publicerade via vår hemsida:

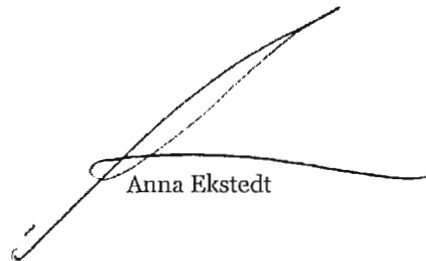
<http://www.svk.se>

Detta yttrande har beslutats av t.f. avdelningsdirektören Mikael Zetterström efter fördragning av samhällsplanerare Anna Ekstedt. Vid ärendets handläggning har även Elisabet Norgren deltagit.

Med vänliga hälsningar

Mikael Zetterström

Anna Ekstedt

Information angående remisser till Svenska kraftnät

Svenska kraftnät önskar att ni vid remittering av kommande ärenden sänder fullständigt material till oss via: registrator@svk.se alternativt till: Svenska kraftnät, Box 1200 172 24 Sundbyberg.

YTTRANDE

1(1)

Vårt datum/Our date
2016-08-29

Vår beteckning/Our reference
33-1263/2016

Ert datum/Your date
2016-06-09

Er beteckning/Your reference
401-3416-16

Länsstyrelsen i Uppsala län
uppsala@lansstyrelsen.se

Granskning översiktsplan för Östhammars kommun

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 25 maj 2016 erhållit rubricerat ärende för yttrande. Vi har i samrådsfasen tidigare hänvisat till våra generella synpunkter när det gäller översiktsplaner, den 10 juni 2015 med vårt diarienummer 33-1311/2015. SGU avstår från att lämna specifikt yttrande även i granskningsfasen.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Lars Rodhe.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även statsgeologen Gunnel Ransed (föredragande) deltagit.

Lars Rodhe

Gunnel Ransed

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Bilaga 3

Miljökonsekvensbeskrivning

2016

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Miljökonsekvensbeskrivning

På väg mot

Världens bästa lokalsamhälle

Översiktsplan 2016

Miljökonsekvensbeskrivning

Denna rapport har sammanställts av SC arkitektur och planering
Monica de Santa Cruz – Arkitekt SAR/MSA
141013 – rev 160210
Structor Nyköping
Johan Rodéhn – Miljöutredare
på uppdrag och med bearbetning av Östhammars kommun

Sammanfattning

I samband med att en ny översiktsplan tas fram för Östhammars kommun genomförs en miljöbedömning, vars syfte är att bedöma de huvudsakliga miljöeffekterna av ett genomförande av planen samt påverka planen så att en hållbar utveckling främjas.

Miljöbedömningen resulterar i att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram. Den föregående översiktsplanen togs fram 2003 och arbetet med att ta fram en ny översiktsplan startades under 2012.

Planförslaget har varit utsänt på samråd under 15 maj till 15 september 2015. Efter revideringar grundade i de inkomna synpunkterna kommer planen att ställas ut under sommaren 2016. Denna miljökonsekvensbeskrivning har utvecklats parallellt med planförslaget och inför framtagande av utställningshandlingar för ÖP 2016 har MKB reviderats med hänsyn till de förändringarna som gjorts i planhandlingarna mellan samrådet och utställningen.

Översiktsplanen ger förutsättningar för Östhammars kommun att precisera principer för bebyggelseutveckling, kommunikationer, näringslivsutveckling och förvaltning av naturresurser och kommunens tillgångar i övrigt. Planen är inriktad på flerkärnig bebyggelseutveckling med förtätning i serviceorterna samt utveckling utmed viktiga kommunikationsleder.

Utöver konsekvenser av det planförslag som förordas och ställs ut har konsekvenserna grovt bedömts för de framtidsbilder som togs fram under strategiarbetet samt ett nollalternativ.

Planen grundas i en vision för kommunen och fem inriktningsmål för översiktsplanen. Utgående från detta presenterar planen flera strategier som innebär positiva förutsättningar för kommunen att utvecklas. En bebyggelseförtätning i kommunens tätorter kan ge möjligheter att anpassa orterna med ökade krav för gång och cykel, kollektivtrafik, trafiksäkerhet och funktionsblandning i bebyggelsen för stärkta sociala värden. Risker i samband med förtätning är ofta att grönområden tas i anspråk, att dagvattenhanteringen blir bristfällig eller att det blir problem med ökat buller. Med medvetenhet kan åtgärder istället vidtas för att förbättra dessa situationer. Därför är den fortsatta tätortsplaneringen och övriga fördjupningar som föreslås i planen av största vikt vid de specifika områden som pekas ut för eventuell exploatering eller utveckling.

Planen har en god ambition om att behålla en landsbygd i utveckling, och uttrycker även en levande landsbygd som förutsättning för att bibehålla landskapets värden och natur- och kulturvärden. I mark- och vattenanvändningskartan och avsnitten under Bebyggelseutveckling beskrivs hur planen tar hänsyn till areella näringar, natur- och kulturvärden samt friluftsliv och turism. Planen beskriver att utveckling ska prioriteras både längs kollektivtrafikstråk och i redan mindre orter och större byar som noder på landsbygden. Planen har dock en relativt sett generell uppfattning om lokalisering av ny bebyggelse som inte innebär förtätning av bebyggelse till sådana småorter som kan ha förutsättningar att hålla viss lokal service.

I de fall som ny bebyggelse tillkommer i olika småorter, ska omfattningen vägas mot intentionerna i planen om att bebyggelse ska vara ett verktyg för att stärka kollektivtrafiken eller annan infrastruktur som är viktig för hållbarheten. Den utspridda bebyggelsen kan innebära att det saknas förutsättningar för god resurseffektivitet med avseende på t.ex. VA- anslutning, energiförsörjning och hållbara transporter. Risken är även att bostäder tillkommer i känsliga miljöer, inte minst om stränder bebyggs i stor omfattning, men där finns lagstadgade regler om strandskydd. En spridd bebyggelse kan i förlängningen även generera att skärgårdsvikar i större utsträckning tas i anspråk för bryggor till fritidsbåtar och med risk för att känsliga marina miljöer påverkas. Det är ofta fördelaktigt om gemensamhetsanläggningar och större hamnar med utbyggd service kan etableras, och om den utvecklingen kan styras till miljöns gagn.

Investeringar i infrastruktur innebär att cykelstråk mellan orter kan stärkas och förslaget antyder i vissa avsnitt en framtida möjlighet till persontågtrafik, men detta nämns inte bland strategierna. Att planförslaget verkar för resecentrum i varje serviceort och sammankoppling av olika transportmedel innebär goda förutsättningar för en stärkt kollektivtrafik.

Planen förhåller sig till ett flertal samhällsrisker och beskriver befintliga och kommande hänsyn för att säkra för eventuella följder av globala klimatförändringar. Klimatförändringar ställer även ytterligare krav på en anpassad dagvattenhantering. Nybyggnad utmed väg och järnväg (särskilt stråk med farligt gods) innebär risker för människor. Förslaget ger vägledning för lokalisering av bebyggelse. Planen beskriver att förhållandena kring klimatanpassning och dagvattenhantering i varje fall måste studeras närmare vid detaljplanering. Kustområden har en särskild känslighet för grundvattenpåverkan, t.ex. saltvatteninträngning, vilket exploateringen ska anpassas till. Planen har en god ambition om att förlägga störande verksamheter (såsom industri, motorsport och ridsport) till lämpliga platser.

Det konstateras i översiktsplanen att kommunen har en stor andel enskilda avlopp som bidrar till övergödning i kustområdet. Åtgärder för att förbättra vattenkvalitet och minska övergödning är angelägna för att nå uppsatta krav på kommunens vattenförekomster, och kommunen ska anpassa sin planering efter detta. Med strategisk placering av tillkommande bebyggelse till redan befintliga bebyggelsegrupper kan underlag skapas för nya anslutningsledningar till kommunalt VA för såväl befintlig som tillkommande bebyggelse. I planen beskrivs de områden där kommunalt vatten och avlopp är högst prioriterade och att etablering av ny, sammanhållen bebyggelse ska utvecklas med gemensamt vatten och källsorterat avlopp.

Kommunen har ett antal vattenskyddsområden, och det pågår en översyn av skyddet av kommunens vattentäkter. Riskobjekt för vattenskyddsområden kan vara t.ex. industrier, förorenade områden, jord- och skogsbruk, vägar (särskilt där det transporteras farligt gods) eller olyckshändelser med utsläpp från avlopp eller oljetank. I planen beskrivs att vattenförsörjningen ska prioriteras framför andra typer av resursutnyttjande inom områden som är viktiga för dricksvattenförsörjningen och att bebyggelseutvecklingen måste ske med hänsyn till grundvattentillgångarna och inte orsaka kvalitetsförsämringar.

En översiktsplan kan skapa förutsättningar för hållbar energianvändning. Planen anger strategier för vindkraftsproduktion. Att planen pekar ut lämpliga områden för vindkraft kan innebära att investeringar kan ske i förnybar energiproduktion vilket kan minska klimatpåverkan. Planen ger även restriktioner för var etablering av vindkraft inte är lämpligt vilket kan skydda stora landskaps- och naturvärden. Planens ambition om hållbara transporter och planläggning kopplat till kollektivtrafikstråk är positivt för hållbar energianvändning.

I flera fall avgörs de slutgiltiga konsekvenserna av en översiktsplan av vilka möjligheter för genomförandet av förslaget som finns. Det finns ofta möjligheter att anpassa genomföranden på ett sätt som ger större eller mindre konsekvenser beroende på olika vägval och preciserade åtgärder. I denna MKB ges resonemang kring de huvudsakliga konsekvenserna. Syftet är att visa på vilka miljökonsekvenser som olika strategier och genomföranden kan ha så att både planen, efterföljande planering och genomförande kan anpassas för en ökad hållbar utveckling.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	7
1.1	Syftet med miljöbedömning.....	7
1.2	Kort beskrivning av kommunen.....	7
2	Avgränsningar	8
2.1	Saklig.....	8
2.2	Tidsmässig	8
2.3	Geografisk.....	8
3	Bedömningsgrunder	8
3.1	Miljö kvalitetsnormer för vatten	8
3.2	Miljö kvalitetsnormer för luft	9
3.3	Riksintressen.....	9
3.4	Riktvärden för buller	9
3.5	Landskapskonventionen	9
3.6	Skyddade områden	10
4	Alternativredovisning	10
4.1	Program och framtidsbilder	10
4.2	Planförslaget	11
4.3	Nollalternativet och dess konsekvenser	11
5	Konsekvenser av planeringsstrategierna.....	12
5.1	Bebyggelseutveckling	12
5.2	Infrastruktur	15
5.3	Naturmiljö och strandskydd.....	16
5.4	Kulturmiljö.....	17
5.5	Friluftsliv och turism	18
5.6	Människors hälsa	18
5.7	Risker och klimatfaktorer.....	18
5.8	Mark, vatten och luft.....	19
5.9	Energi	21
5.10	Sociala effekter.....	22
5.11	Ekonomiska effekter av planstrukturen.....	22
5.12	Övrigt.....	23
6	Samlad bedömning	24
6.1	Miljömässig hållbarhet.....	24
6.2	Förhållande till berörda riksintressen och miljö kvalitetsnormer	24
6.3	Översiktsplanens relation till nationella miljö kvalitetsmål	25
7	Uppföljning	27
8	Framtagande av MKB.....	28

1 Inledning

1.1 Syftet med miljöbedömning

Enligt miljöbalken (MB), förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar och Plan och bygglagen (PBL) ska en miljöbedömning alltid upprättas för en översiktsplan. Miljöbedömningen ska genomföras i enlighet med miljöbalkens 6 kapitel 11-18 §§. Syftet med miljöbedömningen är att hänsyn till miljö ska arbetas in i översiktsplanen på ett sådant sätt att en hållbar utveckling främjas. Arbetet med miljöbedömningen är en process och ska helst löpa parallellt med planarbetet och bidra till att miljöfrågorna blir en del i arbetet med översiktsplanen.

Den sammanställda bedömningen resulterar i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB), som hanteras jämte översiktsplanen i samråd och utställning. Då får myndigheter och allmänheten komma in med synpunkter. I MKB:n ska förslaget (lokaliserings- och utformningsalternativ samt nollalternativ) och eventuella motiv till val av alternativ beskrivas och den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra ska identifieras, beskrivas och bedömas.

Denna Miljökonsekvensbeskrivning har reviderats inför utställning av förslag till översiktsplan (ÖP 2016), den kommunomfattande översiktsplanen för Östhammars kommun.

1.2 Kort beskrivning av kommunen

Östhammars kommun ligger i nordöstra Uppland och omges av grannkommunerna Uppsala i sydväst, Tierp i nordväst och Norrtälje i sydost. Arealen är 2 790 km², varav landarealen är 1 452 km² (52 %), hav med fjärdar 1 287 km² (46 %) och insjöar 51 km² (2 %). Strändernas längd, öar inräknade, är ca 4 000 km.

Kommunen har en uttalad flerkärnig Ortsstruktur med fem s.k. serviceorter, Östhammar, Öregrund, Gimo, Österbybruk och Alunda. Utöver dessa finns ett antal mindre tätorter och småorter samt ett antal fritidshusområden. Kommunens fem stora tätorter fungerar som serviceorter för sitt omland. I alla dessa orter finns ett ganska likartat basutbud av samhällelig och kommersiell service, d.v.s. skolor, vårdcentraler, butiker m.m. Mera centrala funktioner som kommunförvaltning, sjukhusvård, gymnasium, arbetsförmedling m.m. är fördelade mellan orterna.

Kommunikationerna i kommunen utgörs av centrala vägstråk i form av väg 288, 76, 290 och 292. Godstrafik sker idag på Harghamnsbanan som senaste tiden varit föremål för upprustning då produktion av järnmalm återupptogs under en begränsad period i Dannemora. Hargshamn har kommunens största och djupaste hamn som är en viktig införselport till regionen för biobränslen och andra typer av bränsle, men även användes för utskeppning av malm.

Kommunens natur präglas i hög utsträckning av landhöjningen och kustlandskapets sprickdalssystem. Kommunens kustområde är riksintressant på grund av dess kultur- och naturvärden.

2 Avgränsningar

För att nå syftet med en miljöbedömning ska miljökonsekvensbeskrivningen behandla den mest betydelsefulla påverkan på människa och miljö som planens genomförande kan antas medföra. Inom ramen för en miljöbedömning skall därför innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen avgränsas, dels geografiskt och sakligt och dels tidsmässigt.

2.1 Saklig

Enligt miljöbalken ska MKB:n innehålla en beskrivning av den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma. Följande miljöaspekter bedömdes initialt vara av vikt att beakta inom ramen för MKB-arbetet:

Landskap, infrastruktur, strandskydd, kulturmiljö, naturvärden, friluftsliv och turism, människors hälsa, klimatfaktorer, mark, vatten och luft, energi, risker, sociala frågor samt ekonomiska frågor.

2.2 Tidsmässig

Översiktsplanen kommer att, när den blir antagen, gälla fram till det att den anses inaktuell och en ny översiktsplan antas. Aktualitetsprövning ska ske varje mandatperiod (vart 4:e år). Tidsperspektivet som beskrivs i översiktsplanen är fram till 2025 varför detta även utgör Miljökonsekvensbeskrivningens tidsmässiga avgränsning. Vissa miljöaspekter bör dock hanteras i ett ännu mer långsiktigt perspektiv.

2.3 Geografisk

Geografiskt omfattar miljökonsekvensbeskrivningen primärt Östhammars kommun och konsekvenserna för väsentliga miljöaspekter beskrivs på en kommunövergripande strategisk nivå. För en del aspekter, t.ex. klimat, är det geografiska perspektivet större än Östhammars kommun. För andra miljöaspekter är det mer relevant att beskriva konsekvenserna för särskilda geografiska delområden inom kommunen.

3 Bedömningsgrunder

Bedömningar av konsekvenser i en MKB är relativa och utgår dels från objektets värde och dels från påverkans omfattning. En stor påverkan på ett objekt (t.ex. ett naturområde eller en recipient) av litet värde kan bedömas som liten konsekvens medan en mindre påverkan på ett objekt av stort värde kan bedömas som en måttlig konsekvens. En stor påverkan på ett värdefullt objekt blir en stor konsekvens. Som utgångspunkt för konsekvensbeskrivning finns ett antal bedömningsgrunder vars avsikt är att utgöra jämförelsematerial för miljöbedömning.

3.1 Miljökvalitetsnormer för vatten

Miljökvalitetsnormer för vatten uttrycks i ekologisk status (god eller hög) eller, för konstgjorda och kraftigt modifierade ytvattenförekomster, ekologisk potential (god eller maximal) och kemisk status (god). Enligt vattenmyndigheterna är det grundläggande målet för vattenförekomsterna att uppnå åtminstone god status. Samtidigt får inte statusen försämrans i någon vattenförekomst.

3.2 Miljökvalitetsnormer för luft

Syftet med miljökvalitetsnormer för luft är att skydda människors hälsa och miljö. Normerna är av gränsvärdeskaraktär och innebär att gällande gränsvärden för t.ex. kväveföreningar och partiklar måste följas, annars måste åtgärdsprogram tas fram.

3.3 Riksintressen

Inom planområdet finns det flera områden som berörs av riksintresse. Inom miljöbedömningen berörs särskilt riksintresse för kulturmiljö (Miljöbalken 3:6), naturmiljövård (Miljöbalken 3:6) och högexploaterad kust (Miljöbalken 4:4). Riksintresset för kulturmiljövård berör geografiskt avgränsade kulturmiljöer vid t.ex. Österbybruk, Gimo, Harg och centrala delar av Öregrund och Östhammar. Riksintresset för naturmiljö berör stora delar av kommunens kust- och skärgård.

Riksintresse för högexploaterad kust skyddar det samlade värdet för en stor del av Svealandskusten.

3.4 Riktvärden för buller

Riksdagen har angett riktvärden för trafikbuller som normalt inte bör överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur (Infrastrukturinriktning för framtida transporter).

Riktvärdena vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur är:

- 30 dBA ekvivalentnivå inomhus
- 45 dBA maximalnivå inomhus nattetid
- 55 dBA ekvivalentnivå utomhus (vid fasad)
- 70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad
- För utomhusnivån avses för flygbuller FBN 55 dBA.

3.5 Landskapskonventionen

Den Europeiska landskapskonventionen dateras den 20 oktober 2000, Sverige ratificerade konventionen år 2010 och den trädde i kraft i svensk lagstiftning den 1 maj 2011.

Konventionens mål är att främja skydd, förvaltning och planering av landskap samt att organisera europeiskt samarbete i landskapsfrågor. Enligt konventionen är landskapet en gemensam tillgång där kulturella, ekologiska, estetiska, sociala och ekonomiska värden möts. Det är samhällets gemensamma ansvar att förvalta och nyttja landskapet på ett hållbart sätt.

Konventionens intentioner är att medlemsländerna som har ratificerat den ska:

- erkänna landskapets betydelse i den egna lagstiftningen
- öka medvetenheten om landskapets värde och betydelse i det civila samhället, i privata organisationer och hos offentliga myndigheter
- främja delaktighet i beslut och processer som rör landskapet lokalt och regionalt
- utveckla en helhetssyn på landskapets värden och hållbar förvaltning av dessa
- utbyta kunskap och delta i europeiska samarbeten om frågor som rör landskapet

3.6 Skyddade områden

Vid hav, sjöar och vattendrag råder generellt strandskydd enligt miljöbalken 7 kapitlet 13§. Strandskyddet omfattar land- och vattenområde intill 100 meter från strandlinjen på land och i vatten vid normalt medelvattenstånd. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsmiljöer på land och i vatten för växt- och djurlivet. Länsstyrelsen har utökat strandskyddet till 300 m för vissa partier.

Andra skyddade områden i kommunen är naturreservat samt områden som ingår i Natura 2000 liksom fågel- och sälskyddsområden. Biotopskyddet är en mer allmän skyddsform och avser särskilda miljöer i jordbruksmark och skogsmark eller bland bebyggelse.

4 Alternativredovisning

4.1 Program och framtidsbilder

Ett program för översiktsplanen togs fram och var föremål för samråd under våren 2013. I samband med samrådet och för att säkra deltagandet i processen genomfördes en omfattande Dialogturné, vars resultat sammanfattades i ett särskilt dokument. I programmet visades och problematiserades alternativa utvecklingsmöjligheter (framtidsbilder) för kommunen.

Dessa bilder var ”Östhammar som motor”, ”Flerkärnig profilering” och ”Kommunikationsinriktad utveckling”. Ur dessa alternativ vaskades det förslag till framtidsbild fram som har varit ute på samråd under 2015. Bilderna tillspetsades för att ge ett så brett underlag för dialogen som möjligt. Och på så sätt underlätta för strategiska val.

Den första framtidsbilden, förutsatte en riktad satsning på utvecklingen av Östhammar som centralort med medvetet lokalisering av service till denna tätort. För den bilden krävdes en minskning av restiden mellan Uppsala, Gävle, Norrtälje och centralorten. Den bilden överensstämmer inte riktigt med den utvecklingen som sker i kommunen idag, den är svårt att uppnå utan restriktioner i utveckling av andra tätorter och stora satsningar på transportinfrastruktur, inte enbart inom kommunen.

Den andra framtidsbilden handlar om en kommun som växer som en flerkärnig struktur av tätorter som kompletterar varandra. Den bilden motsvarar relativt väl den utveckling som Östhammars kommun har haft och är den som är mer realistiskt att genomföra. Kommunikationerna och kontakterna orterna emellan förutsätts fungera väl för att uppnå den bilden. Särskilt kollektiv trafik är en viktig komponent i utveckling av komplementära roller och distinkta profiler för orterna.

Den tredje framtidsbilden visar en satsning på att förstärka kommunikationsstråken mot Stockholm, Uppsala och Gävle. I den utvecklingen skulle vissa större tätorter prioriteras pga. de goda kommunikationer eller möjligheter att utveckla dessa. Denna bild ställer krav på omgivningens medverkan, kringliggande län och kommuner bör samverka för att kunna utveckla den bilden till sin fulla potential.

Det aktuella planförslaget är en kombination av bilderna två och tre, där den flerkärniga strukturen förstärks och även transportinfrastrukturen. Påståendet att ny bebyggelse på landsbygden lokaliseras i närheten av de starka kollektivtrafiksstråken följs upp av en prioritering i strategin för bebyggelseutvecklingen.

4.2 Planförslaget

Utifrån de synpunkterna som kom fram i dialogen har en ny framtidsbild trätt fram, som fokuserar på utveckling av serviceorterna, förstärkta kommunikationsstråk och skapandet av en hållbar bebyggelsestruktur.

Förslaget går in på både vägledning och strategier för att underlätta inflyttningen till kommunen och främja flyttkedjor som indirekt öppnar bostadsmarknaden för nya invånare.

ÖP slår vakt om kommunens flerkärnighet med bebyggelseutveckling både i tätort och på landsbygd. Strategin är att utöka serviceorternas roll i den lokala bygden och att de i ökad grad ska komplettera varandra i utbud. Bebyggelseutveckling i noder ska även gälla landsbygden med stärkta bebyggelsegrupper i goda pendlarlägen vilket innebär att tanken om förtätning även berör mindre bebyggelsegrupper.

Orterna behöver förtätas för att få bättre funktion och uppnå högre resurseffektivitet, men förtätningen ska ske på ett sätt så att värden för en god bebyggd miljö inte äventyras, t.ex. med bibehållna värden i en grönstruktur. Det innebär centrumområden som inte kräver bil, men har goda förutsättningar för resande med cykel och kollektivtrafik. ÖP uttrycker att kommunen har mycket landsbygd med låg densitet, vilket ger ett litet underlag till kollektivtrafik. Det ger i sin tur mycket bilåkande, som har stor miljöpåverkan.

ÖP uttrycker därför behov av satsningar för ökat kollektivt resande. De stora vägstråken 288, 76 och 290 behöver förstärkas. Cykelstråken kan förstärkas för bland annat väg 288 och väg 76. Som strategi för att stärka kollektivtrafiken föreslås utveckling av resenoder för kollektivtrafiken och resecentrum i alla serviceorter. Central placering av dessa resecentra bör eftersträvas.

Ytkrävande och störande verksamheter ska generellt separeras från orterna. Översiktsplanen uttrycker behov av att utveckla alternativa energikällor, såsom solenergi och vindkraft. Platser finns utpekade som möjliga för etablering av vindkraft, vilka ansluter till den tidigare antagna vindkraftsplanen i kommunen. Principer anges för hur vindkraft kan tillkomma. Nytt område för industriutveckling pekas ut längs järnvägen och väg 292 i närheten av Gimo.

Särskilda principer finns för kustområdet, utanför tätort, öster om väg 76. Med riksintresset som grund anger kommunen en restriktiv hållning för ny fritidsbebyggelse och industriella anläggningar som tas upp i 17 kap. miljöbalken. Enligt ÖP får fritidsbebyggelse endast tillkomma i form av kompletteringar till befintlig bebyggelsegrupp. För kustområdet anges att åretruntbostäder bör samlokaliseras till befintlig bebyggelse för att värna kustlandskapets samlade värden samt under förutsättning att möjligheter till anslutning av vatten/avlopp, närhet till kommunal service, kommunikationer och hållbar energiförsörjning finns. För hela kommunen finns avgränsade områden utpekade för utveckling av tätorter och utveckling av bebyggelsegrupper/landsbygd.

Både för kust (öster om väg 76) och landsbygd pekas områden ut som är möjliga att komplettera. I de fall särskilt hänsyn bör tas, har de specificerats på markanvändningskartan.

4.3 Nollalternativet och dess konsekvenser

Ett nollalternativ utgör en tänkt situation om den aktuella planen inte antas. Vid ett nollalternativ blickar man på vilka förutsättningar som finns för kommunen att utvecklas utan

en ny översiktsplan. Den tidigare gällande översiktsplanen från 2003 utgör grunden, men kan med tiden bli allt mindre aktuell då förutsättningarna och behovet av utveckling på sikt förändras. Nya anspråk och strategier får efterhand en allt större betydelse, men utan att ha samlats och avvägts i en övergripande strategiskt dokument för kommunen.

I nollalternativet saknas en aktuell precisering av strategier för hur kommunen ska utvecklas och var olika verksamheter ska förläggas. Det innebär att det med tiden blir en allt ökad otydlighet kring kommunens förutsättningar för utveckling, med risk för en avstannande befolknings- och bebyggelseutveckling.

Med minskat befolkningsunderlag kan flera ekonomiska och sociala konsekvenser väntas, då underlaget för service och näringsutveckling skulle minska. Med en minskande befolkning saknas ofta förutsättningar för satsningar på utveckling av orter på ett sätt som bättre tangerar dagens visioner om en god bebyggd miljö.

Möjligheten att använda utveckling som drivkraft för omställning till hållbar utveckling kan vara svag i nollalternativet då det saknas resurser för att omforma samhället för ökad resurseffektivitet, med investeringar för ökad kollektivtrafik och gång- och cykeltrafik.

Samtidigt medför ofta en större befolkning ökad påverkan på miljön. Nollalternativet kan visserligen innebära att utpekade orörda områden inte tas i anspråk men kan lika gärna innebära att tillkommande bebyggelse tillkommer i oönskade lägen utan övergripande överväganden.

Ställningstagande om bygglov kan i en sådan situation behöva tas utan övergripande strategier med risk för bortseende av olika värden betydelse i ett större perspektiv. Risken är att värden, särskilt i ett större sammanhang, skadas med en allt mer inaktuell övergripande planering. Det kan innebära att beslut om lokalisering för en verksamhet sker utan kontroll över lämplig placering med risk för sämre nyttjande av natur-, sociala och ekonomiska resurser.

5 Konsekvenser av planeringsstrategierna

5.1 Bebyggelseutveckling

Bebyggelseplanering är en viktig del av den översiktliga planeringen. Lokalisering av nybebyggelse är nyckeln till både utvecklingen och bevarande av värden. Genomförandet har stor betydelse för miljöpåverkans karaktär. Den funktionsblandning som enligt planen ska eftersträvas har socialt positiva värden med en ökad trygghet i samhället med möjligheter till ett mer integrerat samhälle. Med funktionsblandning och förtätning kan tillgängligheten öka både genom att fler målpunkter kan återfinnas inom ett närområde och dels genom att tillgängligheten i många fall är starkt förknippad med den trygghet man upplever. För de sociala värdena är det därför viktigt med sammanhängande och belysta kommunikationsstråk för gång- och cykel. Då skapas en tillgänglighet för alla i samhället vilket har bärighet på frågor utifrån jämställdhet, barn- och ungdomsperspektiv. Dessa möjligheter uppmärksammas och lyfts i förslaget.

Planen eftersträvar styrningen av tillkommande bebyggelse till knutpunkter, noder och attraktiva centrumområden. Rent principiellt så innebär den täta samhällsstrukturen resurseffektivitet där stadens funktioner kan nå inom kortare avstånd vilket skapar förutsättningar för minskat bilberoende och där underlag och tydliga målpunkter för kollektivtrafik

kan öka. Fler målpunkter kan nås inom gång- och cykelavstånd. Ökad resurseffektivitet kan nås genom att tillkommande bebyggelse får naturliga förutsättningar för anslutning till VA och andra tekniska funktioner.

Redan ianspråktaga fastigheter kan nyttjas för fastighetsutveckling istället för att oexploaterad mark tas i anspråk. Att utveckla tidigare använda fastigheter kan även fungera som incitament och finansiering till att förorenade fastigheter kan saneras, vilket blir en miljövinst (som kräver ett riktigt utförande för att säkra människors hälsa). Utifrån ovanstående har den täta staden förutsättningar för att vara en hållbar inriktning för planeringen på grund av den resurseffektivitet som kan uppnås.

Det finns dock ett antal miljöaspekter som behöver beaktas väl för den täta strukturen, inte minst för människors hälsa men även rent miljömässiga aspekter. Grönområden kan riskeras när orter förtätas varför rekommendationer för avstånd och kvalitet till grönområden behöver formuleras och beaktas i genomförandeskedet. God tillgång till grönområden är betydelsefullt för människors hälsa och har även social funktion. Buller kan bli ett problem med en tät struktur eftersom absorbenterna blir färre och många människor rör sig på en begränsad yta. Samtidigt kan bullerproblematiken begränsas av mer hållbara transportsätt samt att tillkommande bebyggelse kan placeras strategiskt för avskärmning av buller från vägar och då även verka positivt för befintlig bebyggelse.

I täta strukturer behöver särskilt luftföroreningssituationen beaktas, och det finns mindre ytor för hantering av dagvatten vilket kan ställa krav på särskilda åtgärder. Dagvattenhanteringen tenderar ofta att undervärderas i samhällsplaneringen och behöver både förhålla sig till tätare bebyggelse och ett klimat i förändring. Kapaciteten för dagvattenhantering kan behöva ses över i samband med en mer omfattande förtätning. Det bör vara en förutsättning inför förtätning att tillgång till natur och parker för både rekreation, hälsa, idrott och lek samt avvattnings av de ökande hårdgjorda ytorna tillgodoses genom bevarande eller kompensation.

Förtätning av en ort kan även innebära att en möjlighet öppnas för att skapa funktionsblandning i bebyggelsen när befintliga impediment blir aktuella för exploatering, vilket kan verka positivt på sociala faktorer inklusive integration.

Som motpol till samhällets täta strukturer med dess resurseffektivitet krävs ett levande landsbygd för bibehållande och utveckling av landskapets miljövärden. Naturvärden, landskaps- och kulturvärden samt förutsättningar för ett rikt friluftsliv och turismen är beroende av landsbygdsbefolkningen och dess verksamheter. Samtliga ovanstående värden är beroende av lantbruksverksamheter, där djurhållning är en särskilt viktig beståndsdel. Dessa miljövärden kan därför gynnas av planens strategier kring livsstilsboende med hästboende liksom andra typer av boende som skapar underlag för värdenas utveckling.

Det ökade boende som planen eftersträvar i skärgården kan om det genomförs på ett välavvägt sätt skapa goda förutsättningar för turism, men även för bevarande av kultur-, natur- och landskapsvärden om det t.ex. innebär kompletterande byggnader som stärker bygdens lantbruk. Det djurbete som många naturområden är beroende av (såväl skyddade som icke skyddade) bygger på en lokal närvaro av lantbruksföretag, men även ett lokalt konsumentunderlag kan vara av betydelse. Att möjliggöra för en bofast skärgårdsbefolkning är att möjliggöra en levande skärgård med underlag för att förvalta viktiga av kultur- och naturvärden. Minskar skärgårdsbefolkningen på platser som idag är eller sedan tidigare har varit befolkade finns risk för att ovanstående värden minskar. Detta kan även gälla sedan

tidigare befolkade öar utan fast förbindelse. Livskraftiga lantbruksföretag i kust och skärgård är särskilt viktiga för att säkra underhållet av natur- och kulturvärden inom såväl skyddade områden som andra ekologiskt värdefulla naturområden.

Tillkommande bebyggelse kan dock behöva planeras särskilt, då boende på landsbygden ofta riskerar att innebära ökad bilberoende med klimatpåverkan som följd, liksom att nya bostäder annars riskerar att tillkomma i känsliga miljöer. Ur ett miljöperspektiv är det fördelaktigt om tillkommande bebyggelse kan lokaliseras planerat och med genomtänkt struktur för effektiv anslutning till kollektivtrafik, VA och annan service. Detta gäller bland annat de nya bostäder som planeras i kustområdet. För dessa finns även fördelar med att samla bebyggelse på ett sätt som inte gör intrång på strandskyddet liksom att planera för hopslagning av brygganläggningar med utveckling av service för ett miljövänligt båtliv. Generellt bör bryggor förläggas på platser med tillräckligt naturligt vattendjup för att begränsa muddring, eftersom grunda vikar ofta har höga naturvärden. Båtlivet har ofta en miljöpåverkan genom utsläpp till vatten, buller, påverkan från båtbottnfärger och störning av naturmiljöer. Att skapa förutsättningar för att begränsa påverkan är viktigt.

Att omvandla fritidshus till permanentbostäder kan i ett större perspektiv ses som positivt då det innebär att familjer i större utsträckning endast har ett boende, vilket förbrukar mindre resurser än två. Omvandling bör dock ske på rätt ställen så att förutsättningar finns för ett permanentboende med rimliga förutsättningar, t.ex. VA-anslutning, kollektivtrafikanslutning och annan teknisk försörjning liksom att platsen klarar belastning av permanentboende.

Översiktsplanen innehåller en viljeyttring om bebyggelseutveckling i serviceorterna samt i ett större antal områden på landsbygden/småorter, särskilt i kustområdet. I vissa fall har möjlig utveckling redovisats på platser som inte ligger i anslutning till befintliga/planerade kollektivtrafikstråk. Bebyggelseutveckling i dessa lägen bedöms därför i huvudsak generera transporter per bil och ansluter inte till principen om placering av bebyggelse på platser som har förutsättningar för effektivt nyttjande av kollektivtrafik. Placering av bebyggelse i noder frångås i denna del. Om noderna blir alltför småskaliga kan de hindra rationell kollektivtrafik. Sådan bebyggelsestrategi bedöms i den meningen vara i konflikt med hållbar utveckling, då den inte stödjer hållbara transporter. Det kan i sig begränsa förutsättningarna för en levande och hållbar landsbygd.

Hänsyn och åtgärdsförslag

För ökad hållbarhet pekar översiktsplaneringen ut utveckling av bebyggelse i noder utmed kollektivtrafikstråk. I planen redovisas strategiska områden i kommunen där huvudsaklig tillväxt ska ske för ökad hållbarhet och anger vilka småorter som man avser satsa på för bibehållande av/ökad service på landsbygd. Ett begränsat antal större noder har bättre förutsättningar att kunna stödja en effektiv kollektivtrafik.

För att förebygga intressekonflikter mellan olika värden vid funktionell förtätning kan lokalt arbete med miljömålet God Bebyggd Miljö generera alternativ som gör att även en tät bebyggelsestruktur blir hållbar.

I kommande planering bör kommunen i högre grad lyfta landsbygdsboendets betydelse och levande landsbygd för förvaltning av natur-, kultur-, och landskapsvärden m.fl. Analys för fortsatt stark landsbygd är avgörande för värdenas långsiktiga förvaltning. Kopplingen mellan utvecklingen av befintliga bebyggelsegrupper och prioritering av närhet till kollektivtrafikstråken bidrar till en hållbar och levande landsbygd.

Strävan efter att ny bebyggelse i skärgården huvudsakligen tillkommer som samlad bebyggelse vid strategiskt identifierat område som kan stödja lokal service, har tagits med i förslaget.

I samband med planering av kust- och havsmiljöer kan geografiska begränsningar införas i fördjupad översiktsplan (FÖP) för kusten för att styra kustbebyggelsen till de mest lämpliga platserna i kustbandet. Där baseras ianspråktagande av havsvikar för nya eller utbyggnad av befintliga bryggor för fritidsbåtar på kunskapsunderlag om värdefulla marina miljöer. I kust-FÖP kommer tydligare styrning visas av var och hur nya bryggor kan tillkomma för att skona marina värden och naturvärden längs stränder. För detta krävs kunskapsunderlag om var värdefulla marina naturmiljöer finns.

5.2 Infrastruktur

Transporter bidrar i stor utsträckning till klimatpåverkan och utsläpp av luftföroreningar. Övergripande mål finns om övergång till hållbara transportlösningar för minskad miljöpåverkan. För att minska klimatpåverkan från transportsektorn finns flera faktorer som faller på regional och kommunal nivå. Ofta krävs effektivare transportlösningar och väsentligt fler resor med kollektivtrafik, vid sidan om övergång till fordon som drivs med förnyelsebara bränslen.

En förbättrad och utbyggd kollektivtrafik är ofta nödvändig för hållbarhet och ännu mer i flerkärniga strukturer. För översiktsplanen är det av stor betydelse att planering sker på ett sådant sätt att tillkommande bebyggelse sker i noder längs stråk där särskilda förutsättningar finns för att utveckla hållbara transporter.

Tätorterna bedöms ha förutsättningar för att kunna utvecklas väl för en effektiv kollektivtrafik. Planens ambition om att varje tätort har ett resecentrum bedöms ge goda förutsättningar för att kollektivtrafik kan vinna andelar. För områden utanför tätorter kommer, åtminstone initialt, huvuddelen av persontransporter främst att ske med bil, vilket med dagens fordon ger stor klimatpåverkan.

Av intresse för hur hållbara transporter kan åstadkommas är hur prioriteringarna på gång- och cykeltrafiken ser ut, d.v.s. i vilken takt som utbyggnad kan ske. Preciseringar för vad byggande av cykelvägar bör bidra kan vara:

- Att resan från dörr till dörr underlättas. Cykling skall ses som en integrerad del i en persons resa från start till mål. Kopplingen till kollektivtrafikens hållplatser och stationer är därför särskilt viktig.
- Att möjliggöra för skolbarn att kunna cykla säkert till skolan på egen hand.
- Att underlätta för arbets- och studiependling med cykel.

Översiktsplanen uttrycker ett strategiskt val om att utveckla de stora stråken 288, 76 och 290 för arbetspendling med bil och buss. Effektivisering av vägstråk medför ökad vägtrafik med ökade koldioxidutsläpp som följd. I den mån som hastighet för bil ökar, men inte för buss bedöms förutsättningarna för kollektiva transportmedel blir sämre. Vägsatsningar bör därför ske parallellt med en ökning/omläggning av kollektiva transportmedel. Effektiv kollektiv- och cykeltrafik kan motverka ökningen av koldioxidutsläpp. Hur prioriteringarna ser ut har stor

betydelse för hur miljöpåverkan kommer att se ut i praktiken och möjligheten för att nå målet om hållbara kommunikationer.

Väg- och järnvägstrafik är förknippat med olycksrisker som blir av särskild karaktär där transporter av farligt gods förekommer. Översiktsplanen har övergripande hanterat risker med farligt gods genom uppsatta vägledning. Se vidare avsnitt om risker.

Hargshamnsbanan används endast för godstrafik och är inte elektrifierad. En modern och hållbar långsiktig trafiklösning skulle uppnås med en järnväg ända fram till de större befolkningkoncentrationerna inom kommunen. När det gäller järnvägstrafik är det i första hand angeläget att nuvarande järnväg utnyttjas för godstransporter och att ny bebyggelse inte placeras för nära järnvägen med tanke på transporter av farligt gods. Vidare är en elektrifiering önskvärd. Men om man tänker på längre sikt borde även möjligheterna till persontransporter beaktas. Detta skulle vara i linje med det nationella miljökvalitetsmål som säger att det skall finnas miljöanpassade kollektivtrafiksystem av god kvalitet.

Resecentrum bör placeras strategiskt centralt i orterna så som planen uttrycker, eftersom resan dörr till dörr ska vara rationell, och vara väl avvägd i förhållande till både buss och eventuell framtida persontågtrafik. Österbybruk och Gimo är naturligt de tätorter (med större befolkningsunderlag) som effektivt skulle kunna anslutas med persontåg och utgör naturliga tågstopp utmed Hargshamnsbanan.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Vid fortsatt planläggning kan en prioriteringslista tas fram på hur gång- och cykelstråk ska utvecklas och hur kollektiva transportmedel ska prioriteras vid utbyggnad av vägnätet. Senare frågan bör dock diskuteras med respektive väghållare. Österbybruk och Gimo förefaller vara de tätorter utmed Hargshamnsbanan som har befolkningsunderlag för järnvägstrafik. Kan bebyggelse prioriteras på ort med järnvägsförbindelse för ökad hållbarhet, trots att utbyggnad för persontåg inte anses vara ekonomiskt rimligt inom överskådlig tid?

5.3 Naturmiljö och strandskydd

Planen har ambitioner om placering av bebyggelse med hänsyn till landskapet och naturvärden. Områden där särskilt hänsyn bör tas är angivna på markanvändningskartan.

Vid förtätning och expansion av befintliga orter finns risk att viktiga samband i grönstrukturen påverkas vilket kan leda till negativa konsekvenser för biologisk mångfald. Att identifiera grönstruktur i ett tidigt skede är viktigt för att kunna placera tillkommande bebyggelse på ett sätt som inte stör viktiga samband. En utförlig kartering av värdena inom tätorterna kommer att vara grunden för både hänsynstagande och bevarande. Konsekvensernas betydelse beror på om man har kännedom om sambanden samt hur och om man väljer att bevara grönstrukturen vid fördjupningar av översiktsplanen eller vid detaljplaneläggning.

Det är positivt att översiktsplanen värnar grönstrukturen och dess betydelse för trivseln i den byggda miljön. Tillgången till grönstruktur både i stort och inom tätbebyggda områden behöver karteras och preciseras för att inte riskeras i samband med komplettering av befintlig bebyggelse genom förtätning. Översiktsplanen gör, i sin utställningshandling, en ansats att tydliggöra grönstruktur utifrån dess ekologiska och sociala värden. Identifiering av sammanhängande stråk och förfining av grönstrukturplanering i tätorterna, där behovet är som

störst, kommer antagligen att ske framöver. Grönstrukturplanering nämns som framtida planeringsåtgärd.

Områden längs stränder är oftast artrika miljöer där strandskyddet är viktigt att värna. Kommunens stränder är generellt strandskyddade till 100 m, och utvidgat till 300 m i vissa områden. Under rubriken Strandskydd förtydligas kommunens intentioner avseende strandnära områden. Det gäller placering av enstaka byggnader i förhållande till strandlinje, trädfällning och placering av bryggor. Det kvarstår en risk att bostäder och anläggningar tillkommer inom strandskyddsområden om inte översiktsplaneringen vägleder om lägen som kan vara aktuella för ny bebyggelse. Översiktsplanen är dock tydlig i sin viljeinriktning om restriktiv dispensgivning, vilket ger förutsättningar för tillgängligheten samt bevarande av naturmiljöer. Planen pekar samtidigt ut ett antal områden möjliga att utveckla som förefaller ligga inom strandskyddat område. En ökning av bebyggelse i kustområdet inom riksintresset kan medföra påtaglig skada. Se samlad bedömning riksintresse.

Styrning till befintliga bebyggelsegrupper är positiv och även att översiktsplanen eftersträvar gemensamhetsbryggor framför enskilda bryggor. Större gemensamhetsanläggning för småbåtar som även kombinerar servicefunktioner för båtlivet är ytterligare steg för ett miljöanpassat båtliv och minskad belastning på strandskyddsområden. En tydlig lokalisering av kommande större anläggningar för fritidsbåtar skulle förstärka förslaget intentioner. Strandskyddet har två grundläggande syften, dels bevarande av naturmiljöer och dels tillgänglighet till stränder för människor.

I de flesta områden, även i tätorterna, finns delområden med nyckelbiotoper. Byggnaders placering är av betydelse för ev. påverkan på naturmiljöer. Vissa preciseringar kräver planeringsarbete på en mer detaljerad nivå.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Utveckling av grönstrukturvärden är baserat på ekologiskt och sociokulturellt kunskapsunderlag och fördjupas ytterligare i samband med framtagande av FÖP och arbete med grönstrukturplan. Avvägningen av olika typer av intressen i en grönstrukturplan bör ge underlag för en snabbare och mera hållbar markanvändningsplanering.

Strandnära bebyggelse styrs i stor grad av strandskyddet. Men fördjupande riktlinjer kan behöva tas fram för hur och framför allt var bebyggelse kan tillkomma i strandnära lägen, för att inte riskera ett allmänt ianspråktagande av kommunens stränder. Planen anger att man inte heller önskar en sådan utveckling utan vill skydda stränder.

5.4 Kulturmiljö

Det är viktigt att i detalj skapa kunskapsunderlag för tillvaratagande av kulturvärden. De kulturella värdena finns i landskapet, i bebyggelsestrukturen, i enstaka byggnader, i fornminnena, i äldre parker eller trädgårdar. Enstaka bevarade element kan aldrig förmedla platsens historia som summan av historiska spår på platsen. En kartering av kulturhistoriska värden bör föregå ställningstagandena som berör förändringar i markanvändning. Även utanför tätorterna, och särskilt inom riksintressen, men även inom andra områden, behöver det kulturella uttrycket i miljöerna tas tillvara. Ett tydliggörande av syften med de kulturhistoriskt värdefulla elementen kan underlätta hanteringen av de enskilda ärendena.

Kustlandskapets kulturvärden är starkt förknippade med landskapets karaktär och dess historia med fiske- och småjordbruk. En konkurrenskraftig landsbygd är ofta en förutsättning för fortsatt underhåll av landskapsvärden med säkerställande av det småskaliga lantbrukets fortlevnad. Kust- och skärgårdsområdet har flera utpekade värden för odlingslandskapet och landskapsbildningen och är värdefullt för den samlade natur- och kulturmiljön. Exploatering riskerar dessa värden eller kan riskera att tränga undan förutsättningar för värdenas bevarande, exempelvis lantbruket.

5.5 Friluftsliv och turism

Påverkan på friluftsliv och turism berörs särskilt av hur kustområdet utvecklas, eftersom viktiga rekreativa värden finns i kustområdet. Som tidigare har nämnts kan ett generellt ianspråktagande av strandskyddade områden för bebyggelse vara negativt för friluftsvärden.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Planens intentioner är en styrning av tillkommande bebyggelse på landsbygden till småorter för ökad service. Friluftslivet kan stärkas av att samla service istället för ett mer utspritt byggande. Detta kan framförallt vara viktigt i skärgårdeneftersom den annars kan komma att upplevas som allt mindre orörd.

5.6 Människors hälsa

Planen har en medvetenhet om behovet av en förtätning av serviceorter med eftertanke. På översiktlig nivå kan vikten av kultur, grönska, trygghet, god luft- och vattenkvalité samt tillgänglighet till rekreationsområden nämnas. I vilken nivå som god bebyggd miljö och grund för hälsa kan uppnås beror till stor del av hur miljöerna utvecklas i praktiken.

Om den satsning på cykelstråk som anges i planen vidtas finns goda förutsättningar för att stärka invånarnas hälsa genom ökad fysisk aktivitet. Med sammanhängande och trygga cykelvägar ökar motiven för att använda cykeln. En stor del av de korta resorna kan föras över till gång- och cykel om förutsättningar skapas. Trafiksäkerheten kan förbättras genom anpassning av tätorter och kommunikationsstråk för cykeltrafik.

5.7 Risker och klimatfaktorer

Översvämningssrisker kan föreligga för kustnära bebyggelse, med bakgrund i framtagna scenarier om klimatbetingad havsnivåhöjning. Ny bebyggelse bör ej placeras i lägen med översvämningssrisk, vilket beskrivs i planförslaget. För att inte utsätta ny bebyggelse för översvämningssrisker kan en lägsta grundläggningsnivå sättas för nyexploatering längs vattendrag, sjöar och kust.

SMHI har gjort klimatanalyser för Uppsala län. Beräkningar 2013 av medelvattenstånd visar en höjning med 28 cm från 2012 till 2100 förutsatt en havsnivåhöjning med 100 cm från 1990 till 2100 och en bibehållen landhöjning. Kortvariga extrema vattenstånd kan inträffa genom kombination av lågt lufttryck och vinduppstuvning i kombination med högt medelvattenstånd. Lokal topografi har stor betydelse för översvämningssituationen.

Klimatförändringar resulterar i kortare återkomsttid mellan extrema vattenstånd och därmed ökat antal tillfällen med eventuell översvämningssituation. Havsvattenstånd med 100 års återkomsttid beräknas för dagens klimat för Forsmark ligga på 148 cm i Sveriges nationella

höjdsystem RH2000 (där 2012 års medelvattenstånd är 8 cm i RH 2000). Med klimatförändring ökar detta extremvattenstånd till 176 cm i RH2000.

I många kustområden är det idag ett stort problem med saltvatteninträngning i dricksvattenbrunnar. Omvandling av fritidsområden till permanentboende kan vara en faktor som förstärker problemet om det sker ökade uttag av grundvatten som leder till minskade grundvattennivåer. De väntade havsnivåhöjningarna förväntas leda till ökad saltvatteninträngning framöver. Placering av bebyggelse i kustområden samt planering av dricksvattenförsörjning bedöms vara viktiga faktorer för att hantera risksituationen. Ökad täthet och intensitet hos kraftiga skyfall medför särskilda krav på en utvecklad dagvattenhantering.

Vid bostadsbebyggelse i Hargshamn bör särskild hänsyn tas till miljöstörning från hamnverksamheten såsom bullerrisker. Tillkommande bostadsbebyggelse i nära anslutning till hamnområdet kan begränsa möjligheterna för utveckling av hamnen i det fall ny bebyggelse bedöms påverkas av miljöstörning från verksamheten.

En förtätning av bebyggelse i områden intill vägar och järnvägar där farligt gods förekommer innebär att riskerna för att allmänheten exponeras av olycksrisker ökar, eftersom mängden boende i dessa områden ökar vid utbyggnad av bostäder. Risker för olyckor behöver utredas närmare vid detaljplanering av sådana områden. Planen ger vägledning angående nybebyggelse och avstånd till vägar för transporter av farligt gods.

Planen har en god ambition om att förlägga störande verksamheter (såsom industri, motorsport och ridsport) till lämpliga platser. Bullret från en motorsportbana är beroende av vilken motorsport som avses. I Lundaområdet finns ett antal befintliga bostäder i nära anslutning till motorbanan, som av viss motorsport kan vara utsatta för bullerstörning och överskridande av gällande riktvärden vid bostäder. Enlig Naturvårdsverkets råd (NFS 2004:16) bör maximal ljudnivå vid bostäder inte överstiga 60 dBA (vid fasad) måndag – lördag kl. 07 – 19 eller 55 dBA kvällar och söndagar.

Bullerberäkningar och anpassningsåtgärder bör utföras utifrån omfattning och typ av motorsport.

För skjutbanor gäller Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2005:15) om buller från skjutbanor. Bullerutredning bör kunna klargöra att lokaliseringen innebär att de angivna riktvärdena för impulsljudnivå inte överskrids. Skyddsåtgärder kan behöva vidtas vid risk för överskridande av riktvärden.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Kontinuerlig översyn av långsiktig vattenförsörjning, särskilt i kustområdena med anledning av ökad risk för saltvatteninträngning i brunnar samt risker för vattenbrist sommartid, är viktig inför fortsatt planläggning.

5.8 Mark, vatten och luft

Översiktsplanen redogör för kommunens vattenförekomster och dess status. Övergödningssproblematik finns i kustvattnen och andra vattendrag. Östhammarsfjärden har dålig ekologisk status och risk finns för flera av kustvattnen att de inte uppnår ekologisk och kemisk status till 2021. Åtgärder krävs för att uppnå miljö kvalitetsnormen. Vissa åtgärder kan ha utrymme i

översiktsplanering och andra åtgärder kan kommunen vidta i andra sammanhang, men en stor del åtgärder kräver insatser även från andra aktörer.

Det konstateras i översiktsplanen att kommunen har en stor andel enskilda avlopp som bidrar till övergödning i kustområdet. Att åtgärda enskilda avlopp kan ha stor effekt för vattenmiljöer. Av planen framkommer inte vilka områden som idag har bristfälliga avloppsanslutningar men nu definieras områden av typ tätortsnära landsbygd som är möjliga att bebygga om anslutning sker till kommunalt vatten och avlopp. Vid översiktsplanering kan växande områden eller omvandlingsområden identifieras där tillväxt och utveckling förutsätter utvecklade VA-lösningar.

Det är mycket positivt att ÖP 2016 i sin utställningsversion har tagit upp frågan för tätortsnära lägen. Med strategisk placering av tillkommande bebyggelse kan underlag skapas för nya anslutningsledningar till kommunalt VA för såväl befintliga som tillkommande bebyggelse. En sådan strategisk planering medför positiva värden med reducerad belastning på kommunens vattenförekomster.

Påverkan på vattenkvalitet och vattenmiljöer sker även från t.ex. båttrafik och vägtrafik liksom dagvattenhantering. Översiktsplanen har en uttalad strategi för dagvattenhantering och även en inriktning mot ökad kollektivtrafik vilket kommer att förbättra situationen. Placeras tillkommande bebyggelse på ett sätt som resulterar i ökad trafik och ökat båtliv finns risk för ökad påverkan på vattenmiljöer, t.ex. övergödning och kemisk påverkan. Strategisk placering av ny bebyggelse med anslutning till kommunalt VA och kollektivtrafik begränsar miljöpåverkan. Förutsättningar för ett miljövänligt båtliv där servicefunktioner finns för t.ex. avfallshantering, säker tankning och tvätt/bottenbehandling är viktigt för att begränsa påverkan på vattenmiljöer från båtlivet. Att begränsa antalet vikar för bryggor är ofta viktigt för att begränsa påverkan på marina miljöer från båtbottnfärger. En kartläggning av kommunens värdefulla marina miljöer är ett viktigt underlag för miljöanpassad placering av nya båtbyggor och småbåtshamnar.

Kommunen har ett antal vattenskyddsområden, och det pågår en översyn av skyddet av kommunens vattentäkter. Ytterligare vattentäkter är föremål för att bli vattenskyddsområden. Naturvårdsverkets råd (NFS 2003:16) anger att länsstyrelse och kommun bör verka för att vattenskyddsområden skapas för åtminstone samtliga allmänna vattentäkter och större enskilda egna eller gemensamma vattentäkter.

Vattenförekomster och vattentäkter behöver skyddas mot föroreningar som orsakas av punktutsläpp och diffusa föroreningskällor som sker idag eller i framtiden samt akuta olyckshändelser. Riskobjekt för vattenskyddsområden kan vara t.ex. industrier, förorenade områden, jord- och skogsbruk, vägar (särskilt där det transporteras farligt gods) eller olyckshändelser med utsläpp från avlopp eller oljetank.

Vattenskyddsområdet vid Börstil vid Östhammar förefaller vara förknippad med risker från genomgående vägar med transport av farligt gods samt en pågående verksamhetsutveckling utmed väg 76. Hur kommande utveckling av Östhammar sker har betydelse för riskbilden för vattenskyddsområdet. Grundvattnet i den grundvattenakvifär (isälvssediment) i Dannemoratrakten där kommunen har sina kommunala vattentäkter Kyrkholmen och Film, söder respektive norr om gruvområdet, har bedömts vara hotade av föroreningar från Dannemora gruva.

Andra vattenområden är påverkade från t.ex. Österbyverkens industriområde, bland annat Filmsjön, Nerån och Sågdammsområdet. Ovanstående situation behöver hanteras i riskbedömning och åtgärder för vattenskyddsområdena. Det kan dock tilläggas att det inte finns något miljöriskområde utpekade i kommunen (ett område som är så allvarligt förorenat att det med hänsyn till riskerna för människors hälsa och miljön är nödvändigt att besluta om begränsningar i markanvändningen eller andra försiktighetsmått).

Hänsyn och åtgärdsförslag

Kontinuerligt hantera en översyn av hur ny bebyggelse strategiskt kan placeras för att stärka underlaget till att befintliga områden och tillkommande bebyggelse kan anslutas till kommunalt VA i syfte att minska övergödning av vattenförekomster.

Översyn och långsiktigt skydd av kommunens idag skyddade vattentäkter, men även utpekande och skydd av reservvattentäkter och viktiga vattenförekomster för dricksvattenförsörjning. Åtgärder kan behövas för att uppnå en tillfredsställande situation. Det pågår för närvarande en översyn av skyddet för kommunens befintliga vattentäkter.

5.9 Energi

Nationella ambitioner om att begränsa klimatpåverkan är beroende av att insatser görs för att begränsa energianvändningen. Planering av bebyggelse och kommunikationer har stor betydelse för energianvändningen, både för att begränsa transporter och för att möjliggöra anslutning av bebyggelse till resurseffektiva värmeverk. Tas möjligheten tillvara att strategiskt förlägga tillkommande bebyggelse på ett sätt som kan begränsa mängden transporter kan även energianvändningen reduceras. Samlad bebyggelse begränsar transportbehovet och skapar goda förutsättningar för kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik vilket reducerar energianvändningen. Detta är en utmaning för varje kommun som planerar för en befolkningsökning eftersom det i sig medför ökade transporter.

Byggnaders utformning och placering påverkar energianvändningen på flera sätt, utöver transporter. I täta strukturer kan energivinster ges då bostäder byggs i sammansatta enheter, såsom flerfamiljshus. Krav på nya byggnader är ytterligare sätt att påverka energiförbrukning.

Några områden finns särskilt utpekade för vindkraftproduktion och sammanfaller med kommunens vindkraftstrategi. Områden som har definierats av vindkraftstrategin har bedömts utifrån ett antal parametrar såsom naturområden, friluftslivsområden, kulturmiljöer, landskapsvärden samt behovet av skyddsavstånd till t.ex. tätorter. Inom de utpekade områdena har det bedömts finnas få eller måttliga konflikter med andra värden. Eventuellt behövs kompletterande bedömningar med avseende på fladdermöss och fågellivet. Vägledningen anger var vindkraftsetableringar ska undvikas. Vindkraft är en av de källorna av förnybar energi som kan begränsa klimatpåverkan.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Vid tillkomst av ny bebyggelse kan krav på hushållning med energi ställas i detaljplan eller vid tillståndsgivning (BBR 9:2). Nybebyggelse kan styras genom planering huvudsakligen till sådana lägen som ger ökad resurseffektivitet.

5.10 Sociala effekter

Efter samråd har preciseringar gjorts av de miljöer som ska prioriteras/pekas ut för bebyggelseutveckling. Tydligheten främjar antaganden av blivande befolkningsunderlag vilket i sin tur underlättar lokalisering och utbyggnad av kommunal service och kultur. Strävan efter integration och blandstad, som planen vill stärka, blir lättare att uppnå om bebyggelseutvecklingen styrs enligt förslaget. Målet ”tillväxt med välfärd för alla” är delvis beroende på att vissa tröskelvärden för investeringar som infrastruktur, skola, kollektivtrafik och gång- och cykelvägar uppnås.

Att omvandla fritidshus till permanentbostäder kan i ett större perspektiv ses som positivt då det eventuellt innebär att familjer endast har ett boende, vilket förbrukar mindre resurser än två. Omvandling kan dock komma att ställa krav på skolskjuts, kollektivtrafikanslutning och annan teknisk försörjning för att platsen ska klara belastning av permanentboende och arbetspendling.

Att bo avskilt under barnens uppväxttid kanske inte kan ses som enbart positivt. Att berika det sociala livet kan kräva omfattande biltransporter. Därför är av största vikt att ta ställning till huruvida tillkommande eller omvandlad bostadsbebyggelse ska förhålla sig till infrastruktur som kommunikationer, vatten och avlopp, grönstruktur, idrottsmöjligheter, kulturmiljöer eller kulturaktiviteter. Detta kommer, oavsett ställningstagande, att sätta prägel på kommunens samhällsutveckling.

Att precisera vilka bostadstyper som är bäst att producera för att uppnå en balanserad lägenhetssammansättning och därmed befolkningssammansättning kan vara en av nycklarna till attraktivitet, tillväxt och integration. Sådana ställningstagande hör hemma i ett kommunalt bostadsförsörjningsprogram som kan med fördel diskuteras med kringliggande kommuner.

Sammanhängande gång- och cykelvägsnät i tätorterna och mellan tätorterna och de närmaste mindre bebyggelsegrupperna är väsentligt för att påverka folkhälsan och flera andra miljöaspekter som i sin tur berör människornas hälsa.

De olika orternas profil bör stärkas med invånarnas medvetenhet och medverkan för att verkligen ha effekt. Då bör kommunen, i samverkan med invånarna, tydligt formulera genomförbara planeringsmål för varje ort.

Tillgänglighet till det befintliga och till de miljöer man skapar, till olika transportmedel och alternativ sysselsättning eller fritidsaktiviteter är väsentligt för att förverkliga det inkluderande samhälle som planen strävar efter.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Planens intention är en fördjupad vägledning och ökad medvetenhet för att åstadkomma blandning av funktioner och bostadstyper i den befintliga bebyggelsen och reglera vid kommande planering, för att uppnå sammansatta sociala miljöer som främjar kommunens utveckling.

5.11 Ekonomiska effekter av planstrukturen

Investeringar i form av ny bebyggelse eller företagsetablering får säkrare grunder om planförslaget pekar ut prioriterade utbyggnadsområden i direkt anslutning till tätorterna och kollektivtrafikstråken, samt definierar vilka små orter eller noder som kommer att satsas på.

De redan gjorda och de kommande preciseringarna av kommunens intentioner i detta avseende kommer att kunna främja investeringsviljan, både i bostadsbyggande och företagande.

Det lokala näringslivet är i stort behov av säkra prognoser för befolkningsutveckling just vid etablering, vilket motverkas om likställda utvecklingsmöjligheter ges för alltför många små byar eller tilltänkta noder.

Det ökade boende som planen eftersträvar i skärgården kan, om det genomförs på ett välavvägt sätt, skapa mycket goda förutsättningar för turismnäringen. Detta blir möjligt om de idag allmän tillgängliga områden säkras genom att begränsa privatisering och byggande av stränderna. Livskraftiga lantbruksföretag i kust och skärgård är särskilt viktiga för att säkra underhållet av natur- och kultur och därmed socioekonomiska värden inom såväl skyddade områden som andra ekologiskt värdefulla naturområden. Djurhållning, som många naturområden är beroende av, bygger på en lokal närvaro av lantbruksföretag, men även på lokalt konsumentunderlag.

Vikten av en genomtänkt grönstruktur, med tillgängliga naturområden, parker och länkar eller korridorer emellan har enligt flera genomförda studier stor påverkan på fastighetsvärdet. Nästan lika stor påverkansfaktor håller på att visas för de kollektivtrafiknära lägena i både tätort och landsbygd.

Att utöka befintliga bebyggelsegrupper, enligt planens förslag, kan motivera att skärpta krav ställs om bebyggelsen är av kulturhistoriskt intresse, vilket enbart betyder att bebyggelsen är typiskt för sin tid. Miljöer från olika tidsperioder bör skyddas för att värdena ska kunna bevaras. Detta garanterar bland annat säkrare avkastning. Ensartade miljöer förlorar attraktivitet och därmed värde.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Mark och befintlig infrastruktur är resurser som tas tillvara. Boende eller etablering långt ifrån kollektivtrafikstråken ger ökat bilåkande och icke hållbart underlag för kollektivtrafik. En lönsam regel är att basera ny bebyggelse på miljö- och socioekonomiska konsekvensanalyser.

Återanvändning av redan ianspråktagen mark eller av befintliga byggnader eller infrastruktur är ytterligare en god väg till det hållbara samhället, vilket nämns som tillvägagångssätt i planen.

Attraktiva miljöer för människor med olika typer av krav på livskvaliteter ökar benägenheten att flytta till kommunen och därmed kommunens skatteintäkter. Därför är tydliga kvalitetskrav i planen, för byggande, infrastruktur och grönstruktur lönsamma för en växande kommun.

5.12 Övrigt

Vid expansion av befintliga orter finns risk att produktiv jordbruksmark tas i anspråk. Exploatering av jordbruksmark är ett nationellt problem där ett mindre ianspråktagande enskilt kan ses som en liten effekt men får större betydelse i ett större perspektiv med minskad areal för livsmedelsproduktion. Planen redovisar områden där hänsyn till de areella näringarna ska tas, vilket är ett bra sätt att motverka oönskat ianspråktagande av produktiv jordbruksmark.

6 Samlad bedömning

6.1 Miljömässig hållbarhet

Planen har god ambition om en hållbar utveckling genom strategier för förtätning av orter, ambition om en stark kollektivtrafik, satsning på infrastruktur för gång och cykel samt avsikten att stärka både tätort och en levande landsbygd.

Planen har preciserat kommunens intentioner tydligare inför utställning och uttrycker att tillväxt framförallt förväntas ske i orterna, där utbyggd infrastruktur finns. Det finns en ambition om tillväxt på landsbygden men hänsyn till olika befintliga värden och faktorer har pekats ut, vilket är välgörande.

Planen uttrycker att miljövärden ska värnas i hög grad, och det är i översiktsplaneringen det bör tas fram analyser angående vilka områden är bättre lämpade för tillväxt än andra. Byggnad på landsbygd bör analyseras för att underlätta kollektivtrafikanslutning på ett effektivt sätt, samt tillgänglighet till lokal service.

Tillkommande exploateringar kan användas som medel för anslutning av områden till kommunalt VA samt i övrigt stärka befintliga orters förutsättningar för hållbarhet. Av betydelse för hållbar utveckling är hur översiktsplanens intentioner realiseras och vilka anpassningsåtgärder som vidtas i praktiken.

6.2 Förhållande till berörda riksintressen och miljö kvalitetsnormer (MKN)

Riksintresset högexploaterad kust omfattar kommunens kustområde, ungefär fram till väg 76. Inom riksintresset får ny bebyggelse endast tillkomma om den inte medför påtaglig skada på riksintresset, d.v.s. påtagligt skadar området natur- och kulturvärden. Riksintresset hindrar dock inte utveckling av befintliga tätorter. Fritidsbebyggelse kan komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Planen anger att kommunen ska ha en restriktiv syn på tillkommande bebyggelse, vilket är positivt.

Planen anger att riksintresset innebär en restriktiv hållning till ny fritidsbebyggelse och industri- anläggningar enl. 17 kap. Ytterligare en omständighet gäller enligt ovan. Enligt miljöbalken får exploateringsföretag komma till stånd i område med riksintresse enl. 4 kap. endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden. Kravet om att undvika påtaglig skada gäller därför alla typer av exploateringsföretag i ett område med riksintresse enl. 4 kap. miljöbalken. En fokusering på utveckling av befintliga tätorter och utvalda småorter (där man avser att fokusera lokal service) ger en mer begränsad påverkan på riksintressets värden.

Riksintresse för kulturmiljövård berör flera områden, bland annat Österbybruk med omgivningar, Forsmark, Gimo damm, Harg, stadskärnorna i Öregrund och Östhammar. Översiktsplanen uttrycker inget som står i konflikt med riksintressena. Vid exploatering inom riksintressanta områden skall det ske med hänsyn till riksintressets värden.

MKN för vatten innebär att angivna vattenförekomster ska ha uppnått god ekologisk och kemisk status fram till en given tidpunkt, vanligen år 2021. Kommunen har flera vattenförekomster som riskerar att inte uppnå MKN, t.ex. p.g.a. övergödningsproblematik,

särskilt i kustområdet. MKN är ett gemensamt ansvar för ett flertal aktörer, inte minst jordbruket som bidrar till övergödningen. Åtgärder i samverkan med andra aktörer är därför ofta avgörande för att förbättra vattenförekomsternas status.

För att uppnå miljö kvalitetsnormer ekologisk status måste tillförseln av näringsämnen minska genom ett intensifierat åtgärdsarbete. Åtgärder presenteras i översiktsplanen, men ambitionen kan behöva höjas för att möta tillväxt och för att få avsevärd effekt på statusklassningen. Styrning av tillkomst av bostäder, särskilt i kustområdet, kan förebygga en ökning av belastning på kommunens vattenförekomster och uppfylla miljö kvalitetsnormer för vatten.

Avseende MKN för luft konstateras att trafikintensiteten inte är någonstans i kommunen så hög att hälsovådliga föroreningshalter uppkommer. Sannolikt överskrids inte MKN för luft. Översiktsplanen anger att luftföroreningshalter kan komma att mätas framöver.

6.3 Översiktsplanens relation till nationella miljö kvalitetsmål

Samtliga 16 miljö kvalitetsmål kan påverkas av kommunens översiktsplan. Östhammars kommun har identifierat fyra miljö målsområden som är särskilt prioriterade; klimat, giftfri miljö, vatten och naturvärden. Utöver detta finns en tydlig koppling till God bebyggd miljö. Planen tar hänsyn till dessa miljö kvalitetsmål på följande sätt.

Begränsad klimatpåverkan

Planen har ambition om att begränsa klimatpåverkan genom att stimulera kollektivtrafik samt gång- och cykel. Ambitioner med förtätning, anläggande av resecentrum centralt i tätorter liksom utbyggnad av cykelstråk och ev. framtida persontågtrafik ansluter till ambitionen. Strategin med ny bebyggelse i lägen som stödjer kollektivtrafik har förtydligats. Satsning på strategier för utbyggd vindkraft innebär förutsättningar på en utveckling av förnybar energiproduktion. Planen beskriver att kommunen ska arbeta vidare med åtgärder för att klimatanpassa bebyggelse och infrastruktur bland annat med stöd av länsstyrelsens lågpunktskartering och nya klimatscenario.

Giftfri miljö

Planen beskriver områden i kommunen där det potentiellt finns föroreningar i mark och/eller vatten. I all kommande planläggning ska indikativa markprover tas, och där misstankar finns om föroreningar ska fördjupande undersökningar genomföras. Planen syftar till att minska riskerna att planlägga områden med risk för människors hälsa och även minska riskerna för spridning av föroreningar i naturen. Arbetet pågår i kommunen med att efterbehandla förorenade områden som historiskt påverkats av verksamheter. Flera av kommunens vattentäkter är skyddade med vattenskyddsområden, andra ligger för handläggning. Bestämmelserna kopplade till vattenskyddsområden minskar risken för spridning av miljögifter och föroreningar till dricksvattnet.

Ingen övergödning

Både kustområdet, sjöar och vattendrag i kommunen är idag övergödda. För en minskad övergödning skulle åtgärder behövas främst inom avloppshantering och jordbruket. Placering av ny bebyggelse har också stor betydelse för i vilken omfattning befintlig och tillkommande bebyggelse kan anslutas till en effektivare avloppshantering med minskad övergödning påverkan som följd. Planen beskriver krav på bebyggelse både i tätorter och i landsbygd, både i inland och vid kusten, gällande VA-lösningar och placering, för att minska tillförseln av kväve och fosfor från avloppslösningar. De särskilda krav vid planläggning inom

riksintresse kust- och skärgårdsområde Arkösund till Forsmark syftar delvis också till att minska påverkan på kommunens kustvatten.

Levande sjöar och vattendrag

Åtgärder kommer att behövas för att förbättra statusen i kommunens vattenförekomster, så att gällande miljökvalitetsnormer för vatten kan uppnås. Miljömålet kan komma i konflikt med önskemål om att bygga strandnära då stränder generellt har höga naturvärden och är av betydelse för friluftslivet. Planen beskriver dock krav på VA-lösningar, att hänsyn ska tas till natur- och kulturvärden och att kommunen är restriktiv med att ge tillstånd till enskilda bryggor om de inte ligger i anslutning till andra brygganläggningar. Hänsyn ska tas till träd inom strandskyddat område. En översyn av kommunens vattendrag kan ge möjlighet att stärka den ekologiska infrastrukturen för att förbättra livsmiljöer och spridningsvägar för växt- och djurarter.

Grundvatten av god kvalitet

Kommunens grundvatten är generellt av god status, med vissa undantag. Förorenade områden riskerar att påverka såväl yt- som grundvatten och den kvantitativa statusen är inom vissa områden måttlig. Flera dricksvattentäkter i kommunen saknar ett långsiktigt skydd, men en översyn av kommunens vattenskyddsområden pågår. Grundvattnet är särskilt känsligt i kustområdet med anledning av begränsad jordmån och kontakt med havsvattnet. Exploatering i kustområdet kan därför kräva särskilda åtgärder för att inte riskera grundvattnet. Planen beskriver att vattenförsörjningen ska prioriteras framför annat resursutnyttjande i planläggning, som en viktig del i tillväxt och utveckling. Flera av kommunens vattentäkter är skyddade med vattenskyddsområden, andra ligger för handläggning. Bestämmelserna kopplade till vattenskyddsområden minskar risken för spridning av miljögifter och föroreningar till dricksvattnet.

Hav i balans och levande kust och skärgård

Miljömålets värden påverkas av mänskliga aktiviteter i kustområdet, såsom hård eller spridd exploatering och småbåtstrafik med dess brygganläggningar. Kommunen har flera vattenförekomster som riskerar att inte uppnå MKN, t.ex. p.g.a. övergödningsproblematik, särskilt i kustområdet. Att planen verkar för att möjliggöra en fortsatt befolkning i kust- och skärgård medför en levande skärgård med förutsättningar för att bevara viktiga natur- och kulturvärden. Om utbyggnad sker på ett oaktsamt vis kan samma värden komma att skadas. Därför beskriver planen att hänsyn ska tas till kustens natur- och kulturvärden, att strandskyddet gäller och att VA-lösningar ska utredas särskilt i närheten av vatten där miljökvalitetsnormen kan påverkas. Planen styr att brygganläggningar för fritidsbåtar bör arrangeras på ett miljöriktigt sätt genom gemensamhetsanläggningar..

Levande skogar

Planen anger värdeområden för landskap där ny bebyggelse ska ta stor hänsyn till naturvärden (berör bland annat större skogsområden). Planen beskriver också i avsnittet Grönstruktur samt Hänsyn till riksintressen och övriga allmänna intressen, de skogsvärden som finns i kommunen, med kalkbarrskogar, tidigare betade skogar och lövskogsmiljöer i Vällentrakten. I översiktsplanen beskrivs att vid planläggning ska hänsyn tas till naturvärden och att exploatering ska föregås av naturvärdesinventering. Skogsområden får därmed ett visst skydd genom översiktsplanen som framöver är möjligt att stärka genom att komplettera med andra skyddsformer för att spara ekologiskt välutvecklade skogsmiljöer. I planen beskrivs

intentionen att ta fram en grönstrukturplan, som ska beskriva värdena i tätorterna men också tydliggöra kopplingar till naturvärden i omgivande landskap.

Ett rikt odlingslandskap

Planen uttrycker ambition om att utveckla landsbygden och bevara dess värden. Att satsa på landsbygdsboende kan vara en del i att säkra långsiktigt jordbruk som är nödvändig verksamhet för bevarandet av odlingslandskapets natur- och kulturvärden. Påverkan är beroende av hur planen genomförs i praktiken där oaxtsam lokalisering, spridd bebyggelse och ianspråktagande av stränder kan innebära värdeförlust. I mark- och vattenanvändningskartan beskrivs bland annat områden LL och LA, där särskild hänsyn ska tas till areella näringar vid planläggning. I övriga delar av planen beskrivs hur hänsyn tas till odlingslandskapets natur- och kulturvärden men också hur byggnation längs kollektivtrafikstråk och i befintliga byar kan stärka attraktionskraften på landsbygden.

Ett rikt växt- och djurliv

I planen beskrivs kommunens intention att kunskapsunderlaget för grön infrastruktur ska stärkas genom en grönstrukturplan, så att kommunens utveckling kan planeras utifrån naturvärden. Utanför tätorterna finns delvis underlag genom tidigare inventeringar och värdebeskrivningar av naturvärden. I avsnittet Grönstruktur och Hänsyn till riksintressen och övriga allmänna intressen, beskrivs kända naturvärden som planläggningen ska ta hänsyn till. Utöver detta beskrivs att naturvärdesinventeringar ska genomföras inför planläggning.

God bebyggd miljö

Det finns flera förutsättningar i planen som stödjer utvecklingen av en god bebyggd miljö. Den förtätning som planeras kan utgöra en möjlighet att anpassa orterna för ökad hållbarhet, t.ex. minskat transportbehov och bättre förutsättningar för gång och cykel. Det kan ge vinster för närmiljön beroende på hur intentionerna genomförs. Viktigt är att se över hur tillgången till grönområden kan säkras i samband med förtätning, vilket avses göras i kommande fördjupade översiktsplaner över serviceorterna samt grönstrukturplan. Förtätningen ger även möjlighet att utveckla sammansättningen i bebyggelsen för säkrade sociala värden. Med stärkta resurser i orterna kan det finnas förutsättningar för att anpassa strukturer till dagens ökade krav på trafiksäkerhet, tillgänglighet och hälsa. En god bebyggd miljö innefattar också planläggning längs kollektivtrafikstråk, ökade möjligheter till ett rikt friluftsliv och en genomtänkt lokalisering av verksamheter som är miljöstörande och bullrande. I översiktsplanen har detta hanterats bland annat genom förslag på lokalisering för vissa typer av miljöstörande verksamheter.

7 Uppföljning

Enligt 6 kap 12 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Eftersom översiktsplanen omfattar en stor yta och många verksamheter finns det ett tydligt behov av samordning med den miljöövervakning som genomförs av andra orsaker.

Boverket rekommenderar att uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen i realiteten ger, så långt som möjligt kopplas till befintliga tillsyns-, miljölednings- och övervakningssystem. Enligt Boverket kan det vidare vara svårt

att föreslå exakt hur uppföljning och övervakning ska ske redan när MKB:n tas fram och att en anpassning kan behöva ske under planens genomförande.

Exempel på uppföljning av planens påverkan på miljöaspekterna är att genomföra luft- och bullermätningar i stadsmiljöer, mätningar av trafik på gång- och cykelvägar samt att mäta vattenkvaliteten i olika vattenförekomster. För att mäta effekterna på de sociala aspekterna kan kommunen genomföra olika opinionsundersökningar, som kartlägger hur den fysiska planeringen påverkar allmänhetens liv och hälsa, om planen genererar en bättre jämlikhet/jämställdhet, tillgänglighet, bättre utbud för aktiviteter m.m. Mätningar av vattenkvalitet enligt ovan kommer att genomföras. Dessa och andra mätningar kan samordnas med den fortlöpande miljöanalys (FOMA) som bedrivs vid SLU. Ytterligare en uppföljning av den kommunala planeringen, med utgångspunkt från miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, sker via Boverkets miljömålsenkät som skickas ut till Sveriges kommuner vartannat år.

8 Framtagande av MKB

Föreliggande Miljökonsekvensbeskrivning har tagits fram av Monica de Santa Cruz (SC Arkitektur och Planering) i samarbete med Johan Rodéhn (Structor Nyköping).
Östhammar, den 18 februari 2016

Åtgärdsförslag har beaktats i planen samt kommenterats och vidarebearbetats under rubrikerna *Hänsyn och åtgärdsförslag* av Östhammars kommun. Planens beaktande av de nationella miljö kvalitetsmålen har kompletterats och är grundat på förändringar i planen fram till utställningshandling.

Östhammar, den 12 april 2016

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Bilaga 4

Aktualitetsprövning av avsnitt
ur ÖP 2003

Aktualitetsprövning av avsnitt ur ÖP 2003

Översiktsplan 2016 består av ett övergripande paraplydokument som kommer att kompletteras med tillägg och fördjupningar. ÖP 2016 ersätter merparten av ÖP 2003, men några avsnitt av ÖP 2003 har fortsatt relevans. De kommer att uppdateras och kompletteras. Tills detta är gjort ska de avsnitt som redovisas i denna bilaga att gälla och aktualitetsförklaras i samband med att ÖP 2016 antas.

Följande avsnitt ur ÖP 2003 aktualitetsförklaras och redovisas i bilagan: Del III Vägledningar till delområden Riksintressen från sid 24-40 samt Övriga områden sid 40-144. Kartor i ÖP 2003 utgår och karthänvisningar gäller inte. Tillgängligheten till refererade underlagsdokument kan inte heller garanteras. I bilagan markerar gråtonade plattor över text sådant som inte omfattas av aktualitetsförklaringen.

Vid bedömning av områdesgränser kan kartor i ÖP 2003 ändå utgöra ett visst stöd, eftersom de flesta områden är definierade enligt andra gällande handlingar (GIS-skikt). Vid tillämpningen av de aktualitetsförklarade delarna ska lagrummen särskilt beaktas. Nya lagrum kan ha ersatt de lagar ÖP 2003 hänvisar till. Det är gällande lagstiftning som ska beaktas.

VÄGLEDNINGAR FÖR DELOMRÅDEN

Rn Riksintressen för naturvård

Rn 12. FORSMARKSÅN (KARTBLAD 4, 5)

Kort beskrivning

Området sträcker sig från Finnsjön vid Florarna och till mynningsområdet i Kallrigafjärden. Det är ett sammanhängande vattenområde med sjöar och åar som kantas av stora myrkomplex och lövrika strandskogar. Myrarna är i stora drag opåverkade av dikning och består av mossar och kärr av varierade slag. Några frodiga sumpskogar och alkärr finns. Sjöarna är av brunvattenkaraktär. Stränderna är övervägande vassrika och övergår i vissa fall till kärrartade fräkenrika mader och starrkärr. Området hyser en rik fågelfauna. I bruksmiljön kring Forsmark återfinns ett ålderdomligt kulturlandskap med öppna hag- och betesmarker och ädellövrika lundpartier.

I våtmarkerna och sjöarna ligger flera hållrika holmar med barr- och blandskogar av naturskogskaraktär. Området hyser vissa partier med rik flora. Delar av vattensystemet regleras genom en fördämning vid Forsmark.

Området utgör tillsammans med Florarna ett av de största myrområdena i hela Syd- och Mellansverige. Endast en ringa del av detta dräneringsområde är dikat. I fråga om våtmarksdrag utgör området ett komplement till Florarna. De naturskogsartade partierna liksom den rika floran förstärker skyddsvärdet. Området har stort rekreativt värde.

Bevarande av naturvärdena

Området är skyddat mot exploateringsföretag och fritidsbebyggelse enligt 4 kap 4 § miljöbalken. Närheten till Forsmarks kärnkraftverk innebär också att det inte är lämpligt att lokalisera nya bostadshus till området. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen. Se även område Rk 15.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter utmed Bruksdammen, S Åsjön, N Åsjön, Forsmarksån, Svarvarån, Gålarmoraån och Länsöån

- * Naturminne, tall, beslut 18 juni 1958
- * Bruksbystan öster om Södra Åsjön ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 12
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.2, 31, 32
* Ekologiskt känsliga områden (4)	26, 107
* Ängs- och hagmarker (5)	82-38
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	15
* "Odlingslandskap i Uppsala län"	Forsmark

Rn 14. FLORARNA (KARTBLAD 10)

Kort beskrivning

Florarna är ett stort mosaikartat myr- och skogsmarkskomplex. Myrkomplexen i området domineras av stora topogena kärr. De centrala delarna av myrområdet är öppet och i kanten till fastmarken finns sumpskog och en svagt välvd mosse. Kombinationen av orörd skog och myr gör att området har ett rikt fågelliv. Frånvaro av större ingrepp på hydrologin ger området en mycket speciell ställning inom denna del av landet.

Bevarande av naturvärdena

Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzonen bör ej utföras.

Området är skyddat som naturreservat. Reservatet är uppdelat i en yttre och en inre zon. I den förstnämnda får skogsbruk bedrivas med vissa restriktioner, bl. a. är dikning förbjudet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Del av området är naturreservat, se NR 7 ovan.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 14
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.55
* Ekologiskt känsliga områden (4)	086
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 71
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 146
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 1

Rn 17. FORSMARK - KALLRIGAFJÄRDEN (KARTBLAD 5, 6)

Kort beskrivning

Området som innefattar hela Kallrigafjärden upp till kärnkraftverket består av en starkt sönderskuren kustlinje med en mängd fjärdar, småsjöar och kärr i olika stadier av avsnörning från havet. Det består huvudsakligen av småkuperad barrskogsbevuxen moränmark. Moränen är rik på kalk, vilket starkt bidrar till den rika florans och förekomsten av kalkpräglade sjöar och kärr. I fuktiga svackor och kulturmarker är lövträdsinslaget stort. Vissa hagmarker har slutit sig till lundartade ädellövskogar. Kallrigafjärdens botten är vegetationsrika. Stränderna är ovanligt vassiga och lövrika. På flera av öarna finns urskogsartad lövskog. Särskilt under sträcktider är viken rik på fågel.

Kring gården Storskäret ligger några naturbetesmarker som utgörs av öppen hagmark, blandlövha, annan träd- och buskbärande hagmark och havsstrandäng.

Fiskarfjärden är en grund öppen sjö som fortfarande mottar brackvattenflöden. Begränsande tröskelområde, mot Östersjön, ligger på ca en halv meters höjd över havets medelvattenyta. Området hyser ett rikt fågelliv och flera arter häckar här, bl. a. svarthakedopping och storlom. Det är även en viktig rastlokal för sträckande fågel.

Trollgrund-Granskärsområdet utgörs av grandominerande naturskogar på öar och uddar av morän och åsmaterial. Bitvis inom området kommer berggrunden i dagen som hållar. Långören m. m. bildas av Börstilsåsens nordligaste utlöpare.

Bebyggelsen utgörs av gården Storskäret samt ett fåtal fritidshus norr om storskäret och på Kallerö, varav flertalet är äldre torp m. m. Sydost om Kallerö finns en lastageplats kvar som genom en flottningsränna stått i förbindelse med ett sågverk i Johannisfors.

Bevarande av naturvärdena

Skogsbruk i form av avverkning och dikning etc. bör undantas från vissa känsliga partier. I övrigt bevaras områdets värden bäst genom fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Det är också önskvärt att utföra restaurering av igenvuxna betesmarker, ängar och landskapselement. Näringsämnen och gifter i anslutning till landskapselement och på naturbetesmarker bör undvikas, liksom överföring av lövskog till barrskog och nydikningar. Ny bebyggelse bör inte lokaliseras till riksintresseområdet.

Under senare år har SKB utförd en förundersökning gällande slutförvar för använt kärnbränsle. Området söder om Forsmark har därvid utpekats som tänkbart med hänsyn till närheten till kärnkraftverket, närhet till hamn och en potentiellt lämplig berggrund. Platsundersökning kommer att påbörjas om kommunen godkänner det. Ett djupförvar 500 meter under markytan torde inte påverka naturvärdena, men störningar kan uppstå främst under själva undersökningsarbetena och vid eventuellt utförande av ventilationsschakt. Områdets naturvärden är dock så väl kända och undersökta att arbetena bör kunna anpassas därefter. Riksintresset i sig bör inte betraktas som ett hinder om kommunen ställer sig positiv.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Två områden är naturreservat, se NR 4 och NR 17 ovan.
- * Reservaten Kallriga (NR 4) och Skaten - Rångsen (NR 17) samt öar öster om kraftverket ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * Strandskydd 100 meter kring Eckarfjärden, Fiskarfjärden, Fräkengropen, Graven, Kalvskärsdalen, Lillfjärden, Puttan och Stocksjön
- * Fågelskydd gällande vissa öar. Länsstyrelsens beslut 2001-05-15, se även Djurskyddsområden, Sk 7.
- * Del av området ligger inom detaljplan, se D9

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 17
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.3, 7-14, 82.
* Ekologiskt känsliga områden (4)	58, 61, 104-109
* Ängs- och hagmarker (5)	82-32, 33, 35, 36, 73, 87
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 166, 168
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Forsmark
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8205
* "Naturvärden i Forsmarksområdet - sammanställning av befintliga inventeringar, planer och program samt en fältstudie" (13)	

Rn18. GRÄSÖ - SINGÖMRÅDET

(FLERA KARTBLAD)

Kort beskrivning

Gräsö-Singöområdet är beläget i den sydvästligaste delen av Bottenhavet i övergångszonen mellan Bottenhavet och egentliga Östersjön. Området omfattar de båda öarna samt den där utanförliggande skärgården. Skärgården består av ett stort antal öar och skär, som närmast de stora huvudöarna bildar ögrupper i en sammanhängande skärgård ca 10 km ut i havet. På de flesta av öarna är stränderna på nord- och nordvästsidorna klippiga medan de på sydostsidorna är blockiga. Öarna och skären är låga och landskapet domineras av rundade konturer; branta stränder saknas nästan helt. I öster (40 km ut) övergår arkipelagen i en omfattande "undervattensskärgård" med bränningar och mer eller mindre ytnära grund. Bottnarna i området består omväxlande av mjuk- och

hårdbottnar. I de skyddade vikarna återfinns finsedimentbottnar medan finare fraktioner saknas i den mer exponerade ytterskärgården. I norra delarna finns flertalet sandbottnar.

De grunda vattenområdena öster om Gräsö utgör reproduktions- och tillväxtområde för ekonomiskt viktiga fiskarter som ål, sik och strömming. Flera andra fiskarter finns i området varav flera anses ha sin nordgräns här. Skärgården har även i övrigt ett rikt djurliv och utgör potentiella utter- och gräsälområden. Skärgården har tidigare varit ett viktigt förekomstområde för dessa. Populationer av gölgröda finns också på spridda platser i områdets norra delar.

Området utgör en mycket variationsrik miljö och dess läge i norra delen av övergångszonen (Södra Kvarken - Ålands hav) till egentliga Östersjön innebär betydande ekologiska intressen med övergångsformer mellan brackvattenarter och helt marina arter. Områdets karaktär av relativt oexploaterat sammanhängande, grunt skärgårdsområde gör det till ett värdefullt referens- och typområde. Bland annat marinbiologiska undersökningar och hydrografiska mätningar utgör värdefullt referensmaterial, inte minst för studier av storskaliga miljöförändringar i Bottenhavet och Ålandshav.

Landvegetationen är varierande. Moränen är rik på kalk och flera kalkkrävande arter återfinns. Den snabba landhöjningen (0,6 cm år) bidrar ofta till en tydlig vegetationszonering och erbjuder växtplatser åt t. ex. en extrem pionjärart som havtornet. De större öarna är i allmänhet barrskogsbevuxna med hållmarkstallskogar och granblandskogar. Skogstyperna är i regel örtrikare än sina motsvarigheter på fastlandet. Även inslaget av lövträd är större och på några öar dominerar lövskogen helt. Undervegetationen är rik och flera orkidéarter finns. Arkipelagen har karaktär av övergångstyp mellan den maritima lövskogsregionen i Stockholms skärgård och de barrdominerade kusterna norrut.

Många av öarna är kulturpåverkade (slätter, bete) medan andra uppvisar föga av kulturpåverkan och flera naturskogsartade bestånd finns. Gräsö utgör ett jordbrukslandskap med byar, spridda gårdar, åkrar, ängar, örtrika naturbetesmarker (inklusive skogsbetesmarker), trädgårdsgårdar, lövtuktade träd och andra landskapselement väl bevarade i sitt historiska sammanhang. I jordbrukslandskapet återfinns de högsta natur- och kulturmiljövärdena i anslutning till Söderboda, Västerbyn-Österbyn och Lönnholmen (se bland andra områdena nr 14, 30 och 59).

I området häckar alla typiska "skärgårdsfåglar". Ovanligare arter, bl. a. labb, skrântärna och havsörn, finns också. Fågellivet kan betecknas som mycket artrikt.

På Gräsö finns ett stort antal gårdar, såväl i byar som ensamliggande, och många används fortfarande för aktivt jordbruk. Vidare finns det flera torp, skolhus, missionshus m. m. från äldre tider. Övriga öar i riksintresseområdet som har äldre jordbruksbebyggelse är Örskär, Rävsten, Lilla och Stora Risten, Högsten, Hälsingen, Fårön, Sladdarön, Ormön, Vassarö, Fälön, Slätön och Alnön.

I jämförelse med många andra skärgårdsområden är Gräsö endast måttligt exploaterat för fritidsbebyggelse och till större delen är området fortfarande en genuin skärgårdsbygd med markområden som präglas av jordbruk och skog. Bebyggelsen är ofta strukturerad i mindre grupper, som redovisas särskilt i översiktsplanen, men det finns också ett par större, detaljplanerade områden. Det stora flertalet av de mindre öarna är opåverkade av bebyggelse och på de öar utanför Gräsö som är bebyggda förekommer i stort sett inte annat än enstaka spridda fritidshus. Bebyggelsen är i allmänhet tämligen anspråkslös och uppvisar måttliga volymer.

Bevarande av naturvärdena

Skogsbruk i form av avverkning och dikning etc. bör undantas från vissa känsliga partier. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen. I övrigt bevaras områdets värden bäst genom fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift, lövtäkt och skötsel av landskapselement. Det är också önskvärt att utföra restaurering av igenvuxna betesmarker, ängar och landskapselement. Näringsämnen och gifter i anslutning till landskapselement och på naturbetesmarker bör undvikas, liksom överföring av lövskog till barrskog och nydikningar. Odlingslandskapet på Gräsös bör prioriteras högt exempelvis vid fördelning av ekonomiskt stöd för landskapsvård.

När det gäller bebyggelse är kommunens inriktning att områdets skall få bibehålla sin karaktär av genuin skärgårdsbygd med måttliga inslag av fritidsbebyggelse. Sammanhängande natur-

miljöer skall lämnas opåverkade och i de kulturpåverkade delarna bör endast mindre kompletterande bebyggelse tillåtas (i allmänhet endast inom de mindre delområden som särskilt markerats och beskrivits i översiktsplanen). Denna uppfattning är i överensstämmelse med bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken. Skälen till denna restriktivitet är bland annat landskaps- och kulturvärdena och det rörliga friluftslivets intressen. Dessutom bör den värdefulla marina miljön inte belastas av ytterligare avloppsutsläpp, vilket kan bli följden av mera omfattande och felaktigt lokaliserad bebyggelse. I kapitlet SÄRSKILDA REGLER OCH REKOMMENDATIONER FÖR KUSTOMRÅDET och STRANDNÄRA BEBYGGELSE M, M. anges fler principer för bebyggelse i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Delar av området är naturreservat, se NR 1-3, 5-6, 9 och 11 ovan
- * För en stor del av området öster om Gräsö finns ett förordnande till skydd för landskapsbilden, NF 1 ovan.
- * Strandskydd utmed samtliga kuststränder: generellt 100 meter och utvidgat där så anges på kartan.
- * Följande områden ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandehögränder - Natura 2000
 - Örskär (naturreservat NR 1)
 - Högbådan och Grillskäret (naturreservat NR 2 och 3)
 - Västerbådan - Lågagrundet (fågelskyddsområde Sk 7)
 - Hället - Blåbådan (fågelskyddsområde Sk 8)
 - Österbyn
 - Gräsö gård (naturreservat NR 6)
 - Eriksdal - Lönnholmen
 - Sundsäng
 - Idön
 - Rävsten, östra delen
 - Hovön - Alnön (naturreservat NR 9)

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 18
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	18, 20, 31, 52, 73,75
* Ekologiskt känsliga områden (4)	62-64, 67-68, 143, 148-150, 154, 157
* "Ängs- och hagmarker" (5)	ett flertal områden
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Gräsö
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8204, 8206, 8207
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 9

Rn 19. ASSJÖSJÖN

(KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Assjösjön är en näringsfattig sjö med svagt brunfärgat vatten något över neutralt pH och god buffertkapacitet mot försurning. Dåliga syrgashalter kan förekomma vintertid. Sjön kantas på alla sidor utom i väster av breda vassbälten. På västra sidan finns ett bälte av säv med inslag av smalkaveldun. Stränderna är till viss del uppodlade och i övrigt sankta. Där växer rikkärnsvegetation med bl.a. brunmossor. Sjön hyser inte mindre än sex arter av kransalger. Vid nordöstra delen av sjön ligger en örtrik naturbetesmark. Sjön berörs av vattenreglering.

Sjön är av stort vetenskapligt intresse och är vetenskapligt dokumenterad. Den är limnologiskt och botaniskt värdefull.

Strax söder om sjön ligger tre fritidshus.

Bevarande av naturvärdena

Ytterligare bebyggelse avses inte tillkomma inom området. Sjön hotas av igenväxning, varför ytterligare dikning ej bör utföras. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter runt Assjösjön och sjön norr därom samt kring Norsdiket.

Området beskrivs i följande dokument**område nr**

* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 19
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.85
* Ekologiskt känsliga områden (4)	117
* Ängs- och hagmarker (5)	83

Rn20. FAGERÖN - SANDIKAFJÄRDEN (KARTBLAD 23)**Kort beskrivning**

Området utgörs av den södra och sydvästra delen av Fagerön samt de strandpartier som ligger i den sydöstra delen av Sandikafjärden. Det är småkuperat och når höjder på drygt 20 meter över havet. Jordlagren är i huvudsak morän med inslag av finare sediment i sänkorna samt kalt berg på de högsta punkterna. Öns södra del har en mycket varierande karaktär med omväxlande skogs- och jordbruksmarker, inklusive strandängar och andra naturbetesmarker som är mycket artrika. Skogen utgörs av örtrik granskog med lövrika fuktstråk och hällmarkstallskog på de högst belägna partierna. Lövinslaget är bitvis dominerande på åkerholmar, bryn och stränder. Inom ett begränsat område växer inplanterad bok som självföryngrar sig. Området har en varierad hydrologi och fältskiktet är mycket rikt. Vidare finns ett intressant insekts- och fågelliv. Bebyggelsen består av en gård.

Bevarande av naturvärdena

Nästan hela området är skyddat som naturreservat. Även i den ostligaste delen av ön, som inte omfattas av naturreservatet, bör skogsbruket vara naturvårdsinriktat enligt skogsvårdslagens bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen och ny bebyggelse bör inte lokaliseras till riksintresseområdet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd generellt 100 meter utmed samtliga kuststränder.

* Större delen av området är naturreservat, se NR 10 ovan. Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument**område nr**

* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 20
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.109
* Ekologiskt känsliga områden (4)	133
* Ängs- och hagmarker (5)	189
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

Rn 21. ANDERSBY ÄNGSBACKAR (KARTBLAD 19)**Kort beskrivning**

Området omfattar ett av de största sammanhängande hag- och ädellövskogsområdena i denna i övrigt barrskogsdominerade del av Uppland. I väster utbreder sig den till stora delar igenväxta Dannemorasjön. Längs sjön löper en rullstensås. Områdets mosaikartade natur präglas av ett artrikt, delvis känsligt och hotat växt- och djurliv. I de partier där betet upphört växer nu ädellövdominerad skog. I området har bedrivits och bedrivs en omfattande vetenskaplig biologisk forskning. Området är i sin helhet av stort vetenskapligt intresse, kulturellt såväl som biologiskt och geologiskt förutom att det är ett sällsynt tilltalande strövområde.

Bevarande av naturvärdena

Huvuddelen av området är avsatt som naturreservat, se NR 16 ovan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 300 meter kring Dannemorasjön
- * Naturreservat NR 16.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * En ek i Gisselby är naturminne enligt beslut den 17 maj 1952

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 21
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.100, 82.101
* Ekologiskt känsliga områden (4)	92
* Ängs- och hagmarker (5)	132

Rn 22. GRUNDSJÖN - ÄPPELSJÖN (KARTBLAD 30)

Kort beskrivning

Äppelsjön utgör ett myrkomplex bestående av svagt välvd mosse och topogena kärr. Vissa delar av de topogena kärren ligger i ett område där sjön sänkts. Grundsjön är ett ovanligt väl utvecklat myrkomplex och är mycket mångformigt när det gäller våtmarks- och vegetationstyper. Komplexet utgörs av en centralt liggande tjärn, fattiga och rika topogena kärr, mosseytor samt sumpskogspartier. Området är ett för regionen ovanligt orört myrkomplex och har höga botaniska värden.

Bevarande av naturvärdena

Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner bör ej utföras. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Grundsjön
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 22
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.143
* Ekologiskt känsliga områden (4)	243
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 140
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 15

Rn 32. VÄLLENOMRÅDET (KARTBLAD 29, 30)

Kort beskrivning

Vällen är en tämligen näringsrik skogssjö med svagt brunfärgat vatten. Stränderna utgörs av skogsklädd moränmark med några hållar. Sjön är både sänkt och reglerad, vilket medfört att tjocka bälten av bladvass och säv brett ut sig kring sjön. Skogen längs stränderna är av varierad typ med många ädellövriska bestånd. I nordost finns ett område med mycket stor- och rikblockig morän och med en särpräglad undervegetation.

Väster om sjön finns några enstaka fritidshus m.m. Vid den västra stranden finns också en badplats. Östra sidan av sjön är opåverkad av bebyggelse.

Bevarande av naturvärdena

Någon nämnvärd förändring av markanvändningen kan inte förutses. En viss efterfrågan på fritidshus har förekommit och det synes vara möjligt att göra mindre bebyggelsekompletteringar under förutsättning att strandskyddet respekteras, att bebyggelse inte orsakar ökad

näringsbelastning på sjön och att skogsbruket inte försvåras. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Utvidgat strandskydd 300 meter kring Vällen.
- * Skräddarmossen (naturreservat NR 13), Björnkärret och Ekbäcken - Järnbromossen (naturre-servat NR 14) ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.134, 161, 162, 163
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	237, 238

Rn 43. LILLA ASPÖ (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Lilla Aspö ligger i ett småbrutet landskap. I området finns två hagar med en mycket rik flora.

Bevarande av naturvärdena

För bibehållande av hagmarkerna och det öppna landskapet i övrigt är fortsatt jordbruksdrift den mest önskvärda utvecklingen. Se även område 71.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	120
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82- 77

Rn 45. ÖRVIKEN (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Området inrymmer en strandäng med värdefull flora.

Bevarande av naturvärdena

Beteshävd är den mest önskvärda utvecklingen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-085

Rn 46. HYTTAN (KARTBLAD 23)

Kort beskrivning

Området inrymmer en strandäng samt annan naturbetesmark med värdefull flora. Ingår även i riksintresseområde för kulturmiljön kring Hargs bruk, Rk 23.

Bevarande av naturvärdena

Beteshävd är den mest önskvärda utvecklingen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-188

Rn 47. EDSKÄRRET (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Edskärret ligger vid foten av Börstilsåsen. Det är ett kärr av extremrik typ, omgivet av en zon med örtrik björkskog.

Bevarande av naturvärdena

Kärret är skyddat som naturreservat, se även område NR 8.

Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.64

Rn 51. HALVBYGDA (KARTBLAD 19)

Kort beskrivning

Vid Halvbygda finns ett mycket småbrutet odlingslandskap med värdefulla, örtrika beteshagar, små åkerlappar och trädgårdsgårdar.

Bevarande av naturvärdena

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. I övrigt är det önskvärt att området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår delvis i riksintresset Rk 21.
- * Utvidgat strandskydd 300 meter vid Hammardammen..

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	205
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-134

Rn 54. LÅNGALMA - NOLSTERBY (KARTBLAD 15)

Se områdena 109 och 142. Ingår också i riksintresse för kulturmiljövården, se område Rk 20. Långalmatrakten ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Rn 55. KAVARÖ (KARTBLAD 14)

Kort beskrivning

Öster om Storträsket, fram till Kavarö, finns ett ålderdomligt odlingslandskap med små åkertergar, hölador, hagmarker m.m. Bebyggelsen består av fyra gårdar samt ett fåtal fritidshus. Området innehåller också bebyggelse lämningar.

Bevarande av naturvärdena

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Någon ny bebyggelse förväntas inte tillkomma. På längre sikt kan områdena närmast väg 1121 vara intressanta för bostäder m. m., men detaljplanering kommer då att erfordras. Se även område 78.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * Strandskydd 100 meter kring Storträsket.
- * Allmän väg nr 1121. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	144
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-95
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 42
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8202

Rn 56. SVINNÖ (KARTBLAD 23)

Kort beskrivning

Svinnö by har lövträdsrika omgivningar som en kontrast mot det barrträdsdominerade landskapet. Byn ligger på en bergknalle omgiven av ett småbrutet kuperat landskap.

Bevarande av naturvärdena

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Se även område 174.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1113. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.123
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156, 247
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-195
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 32
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Svinnö

Rn 60. VALKRÖR (KARTBLAD 30)

Kort beskrivning

Området innehåller opåverkade myrar, örtrik granskog, ädellövparter, alkärr m. m.

Bevarande av naturvärdena

Området är skyddat som naturreservat, se även område NR 15.

Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.165

Rn 61. HARGS TALLPARK (KARTBLAD 22, 23)

Partiet med gamla tallar är avsatt som naturreservat. Ingår också i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000. Se även område 163.

Rn 62. SJÄLGRYNNORNA (KARTBLAD 24)

Fågelskyddsområde Sk 18. Se även område 166. Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Rk Riksintresse för kulturmiljövård

Rk 15. FORSMARK (KARTBLAD 5)

Kort beskrivning

Forsmark ligger vid Forsmarksån några kilometer från dess utflöde i Kallrigafjärden. Bruksmiljön från 1700- och 1800-talen är arkitekturhistoriskt intressant och mycket påkostad med en enhetlig bebyggelse av vallonbrukskaraktär och en unik engelsk parkanläggning. Flacka åkermarker med kuperade moränholmar och öppna hagmarker omger bebyggelsen. Den gamla landsvägen österut från bruket, liksom vägen söder om Hermansbo kantas av vällagda stenmurar från 1770-talet. I brukets omland finns också flera gårdar och torp som tillhört bruket och norr om Bruksdammen ett område med intressanta fornlämningar, Bystan.

Väster om herrgården och nordost om Norrgårdarna finns äldre avfallsupplag.

Bevarande av kulturvärdena

Bruket och dess närmaste omgivningar är skyddade genom byggnadsminnesförklaring samt av ett förordnade till skydd för landskapsbilden kring Forsmarks kyrka. Övrig bebyggelse bör också bevaras och vårdas och inte utsättas för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Ny bebyggelse kan medges endast om den utformas och placeras mycket omsorgsfullt med hänsyn till det öppna kulturlandskapet, det äldre bebyggelsemönstret och till enskilda byggnader som är av kulturhistoriskt värde. Området ligger också i sådan närhet av Forsmarks kärnkraftverk att nya bosättningar inte kommer att planeras.

Odlingslandskapet kring Forsmark och Bruksdammen är mycket viktiga delar i kulturmiljön och landskapets vård bör prioriteras högt exempelvis vid fördelning av ekonomiskt stöd, om sådant erfordras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Bruksmiljön är byggnadsminne enligt Riksantikvarieämbetets resolution den 18 augusti 1975 (dnr 4818/75)
- * Strandskydd 100 meter kring Bruksdammen
- * Byggnadsförbud inom område kring Forsmarks kyrka enligt länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 12 juni 1968 (dnr 22G61-108-67)
- * Naturminne, tall, beslut 18 juni 1958
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	15
* Ekologiskt känsliga områden (4)	26, 107
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 7
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 12
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Forsmark

Rk 16. DJURSTEN (KARTBLAD 7)**Kort beskrivning**

Djurstens fyrplats ligger på västra sidan av Gräsö vid Öregrundsgrepen och hör samman med den förr viktiga farleden inomskärs genom Roslagen. Fyren uppfördes 1838 - 1839. Till fyrplatsen hör också ett fyrvaktarboställe som är byggt omkring 1860 och tillbyggt på 1920-talet, en fyrmästarbostad som är uppförd senare under 1900-talet samt ett antal mindre ekonomibyggnader.

Bevarande av kulturvärdena

Området omfattas av en detaljplan med skyddsbestämmelser för kulturmiljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fyren är statligt byggnadsminne (1935)
- * Detaljplan D 67

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	16
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 4
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 12

Rk 17. ÖREGRUND (KARTBLAD 7, 14)**Kort beskrivning**

Området omfattar Öregrunds stadskärna som präglas av handel, fiske och tidig turism. Här finns en välbevarad rutnätsplan med småskalig träbebyggelse i huvudsak från 1800-talet. Kyrkan byggdes i slutet av 1400-talet. Miljön kring hamnen karaktäriseras av en rad små hamnmagasin, varav flera är byggda i timmer.

Bevarande av kulturvärdena

Delar av området kring hamnen omfattas av en detaljplaner med skyddsbestämmelser för kulturmiljön. Avsikten är att införa ytterligare skyddsbestämmelser efter hand som detaljplaner ses över. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 12 § plan- och bygglagen som säger att byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, inte får förvanskas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	17
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 12

Rk 18. BYGDEN NORR OM HÖKHUVUDS KYRKA (KARTBLAD 12)

Kort beskrivning

I bygden norr om Hökhuvuds kyrka finns ett flertal byar med en sedan medeltiden bevarad bebyggelsestruktur och med många välbevarade byggnader från 1700- och 1800-talen. Dessa ligger i ett värdefullt småbrutet odlingslandskap som är kuperat och omväxlande med barrskogspartier, små insprängda åkrar och steniga, delvis hållbundna betesmarker närmast byarna. Gravfält finns intill de flesta byarna och även det vägnät som sammanbinder dem kan genom fornlämningarna föras tillbaka till förhistorisk tid. Det finns även rester från gruvbrytning.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets höga kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas och så att det ålderdomliga vägnätet beaktas. Vidare bör området inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift. De störningar i form av lukt och buller som jordbruket kan orsaka bör därvid också beaktas. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	18
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 15
* Ängs- och hagmarker (5)	63
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

Rk 19. ÖSTHAMMAR (KARTBLAD 14)

Kort beskrivning

Området omfattar nuvarande centrala delar av Östhammar samt ett område kring Gammelbygatan där det första Östhammar var beläget. Staden har präglats av handel och fiske. Stadsplanen daterar sig från 1795 och har rätvinkliga kvarter, men flera 1500-talsgränder och kvarter finns kvar i sina ursprungliga sträckningar. Huvudparten av den småskaliga träbebyggelsen har tillkommit under 1800-talet. Kyrkan är från 1600-talet och rådhuset från 1730-talet. I samband med badlivets uppblomstring i slutet av 1800-talet tillkom bland annat societetshus, badhus och villor med stora trädgårdar.

Bevarande av kulturvärdena

Delar av bebyggelsen omfattas av en detaljplaner med skyddsbestämmelser för kulturmiljön. Avsikten är att införa ytterligare skyddsbestämmelser efter hand som detaljplaner ses över. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 12 § plan- och bygglagen som säger att byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, inte får förvanskas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	19
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 17

Rk 20. SÖDERÖN (KARTBLAD 14, 15)

Kort beskrivning

Det skärgårdspräglade odlingslandskapet på Söderön är mycket välbevarat med små åkrar och öppna hållrika betesmarker närmast byarna samt på de gamla utmarkerna ett flertal ängslador. Flertalet av byarna har en välbevarad äldre bebyggelsestruktur och värdefulla enskilda gårdar och byggnader från 1700- och 1800-talen. Vid flera av byarna finns gravfält som visar på bebyggelse-

kontinuitet från yngre järnålder. Byarna är sammanbundna med ett vägnät som med vissa mindre ändringar är det samma som på 1700-talet. Om fiskets stora betydelse vittnar de välbevarade sjöbodplatserna Långalma gistvall och Tuskö täppa, med sina gamla timrade sjöbodar. I området ingår också naturvärden av riksintresse, Rn 54.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets höga kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift. De störningar i form av lukt och buller som jordbruket kan orsaka bör därvid också beaktas. Landskapsvärdena bibehålles bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Stor-Vikar
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)
- * Allmänna vägar

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	20
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

RK 21. DANNEMORA - ÖSTERBYBRUK (KARTBLAD 18, 19)

Kort beskrivning

Dannemora gruvor och Österby bruk utgör centrala minnesmärken från århundradens bergshantering och järnframställning. Själva gruv- och bruksmiljöerna i Dannemora och Österbybruk är bland annat av teknik- och arkitekturhistoriskt intresse och ingår i tätortsområdet som behandlas i del II. Till bruksmiljön hör omfattande fördämningssystem för kraftförsörjning till både gruvor och bruk och i den omgivande bygden finns talrika lämningar efter äldre järnframställning. I området finns också ett stort antal välbevarade torp och arrendegårdar och enstaka byggnader av mycket hög ålder samt andra anläggningar som utgjort viktiga delar i produktionssystemet. I området ingår Dannemora och Films kyrkor, av vilka den förstnämnda är en av Upplands mest orörda senmedeltida kyrkor.

Området rymmer också stora naturvärden och värden för friluftslivet. Dessa refereras närmare i beskrivningen av de numrerade delområdena.

Bevarande av kulturvärdena m. m.

Riksintresset sträcker sig in i Österbybruks tätort med herrgårdsanläggning m. m. och utvecklingen där diskuteras i översiktsplanens del II. I övrigt är området mycket stort och komplext och det är svårt att ange allmängiltiga rekommendationer. En närmare bedömning måste göras av förhållandena just på den aktuella platsen. För att tillgodose riksintresset är det emellertid viktigt att det inte tillkommer bebyggelse eller anläggningar som är så omfattande eller har en sådan skala att områdets karaktär i stort förvanskas. Vid bedömning av enskilda åtgärder bör alltid en förståelse av miljön i sin helhet eftersträvas, d.v.s. särskild hänsyn tas bygdens industrihistoria - vattensystemen och lämningarna efter tidigare järnframställning. Äldre byggnader bör bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar kulturvärdena. Det är också viktigt att tätorten får växa och utvecklas, men på ett sådant sätt att själva gruv- och bruksmiljöerna skyddas från skadlig påverkan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 300 meter kring Stordammen
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Herrgårdsanläggningen samt flera byggnader tillhörande bruket är byggnadsminnen, likaså

- flera byggnader vid Dannemora gruvor.
* Flera allmänna vägar

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	21
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 24
* Ekologiskt känsliga områden (4)	92, 186, 205

Rk 22. GIMO BRUK (KARTBLAD 21)

Kort beskrivning

Gimo var ursprungligen en by i anslutning till odlingsmarkerna i Olandsåns dalgång. Platsen har sannolikt redan under medeltiden tagits i anspråk för kvarndrift. Under 1600-talet byggdes Gimo damm upp och vattenkraften började utnyttjas för järnhantering. Under 1700-talets senare del byggdes den nuvarande herrgårdsanläggningen enligt en plan som även innefattade bland annat inspektorsbostad (senare disponentbostad) i fonden av Bruksgatan samt arbetarbostäder.

Av anläggningar från järnhanteringsens tid återstår idag endast en enstaka stångjärnshammare. Bland bevarade äldre industribebyggelse märks kolhus och bruksmagasinet utmed Bruksgatan. Inom riksintresseområdet finns också flera byggnader från 1800- och 1900-talen, varav en del har samband med den korta sågverksepoken under 1900-talets första hälft.

Gimo bruk utgör en arkitekturhistoriskt mycket värdefull bruksmiljö. Bruket återspeglar ännu arkitekten Jean Eric Rehns märkliga generalplan från 1760-talet och herrgården, som är ett av Rehns mest betydande verk, bevarar ännu sin ursprungliga karaktär. Herrgården inleder stilmässigt den gustavianska eran i Sverige. Gimo har också en mycket välbevarad och representativ bebyggelse från 1900-talets början. Gimo damm är en förutsättning för brukets uppbyggnad och ingår därför naturligt i riksintresseområdet. Dammen är till sin karaktär också en sjö med betydanden värden för rekreation och här finns även naturintressen; särskilt värdefulla för fågelliv är våtmarksområdena i sjöns norra del. Badplats finns norr om herrgården.

I nordöstra delen av Gimo damm vid Betlehemsviken ligger den s. k. Betlehemstippen som innehåller avfall från f. d. Rockwoolfabriken.

Bevarande av kulturvärdena

Riksintresset sträcker sig in i Gimo tätort och utvecklingen där diskuteras i översiktsplanens del II. Själva herrgårdsmiljön med gamla inspektorsbostaden och Bruksgatan är skyddad som byggnadsminne. Norr om tätortens utvecklingsområde bedöms det inte föreligga några bebyggelseintressen, men en golfbana har diskuterats (se Gimo tätort i del II och område 157). Kring Gimo damm finns ett strandskyddsområde som sträcker sig 300 meter från strandlinjen. Sjön är omgiven av skogsmark. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningar och till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 300 meter kring Gimo damm
- * Herrgården och inspektorsbostaden m. m. är byggnadsminne enligt Länsstyrelsens beslut den 15 december 1995. I området ingår Bruksgatan med sin allé.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	22
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 22
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.104
* Ekologiskt känsliga områden (4)	126

Rk 23. HARGS BRUK (KARTBLAD 22, 23)

Kort beskrivning

Hargs Bruk ligger vid ett mindre vattendrag som förbinder Löhammarsjön med Hargsviken. Börstilsåsen, på vars krön det ligger flera gravfält, har bidragit till de olika utspridda bebyggelseenheterna. Under medeltiden var Harg en kyrkby, som på 1400-talet delades i Söderharg och Norrharg. Den nuvarande kyrkan, som ersatte en tidigare träkyrka, uppfördes i slutet av 1400-talet och har sedan förändrats flera gånger. Hargs bruk anlades under senare delen av 1600-talet. Bland annat uppfördes två hammarsmedjor. Herrgårdsanläggningen uppfördes åren 1762-66. I området finns också arbetarbostäder från 1700-talet.

Harg hör till Upplands mest välbevarade och kompletta bruksmiljöer med oförändrad bebyggelsestruktur sedan 1700-talets början, många teknikhistoriskt värdefulla byggnader samt representativ och välbevarad bostadsbebyggelse från 1700-talet och framåt. Särskilt bör också nämnas Järnboden utmed gamla vägen mot Hargshamn. I området ingår Löhammarsjön som tillsammans med Stockbysjön (som nu enbart är en våtmark) utgjorde regleringsmagasin när bruket var igång. Detta område hyser också betydande naturvärden, liksom bland annat en tallskog på Börstilsåsen (se även område 163 och Rn 61). Norr om Harg finns hyttlämningar på en del håll samt ett antal gårdar och torp. Hyttan vid Hyttviken utgör riksintresse för naturvärden, Rn 46.

Söder om järnvägen och Skogshyddan finns ett äldre avfallsupplag.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att brukets bebyggelsestruktur och enskilda byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar området höga kulturvärden. Inom själva bruket bör inga nya byggnader uppföras utom då det är absolut nödvändigt för nuvarande verksamhet (skogsbruk och fastighetsförvaltning). I övrigt bör ny bebyggelse medges endast om den utformas och placeras mycket omsorgsfullt med hänsyn till områdets karaktär och kulturvärden. Odlingsbygderna bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Förslag har tidigare funnits om att anlägga ett område för fritidsbebyggelse vid Löten. Om området åter kommer på tal måste en särskild konsekvensutredning göras, som visar hur riksintressena och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken kan tillgodoses.

En viss utveckling av bostadsbebyggelsen vid Söderharg kan vara lämplig och bedöms inte skada riksintresset. Särskild hänsyn måste dock tas till åsens känslighet för föroreningar och närheten till vattentäkten i Adolfsdal.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Löhammarssjön och Alvsjön samt utmed ån från Löhammarsjön. Vid kusten finns utvidgat strandskydd.
- * Byggnadsförbud inom område kring Hargs kyrka enligt länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967 (dnr III G61-98:67)
- * Skogsområde norr om Hargs kyrka är naturminne enligt länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 25 mars 1955.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	23
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 21
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.107, 82.108
* Ekologiskt känsliga områden (4)	129, 134
* Ängs- och hagmarker (5)	188
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

Rk 24. VÄSBY - KÄLLBERGA - HAMMARBY SKOG

(KARTBLAD 28)

Kort beskrivning

Norr om Alunda ligger Väsby, Källberga och Hammarby utägor och skogsmarker. Området var vid bronsåldern och äldre järnåldern en ö i ett skärgårds- och fjärdlandskap. Idag ligger det till största delen i skogsmark, men här finns också åkrar och betade björk- och enbackar som mot slätten övergår i frodiga gräsbevuxna friskängar. Området innehåller boplatslämningar, fossil åker, tätt liggande gravfält och ensamliggande gravar. Här finns också spår av tidigt åkerbruk i form av röjningsrösen som tillkommit vid uppodlingen. I områdets norra del ligger en kulturhistoriskt värdefull gård, "Backas" (Väsby 8:5) med välbevarade byggnader från 1800-talets senare del.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det viktigt att ny bebyggelse tillkommer endast om den utformas och placeras särskilt omsorgsfullt med hänsyn till fornlämningsmiljöerna, äldre bebyggelse och områdets karaktär i övrigt. Odlingsbygderna bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	24
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 26
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.126

Rk 25. EKEBY

(KARTBLAD 29)

Kort beskrivning

Området ligger väster om Olandsån, söder och väster om Ekeby kyrka, och det präglas av ett varierat odlingslandskap med ett stort inslag av bybebyggelse. Flack och öppen slättbygd finns framförallt närmast Olandsån och i stråk mot Ingvasta och Golvsta. I övrigt är landskapet småbrutet och kuperat med stenbundna hagmarker närmast byarna. Det speciella med området är dess många märkliga gravar från äldre och yngre järnåldern samt inslag av bronsåldersrösen. Det finns också betydande inslag av fossil åker. Lämningarna vittnar om de bosättningar som fanns på den tid då en havsvik sträckte sig in i landet från norr och som var en viktig vattenled.

Många av byarna har en bevarad bebyggelsestruktur från 1700-talet och flera byggnader, främst från 1800-talet, av stort kulturhistoriskt värde. Inom området Rk 25 finns också flera delområden som redovisas separat.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att områdets bebyggelsestruktur och landskapets karaktär bevaras i stora drag. Särskilt kring fornlämningsområdena bör landskapet studeras ingående och tillräckliga respektavstånd måste iakttas. I övrigt är det önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas. Odlingsbygderna bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Inom området Rk 25 finns också flera delområden som redovisas separat. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Strandskydd 100 meter kring Olandsån
- * Flera allmänna vägar finns i området.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	25
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 34
* Ängs- och hagmarker (5)	173
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Alunda

Rk 26. LUNDSBOL OCH HYTTBOL (KARTBLAD 29)

Kort beskrivning

Området, som idag i huvudsak är skogbevuxet, låg under bronsåldern i ett skärgårdslandskap som var bebott av jordbrukare. Spår av odling finns vid dåtiden strandlinje (ungefär dagens 25-metersnivå). De ursprungliga bebyggelseområdena övergavs när bygden genom landhöjningen genomgick en förskjutning till de lägre liggande slättbygderna i Alunda, Ekeby och Hökhuvuds socken. Området kring Lundsbol och Hyttbols gårdar återkoloniserades sannolikt först under medeltiden. Idag finns bebyggelse kvar vid Lundsbol (avstyckade f. d. brukningscentra).

Lämningarna efter bronsåldern och järnåldern består av gravfält, ensamliggande gravar, boplatslämningar, fossil åkermark och röjningsrösen.

Bevarande av kulturvärdena

Förutom fortsatt användning av bebyggelsen vid Lundsbol synes det inte finnas några önskemål att använda marken för något annat än skogsbruk. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningsmiljöer.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	26
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 28

Övriga områden (1 - 234)

1. ÖRSKÄR (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Örskär är främst känt som fyrplats. Den nuvarande fyren uppfördes under slutet av 1730-talet efter ritningar av Carl Hårleman. Fyrplatsen har också en välbevarad fyrvaktarbebyggelse från 1700- och 1800-talen, omgärdad av stenmurar. Denna bebyggelse används numera för en vandrarhemsrörelse.

Hela ön Örskär har ett rikt fågelliv och en kalkpräglad vegetation, bland annat flera sorters orkidéer. Sammantaget har ön stora miljövärden och den är ett ganska välkänt besöksmål. Här finns också fina badklippor. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små.

Förutom fyrvaktarbebyggelsen, äldre torp och lotsbostäder samt båthus vid Örskärshamn finns ett fåtal nyare fritidshus i detta område. Ön nås med båt och är beroende av parkeringsmöjligheter vid Örskärssund på Gräsö.

Lämplig utveckling

Fyrplatsen intar en särställning i området och den har historiskt omgivits endast av mindre lotsstugor och torp. Tillsammans med naturvärdena bildas en så specifik miljö att restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning. Förändringar av befintlig bebyggelse bör också ske med varsamhet och byggnader bör inte tillåtas få sådana dimensioner att de konkurrerar med den historiska bebyggelsen. Ytterligare ett skäl till en restriktiv hållning är att parkeringsmöjligheterna på Gräsösidan är begränsade.

Vid själva fyrplatsen vill kommunen beakta behov av utveckling för vandrarhemsverksamhet under förutsättning att kulturvärdena bevaras.

Lämpliga hamnlägen bör uppmärksammas med hänsyn till landhöjningen och kulturhistoriska aspekter.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Vid kusten är strandskyddet utvidgat enligt karta. Dessutom råder strandskydd, 100 meter, kring Bodalsträsket.
- * Gränsar till naturreservat (NR 1)
- * Fyren är statligt byggnadsminne

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	067
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer, (6)	Ös 1

2. BJÖRKHAGEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området innefattar gården Björkhagen samt 9 fritidsfastigheter, varav tre strandtomter. Här finns också den angränsningsbrygga som vanligen används vid transporter av besökare till ön. Från bryggan leder en stig till fyrplatsen.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det är viktigt att sambandet mellan ursprungsgården Björkhagen och omgivande natur- och kulturlandskap inte förstörs och att särskilt omgivningen kring stigen fredas från ingrepp i naturen. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Gränsar till naturreservat (NR 1)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	067

3. ÖRSKÄRSSUND (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Längst i norr på Gräsö ligger ett tiotal fritidsfastigheter utmed allmänna vägen. Här finns också brygga för båtar till Örskär samt parkeringsplats för fritidsboende och gäster på Örskär. Busstrafiken på Gräsö har sin norra vändplats här. Två fastigheter längst i norr är bebyggda med enbart båthus.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda

Lämplig utveckling

Örskärssund bör i första hand ses som en plats för båttrafik, parkering och omlastning mellan bil och båt. Behoven torde dock i stort sett vara tillgodosedda och någon nämnvärd utökning av båt- och bilplatser bedöms inte nödvändig. Möjligen borde uppställningsmöjligheterna för turistbuss förbättras.

Ytterligare fritids- eller bostadsbebyggelse utmed vägen bedöms inte vara lämplig, eftersom trafiken kan medföra vissa störningar och säkerhetsproblem.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Vid kusten är strandskyddet utvidgat enligt karta.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

4. ROKÖRSVIKEN - UGGLAN - NORRFJÄRDEN (KARTBLAD 2)**Befintliga förhållanden**

Cirka 25 fritidshus finns utspridda på ett ganska stort område i nordostligaste delen av Gräsö. Tomternas storlek varierar från ca 2 500 kvadratmeter till betydligt större. Flertalet avstyckningar är gjorda så att tomterna inte har kontakt med vatten. Där gäller således allemansrätten inom strandområdet.

Området gränsar till Norrfjärden och Inre Norrfjärden som består av sammanlagt fyra bassänger samt en yttre del av fjärden. De yttre bassängerna har hittills hållits öppna mot havet genom muddringar. De inre delarna är dock mera opåverkade och Inre Norrfjärden kan vara en av ett fåtal fjärdar vid länets kust som genomgått en naturlig avsnörningsprocess från havet.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Eftersom det aktuella området endast är mycket glest bebyggt idag har det kvar en karaktär av ganska orörd natur och denna bör behållas. Dessutom är möjligheterna att lösa vatten- och avloppsfrågor starkt begränsade och stor restriktivitet skall därför råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det är också troligt att man måste nöja sig med en tämligen enkel sanitär standard inom den befintliga bebyggelsen. Särskild försiktighet bör iaktas i områdets södra del i anslutning till fjärdarna.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 54

5. ÖSSÄNGSVIKEN (KARTBLAD 2)**Befintliga förhållanden**

Kring Össängsviken ligger 15 fritidshus på ganska stora tomter, ca 3 500 kvadratmeter och uppåt. Två fastigheter har egen strand, medan övriga avstyckningar är gjorda så att tomterna inte har kontakt med vatten. Där gäller således allemansrätten inom strandområdet.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Inom området finns luckor i bebyggelsen som skulle kunna användas för ytterligare 3 - 4 tomter utanför strandskyddat område, under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas

För båtplatser bör det finnas en gemensam brygga på lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)) och ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

6. SOLBACKEN (KARTBLAD 2)**Befintliga förhållanden**

Området utgörs av en bebyggelsesamling på ömse sidor om allmänna vägen på Gräsö, totalt ca 25 bebyggda tomter. Drygt 10 fastigheter ligger i direkt anslutning till allmänna vägen, medan övriga ligger längre från vägen och är anslutna till allmänna vägen via ett antal gemensamma utfarter.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Viss kompletteringsbebyggelse synes vara möjlig om den lokaliseras så att befintliga utfarter kan användas och så att vatten- och avloppsfrågan kan lösas. På grund av de naturliga förutsättningarna är det inte lämpligt att förtäta bebyggelsen genom delning av befintliga tomter.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

7. TÄRNBÅDAN - SVARTBÅDAN - HUNDBÅDAN - ÅDKUBBEN (KARTBLAD 2)**Befintliga förhållanden**

Tärnbådan och Svartbådan har stränder med hållar och klippor med morängrus. Hundbådan är ett kalkskär med klippor, hållar och klappersten. Öarna är av särskilt värde för fågellivet och hyser bland annat måsfågelkolonier. Länsstyrelsen har den 15 maj 2001 beslutat att Tärnbådan, Ådkubben och Hundbådan skall vara fågelskyddsområden enligt 7 kap. 12 § miljöbalken och omfattas av tillträdesförbud under tiden 1 april - 31 juli.

Lämplig utveckling

Bör skyddas mot förändringar och aktiviteter som stör häckningen.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter
- * ingår i område med naturvårdsförordnande, se NF 1

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	066

8. ASKSKÄRSFJÄRDEN (KARTBLAD 2)**Befintliga förhållanden**

Kring Askskärsfjärden och lite söderut ligger 9 fritidsfastigheter. Avstyckningarna är gjorda så att tomterna inte har kontakt med vatten. Allemansrätten gäller således inom strandområdet. Utmed viken södra strand finns ett antal båthus.

Öster om fjärden finns hagmark och havsstrandängar. Trots att marken inte längre hävdas är rikedomen på hävdgynnade arter stor. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Askskärsfjärden är en grund vik. Sådana är i allmänhet känsliga för belastningar i form av utsläpp och båttrafik. Därför bör en restriktiv syn råda vid bedömning av ny tomtbildning. Möjligheten att komplettera bebyggelsen torde vara begränsad till 1- 2 tomter.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" (5)	82-001

9. LAGNÄSFJÄRDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området ligger på Gräsös östra sida och inrymmer sju fastigheter med fritidshus, varav tre har egen strand. Fastigheterna storlek varierar; de största ligger närmast vattnet. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det naturmässigt känsliga läget, strandskyddsbestämmelser, grundvattenförhållanden m.m. gör att stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

10. MANNADALSUDDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området består av en större och sju mindre fastigheter med fritidshus som ligger väl samlade. Ingen av fastigheterna har direkt kontakt med vattnet. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området bör betraktas som färdigbyggt. Den större fastigheten kan möjligen delas, men det måste då klart visas att vatten- och avloppsfrågor går att lösa på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter

11. NORRBODA (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Områdets avgränsning är gjord med hänsyn till dokumenterade kulturvärden och naturvärden.

Norrboda är en genuin skärgårdsby, den nordligaste på Gräsö, med ett välbevarat ålderdomligt jordbrukslandskap. Till byn hör två fiskehamnar av vilka Skoga hamn är en av länets största och bäst bevarade (se område 11.3). På utmarkerna finns ännu ängar och åkrar som brukas och på många platser i skogen finns tydliga spår av slättermarker. Karaktäristiskt är också det stora antalet stengärdesgårdar och odlingsrösen samt björkar som bär spår av lövtäkt.

Ett stort antal gårdar flyttades ut från bytomten vid laga skiftet 1890-91. Inom område 11 ligger Östergården, Rönningen, Fräknaruddu och Träsket. I övrigt är området endast obetydligt bebyggt med några enstaka fritidshus (större bebyggelsesamlingar finns inom områdena 11.1, 11.2 och 11.3).

Kulturlandskapet tillsammans med skogsområden och havsstränderna i öster ger stora natur- och rekreationsvärden. Furudalsträsket och Skevträsket är ganska näringsfattiga sjöar som omges av kärrmarker. Tolträsket liknar dessa, men omges av igenväxande betesmark.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattenmagasinen är sannolikt små, särskilt i områdets östra delar och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Områdets värde ligger till stor del i att det är obetydligt exploaterat. Stor restriktivitet skall därför råda vid bedömning av ny tomtbildning. Den äldre bebyggelsen bör bevaras och inte förändras i strid mot kulturvärdena. Ersättnings- och komplementbyggnader måste anpassas till miljön. Stor hänsyn måste också tas till landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Utökat strandskydd enligt beteckningar på karta. I övrigt gäller 100 meter vid havsstränder samt kring Furdalsträsket, Skrevträsket och Tolträsket
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18, 82.20
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064, 065
* "Ängs- och hagmarker (5)	82-2, 82-4
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

11.1 NORRBODA BYCENTRUM (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 11, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Dagens Norrboda fick sitt utseende efter laga skiftet som genomfördes 1890-91. Före skiftet fanns 29 gårdar i byn. Av dessa flyttades mer än 20 ut från bytomten. Efter skiftet skedde en omfattande ny- och ombyggnadsverksamhet i byn, då också nya vägar drogs fram. Gårdarna i Norrboda ligger i söderslutningen av en långsträckt bergsrygg, omgivna av öppna hållbundna marker med omväxlande små insprängda åkrar och beteshagar.

Området omfattar de kvarvarande gårdarna i byn, Norrboda fiskehamn och ett 15-tal senare tillkomna fastigheter med fritidshus, spridda över ett stort område. Dessutom finns några äldre torp och ett före detta skolhus samt inslag av senare tillkomna bostads- och fritidshus, spridda över ett stort område.

Hela området domineras av tunna jordtäckan eller berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att hänsyn tas till hela områdets karaktärsdrag. Om någon ny bebyggelse skall tillåtas måste först konsekvenserna för den äldre bebyggelsestrukturen och för landskapsbilden noggrant studeras.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

11.2 VÄSTERÄNG

(KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 11, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Runt gården Västeräng har ett 20-tal fastigheter med fritidshus bildats. Dessa ligger spridda över en ganska stor yta. Fastigheterna har också mycket varierande storlek. Fastigheterna längst i väster gränsar till, eller berör delvis, strandskyddat område.

Området domineras av tunna jordtäckan eller berg i dagen. Det finns dock även ett inslag av grus i områdets östra del. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Det kan finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Det är särskilt angeläget att hänsyn tas till det öppna kulturlandskapet och de äldre delarna av bebyggelsemiljön.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

11.3 LÅNGANÄS - SKOGAHAMN

(KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området innehåller en väl samlad grupp med ca 10 fritidshus. Nordost om denna ligger gården Långanäs och ytterligare österut Skogahamn. Skogahamn är Norrbodas östhamn och Gräsös största fiskehamn med ett trettio-tal byggnader. Den är en av Uppsala läns bäst bevarade sjöbodplatser.

Marken består av berg i dagen eller tunna moränskikt. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Skogahamn har stora kulturhistoriska och miljömässiga värden och ett särskilt program för bevarande av dess byggnader och struktur borde därför upprättas. Ett sådant skulle kunna innefatta en inventering av byggnadernas skick, närmare riktlinjer för förändringar, bidragsmöjligheter m.m. Innan ett sådant program finns bör inte rivningar eller kompletteringar med nya byggnader ske såvida inte en enklare konsekvensutredning visar att åtgärden är acceptabel eller nödvändig för att bibehålla områdets karaktär.

Inom området utanför Skogahamn bedöms det inte finnas utrymme för mer bebyggelse. Möjligen skulle ytterligare en eller två tomtplatser kunna tänkas, men det är angeläget att inte låta fritidsbebyggelse komma närmare hamnen.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

12. GUBBAMOSSA (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området ligger sydväst om gården Gubbamossa och inrymmer 10 avstyckade fastigheter med fritidshus. Marken utgörs huvudsakligen av berg i dagen eller tunna jordtäckten av lera. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. Omedelbart väster om området omfattas marken av utvidgat strandskydd.

Lämplig utveckling

Området kan ge utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen om vatten- och avloppsfrågan kan lösas.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)

Ös 2

13. TRÄSKET (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området ligger söder om gården Träsket och inrymmer 9 avstyckade fastigheter med fritidshus. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckten. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. Ett litet parti med grus finns i områdets östra del.

Lämplig utveckling

Området kan ge utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen. Området är dock ganska tätbebyggt och det bör därför krävas utredningar om vatten- och avloppssituationen i området och eventuellt detaljplan innan nya tomtbildningar tillåts.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

14. SÖDERBODA (KARTBLAD 2, 7)

Befintliga förhållanden

Områdets avgränsning är gjord med hänsyn till dokumenterade kulturvärden och naturvärden.

I Söderboda har det äldre odlingslandskapet bevarats i en närmast unik omfattning och kan ännu ge en god bild av en skärgårdsbys markanvändning i äldre tider. Landskapet är rikt på trädgårdsgårdar, odlingsrösen, hölador och små, ännu brukade, åkertegar. Även bebyggelsestrukturen är välbevarad och på gårdarna finns värdefulla byggnader från 1800-talet. Till byn hör också karaktäristiska fiskehamnar som berättar om den stora betydelse som fisket haft tidigare.

Det ålderdomliga småbrutna kulturlandskapet kring Söderbodfjärden ger också stora naturvärden. Området präglas i övrigt av skogslandskap med inslag av ädellövskog, våtmarker, grunda vikar och kuststräckor samt ett rikt fågelliv.

Fiskehamnen nordväst om byn låg tidigare (1700-talet) längre in i den vik som fanns då. Rester av den hamnen kan spåras än idag.

Söderbodatrakten är obetydligt exploaterad för fritidsbebyggelse. En grupp finns nordost om byn, för övrigt finner man bara enstaka tomter, huvudsakligen i bykärnans närhet. Områdets östra delar är i stort sett helt opåverkade av fritidshus.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckten. Grundvattenmagasinen är sannolikt små, särskilt i områdets östra delar, och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Områdets värde ligger till stor del i att det är obetydligt exploaterat. Några enstaka kompletteringsmöjligheter för fritids- eller permanentboende kan finnas i anslutning till befintliga tomtområden, men ytterligare spridd bebyggelse bör undvikas och de hittills obebyggda områdena bör förbli orörda. Det är särskilt angeläget att hänsyn tas till det öppna kulturlandskapet och de äldre bebyggelsemiljöerna.

Jord- och skogsbruket bör så långt möjligt ta hänsyn till områdets natur- och kulturvärden. Söderboda bör prioriteras vid fördelning av stöd till landskapsvårdande åtgärder. Den äldre bebyggelsen bör bevaras och inte förändras i strid mot kulturvärdena. Ersättnings- och komplementbyggnader måste anpassas till miljön.

Frågan om Söderbodfjärden och möjligheterna att framledes hålla den öppen för båttrafik kan kräva en särskild utredning, innefattande en konsekvensanalys av muddringsåtgärder. Oavsett detta bör inriktningen vara att inte tillåta ny bebyggelse eller anläggningar som medför ytterligare belastningar på fjärden i form av utsläpp eller båttrafik.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskyddet är utvidgat inom stora delar av området enligt kartan. I övrigt gäller 100 meter vid kust och fjärdar.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18, 82.20
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064, 065
* "Ängs- och hagmarker" (5)	82-5, 82-6, 82-7
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 3
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 12, 56 - 58
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8206

14.1 SJÖÄNG (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 14, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Marken är uppstyckad i tomter för i huvudsak fritidsbebyggelse, ca 17 st. Tomternas storlek varierar starkt. Ett parti med grus finns utmed vägen mot fiskehamnen, i övrigt består marken av mestadels moräntäcken med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Inom området, som ligger omedelbart öster om ett utökat strandskyddsområde, kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i direkt anslutning till befintlig bebyggelsegrupp.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	065
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 3

14.2 SÖDERBODA BYKÄRNA (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 14, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Söderboda by har kvar sin bebyggelsestruktur från 1700-talet. Vid laga skiftet, som genomfördes 1869, bestod byn av 14 gårdar varav endast tre flyttades ut. I slutet av 1800-talet fick landsvägen en ny sträckning genom byn och det äldre vägnätet är därför bevarat oförändrat. Förutom gårdarna inrymmer området ett antal äldre torp och ett före detta skolhus samt inslag av senare tillkomna bostads- och fritidshus. I bykärnan finns också en stor del av den bäst bevarade hagmarken i Söderboda.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att hänsyn tas till hela områdets karaktärsdrag. Vid prövning av ny bebyggelse måste konsekvenserna för den äldre bebyggelsestrukturen och för landskapsbildningen noggrant studeras.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064, 065
* "Ängs- och hagmarker (5)	82-6
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 3

15. VÄSTER-MÖRTARÖVIKEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området finns 16 fastigheter med fritidshus. Av dessa är 4 strandtomter och ytterligare 4 ligger i nära anslutning till Väster-Mörtarövikens. Flertalet fastigheter är stora (mer än 5000 kvadratmeter). Inre delen av Väster-Mörtarövikens omges av sandiga eller grusiga marker bevuxna med gles tallskog. Närmast stranden finns ett öppet parti som har ett särskilt värde som utflyktsmål och som utnyttjas för bad. Övriga marker består av tunna jordlager morän eller lera med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Särskilt angeläget är det att inte belasta viken med förorenande utsläpp. Då det dessutom råder strandskydd kan nya tomplatser i områdets västra del knappast komma ifråga. En förtätning inom befintliga tomplatser skulle möjligen kunna diskuteras om man kan finna en godtagbar vatten- och avloppslösning för hela det strandnära området. Frågan bör i så fall lösas genom upprättande av detaljplan.

I områdets östra del kan det finnas utrymme för enstaka nya tomplatser i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd delvis utökat, i övrigt 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.21

16. VÄSTER-MÖRTARÖ - ROSENDAL (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området ligger gården Väster-Mörtarö samt två torp: Lilläng och Rosendal. Därutöver finns 18 fastigheter med fritidshus av senare datum. Längs huvudvägen finns ett stråk med grus. I övrigt förekommer morän, lera och berg i dagen. En del av området är öppen jordbruksmark. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Det kan finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Hänsyn bör särskilt tas till det öppna kulturlandskapet och de äldre bebyggelsemiljöerna.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

17. NYBYGGET (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Längst i väster ligger gården Nybygget. I övrigt innehåller området ytterligare en gård samt fritidsbebyggelse i mindre grupper, totalt 15 fastigheter. En del av området är öppen jordbruksmark och jordarterna växlar mellan lera, morän och grus. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det kan finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Man måste särskilt beakta att Öster-Mörtarö öster om det aktuella området är hårt exploaterat för fritidsbebyggelse samt ta särskild hänsyn till det öppna kulturlandskapet och de äldre delarna av bebyggelsemiljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

18. MÖRTARÖFJÄRDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området består i västra delen av 14 fastigheter för fritidshus. I östra delen finns ytterligare ett enstaka fritidshus samt ett par värdefulla hagar och havsstrandängar. Marken består av tunna jordtäckan av lera eller morän samt delvis berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området ligger naturmässigt känsligt invid vattnet på Gräsös östra sida. Risken för brist på bra grundvatten kan antas vara ganska stor och det finns dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar. Området har dessutom redan en ganska tät exploatering och något utrymme för nya tomtplatser torde därför inte finnas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18

* Strandskydd 100 meter

* Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	063
* "Ängs- och hagmarker" (5)	82-009

19. KOVIK (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Kring gården Kovik har 12 fastigheter styckats av för fritidshus. Öster om bebyggelsen finns öppen hagmark och en havsstrandäng. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området ligger naturmässigt känsligt invid vattnet på Gräsös östra sida. Risken för brist på bra grundvatten kan antas vara ganska stor och det finns dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Utvidgat strandskydd

20. MÅRTENSBODA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området ligger söder om gården Mårtensboda. Det är till stor del bebyggt med fritidshus. Från äldre tider finns ett torp (Baklä). Totalt finns det drygt 30 tomtplatser i området. Fastigheternas storlek och bebyggelsens täthet varierar, från en ganska kompakt bebyggelse i områdets centrala del till en mera spridd struktur i norra och södra delarna. Sex hus ligger så att stranden är privatiserad. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddet kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Behovet av båtplatser kan behöva utredas innan bebyggelse förändras. Ytterligare bryggor och båthus bör inte anläggas vid strandlinjen om det inte gäller en samlad lösning på en lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * En tall är naturminne enligt beslut 28 februari 1958
- * Samlad bebyggelse i områdets centrala del. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.23

21. KLOCKARBODA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Byn Klockarboda bestod vid 1990-talets början av tre gårdar, några torp samt ett skolhus. Efterhand har byn kompletterats med fritidsbebyggelse i en varierad struktur med såväl tätare som mera spridd bebyggelse. Totalt innehåller området ca 30 tomtplatser, varav några är permanent bebodda. Ett fritidshus ligger så att det har egen strandtomt.

Odlingslandskapet vid Klockarboda har en småbruten skärgårdskaraktär. Ner mot havet finns en mycket vacker och säregen hage med omväxlande klippor och fuktsvackor. Av särskilt värde är också en badplats vid Storsand.

Området är bergigt med endast små inslag av tunna jordlager. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddet kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Det är angeläget att ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär. Särskilt måste odlingslandskapet med dess hagmarker beaktas. Behovet av båtplatser kan också behöva utredas innan bebyggelse förändras. Ytterligare bryggor och båthus bör inte anläggas vid strandlinjen om det inte gäller en samlad lösning på en lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-011

22. KÄLLÄNGSGÄRDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området ligger i anslutning till Kallbodfjärden söder om Kallboda gård och norr om torpet Kallvik. I övrigt består omgivningarna av vidsträckta skogsmarker som är opåverkade av bebyggelse. Det aktuella, mindre området är bebyggt med 8 fritidshus på relativt små fastigheter och ett hus på en större fastighet. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattnemagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området ligger naturmässigt känsligt invid vattnet på Gräsös östra sida. Det är till stor del dessutom redan tätbebyggt och lämpar sig inte för ytterligare tomtbildningar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.24
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	062

23. TRÄSK VÄSTER OM FREBBENBO (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Området består av ett extremrikkärr och en skogsbevuxen skvattram-tallmosse, omgivna av sumpskog med stort lövinslag.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring träsket.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.1
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	099

24. FREBBENBO (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

I Frebbenbo finns en av Uppsala läns bäst bevarade gästgivargårdar invid en äldre bevarad sträckning av den gamla landsvägen mellan Lövsta och Forsmark. Byn har också ett mycket välbevarat och ålderdomligt odlingslandskap. Söder om byn ligger ett gravfält och öster om byn en enstaka rektangulär stensättning.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot åtgärder som skadar dess genuina karaktär och att eventuell ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till odlingslandskapet och det äldre bebyggelsemönstret. Av stor betydelse är också att odlingslandskapet hålls öppet och att stenmurar underhålls.

Området beskrivs i följande dokument

* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)

område nr

Ös 6

25. SKOGSVRETEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer ett drygt 15-tal fritidshusfastigheter samt äldre torp (Skogsvreten och Viksund). Tomterna når inte ned till strandlinjen. Marken består till större delen av berg i dagen eller tunna jordtäcken av lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Om någon förtätning i området skall kunna godtas måste det klart visas att vattenförsörjning kan ordnas utan att befintliga brunnar påverkas negativt och att enskild avloppsanläggning kan utföras utan olägenheter för omgivningen. .

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument

* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)

område nr

N 18

26. DJURSTEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området innehåller 9 fritidshusfastigheter söder om Djurstens fyrplats. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Om någon förtätning i området skall kunna godtas måste det klart visas att vattenförsörjning kan ordnas utan att befintliga brunnar påverkas negativt och att enskild avloppsanläggning kan utföras utan olägenheter för omgivningen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

27. LÅNGVIKEN - MAS-ERSUDDEN (KARTBLAD 7)**Befintliga förhållanden**

Området omfattar bland annat mindre grupperingar av fritidsbebyggelse norr och söder om Långviken samt torpet Björknäs, totalt drygt 30 tomtplatser. Tomterna når inte ned till strandlinjen. Vid inre norra delen av Långviken finns en värdefull strandäng och södra delen av Mas-Ersudden upptas av en karg och klippig hage. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddet kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Det är angeläget att ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär. Särskilt måste landskapet med dess ängs- och hagmarker beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-013, 82-015

28. SVARTBÄCK - NORDANGÄRDE - ÖSTERBYN (KARTBLAD 7)**Befintliga förhållanden**

Området inringar Österby- och Västerbyfjärden samt kringliggande bebyggelse och strandområden. De grunda fjärdarna har en frodig vegetation med kransalger som dominerande inslag och är sannolikt värdefulla områden för reproduktion och uppväxt av fisk. Bitvis är fjärdarna dock negativt påverkade av båttrafik.

Bebyggelse runt fjärdarna förekommer både i grupper och mera spridd. Huvuddelen av bebyggelsen består av fritidshus, men det finns också hus som används för fast boende samt gården Oxsten. Totalt finns det ett tiotal strandtomter, de flesta kring inre delen av Österbyfjärden. I Svartbäck har en byggnadsfirma sina lokaler och även försäljning av byggnadsmaterial. Området anknyter i sin södra del till värdefulla kulturmiljöer, jämför område 30.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Med bebyggelsen följer ofta ett behov av båtplatser och sådana förekommer på många ställen i fjärdarna. Framförallt Österbyfjärden trafikeras också av enstaka fiskebåtar som av tradition tillhör landsbygdsnäringsen och för vilka det finns ett antal båthus. En gemensam hamn för småbåtar planeras i inre delen av Österbyfjärden.

Lämplig utveckling

Inriktningen bör vara att området inte upplåtes för sådan ny bebyggelse eller andra åtgärder som medför att fjärdarna utsätts för ytterligare negativ påverkan genom t. ex. avloppsutsläpp, båttrafik eller behov av muddring. Skälet till detta är att grunda vikar generellt sett är värdefulla och känsliga miljöer och att särskilt Österbyfjärden befunnits vara skyddsvärd. Att ersätta ett antal av de nuvarande mindre bryggorna med en gemensam hamnanläggning kan vara positivt för Österbyfjärdens kvaliteter under förutsättning att fjärden inte belastas av totalt sett fler båtar än idag.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.

- * Områdena väster om Västerbyfjärden och kring Österbyfjärdens inre del innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 5
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 15, 26, 58-59

29. NÖTSVEDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området innehåller såväl äldre jordbruksbebyggelse som senare tiders fritidshus i en gles struktur. Marken består till stor del av grus med inslag av berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små.

Lämplig utveckling

Området synes vara lämpligt för viss komplettering av bebyggelsen. Det är särskilt angeläget att ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

30. VÄSTERBYN - ÖSTERBYN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området är, tillsammans med område 32 och Gräsö gård (inom naturreservat) av central betydelse för Gräsös historia. Inom Västerbyn och Österbyn finns ett värdefullt ålderdomligt odlingslandskap med välbevarade ängs- och hagmarker som bevarat sin odlingsstruktur från tiden före storskiftets genomförande på 1700-talet. Området innehåller bebyggelse i form av äldre gårdar tillhörande Västerbyn och Österbyn men även en del fritids- och permanentbostadshus, spridda och i mindre grupper, som har tillkommit under senare delen av 1900-talet. En idrottsplats finns i områdets västra del.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. I norra delen av området, öster om allmänna vägen, finns ett område med grus.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att bibehålla de historiska miljöerna och det öppna landskapet. Området bör därför ha hög prioritet när det gäller tilldelning av bidrag för landskapsvård. Det är också viktigt att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar. Ny bebyggelse bör inte tillkomma utan ingående studier av konsekvenserna för kulturmiljön och landskapsbilden.

Området innehåller också utvecklingsbara delar. Det torde till exempel vara möjligt att låta enstaka nya byggnader utgöra kompletteringar till de bebyggelsegrupper som tillkommit under senare decennier, men framförallt måste då vattentillgångar och avloppslösningar ägnas särskild uppmärksamhet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd delvis utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.50
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-16, 17, 18
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 5
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8207

31. DEL AV VÄSTERBYN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området består av drygt 20 fastigheter som huvudsakligen används för fritidsboende. Fastigheterna är av varierande storlek och området har en ganska spridd struktur. Tre tomtplatser har egen strand. Marken består till stor del av berg i dagen eller tunna jordtäckan av lera eller morän. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Viss komplettering av bebyggelsen utanför strandskyddat område kan vara tänkbar och genom att området ligger nära färjeläget kan även permanent bosättning vara lämplig. Innan nya hus lokaliseras till området eller större tillbyggnader utförs är det dock framförallt nödvändigt att närmare utreda hur vatten- och avloppsfrågor skall lösas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

32. GRÄSÖ "CENTRUM" (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området omfattar bebyggelse på ömse sidor om väg 1183 och sträcker sig ned till Öregrundsgrepen. Här finns Gräsö kyrka från 1600-talet, skola, butik och färjeläget med anslutning till Öregrund. Bostadsbebyggelsen består av såväl flerbostadshus som småhus för fritids- och permanentboende. Området är relativt tätt bebyggt och delvis försörjt med kommunala vatten- och avloppsledningar. Öster om området finns ett naturreservat som bland annat innefattar Gräsö gård och ett gravfält i nära anslutning till kyrkan. Gravfältet är det enda på ön och det visar på en bebyggelsekontinuitet från förhistorisk tid.

Lämplig utveckling

Området lämpar sig för komplettering och utveckling av bebyggelsen och för permanent bosättning. Större förändringar som är av väsentlig betydelse för sanitära förhållanden och för trafikföringen bör dock prövas genom upprättande av detaljplan, varvid möjligheterna till utbyggnad av det kommunala va-ledningsnätet särskilt bör utredas. Det är också viktigt att förhållandena för trafiken till och från färjan inte försämras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Byggnadsförbud inom område kring kyrka enligt länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 20 november 1968. Förordnandet delvis upphävt genom beslut hos länsstyrelsen i Uppsala län den 18 juni 1982, 10 april 1990 och den 2 mars 1992.
- * I området finns detaljplanerna D5.69 och D5.76
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 5

33. MUSKARGRUND - MALMEN - VÄSTERLUND (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området ligger på Gräsös östra sida och innehåller en tämligen gles bebyggelsesamling. Totalt finns det ett 30-tal avstyckade fritidsfastigheter av varierande storlek samt ett par tomtplatser som ligger på en större fastighet. De avstyckade fastigheterna når inte ned till strandlinjen. Vattnet utanför området är grunt. Marken består till stor del av berg i dagen eller tunna jordtäcken av lera eller morän. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget, brist på grundvatten och dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Behovet av båtplatser är ytterligare en begränsande faktor. Ytterligare bryggor och båthus bör inte anläggas vid strandlinjen om det inte gäller en samlad lösning på en lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-19

34. TRÄSK SYDVÄST OM BERKINGE (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Träsket är ett litet öppet myrkomplex bestående av ett topogent kärr, en svagt välvd mosse och en sumpskog. En orörd mångformig myrmark med höga naturvärden.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.27
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	097
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 163

35. BERKINGE (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Berkinge är en mindre bruksmiljö med hyttlämning och välbevarad herrgård från mitten av 1700-talet. I området finns också äldre ekonomibyggnader, arbetarbostäder samt välbevarade skogsarbetarbostäder från 1950-talet, som berättar om den nya näring som tog över efter järnhanteringen. Runt byn finns flera sedan länge övergivna hagar, men också en hage i norra delen av bruksmiljön som fortfarande är hävdad och rik på växtarter.

Genom privata initiativ har Berkingedammen under senare år åter vattenfyllets och markägaren har planer på att utveckla området för turism.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att eventuell ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till miljön.

Det bör vara möjligt att förena ett bevarande av själva bruksmiljön med en utveckling av naturinriktad turistverksamhet och övernattningsmöjligheter i form av campingplats och mindre stugbyar. Sådana anläggningar bör lokaliseras med ett lämpligt respektavstånd till den äldre bruksmiljön. Befintlig bebyggelse används redan idag för servering och konferenser m.m. och sådan användning av äldre byggnader bör vara möjlig om byggnadernas karaktärsdrag bevaras. Likaså bör kompletteringar kunna medges om hänsyn tas till kulturvärdena.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Gålarmoraån.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	101
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-40
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 9

36. FUKTÄNG SÖDER OM ÄLGMOSSEN (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Objektet utgörs av en beteshävdad fuktäng, helt omgiven av åkermark.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.29
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	102

37. HYTTMYREN (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

En intressant hyttlämning som utgör ett värdefullt minne från det äldsta skedet i områdets järn-historiska utveckling.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt. Lämningen är skyddad enligt kulturminneslagen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 38

38. NORRBY (KARTBLAD 5)

Befintliga förhållanden

Norrby har en bevarad äldre bebyggelsestruktur och tätt liggande gårdar med många äldre byggnader. En av gårdarna (Norrby 9:1) har kvar sin ålderdomliga kringbyggda form med portlider mot bygatan. Kring byn finns ett intressant odlings- och beteslandskap med lövträdsrika holmar och brynpartier samt ett omfattande system av trädgårdsgårdar. Inom området finns också flera intressanta bebyggelselämningar och en varggrop.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets

karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.30
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 67

39. FÅGELFJÄRDEN (KARTBLAD 5)

Befintliga förhållanden

Fågelfjärden är en näringsfattig, sänkt sjö som till större delen är täckt av bladvass- och sävvegetation och som omges av våtmark. Området utgör en utmärkt fågelokal.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring fjärden och Länsjöån.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	122

40. JOHANNISFORS (KARTBLAD 5)

Befintliga förhållanden

Johannisfors har haft en livlig industri, bland annat smide, sågverk, sulfatfabrik och kopparverk. Området inrymmer flera bebyggelse lämningar och kvarstående byggnader som minner om detta. Här finns också välbevarad bostadsbebyggelse, en intressant stenladugård och en stenvalvsbro som är en de bäst bevarade i länet.

Johannisfors ligger i anslutning till Forsmarksåns mynningsområde där det finns lundmiljöer, gamla slättermarker och sankängar. Fågellivet är rikt.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att eventuell ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär. Likaså att stenvalvsbron underhålls och att området runt bron hålls öppet. Området lämpar sig för en rastplats i anslutning till bron.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Forsmarksån.
- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Bron är skyddad enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.12
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	107
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 8

41. GLUPUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Området ligger norr om ett torp. Här finns örtrika och lundartade betesmarker, enbackar, hagmarker och ängar, hällmarkstallskog och varierande stränder.

Lämplig utveckling

Området bör bibehållas i sitt nuvarande tillstånd så långt det är möjligt och inte utsättas för några byggnadsåtgärder.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.43

42. LADSKÄR OCH SKATUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Områdena ligger i nära anslutning till det större fritidshusområdet på Stenskär, men saknar detaljplan. Ladskärsområdet inrymmer torpet Laduskäret samt nio avstyckade fastigheter med fritidshus. Vid Skatudden finns 11 fritidshustomter. Bebyggelsen ligger mestadels på morän, men det förekommer även berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Områdena är redan tämligen tätbebyggda och det torde inte vara möjligt att medge nya tomtbildningar, såvida det inte är helt klarlagt att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

43. OMRÅDE SÖDER OM STENSKÄR (KARTBLAD 6, 13)

Befintliga förhållanden

Området består av skogs-, myr- och odlingsmarker mellan Stenfjärden och väg 1100. Det är opåverkat av bebyggelse förutom den som finns vid gårdarna Ruddun och Grosvedden samt ett fåtal stugor öster om Grosvedden och vid Kallviken i områdets nordöstra del. Skogen är örtrik och det finns inslag av mindre åkerpartier. Större myrområden finns främst vid Björnholmsmossarna och vid Stenfjärden. Vid åutloppet i södra Kallviken ligger en örtrik strandäng som österut övergår i sandstränder av dyntyp och i en udde med stenstränder. Här växer flera ovanliga arter.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter kring Guvikssjön och Stenfjärden.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.40, 41, 42, 44
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	111
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-88

44. AVSTYCKNINGAR FRÅN SUND 13:1 (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Området ligger sydost om Stenskär i direkt anslutning till planlagda fritidshusområden men saknar detaljplan. Det består av 10 likartade och väl samlade fastigheter. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området är redan tätbebyggt och det bedöms inte finnas utrymme för några nya tomtbildningar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * En mindre del av området berörs av strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

45. VALUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer ett 30-tal avstyckade enheter för fritidsbebyggelse. De flesta av fastigheterna är mycket stora (mer än en hektar). Flertalet har också direkt kontakt med vattnet. Marken består till stor del av berg i dagen eller tunna jordtäckan av morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Eftersom området redan är exploaterat, fast glest, skulle det kunna vara lämpligt för förtätning av bebyggelsen. Detta förutsätter dock en lösning på vatten- och avloppsfrågor som tillgodoser hela områdets behov. Innan denna fråga är närmare utredd skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Lämpligen borde även en detaljplan upprättas om det uppstår önskemål om förändringar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-89

46. OMRÅDE SÖDER OM VALUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Vid Kolskärsviken finns havtornsbevuxna strandängar och vassbälten. Här finns också en havsstrandäng och en hage som delvis har en hävdgynnad vegetation kvar, trots att bete har upphört för länge sedan, samt ett agkärr. Omkringliggande skog är varierande med tallskog, äldre gran-skog och kärrdråg med blandskog.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. En positiv åtgärd vore dock hävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.45, 82.46
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-89

47. SKINNÄSVIKEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Strandområdet mellan Öregrund och Skinnäsviken består främst av exponerade klippstränder med mindre strandängar i skyddade lägen. Vid flera av strandängarna mynnar vattendrag och vegetationen är här mycket rik. I Skinnäsvikens södra del är stränderna flacka. I övrigt finns ängsgranskog och lundartade partier samt ett fåtal spridda fritidshus i området.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.47, 82.48

48. BOLKASTRAND (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området finns 13 fastigheter för fritidsbebyggelse, varav några är obebyggda. Fyra fastigheter har egen strand. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäcken av morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

De obebyggda fastigheterna bör kunna användas för fritidshus och ytterligare någon enstaka komplettering kan vara tänkbar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

49. SVARVARUDDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området finns 15 fastigheter för fritidshus i mindre grupper. Strandremsan är allmänt tillgänglig. Marken består till av berg i dagen eller tunna jordtäcken av morän. Stränderna domineras av klippor med stora naturvärden och området ligger så nära Öregrund att det har en särskild betydelse som allmänt rekreativ område. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

I området finns ett fåtal "luckor" som i något enstaka fall skulle kunna användas för kompletterande bebyggelse under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt och att framkomligheten för allmänheten inte försvåras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.48

50. HUMMELFJÄRDARNA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Hummelfjärdarna är exempel på havsvikar som avsnörts genom landhöjningen. Omgivningarna består av hållmarksskog med inslag av rikare partier i låglänta delar. I anslutning till väg 1100 finns en serie örtrika torrbackar. Strandområdet ligger i direkt anslutning till Tallparken i Öregrund och har ett särskilt värde för rekreation.

I områdets södra del finns också en skjutbana och några enstaka bostadshus.

Lämplig utveckling

Så länge skjutbanan finns kvar i området bör ny bostads- eller fritidsbebyggelse inte tillkomma. Möjligen kan arbetslokaler diskuteras i anslutning till väg 1100. Naturvärdena och särskilt strandområdets rekreativvärde måste beaktas. Dammluckor i anslutning till Hummelfjärdarna bör uppmärksammas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid havet och kring Inre och Yttre Hummelfjärden.
- * Allmän väg nr 1100. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.48, 82.49
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	145
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-89

51. SUNNANÖFJÄRDEN (KARTBLAD 14)**Befintliga förhållanden**

Sunnanöfjärden är omgiven av bebyggelse och hyser ett stort antal båtplatser, även i vikens innersta del. Den är således i ganska hög grad utsatt för mänsklig påverkan.

Lämplig utveckling

Det finns ett behov av ytterligare utredningar beträffande fjärdens framtida användning, organisation av båtplatser m.m. Innan dess bör stor försiktighet iaktas beträffande åtgärder som kan öka belastningen på fjärden. Det samma gäller muddringar m.m.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	146
* "Sunnanöfjärden" (8)	

52. KULLBÅDASTRAND (KARTBLAD 7)**Befintliga förhållanden**

Området inrymmer ca 30 fastigheter med fritidshus. Tomterna är medelstora och ligger väl samlade i två grupper, söder och norr om landsvägen. Bebyggelsen är omgiven av naturreservat. Strandområdet är, fränsett en mindre passage, helt ianspråktaget för enskilda tomter. Marken består av tunna moränlager och berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det bedöms inte finnas något utrymme för ytterligare tomtbildningar. Även när det gäller kompletteringsåtgärder inom befintliga tomtplatser (tillbyggnader, gäststugor) bör områdets täthet och markförhållandena iaktas så att sanitära problem inte uppstår. Om större förändringar önskas bör detaljplan och va-utredning upprättas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

53. BJÖRKLUNDA (KARTBLAD 7)**Befintliga förhållanden**

Området innehåller ett mindre antal spridda fritidshus på fastigheter av varierande storlek. Bebyggelsen är omgiven av naturreservat. Ett ganska stort strandområde är tillgängligt för allmänheten. Marken består av tunna moränlager och berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Viss kompletterande bebyggelse kan vara möjlig norr om landsvägen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

54. KULLBÅDAN (KARTBLAD 7)**Befintliga förhållanden**

På Kullbådan och Domarskäret finns sju avstyckade fastigheter med fritidshus samt ytterligare en fasighet som inte är bebyggd. Samtliga fastigheter har strandkontakt. Kullbådan har också en fornlämning i form av en f.d. tullplats. Marken består huvudsakligen av berg i dagen samt ett mindre moräntäckt område. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

På grund av strandskyddsbestämmelserna och reglerna i 4 kap. 4 § miljöbalken får inte ytterligare mark tas i anspråk för bebyggelse.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter

55. SKÅRSUND (KARTBLAD 15)**Befintliga förhållanden**

Området omfattar inre delen av Kullbådviken, ett par områden med fritidshus samt en hagmark tillhörande Nyhem. Bebyggelsen omfattar ett 15-tal fritidshus. Markförhållandena varierar; lera, grus, morän och berg i dagen förekommer. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Kullbådvikens inre del, Skårsund, är mycket grund med mjuka sediment. Vattnet i viken har låg näringshalt, vilket indikerar ett gott utbyte med vattnet utanför (Gräsörännan). Viken hyser kran-salger, men har påverkats av muddrade rännor som går till en båtbygga och ett båthus. Området är troligen ändå en viktig reproduktionslokal för fisk.

I området fanns bland annat under järnåldern ett sund som förband en innerfjärd med havet västerut. Detta sund innehåller lämningar efter vad som anses ha varit grunder till stenkistor. Se "Upplev Gräsön", sid 67 (14).

Lämplig utveckling

Med hänsyn till vikens känslighet och dåliga förutsättningar att ordna fler båtplatser skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.

- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-22
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 27, 64-65
* "Upplev Gräsön" (14)	sid. 67

56. ROSTEN - GJUSBÅDAN

(KARTBLAD 8)

Befintliga förhållanden

Inom området finns ett par äldre torp samt 20-tal fritidshus på fastigheter av varierande storlek. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäckten av morän eller lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Högklykefjärden är, med undantag av det muddrade mynningsområdet, en i stort sett opåverkad fjärd. Vegetationen och bottenarnas utveckling i fjärden får betraktas som naturlig, varför fjärden har mycket höga naturvärden.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget och markens förutsättningar bör det visas återhållsamhet när det gäller bebyggelsens utveckling och stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.52
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 15, 60-61

57. DJÄKNEVARPSFJÄRDEN - HÄGGVIKEN

(KARTBLAD 8)

Befintliga förhållanden

Inom området finns ett 10-tal fritidshus på fastigheter av varierande storlek. Söder om området ligger gården Svepholmen. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäckten av morän eller lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. I inre delen av Djäknevarpsfjärden finns en värdefull havsstrandäng.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget och markens förutsättningar bör det visas återhållsamhet när det gäller bebyggelsens utveckling och stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-23

58. LILLA RISTEN (KARTBLAD 8)

Befintliga förhållanden

På Lilla Risten finns ett mycket välbevarat äldre odlingslandskap med hela ägoslagsstrukturen intakt och värdefull bebyggelse från 1700- och 1800-talen. Bebyggelsen består av två gårdar som sammanslogs till en enhet i början av 1900-talet samt ett par fritidsbostäder.

En vik på Gammelboörarna har undersökts med avseende på kransalger och vattnets näringshalt, se dokumentförteckning nedan.

Lämplig utveckling

Det är av stor betydelse att det äldre odlingslandskapet hålls öppet och hävdas på traditionellt sätt. Området bör därför prioriteras högt vid fördelning av eventuella bidrag för landskapsvård.

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar dess genuina karaktär. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd utökat enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 69
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 68
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Gräsö

59. LÖNNHOLMEN - SUNDSÄNG - VARGSKÄR (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Den första bebyggelsen i området utgjordes av torp under Gräsö gård. Dessa frisåldes 1927 och utvecklades till småjordbruk. På gårdarna finns fortfarande mycket välbevarade byggnader. Särskilt Vargskär är ett fint exempel på ett mindre skärgårdshemman så som det kunde se ut vid 1900-talets början. Området inrymmer också en skolbyggnad vid Sundsäng som har fått behålla sitt ursprungliga utseende samt några få fritidshus.

Området präglas i övrigt av ett välbevarat och ålderdomligt odlingslandskap. Odlingslandskapet vid Lönnholmen hör till det bäst bevarade på Gräsö och sannolikt i hela Uppsala län. Här finns också ett rikt fågelliv..

Lämplig utveckling

Det är av stor betydelse att det äldre odlingslandskapet hålls öppet och hävdas på traditionellt sätt. Området bör därför prioriteras högt vid fördelning av eventuella bidrag för landskapsvård.

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar dess genuina karaktär. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd delvis utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.
- * Eriksdal - Lönnholmen och Sundsäng ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandehavensområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-24
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 35
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Gräsö
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8204

60. LÖVLUND (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området består av en grupp med nio fastigheter för fritidshus, varav två är obebyggda enligt ekonomiska kartan, samt mindre områden som undantagits vid avstyckning. Lera och morän överlagrar berggrunden. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

De obebyggda fastigheterna bör kunna användas för fritidshus och ytterligare någon enstaka komplettering kan vara tänkbar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9), ingår i riksintresset Rn 18.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

61. BENGTSÄNG (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området ligger söder om gården Vargskär och inrymmer 7 fastigheter för fritidshus samt ytterligare fastighet med bostadshus och anläggningar för tidigare såg- och varvsverksamhet. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäckten av lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget, brist på grundvatten och dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar bör det visas återhållsamhet när det gäller bebyggelsens utveckling och stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 35

62. SKÅLLBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Skållbo utgör en välbevarad skogsby med oförändrad bebyggelsestruktur sedan början av 1800-talet. På gårdarna finns flera timrade byggnader från 1800-talet. Odlingsmarkerna öppnar sig som en glänta i barrskogen. Området hyser också en intressant hage och betesmarker.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets nuvarande karaktär.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.28
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-42
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 37

63. VAMSTA (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Vamsta har en välbevarad bebyggelsestruktur från tiden före laga skifte och ännu tätt liggande gårdar med flera äldre byggnader. Byn ligger i ett småbrutet odlingslandskap. Nordväst om bytomten ligger ett järnåldersgravfält.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.30
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 44

64. VRETA (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av en björkhage med inslag av gran, en och hassel. Den har en rik flora och särskilda naturvärden.

Lämplig utveckling

Fortsatt beteshävd är bästa åtgärden för att bibehålla hagens värden.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	123
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-46

65. SANDTRÄSKET - LÅNGTRÄSKET - KLUBBTRÄSKET (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området innehåller grunda sjöar omgivna av kärr. Sandträsket och Långträsket står i förbindelse med Fågelfjärdens vidsträckta sankmarker. Här finns också ett sumpskogstråk och ett parti gammal hällmarksskog.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Sandträsket, Långträsket och Klubbträsket.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.33
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	121

66. STOCKHOLMSÅSEN MELLAN DRAKNÄS OCH LÄNSÖ

(KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Åsen utgör särskilt i norra delarna ett markant inslag i landskapet där den slingrar sig fram i det omkringliggande åkerlandskapet. Vägen mellan Draknäs och Läns går i hela sin sträckning på åsen. Flera mindre grusgropar finns utmed vägen.

Lämplig utveckling

Särskilt bevarandevärt är lundartade partier, landskapsbilden och vägmiljön.

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)

82.34

67. SIMUNDÖ - DRAKNÄS - UCKERÖ

(KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området omfattar byarna Simundö, Elvisjö, Draknäs, Stummelsbo och Uckerö vilka sammanbinds av en intressant äldre vägsträckning. Vägen löper genom ett ålderdomligt odlingslandskap med fornlämningar och kulturhistoriskt värdefulla bymiljöer. En del av vägen följer Stockholmsåsens sträckning (jämför område 68). Särskilt vid Elvisjö finns värdefulla hagmarker.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Vägsträckningen bör bibehållas. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 1131 och riksväg 76. Inom 12 respektive 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)

82.34, 82.35

* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)

82-71

* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)

Ös 39

* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)

Valö

68. ODLINGSLANDSKAP LÄNGS OLANDSÅN

(KARTBLAD 12, 13)

Befintliga förhållanden

I Olandsåns dalgång mellan Drängsö och Aspö utbreder sig ett lövträdsrikt odlingslandskap. Byn Aspö ligger i områdets östra del. Värdefulla hagmarker finns särskilt öster om Aspö vid Snesslingekulla.

Lämplig utveckling

Fortsatt jordbruksdrift är den mest önskvärda utvecklingen. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till den äldre bebyggelsens och odlingslandskapets karaktär. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Olandsån.

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)

82.35

* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)

82-78

69. DUDERÖ (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Duderö by har bevarat sin äldre karaktär med många timmerbyggnader och ett värdefullt odlings- och beteslandskap.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 72.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter vid Olandsån och kring sjö väster om Duderö.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.35
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 40

70. OLANDSÅN (FLERA KARTBLAD)

Befintliga förhållanden

Området omfattar de delar av Olandsåns sträckning som inte ingår i något annat område. I texten för de övriga områdena i anslutning till ån görs hänvisningar till område 70, då det som anförs här avses gälla hela åns sträckning. Olandsån är det vattendrag i kommunen som ger den största tillförseln av näringsämnen till kustvattnet. Orsakerna till att vattnet är näringsrikt behandlas mera ingående i översiktsplanens del I.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att försöka minska transporten av näringsämnen via Olandsån. Något uttömmande svar på hur detta skall gå till kan dock inte ges i översiktsplanen. Planen pekar snarare på ett behov av fortsatt arbete med frågan. Det kan gälla hur jorden brukas i de närmast liggande zonerna, skogsdikning, enskilda avlopp, kommunala reningsverk, rensningar, möjligheter till "reningsfilter" (se område 96) m. m. Dessutom är det naturligtvis angeläget att inga nya åtgärder, bebyggelse eller annat, som skulle medföra ytterligare belastningar på vattnet utförs utmed ån.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter längs ån samt kring Stamsjön

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.105
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

71. LILLA ASPÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Lilla Aspö ligger i ett småbrutet landskap. I området finns två hagar med en mycket rik flora. Här finns naturvärden av riksintresse. I områdets södra del finns ett äldre stenbrott där efterbehandling fortfarande pågår.

Lämplig utveckling

För bibehållande av hagmarkerna och det öppna landskapet i övrigt är fortsatt jordbruksdrift den mest önskvärda utvecklingen. Stenbrottet efterbehandlas och slutförs enligt givna tillstånd och beslut.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Riksintresse Rn 43.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	120
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82- 77

72. SNESSLINGEBYGDEN (KARTBLAD 13)**Befintliga förhållanden**

Snesslinge by har bevarat sin äldre bebyggelsestruktur och här finns två av länets bäst bevarade kringbyggda gårdar med byggnader från 1700- och 1800-talen. Snesslingebergs gård är en mycket representativ och välbevarad herrgårdsmiljö från 1700-talet. Särskilt intressant bland bebyggelsen är också ett missionshus från 1884.

Omgivningarna består av ett odlingslandskap som domineras av åkermark. Landskapet ansluter i norr till Kallrigafjärden (se även område Rn 17) och i områdets södra del finns intressanta hagmarker. Ett mindre antal fritidshus finns också.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbildningen. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Mindre kompletteringar av bebyggelsen i områdets norra del är tänkbar om vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och närheten till Kallrigafjärden beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Kallrigafjärden.
- * Allmän väg nr 76 och nr 1119. Inom 30 respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.15
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	110
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-79
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 10

73. VICKLINGE - ÖSTANSJÖ (KARTBLAD 13)**Befintliga förhållanden**

Området omfattar bland annat sjösystemet mellan Kallrigafjärden och Granfjärden. Sjöarna ligger i en sänka endast någon eller några meter ovan havsytan och är i sen tid avsnörda från havet. Bland dokumenterade naturvärden kan i övrigt nämnas örtrika partier, torrbackar och ett dynområde.

I nära anslutning till sjösystemet löper Börstilsåsen. Åsen utnyttjas som vattentäkt för Öregrund och brunnen ligger direkt norr om väg 1100. Skyddsområdet för vattentäkten sträcker sig upp till Storsvedden. Vägsträckan mellan Vicklinge och Östansjö ligger direkt på åsen.

Bebyggelsen i området består av några gårdar samt mindre grupper med bostads- eller fritidshus.

Lämplig utveckling

Bebyggelse eller anläggningar som kan skada vattentäkten får inte tillkomma. Detta innebär bland annat att stor försiktighet måste iakttas i anslutning till åsstråket. I övrigt torde någon mindre komplettering vid befintliga bebyggelseområden vara tänkbar om vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och särskilda naturvärden inte skadas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter kring Lillsjön, Snäcksjön, Strömmen och kring sjö sydost om Strömmen.
- * Allmän väg nr 1100 och 1119. Inom 30 respektive 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.36 - 82.39
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	111

74. ÅGALMA (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området ligger norr om Ågalma gård och innehåller en grupp med åtta ganska små fastigheter för fritidshus. Området ligger i nära anslutning till Granfjärden (jämför område 100).

Lämplig utveckling

Då området redan är tätt bebyggt och ligger nära den känsliga Granfjärden skall stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Allmän väg nr 1100. Inom 30 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113

75. GRÅBOVIKARNA (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer två torp samt nyare fritidsbebyggelse, sammanlagt ett tiotal fastigheter av varierande storlek. Marken är sandig - grusig.

Lämplig utveckling

Marken ligger i sådan närhet av Granfjärden (jämför område 100) att stor försiktighet måste iaktas när det gäller ny bebyggelse eller andra åtgärder som kan öka belastningen på fjärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Granfjärden.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113

76. SUND - BOLKA - SÖDERBY (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Bolka och Sund samt Söderby gård, en rent agrar miljö med ett sammanhängande odlingslandskap som är svagt kuperat och innefattar moränbackar, värdefulla hagmarker och enstaka odlingsrösen. Bolka och Sunds byar har bevarat mycket av sin odlings- och bebyggelsestruktur från tiden före laga skiftet på 1800-talet. I byarna finns också många välbevarade byggnader som utgör goda representanter för det traditionella byggnadsskicket på bondgårdarna under 1800-talet. Flera järnåldersgravfält vittnar om tidigare bosättningar. I området finns också ett fåtal fritidshus.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbildningen. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Kallrigafjärden.
- * Allmän väg nr 1120 och nr 1135. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	112
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-91, 92, 93
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 11
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

77. NORDANGÄRD (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

I södra delen av området ligger gården Vecken. Nordost om denna, utmed väg 1120, ligger ett 20-tal fritidshusfastigheter.

Lämplig utveckling

Marken ligger i sådan närhet av Granfjärden (jämför område 100) att stor försiktighet måste iaktas när det gäller ny bebyggelse eller andra åtgärder som kan öka belastningen på fjärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Granfjärden.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113

78. STORTRÄSKET OCH ODLINGSLANDSKAPET ÖSTER DÄROM (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Storträsket är en tämligen näringsfattig sjö som omges av ett flera hundra meter brett vassbälte. Öster om sjön, fram till Kavarö, finns ett ålderdomligt odlingslandskap med små åkertegar, hölador, hagmarker m.m. Bebyggelsen består av fyra gårdar samt ett fåtal fritidshus. Området innehåller också bebyggelselämningar.

Naturbetesmarkerna ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000 och del av området utgör riksintresse för naturvården.

Lämplig utveckling

Någon ny bebyggelse förväntas inte tillkomma inom överskådlig tid. På längre sikt kan områdena närmast väg 1121 vara intressanta för bostäder m. m., men detaljplanering kommer då att erfordras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Riksintresse, Rn 55.
- * Strandskydd 100 meter kring Storträsket.

- * Allmän väg nr 1121. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	144
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-95
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 42
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8202

79. INNERFJÄRDEN - JÄRSÖSUDET M. M. (KARTBLAD 14, 15)

Befintliga förhållanden

Söder om Sunnanöfjärden bildar Järsösundet-Stordragsfjärden och Innerfjärden ett långsmalt fjärdsystem mellan fastlandet och utanför liggande öar: Prästholmen och Järsön. Fjärdarna utgör successiva stadier i landhöjningskusten. Fjärdsystemet karaktäriseras av höga biologiska och naturgeografiska värden och är sannolikt viktigt för reproduktion och uppväxt av fisk. Här torde också finnas goda möjligheter att närmare studera hur vattenutbytet med havet och olika grader av mänsklig påverkan har betydelse för vattnets koncentration av näringsämnen.

Den enda äldre bebyggelse i området är gården Stordrag. Söder om Innerfjärden finns ett par mindre grupper med fritidshus, vid Lammskärsudden och ytterligare söderut.

Lämplig utveckling

Fjärdsystemet utgör en sådan värdefull miljö att den inte bör utsättas för åtgärder som ökar påverkan från bebyggelse, båttrafik m. m. Frågan huruvida fjärdarna långsiktigt skall behålla kontakten med havet och hur muddringar i så fall skall utföras kräver sannolikt en egen utredning.

Vid Lammskärsudden skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning och befintliga tomtplatser bebyggas måttligt. Längre söderut, på betryggande avstånd från Innerfjärden torde obebyggda avstyckningar kunna utnyttjas för fritidshus. Eventuellt är också ytterligare någon enstaka kompletteringar av bebyggelsen möjlig. En förutsättning är dock att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9).
- * Strandskydd delvis utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 69 -72

80. STRAND (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Väster och söder om gården Strand finns nio fastigheter som används för fritids- och permanentboende. Tre fastigheter har egen strand. Terrängen är bergig med inslag av morän och lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddat område kan det finnas möjligheter till någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9), ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

81. BJURÖN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

I området finns en gård och ett par torp samt 15 - 20 fritidshus, varav flertalet ligger i direkt anslutning till det större, planlagda fritidshusområdet. Terrängen är bergig med inslag av morän och lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Kalvhagafjärden och Bjuröfjärden har höga naturvärden och är troligen viktiga reproduktionslokaler för fisk. Vid fjärdarnas inre delar finns två strandängar och en hagmark. Dessa utgör bland annat en viktig del i landskapsbilden.

Lämplig utveckling

Då större delen av de obebyggda områdena omfattas av strandskydd och området ligger i anslutning till värdefulla och känsliga fjärdar synes det inte finnas utrymme för någon utvidgning av bebyggelsen. Befintliga tomtplatser bör bebyggas måttligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-26
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 66-67

82. IDÖN (KARTBLAD 15)

Området ingår i riksintresse Rn 18 och är särskilt angivet då det på grund av sina naturvärden, värdefulla betesmarker m. m. ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000. En viktig brygga finns där allmänna vägen slutar.

83. RÄVSTEN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

På Rävsten finns två gårdar. Den ena används idag som centrum för stuguthyrning. Stugorna ligger på öns östra del som också utgör ett s. k. Natura 2000-område. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Större delen av ön omfattas av strandskydd och nya byggnader får där inte uppföras utan särskilda skäl. Sådana skäl kan finnas om det gäller verksamheter som är direkt avsedda för rörligt friluftsliv. En mycket försiktig utveckling av stugubebyggelsen samt anläggande av enkel rast- och övernattningsplats bör därför kunna diskuteras och vara förenligt med riksintresset. Förslag har lagts fram beträffande vindskydd och fyra småstugor i anslutning till Hagsuddsvikarna på öns nordvästra del. Givetvis måste minsta möjliga intrång eftersträvas och konsekvenserna för landskapsbilden m.m. beaktas. En enkel planskiss för hela ön bör upprättas innan enskilda beslut tas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Skydd för landskapsbilden enligt beslut 8 december 1965.
- * Utvidgat strandskydd enligt karta.
- * Östra delen ingår i det europeiska nätverket av bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	Rn 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149

84. GRÄSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Mellan gårdarna i byn finns hagmark med en mycket rik flora. Här finns också rester av en banvall och en järnvägsstation.

Lämplig utveckling

Hagmarkerna och det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Kulturhistoriska värden skall beaktas vid förändringar av bebyggelsen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	096
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-120

85. ÄLGSJÖN (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Älgsjön avvattnas mot norr och ingår i Forsmarksåns vattensystem. Den omges av stora sankarpartier och är endast ringa påverkad av utsläpp.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring sjön och Gålarmoraån

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.56

86. MYRMARKER NORDOST OM JUVANSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området innehåller ett myrkomplex, till större delen odikat, omgivet av barrskog. Längst i öster, vid Sandtorp, finns en hage med intressant flora.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. Hagen bibehålls bäst genom fortsatt betesdrift.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.57
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	095
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-48

87. MASUGNSSKOGEN (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett småbrutet odlingsstråk som utbreder sig på ömse sidor om det vattendrag som i äldre tider dämades upp för att ge kraft till driften av bälgarna i Vigelsbo masugn. Den gamla dammens storlek stämmer överens med den åker som ligger söder om den gamla hyttplatsen och alltjämt bär namnet Dammen. Ruinen efter Vigelsbo masugn utgör ett viktigt minne över de många små hyttor som i äldre tider fanns vid sidan av de större bruken och som i flera fall är äldre än dessa.

Bebyggelsen i området utgörs av ett flertal mindre gårdar och torp. Runt den större gården i Vigelsboäng finns kuperade träd- och buskrika hagar.

Lämplig utveckling

Masugnsruinen borde vårdas genom vegetationsrensning m.m. Ingen ny bebyggelse bör tillåtas i området kring den gamla masugnen och hyttruinen. Bebyggelse med särskilda kulturvärden bör inte utsättas för förändringar som skadar dessa värden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets nuvarande karaktär. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Masugnsruinen och bebyggelse lämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län (5)	82-47
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 68

88. VIGELSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Vigelsbos historia är intimt förknippad med gruvbrytningen i området. Byn har bevarat sin bebyggelsestruktur och många värdefulla byggnader från 1800-talets mitt. Byn består idag av två gårdar. Genom byn går landsvägen i sin ursprungliga sträckning och från byn rakt söderut går en väg till gruvområdet.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till den äldre bebyggelsens och odlingslandskapets kultur- och naturvärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 46

89. BOTARSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

I Botarsbo finns en väl sammanhållen skolmiljö, representativ för landsbygdens många mindre skolor under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Bebyggelsen utgörs av två skolbyggnader, en lärarbostad och tillhörande uthus. Skolan lades ned 1959 och används idag som åretruntbostad och fritidsbostad. Byggnadernas yttre karaktär har bevarats.

Lämplig utveckling

Det ligger ett stort värde i bevarande av byggnaderna och att de inte utsätts för åtgärder som skadar deras genuina karaktär. Eventuella nya byggnader skall placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens kulturvärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 45

90. STYNSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Vid Stynsbo finns en för skogsbygd ovanligt stor hagmark. Enbuskar dominerar.

Lämplig utveckling

Hagmarken bibehålls bäst genom fortsatt betesdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län (5)	82-121

91. VIGELSBO GRUVOR (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området är en gruvbygd med intressant och sammansatt bild av en gruv- och industrinäring med anor i 1500-talet, samt hytta från 1600-talet. I Vigelsbo finns ett stort antal gruvhål, skrotstenshögar, lämningar efter industribyggelse m.m. samt några äldre torp och ett par arbetarbostäder. Vid Stynsbo finns en hyttruin, lämningar efter kolhus, fördämningsvallar, rester efter en stånggång m.m. I Finnskogen finns torp och arbetarbostäder.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och inte utsättas för åtgärder som skadar dess genuina karaktär. Särskilt gäller detta arbetarbostaden på fastigheten Lund 2:68 som är exteriört helt orörd. Eventuella nya byggnader skall placeras och utformas med särskild hänsyn till områdets kulturvärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Gruvlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 14

92. GAVELMOSEN (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området är sankt och blåbärsdominerat med höga grovstammiga tallar och mest vitmossor i botenskiktet.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.58

93. VALÖ - LUNDSVEDJA (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Valö ligger i en jordbruksbygd och är sockencentrum med kyrka, prästgård, skola, servicebostäder och småföretag, bland annat såg och byggvaruförsäljning.

Valö kyrka har en av länets bäst bevarade interiörer från medeltiden och prästgården har värdefulla byggnader från 1700-talet. Kring kyrkan finns ett område som omfattas av ett särskilt förordnande till skydd för landskapsbilden, vilket bland annat innebär att uppförande av ny byggnad eller tillbyggnad inte får ske utan tillstånd från Länsstyrelsen (bygglov från byggnadsnämnden krävs också i vanlig ordning). Inom detta område ligger också skolan, servicebostäderna (f.d. ålderdomshem), enstaka bostadshus och ekonomibyggnader, varav en del tidigare hört till prästgården.

Den nyare bebyggelsen, och flertalet bostadshus, ligger öster om ovannämnda förordnandeområde (Lundsvedja). I områdets norra del ligger byn Lund med flera gårdar samt sågverk och byggvaruhandel.

Odlingsmarkerna kring Valö representerar den största sammanhängande brukningsarealen inom kommunens nordvästra del. Norr och nordväst om Valö består dessa nästan uteslutande av vidstäckt åkermark. Söderut är landskapet mera småbrutet med mindre hagar och skogspartier mellan åkrarna. Kring Lund och i området sydväst om prästgården finns särskilt värdefulla hagmarker.

Lämplig utveckling

Då Valö redan är ett centrum för ett större landsbygdsområde och framförallt har skola, är en utveckling mot fler bostäder och arbetsplatser önskvärd. Ett större område kring kyrkan är i princip skyddat mot ny bebyggelse, men en utveckling bör bland annat kunna ske kring befintlig bebyggelse i Lundsvedja. Man bör i allmänhet också kunna se positivt på nya bostäder i Lund samt i omgivande landsbygdsområden, under förutsättning att bebyggelsen passar in i kulturlandskapet och jordbruket inte försvåras. I Lund bör man också särskilt beakta villkoren för industriell verksamhet och iaktta vissa skyddsavstånd så att bostäder inte utsätts för störningar.

Prästgårdens byggnader bör inte utsättas för förändringar som skadar deras genuina karaktär. Kyrkobyggnader är skyddade genom särskild lagstiftning och i kyrkans omgivningar skall eventuella nya byggnader och tillbyggnader prövas särskilt enligt vad som sagts ovan.

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 1126, 1129, 1131. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Förordnande till skydd för landskapet kring kyrkan, Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 29 december 1967.
- * Kyrkan och kyrkogården är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Samlad bebyggelse i Lundsvedja. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.59
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-53, 82-54
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 13
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

94. VALÖ - BOL

(KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett småbrutet jordbrukslandskap (jämför område 93). I byn Bol finns särskilt intressanta hagmarker. Här ligger också två större gårdar samt ett tiotal bostadshus.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Kompletteringar av bebyggelsen kan vara lämpliga under förutsättning att bebyggelsen passar in i kulturlandskapet och jordbruket inte försvåras.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.59
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	124
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-56
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

95. OLANDSÅN - RÖRMAR

(KARTBLAD 12, 13)

Befintliga förhållanden

Området innefattar en delsträcka av Olandsån samt odlingslandskap, skogsområden och myrområden öster, och delvis även väster, om ån. Odlingslandskapet återfinns främst kring gården Brötena och utgörs förutom av åkermarker till stora delar av sidvallsängar och lövträdsholmar. Ett par stora partier domineras av barrträd. Söder om Krokströmmen ligger smala partiet med mycket rika ädellövträdsholmar. Odlingslandskapet är ett av de största lövskogsområdena i kommunen.

Det finns även andra delar av området som har rika bestånd av ädellövträd och vitryggig hackspett har observerats. De norra och östra delarna av området utgörs främst av myrmarker. Beträffande Olandsån, se även område 70.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Det är önskvärt att skogsbruket anpassar sig till områdets naturvärden.

En annan fråga är huruvida vattenkvaliteten i Olandsån skulle kunna förbättras genom att ledas genom något våtmarksområde. I sådana fall skulle möjligen myrmarkerna kring Rörmar och Askholmen vara ett lämpligt område. En preliminär bedömning av en sådan åtgärd är önskvärd. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se även område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Olandsån och Norsdiket.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.60
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	119
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

96. NORRSKEDIKA

(KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Norrskedika är ett samhälle utmed riksväg 76 som ligger strax under gränsen för att betraktas som tätort. Här finns bostäder, ett par butiker och bensinstation m. m. Samhällets norra del saknar idag detaljplan.

Lämplig utveckling

Området är lämpligt bland annat för handel och andra verksamheter och även bostäder om de läggs en bit från genomfarten. Ett par tomter har styckets under senare år och det bör finnas utrymme för fler. Detaljplan bör dock upprättas.

Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

97. NORRSKEDIKA GRUVOR

(KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Norrskedika gruvor ligger vid Granfjärden. Gruvan var i drift mellan år 1865 och 1905. Området innehåller vattenfyllda gruvhål, skrotstenshögar, husgrunder, en banvall samt välbevarade byggnader från slutet av 1800-talet.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens nuvarande karaktär. Det är också av stor vikt att området inte tillförs ny bebyggelse som medför ökad tillförsel av näringsämnen i Granfjärden, se även område 100.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Granfjärden.
- * Officersbostaden Granbo är byggnadsminne

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 41

98. ODLINGSLANDSKAP KRING BARKÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Trakten kring Barkö är ett omväxlande jordbrukslandskap med åkrar, betesmarker och skog. Norr om byn är landskapet småkuperat med flera enbevuxna åkerholmar. På en björkbevuxen backe finns ett järnåldersgravfält och en stor varggrop. en nedlagd gruva finns på Gruvbacken. inom området ligger också den grunda, frodiga Lillsjön.

Gårdarna i byn ligger samlade kring ett vägsäl. Därutöver finns ytterligare ett fåtal fritids- och bostadshus i området.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Viss bebyggelseutveckling kan vara möjlig om särskild hänsyn tas till den traditionella bebyggelsestrukturen och till odlingslandskapets karaktär samt under förutsättning att jordbruket inte försvåras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Strandskydd 100 meter kring Lillsjön och Norsdiket.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.62

99. VÅTMARKER NORR OM ASSJÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett myrkomplex på en sänkt före detta sjö. Det består av sumpskog och ett topogent kärr.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	116

100. GRANFJÄRDEN - ÖSTHAMMARSFJÄRDEN (KARTBLAD 13, 14)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Östhammarsfjärden och Granfjärden samt landområden runt fjärdarna. Området ligger i direkt anslutning till Östhammars tätort och det angränsar även mot flera detaljplanelområden för fritidsbebyggelse. Dessa områden har egna beteckningar i översiktsplanen, men samma hänsyn till förhållandena i Granfjärden och Östhammarsfjärden skall gälla där. I nordvästra delen har området avgränsats så att det innefattar Börstilsåsen och vattentäkt för Norrskedika - Östhammar.

Fjärdarna är grunda och visar tydliga tecken på övergödning och därmed dålig vattenkvalitet. De påverkas av utsläpp från tätorten och sannolikt även från den spridda bebyggelsen. De är av stor betydelse för rekreation och för tätortens trivsel- och skönhetsvärden. Fjärdarna torde också vara viktiga reproduktions- och uppväxtområden för fisk och de hyser ett rikt fågelliv.

Område 100 är endast i liten utsträckning påverkat av bebyggelse. De större bebyggelseområdena kring fjärdarna är Östhammars tätort samt ett antal fritidsbebyggelseområden som har egna beteckningar i översiktsplanen.

Vid väg 1100 berörs området av skyddsområde för vattentäkt i Vicklinge.

Lämplig utveckling

Fjärdarnas kvalitet och framtid engagerar många boende och det har lämnats flera olika förslag till åtgärder. Vissa utredningar har också genomförts, men det torde vara nödvändigt att fort-

sätta detta arbete för att få ett säkrare underlag för beslut om större insatser. Man måste också beakta att fjärdarna ingår i en naturlig landhöjningsprocess och kommer därför att uppgrundas alltmer och bli avsnörda från havet om inte konstgjorda åtgärder vidtas. Enda lösningen torde vara en sluss. Fortsatta utredningar bör därför innefatta frågan hur man långsiktigt kan bibehålla ett vattenområde i Östhammar och hur vattenkvaliteten påverkas om vattenutbytet med havet helt bryts.

På kortare sikt är det viktigt att effekterna av övergödning motverkas och att det inte tillkommer bebyggelse med enskilda avloppsanläggningar som kan antas öka belastningen på fjärdarna. Åtgärder för förbättring av reningsverket i Östhammar är planerade. På längre sikt kan ändå alternativa recipienter, "slutfiltrering" i våtmark m.m. diskuteras.

Nordost om Husbackasundet skulle en bebyggelseutveckling kunna ske om anslutning till kommunens va-nät möjliggörs.

Vattentäkten i Norrskedika saknar skyddsområde. Innan något sådant fastställts måste det råda stor försiktighet när det gäller åtgärder i täktens närhet och utmed hela åsstråket.

Söderbysundet, Gubbören och Gränsöfjärden öster om Granfjärden är en före detta havsvik som avsnörts från havet. Sådana områden har ofta särskilda naturvärden. Samtidigt vore det värdefullt med en väg mellan Östhammar och Öregrund genom området (se del I). Inför ett eventuellt vägprojekt måste en miljökonsekvensbedömning göras. Likaså är det nödvändigt att närmare utreda de geotekniska förutsättningarna, särskilt i våtmarkspartierna.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Utvidgat strandskydd vid Koxut, i övrigt 100 meter.
- * Allmänna vägar nr 1100, 1194 och 1195. Inom 30 meter (väg 1100) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.63, 82.65-67
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113, 114, 139
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-85
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 159

101. SÖDERBY JORDBRUKSLANDSKAP

(KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området består till stor del av åkermark. I områdets östra del finns en intressant hagmark. Bebyggelsen utgörs av några gårdar samt ett fåtal fritidshus eller helårsbostäder.

Lämplig utveckling

Jordbrukets intressen bör beaktas i första hand. Något enstaka nytt bostads- eller fritidshus kan vara lämpligt i anslutning till befintlig bebyggelse under förutsättning att området inte utsätts för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. I översiktsplanens del I behandlas möjligheten att anlägga en ny väg mellan Östhammar och Öregrund bland annat genom område 101. Innan en sådan väg kan bli aktuell krävs det dock omfattande studier och samråd och eventuell bebyggelse måste föregås av detaljplanering.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) .
- * Allmänna vägar nr 1120 och 1121. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Blåbandshuset är byggnadsminne

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-99

102. GOLFBANAN (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området omfattar skogsmark och öppen mark norr och öster om befintlig golfbana som ligger inom område D 61.

Lämplig utveckling

Marken kan vara lämplig för utvidgning av golfbanan. Detaljplanearbete pågår.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9).
- * Allmänna vägar nr 1120 och 1195. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

103. RACKFJÄRDEN, TRÅNGSUNDET, KLYXEN M.M. (KARTBLAD 14, 15)

Befintliga förhållanden

Området karaktäriseras av grunda fjärdar som i relativt hög utsträckning är omgivna av fritidsbebyggelse. Bebyggelsen är koncentrerad till detaljplaneområden samt till områdena 105 och 106, medan område 103 i sig endast inrymmer ett 20-tal hus. Fritidshuset ligger utmed fjärdarna och den största bebyggelsesamlingen finns vid Fetskär vid Långalmsfjärden (10 hus med strandtomter). Stora och Lilla Torrön är gårdar med äldre ursprung, liksom torpet Lagerlund.

De obebyggda områdena domineras av skog. Klyxenområdets centrala delar är bevuxna med en fuktig blandskog och av stor betydelse för fåglar och andra djur. De yttre delarna är lättframkomliga och strövvänliga. Mindre inslag av odlingsmarker finns både på Klyxen och vid Brudskäret. Strandängar och hagmarker finns framförallt kring Rackfjärden.

Områdets system av sund och fjärdar har en intressant landskapsbildning och olika delar representerar olika landhöjningsstadier. Till följd av en rik bottenvegetation finns goda förutsättningar för reproduktion och uppväxt av fisk. Trots att sunden mellan fjärdarna är starkt påverkade av muddring har områdena höga naturgeografiska och biologiska värden.

Lämplig utveckling

Området är naturgeografiskt och biologiskt intressant och det är värdefullt för rekreation, medan intilliggande områden blivit utsatta för en ganska kraftig exploatering. Fjärdarna är ett särskilt känsligt system som inte bör utsättas för ytterligare belastning, t.ex. avloppsutsläpp eller båttrafik. Dessa faktorer talar för att ytterligare bebyggelse inte skall tillkomma i området, i vart fall inte utan en mycket noggrann utredning av konsekvenserna.

Möjligheterna för båttrafik försämras successivt genom landhöjningen. Behovet och konsekvenserna av framtida muddringar kräver särskilda studier.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter kring fjärden, kring Gjusgrund och kring tre sjöar på sydöstra delen av Klyxen.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.68-70
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	143
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-100,101,102
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 72 - 74
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

104. BJÖRNÄS M. M. (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området ligger i direkt anslutning till riksintresseområdet Söderön, nummer Rk 20. Före laga skiftets genomförande 1853 fanns 11 gårdar i Björnäs by och dessa låg samlade i tre klungor kring ett rikt förgrenat vägnät. Några gårdar flyttades ut vid skiftet, däribland Färgärde, men för övrigt är bebyggelsestrukturen oförändrad. Gården Asplund tillhör Långalma by. Mångas gårdar har ett välbevarat äldre byggnadsbestånd.

Hela Söderön har ett välbevarat, skärgårdspräglad odlingslandskap som karaktäriseras av kupe-rad morän- och hållmark med små insprängda åkrar mellan klippiga hagar, åkerholmar, sten- och trögärdesgårdar och odlingsrösen. Mellan de öppna odlingsstråken utbreder sig barrskogsområden.

I område 104 finns förutom den agrara bebyggelsen några mindre grupper med fritidshus eller småhus för fastboende.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. De lämpligaste platserna för nya bosättningar synes vara i anslutning till något av de mindre områden som redan har modern bebyggelse.

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Beträffande bebyggelse nära Östhammarsfjärden, se även område 100.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Östhammarsfjärden.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	140
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-103
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

105. TORRÖN - ÄSPSKÄRSUDDEN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området innehåller 14 fastigheter med fritidshus. Fastigheterna ligger samlade i mindre grupper som omges av skogspartier på bergig mark. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till att området redan är relativt hårt utnyttjat och att de naturliga förutsättningarna begränsar möjligheterna torde det inte finnas utrymme för några ytterligare tomtbildningar i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter..

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.69
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 72 - 73

106. STENALMA (KARTBLAD 15)**Befintliga förhållanden**

Området innehåller 15 fastigheter med fritidshus. Fastigheterna ligger i stort sett samlade i en grupp, som omges av skogspartier på bergig mark eller morän.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till att området redan är relativt hårt utnyttjat och att de naturliga förutsättningarna begränsar möjligheterna torde det inte finnas utrymme för några ytterligare tomtbildningar i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.70
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	143
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-104

107. ÖRARNA - TALLARNA (KARTBLAD 14)**Befintliga förhållanden**

Området karaktäriseras av skog på moränmarker med ett par mindre odlingsarealer insprängda. Inslag av lera och berg i dagen finns också. Bebyggelsen utgörs av de två gårdarna Öarna och Nybröte samt drygt tio fritidshus som ligger i mindre grupper i områdets södra del.

Lämplig utveckling

Viss komplettering av bebyggelsen kring Nybröte och Tallarna kan vara lämplig under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter kring Ljusgrund.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Vägagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

108. NYVRET - SJÖDAL - FAGERVIK - BRUNNSVIK (KARTBLAD 14)**Befintliga förhållanden**

I området finns flera gårdar som ligger nära Östhammarsfjärden. Kring dessa har det bildats ett tiotal fastigheter för fritidshus och några hus har byggts på ofri grund. Marken består till stor del av lera och morän med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Markförhållanden och landskapsbild bör särskilt beaktas.

Beträffande bebyggelse nära Östhammarsfjärden, se även område 100.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

109. KULTURLANDSKAP INOM LÅNGALMA BY

(KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Landskapet kring Långalma by ingår i en natur- och kulturmiljö av riksintresse (Rn 54 och Rk 20) som i korthet karaktäriseras av ett skärgårdspräglad odlingslandskap och en välbevarad äldre bebyggelsestruktur. Kring Långalma är naturvärdena i betesmarkerna särskilt utpekade i de inventeringar som finns.

Långalma är en klungby som före laga skiftet 1852 hade 14 gårdar. Sex av dess flyttades ut. Därefter har det tillkommit nya bebyggelseenheter såsom skola, godtemplarlokal och bygdegård. Byn har fortfarande många välbevarade gårdar och skolan har byggts till under senare tid. Naturbetesmarkerna kring Långalma by ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte heller utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintressena Rk 20 och Rn 54. Långalma ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.88
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	141
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-105, 82-106
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8203

110. BOL

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området ingår delvis i en natur- och kulturmiljö av riksintresse (Rn 54 och Rk 20) som i korthet karaktäriseras av ett skärgårdspräglad odlingslandskap och en välbevarad äldre bebyggelsestruktur. Gården Bol är omgiven av ett småbrutet odlingslandskap. Norr om Bol finns ett skogsområde som har stor betydelse för djurlivet, särskilt beträffande skogshäckande fåglar.

Området innefattar även det muddrade Östersundet som är Långalmafjärdens förbindelse med havet och som är av stor betydelse både för båtliv och för områdets naturvärden.

Bebyggelsen består av gårdarna Stenbron och Bol samt ett torp vid Stackholmarna. Vidare finns ett fåtal fritidshus, några i anslutning till allmänna vägen och övriga i en liten grupp norr om Östersundet. Stora områden är opåverkade av bebyggelse.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att områdets karaktär bevaras, vilket bland annat innebär att bebyggelse inte bör tillkomma i odlingslandskapet och i de stora opåverkade skogsområdena. De öppna markerna bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Enstaka kompletteringar av bebyggelsen kan eventuellt medges i anslutning till befintlig bebyggelse under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Markförhållanden, kulturvärden och land-

skapsbild bör särskilt beaktas. I anslutning till Östersundet bör stor restriktivitet råda på grund av fjärdsystemets naturvärden och känslighet för påverkan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintressena Rn 18, Rk 20 och Rn 54..
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.71
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	142
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-112
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18

111. STRANDKOMPLEX VID ÖSTRA TÖGEN

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Objektet består av ett ca 25 ha stort våtmarksområde under pågående avsnörning från havet. Det består av de tre karaktäristiska komponenterna strandkärr, strandskog och små klarvattenlaguner som under högvatten får tillskott av bräckt vatten.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.72
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	150
* "Våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 168a

112. STORA RISTEN, DEL AV

(KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Kring sekelskiftet fanns fyra gårdar på centrala delen av ön samt ett torp vid Tjockudden. Denna bebyggelse har efter hand kompletterats med ett tiotal fritidshus på avstyckade fastigheter, några med strandläge. Geologiskt präglas ön av berg i dagen eller tunna jordtäcken. I dalgångar finns partier med lera eller morän. Grundvattenmagasinen är sannolikt små, särskilt i östra delen av ön, och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till öns belägenhet inom skärgårdsområde av riksintresse och de ogynnsamma markförhållandena skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Utvidgat strandskydd enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149

113. ORMÖN - NÖTSKÄRET (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

På Nötskäret fanns vid sekelskiftet ett torp. Efterhand har ett 20-tal fastigheter för fritidshus bildats, flera med egen strand. Geologiskt präglas ön av berg i dagen eller tunna jordtäcken. I dalgångar finns partier med lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till öns belägenhet inom skärgårdsområde av riksintresse och de ogynnsamma markförhållandena skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter..

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149

114. ORMÖN (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Ormö by är en genuin skärgårdsby med bevarade gårdslägen och värdefulla timrade byggnader. Byns gårdar ligger på södra delen av ön omgivna av ett småbrutet odlingslandskap med små långsmala åkrar mellan barrskogsklädda hållmarker. Förutom bybebyggelsen finns det, främst utmed den sydöstra stranden i det aktuella området, ca 15 fritidshus på egna fastigheter. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. I dalgångar finns partier med lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Med hänsyn till öns belägenhet inom skärgårdsområde av riksintresse och de ogynnsamma markförhållandena skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens och kulturlandskapets nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Delvis utvidgat strandskydd enligt karta, i övrigt 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 36

115. VÄSSARÖN (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Vässarön har varit bebodd i flera hundra år. enligt karta från 1905 fanns det då två gårdar på ön. I början av 1940-talet skänktes ön till Stockholms sjöscouter. Därefter har bebyggelsen successivt kompletterats med byggnader för scoutlägerverksamhetens behov, bland annat matsal, kapell, konfirmandstugor, bastu och olika ekonomibygnader. Utredningar och planeringsdokument har framställts i takt med uppbyggnaden.

Lämplig utveckling

Scouternas verksamhet är omfattande. Ändå finns det utrymme för allmänheten att ostört besöka stora delar av ön. Denna kombination bör möjliggöras även i framtiden. Detta innebär att ytterligare någon bebyggelse som betjänar scoutrörelsen bör kunna tillåtas så länge allmänhetens tillgång till ön inte blir påtagligt beskuren. Enstaka strandskyddsdispenser kan medges för byggnader som på grund av sin funktion måste ligga vid vatten och som tillgodoser kollektiva behov. Det är viktigt att utvecklingen även framledes sker på ett planmässigt sätt och att helheten beaktas vid enskilda beslut.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Utvidgat strandskydd enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149
* "Jubileumsbok Vässarö 1943 - 1993". Stockholms Scoutdistrikt	
* "Någonstans där ute i Ålands hav" Ebbe Lidemark (under 25 år som arkitekt på Vässarö)	

116. SUNDSVEDEN (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Kring gården Sundsveden har det successivt byggts upp en verksamhet med båthamn, stuguthyrning, restaurang, konferenslokal m.m. Direkt söder om Sundsveden ligger gården Charlottendahl. I området finns vidare 14 fritidshus på avstyckade fastigheter. Geologiskt präglas området av berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området är en tillgång för turistnäringen och en viss komplettering av anläggningen bör vara möjlig. Det kan också finnas utrymme för ytterligare några enstaka fritidshus, men alla förändringar av betydelse bör föregås av någon form av mera detaljerad planläggning, varvid bland annat vatten- och avloppsfrågor måste utredas noggrant.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

117. VADÖREN (KARTBLAD 15, 16)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer 10 fastigheter med fritidshus. Tomterna ligger nära vatten, men är avgränsade något ovanför strandlinjen. Geologiskt präglas ön av berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Hela det bebyggda området omfattas av strandskyddsbestämmelser och är dessutom så tätt bebyggt att det inte finns utrymme för ytterligare tomplatser. Skulle det uppstå önskemål om utvidgning av området västerut måste beslut om detta föregås av noggranna utredningar, lämpligen detaljplan och utredning beträffande vatten- och avloppsfrågor.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

118. DANNEMORA - FILM (KARTBLAD 10, 11, 18, 19)

Befintliga förhållanden

Ett stort område kring Österbybruk och Dannemora är utpekad som en kulturmiljö av riksintresse. I den senaste inventering som Upplandsmuseet gjort på uppdrag av Östhammars kommun redovisas ytterligare områden, väster och norr om riksintresseområdet, som kulturhistoriska miljöer. Även dessa områden är således präglade av århundradens bergshantering och järnframställning. Här finns bland annat lämningar efter hyttor i Bennarby, Håstensbo och Åknarby, intressanta byar som Karkebo, Sibbo, Kullbol, Ursbo, Myra, Ragnarby, Västerbol och en gammal klövjestig mellan Sibbo i Films socken och Labbo i Tegelsmora socken.

Lämplig utveckling

Några nämnvärda förändringar förväntas inte ske i området. Den allmänna inriktningen bör vara att kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till byggnadstraditionen i området. Hyttrester m.m. är skyddade av kulturminneslagen.

I översiktsplanens del I diskuteras ny järnvägsdragning sydväst om Dannemora. En viss påverkan på kultur- och naturvärdena bör kunna accepteras om en järnväg medför andra betydande miljövinster.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

119. DANNEMORASJÖN - GRUVSJÖN - FILMSJÖN - LILLBYASJÖN MED OMNEJD (KARTBLAD 10, 11, 18, 19)

Befintliga förhållanden

Naturen kring Dannemora och Österbybruk är mycket variationsrik och hyser dessutom avsnitt som är unika i landet. Område 119 omfattar bland annat några av de övre sjöarna i Fyrisåns vattensystem, våtmarker, hagmarker och ädellövskog. Sjöarna är grunda och näringsrika och de är tillsammans med de sank strandängarna, utmärkta fågellokaler. Samtidigt som naturvärdena är mycket höga utsätts sjöarna för negativ påverkan i form av utsläpp från avloppsanläggningar och reningsverk samt gamla metallföroreningar från tidigare industriell verksamhet.

Hela området är dessutom starkt kulturpåverkat av den långvariga gruvdriften och järnhanteringen. Flera av sjöarna har t. ex. anlagts som dammar under tidigare sekler. Större delen av området är en del av den riksintressanta kulturmiljön Dannemora - Österbybruk. Se vidare område Rk 21. Området är också mycket värdefullt för friluftslivet och det innehåller ett intressant och viktigt dammsystem.

I området ingår en del av Vattholmaåsen (genom Film och norrut). I åsen finns de kommunala vattentäkterna Film och Norråsen med skyddsområde. Kommunen har också en vattentäkt vid Kyrkholmen väster om Karmdammen.

Lämplig utveckling

Området är mycket stort och komplext med flera olika intressen som i allmänhet torde samverka. Några större förändringar förväntas inte. När det gäller vård av vattensystemet drivs både utredningsarbete och praktiskt arbete av bland annat en aktiv lokal förening och kommunen försöker på olika sätt att stödja detta arbete. Beträffande åtgärder i övrigt, t. ex. eventuella önskemål om bebyggelse, bör den allmänna inriktningen vara att natur- och kulturmiljön inte får skadas och att konsekvenserna måste utredas närmare i varje enskilt fall. Se även områdena Rk 21 och 118.

I översiktsplanens del I diskuteras ny järnvägsdragning öster om Österbybruk. En sådan skulle möjligen beröra sydöstra delen av område 119. En viss påverkan på naturvärdena bör kunna accepteras om en järnväg medför andra betydande miljövinster.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 21
- * Utvidgat strandskydd 300 meter kring Stordammen, Dannemorasjön, Filmsjön, Harvikadammen, Karmdammen och Slagsmyren - Hammarsdammen. 100 meter kring Lillbyasjön, Broån, Sundbroån (utanför Dannemorasjöns strandskydd).
- * Allmänna vägar nr 290, 292 och 718. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Vattenskydd enligt länsstyrelsens resolution den 13 juni 1963

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.78,79,96,99
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	092, 186, 205
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-124, 125, 134
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

120. FILMS KYRKBY

(KARTBLAD 19)

Befintliga förhållanden

Den äldre kyrkbyn ligger i områdets norra del nordost om kyrkan. Väster om kyrkan finns skola. I övrigt består byns bebyggelse av egna hem från olika perioder under 1900-talet. Geologiskt präglas byn främst av Vattholmaåsen och närliggande sandjordar. Vattentäkt med skyddsområde finns i områdets östra del, söder om kyrkan.

Lämplig utveckling

Ytterligare bosättningar i byn bör uppfattas som positivt. I områdets sydöstra del finns ett detaljplanerat område som i första hand bör utnyttjas för ny bebyggelse (området är avsett för småhus). Det bör vara tänkbart med kompletterande bebyggelse även på andra håll, men mycket stor hänsyn måste tas till den äldre kyrko- och bymiljön. Se även områdena Rk 21 och 118 och 119.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 21
- * Allmän väg nr 718. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.78
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	092
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

121. BJÖRKKULLE VID BRYTTBYN

(KARTBLAD 19)

Befintliga förhållanden

Söder om landsvägen höjer sig en mindre moränkulle, bevuxen med björkar, över omgivande åkermarker. Kullen är en betydelsefull del i omgivande landskap. Se även områdena Rk 21 och 118

Lämplig utveckling

Kullen påverkas positivt av betesdjur, men bör i övrigt lämnas orörd om det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 21
- * Allmän väg nr 722. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.77
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

122. BETESMARK NORR OM KILSMOSSEN (KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

Området består av en mindre hagmark och en ca 60 ha stor betad fuktäng. Längst västerut ligger en svagt välvd mosse. Området innehåller bland annat mycket gamla tallar och en ängsskog med ståtliga individer av lönn, ek och ask. Se även områdena Rk 21 och 118.

Lämplig utveckling

Betesmarkerna bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Ängsskogen och de gamla tallarna bör om möjligt undantas från avverkning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 21

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.76
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	091
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

123. KULTURLANDSKAPET KRING PÅLSMORA (KARTBLAD 11, 12)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av de öppna odlingsmarkerna runt Pålsmora. Sin största utbredning når de väster om byn. Åkerholmarna hyser ställvis en ganska rik och högvuxen örtflora. Norr om området finns en stor radiomast.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Vid eventuell ny bebyggelse bör särskild hänsyn tas till landskapsbilden.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.80
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-58, 59

124. ROVSÄTTRA - KELINGE (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Kring Rovsättra finns frodig, delvis trädbevuxen hagmark omgiven av småbrutna åkrar och skog på moränmark. De ytor som inte är gödselpåverkade har en intressant flora. Runt Kelinge finns mera öppna och karga hagmarker och dessutom rikligt med hällmarker.

Rovsättra är en stor by med flera äldre genuina gårdar och bibehållen bebyggelsestruktur och ett ålderdomligt vägnät. Se även område Rk 18.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 18.
- * Allmänna vägar nr 1126 och 1127. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.81
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	125
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-61
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 15
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

125. BORGGÅRDE OCH HANUNDA SAMT DEL AV STOCKHOLMSÅSEN

(KARTBLAD 12, 21)

Befintliga förhållanden

Inom området finns två längre sammanhängande åsavsnitt samt några mindre kullar. Åsen är till större delen flack inom området men vid Hanunda höjer den sig ca fem meter över det omgivande landskapet. Flera mindre grustäkter finns. Åsen utgör ett markant inslag i landskapet i denna trakt.

I byarna finns välbevarad bebyggelse och i Hanunda ligger gårdarna alltjämt väl samlade på den gamla bytomten. Invid den gamla vägsträckningen söder om Hanunda finns en runsten. Området är även i övrigt rikt på fornlämningar, bland annat ett stort gravfält söder om Borggårde samt gruvhålsområden. Se även område Rk 18.

Vattentäkten i Roddarne har ett fastställt skyddsområde.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Åsen är också ett viktigt inslag i landskapet och den bör inte utsättas för ytterligare ingrepp. Den torde för övrigt också vara av väsentlig betydelse för vattentäkten i Roddarne.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 18.
- * Allmänna vägar nr 1126 och 1127. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Skyddsområde för vattentäkt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.83
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 15
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

126. HÖKHUVUDS CENTRALBYGD

(KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Området omfattar i huvudsak slättbygderna kring Olandsån samt sockencentrum i Hökhuvud. Här finns kyrka, prästgård, skola, egnahemsbebyggelse, småföretag och veterinärstation. Gråstenskyrkan uppfördes i slutet av 1400-talet. I området öst och nordöst om kyrkan finns en stor koncentration av fornlämningar. Gravfält och bebyggelseämningar finns även kring Roddarne och Vaddika.

Merparten av eignahemsbebyggelsen (ca 15 hus) m. m. omfattas av detaljplan. I Roddarne finns reservvattentäkt för Gimo.

En gammal soptipp finns öster om Olandsån, ca 1 km söder om kyrkan.

Lämplig utveckling

Trakten kring kyrkan och prästgården ligger under ett förordnande till skydd för landskapsbilden. I övrigt bör ytterligare bosättningar i bygden betraktas som något positivt under förutsättning att hänsyn tas till jordbrukets intressen, kulturvärden, landskapsbilden och fornlämningsområden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Om någon mera betydande utbyggnad skulle komma på tal i sockencentrumet bör fortsatt detaljplanering genomföras. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Väg 288 genom Hökhuvud medför vissa nackdelar för trafikanter och kan upplevas som störande och farlig av invånarna. Även om det är svårt att utföra en förbifart, på grund av kyrkomiljön, fornlämningar, jordbruksintressen och ekonomi, bör ändå ett vägreservat utredas och hållas fritt från hindrande ny bebyggelse.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 288, 1117 och 1126. Inom 30 meter (väg 288) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Byggnadsförbud kring Hökhuvuds kyrka enligt Länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967 (IIIG61-96:67)
- * Skyddsområde för vattentäkt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.82, 82.106
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 16
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-58, 59

127. ÅNÖ ODLINGSLANDSKAP - HAGE VID VIKLUND

(KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Odlingslandskapet kring Ånö utgörs av centralt belägna åkrar som omges av högre belägna betesmarker. Värdefulla hagmarker förekommer, liksom flera fornlämningar.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Vid eventuell ny bebyggelse bör särskild hänsyn tas till landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.84
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	118
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-65, 66

128. DEL AV FÅRÖN

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

På Fårön finns en äldre gård samt ett fåtal nyare fritidshus. Centralt på ön finns hagmarker som är välbehållna och artrika trots att det inte förekommer något jordbruk på ön idag.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till strandskyddsbestämmelser och naturvärden torde inte någon ytterligare tomtplats kunna tillåtas på ön. Det är dock önskvärt att de öppna markerna hävdas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Utvidgad strandskydd enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-28

129. BÖRSTILS KYRKA

(KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Kyrkan är från medeltiden, men präglad av ombyggnad på 1850-talet. Intill kyrkan finns en tiondebod från 1700-talet och söder om kyrkan en prästgårdsmiljö från 1800-talet. Söder om prästgården ligger ett gravfält från yngre järnålder.

I områdets norra del finns en skjutbana. Hela området ligger inom skyddsområde för vattentäkt. Del av området omfattas av detaljplan.

Lämplig utveckling

Större delen av området omfattas av ett förordnande till skydd för landskapsbilden. Detta innebär bland annat att byggnadsåtgärder som nybyggnad och tillbyggnad inte får utföras utan tillstånd från länsstyrelsen (bygglov krävs också i vanlig ordning). Dessutom är det inte lämpligt med nya bostäder i området så länge skjutbanan finns kvar på nuvarande plats. Skjutbanans användningstider prövas i särskild ordning.

Ombyggnad av vägkorsningen planeras. Därvid kommer även skyddsbehovet av grundvattentäkten att utredas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Nybyggnadsförbud m.m. (förordnande till skydd för landskapsbilden) enligt Länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967 (IIIG61-105:67).
- * Skyddsområde för vattentäkt.
- * Allmänna vägar nr 76 och 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 19

130. MARKASJÖN M. M.

(KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Markasjön är en sänkt sjö som omges av lövrik skog. Fältskiktet är örtrikt och det finns ett visst inslag av döende träd. Kan vara en viktig fågelokal.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Skyddsområde för vattentäkt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	137

131. SANDIKA

(KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Sandika ligger i slutningen ned mot Sandikafjärden och omges av ett odlingslandskap med små åkrar och stenbundna betesmarker som mot fjärden övergår i sankstrandängar. Bymiljön har ett

bevarat bebyggelsemönster sedan 1700-talet och välbevarade gårdar från 1800-talets andra hälft med stora mangårdsbyggnader. I södra delen av byn finns ett gravfält som visar att platsen var bebodd redan under yngre järnålder.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbildningen. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	135
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-180
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 30
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

132. SÖDERÄNG

(KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Strax väster om gården Söderäng sträcker sig en långsmal, gärdesgårdsinhågnad hage mellan åker och skog. Den har en flora som är typisk för kalkrik, ogödslad mark.

Lämplig utveckling

Hagens värden bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift på fastigheten.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	136
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-183
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

133. SANDIKAFJÄRDEN

(KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Sandikafjärden är en grund havsvik som är relativt stor och öppen, förutom en grupp öar, Örarna i den södra delen av fjärden. Koncentrationen av näringsämnen är hög. Den täta och rika kran-salgsvegetationen på bottenarna är sannolikt mycket betydelsefull för rekrytering och uppväxt av fisk. Örarna utgör ett fågelskyddsområde.

Norr och öster om fjärden finns värdefulla hagmarker och strandängar (se även område 131). Även en hagmark mot Länsösundet ingår i område 133.

Sandikafjärden omges i väster och i sydost av stora fritidsbebyggelseområden (inom detaljplan) samt gården Sjögård, där det också finns ett flertal fornlämningar.

Lämplig utveckling

I området bör inte tillkomma bebyggelse eller vidtas andra åtgärder som kan öka belastningen av näringsämnen. Ängs- och hagmarkerna bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Fågelskyddsområde vid Örarna

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.87
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	135
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82- 181, 182
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 82-83

134. GUNBYLE (KARTBLAD 21, 22)

Befintliga förhållanden

Hagmarkerna vid Gunbyle består till stora delar av flikar längs skogskanterna. Området genomkorsas av väg 288. I söder övergår hagmarken successivt i hassellund.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-67

135. DJUPMYREN (KARTBLAD 14, 23)

Befintliga förhållanden

I området finns ett tiotal fritidshus. Fem fastigheter ligger nära vattnet men har ändå inte direkt kontakt med strandlinjen. Geologiskt präglas området av berg i dagen. Moränlager finns främst vid strandområdet. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. I övrigt bör landskapsbilden särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18

136. TUSKÖ (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Tuskö by ligger på en höjd omgiven av ett småbrutet odlingslandskap på morän- och finsedimentmarker. Tuskö utgör en mycket tät bymiljö där gårdarna alltså ligger samlade inom den gamla bytomtens gränser med gårdarna grupperade i två samlade klungor kring ett rikt förgrenat vägnät.

Lämplig utveckling

Tuskö ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljövården. För att tillgodose detta är det av stor vikt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20.
- * Allmänna vägar nr 1123 och 1124. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.89
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

137. VÄSTRA TVÄRNÖ

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Det äldre odlingslandskapet på Tvärnö är mycket välbevarat och på ön finns värdefull bebyggelse av delvis hög ålder. Gårdarna i Västra Tvärnö by ligger samlade på en gemensam bytomt i övergången mellan skogsbygden och den öppna odlingsmarken som utbreder sig i sydslutningen ner mot Tvärnöfjärden. Till byn hör en samfällad sjöbodplats vid Tvärnö-fjärden, med äldre timrade sjöbodar.

Utanför bytomten finns gårdarna Karlholm, Kvarngärdet, Ekensberg och Hästhagen samt flera torp, vidare ett mindre antal fritidshus, varav flertalet ligger i mindre grupper på västra sidan och i strandnära lägen.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar området kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbild. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Med hänsyn till strandskyddsintressen och till att strandområdet redan till stor del är ianspråktaget är det inte lämpligt med ytterligare tomtbildningar väster om landsvägen. I övrigt kan möjligen enstaka kompletteringar medges i anslutning till någon befintlig bebyggelsegrupp under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild enligt ovan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-110
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

138. KLUBBUDDEN - FLUTTU

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns 20 fastigheter med fritidshus. Strandområdet är tillgängligt för allmänheten. Geologiskt präglas området av moränmarker med vissa inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Även behovet av båtplatser måste beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

139. SOLBACKEN - SKARPHÄGNADEN

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns några äldre torp och gårdar samt ett 20-tal fastigheter med nyare fritidshus. Geologiskt präglas området av moränmarker med vissa inslag av lera och berg i dagen.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

140. ÄLVSNÄS

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Älvsnäset har varit en viktig knutpunkt för befolkningen i den kringliggande skärgården. Bland annat har det funnits handelsbod på platsen. År 1900 uppfördes såg och kvarn, vars byggnader fortfarande finns kvar. I övrigt präglas området idag av ett 20-tal fritidshus, varav flertalet ligger tätt samlade. Här finns också en badplats. Marken utgörs i huvudsak av morän, med vissa inslag av lera och berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Den centrala delen av området är redan så tätt bebyggt att det inte synes rymma någon mer tomtplats. Möjligen kan kompletteringar av bebyggelsen medges direkt norr om det ianspråktagna området under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Sannolikt krävs det noggranna utredningar och detaljplan bör upprättas om några mera betydande förändringar planeras. Även behovet av båtplatser måste beaktas.

Kvarn- och sågbyggnaderna utgör ett så särpräglat och intressant inslag på platsen att det är motiverat med stora ansträngningar för att bevara dessa. Användningen bör mycket väl kunna anpassas till moderna förhållanden, t. ex. någon form av turistisk verksamhet. Önskvärt är dock att även interiörer och industrihistoriskt intressanta utrustningar tas till vara.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument

- * "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)
- * "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)

område nr

- 20
- Ös 18

141. NOLSTERBY URSKOG - MALMPLATSEN

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området består dels av en plåtå med hällmarkstallskog, vari även ingår en del fuktiga sänkor med sumpskog, dels ett bebyggt område närmast Ängsfjärden.

Skogsområdet utmärks av lång skoglig kontinuitet och är ett bra exempel på hällmarkstallskog som numera är ovanlig i regionen. I området häckar några mindre vanliga fågelarter.

Det bebyggda området vid Malmplatsen består av 19 fastigheter, flertalet bebyggda med fritidshus. Strandområdet är tillgängligt för allmänheten. Geologiskt präglas området av moränmarker med inslag av berg i dagen.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Vid Malmplatsen bör enstaka kompletteringar av bebyggelsen kunna medges i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Detaljplan kan dock krävas vid förändringar av större betydelse.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter kring Hälltalssjön och vid havsstranden.
- * Malmplatsen innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.91
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	151

142. NOLSTERBY - YTTERSBY - MÄLBY

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

En stor del av Söderön utgör en kulturmiljö av riksintresse (Rk 20) som i korthet karaktäriseras av ett skärgårdspräglat odlingslandskap och en välbevarad äldre bebyggelsestruktur. Det aktuella området är dessutom av riksintresse för naturvården. Kring byarna Nolsterby, Yttersby och Mälby är naturvärdena i betesmarkerna, bland annat örtrikedomen, särskilt utpekade i de inventeringar som finns.

I Mälby ligger alla gårdar utom en på rad på en höjdrygg. Nolsterby har ett högt och dominerande läge i landskapet med gårdarna liggande på rad utefter landsvägens norra sida. Yttersbys tre gårdar ligger väl samlade kring ett vägshål och utgör en tät miljö av ålderdomlig karaktär. I Nolsterby finns även ett välbevarat baptistkapell och i Yttersby finns skolbyggnader som ger en bra bild av en äldre agrar skolmiljö.

Lämplig utveckling

Byarna och odlingslandskapet kring dessa ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljövården. För att tillgodose detta är det av stor vikt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintressena Rk 20 och Rn 54.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse" (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.90
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	152
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-113, 114, 115
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

143. LANDSKAP MELLAN LOTSHOLMEN OCH SUNDSÄNG

(KARTBLAD 15, 24)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer gårdarna Lotsholmen och Sundsäng samt ett fåtal spridda fritidshustomter söder om Sundsäng. Mellan gårdarna finns ett värdefullt mosaiklandskap med ängsbackar, relativt örtrika skogspartier, sumpskog och strandängar.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till att området är relativt opåverkat av bebyggelse och att det har särskilda naturvärden skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det finns inte några befintliga bebyggelseområden som kan kompletteras med fritidsbebyggelse enligt reglerna i 4 kap. 4 § miljöbalken.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.92
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	153
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-117
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

144. FÄLÖN

(KARTBLAD 16, 24, 25)

Befintliga förhållanden

På Fälön finns fem gårdar, ett par torp samt ett 20-tal fritidshus från senare tid. Bomörarna väster om Fälön är helt ianspråkta för fem fritidsfastigheter. På Fälön ligger tomtplatserna, med tre undantag, skilda från strandlinjen. Bebyggelsen finns i stort sett på öns södra halva.

På öns västra sida finns påbörjat en lägerplats för kanotturism. Bygglov har meddelats bland annat för vindskydd, förrådsbyggnad, tre övernattingsstugor, bastu och brygga.

Naturförhållandena är intressanta. Ön är till större delen barrskogsbevuxen, men det finns också inslag av odlingsmarker, våtmarker och, i norr, släta hällmarker. Våtmarkerna består av kärr, gölar och vikar i olika stadier av avsnörning från havet samt strandskog. Fågellivet är rikt. Geologiskt präglas ön av morän- eller lermarker med stora inslag av berg i dagen eller mycket tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Fälön ingår i riksintresseområdet för naturvård Rn 18 och eftersom större delen av ön dessutom är relativt opåverkat av bebyggelse skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det synes inte finnas några befintliga bebyggelseområden som kan kompletteras med fritidsbebyggelse enligt reglerna i 4 kap. 4 § miljöbalken. Större möjligheter kan finnas om det gäller bosättningar som gagnar skötseln av kulturmarker.

En viss utveckling av kanotlägerplatsen synes vara möjlig enligt tidigare förhandsbesked, men någon form av mera detaljerad plan bör upprättas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd delvis utökat enligt karta. I övrigt 100 meter vid öns stränder och kring Storfladen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.93
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	154
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

145. LUNDA (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns ca 15 fastigheter med fritidshus. Tomterna tar i anspråk större delen av strandområdet och ligger även i en rad nordost om landsvägen. Mitt i området ligger dessutom den välbevarade Tvärnö skola från 1910, som idag används som samlingslokal. Geologiskt präglas området av ett grusigt parti närmast stranden och berg i dagen eller tunna jordtäcken nordost om landsvägen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området sydväst om landsvägen får inte bebyggas mer på grund av strandskyddsbestämmelser. Nordost om vägen kan någon enstaka komplettering av bebyggelsen möjligen medges under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att trafiksäker, helst befintlig, utfart kan anordnas. Det är också, med hänsyn till bygdens karaktär, viktigt att bibehålla luckor i bebyggelsen så att denna inte kommer att ge ett kompakt intryck. Slutligen måste också sågverksamheten sydost om området särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

146. ÖSTRA TVÄRNÖ (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Det äldre odlingslandskapet på Tvärnö är mycket välbevarat och på ön finns värdefull bebyggelse av delvis hög ålder. Gårdarna i Östra Tvärnö by ligger utspridda på den östra sidan av ön omgivna av ett småbrutet odlingslandskap med små åkrar mellan kala hållar och stenbundna betesmarker. I anslutning till gårdarna längst i öster, vid Laduskär närmast Raggarön, finns ett fåtal avstyckningar för fritidshus. Nordväst om Södergården finns sågverk, hyvleri och byggmaterialförsäljning. Udden sydost om landsvägen är opåverkad av bebyggelse, frånsett tre fritidshustomter vid Storviken.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till kulturlandskapet, jordbruksintressen och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Möjligen kan någon enstaka komplettering göras i anslutning till befintlig bebyggelse under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att särskild hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild.

Det är särskilt önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.112
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-190, 192
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

147. HÖGALUND

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns ett tiotal fastigheter med fritidshus. Tomterna tar i anspråk större delen av strandområdet. I östra delen av området, utanför bebyggelsen, finns en värdefull havsstrandäng och hagar. Geologiskt präglas området av moränmarken med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Nya tomtplatser får inte bildas på grund av strandskyddsbestämmelser. Strandområdet bör inte heller belastas av ytterligare enskilda avloppsanläggningar. Det är också, med hänsyn till bygdens karaktär, viktigt att bebyggelsen inte ger ett kompakt intryck. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.112
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-190
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31

148. LAGORNA

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns ett 20-tal fastigheter med fritidshus. Tomterna tar i anspråk större delen av strandområdet. Strömsängsviken har en riklig bottenvegetation och kransalger förekommer. En relativt stor mängd trådalger förekommer också och ytterligare ökad näringsnivå innebär risk för utarmning av den artrika bottenfloran. Geologiskt präglas området av moränmarken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Tillgång till strandområde och båtplatser måste också särskilt beaktas. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 79 - 81

149. RAGGARÖN - FRITIDSBEBYGGELSE

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Söder om Raggarö by har ett 15-tal fastigheter för fritidshus avstyckats i spridda lägen. Två tomter ligger i direkt anslutning till vattnet, men i övrigt är strandområdena tillgängliga för allmänheten. Vid Sjöhusfjärden finns också välbevarade sjöbodar och gistvall som tillhör Raggarö by. Sjöhusfjärden, eller Södra Raggarövik, är en skyddad vik som har kontakt med havsområdet endast via ett smalt sund. Spridda bestånd av kransalger har påträffats. Även i Friskärsvikens (Koviken) inre del växer kransalger. Här finns endast några enstaka små bryggor och i övrigt inga spår av mänsklig påverkan. Geologiskt präglas området av morän- och lermarker med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga tomtavstyckningar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Tillgång till strandområde och båtplatser måste också särskilt beaktas. Vidare kan det vara nödvändigt att närmare undersöka förhållandena i Sjöhusfjärden och konsekvenserna av mer båttrafik och ökad belastning från enskilda avlopp. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 43
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 79 - 81

150. RAGGARÖ BY OCH ODLINGSLANDSKAP

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Raggarö är en genuin skärgårdsby som ligger i sydsluttningen ovan Sjöhusfjärden. Det äldre småbrutna odlingslandskapet på Raggarön är mycket välbevarat, liksom den äldre bystrukturen och stora delar av bebyggelsen. Drygt en kilometer från bytomten ligger gårdarna Strömsäng, Sundsäng, Hassarmyren och Hasvik. Förutom agrar bebyggelse finns bland annat en blåbandslokal från 1902 och skolhus från 1929. Vidare finns det ett fåtal fastigheter med fritidshus. Vid Sjöhusfjärden ligger välbevarade sjöbodar och en gistvall (se område 149).

Lämplig utveckling

Med hänsyn till kulturlandskapet, jordbruksintressen och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Möjligen kan någon enstaka komplettering göras i anslutning till redan avstyckade tomter under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att särskild hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild.

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.113
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	155
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

151. EKENSBERG - LÅNGVIKEN

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området ligger gården Ekensberg samt ett tiotal fastigheter med fritidshus, varav flertalet utmed Långvikens strand. Vid Långviken finns också båthus och bryggor för småbåtar samt ett par ut-hyrningsstugor. Dessa ingår i en verksamhet som drivs från gården Ekensberg. Vid själva gården

finns numera även en restaurangbyggnad. Långviken och Näsudden är populära besöksmål för båtturen. Geologiskt präglas området av moränmarker med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga tomtavstyckningar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Då det påbörjats en verksamhet inriktad på turism bör möjligheterna till en utveckling av denna särskilt beaktas. Förslag har framförts om att använda en del av området för en mindre golfanläggning, vilket också skulle förbättra möjligheterna att upprätthålla de öppningar i skogslandskapet som nuvarande åkrar utgör.

Eventuella önskemål om en utvidgning av verksamheten bör prövas i en mer detaljerad plan. Det kan vara nödvändigt att närmare undersöka förhållandena i Långviken och konsekvenserna av mer båttrafik och ökad belastning från enskilda avlopp. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.114
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156

152. GALTJÄRDEN - ÖSTERFJÄRDEN - ÄLVSNÄSFJÄRDEN

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Galtjärden, som är Skeboåns och Edebovikens mynningsområde, tillhör de mest påverkade vattnen i kustområdet. Via Edeboviken kommer närsalter bland annat från Hallstaviks pappersbruk. Vattnet påverkas också av tätorterna Östhammar och Hargshamn, fiskodling, enskilda avlopp m.m.

Lämplig utveckling

Så långt möjligt bör åtgärder efter hand vidtas för ytterligare förbättra reningsanläggningar. Noggranna utredningar bör göras vid planering av ytterligare bebyggelse med enskilda avloppsanläggningar, så att belastningen på fjärdarna inte ökar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9), ingår i riksintresset Rn 18.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156

153. HACKBOL

(KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

I det flacka odlingslandskapet vid Hackbol, som helt omges av vidsträckta skogar, finns två hagar av botaniskt intresse.

Lämplig utveckling

Hagarnas värden bibehålls bäst genom fortsatt beteshävd. Eventuella nya byggnader måste placeras med särskild hänsyn till odlingslandskapet och jordbrukets intressen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-60

154. GRANSUMPSKOG SYDVÄST OM ÅKNARBY (KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av gammal, tidigare blådad granskog med urskogskaraktär. Här finns gott om fallna och murkna träd, vilket gynnar förekomsten av sällsynta djur- och fågelarter.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.95
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	090

155. DANNEMORA KYRKBY (KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

Dannemora kyrka uppfördes i slutet av 1400-talet. Den är en typisk uppländsk gråstenskyrka med rik tegelornering och den är en av landskapets mest orörda senmedeltidskyrkor. Norr om kyrkan finns prästgården och söder och väster om kyrkan egnahemsbebyggelse med knappt 20 hus.

Lämplig utveckling

Det synes inte finnas några hinder för en viss komplettering av bebyggelsen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att kyrkans och prästgårdens när-områden undantas från bebyggelse och även i övrigt särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m. m.

- * Allmän väg nr 711. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

156. VÅTMARKER SÖDER OM STORDAMMEN (KARTBLAD 19)

Befintliga förhållanden

Söder om Stordammen ligger ett 340 ha stort, mycket flackt våtmarksområde. Områdets östligaste del utgörs av Hällbomossen där det växer sumpskog. Våtmarksområdet är mer eller mindre påverkat av vattenståndsförändringar i den reglerade Stordammen. Det är också lokalt påverkat av dikning och avverkning. Hällbomossen är helt orörd.

Lämplig utveckling

Framförallt Hällbomossen bör bevaras opåverkad så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i delvis riksintresset Rk 21
- * Utvidgat strandskydd 300 meter kring Stordammen. 100 meter kring Lillsjön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.96, 102
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	093
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

157. OMRÅDE ÖSTER OM GIMO DAMM (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Olandsåsen ligger under väg 288 och är särskilt i södra delen täckt av lera. Åsen är av betydelse bland annat för vattentäkter i Gimo och i Lysta (Hökhuvud). Området mellan Gimo damm och

väg 288 består av skogsmark. Gimo damm och dess närområden ingår i en kulturmiljö av riksintresse - Gimo Bruk.

Vattentäkten för Gimo har ett fastställt skyddsområde.

Lämplig utveckling

Åsens värde som grundvattentäkt måste beaktas vid alla åtgärder, även vid ombyggnad av väg 288.

Under samrådet har det inkommit förslag om att anlägga en golfbana öster om Gimo damm. En sådan skulle kunna bli ett attraktivt komplement till verksamheten vid Gimo herrgård och kan därför lämpligen utredas vidare.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i delvis riksintresset Rk 22
- * Utvidgat strandskydd 300 meter kring Gimo damm.
- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Skyddsområde för vattentäkt.

158. ÖRSTA

(KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Örsta är en bymiljö med flera äldre ekonomibygnader och välbevarade bostadshus från 1800-talets mitt samt spår efter småskaligt åkerbruk. Betesmarker och äldre odlingar ligger insprängda mellan höjdparter medan den bördigare odlingsmarken finns ner mot Olandsån. Ett gravfält väster om byn visar att bebyggelse funnits i trakten sedan yngre järnålder.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument

- * "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)

område nr

Ös 47

159. VÄDDIKA

(KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Väddika avfallsanläggning är kommunens enda deponeringsplats för avfall. Anläggningen är prövad enligt miljöskyddslagens tillåtlighetsregler. Vid anläggningen sker både omlastning och deponering. En gammal tippplats finns söder om Hökhuvud.

Lämplig utveckling

Anläggningen torde komma att finnas kvar på platsen under överskådlig tid. Verksamheten följer de regler som lagen föreskriver. En minskning av mängden deponerat avfall eftersträvas. I stället torde området få allt större betydelse som insamlings- och sorteringsplats för olika former av återvinningsbart material och för farligt avfall.

Området beskrivs i följande dokument

- * "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)

område nr

128

160. BJÖRSTA GRUVA (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Området är en intressant gruvmiljö med lämningar efter över 200 års verksamhet. Gruvorna är kända sedan 1600-talet. Det finns ingen bebyggelse idag, men spår efter byggnader, gruvhål och skrotstensvarp, liksom ett välbevarat vägnät som tidigare förband gruvan och Masugnsbyn.

Lämplig utveckling

Lämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen, vilket bland annat skogsbruket måste beakta. Någon efterfrågan på bebyggelse i området förväntas inte.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 50

161. MASUGNEN (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Området har en intressant masugnslämning och välbevarade torpmiljöer med tillhörande övergivna odlingsmarker. Masugnen uppfördes 1668 och försåg järnbruket i Harg med tackjärn fram till 1752. De torp som finns kvar runt Masugnen utnyttjas idag som fritidsbostäder.

Lämplig utveckling

Masugnslämningarna m.m. är skyddade enligt kulturminneslagen (KML). Det är önskvärt att torpbebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Förutsättningarna för detta torde vara störst om de behålls som fritidsbostäder.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 51

162. LÖHAMMARSJÖN - STOCKBYSJÖN (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Löhammar- och Stockbysjöarna är sänkta i flera etapper och Stockbysjön är nu att betrakta som en före detta sjö. Söder om Löhammarsjön finns bestånd av ädla lövträd, främst ek och ask. Området har ett intressant fågelliv.

Lämplig utveckling

Våtmarker och ädla lövträd bevaras opåverkade så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Löhammarssjön, Gullströmsån och ån från Löhammarssjön.
- * Området ingår delvis i riksintresset Rk 23

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	23
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.107
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	129
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 21

163. DEL AV HARG (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Börstilsåsen vid Harg är barrskogsbeklädd, bland annat ett bestånd av ca 300 år gamla tallar. I anslutning till tallbeståndet ligger Hargs kyrka och delar av bruksmiljön i Harg. Dessa områden behandlas närmare i redovisningen av riksintresseområdena Rk 23 och Rn 61.

Lämplig utveckling

Det är mycket angeläget att bebyggelsemiljön inte förvanskas. Tallarna kring kyrkan utgör naturreservat och landskapet kring kyrkan är också skyddat genom ett särskilt förordnande.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Området ingår i riksintressena Rk 23
- * Skogsområde med tallar i Harg är naturreservat och ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000 (riksintresse Rn 61).
- * Skydd för landskapsbilden kring Hargs kyrka enligt Länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967.
- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Bruksgatan i Harg utgör samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	23
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.107
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 21

164. MARKA OCH ISÄLVAVLAGRING UTMED VÄG 76

(KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Området omfattar en delar av Börstilsåsen norr och söder om Harg. Åsen ligger i direkt anslutning till väg 76 (norr om Harg huvudsakligen öster om vägen). Vattentäkt för Harg och Hargshamn finns vid Adolfsdal.

I norra delen av området ligger Marka som är en by med välbevarad radbystruktur. Här finns bland annat ett före detta komministerboställe med värdefull äldre bebyggelse, gästgivargård och i byns utkant ett mycket genuint båtmanstorp. Flera gravfält visar att byn koloniserades under järnåldern.

Lämplig utveckling

Åsar med isälvavlagringar är generellt viktiga grundvattenkällor och det är därför särskilt viktigt att åtgärder som kan innebära risk för förorenande utsläpp inte vidtas i dessa områden. Vid eventuell ombyggnad av väg 76 bör grundvattenskyddet diskuteras. Börstilsåsen utnyttjas som vattentäkt för Östhammar och Harg - Hargshamn.

Det är önskvärt att Marka bys bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Väster om väg 76 söder om Marka finns flacka grusområden som på grund av sina goda markförutsättningar och läget intill vägen skulle kunna vara lämpliga för t. ex. viss typ av industribebyggelse. Vid eventuell etablering är det dock mycket viktigt att det kan fastslås att det inte föreligger någon risk för förorening av grundvattnet. Skogspartiets skönhetsvärden bör också beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-184
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 20

165. SJÖHAGEN VID HARGSVIKEN

(KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

I området finns öppna strandängar, hagmark med blandskogspartier och ett al - björkkärr. Särskilt strandängarna har stor betydelse för fågellivet, främst som sträcklokal.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. I övrigt är det angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 23
- * Utvidgat strandskydd.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	23
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.110
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	130
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-193
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 21

166. VÄRLINGSÖ MED OMGIVANDE ÖAR

(KARTBLAD 23, 24)

Befintliga förhållanden

Väringsö är en skogbevuxen moränö. I väster överväger hållmarksskog, i övrigt dominerar gran-skogen. En stor del av skogen är avverkad på senare tid. de södra delarna utgörs av igenväxande kulturmarker med lövträd. På öns centrala delar finns en del kärrpartier, bland annat Träsket, som är ett orört topogent fastmattekärr. Många småöar är bevuxna med blandskog. Området har ett rikt djurliv och goda miljöer för fågel, särskilt Själgynnorna. Vikar på södra Väringsö och grundområdet sydost om ön är sannolikt viktiga lokaler för reproduktion och uppväxt av fisk.

På Länsöholmen finns fyra strandtomter med fritidshus samt ett välbevarat skärgårdshemman som byggdes upp vid 1800-talets mitt. På Väringsö fanns i början av seklet fem gårdar eller torp. Flertalet av dessa har nu fått sin bebyggelseenhet avstyckad och det finns därutöver ytterligare ett tiotal fritidsfastigheter på ön. Bebyggelse finns också på Torsholmen, sammanlagt 12 fastigheter samt ett äldre hemman.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. Med hänsyn till naturvärdena och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det är önskvärt att de äldre gårdarna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena, likaså att eventuella nya komplementbyggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till det traditionella byggnadsättet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Skälgrynnorna sydost om Väringsö är ett fågelskyddsområde, se Sk 18.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000 (Riksintresseområde N 62)
- * Delvis utvidgat strandskydd, i övrigt 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.109
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	132
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 52
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 87 - 88

167. HÅNSTENSBO

(KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

I Hånstensbo finns en hage som är relativt stor och öppen. Den har inslag av träddungar. I området finns odlingsrösen och huslämningar.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-67

168. NORRBYTORP (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Norr om Norrby by ligger ett område med välbevarad torpbebyggelse från 1700-talets senare del och 1800-talets första hälft. Bebyggelsen omges av ålderdomliga åkrar. Vägen till torpen passerar järnvägen mellan Dannemora och Hargshamn.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att den äldre bebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena, likaså att eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till det traditionella byggnadssättet. Tillräckliga skyddsavstånd till järnvägen måste också beaktas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 55

169. STORMOSSEN (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Stormossen är en av tuvor och höljor koncentriskt uppbyggd högmosse. Det nuvarande området utgör endast den centrala resten av en tidigare betydligt större mosse som utdikats. Stormossen är med avseende på den koncentriskt uppbyggda ett av Upplands tydligaste exempel på en högmosse.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.103

170. RISINGE (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Risinge gård med tillhörande torp och flera gravfält. I områdets södra del ligger torpställena Tranviken och Skarpgården. Många värdefulla och välbevarade byggnader finns kvar.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att äldre byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden, likaså att eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till det traditionella byggnadssättet. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 48

171. SILKESBACKEN (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Silkesbacken är en moränrik hage som höjer sig över den omgivande Olandsslätten och utgör ett påtagligt inslag i landskapsbilden med sina vackra pelarenar och björkar och en välbehållen trägårdsgård. I hagen finns också ett odlingsröse.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.119
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	211
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-138

172. JORDBRUKSLANDSKAPET KRING OPPBYN - FORS (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Byn består av Oppbyn, Nederbyn och Kvarngården. Norra delen av Oppbyn har bevarat sin bebyggelsestruktur sedan tiden före skiftena och gårdarna ligger på långsmala tomter med välbevarad bebyggelse i huvudsak från 1800-talets mitt. Även i övriga delar av området finns värdefull bebyggelse, bland annat vid Kvarngården. Byn omges av ett äldre odlingslandskap och ett stort antal gravfält samt en intressant hyttlämning.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se även område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter längs Olandsån.
- * Allmän väg nr 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.121
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	212
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-70
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 49
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

173. ASKHOLMEN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Området ligger öster om järnvägen mellan Hargshamn och Hallstavik och omfattar även Järsjöfjärden. Askholmen är en gård vars brukningscentrum numera är avstyckat. Nordost om gården ligger fem fastigheter med fritidshus. I övrigt är området obebyggt och präglas av skogsmark med inslag av mindre odlingsmarker. Strandområdet är tillgängligt för allmänheten.

Järsjöfjärden går delvis in i Norrtälje kommun. Den norra delen av fjärden, Askholmsviken, är unik med mycket höga naturvärden till följd av sin vegetation, sitt klara och näringsfattiga vatten och sin orördhet. Järsjövikens söder om Askholmsviken är mera näringsrik.

Lämplig utveckling

Förslag till fritidsbebyggelse har lagts fram tidigare. Som nämnts ovan är dock Järsjöfjärden mycket skyddsvärd. Det är också viktigt att undvika konflikter mellan fritidsbebyggelse och utveckling av industriområdet kring Hargs hamn. Vidare måste järnvägstrafiken och eventuella transporter med farligt gods beaktas. Med hänsyn till att området dessutom omfattas av miljöbalkens bestämmelser (4 kap. 4 §) om kustområdet bedöms det nu inte vara lämpligt att planera ett nytt fritidsbyggeområde här.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 88 - 89

174. SVINNÖOMRÅDET

(KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Svinnö by med dess lövträdsrika omgivning utgör en kontrast mot det barrträdsdominerade landskapet. Byn ligger på en bergknalle omgiven av ett småbrutet kuperat landskap. Här finns välbevarade gårdar med bebyggelse huvudsakligen från 1800-talet och värdefulla ängs- och hagmarker. Väster om byn ligger gården Västerängen, som utgörs av en stor ladugård och två arbetarbo-städer, i ett storskaligt och flackt åkerlandskap som uppodlats i ganska sen tid. Öster om byn ut finns gården Svinnötorp. Flera bostadsenheter har sedemera styckats av för att bilda egna fastigheter.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Berörs av riksintresse Rn 56.
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1113. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.123
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156, 247
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-195
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 32
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Svinnö

175. RASTSJÖN OCH OMGIVANDE MYRMARKER

(KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Rastsjön är en typisk skogssjö av brunvattenkaraktär. Den omges i söder och norr av vidsträckt kärrmarker. Sjön är osänkt och helt fri från förorenande utsläpp. Den avvattnas norrut via Flymyraån mot Hammardammen.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att sjön undantas från förorenande avlopp och sänkningsföretag. Dikning av myrområdena bör också undvikas, liksom gödsling och avverkning i kantzoner. I översiktspla-

nens del I, avsnittet kommunikationer, diskuteras en järnvägsdragning genom området. Detta bör dock ses som en möjlig åtgärd på mycket lång sikt. Om det i framtiden skulle bedömas vara ett samhällsekonomiskt rimligt projekt måste också miljökonsekvenser utredas och vägningar göras mellan negativa konsekvenser och de miljövinster som kan uppnås.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Rastsjön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.124
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	204

176. SÖDERKULLA (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Söderkulla med dess omgivande odlingsmarker ligger som en öppen glänta i skogslandskapet. Här finns bland annat Skarpbacken, en hagmark som sluttar från skogen ner mot gården och sätter sin prägel på landskapet.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-135

177. MORKARLA (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Morkarla kyrka ligger vid ett vägshål i en skogsbygd som koloniserades först under medeltiden. Kyrkan är en senmedeltida gråstenskyrka med fristående klockstapel. Invid kyrka finns en komministergård med huvudbyggnad från 1876. Söder och öster om kyrkan finns skola och ett mindre antal egnahemsbyggnader. I området finns också rester av en järnvägsbank och tidigare industriell verksamhet.

Lämplig utveckling

Särskilt med anledning av att det finns skola i byn lämpar sig området väl för ytterligare bebyggelse. Förutsättningen är att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att kyrkans och komministergårdens närområden undantas från bebyggelse och även i övrigt särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Kyrkan är skyddad enligt kulturminneslagen (KML).
- * Allmänna vägar nr 683 och 688. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 25

178. ÖSTANÅ (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Vid ån i utkanten av Östanå by ligger bebyggelse som representerar ett nytt skede i utvecklingen på landsbygden under 1800-talets andra hälft. Bebyggelsen består av en kvarn, ett snickeri och ett missionshus.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar dess karaktär. En hage vid Västanå bör också särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 688. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.116
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 56

179. BOTBYN (KARTBLAD 27)**Befintliga förhållanden**

Av särskild betydelse i Botbyn är en hage med hävdgynnad flora. Här finns också en genuin gårdsmiljö.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden och gårdsmiljön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-136

180. MORKARLA - ÖSTERBY (KARTBLAD 20)**Befintliga förhållanden**

Av särskild betydelse i Morkarla-Österby är en hage som utgörs av en helt öppen, hållrik udde i åkerlandskapet och en kantzon längs skogen. Här finns också åkermark och agrar bebyggelse.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör kulturlandskapet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 292. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-137

181. SVENSARVA (KARTBLAD 20)**Befintliga förhållanden**

Svensarva by har tre gårdar med enhetlig och representativ bebyggelse från 1800-talets senare del och 1900-talets början. Odlingsmarkerna kring byn har en välbevarad äldre struktur.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Kulturlandskapets öppenhet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 57

182. RAMHÄLLS GRUVOR (KARTBLAD 27)**Befintliga förhållanden**

Ramhälls gruvor är kända sedan 1700-talet och var i drift till 1975. På gruvområdet finns idag den stora gruvlaven, sovrings- och anrikningsverk, liksom transportörtunnlar bevarade. Området innehåller också arbetarbostäder, några torp, ett missionshus och en skolbyggnad. Missionshu-

set hör till de bäst bevarade i länet och är av sådant värde att en byggnadsminnesförklaring skulle vara befogad.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till den historiska gruvmiljön. Förutsättningarna för att bibehålla industribebyggelse och anläggningar bör utredas närmare i samråd mellan ägaren, Upplandsmuseet, Länsstyrelsen m.fl.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 683. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 58

183. GÅNINGSMYRAN (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Gåningsmyran är en igenväxande brunvattengöl, numera närmast med karaktären av rikkärr. Här finns bland annat ett rikt fågelliv.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring sjön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.125
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	206

184. GIMO FLYGPLATS MED OMGIVNINGAR (KARTBLAD 20, 21)

Befintliga förhållanden

Centralt i området ligger Gimo flygplats. Denna har tidigare haft en militär funktion, men har förvärvat av kommunen. Omgivningarna präglas av Kilbyslätten, skogsmarker och spridd bebyggelse.

Lämplig utveckling

Området utgör en viktig tillgång för kommunen och den framtida användningen av flygplatsen bör diskuteras närmare. Här finns möjlighet till fortsatt flygtrafik (civilflyg och sportflyg), motorsport, företagsetableringar m.m. Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik o. dyl. bör flygplatsens framtida användning bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 689. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

185. LUNDA - KILBY - LÖDDBY - MYSSLINGE (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området omfattar byarna Lunda, Kilby, Löddby och Mysslinge som ligger vid Kilbyslätten. Genom området slingrar sig Kilbyån som i äldre tider givit kraft för drift av kvarnar, sågar och en tid även en masugn och hammarsmedja. I brynstråket vid Lunda och Löddby finns ett mosaikartat hagmarksområde med inslag av äldre övergivna åkrar. Området är rikt på järnåldersgravfält. By-

arna innehåller välbevarad och representativ bebyggelse från 1800- och 1900-talen. Mysslinge hör till kommunens mest välbevarade bymiljöer. Den kvarnbyggnad som fortfarande finns kvar i Lunda byggdes 1937 och är av stort teknikhistoriskt intresse.

Lämplig utveckling

Området speglar en mångsidig historisk utveckling. Det är önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärde. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik bör den framtida användningen av Gimo flygplats bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i norra delen av området (jämför område 185).

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 685, 686 och 689. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.127
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 59

186. MÅNGSTA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Mångsta by med dess gårdar och kuperade hagar ligger som en ögrupp av moränholmar, omgiven av Kilbyslättns åkrar. Vid infarten till Mångsta från väg 288 ligger ytterligare tre små hagar. Vid Bärby finns en äldre värdefull transformatorbyggnad.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	208
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-146, 147

187. HAGMARKER VID SÖDERLÖVSTA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Väster om gården Söderlovsta utbreder sig på moränkullar i anslutning till Kilbyslätten hagmarker som bland annat präglas av vidkroniga ekar och en välutvecklad hävdgynnad vegetation.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ångs- och hagmarker.

Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik bör den framtida användningen av Gimo flygplats bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i nordvästra delen av området (jämför område 184).

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.130
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	209
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-142

188. VETTSTA - ONSBY - NORRLÖVSTA - FASTBOL

(KARTBLAD 28, 29)

Befintliga förhållanden

Området präglas av relativt stora odlingsmarker samt skog och genom sin rikedom på fornlämningar - gravplatser, fossil åkermark, husgrundsterasser och övergivna torp - uppvisar det en byggnadskontinuitet från bronsålder och framåt. Bebyggelsen idag består av ett antal gårdar och senare tillkommen egnahemsbebyggelse på spridda platser. Intressant äldre bebyggelse som är välbevarad finns bland annat på fastigheterna Fastbol 1:2, Onsby 1:4, Vettsta 3:3 och Vettsta 3:12. Vid Norrlövsta finns särskilt värdefulla hagmarker.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att de äldre kulturhistoriskt värdefulla enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik bör den framtida användningen av Gimo flygplats bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i västra delen av området (jämför område 184). Det är också viktigt att beakta framtida omläggning/förbättring av väg 288.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 288 och 689. Inom 30 respektive 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.118
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	210
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-140
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 60

189. F. D. MÖRTSJÖN

(KARTBLAD 28, 29)

Befintliga förhållanden

Området består av en sedan länge utdikad sjö, numera bevuxen med mycket tät björksumpskog med inslag av lundvegetation i kanterna. Omgivningen består av barrskog. Biotopen är ovanlig i trakten och har stor betydelse för fåglar, insekter och andra djur.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.132
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	213

190. ÅSTORP (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Intill landsvägen söder om Åstorp ligger en småkuperad enbacke som är en betydelsefull del i omgivande landskap.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Fortsatt användning av hagen som betesmark torde ge bästa förutsättningar för bevarande av naturvärdena.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.120
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-171

191. CHARLOTTENDAL (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Charlottendal utgör ett välbevarat exempel på en större gård från 1700-talet med bevarad bebyggelsestruktur och många värdefulla byggnader från 1700- och 1800-talen.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar gårdens kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Olandsån.
* Allmän väg nr 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 63
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

192. GILLINGESJÖN (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Gillingesjön är en lokal utvidgning av Olandsån omgiven av ängsmarker, vilka översvämmas under högvatten. Området är en av flyttfåglar livligt frekventerad rastlokal under vår och höst. Upp mot landsvägen finns också torr- och friskängar med hävdgynnad flora.

Lämplig utveckling

Området bör undantas från dikning så långt det är möjligt. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70. Områdets betydelse som "reningsfilter" för Olandsåns vatten bör också närmare studeras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter utmed Olandsån.
* Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.133
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	214
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-172
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

193. HAGMARKER VID KÄLLEBERGA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

I området finns ett antal hagar som är rika på fornlämningar och som utgör en betydelsefull del i det omgivande landskapet.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.128

194. STOCKHOLMSÅSEN VID HAPSTA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

I området finns flera mindre åskullar samt en något större väster om Vadet. På den senare förekommer gravfält, jordhögar och triangelformade stensättningar, delvis övervuxna och även skadade av täktverksamhet. Kullen norr om Vadet är helt utbruten. Vid Spångby by finns en björkhage med rik flora. Områdets bebyggelse utgörs av jordbruksgårdar, enstaka egnahem och en snickerifabrik.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 686. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.129
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-148

195. ÖSTRA OVANBY

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Ovanby ingår i ett större område av riksintresse för kulturmiljövården, Rk 25. Hagmarker, liksom bebyggelse och fornlämningar, är av särskilt intresse i Östra Ovanby.

Lämplig utveckling

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturmiljövärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 25
- * Allmän väg nr 672. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-174, 175
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

196. EKEBY KYRKA OCH OMGIVANDE ODLINGSLANDSKAP

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Ekeby kyrka är byggd av gråsten och uppfördes troligen under senare hälften av 1400-talet. Den har en rikt utsmyckad vapenhusport. Kyrkan ligger i ett vidsträckt slättlandskap kring Olandsån (landskapet sträcker sig även in i område Rk 25). Här finns i huvudsak agrar bebyggelse, särskilt välbevarad på Norrgårdarna, men också enstaka fristående bostadsfastigheter. Närmast kyrkan ligger prästgård och skola. Vid Jom finns en trefaldighetskälla.

Lämplig utveckling

Särskilt med anledning av att det finns skola i byn lämpar sig området väl för ytterligare bebyggelse. Ett mindre område är redan detaljplanerat. Samtidigt är det önskvärt att områdets bebyggelsestruktur och landsbygdskaraktär bibehålls i stora drag. Vidare bör kulturhistoriskt värdefulla byggnader bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar deras karaktär. Nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till kyrkomiljön och det öppna landskapet kring kyrkan. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden i övrigt. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Olandsån.
- * Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 29, 64
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

197. LUNDSBOL - HYTTBOL - GILLINGE - OLVSJÖN

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Området ligger i skogsbygden öster om Olandsån och är idag i huvudsak obebyggt. Det är rikt på fornlämningar bestående av gravfält, fossil åkermark och boplatzlämningar. En stor del av lämningarna är från bronsåldersbebyggelse som övergavs när bygden på grund av landhöjningen genomgick en förskjutning till de lägre liggande slättpartierna i Ekeby, Alunda och Hökhuvuds socken. Sammansättningen av fornlämningar vid Gillinge kan antyda att dessa delar av området har bebyggelsekontinuitet från järnåldern fram till idag.

Under 1770-talet etablerades torp vid mindre lerpartier inom området. Övergivna lämningar efter sådana finns bland annat vid Hyttbol. Slutligen finns inom området också flera äldre gruvhål.

Sjön Vällen är en tämligen näringsrik skogssjö med svagt brunfärgat vatten. Stränderna utgörs av skogsklädd moränmark med några hållar. Här finns också inslag av ädellövträd, av värde bland annat för fågellivet. Området kring sjön är av riksintresse för naturvården.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningar och till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Delar av området utgör riksintresse, Rk 26 och Rn 32.
- * Strandskydd 300 meter kring Vällen.
- * Allmän väg nr 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	26
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.162
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	238
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 28

198. GISSLAREN

(KARTBLAD 22, 30)

Befintliga förhållanden

Gisslaren är en tämligen näringsrik sänkt sjö med brunfärgat vatten. Norra änden av sjön är i stort sett igenväxt. Laggarkärren är ett ca 70 ha stort kärr som sträcker sig ner till sjön.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Gisslaren och Gullströmsån.
- * Allmän väg nr 1114. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.140
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	240

199. JÄTTETALL ÖSTER OM GISSLAREN

(KARTBLAD 30)

Tallen är naturminne enligt beslut den 31 augusti 1946.

200. MOXBODA

(KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

De fyra gårdarna i Moxboda by har behållit sina lägen vid skiftesreformerna under slutet av 1700- och 1800-talen. Byn innehåller många ålderdomliga timmerbyggnader. Odlingslandskapet runt byn är småbrutet med stenbundna betesmarker och rester efter gamla åkrar. Här finns också rester efter ett gärdesgårdssystem och odlingsrösen. Floran är rik på hagmarkerna.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbildningen. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt aktivt jordbruk och beteshävd.

Gisslaren är en näringsrik sjö och bör skyddas mot nya avloppsutsläpp eller annan näringstillförsel.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter vid Gisslaren.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	240
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-199
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 53

201. ÖJAREN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Öjaren är en sänkt sjö som numera kan betraktas som topogent kärr. Lokalt är kärret påverkat av dikningar.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	246

202. ÄLGMYREN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett myrkomplex, bestående av ett trädbevuxet topogent kärr och flera mindre mosseytor, öppna eller glest trädbevuxna.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	244

203. KYRKSVEDJAN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Gården Kyrksvedjans åker- och hagmarker ligger inneslutna i ett barrskogsområde. Norr om gården finns hagmark med en rik flora.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	245
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-198

204. HAGMARKER VID LYAN (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Norr om landsvägen finns två gårdar, ett avstyckat brukningscentrum och två fristående bostadshus. Odlingslandskapet kring bebyggelsen är intressant med omväxlande åkrar, friskängar och torrare hagmark på moränkullar.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 684. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.140

205. KLEVEKEN (KARTBLAD 27)

Eken är naturminne enligt beslut den 17 juli 1935.

206. ÅS NORR OM FRESTA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Norr och väster om Fresta löper en ås med isälvsavlagringar som är av betydelse för Alundas grundvattentäkter vid Kattmossen, Fresta och Ladan.

Lämplig utveckling

Åsar med isälvsmaterial bör generellt behandlas med stor försiktighet och åsens betydelse för kommunens dricksvattentillgångar bör utredas noggrant innan åtgärder vidtas i området.

207. ALBORÅN (KARTBLAD 27)

Området kan vara intressant för ny vattentäkt och bör därför särskilt skyddas mot åtgärder som kan skada grundvattnet.

208. ALUNDA CENTRALBYGD (KARTBLAD 27, 28)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Alunda sockens centralbygd utom själva sockencentrum med kyrka m. m. som ingår i Alunda tätort (se del II). Här finns ett öppet odlingslandskap med stora sammanhängande åkrar ner mot Olandsån. I övergången mellan lerslätt och moränmark finns talrika betade håll- och moränbackar med på flera håll spår efter ett äldre åkerbruk. Flera byar och utflyttade gårdar finns i området. I anslutning till byarna ligger ett flertal stor gravfält, huvudsakligen från järnåldern. Värdefulla hagmarker finns bland annat i anslutning till Söderby, Klev, Spånga och Kydingeholm.

Landskapet och bebyggelsestrukturen fick i stort sett sitt nuvarande utseende efter laga skiftet vid mitten av 1800-talet och efter åregleringar som genomfördes något senare. Flera hundra tunnland ängsmark förvandlades då till åkermark. Efterhand har bebyggelsen kompletterats med enstaka nyare bostadshus.

Norr och väster om Fresta löper en ås med isälvsavlagringar som är av betydelse för Alundas grundvattentäkter vid Kattmossen, Fresta och Ladan. Kring vattentäkten i Fresta finns ett skyddsområde.

Lämplig utveckling

Området är ett betydelsefullt jordbruksdistrikt och det bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det är också önskvärt att områdets bebyggelsestruktur bibehålls i stort och att äldre enskilda byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar de kulturhistoriska värdena. Delar av området kan lämpa sig för mindre kompletteringar av bebyggelsen, men det är då viktigt att nya byggnader placeras och utformas så att bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag, jordbrukets intressen och fornlämningsområdena beaktas.

Åsar med isälvsmaterial bör generellt behandlas med stor försiktighet och när det gäller området väster om Fresta bör dess betydelse för kommunens dricksvattentillgångar noggrant utredas innan åtgärder vidtas i området.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Olandsån och Stamsjön.
- * Allmänna vägar 288, 666 och 684. Inom 30 meter (väg 288) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.146-148, 158
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-155, 157, 164
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 27
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Alunda

209. KLEV - JORTSLUNDA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Klev och Jortslunda ligger som ett samlat bebyggelseområde väster om Alunda. Tidvis har det, sannolikt på grund av närheten till Alunda, rått en betydande efterfrågan på byggmöjligheter i området. Nuvarande bebyggelse består av äldre gårdar samtt fristående bostadshus, större garage m. m. av senare datum. Fastigheten Klev 5:1 har varit häradsskrivarboställe.

Omgivande mark består till större delen av åker. Intill byn finns också värdefulla hagmarker. I områdets södra del ligger stora gravfält från yngre järnålder.

Lämplig utveckling

Ytterligare någon enstaka komplettering med bostadshus och mindre verksamheter bör kunna tillåtas under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett lämpligt sätt och att trafiksäkra utfarter kan anordnas. Det är också viktigt att nya byggnader inte medför inskränkningar på kvarvarande jordbruksverksamhet och att byggnader placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till befintlig bebyggelsemiljö, landskapsbilden och fornlämningsmiljöerna.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 684. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-155
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 27

210. SKOBY

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Skoby är ett samhälle med ca 140 invånare, det vill säga något mindre än en tätort (minst 200 inv.) Här finns småhusbebyggelse, mindre verkstäder, fotbollsplan m. m. men service som livsmedelsbutik och skola saknas. Avståndet till Alunda centrum är ca 5 km. Närheten till väg 288 och goda pendlingsmöjligheter med buss till Uppsala borde utgöra argument för ytterligare bosättningar i samhället. För närvarande är dock olösta vatten- och avloppsfrågor ett hinder i utvecklingen. Utredning pågår.

På den så kallade Kvarnbacken i sydvästra delen av samhället finns ett av Alundabygdens största gravfält från järnåldern. Gravfältet ligger i en hagmark som hålls öppen genom bete. I området finns ytterligare ett antal hagmarker med en variationsrik flora.

Lämplig utveckling

Skoby har ett sådant läge att ytterligare bostadsbebyggelse och verksamheter lämpligen skulle kunna lokaliseras hit. Innan avloppsfrågan har lösts bör dock ytterligare bebyggelse inte tillåtas.

Lämpligen bör också en fördjupad översiktsplan upprättas och helst även detaljplaner för delar av samhället som kan utvecklas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter vid Olandsån.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.149, 150
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-161
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 62

211. TÅSJÖN OCH BRYNSTRÅKET KRING ÅL

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Tåsjön bildas som en ansvällning av Olandsån och under torrare somrar blir sjön en fuktäng kring ån. Under högvatten översvämmar den å andra sidan omgivande åkrar. Sjön har ett artrikt fågel- liv. Brynstråket kring Ål är en öppen sydsluttning som är 100 meter bred och 1 km lång och utgör skiljelinje mellan nedanförliggande åkermarker och ovanförliggande skogsmarker. Glest trädbe- vuxna partier förekommer också. Stråket är rikt på fornlämningar och välhävdade betesmarker.

Gården Ål är Upplands regementes gamla majorsboställe. Här finns den gamla mangårdsbygg- naden kvar, troligen från 1700-talet.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. I övrigt är det önsk- värt att området bevaras opåverkat så långt det är möjligt och att gårdens byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Området bör inte heller utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd kring Olandsån.
- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.151
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	201
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-158, 159
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 27

212. SÖDERBY KVARN

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Här fanns tidigare en kvarn som numera är riven. Kommunen äger tomten.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till läget utmed väg 288 kan området vara lämpligt för någon typ av företagseta- blering. Det kan handla om tillverkning, kontor eller försäljning av t. ex. skrymmande produk- ter. Närmare utredning bör göras.

213. MARMA - HABERGA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området ligger nordost om tätorten Alunda. Närmast Alunda finns en mosaik av betesmarker med insprängda hållpartier, skogsdungar och åkrar. Vid Södergården finns en hage med delvis artrik flora på kalkrik ogödslad mark. Även fornlämningar förekommer i området.

Haberga är en tät bymiljö som tidigare varit knutpunkt i bygden med gästgivargård, tingshus och järnvägshållplats. Mot sydväst från byn finns en sträcka av den gamla landsvägen kvar med en av kommunens bäst bevarade stenvalvsbroar. Byn ligger på en markant moränhöjd i kanten av den slättbygd som utbreder sig kring Kilbyån. På bykullens västra del finns ett järnåldersgravfält. I södra delen av området finns hagmarker med särskilt landskapsvärde.

Lämplig utveckling

På grund av landskapbildningen och fornlämningarna bör området under överskådlig tid inte användas för utbyggnad av Alunda tätort och det bör också råda en återhållsamhet när det gäller enstaka nya byggnader. Området bedöms också ha ett värde för närrecreation och som betesmark bland annat för hästar.

Beträffande Haberga är det önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som stör landskapbildningen.

Planer finns på att bygga en golfbana i området. Detta bedöms vara förenligt med områdets natur- och kulturvärden om tillräcklig hänsyn tas och det öppna landskapet kommer att bevaras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 288, 669 och 672. Inom 30 meter (väg 288) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.154, 155
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	224
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-150, 152
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 61

214. EKHAGE SYDOST OM SYDINGÖSBY (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av en moränbacke med glest stående, ganska kraftiga ekar. Örtrikedomen är påtaglig. Ekshagen övergår i norr i en före detta björkhage som nu övergår i barrskog. I hagen finns forngravar.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.131

215. GOLVSTA - SVISTA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området innehåller tre gårdar tillhörande Svista by och det gränsar till bykärnan i Golvsta. Landskapet är varierat och rikt på fornlämningar och hagmarker. Området ingår i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

För att tillgodose riksintresset är det angeläget att bebyggelsestrukturen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till fornlämningsmiljöerna och till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 25.
- * Utvidgat strandskydd enligt karta.
- * Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.156, 157
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	216
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-162
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

216. FRÖJSTA - GLOTTSTA

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Längs vägen mellan Gottsta och Fröjsta ligger en hage helt omgiven av åkermark. Hagen är välhådd och har en intressant flora med många arter. Det finns också en fornlämning i hagen. Området ingår i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 25.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	217
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-166
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

217. OLANDSÅNS DALGÅNG SÖDER OM FORNBRO

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Olandsåns dalgång består i detta parti av mer eller mindre framträdande sluttningar ner mot den centralt belägna ån. Sluttningarna utgörs till stor del av åkrar, i vilka huvudsakligen öppna betesmarker och lövbevuxna moränbackar finns insprängda. Vid Väskinge finns särskilt värdefulla hagmarker och en skog med rika inslag av ek. Fornlämningar är rikligt förekommande i hela området. Området ingår delvis i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

De intressen som särskilt bör beaktas i området är jordbruket, landskapsbilden och fornlämningsmiljöerna. För att tillgodose riksintresset är det angeläget att området inte utsätts för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till odlingslandskapets karaktärsdrag. Landskaps-

värdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 25.
- * Strandskydd 100 meter längs Olandsån.
- * Allmänna vägar nr 666, 670, 671 och 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.159, 160
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	218
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-169, 170, 179
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 35
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

218. HÄLLSBÄCKEN - HUVSJÖN

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Området ligger i skogsbygden öster om Olandsån och är idag i huvudsak obebyggt. Det är rikt på fornlämningar bestående av gravfält, fossil åkermark och boplatzlämningar. En stor del av lämningarna är från bronsåldersbebyggelse som övergavs när bygden på grund av landhöjningen genomgick en förskjutning till de lägre liggande slättpartierna i Ekeby, Alunda och Hökhuvuds socknen. Bebyggelse- och torplämningar visar att delar av området tagits i anspråk under 1700-talet och framåt. Vid den tiden odlades de små lerjordar som kom fram efter landhöjningen.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningar och till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 65

219. SNIVAREN

(KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

I skogsbygd vid gården Snivaren ligger en hällrik karg enbuskhage. Intill hagen finns några mindre åkrar och barrskog.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
" Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-196

220. MALSÄTTRA - RUDDUN

(KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Området innehåller ett ålderdomligt odlingslandskap med fornlämningar, fäbodlämningar, äldre vägsystem och en bymiljö samt en gårdsmiljö av kulturhistoriskt värde. Malsättra by är en av de

äldsta i Hargs socken. Byplatsen är rik på husgrunder och odlingsrösen och här finns särskilt värdefulla timrade byggnader. Under Malsättra lydde ett flertal torp och några av dessa finns ännu kvar. Ruddun är det enda gård i socknen som ännu är kringbyggd. Många gamla uthus har bevarats orörda.

Området domineras i övrigt av skogsmark som är opåverkad av bebyggelse. Gisslaren är en av flera sprickdalssjöar söder och sydost om Gimo. Den är sänkt och tämligen näringsrik. Runt stränder och öar finns breda bälten av vass och säv samt en smal näckrosbård. Stränderna är övervägande skogsklädda fastmarker, men det finns också myrmarker. Strax norr om Gisselbol finns en igenväxande löväng. Sjön är av stort värde för rekreation. Se även område 198.

Lämplig utveckling

Under 1990 upprättades ett förslag till detaljplan för fritidsbebyggelse i området. Möjligheten att använda delar av området för fritidsbebyggelse bedöms kvarstå under förutsättning att kulturvärdena på lämpligt sätt beaktas och att vattenförsörjning och avloppshantering kan ordnas. Det är särskilt önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar de värdefulla by-, gårds- och torpmiljöerna. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter vid Gisslaren.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.140, 142
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	240
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-200
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 54

221. SANDA (KARTBLAD 30, 31)

Befintliga förhållanden

Sanda by ligger utmed en äldre sträckning av landsvägen mellan Östhammar och Norrtälje. Byn omges av ett småbrutet odlingslandskap som övergår i sankmarker mot Bysjön i sydost. Sjön torr-lades på 1800-talet. I övrigt omges byn av skogsmark. bymiljön är tät och det äldre bebyggelse-mönstret från 1700-talet är delvis bevarat. Här finns kringbyggda gårdar med ålderdomlig bebyggelse, däribland en gård av centralsvensk typ. På ett impediment i åkermarken öster om bytomten ligger byns gravfält med ett åttiotals stensättningar av yngre järnålderskaraktär.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 33

222. KAVELBROKÄRREN, HÅLMOSSEN OCH MYRSTRÅKET FRAM TILL KOLAR-MORAÅN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Området består av skog med ett flertal myrkomplex. Kavelbrokärren och Hålmossen är endast lokalt påverkade av dikning och en väg.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter vid Gisslaren..

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.164
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	241

223. MÅSJÖN OCH SKRÄDDARMOSSEN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Skräddarmossen är ett orört kärrområde och Måsjön är en grund och vassrik sjö, sänkt sedan länge. Här finns bland annat örtrika områden, ädellövskog och ett rikt fågelliv. Del av området är av riksintresse för naturvården.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Området ingår i riksintresse Rn 32 och Skräddarmossen ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * Strandskydd 100 meter kring Måsjön.
- * Skräddarmossen är naturreservat, se Nr 13.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.135
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	239
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 144
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 14

224. HÄLLMARKSOMRÅDE ÖSTER OM EKDALEN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Området domineras av hällmarkstallskog som är bäst utbildad på de västra och östra delarna av hällmarken.

Lämplig utveckling

Äldre hällmarksskog bevaras opåverkad så långt det är möjligt. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.138

225. LUND SÖDER OM LUNDSVEDJAN

(KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

På den branta moränslutningen 300 meter söder om fritidstorpet Lundsvejan finns ett ek-lind-dominerat lundparti i brynet till den granplanterade åkermarken.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Allmän väg nr 1114. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)

82.137

226. DRÄLINGE

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett relativt flackt bergparti som till övervägande del är överfyllt med schaktmassor. Området har också tidigare använts som deponeringsplats för hushållsavfall. Runt överfyllnaden är området skogbevuxet. Verksamhet pågår med uttag av berg och återvinning av schaktmassor enligt en brytningsplan.

Lämplig utveckling

Eftersom ingrepp redan skett kan det vara lämpligt att berguttag och masshantering får pågå ytterligare en tid. Sådan verksamhet prövas i särskild ordning och efterbehandling skall ske när verksamheten avslutas. Verksamheten medför vissa störningar och någon bostadsbebyggelse bör därför inte placeras i nära anslutning till området.

227. VÅXOME

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Västra och Östra Våxome ligger i kanten av den dalgång som sträcker sig ner mot Olandsån. Dalgången är sedan 1800-talet i sin helhet uppodlad. Äldre åkrar används som betesmarker de kuperade, mångformiga hagarna hyser ett stråk av intressant, kalkkrävande flora. Öster om Östra Våxome och mellan Kvarnvbacken och skogen norr om byn finns ett område med äldre övergivna åkrar som bevarat sin struktur och på höjden väster om byn finns ett område med sannolikt ännu äldre, delvis terrasserade, åkrar. Där finns också ett gravfält med 100 anläggningar. Området ingår i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

För att tillgodose riksintresset är det angeläget att bebyggelsestrukturen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 25.

* Allmän väg nr 666. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-165
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

228. ÅLSUNDA (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Vid Ålsunda finns hagar som ligger i kanten av Olandsåns dalgång. Den södra hagen höjer sig markant över åkrarna nedanför. Området är rikt på fornminnen (gravfält, rösen och bebyggelse-lämningar).

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 667. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-168

229. OMRÅDE SYDVÄST OM ÖREGRUND (KARTBLAD 14)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Området vid Öregrund ligger söder om väg 100, drygt 2 km från centrum. Det består av övervägande lerig morän med inslag av hållmark och lera.

230. OMRÅDE NORR OM ÖSTHAMMAR (KARTBLAD 13)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Området vid Östhammar ligger öster om väg 76, ca 4 km nordväst om centrum. Det består av övervägande sandig-moig morän med inslag av hållmark och lera, men i delar av området dominerar grus. Det är viktigt att göra närmare studier av de geologiska förhållandena så att det inte uppstår risk att grundvattnet i Börstilsåsen skadas av en industrietablering.

231. OMRÅDE VÄSTER OM ÖSTERBYBRUK - DANNEMORA (KARTBLAD 18)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu

inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Område 231 ligger norr om väg 292. Avståndet till centrala Österbybruk är ca 5 km och till Örbyhus likaså ca 5 km. Området ligger i direkt anslutning till järnvägen Hallstavik - Hargshamn - Örbyhus. Marken består i huvudsak av morän. Kring Dannemora - Österbybruk finns stora kulturvärden, till stor del av riksintresse (se områdena Rk 21 och 118), men en lämplig industrilokalisering på just den föreslagna platsen bedöms inte skada dessa värden.

232. OMRÅDE MELLAN GIMO OCH ÖSTERBYBRUK (KARTBLAD 20, 21)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Område 232 bedöms vara ett av de mest intressanta. Det ligger centralt i kommunen, nära Gimo, men ändå på betryggande avstånd från bostadsbebyggelse. Här finns god tillgänglighet för transporter, såväl på landsväg som på järnväg. Området är väl tilltaget för att markera att många olika platser mellan väg 292 och järnvägen är möjliga att utnyttja. Efter närmare utredning får markförhållanden, ekonomi och behov avgöra hur bebyggelse lämpligen lokaliseras. Sannolikt är områdena närmast Gimo mest intressanta i ett första skede.

233. OMRÅDE MELLAN HARG OCH GIMO (KARTBLAD 22)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Område 233 är mycket stort. Markeringen på kartan bör endast tolkas så att det någonstans i området mellan järnvägen och väg 292 kan vara möjligt att finna någon lämplig industritomt. Avgörande för lokaliseringen är bland annat markförhållanden, ekonomi och möjligheter att ordna vatten och avlopp. Några andra markanvändningsintressen än skogsbruk synes inte göra sig gällande.

234. OMRÅDE SYDVÄST OM BÖRSTILS KYRKA (KARTBLAD 13)

Fastigheten Börstil 11:1, som ägs av Östhammars kommun, ligger på ömse sidor av väg 288 väster om Börstils kyrka. Fastigheten består huvudsakligen av ett skogsområde på morän- och hållmark söder om väg 288 och med mera blandade jordartsförhållanden norr om vägen.

Framförallt söder om vägen kan marken vara lämplig för industriverksamhet. Här finns områden som ligger långt från bostadsbebyggelse men ändå ganska nära väg 288, som kan betraktas som kommunens huvudtrafikstråk.

LITTERATUR OCH ANDRA REFERENSER

1. Område av riksintresse för naturvården i Uppsala län. Länsstyrelsens registerblad 1988-02-25
2. Kulturmiljöer i Uppsala län. Områden av riksintresse, beskrivningar. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande 1997:13
3. Naturvårdsprogram för Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande 1987:2
4. Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande 1994:13
5. Ängs- och hagmarker. Länsstyrelsen i Uppsala län meddelandeserie 1993:3
6. Jord och Järn. Kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun. Upplandsmuseet 1999
7. Kransalger och grunda havsvikar vid Uppsala läns kust. Upplandsstiftelsen, stencil nr 17, 1999
8. Vattenmiljö och Fritidsbåtar i Sunnanöfjärden. Peter Ridderstolpe, Firma Ekologisk Teknik maj 1992
9. Inventering av våtmarker i Uppsala län, del 1. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande från planeringsavdelningen 1986 Nr 1.
10. Odlingslandskap i Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län meddelandeserie 1993:4
11. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Naturvårdsverket 1996-05-23
12. Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket 1994
13. Naturvärden i Forsmarksområdet - sammanställning av befintliga inventeringar, planer och program samt en fältstudie. Jacob Spangenberg, Sören Eriksson, SKB, april 2000
14. Upplev Gräsön - en vandring i tid och rum genom ett levande kulturlandskap. Gräsöfonden 1998.
15. Byggnadsminnen i Uppsala län 1999. Länsstyrelsen i Uppsala län
16. Socialstyrelsens allmänna råd om buller inomhus och höga ljudnivåer 1996:7
17. Riktlinjer för externt industribuller. Statens Naturvårdsverk. Råd och riktlinjer 1978
18. Infrastrukturinriktning för framtida transporter (Regeringens proposition 1996/97:53) med riktvärden för buller från bland annat vägtrafik.
19. Naturvårdsverkets råd och riktlinjer om buller från skjutbanor, 1991:2

ALFABETISKT REGISTER ÖVER OMRÅDEN

Område	Beteckning	Kartblad
A lborån	207	27
A lnön	NR 9, Rn 18	15
Alunda centralbygd	206	28
Alunda	ALUNDA, se även del II	28
Andersby ängsbackar	NR 16, Rn 21, Rk 21	19
Askholmen	173	23
Askskärsfjärden	8	2
Aspbo	NR 12, Rk 21, 119	19
Assjö, våtmarker norr om	99	13
Assjösjön	Rn 19	13
B arkö	98	13
B engtsäng	61	15
Berkinge	35	4
Berkinge, träsk s v om	34	4
Bjurön	81, D 31	15
Björkhagen	2	2
Björklunda	53	7
Björnäs	104	14
Björsta gruva	160	22
Blåbådan	Sk 4, Rn 18	9
Bol (Söderön)	110, Rk 20	15
Bol (Valö)	94	12
Bolka	76	13
Bolkastrand	48	7
Borggårde	125, Rk 21	12, 21
Botarsbo	89	11
Botbyn	179	27
Brunnsvik	108	14
Bryggebådan	Sk 5, Rn 18	8
Bryttbyn, björkkulle	121	19
Börstils kyrka	129	13
Börstils kyrka, område s v om	234	13
C harlottendahl	191	29
D annemora kyrkby	155, Rk 21	18
D annemora	Rk 21, 118, D 55	19
Dannemorasjön	119, Rk 21, NR 16, NF 3, Rn 21	19
Djupmyren	135	14, 23
Djursten	26, Rk 16, D 67	7
Djäknevarpsfjärden	57	8
Draknäs	67	12
Drälinge	226	28
Duderö	69	12

Område	Beteckning	Kartblad
E dkärret	NR 8, Rn 47, 100	13
E kbäcken	NR 14	30
Ekdalen, område öster om	224	30
Ekeby	196, Rk, 25	29
Ekensberg	151	24
F agervik	108	14
F agerön	134, NR 10, Rn 20	23
Fastbol	188	28
Film	118, 119, 120, Rk 21	19
Filmsjön	119, Rk 21	19
Florarna	NR 7, Rn 14	10
Fluttu	138	24
Fluttuskären	Sk 3, Rn 18	3
Fors	172	21
Forsmark - Kallrigafjärden	Rn 17, NR 4	5, 6
Forsmark	Rn 15, Rk 15	5
Forsmark, fågelskydd	Rn 17	6
Forsmarksån	Rn 12, Rk 15	4, 5
Frebbenbo	24	4
Frebbenbo, träsk väster om	23	4
Fresta, ås norr om	206	28
Fröjsta	216, Rk 25	29
Fågelfjärden	39	5
Fårön	128, Rn 18	15
Fälön	144	16, 24, 25
G altfjärden	152	24
G avelmossen	92	11
Gillinge	197	29
Gillingsjön	192	29
Gimo	GIMO, Rk 22, se även del II	21
Gimo bruk	Rk 22	21
Gimo damm	157, Rk 22	21
Gimo flygplats	184	20, 21
Gisslaren	198	22, 30
Gjusbådan	56	8
Glottsta	216, Rk 25	29
Glupudden	41	6
Golfbanan	102, D 61	14
Golvsta	215, Rk 25	28
Granfjärden	100	13
Grillskäret	NR 2, Rn 18	2
Grundsjön	Rn 22	30
Gruvsjön	119, Rk 21	19
Gråbovikarna	75	13

Område	Beteckning	Kartblad
Gräsbo	84	11
Gräsö - Singöområdet	Rn 18	flera kartblad
Gräsö "centrum"	32	7
Gräsö gård	NR 6, Rn 18	7
Gubbamossa	12	2
Gunbyle	134	21, 22
Gåningsmyran	182	27
Gärdebyn	213	28
H aberga	213	28
H ackbol	153	20
Halvbygda	119, Rn 51, Rk 21	19
Hammarby skog	Rk 24	28
Hanunda	125, Rk 21	12, 21
Happsta	194	28
Hargs bruk	Rk 23, 163	22, 23
Hargs tallpark	163, NR 18, Rk 23, Rn 61	22
Hargshamn	HARGSHAMN, se även del II	23
Hargsviken	165	23
Hovön	NR 9, Rn 18	15
Hummelfjärdarna	50	7
Hundbådan	7, Sk 2	2
Huvsjön	218	29
Hyttan	Rn 46	23
Hyttbol	197, Rk 26	29
Hyttmyren	37	4
Hället	Sk 4, Rn 18	9
Hålmossen	222	30
Hånstensbo	167, 118	18
Häggviken	57	8
Hällsbäcken	218	29
Högalund (Tvärnö)	147	24
Högbådan	NR 3, Rn 18	2
Hökhuvud	126, D 8	21
Hökhuvud, bygden norr om	Rk 18, 124, 125, 126	12
I dekvistmyren	NR 5, Rn 18	7
I Idön	82, Rn 18	15
Innerfjärden	79	14, 15
J ohannisfors	40	5
J ortslunda	209	28
Juvansbo, myrmarker n o om	86	11
Järsösundet	79	14, 15

Område	Beteckning	Kartblad
K allriga	NR 4, Rn 17	6
K allrigafjärden	Rn 17, NR 4	6
Kavarö	80, Rn 55	14
Kavelbrokärren	222	30
Kelinge	124, Rk 18	12
Kilby	185	28
Kilsmossen, betesmark norr om	122	18
Klacken	Sk 8, Rn 18	9
Klev	209	28
Kleveken	205	27
Klockarboda	21	7
Klubbträsket	65	12
Klubbudden	138	24
Klyndrorna	Sk 4, Rn 18	3
Klyxen	103	14, 15
Kovik	19	7
Kråkören	SK 15	14
Kullbådan	54	7
Kullbådastrand	52	7
Kyrksvedjan	203	23
Källberga	Rk 24	28
Källeberga	193	28
Källänggården	22	7
L adskär	42	6
L agnäsfjärden	9	2
Lagorna	148	24
Lilla Aspö	71, Rn 43	13
Lilla Risten	58	8
Lillbyasjön	119	11
Lotsholmen	143	15, 24
Lunda (Alunda)	185	28
Lunda (Tvärnö)	145	24
Lundsbol	197, Rk 26	29
Lundsvedja	93	12
Lundsvedjan, lund söder om	225	30
Lyan	204	27
Lysta	157	21
Lågagrunnen	Sk 10, Rn 18	9
Långalma	109, Rn 54, Rk 20	14, 15
Långanäs	11.3	2
Långträsket	65	12
Långviken (Raggarön)	151	24
Långviken (Gräsö)	27	7
Löddby	185	28
Löhammarsjön	162, Rk 23	22
Lönnholmen	59	15
Lövlund	60	15

Område	Beteckning	Kartblad
M almen	33	7
M almplatsen	141	15
Malsättra	220	30
Mannadalsudden	10	2
Marka	164	22
Markasjön	130	13
Marma	213	28
Mas-Ersudden	27	7
Masugnen	161	22
Masugnsskogen	87	11
Medholma	NR 11, Rn 18	24, 25
Mjölnarklubbarna	Sk 6, Rn 18	8
Morkarla	177	27
Morkarla-Österby	180	20
Moxboda	200	30
Muskargrund	33	7
Mysslinge	185	28
Mångsta	186	28
Mårtensboda	20	7
Måsjön	223, Rn 32	30
Mälby	142, Rk 20	15
Mässmyrfallet	NR 19	29
Mörtaröfjärden	18	7
Mörtsjön	189	28, 29
N olsterby urskog	141	15
N olsterby	142, Rn 54, Rk 20	15
Nordangård	77	13
Nordangärde	28	7
Norrboda	11, 11.1	2
Norrby	38	5
Norrbytorp	168	20
Norrfjärden	4	2
Norrlövsta	188	28
Norrskedika	96	13
Norrskedika gruvor	97, Rn 45	13
Nybygget	17	7
Nyvret	108	14
Nötskäret	113, Rn 18	16
Nötsveden	29	7
O landsån	68, 70, 95, 217 m.fl.	12 m.fl.
O lvsjön	197	29
Onsby	188	28
Oppbyn	172	

Område	Beteckning	Kartblad
Ormöbådorna	Sk 13	16
Ormön	113,114, Rn 18	16
Ovanby, Östra	195, Rk 25	29
P ålsmora	123	11, 12
R ackfjärden	103	14
Raggarön	149, 150 ,151	24
Ramhälls gruvor	182	27
Rastsjön	175	27
Risinge	170	21
Rokörsviken	4	2
Rosendal	16	7
Rosten	56	8
Rovsättra	124, Rk 18	12
Ruddun	220	30
Ruddun, tall	199	30
Rundklubb	Sk 17	16
Rångsand, öana nö	NR 17	5
Rångsen	NR 17, Rn 17, 17	5
Rävsten	83	15
Rörmar	95	12, 13
Sanda	221	30, 31
S andika	131	14
Sandikafjärden	133, Rn 20	23
Sandträsket	65	12
Silkesbacken	171	21
Simundö	67	12
Själgrynnorna	Rn 62, Sk 18	24
Sjödalen	108	14
Sjöhagen, Hargsviken	165	23
Sjöäng	14.1	2
Skarphägnaden	139	24
Skaten	NR 17	5
Skatudden	42	6
Skinnäsviken	47, D 46	7
Skoby	210	27, 28
Skoghamn	11.3	2
Skogsvreten	25	7
Skräddarmossen	223, NR 13	30
Skällbo	62	11
Skårsund	55	15
Skärgården kring Gräsö, förordn.	NF 1	flera blad
Sköthällorna	Sk 12, Rn 18	15, 16
Slätön	NR 11, Rn 18	24, 25
Snesslingebygden	72	13

Område	Beteckning	Kartblad
Snivaren	219	23
Solbacken (Gräsö)	6	2
Solbacken (Yttersby)	139	24
Stenalma	106	15
Stenskar, område söder om	43	6, 13
Stockbysjön	162, Rk 23	22
Stockholmsåsen	66, 125, 194	12
Stora Risten	112, Rn 18	16
Stordammen, våtmarker söder om	156	19
Storgrundet	Sk 16	14
Storlågådalen	Sk 9, Rn 18	8
Stormossen	169	20
Storträsket	78, Rn 55	14
Strand	80	15
Stynsbo	90	11
Sund 13:1, avstyckningar	44	6
Sund	76	13
Sundsveden	116	16
Sundsäng (Söderön)	143	15, 24
Sundsäng (Gräsö)	59	15
Sunnanöfjärden	51	14
Svartådalen	7	2
Svartbäck	28	7
Svarvarudden	49	7
Svensarva	181	20
Svinnö	174, Rn 56	23
Svista	215, Rk 25	28
Sydingösby, ekhage s o om	214	28
Söderboda	14, 14.2	2, 7
Söderby (Börstil)	76, 101	13, 14
Söderby kvarn	212	28
Söderkulla	176	27
Söderlövsta	187	28
Söderäng	132	14
Söderön	Rk 20	14, 15
T allarna	107	14
Torrön	105	15
Trångsundet	103	14
Träsket (Gräsö)	13	2
Tuskö	136, Rk 20	15
Tvärnö , västra	137	24
Tvärnö, östra	146	24
Tåsjön	211	28
Tärnbådalen	7, Sk 1	2
Tögen	111, Rn 18	15

Område	Beteckning	Kartblad
Uckerö	67	12
Ugglan	4	2
Vadören	117	16
Valkrör	NR 15, Rn 60	30
Valudden	45	6
Valudden, område söder om	46	6
Valö	93, 94	12
Vamsta	63	12
Vargskäår	59	15
Vettsta	188	28
Vicklinge	73	13
Vigelsbo gruvor	91	11
Vigelsbo	88	11
Vikakullrorna	Sk 14, Rn 18	17
Viklund, hage	127	13
Vreta	64	12
Våxome	227	28
Väddika	159	21
Vällemrådet	198, 220, Rn 32	29, 30
Väringsö	166	23, 24
Väsby	Rk 24	28
Väslinge	217	29
Vässarön	115	16
Västerbyn	30, 31	7
Västerbådan	Sk 10, Rn 18	9
Västerlund	33	7
Väster-Mörtarö	16	7
Väster-Mörtarövik	15	7
Västeräng	11.2	2
Yttersby	142, Rk 20	15
Ågalma	74	13
Ådkubben	7	2
Åkmarby, skog sydväst om	154	18
Ål	211	28
Åsunda	228	29
Ånö	127	13
Åstorp	190	29
Älgmossen	36	4
Älgmyren	202	23
Älgsjön	85	11
Älvsnäs	140, Rk 20	24

Område	Beteckning	Kartblad
Älvsnäsfjärden	152	24
Äppelsjön	Rn 22	30
Äspkärsudden	105	15
Öjaren	201	23
Örarna	107	14
Öregrund	ÖREGRUND, 229, Rk 17, se även del II	14
Örskär	1, 2, NR 1, Rn 18	2
Örskärssund	3	2
Örsta	158	21
Örviken	Rn 45	13
Össängsviken	5	2
Östansjö	73	13
Östanå	178	27
Österbybruk	ÖSTERBYBRUK, Rk 21, 231 232, se även del II	19
Österbybruk, ekbacke m.m.	119, NF 2, Rk 21	19
Österbyn	28, 30	7
Österfjärden (Tvärnö)	152	24
Östhammar	ÖSTHAMMAR, Rk 19, 230, se även del II	14
Östhammarsfjärden	100	13, 14

Kansliet
 Peter Nyberg
 86 128
 070-206 95 44

Omorganisation, Daglig verksamhet, finansiering, beställning, LOV samt uppföljning av utförare

Bakgrund

Ansvar för verksamheten daglig verksamhet flyttades 2005 från socialnämnden till kommunstyrelsen. Syftet med detta var att ge verksamheten en tydligare inriktning mot arbete och arbetsmarknad. I nedstående förslag föreslås enbart en förändring av ansvaret för finansiering, LOV, beställning och uppföljning. Kommunens egenregi inom daglig verksamhet finns kvar inom kommunstyrelsens verksamhet.

Verksamhetens delar kan beskrivas enligt följande;

Nuläge

- Medborgaren ansöker om insatsen daglig verksamhet LSS 9:10. Ansökan görs hos socialförvaltningens biståndshandläggare som också svarar för beslutet (Socialnämndens ansvarsområde)
- Vid positivt beslut görs en preliminär nivåbedömning (vilket stöd den enskilde behöver) samt information om vilka utförare som finns för insatsen (i nuläget tre utförare som är godkända). Detta görs i huvudsak av enheten för arbete och sysselsättning (Kommunstyrelsens ansvarsområde)
- Efter insatsen påbörjats görs uppföljning av nivåbedömning inom 3 månader. Ytterligare nivåbedömningar görs vid komplicerade fall samt då förändring sker. Detta görs idag av enheten för arbete och sysselsättning (Kommunstyrelsens ansvarsområde)
- Enheten för arbete och sysselsättning ansvarar även för, kontroll och utbetalning av utförarnas fakturor, årlig uppföljning av utförare samt inhämtandet av brukarenkäter, kontroll och utbetalning av resor till och ifrån insatsen samt när den enskilde önskar byte av utförare (Kommunstyrelsens ansvarsområde)
- Vidare ansvarar kommunstyrelsen för att årligen fastställa ersättning till utförare samt att ange miniminivå avseende brukarersättningen (HAB ersättning)

Förslag till förändring;

- Att nivåbedömning, preliminär och kontinuerlig, information, introduktion samt handläggning av byten mellan utförare flyttas över till socialförvaltningen (Socialnämndens ansvarsområde)
- Att kontroll och utbetalning av utförarnas fakturor, årlig uppföljning av utförare, inhämtandet av brukarenkäter flyttas över till socialförvaltningen (Socialnämndens ansvarsområde)
- **Att kontroll och utbetalning av resor schabloniseras och flyttas över till utförarna**

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Postgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	03-212000-0290-01	1 31 70 -6
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	Bankgiro
	www.osthammar.se	kommunen@osthammar.se		SE212000029001	233-1361

- Att fastställande av ersättning till utförare samt att ange miniminivå avseende brukarersättning(HAB ersättning) flyttas över till Socialnämnden.
- Att ovanstående förslag träder ikraft 1/1 2017
- Att befintlig budgetpost avseende utförarersättning och resor förs över till socialnämnden
- Att medel motsvarande 30 % tjänst överförs till socialnämnden

Peter Nyberg
Kommunchef
Östhammars kommun

Socialförvaltningen
Håkan Dahlqvist

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum	Dnr	Sid
2016-10-21	SN-2015-295	1 (1)

Överföring av daglig verksamhet till socialnämnden

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden ställer sig bakom kommunsstyrelsens förslag att överföra handläggning och ekonomin för daglig verksamhet till socialförvaltningen.

Beslutsfattare/delegat: socialnämnden

Sammanfattning av ärendet

Ansvar för verksamheten daglig verksamhet flyttades 2005 från socialnämnden till kommunstyrelsen. Syftet med detta var att ge verksamheten en tydligare inriktning mot arbete och arbetsmarknad. Det har över tiden visat sig medföra dubbelarbete, främst inom behovsbedömningen för brukaren, men även skapat en otydlighet avseende socialförvaltningens ansvar för uppföljning av brukaren.

Förslaget avser att överföra/tydliggöra det sammanhållna ansvaret för biståndsprocessen inklusive uppföljningsansvaret till socialförvaltningen. Förslaget innebär också att hela budgetutrymmet överförs till socialförvaltningen. Den verksamhet som fysiskt sysselsätter brukarna och som omfattas av lagen om valfrihet (LOV) överförs inte. Ansvaret för uppföljning av LOV verksamheten ”daglig verksamhet” flyttas till socialförvaltningen och placeras på förvaltningens stab.

I samband med överföringen av verksamheten sker en översyn av de administrativa processerna för att minska belastningen på förvaltningens administration. Organisatoriskt överförs en 30% tjänst till socialnämnden. Förändringen är planerad att ske 1 februari 2017.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Handläggare:
Elisabeth Samuelsson
Mikael Lundkvist

Datum: 2016-09-22
Diarienummer: RÄN-2016-0005

Räddningsnämnden

Räddningsnämndens delårsuppföljning per augusti 2016.

Förslag till beslut

- att** fastställa delårsuppföljning per augusti 2016.
- att** skicka uppföljningen till Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Ärendet

Delårsuppföljningen är den gemensamma räddningsnämndens avrapportering till kommunstyrelserna/kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner för perioden januari – augusti 2016.

Nettokostnad och resultat januari – augusti 2016 i tkr:

	Nettokostnad*	Budget	Resultat
Räddningsnämnden	123 779	123 573	-206
varav Tierp	14 760	14 735	-25
varav Uppsala	93 718	93 563	-155
varav Östhammar	15 301	15 275	-26

*exklusive semesterlöneskultsförändring

Helårprognos nettokostnad och resultat 2016 i tkr:

	Prognos nettokostnad	Budget	Resultat
Räddningsnämnden	182 810	185 360	2 550
varav Tierp	21 799	22 103	304
varav Uppsala	138 413	140 344	1 931
varav Östhammar	22 598	22 913	315

Anders Ahlström
Brandchef

Delårsuppföljning

Tertial 2 2016

januari - augusti 2016

Räddningsnämnden
Gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner

fastställd av räddningsnämnden 2016-10-05
diarienummer RÄN-2016-0005

INNEHÅLL

Räddningsnämnden	3
Ordförande - kommentar	3
Brandchef - kommentar	3
Information och rådgivning	4
Tillsyn och tillstånd	5
Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll	5
Förbereda och genomföra räddningsinsatser	6
Åtgärder efter räddningsinsats	9
Samordning och samverkan	9
Krisberedskap	9
Civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap	9
Nettokostnad	10
Helårsprognos	10
Investeringar	10
Prognos av inriktningsmål i kommunernas handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst	11
Uppföljning av inriktningsmålen i handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst	12
Uppföljning av värdkommunens kommungemensamma inriktningsmål	20
Uppföljning av uppdrag och riktade satsningar i verksamhetsplanen	28
Uppföljning av indikatorer och åtgärder kopplade till inriktningsmålen i handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst	29
Uppföljning av indikatorer och åtgärder kopplade till kommun- gemensamma inriktningsmål hos värdkommunen	34
Bilagor	
1 Resultaträkning	37
2 Resultaträkning med prognos	38
3 Resultaträkning per verksamhet	39
4 Analys delårsuppföljning Uppsala kommun	40

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

Räddningsnämnden

Ordförande - kommentar

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd, i vilken Tierps, Uppsala och Östhammars kommuner samarbetar, med Uppsala som värdkommun. Samarbetet startade 2012 och i nämnden sitter ledamöter från alla tre kommuner.

Räddningsnämnden ansvarar för räddningsverksamhet enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) och i tillämpliga delar kommunernas uppgifter enligt lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Under de fyra första månaderna år 2016 har nämnden särskilt uppmärksammat bemanningen av RiB-brandstationerna samt arbetet med att effektivisera lokalförsörjningen samt renoveringar och nybyggnation av brandstationer.

Ordförande i räddningsnämnden: Patrik Kjellin
Brandchef vid Uppsala brandförsvaret: Anders Ahlström

Brandchef - kommentar

Med två tredjedelar av året bakom oss är det glädjande att verksamheten svarat så väl mot den ambitiösa verksamhetsplanen. Inom i stort sett samtliga områden utvecklar och levererar brandförsvarets alla medarbetare en mycket bra verksamhet.

Planeringen av det civila försvaret och civilförsvaret har inte påbörjats enligt plan. Uppdraget kvarstår naturligtvis. Under hösten kommer även viss verksamhet att nedprioriteras för viktigt internt arbete beträffande arbetsmiljön.

Ekonomi är i balans men prognosen påvisar behovet av ett fortsatt noggrant arbete med att följa verksamhetens ekonomi.

Information och rådgivning

För att stärka den enskildes förmåga att själv hantera olyckor och bränder genomförs brandskyddsutbildningar för främst personal från vård- och omsorgsverksamheter i de tre kommunerna. Under första tertialen har 2 416 personer utbildats fördelat på 172 utbildningstillfällen.

I lagen om skydd mot olyckor framhålls den enskildes ansvar att skydda sig själv mot olyckor. En viktig uppgift för brandförsvaret är att genom information och rådgivning öka kunskapen hos enskilda – såväl privatpersoner som förvaltningar, organisationer och företag. Informationsinsatser genomförs kontinuerligt i olika forum och brandförsvaret deltar i nationella kampanjer. För att nå ut bättre med brandförebyggande budskap har arbetet med att skapa en egen webbplats påbörjats.

Information och rådgivning ges även via brandförsvarets förebyggandetelefon 018-727 30 20 där cirka 460 samtal inkommit under perioden.

Exempel på andra informationsinsatser som genomförts under perioden är utbildning för boende i HVB-hem, informationsblad som delats ut genom sotarna, information som delats ut till nyinflyttade i kommunerna, brandskyddsinformation till förskolebarn och elever i årskurs 5 och 7, information till studenter på webbplatsen Studentnytta samt medverkan vid publika evenemang.

Besök från förskola på Rosendals brandstation.

Tillsyn och tillstånd

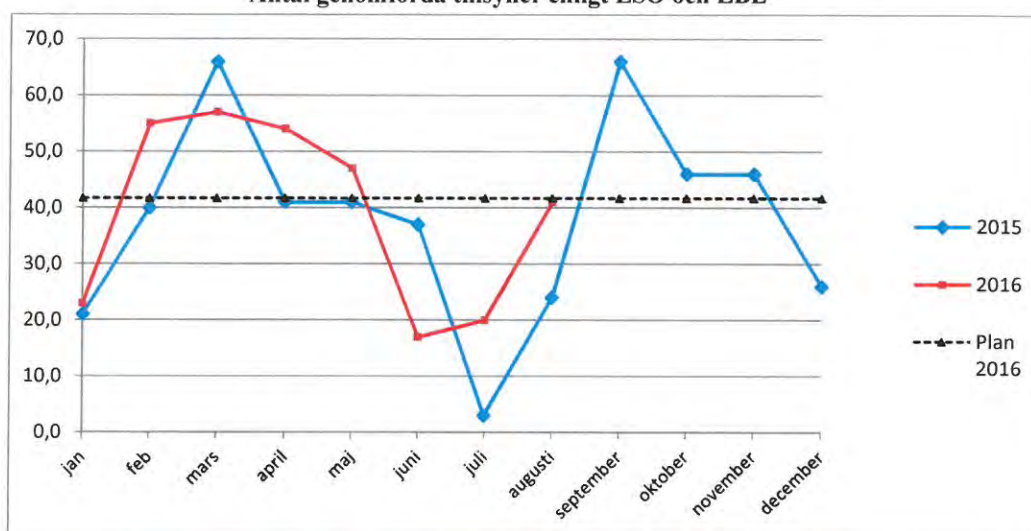
Brandförsvaret har en myndighetsroll utifrån både lagen om skydd mot olyckor (LSO) och lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Tillsyner görs dels enligt lagen om skydd mot olyckor och dels enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. Vid vissa objekt görs tillsyn enligt båda lagstiftningarna, då samplaneras tillsynerna.

Brandförsvaret handlägger också ansökningar om tillstånd för hantering av brandfarliga varor.

Under perioden januari – april har fler ärenden hanterats under 2016 jämfört med 2015. Ökningen beror på dels på effektivisering och dels på en lägre prioritet av medverkan i byggprocessen samt av tillgängligheten för rådgivning och information till enskilda. Ett ökat fokus på tillsynsverksamheten har renderat i ett större antal tillsyner jämfört med tidigare år. Under denna period genomfördes tillsyner på radhusvindar i enlighet med plan. Dessa tillsyner genomfördes i huvudsak av en projektanställd medarbetare.

Under perioden januari – augusti genomfördes 314 tillsyner.

Antal genomförda tillsyner enligt LSO och LBE

Arbete med tillsyner.

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll utförs av de tre entreprenörerna räddningsnämnden har avtal med. En del av sotningen bedrivs själv av fastighetsägare eller annan av brandförsvaret godkänd entreprenör, så kallad egensotning.

Under perioden har räddningsnämnden genomfört en upphandling av rengöring och brandskyddskontroll i Tierp, Uppsala och Östhammars kommun vilken resulterade i nya entreprenörer i Tierps kommun och Östhammars kommun.

Brandförsvaret arbetar kontinuerligt med att kvalitetssäkra och öka kvaliteten på förelägganden som utfärdas av sötningentreprenörerna. Brandförsvaret har under perioden hanterat 47 ansökningar om egensotning.

Förbereda och genomföra räddningsinsatser

Räddningsinsatser förbereds genom utbildning, övning, objektsorienteringar, insatsplanering samt fordons- och materielunderhåll. I förberedelserna ingår också utveckling av metod och taktik, fysträning och fystester.

Hantering av motorsåg har varit en prioriterad utbildning och övningsverksamhet.

Under våren genomfördes också preparandutbildning av 12 nya RiB-anställda. Tio nya sommarvikarier har också utbildats inför sommaren.

Under perioden har till exempel en ny släckbil, två nya ledningsfordon, ett nytt höjdfordon och en ny räddningsbåt tagits i drift.

När räddningsinsatser ska genomföras hanterar Storstockholms räddningscentral (SSRC) utalarmering av resurser. SSRC hanterar larm och ledning för Uppsala brandförsvaret i samverkan med Brandkåren Attunda, Räddningstjänsten Enköping-Håbo, Räddningstjänsten Gotland, Räddningstjänsten Norrtälje, Storstockholms brandförsvaret och Räddningstjänsten Sala-Heby. Räddningstjänsterna hjälper också varandra med resurser vid större insatser.

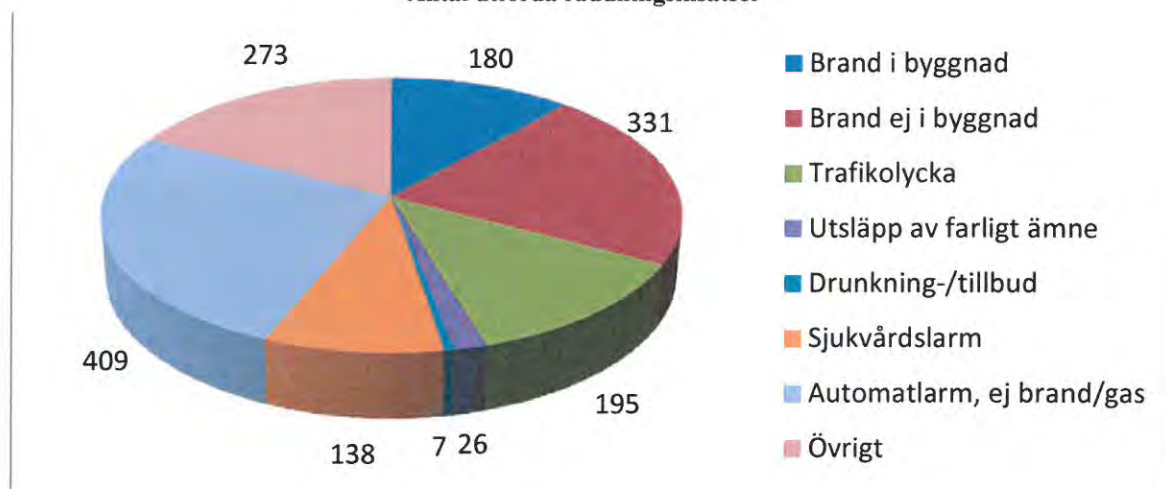
Under perioden januari - april har 1524 insatser genomförts i Tierp, Uppsala och Östhammar, vilket är fler än samma period 2015 men färre än 2014. Brandförsvaret har också deltagit vid räddningsinsatser i andra kommuner vid 34 tillfällen. Till exempel har brandförsvaret hjälpt till vid brand på Heby såg, skogsbrand på Gotland och vid en vindsbrand på Södermalm i Stockholm.

En uppmärksam insats blev lägenhetsbranden på Bandstolsvägen den 18 juli. Insatsen försenades på grund av oroligheter och stenkastning mot polisen och brandförsvaret.

Antalet bränder som enligt brandförsvarets bedömning varit anlagda med uppsåt uppgår under perioden till 152. Det är betydligt fler än under samma period under de föregående åren.

Åtta insatser har gjorts med räddningsbåten i Östhammars kommun. Insatserna har gjorts till bränder i skärgården, men också som assistans till ambulans och sjöräddning.

Antal utförda räddningsinsatser

Övning av håltagning i tak med motorsåg.

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

Trafikolycka Lännakatten och lastbil, Uppsala.

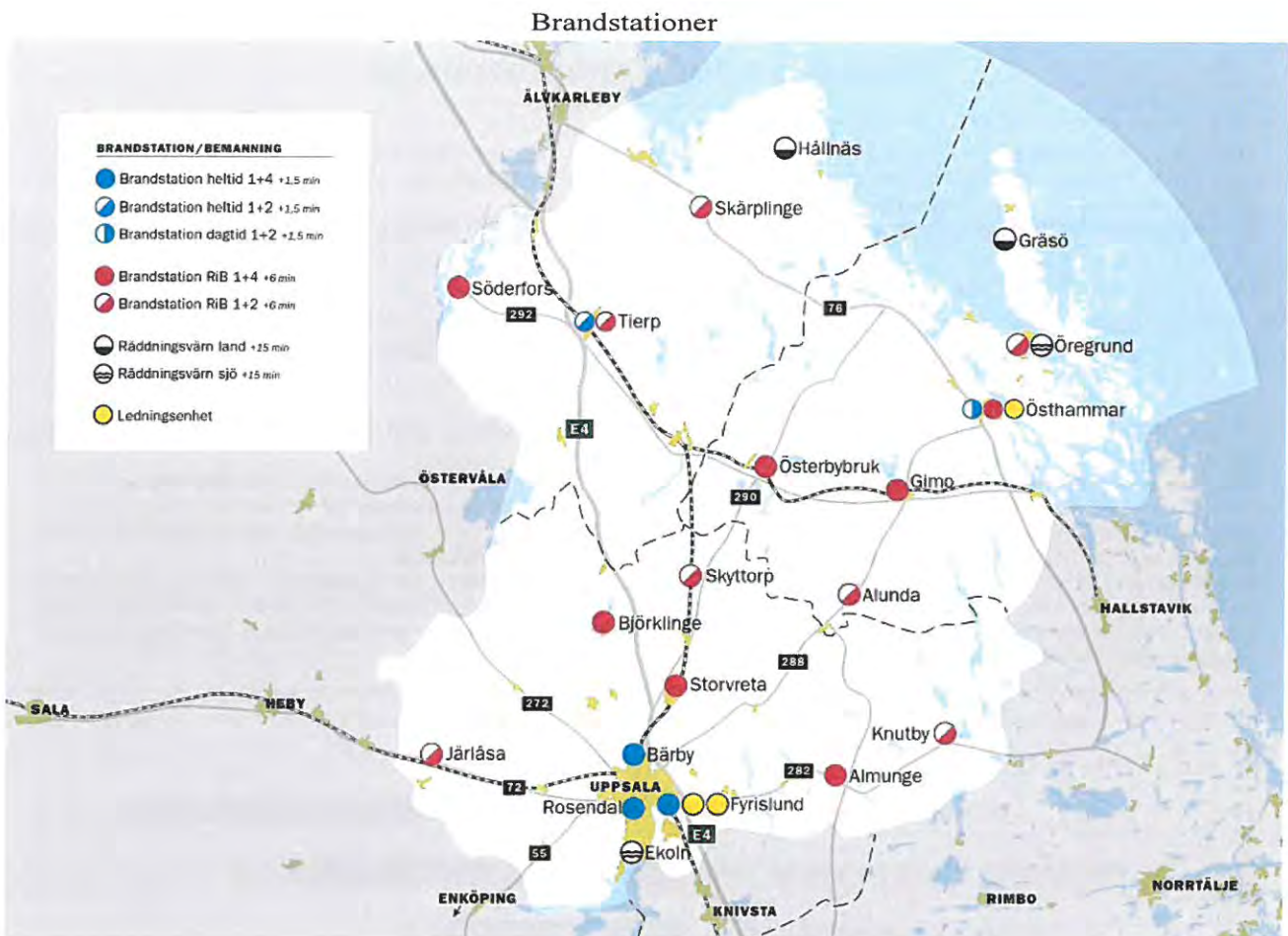

Brand i Kullens förskola, Uppsala.

Räddningsbåt 4090, Östhammar.

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

Uppsala brandförsvaret har brandstationer på de orter som markerats i kartbilden ovan. Alla brandstationer, tillsammans med omkringliggande räddningstjänster i andra kommuner, utgör ett nät av räddningsresurser.

Beredskapsform och bemanning på brandstationerna är olika för att svara mot riskbilden. Vid respektive brandstation är bemanningens beredskapsform markerad med färg och omfattningen i siffror. De blå cirkelarna markerar brandstationer bemannade med heltidspersonal och de röda cirkelarna markerar brandstationer bemannade med räddningspersonal i beredskap (RiB). I Tierp och Östhammar, markerade med röd/blå cirkel, finns både heltids- och RiB-personal. De vita cirkelarna markerar räddningsvårn som bemannas av frivilliga. Heltidsmedarbetarna arbetar på brandstationen och ska vara på väg till en insats 1,5 minut efter ett larm. RiB-medarbetarna har en annan huvudarbetsgivare och ska de veckor de har beredskap vara på väg till en insats efter 6 eller 7 minuter. Bemanningen anges i formen brandbefäl+brandmän.

På Viktoria och i Östhammar finns tre brandbefäl i jour. På Viktoria är det ett brandbefäl i ledningsnivå 3 (vakthavande brandingenjör, VBI) och ett brandbefäl i ledningsnivå 2 (insatsledare, IL). I Östhammar är det ett brandbefäl i ledningsnivå 2 (insatsledare, IL).

Åtgärder efter räddningsinsats

Åtgärder efter räddningsinsats omfattar att informera drabbade om behov av restvärdesräddning, sanering, bevakning eller andra åtgärder när räddningsinsatser avslutas. Undersökning av olycksorsak, olycksförlopp och utvärdering av räddningsinsatser är andra viktiga delar efter en insats.

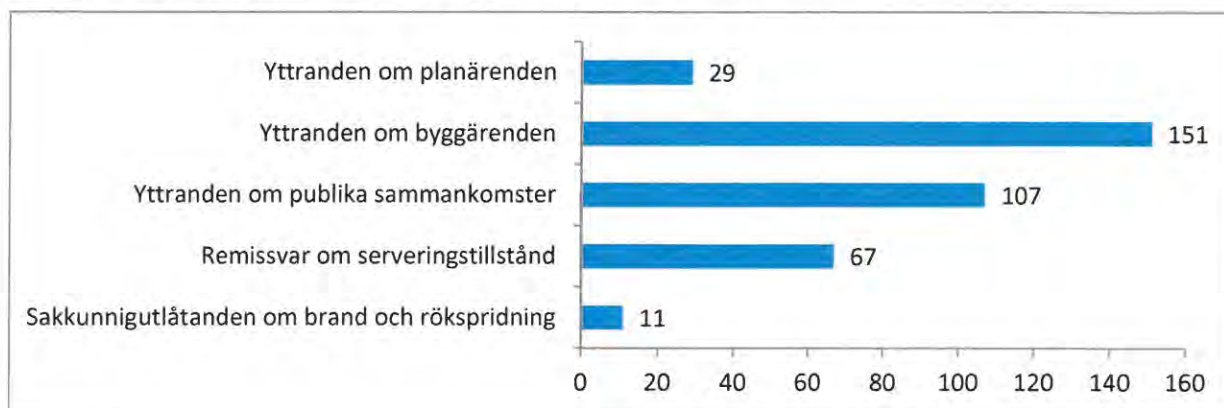
Vanligaste brandorsakerna under perioden är som tidigare anlagd brand och glömd spis.

Samordning och samverkan

Mycket av nämndens verksamhet bygger på samverkan och samordning med andra förvaltningar, räddningstjänstorganisationer, myndigheter och frivilliga.

Kommunerna har ansvar för att samordna skydd mot andra olyckor än brand. Huvudansvaret för samordningen finns i respektive kommun, alltså inte hos räddningsnämnden. Genom att till exempel arbeta för att riskfrågor ska beaktas i samhällsbyggnadsprocesserna bidrar nämnden i samordningen. Ett annat exempel är samarbetet mot anlagd brand. Under perioden har brandförsvaret haft en viktig roll för brandskydd i boenden för flyktingar.

Brandförsvaret är också remissinstans för andra förvaltningar, organisationer och myndigheter. Till exempel biträds polismyndigheten med utlåtanden inför publika sammankomster, sakkunnig-utlåtanden om brand- och rökspridning lämnas till åklagare och polismyndighet, och remissvar lämnas till de som hanterar serveringstillstånd inom kommunerna. Under perioden har till exempel följande ärenden hanterats:

Krisberedskap

Kommunerna har ansvar för samordning av krishanteringsfrågor inom sitt geografiska område. Brandförsvaret är en av många aktörer som berörs, och det är viktigt att förbereda för kriser genom samordnad planering och övning.

Under perioden har utbildningsinsats för befäl gjorts, och personal från brandförsvaret deltog vid den stora krishanteringsövningen som Länsstyrelsen samordnade i april.

Civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap

Förmågan till civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap är eftersatt idag och planeringen har i praktisk mening legat nere under flera år. Mot bakgrund av förändringar i omvärlden behöver den stärkas. En strategi för förmågeuppbyggnad av räddningstjänst under höjd beredskap ska utformas. Arbetet har inte påbörjats, men kommer starta när statliga myndigheter som MSB och länsstyrelsen ger närmare anvisningar för planering.

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

Nettokostnad

	2016 jan-aug Netto- kostnad*	2016 jan-aug Budget	2016 jan-aug Avvikelse nettokostnad / budget
Räddningsnämnden	123 779	123 573	-206
varav Tierp	14 760	14 735	-25
varav Uppsala	93 718	93 563	-155
varav Östhammar	15 301	15 275	-26

* exklusive semesterlöneskultsförändring
belopp i tkr

Helårsprognos

	2016 Prognos netto- kostnad	2016 Budget	2016 Avvikelse prognos / budget
Räddningsnämnden	182 810	185 360	2 550
varav Tierp	21 799	22 103	304
varav Uppsala	138 413	140 344	1 931
varav Östhammar	22 598	22 913	315

belopp i tkr

Analys av augustibokslutet

Nettokostnaden på 123 779 tkr exklusive semesterlöneskultsförändringen följer budgeten med en avvikelse på endast 0,2 procent. Resultatet för perioden på -205 tkr är i stort sätt lika som för samma period föregående år, som var -184 tkr. Lokalhyreskostnaden i bokslutet är 22 846 tkr. Bedömningen är att denna kostnad är 1 667 tkr för hög beroende på felaktiga fakturerade hyror för Bärby och Rosendals brandstationer. Nettokostnaden för perioden är 122 112 tkr och resultatet är 1 462 tkr korrigerat för de felaktiga hyreskostnaderna.

Nettokostnaden har ökat med 2,7 procent jämfört med föregående år och beror till största del på löne- och prisökningar. Nettokostnadsökningen är lite lägre än prisindex för kommunal verksamhet (PKV), framtaget av Sveriges kommuner och landsting (SKL), som är 3,0 procent för år 2016.

Nämnden har under perioden haft låg personalomsättning, låg sjukfrånvaro och många sökande till utlysta heltidstjänster. En minskning av sökande till anställning som brandman i beredskapstjänst (RiB-brandman) har dock märkts. Det har även vid flertal tillfällen varit svårt att hålla målnivån av bemanningen av RiB-brandmän vid en del orter. Problem med att få sökande till och att hålla målnivåerna av RiB-brandmän återfinns i hela landet och är en stor utmaning för räddningstjänsten nationellt. Nämnden ser för närvarande över hur denna fråga kan lösas framöver.

Investeringar

Investeringsvolymen prognostiseras till 22 000 tkr vilket följer nämndens investeringsbudget på 22 400 tkr. Övervägande del investeringarna är brandfordon och en brandövningsmodul. Nämnden har en god status på brandfordon och materiel för att möjliggöra effektiva räddningsinsatser.

Analys helårsprognos

Nettokostnaden i prognosen följer i stort budgeten med ett prognostiserat resultat på 2 500 tkr. Största orsaken till det positiva resultatet är att lokalhyreskostnaden i prognosen är 2 500 tkr lägre än budgeterat för Bärby och Rosendals brandstationer. Anledning till de lägre hyreskostnaderna i prognosen är att nämnden bedömer att hyresvärden har fakturerat felaktiga hyror för dessa brandstationer. Nettokostnaden var föregående år 178 065 tkr. Årets prognos på 182 810 tkr är en ökning med 2,7 procent jämfört med föregående år.

I bokslutet 2015 bokfördes en del av semesterlöneskultsförändringen för år 2015 felaktigt på år 2016. Detta fick till konsekvens att nettokostnad år 2015 blev 623 tkr för låg och att nettokostnaden år 2016 kommer bli 623 tkr för hög. Korrigerar man för detta är nettokostnadsökningen i år 2,0 procent och beror till största del på löne- och prisökningar.

Vid en jämförelse av kostnad per invånare förräddningstjänst med likartade kommuner ligger kostnaden i Tierps kommun och Uppsala kommun ungefär på medelvärdet i respektive kommunkategori, Östhammars kommun ligger något under medelvärdet i sin kommunkategori.

För de kommande två åren 2017 till 2018 bedöms en ekonomi i balans kunna uppnås med en godtagbar nivå på verksamheten utifrån planerna i Mål och budget 2016.

Säkerheten i prognosen bedöms till -3 000 till +1 000 tkr, största osäkerhetskällorna är lönekostnaderna och lokalhyreskostnaderna.

Uppföljning av inriktningsmålen i kommunernas handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Uppföljningen av inriktningsmålen görs utifrån indikatorernas utfall och av aktiviteter kopplade till målen.

Inriktningsmål	Prognos 2016	Prognos 2017
Utveckla samarbeten med andra samhällsaktörer för att minska antalet och effekterna av bränder och andra olyckor.		
Stärka förmågan till krisberedskap.		
Återuppta planering för civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap.		
Stärka skyddet mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd genom lokala aktörer.		
Verka för att riskhänsyn tas i samhällsplaneringen.		
Stärka den enskildes förmåga till riskmedvetet beteende och kunskap att handla vid bränder och olyckor genom information, rådgivning och utbildning.		
Bryta olycksförlopp i ett så tidigt skede som möjligt genom att tillgängligheten till och effektiviteten av räddningsinsatser ska förbättras.		
Utveckla förmågan att förebygga och hantera bränder och olyckor.		

Uppföljning av inriktningsmål, uppdrag och riktade satsningar i verksamhetsplanen

Inriktningsmål i handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

Utveckla samarbeten med andra samhällsaktörer för att minska antalet och effekterna av bränder och andra olyckor.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse.

Nämndens strategi för att nå målet

Det förebyggande arbetet står i fokus. Bränder och olyckor ska så långt möjligt förhindras från att inträffa. Brandförsvaret ska vara drivande i en bred ansats i hela samhället mot bränder och andra olyckor. Samarbete är en förutsättning för att nå ut och påverka.

Nämndens åtgärd

Genom att utbilda/informera andra aktörer i samhället som kan påverka brandskyddet i hemmiljön åstadkomma en bättre spridning av kunskap och ett mer medvetet agerande hos utsatta grupper.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Utbildning av och samarbete med kommunernas hemtjänst- och vårdpersonal är ett bra exempel som fått nationell spridning.

Nämndens åtgärd

Verka för utveckling och utökning av kontakter med skolelever i grundskolan i samarbete med kommunernas grundskolor.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Samarbetet med årskurs 5 och årskurs 7 fortsätter att utvecklas. Pilotprojekt för "säkerhetsdagar" tillsammans med polisen har också genomförts vid ett par högstadieskolor.

Nämndens åtgärd

Bidra i arbetet med suicidprevention.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Räddningsnämnden har initierat samarbete med polis och sjukvård. Framtagande av gemensamma rutiner och gemensamma utbildningar återstår.

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

Nämndens åtgärd

Förbättra samverkan mellan kommunala förvaltningar och staber inom samhällsbyggnad, kommunikation och kriskommunikation.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Samarbetet utvecklas löpande.

Stärka förmågan till krisberedskap.

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämnden kommer att kunna bidra till måluppfyllelse men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan.

Nämndens strategi för att nå målet

Den egna organisationen och samhället ska förberedas för kriser genom planering och övning.

Nämndens åtgärd

Se över brandförsvarets krisberedskapsplanering och tydliggöra roller och förväntningar för kris.

Status	Rapportperiod
Ej påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Åtgärden har planeras till 2017.

Nämndens åtgärd

Delta vid samverkansövningar.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Brandförsvaret deltar vid de övningsmöjligheter som ges, till exempel Länsstyrelsens stora krishanteringsövning den 21 april.

Nämndens åtgärd

Stärka organisationens kunskaper om svensk krisberedskaps ansvar, roller och mål.

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Utbildningsinsatser har genomförts med stöd av Länsstyrelsen.

Nämndens åtgärd

Med utgångspunkt i MSB:s Gemensamma grunder för samverkan och ledning stärka organisationens förmåga till aktörsgemensamt språk, delade lägesbilder och andra metoder och förhållningssätt som underlättar samverkan.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Genomförs i samverkan med andra räddningstjänster som samverkar genom den gemensamma räddningscentralen samt med länsstyrelsen och andra regionala parter.

Nämndens åtgärd

Öka förmågan i generell stabsmetodik.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Övningar har genomförts, och personal kommer att genomgå stabsutbildningar under hösten.

Återuppta planering för civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap.

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämnden kommer att kunna bidra till måluppfyllelse men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan. De anvisningar för planeringen som MSB och länsstyrelsen ska ge kommer sannolikt inte innan årsskiftet.

Nämndens strategi för att nå målet

Förmågan till civilt försvar är nära förknippad med förmågan till krishantering, och ska bygga på denna. Det ska finnas en känd och övad planering för civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap.

Nämndens åtgärd

Utforma en långsiktig strategi för förmågeuppbyggnad av räddningstjänst under höjd beredskap utifrån anvisningar från och med stöd av statliga myndigheter som MSB och länsstyrelsen.

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

Status	Rapportperiod
Väntar	2016-08-31

Kommentar:

Anvisningar från centrala myndigheter inväntas.

Nämndens åtgärd

Göra en översiktlig kontinuitetsplanering för personalförsörjning, i samråd med samverkande räddningstjänstorganisationer och med hänsyn tagen till inkallning av RiB-personal med stöd av tjänsteplikt.

Status	Rapportperiod
Väntar	2016-08-31

Kommentar:

Har inte påbörjats.

Nämndens åtgärd

Se över möjligheten att med frivilliga avtal knyta nyblivna pensionärer till verksamheten en tid efter pensioneringen.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Avtal beräknas skrivas under hösten.

Nämndens åtgärd

Återskapa relationer med försvarsmakten för att ge bättre planeringsunderlag och skapa ökad organisatorisk förståelse för ömsesidiga beroenden.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Påbörjat genom Länsstyrelsens övning och vid ett befälsmöte i april. Under hösten kommer fler tillfällen, till exempel genom länsstyrelsens samordning.

Stärka skyddet mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd genom lokala aktörer.

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämnden kommer att kunna bidra till måluppfyllelse men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan.

Nämndens strategi för att nå målet

Lokal närvaro och lokala aktörer är en viktig resurs i arbetet. Ett stärkt skydd mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd ska åstadkommas med såväl egna resurser som genom lokala nätverk och fördjupade samarbeten.

Nämndens åtgärd

Riktade informationsinsatser till de som bor i landsbygd och glesbygd.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Utbildade informatörer finns vid RiB-stationer. De informationsinsatser som gjorts har inte lockat så många deltagare. Nya försök att nå fler människor kommer att göras.

Verka för att riskhänsyn tas i samhällsplaneringen.

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Nämndens strategi för att nå målet

Nya risker ska så långt skäligen möjligt undvikas vid utvecklingen av våra samhällen. Brandförsvarets möjlighet att påverka ligger mer i att förmedla kunskap än att ställa krav. Sammanhanget ska påverkas med målet att risker hanteras så tidigt och tydligt som möjligt i processen.

Nämndens åtgärd

Samarbete med de tre kommunerna i syfte att hantera risker i detaljplaneskedet.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Brandförsvaret har tagit initiativ till dialogmöten för att utveckla samarbetet.

Stärka den enskildes förmåga till riskmedvetet beteende och kunskap att handla vid bränder och olyckor genom information, rådgivning och utbildning.

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Ökad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan

Nämndens strategi för att nå målet

Den enskilde har i många fall bäst förutsättningar att minska riskerna i sin omgivning, och är dessutom oftast på plats där bränder och olyckor inträffat innan det offentligas resurser hunnit fram. Informations- och kunskapsspridning har underlättats mycket, men många utsatta målgrupper är fortfarande svåra att nå. Det är viktigt att information, råd och utbildning anpassas till målgruppen. Den enskildes egen förmåga ska stärkas.

Nämndens åtgärd

Informationsinsatser genom olika forum och kanaler samt delta i nationella kampanjer.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Informationsinsatser genomförs kontinuerligt, till exempel vid olika publika evenemang i kommunerna.

En egen hemsida för brandförsvaret kommer att underlätta för enskilda i nämndens tre kommuner att hitta information på webben.

Bryta olycksförlopp i ett så tidigt skede som möjligt genom att tillgängligheten till och effektiviteten av räddningsinsatser ska förbättras.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Nämndens strategi för att nå målet

Det är i det tidiga skedet som störst möjlighet finns att påverka förloppet, även med små medel. Snabbhet är en central del i responsen (samhällets svar på eller åtgärder vid) till olyckor. Samtidigt måste kvaliteten vara god, vilket ställer krav på materiel och kunskap.

Nämndens åtgärd

Kartläggning och analys av responskedjans olika delar för att hitta möjligheter att minimera tiden till dess en nödställd får hjälp.

Status	Rapportperiod
Ej påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Kommer att genomföras under hösten.

Nämndens åtgärd

Följa upp och påverka våra avtalsparter till att minska svarstider och larmhanteringstider.

Status	Rapportperiod
Ej påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Görs löpande i dialog med Storstockholms räddningscentral.

Nämndens åtgärd

Införa Första insatsperson, FIP, vid samtliga RiB-stationer.

Status	Rapportperiod
Ej påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Målet är att Första insatsperson (FIP) ska finnas vid alla RiB-stationer. Under hösten kommer FIP organiseras vid två till fyra stationer. Antalet beror på leveranstid av fordon.

Utveckla förmågan att förebygga och hantera bränder och olyckor.

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Ökad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse.

Nämndens strategi för att nå målet

Det finns ett starkt behov av att kontinuerligt utveckla såväl det förebyggande som det skadeavhjälpande arbetet. Räddningstjänstens förmåga utvecklas främst genom utökad samverkan. En central del i detta är lärande från inträffade händelser. Erfarenheter och lärdomar från andra organisationer ska tas tillvara.

Nämndens åtgärd

Omvärldsbevaka och ta tillvara på erfarenheter och lärdomar från andra organisationer.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Genomförs löpande inom all verksamhet, till exempel genom konferenser och möten med andra räddningstjänster.

Nämndens åtgärd

Utveckla lärande och spridning av erfarenheter efter övningar och insatser.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Utvecklingen påbörjades 2015 men fortsätter under 2016. Erfarenheter från insatser görs mer tillgängliga för alla. Hantering och återkoppling av förslag i händelserapporter behöver utvecklas.

Nämndens åtgärd

Utveckla den operativa utbildnings- och övningsverksamheten.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Den interna utbildningen planeras och genomförs mer strukturerat från och med årsskiftet.

Nämndens åtgärd

Utveckla kvalitetssäkring av den operativa förmågan.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Arbetet har påbörjats och kommer fortsätta under hösten och nästa år.

Värdekommunens kommungemensamma inriktningsmål

Uppsala kommun ger förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämndens bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Räddningsnämndens olycksförebyggande arbete och effektiva räddningsinsatser bidrar till en god hälsa för hela befolkningen.

Nämndens strategi för att nå målet

Flera av målsättningarna i Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst 2016-2019 handlar om att förebygga olyckor och minska skador till följd av olyckor. Det olycksförebyggande arbetet och effektiva räddningsinsatser är nämndens strategi för en god hälsa för befolkningen. Under år 2016 kommer till exempel förmågan att bidra till akut omhändertagande vid psykisk ohälsa att utvecklas.

Barns och ungdomars delaktighet bidrar till att verksamheten anpassas till deras behov.

Bedömning	Trend
Ej utvärderad	Inget värde angivet

Kommentar:

Nämnden avstår från att bidra till måluppfyllelse.

Skillnader i levnadsvillkor för kommunens invånare jämnas ut.

Bedömning	Trend
Ej utvärderad	Inget värde angivet

Kommentar:

Nämnden avstår från att bidra till måluppfyllelse.

Uppsala kommun möjliggör för ett ökat utbud av bostäder och arbetstillfällen.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Inget värde angivet

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse genom att god service och korta handläggningstider präglar kontakter med företag, ideell sektor samt kommuninvånare.

Nämndens strategi för att nå målet

Genom att arbeta mot inriktningsmålet God service, enkelhet och korta handläggningstider präglar kommunens kontakter med företag, ideell sektor samt kommuninvånare, bidrar nämnden till att möjliggöra utökat utbud av bostäder och arbetstillfällen.

Uppsala kommun är i framkant i miljö- och klimatomställningen. Utsläppen av växthusgaser minskar totalt sett, miljömålen uppfylls och åtgärder vidtas för anpassning efter förändrat klimat.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Ökad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Nämndens strategi för att nå målet

En av nämndens strategier är att effektiva räddningsinsatser ska minimera miljökonsekvenserna vid olyckor. Särskilt kommer användningen av brandsläckningsskum att anpassas till de nya kunskaperna om skummets miljöpåverkan. En annan strategi är ett systematiskt internt miljöarbete.

Kommentar:

Användningen av brandsläckningsskum har anpassats till de nya kunskaperna om skummets miljöpåverkan.

Nämndens åtgärd

Tidigare användning av skum i verksamheten kan ha medfört föroreningar av övningsområden. Förorenad mark ska kartläggas.

Status	Rapportperiod
Färdig	2016-08-31

Kommentar:

Kartläggningen gäller övningsplatsen på Viktoria-anläggningen.

Nämndens åtgärd

Fortsatt anpassning av skumresurser och metodval för att minimera miljöpåverkan vid släckinsatser.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Starka restriktioner mot att använda skum vid insats och övningar har införts, och tillgången till skum innehållande PFOS har begränsats till vissa fordon.

Uppsala kommun är attraktiv för nyetableringar och företag.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Inget värde angivet

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse genom att bidra till god service och korta handläggningstider.

Nämndens strategi för att nå målet

Att arbeta mot inriktningsmålet God service, enkelhet och korta handläggningstider präglar kommunens kontakter med företag, ideell sektor samt kommuninvånare är nämndens strategi.

Uppsala kommun ska vara en av landets bästa landsbygdskommuner.

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämndens bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Lokal närvaro och lokala aktörer är en viktig resurs i arbetet. Ett stärkt skydd mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd ska åstadkommas med såväl egna resurser som genom lokala nätverk och fördjupade samarbeten.

Särskilda insatser för att sprida information om brandskydd genomförs i landsbygd och glesbygd. Nya sätt att nå ut med information till boende i landsbygd och glesbygd behöver prövas.

Rekrytering av Räddningspersonal i beredskap blir allt svårare, vilket innebär utmaningar för att behålla förmågan till snabba räddningsinsatser på landsbygden.

Nämndens strategi för att nå målet

Att arbeta mot nämndens inriktningsmål Stärka skyddet mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd genom lokala aktörer, nämndens mål nummer 6, är nämndens strategi.

God service, enkelhet och korta handläggningstider präglar kommunens kontakter med företag, ideell sektor samt kommuninvånare.

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse, bland annat genom utveckling av den webbaserade informationen.

Nämndens strategi för att nå målet

Det ska vara enkelt att hitta information på hemsidan. Myndighetsutövning och service ska präglas av kompetens, tydlighet och enkelhet.

Nämndens åtgärd

Den webbaserade informationen ska utvecklas genom att brandförsvaret ordnar en egen hemsida.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Arbete pågår, och en egen hemsida kommer färdigställas under hösten.

Nämndens åtgärd

Ansökningsprocessen för tillstånd brandfarlig vara ska förenklas och effektiviseras, bland annat genom utveckling av ansökningsblanketter.

Status	Rapportperiod
Ej påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Åtgärden har inte blivit prioriterad under perioden.

Nämndens åtgärd

Vi ska ha ett mångfalds- och jämställdhetsperspektiv i vårt uppsökande och förebyggande arbete, framförallt ur bemötandesynpunkt. Se handlingsplan för CEMR.

Status	Rapportperiod
Ej påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Åtgärden har inte blivit prioriterad under perioden.

Det förebyggande arbetet och tidiga insatser utvecklas inom kommunens alla verksamheter.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Ökad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse genom att förmågan att förebygga bränder och olyckor utvecklas, se vidare nämndens inriktningsmål 8. Olycksförlopp ska brytas i ett så tidigt skede som möjligt genom att öka tillgängligheten till och effektiviteten av räddningsinsatser, se vidare nämndens inriktningsmål 7.

Nämndens strategi för att nå målet

Förmågan att förebygga bränder och olyckor ska utvecklas, se vidare nämndens inriktningsmål 8. Olycksförlopp ska brytas i ett så tidigt skede som möjligt genom att öka tillgängligheten till och effektiviteten av räddningsinsatser, se vidare nämndens inriktningsmål 7.

Tillgänglighetsskapande åtgärder i kommunens bostadsområden minskar behovet av särskilda boendeformer.

Bedömning	Trend
Ej utvärderad	Inget värde angivet

Kommentar:

Nämnden bidrar inte till måluppfyllelse.

Heltid ska vara en rättighet och deltid en möjlighet för kommunens medarbetare, samtidigt som delade turer motverkas i verksamheten.

Bedömning	Trend
Helt uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Tillståndet är uppnått.

Nämndens strategi för att nå målet

Tillståndet är uppnått.

Uppsala kommun erbjuder attraktiva möjligheter och villkor som står sig väl i konkurrensen, jämfört med andra arbetsgivare.

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämnden kommer att kunna bidra till måluppfyllelse men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan.

Att rekrytera och behålla Räddningspersonal i Beredskap är en fortsatt svår utmaning.

Nämndens strategi för att nå målet

Nämndens strategi är god arbetsmiljö, en jämställd organisation och möjligheter till kompetensutveckling.

Nämndens åtgärd

Arbeta med jämställdhetsintegrering utifrån den beslutade CEMR handlingsplanen

Status	Rapportperiod
Ej påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Åtgärden har inte prioriterats under perioden.

Nämndens åtgärd

Arbeta med utveckling av anställningsformen Räddningspersonal i Beredskap.

Status	Rapportperiod
Ej påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Centrala förhandlingar avvaktas. Frågan kommer vara en del av kompetensförsörjningsplanen.

Nämndens åtgärd

Arbetsmiljön vid olyckor är komplicerad och riskerna med brandrök större än vad som tidigare uppmärksammats. Aktuella forskningsresultat ska tas tillvara i verksamheten. Förändringar i attityder och rutiner som bidrar till att förbättra arbetsmiljön ska genomföras.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Enkätundersökningar har gjorts för att undersöka attityder och brister i rutiner. Ny enkätundersökning kommer att göras i slutet av året för att se om utvecklingsområden förbättrats. Arbete med utveckling av både praktiska förutsättningar och arbetssätt kommer att fortsätta under året.

Medarbetare har förutsättningar att nå överenskommen prestation och engagera sig aktivt i verksamhetens utveckling. Utvecklingsvägar är kända och kommunicerade.

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Ökad

Kommentar:

Nämnden kommer att kunna bidra till måluppfyllelse men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan.

Processer som behöver utvecklas har identifierats, och arbete för utveckling har påbörjats. De åtgärder som planerats för 2016 kommer genomföras och ge ett bra underlag för fortsatt arbete.

Nämndens strategi för att nå målet

Kompetensförsörjning ska tryggas och det förvaltningsinterna samarbetet ska utvecklas.

Nämndens åtgärd

En kompetensförsörjningsplan ska upprättas.

Status	Rapportperiod
Påbörjad	2016-08-31

Kommentar:

Planen kommer att färdigställas under hösten.

Nämndens åtgärd

Upphandling och implementering av ett bättre verksamhetsledningssystem i syfte att underlätta administration, bland annat genom minskad manuell hantering.

Status	Rapportperiod
Färdig	2016-08-31

Kommentar:

Ett nytt verksamhetssystem har införts.

Nämndens åtgärd

Identifiera arbetsflöden och ansvarsområden som bör utvecklas.

Status	Rapportperiod
Färdig	2016-08-31

Kommentar:

Ett antal processer har identifierats och arbete för utveckling har också börjats.

Uppsala kommun erbjuder fler människor med funktionsnedsättning arbete och sysselsättning.

Bedömning	Trend
Ej uppfyllt	Inget värde angivet

Kommentar:

Nämnden avstår från att bidra till måluppfyllelse.

Uppsalas grönområden och parker håller hög kvalitet och finns nära Uppsalaborna.

Bedömning	Trend
Ej utvärderad	Inget värde angivet

Kommentar:

Nämnden avstår från att bidra till måluppfyllelse.

Uppdrag

Arbeta med jämställdhetsintegrering utifrån den beslutade CEMR handlingsplanen i all kommunal service och i den kommunala organisationen.

Kommentar:

Insamling av statistik har påbörjats.

Andra delar i planen har inte påbörjats ännu.

Bevaka möjligheter att söka statlig finansiering för investeringar och löpande verksamhet.

Kommentar:

Bevakas kontinuerligt.

Riktad satsning

Statsbidrag och riktade satsningar

Ett nytt handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst ska implementeras.

Kommentar:

Målen i handlingsprogrammet är desamma som räddningsnämndens inriktningsmål i verksamhetsplanen. Nämndens strategier utgår också från handlingsprogrammet.

Arbetsmiljön vid olyckor är komplicerad och riskerna med brandrök större än vad som tidigare uppmärksammats. Aktuella forskningsresultat ska tas tillvara i verksamheten. Förändringar i attityder och rutiner som bidrar till att förbättra arbetsmiljön ska genomföras.

Kommentar:

Enkätundersökningar har gjorts för att undersöka attityder och brister i rutiner. Ny enkätundersökning kommer att göras i slutet av året för att se om utvecklingsområden förbättrats. Arbete med utveckling av både praktiska förutsättningar och arbetssätt kommer att fortsätta under året.

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

Uppföljning av indikatorer och åtgärder kopplade till inriktningsmålen i Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst 2016–2019.

Mål 1. Utveckla samarbeten med andra samhällsaktörer för att minska antalet och effekterna av bränder och andra olyckor.

Uppföljning

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Målvärde	Trend	Prognos
	Kvinnor	Män	Totalt				
Antal anlagda bränder 2013: 185 st / 2012: 107 st / 2011: 117 st	X	X	165 (2014)			-	200
Antal bostadsbränder 2013: 145 st / 2012: 137 st / 2011: 142 st	X	X	156 (2014)			+	140
Antal bränder i allmänna byggnader	X	X	46		0		70
Antal omkomna i bränder	2	3	5		0		1
Antal skadade i brand							
Lindrigt skadade			19		0		10
Svårt skadade			3		0		4
Nämndens åtgärder	Uppföljning av åtgärd						Prognos
Genom att utbilda/informera andra aktörer i samhället som kan påverka brandskyddet i hemmiljön åstadkomma en bättre spridning av kunskap och ett mer medvetet agerande hos utsatta grupper.	Utbildning av hemvårdande personal, biståndshandläggare och vårdpersonal inom erbjuds till alla berörda aktörer inom de tre kommunerna (ja/nej) Sotare har utbildning om brandskydd i hemmiljö och lämnar brandskyddsinformation vid brandskyddskontroller enligt överenskommelse genomförs (ja/nej)						ja
Verka för utveckling och utökning av kontakter med skolelever i grundskolan i samarbete med kommunernas grundskolor.	Andel årskurs fem som fått brandskyddsinformation Andel årskurs sju/åtta som fått brandskyddsinformation						ja
Bidra i arbetet med suicidprevention.	Genomförd kompetenshöjning (ja/nej) Implementerade larmrutiner med polis och ambulans (ja/nej)						nej
Förbättra samverkan mellan kommunala förvaltningar och staber inom samhällsbyggnad, kommunikation och kris-kommunikation.	Bedömning av handläggare						ja

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

Mål 2. Stärka förmågan till krisberedskap.

Uppföljning

Indikatorer	Nuvärde	Jämför- värde	Mål- värde	Trend	Prognos
Kommunens förmåga till krishantering ska vara god (Öppna jämförelser, SKL)	Delvis uppnått				Delvis uppnått
Nämndens åtgärder	Uppföljning av åtgärd			Prognon	
Se över brandförsvarets krisberedskapsplanering och tydliggöra roller och förväntningar för kris.	Genomfört (ja/nej)			nej	
Delta vid samverkansövningar	Genomfört (ja/nej)			ja	
Stärka organisationens kunskaper om svensk krisberedskaps ansvar, roller och mål	Genomfört (ja/nej)			ja	
Med utgångspunkt i MSB:s Gemensamma grunder för samverkan och ledning stärka organisationens förmåga till aktörsgemensamt språk, delade lägesbilder och andra metoder och förhållningssätt som underlättar samverkan.	Genomfört (ja/nej)			nej	
Öka förmågan i generell stabsmetodik	Genomförda utbildningar/övningar (ja/nej)			ja	

Mål 3. Återuppta planering för civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap.

Uppföljning

Nämndens åtgärder	Uppföljning av åtgärd	Prognos
Utföra en långsiktig strategi för förmågeuppbyggnad av räddningstjänst under höjd beredskap utifrån anvisningar från – och med stöd av – statliga myndigheter som MSB och länsstyrelsen.	Genomfört (ja/nej)	nej (centrala anvisningar inväntas)
Göra en översiktlig kontinuitetsplanering för personalförsörjning, i samråd med samverkande räddningstjänstorganisationer och med hänsyn tagen till inkallning av RiB-personal med stöd av tjänsteplikt.	Genomfört (ja/nej)	nej
Återskapa relationer med försvarsmakten för att ge bättre planeringsunderlag och skapa ökad organisatorisk förståelse för ömsesidiga beroenden.	Genomfört (ja/nej)	ja

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

Mål 4. Stärka skyddet mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd genom lokala aktörer.

Uppföljning

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Målvärde	Trend	Prognos
	Kvinnor	Män	Totalt				
Antalet insatser där insatstiden överstiger 20 minuter för första enhet	X	X	110		85	=	95
Andel boende i områden där insatstiden i normalfallet överstiger 20 minuter som nås av brandskyddsinformation genom personlig kontakt med brandförsvarets personal.			0,5 %		100	+	2%

Mål 5. Verka för att riskhänsyn tas i samhällsplaneringen.

Uppföljning

Nämndens åtgärder	Uppföljning av åtgärd	Prognos
Samarbete med Tierps kommun i syfte att hantera risker i detaljplaneskedet	Bedömning av handläggare (fungerar bra/fungerar mindre bra)	ja
Samarbete med Uppsala kommun i syfte att hantera risker i detaljplaneskedet	Bedömning av handläggare (fungerar bra/fungerar mindre bra)	ja
Samarbete med Östhammars kommun i syfte att hantera risker i detaljplaneskedet	Bedömning av handläggare (fungerar bra/fungerar mindre bra)	ja

Mål 6. Stärka den enskildes förmåga till riskmedvetet beteende och kunskap att handla vid bränder och olyckor genom information, rådgivning och utbildning.

Uppföljning

Indikatorer	Nuvärde	Jämförvärde	Målvärde	Trend	Prognos
Andel bostäder med fungerande brandvarnare					
- Tierp	95%		100%	+	95%
- Uppsala	96%				96%
- Östhammar	97%				97%
Andel bostäder med fungerande brandsläckare					
- Tierp	88%		100%	+	88%
- Uppsala	78%				78%
- Östhammar	86%				86%

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

Antal eldstadsrelaterade bränder 2013: 14 st / 2012: 17 st / 2011: 18 st	27 (2014)			+	25
Nämndens åtgärder	Uppföljning av åtgärd			Prognos	
Informationsinsatser genom olika forum och kanaler samt delta i nationella kampanjer.	Genomfört (ja/nej)			ja	

Mål 7. Bryta olycksförlopp i ett så tidigt skede som möjligt genom att tillgängligheten till och effektiviteten av räddningsinsatser ska förbättras.

Uppföljning

Indikatorer	Nuvärde	Jämförvärde	Målvärde	Trend	Prognos
Responstider (från mottaget 112-samtal till dess första styrka kommer till skadeplats)					
- Tierp	14:28		12:30	+	12:00
- Uppsala	11:30		9:00	+	8:30
- Östhammar	14:46		11:30	+	11:00
Tierp: 2013: 13:45 / 2012:13:08 Uppsala: 2013: 10:01 / 2012: 9:33 Östhammar: 2013: 13:55 / 2012: 12:02					
Nämndens åtgärder	Uppföljning av åtgärd			Prognos	
Kartläggning och analys av responskedjans olika delar för att hitta möjligheter att minimera tiden till dess en nödställd får hjälp	Genomfört (ja/nej)			ja	
Följa upp och påverka våra avtalsparter till att minska svarstider och larmhanteringstider.	Genomfört (ja/nej)			ja	
Organisera Första insatspersion, FIP, vid samtliga RiB-stationer	Genomfört (ja/nej)			nej	

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

Mål 8. Utveckla förmågan att förebygga och hantera bränder och olyckor.

Uppföljning

Indikatorer	Nuvärde	Jämför- värde	Mål- värde	Trend	Prognos
Andel bränder som inte växer efter första styrkans framkomst	Saknas		100%		95%
Nämndens åtgärder	Uppföljning av åtgärd			Prognos	
Omvärldsbevaka och ta tillvara på erfarenheter och lärdomar från andra organisationer i syfte att tidigt fånga upp händelser/trender där det föreligger behov av förebyggande åtgärder.	Genomfört (ja/nej)			ja	
Utveckla lärande och spridning av erfarenheter efter övningar och insatser.	Genomfört (ja/nej)			ja	
Utveckla den operativa utbildnings- och övningsverksamheten.	Genomfört (ja/nej)			ja	
Utveckla kvalitetssäkring av den operativa förmågan.	Genomfört (ja/nej)			ja	

Uppföljning av indikatorer och åtgärder kopplade till kommungemensamma inriktningsmål hos värdkommunen.

KI 3. Uppsala kommun är i framkant i miljö- och klimatomställningen. Utsläppen av växthusgaser minskar totalt sett, miljömålen uppfylls och åtgärder vidtas för anpassning efter förändrat klimat.

Uppföljning

Nämndens åtgärder	Uppföljning av åtgärd	Prognos
Kartläggning av förorenad mark	Genomfört (ja/nej)	ja
Anpassning skumresurser	Genomfört (ja/nej)	ja

KI 6. God service, enkelhet och korta handläggningstider präglar kommunens kontakter med företag, ideell sektor samt kommuninvånare.

Uppföljning

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Målvärde	Trend	Prognos
	Av kvinnor	Av män	Totalt				
Handläggningen vid tillsyn ska vara snabb. Återkoppling ska ske inom sju arbetsdagar.	X	X	< 7 dagar	X	< 7 dagar	=	<7 dagar
Tillsynsförrättare uppfattas som kompetenta, effektiva och serviceinriktade.							
NKI			78		85	-	84
Nämndens åtgärder	Uppföljning av åtgärd			Prognos			
Egen hemsida	Genomfört (ja/nej)			ja			
Förenkling och effektivisering av ansökningsprocessen för tillstånd brandfarlig vara, bland annat genom utveckling av ansökningsblanketter.	Genomfört (ja/nej)			ja			

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

KI 8. Heltid ska vara en rättighet och deltid en möjlighet för kommunens medarbetare, samtidigt som delade turer motverkas i verksamheten.

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Målvärde	Trend	Prognos
	Kvinnor	Män	Totalt				
Andel tillsvidareanställda som arbetar heltid.	100%	99,3%	99,3%	X	X		99,3%

KI 9. Uppsala kommun erbjuder attraktiva möjligheter och villkor som står sig väl i konkurrensen, jämfört med andra arbetsgivare.

Uppföljning

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Målvärde	Trend	Prognos
	Kvinnor	Män	Totalt				
Andel tillsvidareanställda som sagt upp sig exklusive pensionsavgångar			0%				5,3%
Andel RiB-anställda som sagt upp sig exklusive pensionsavgångar	0%	5,70%	5,39%		3%		3,75%
Sjukfrånvaro, %.	1,52%	2,18%	2,14%		1%	-	2,18%
Antal arbetsskador			11		0	+	9
Fördelningen mellan anställda kvinnor och män, %	5,4%	94,6%	100%		40/60		6,6%
Fördelning mellan kvinnor och män i arbetsledande funktion, % Exklusive RiB	2,13%	97,87%	100%		40/60	+	2,3%
Inklusive RiB	1,25%	98,75%	100%		40/60	+	1,25%
Fördelning mellan kvinnor och män i gruppen som rekryteras under året	8,33%	91,67%	100%		40/60		10%
Källa: Hypergene							
Nämndens åtgärder	Uppföljning av åtgärd						Prognos
Arbeta med jämställdhetsintegrering utifrån den beslutade CEMR handlingsplanen	Genomfört (ja/nej)						nej
Arbetsmiljön vid olyckor är komplicerad och riskerna med brandrök större än vad som tidigare uppmärksammats. Aktuella forskningsresultat ska tas tillvara i verksamheten. Förändringar i attityder och rutiner som bidrar till att förbättra arbetsmiljön ska genomföras.	Enkätundersökning med fokus på attityder och efterlevnad av rutiner						ja

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

KI 10. Medarbetare har förutsättningar att nå överenskommen prestation och engagera sig aktivt i verksamhetens utveckling. Utvecklingsvägar är kända och kommunicerade.

Uppföljning

Indikatorer	Nuvärde			Jämför- värde	Mål- värde	Trend	Prognos
	Kvinnor	Män	Totalt				
Medarbetare upplever att de är medskapande och delaktiga							
Antal medarbetarförslag/medarbetare (C2)			0,18			+	0,1
Antal genomförda medarbetarförslag/medarbetare (C2)			0,05			+	0,08
Nämndens åtgärder	Uppföljning av åtgärd					Prognos	
En kompetensförsörjningsplan ska upprättas	Genomfört (ja/nej)					ja	
Implementering av ett nytt verksamhetsledningssystem i syfte att underlätta administration, bland annat genom minskad manuell hantering.	Genomfört (ja/nej)					ja	
Identifiera arbetsflöden och ansvarsområden som bör utvecklas.	Genomfört (ja/nej)					ja	

RÄDDNINGSNÄMNDEN DELÅRSUPPFÖLJNING JANUARI - AUGUSTI 2016

BILAGA 1

Resultaträkning

Period: 201601-201608			
Benämning	Akkumulerad redovisning	Ack. redov. Föregående år	Räddningsnämnden Akkumulerad budget
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Försäljningsintäkter	98,1	11,6	40,0
Taxor och avgifter	4 707,0	7 040,6	4 980,0
Hyror och arrenden	984,3	1 046,2	1 148,0
Bidrag	30 032,5	29 074,5	30 144,0
Förs. av verksamhet och konsulttjänster	2 967,9	3 080,5	3 096,7
Försäljning av exploateringsfastigheter	0,0	0,0	0,0
Realisationsvinster från förs. av anl.tillg.	0,0	0,0	0,0
Summa verksamhetens intäkter	38 789,8	40 253,3	39 408,7
- Varav externa	37 503,6	38 664,9	38 655,3
- Varav mot dotterbolag	527,3	893,8	266,7
- Varav kommuninternt	759,0	694,6	486,7
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Övriga lämnade bidrag	0,0	-43,0	-68,0
Löner	-55 538,2	-54 878,9	-55 086,8
Upplupna semesterlöner, förändring	720,1	1 185,4	0,0
PO-pålägg	-22 172,2	-21 452,9	-21 697,8
PO-pålägg semesterlöneskuld	323,4	544,4	0,0
Övriga personalkostnader	-1 312,5	-829,6	-763,3
Lokal- och markhyror	-22 942,7	-22 368,0	-22 492,7
Fastighetskostn. och fast.entreprenader	-894,8	-791,0	-980,0
Övriga främmande tjänster	-8 990,3	-10 266,6	-9 340,0
Övriga verksamhetskostnader	-11 921,6	-13 413,8	-14 136,1
Summa verksamhetens kostnader	-122 728,9	-122 314,0	-124 564,7
- Varav externa	-71 539,7	-72 488,9	-74 497,6
- Varav mot dotterbolag	-183,4	-175,7	-91,3
- Varav kommuninternt	-51 005,8	-49 649,5	-49 975,8
Avskrivningar	-8 114,7	-7 139,6	-7 393,3
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-92 053,8	-89 200,2	-92 549,4
Kommunbidrag	93 562,7	91 102,7	93 562,7
Summa skatteintäkter, generalla statsbidrag	93 562,7	91 102,7	93 562,7
Finansiella intäkter	2,3	1,6	0,0
Summa finansiella intäkter	2,3	1,6	0,0
Finansiella kostnader	-0,3	-5,4	-3,3
Internränta	-876,2	-728,8	-900,0
Övriga finansiella kostnader	-0,1	0,0	0,0
Summa finansiella kostnader	-876,6	-734,2	-903,3
-Finansnetto	-874,3	-732,6	-903,3
RESULTAT FÖRE EXTRAORD. POSTER	634,6	1 169,8	109,9
ÅRETS RESULTAT	634,6	1 169,8	109,9
Benämning	Akkumulerad redovisning	Ack. redov. Föregående år	Årsbudget
Årets investeringar			
Årets investeringar inkomster	0,0	0,0	0,0
Årets investeringar utgifter	-13 445,9	-5 399,4	-22 400,0
Årets investeringar netto	-13 445,9	-5 399,4	-22 400,0
varav interna investeringar			
Interna investeringar inkomster	0,0	0,0	0,0
Interna investeringar utgifter	-24,1	0,0	0,0
Netto interna investeringar	-24,1	0,0	0,0

BILAGA 2

Resultaträkning med prognos

Period: 201601-201608

Prognosperiod 201608

Benämning	Helårsbudget	Räddningsnämnden	
		Akkumulerad Redovisning	Helårsprognos
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Försäljningsintäkter	60,0	98,1	146,8
Taxor och avgifter	7 470,0	4 707,0	7 605,6
Hyror och arrenden	1 722,0	984,3	1 818,0
Bidrag	45 216,0	30 032,5	44 708,7
Förs. av verksamhet och konsulttjänster	4 645,0	2 967,9	4 763,6
Summa verksamhetens intäkter	59 113,0	38 789,8	59 042,8
- Varav externa	57 983,0	37 503,6	57 032,6
- Varav mot dotterbolag	400,0	527,3	755,9
- Varav kommuninternt	730,0	759,0	1 254,2
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Övriga lämnade bidrag	-102,0	0,0	-84,0
Löner	-82 747,9	-55 538,2	-82 816,8
Upplupna semesterlöner, förändring	0,0	720,1	-624,9
PO-pålägg	-32 593,8	-22 172,2	-32 914,7
PO-pålägg semesterlöneskuld	0,0	323,4	-206,1
Övriga personalkostnader	-1 145,0	-1 312,5	-1 669,3
Lokal- och markhyror	-33 739,0	-22 942,7	-31 859,9
Fastighetskostn. och fast.entreprenader	-1 470,0	-894,8	-1 425,4
Övriga främmande tjänster	-14 010,0	-8 990,3	-14 180,4
Övriga verksamhetskostnader	-21 204,2	-11 921,6	-18 050,7
Summa verksamhetens kostnader	-187 012,0	-122 728,9	-183 832,1
- Varav externa	-111 864,2	-71 539,7	-109 039,8
- Varav mot dotterbolag	-137,0	-183,4	-266,5
- Varav kommuninternt	-75 010,8	-51 005,8	-74 525,8
Avskrivningar	-11 090,0	-8 114,7	-12 174,6
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-138 989,0	-92 053,8	-136 963,9
Kommunbidrag	140 344,0	93 562,7	140 344,0
Summa skatteintäkter, generalla statsbidrag	140 344,0	93 562,7	140 344,0
Finansiella intäkter	0,0	2,3	2,0
Summa finansiella intäkter	0,0	2,3	2,0
Finansiella kostnader	-5,0	-0,3	-1,3
Internränta	-1 350,0	-876,2	-1 450,0
Övriga finansiella kostnader	0,0	-0,1	-0,1
Summa finansiella kostnader	-1 355,0	-876,6	-1 451,4
- Finansnetto	-1 355,0	-874,3	-1 449,4
RESULTAT FÖRE EXTRAORD. POSTER	0,0	634,6	1 930,7
ÅRETS RESULTAT	0,0	634,6	1 930,7

Benämning	Helårsbudget	Akkumulerad redovisning	Helårsprognos Augusti
Årets investeringar			
Årets investeringar inkomster	0,0	0,0	0,0
Årets investeringar utgifter	-22 400,0	-13 445,9	-22 000,0
Årets investeringar netto	-22 400,0	-13 445,9	-22 000,0
varav interna investeringar			
Interna investeringar inkomster	0,0	0,0	0,0
Interna investeringar utgifter	0,0	-24,1	0,0
Netto interna investeringar	0,0	-24,1	0,0

BILAGA 3

Resultaträkning per verksamhet

Period (t.o.m.) 201608
Prognosperiod 201608
tkr

Räddningsnämnden

Benämning	RESULTAT PER VERKSAMHET			Årsbudget	Prognos
	Ackumulerad redovisning	Ack. Redovisning föregående år	Ackumulerad budget		
* Totalt					
KOSTNADER	-131 720,2	-130 187,8	-132 861,4	-199 457,0	-197 458,1
INTÄKTER EXKL KOMMUNBIDRAG	38 792,1	40 254,9	39 408,7	59 113,0	59 044,8
NETTOKOSTNAD	-92 928,1	-89 932,8	-93 452,7	-140 344,0	-138 413,3
KOMMUNBIDRAG	93 562,7	91 102,7	93 562,7	140 344,0	140 344,0
RESULTAT	634,6	1 169,8	109,9	0,0	1 930,7
* POLITISK VERKSAMHET (1)					
KOSTNADER	-587,9	-696,6	-851,3	-1 276,9	-1 053,5
INTÄKTER EXKL KOMMUNBIDRAG	80,0	53,3	80,0	120,0	120,0
NETTOKOSTNAD	-507,9	-643,3	-771,3	-1 156,9	-933,5
KOMMUNBIDRAG	729,3	714,0	729,3	1 094,0	1 094,0
RESULTAT	221,4	70,7	-41,9	-62,9	160,5
* INFRASTRUKTUR, SKYDD M.M. (2)					
KOSTNADER	-131 132,6	-129 491,2	-132 010,1	-198 180,1	-196 404,8
KÖP AV HUVUDVERKS. EXTERNT	0,0	-1,5	0,0	0,0	0,0
INTÄKTER EXKL KOMMUNBIDRAG	38 709,8	40 200,0	39 328,7	58 993,0	58 922,8
NETTOKOSTNAD	-92 422,7	-89 291,2	-92 681,5	-139 187,1	-137 482,0
KOMMUNBIDRAG	92 833,3	90 388,7	92 833,3	139 250,0	139 250,0
RESULTAT	410,6	1 097,4	151,9	62,9	1 768,0
* KOMMUNLEDNING OCH GEMENSAM VERKSAMHET (8)					
KOSTNADER	0,3	0,1	0,0	0,0	0,3
INTÄKTER EXKL KOMMUNBIDRAG	2,3	1,6	0,0	0,0	2,0
NETTOKOSTNAD	2,6	1,7	0,0	0,0	2,3
RESULTAT	2,6	1,7	0,0	0,0	2,3

Kommentar

Uppsala kommun är värdkommun för den gemensamma räddningsnämnden. Den gemensamma nämnden ingår därmed i Uppsala kommuns organisation och nettokostnad, resultat och prognos i resultaträkningen är då endast Uppsala kommuns. Ersättningar från Tierps och Östhammars kommuner är upptagna enligt kostnadsfördelningen i avtalet mellan kommunerna.

BILAGA 4

Analys delårsuppföljning Uppsala kommun

Uppföljning per augusti 2016

Räddningsnämnden

Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Resultat perioden	Nettokostnad årsprognos	Nettokostnad fg år	Resultat april-prognos	Resultat augusti- prognos
Nämnden totalt	140,3	0,6	138,4	134,8	0,2	1,9
Politisk verksamhet	1,1	0,2	0,9	0,9	0,2	0,2
Infrastruktur, skydd m.m.	139,3	0,4	137,5	133,9	0,0	1,8
Övriga verksamheter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nettoinvesteringar	22,4	13,4	22,0			
Resultatrisk	Försämring 3,0	Förbättring 1,0	Prognosspann -1,1	2,9		

Analys av augustibokslut och helårsprognos

Nettokostnaden för perioden följer KF-budget. I perioden bedöms det finnas en för hög lokalhyreskostnaden på 1,7 mnkr på grund av felaktig fakturering från hyresvärd avseende Bärby och Rosendals brandstationer.

Nettokostnaden i prognosen för hela året är 1,9 mnkr lägre än KF-budget och beror främst på lägre lokalhyreskostnader än budgeterat vilket i sin tur beror på bedömningen att hyresvärd har fakturerat felaktiga hyror för Bärby och Rosendals brandstationer tidigare år. Skillnaden mellan prognosen i april har samma förklaring.

Kostnad per invånare för räddningstjänst ligger ungefär på medelvärdet jämfört med liknande kommuner.

För de kommande två åren 2017 till 2018 bedöms en ekonomi i balans kunna uppnås med en godtagbar nivå på verksamheten utifrån planerna i Mål och budget 2016.

Nämnden har under perioden haft låg personalomsättning och låg sjukfrånvaro. En minskning av sökande till anställning som brandman i beredskapstjänst (RiB-brandman) har dock synts. Det har även vid flertal tillfällen varit svårt att hålla målnivån av RiB-brandmän på en del orter. Problem med för få sökande till RiB-brandmän återfinns i hela landet och är en stor utmaning för räddningstjänsten nationellt. Nämnden ser för närvarande över hur denna fråga kan lösas framöver.

Riskkällor och osäkerhet

Säkerheten i prognosen bedöms till -3,0 till +1,0 mnkr, största osäkerhetskällorna är lönekostnaderna och lokalhyreskostnaderna.

BILAGA 4

Analys delårsuppföljning Uppsala kommun

Investeringar

Investeringsvolymen prognostiseras till 22,0 mnkr vilket följer nämndens investeringsbudget på 22,4 mnkr.

BILAGA 4

Analys delårsuppföljning Uppsala kommun

Lönekostnadsutveckling

LÖNEKOSTNADSUTVECKLING Belopp i tusen kronor	Bokslut f.å.	Årsprognos	Diff %	Diff tkr	Varav effekt av löneavtal		Varav återstående del (volymer mm)	
					%	tkr	%	tkr
Lönekostnad (konto 50-51)	80 853	83 442	3%	2 589	3%	2 200	0%	389

Lönekostnadsökningen jämfört med föregående år beror till största del på löneökningar enligt löneavtal. Lönekostnaden föregående år är cirka 450 tkr för låga och de prognosticerade lönekostnaden i år är cirka 450 tkr för höga på grund av felaktig bokförd semesterlöneskultsförändring i bokslutet 2015.

V I SAMVERKAR I EN GEMENSAM RÄDDNINGSNÄMND

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN I UPPSALA LÄN

DNR KS-2016-837
DPL 042

Plats och tid **Sammanträdesrummet, KS-salen kl. 13.00-13.50, 14.00-15.30**
Stadshuset, måndag den 17 oktober 2016

Beslutande

Anna Lindsjö (C) Knivsta	tjg. ordförande
Tommy Jakobsson (S) ÄLV	ledamot
Bodil Persson (M) Heby	ledamot
Anette Pettersson (S) Tierp	ledamot
Birgitta Holmlund (S) UA	tjg. ersättare
Alexandra Valdez (V) UA	tjg. ersättare
Mårten Blix (M) UA	tjg. ersättare
Christer Lindström (M)	tjg. ersättare

Övriga deltagande

Ulla Odhner (S) Heby	ersättare
Catarina Deremar (C) Tierp	ersättare
Kristina Österlund (S) Knivsta	ersättare

Ida Hellrup	chef
Karolina Placht-Lundkvist	sekreterare

Utses att justera

Justerings plats och tid

Birgitta Holmlund
Uppsala 2016-10-24 08.00

Underskrifter

Sekreterare

Paragraf nr 227-252, 254-260

Karolina Placht-Lundkvist

Tjg. Ordförande

Anna Lindsjö

Justerande

Birgitta Holmlund**ANSLAG/BEVIS**

Protokollet är justerat avseende § 227-252, 254-260

Organ

Överförmyndarnämnden

Sammanträdesdatum

2016-10-17

Datum för anslags uppsättande

2016-10-24 Datum för anslags nedtagande **2016-11-18**

Förvaringsplats för protokollet

Överförmyndarförvaltningen Stadshuset Uppsala

Underskrift

Karolina Placht-Lundkvist

Justerare

Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum

Sida

25

2016-10-17

...
§ 251

...
Beslut verksamhetsuppföljning

att godkänna den föreslagna verksamhetsuppföljningen för perioden maj till augusti 2016.

Föredragande

Ida Hellrup

Bakgrund

I samband med delårsbokslut för maj till juni 2016 skall kommunövergripande inriktningsmål och uppdrag samt nämndspecifika mål från verksamhetsplanen följas upp. När det gäller kommunövergripande inriktningsmål och uppdrag följer det värdkommunen Uppsalas.

Motivering

En uppföljning har skett av både de kommunövergripande inriktningsmålen och de nämndspecifika målen från verksamhetsplanen. Uppföljningen biläggs detta beslut.

Delges: Kommunledningskontoren i samtliga samverkande kommuner

8

Justerare

Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN I UPPSALA LÄN

Plats och tid **Sammanträdesrummet, KS-salen kl. 13.00-13.50, 14.00-15.30**
Stadshuset, måndag den 17 oktober 2016

Beslutande

Anna Lindsjö (C) Knivsta	tjg. ordförande
Tommy Jakobsson (S) ÄLV	ledamot
Bodil Persson (M) Heby	ledamot
Anette Pettersson (S) Tierp	ledamot
Birgitta Holmlund (S) UA	tjg. ersättare
Alexandra Valdez (V) UA	tjg. ersättare
Mårten Blix (M) UA	tjg. ersättare
Christer Lindström (M)	tjg. ersättare

Övriga deltagande

Ulla Odhner (S) Heby	ersättare
Catarina Deremar (C) Tierp	ersättare
Kristina Österlund (S) Knivsta	ersättare

Ida Hellrup	chef
Karolina Placht-Lundkvist	sekreterare

Utses att justera

Birgitta Holmlund

Justerings plats och tid

Uppsala 2016-10-24 08.00

Underskrifter

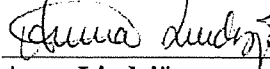
Sekreterare

Karolina Placht-Lundkvist

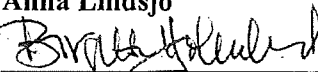
Paragraf nr 227-252, 254-260

Tjg. Ordförande

Anna Lindsjö

Justerande

Birgitta Holmlund

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat avseende § 227-252, 254-260

Organ

Överförmyndarnämnden

Sammanträdesdatum

2016-10-17

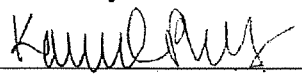
Datum för anslags uppsättande

2016-10-24 Datum för anslags nedtagande 2016-11-18

Förvaringsplats för protokollet

Överförmyndarförvaltningen Stadshuset Uppsala

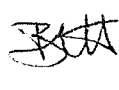
Underskrift

Karolina Placht-Lundkvist

8

Justerare

Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum

Sida

26

2016-10-17

...
§ 252

Delårsbokslut augusti 2016

...
Överförmyndarnämnden beslutar

att föra informationen till protokollet

Föredragande

Ida Hellrup

Nämnden följer budgeten. Resultatet för perioden är minus 400 000 vilket till största delen hänförs till arvoden för gode män som inte är jämt periodiserade under året. Arvodeskostnaderna är lägre under hösten när de flesta ställföreträdares årsräkningar granskats.

Prognosen är att nämnden skall göra ett överskott på 700 000. Dock är den inte helt rättvisande eftersom 200 000 utgörs av en felaktig bokning som skall föras tillbaka till finansförvaltningen. I övrigt finns också viss osäkerhet kring arvodeskostnader och fortbildningskostnader för personalen på förvaltningen. Årets resultat kommer kunna innebära ett marginellt överskott eller att nämnden slutar på ett noll resultat.

Lönekostnadsutvecklingen har ökat mycket sedan föregående år. I stort sett hela ökningen hänförs till kostnad för gode män till ensamkommande barn (drygt 33 miljoner kronor). Drygt en miljon i ökade lönekostnader hänförs till kostnader för personal på förvaltningen. En förstärkning av personalstyrkan har skett för att klara alla nya ärenden med ensamkommande barn.

8

Justerare

Utdragsbestyrkande

Verksamhetsplan 2016 Uppsala kommun

Uppföljning augusti 2016: 2016-08-31 *Organisation:* 5500 - Överförmyndarnämnden (ÖFN)

Inledning

Nämndens ansvarsområden

Överförmyndarnämnden i Uppsala län (ÖFN) bildades den 1 januari 2011 efter beslut i kommunfullmäktige i Uppsala, Knivsta, Heby, Tierp, Älvkarleby och Östhammars kommuner. Nämnden har Uppsala kommun som värdkommun. Som gemensam nämnd tillsammans med flera kommuner har överförmyndarnämnden ett ansvar både för verksamhetens inriktning som dess genomförande.

Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet. Överförmyndarnämnden utövar, i enlighet med föräldrabalken (1949:381) förmynderskapsförordningen (1995:379) samt lagen om god man för ensamkommande barn (2005:429) tillsyn över gode män, förvaltare och förmyndare. Tillsynen ska verka för att den som har ställföreträdare i form av god man, förvaltare eller förmyndare inte drabbas av rättsförluster.

Nämndens politiska plattform

Överförmyndarnämndens tillsyn ska verka för att den som har ställföreträdare i form av god man, förvaltare eller förmyndare inte drabbas av rättsförluster.

Syfte med nämndens verksamhetsplan och budget

Verksamhetsplanen beskriver hur nämnden ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget 2016-2018. Nämndens budget visar hur nämnden fördelar de ekonomiska resurser som den tilldelats i Mål och budget

Verksamhetsplanen visar hur nämndens politik bidrar till att uppfylla de krav som ställs genom:

- Inriktningsmål
- Uppdrag
- Servicenivåer
- Statsbidrag och riktade satsningar
- Budget

I samband med att nämnden beslutar om sin verksamhetsplan och budget beslutar den även om sin plan för intern kontroll. Det är förvaltningens uppgift att omsätta dessa planer i praktiken. Nämnden följer upp sin verksamhetsplan och budget i samband med kommunens gemensamma uppföljning per april, delårsbokslutet per augusti och årsbokslutet.

Begrepp som används i verksamhetsplanen

INRIKTNINGSMÅL handlar om kommunfullmäktiges mål i Mål och budget. Nämnden kan också komplettera med egna inriktningsmål. Nämnden baserar sina egna inriktningsmål på exempelvis statliga krav eller kommunala program och policyer. Inriktningsmålen ska alltid kunna följas upp och utvärderas.

UPPDRAG handlar om kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden i Mål och budget. Nämnden kan här också ge egna uppdrag till förvaltningen.

SERVICENIVÅER handlar om krav som ställs på nämnden från exempelvis staten på handläggningstider eller omfattning av nämndens service. Nämnden kan här också ställa egna krav på den service som ges inom nämndens ansvarsområden. Servicenivåerna handlar i så fall om sådant som nämnden tycker är särskilt viktigt för medborgare eller verksamheter.

STATSBIDRAG OCH RIKTADE SATSNINGAR handlar om statsbidrag som nämnden avser att söka och om kommunfullmäktiges riktade satsningar. Statsbidrag/riktade satsningar bör i så hög grad som möjligt knytas till verkställandet av ett mål, ett uppdrag eller en servicenivå.

NÄMNDENS BUDGET utgår från Mål och budget och preciseras i nämndens detaljbudget. Nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi redovisar budgeten separat för de båda rollerna.

NÄMNDENS STRATEGIER visar nämndens långsiktiga vägval för hur den ska nå sina mål. Strategierna synliggör med andra ord nämndens politik. Strategier för att öka jämställdheten ska alltid övervägas. Nämnden tar i sina strategier även hänsyn till kommunens program och policyer. Nämnden kan i beskrivningen av sina strategier visa vad som behöver göras även bortom 2016 för att sätta in åtgärderna i ett sammanhang.

NÄMNDENS ÅTGÄRDER visar vilka initiativ nämnden tar för att förverkliga sina strategier, uppdrag och servicenivåer. Det kan exempelvis handla om att nämnden gör riktade satsningar, fattar nödvändiga beslut, tillsätter en utredning eller startar en försöksverksamhet. Åtgärder för att öka jämställdheten ska alltid övervägas. För nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi behöver det framgå om åtgärden enbart gäller för egenregin eller om den gäller alla.

KONSEKVENSER AV ÅTGÄRDERNA visar både vilka konsekvenser åtgärden får för medborgare, verksamheter och medarbetare samt eventuella ekonomiska konsekvenser (kostnader eller besparingar).

Inriktningsmål

Mål

God service, enkelhet och korta handläggningstider präglar kommunens kontakter med företag, ideell sektor samt kommuninvånare.

Kommentar:

Utvecklingen av e-tjänster hade kunnat bli mer lättillgänglig för medborgarna med ett mer modernt verksamhetssystem. E-tjänster finns dock på plats för alla stora åtgärder som en ställföreträdare kan ställas inför förutom årsräkning vilket är en brist. Handläggningstiderna har hållits under perioden förutom några få fall.

Nämndens strategi för att nå målet

Nämnden har utvecklat en enklare e-tjänst så att ställföreträdare kan ansöka om samtycke i tillståndsärenden såsom fastighetsförsäljning och uttag från överförmyndarspärtrat konto. Under år 2016 kommer en e-tjänst för att lämna in redogörelser för god man till ensamkommande barn bli färdig. Nämnden erbjuder en rad blanketter för att förenkla för den som vill vända sig till förvaltningen. Det finns även mycket information på förvaltningens webbsida. Under år 2015 har ett reviderat informationsmaterial angående god man och förvaltare tagits fram för den som själv funderar på att han eller hon behöver god man eller förvaltare, är anhörig eller funderar på att bli ställföreträdare. Under år 2016 kommer ett informationsmaterial angående god man för ensamkommande barn att tas fram. Förvaltningen har dagliga telefontider och besökstider samt nås via e-post. Förvaltningen har handläggningstider för de flesta ärenden som kan aktualiseras hos nämnden.

Kommentar:

Uppfyllt så långt som möjligt är just nu. De möjliga e-tjänsterna som planerats för att införa är på plats.

E-tjänster

Konsekvens av åtgärden: Upplevs av många som ett enklare sätt att kontakta oss än via pappersblanketter.

Kommentar:

E-tjänsten för redogörelse god man till ensamkommande barn är klar. Den har testats på en pilotgrupp och kommer erbjudas alla ställföreträdare från oktober 2016.

Informationsmaterial

Konsekvens av åtgärden: Ett snabbt sätt att få en bild av vad en god man till ensamkommande barn kan göra samt vem som kan få del av hjälpen

Kommentar:

Informationsmaterialet är klart och används i verksamheten.

Heltid ska vara en rättighet och deltid en möjlighet för kommunens medarbetare, samtidigt som delade turer motverkas i verksamheten.

Nämndens strategi för att nå målet

Samtliga medarbetare på förvaltningen som vill arbeta heltid. Målet är uppnått och inga åtgärder krävs. Det förekommer inte heller delade turer.

Uppsala kommun erbjuder attraktiva möjligheter och villkor som står sig väl i konkurrensen, jämfört med andra arbetsgivare.

Nämndens strategi för att nå målet

Lönevillkor och arbetsuppgifter för förvaltningens medarbetare är likvärdiga med andra jämförbara arbetsplatser i statliga och kommunala sammanhang. Målet är uppfyllt.

Medarbetare har förutsättningar att nå överenskommen prestation och engagera sig aktivt i verksamhetens utveckling. Utvecklingsvägar är kända och kommunicerade.

Kommentar:

Arbetet med att ta fram förvaltningsspecifika lönekriterier startades i maj 2016 och pågår fortfarande. Medarbetarna är involverade i processen tillsammans med förvaltningschef och HR-chef.

Nämndens strategi för att nå målet

Förvaltningens medarbetare deltar i verksamhetsutvecklingen och har stöd för att nå överenskommen prestation i diverse beslutstöd som instruktioner, checklistor och mallar. Förvaltningen skall under 2016 arbeta fram förvaltningsspecifika lönekriterier för att tydliggöra för den enskilde medarbetaren hur prestation värderas när lön sätts.

Lönekriterier

Konsekvens av åtgärden: Det blir tydligare för den enskilde medarbetaren hur prestation värderas när lön sätts.

Uppsala kommun ger förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen.

Kommentar:

Tillsättningen av god man och förvaltare kan leda till ökad hälsa för den enskilde och dess omgivning.

Barns och ungdomars delaktighet bidrar till att verksamheten anpassas till deras behov.

Kommentar:

Barn tillfrågas om att yttra sig i de ärenden där det är möjligt med hänsyn till barnets ålder och mognad.

Skillnader i levnadsvillkor för kommunens invånare jämnas ut.

Kommentar:

Nämndens verksamhet har ingen direkt påverkan på detta mål.

Uppsala kommun möjliggör för ett ökat utbud av bostäder och arbetstillfällen.

Kommentar:

Nämndens verksamhet har ingen direkt påverkan på detta mål.

Uppsala kommun är i framkant i miljö- och klimatomställningen. Utsläppen av växthusgaser minskar totalt sett, miljömålen uppfylls och åtgärder vidtas för anpassning efter förändrat klimat.

Kommentar:

Nämndens verksamhet har ingen direkt påverkan på detta mål.

Uppsala kommun är attraktiv för nyetableringar och företag.

Kommentar:

Nämndens verksamhet har ingen direkt påverkan på detta mål.

Uppsala kommun ska vara en av landets bästa landsbygdskommuner.

Kommentar:

Nämndens verksamhet har ingen direkt påverkan på detta mål.

Det förebyggande arbetet och tidiga insatser utvecklas inom kommunens alla verksamheter.

Kommentar:

Nämndens verksamhet har ingen direkt påverkan på detta mål.

Tillgänglighetsskapande åtgärder i kommunens bostadsområden minskar behovet av särskilda boendeformer.

Kommentar:

Nämndens verksamhet har ingen direkt påverkan på detta mål.

Uppsala kommun erbjuder fler människor med funktionsnedsättning arbete och sysselsättning.

Kommentar:

Förvaltningen har inget aktivt arbete med detta.

Inflytande och delaktighet inom välfärden ökar för Uppsalaborna.

Kommentar:

Nämndens verksamhet har ingen direkt påverkan på detta mål.

Uppdrag

Arbeta med jämställdhetsintegrering utifrån den beslutade CEMR handlingsplanen i all kommunal service och i den kommunala organisationen.

Deltar med representant i de träffar som anordnas av kommunens jämställdhetsstrateg samt gör de uppdrag som där ges.

Konsekvens av åtgärden: Förvaltningen jämställdhetsintegrerar verksamheten

Bevaka möjligheter att söka statlig finansiering för investeringar och löpande verksamhet.

Nämnden återsöker arvode till god man för ensamkommande barn samt tolkkostnader från Migrationsverket

Konsekvens av åtgärden: Kostnadstäckning ges för arvoden och tolk men inte för handläggningkostnader som inte går att återsöka

Granskning

Granskning av redovisningshandlingar ska ske i enlighet med den granskningsinstruktion som Överförmyndarnämnden i Uppsala län antar för 2016. Målet för granskningen för 2016 är att 100 % ska vara klart fram till den 1 oktober 2016. Ytterligare delmål ska vara 8 % till den 1 februari, 22 % till den 1 mars, 35 % fram till den 1 april, 55 % fram till den 1 maj, 70 % fram till den 1 juni, 80 % fram till den 1 juli och 90% fram till 1 september.

Uppföljning av målen ska ske vid korta morgonmöten en till två gånger i veckan. För granskargruppen finns en samordnare som har ansvarar för uppföljning och rapportering. För granskningen kommer extra resurser tas in som ska arbeta med granskning i perioden mellan den 18 januari till den 30 augusti.

Som ett led i granskningsarbetet ska det under året genomföras ett antal fördjupade granskningar. Dessa fördjupande granskningar kan vara en mer ingående kontroll av underlag för ställföreträdarens redovisning eller kontakt med den enskilde eller personer i hans nätverk (hemtjänst, boendepersonal m.fl.)

Kommentar:

Målet har inte nåtts eftersom förvaltningen fick fokusera på arbetet med ensamkommande barn i början på året och därför hamnade efter med granskningen av årsräkningar. Förvaltningen har kunnat ställa om till att avdela något mer resurser till granskning från augusti vilket gör att en upphämtning kommer att göras. 84 % av alla årsräkningar var granskade den sista augusti.

Granskningsmål 2016

Granskningsmål 2016

100 % 1 oktober

Delmål

8 % 1 februari

22 % 1 mars

35 % 1 april

55 % 1 maj

70 % 1 juni

80 % 1 juli

90% 1 september

Orsak till uppdraget: Årsräkningar behöver granskas i tid för att eventuella felaktigheter skall kunna upptäckas och rättsförluster för den enskilde undvikas.

Konsekvenser av uppdraget: Förstärkning med fler medarbetare för att nå granskningsmålen.

Rekrytering av nya ställföreträdare

Under 2016 har överförmyndarförvaltningen som mål att rekrytera 80 personer som är intresserade av att ta uppdrag som god man eller förvaltare. Målet ska vara att rekrytera 40 nya gode män boende i Uppsala och Knivsta samt 10 stycken nya gode män i var och en av de övriga samverkanskommunerna. Vid rekrytering i Tierp\, Heby\, Östhammar och Älvkarleby ska om möjligt informationsmöten planeras lokalt och i samarbete med befintliga gode mansföreningar. Arbetet med en rekryteringsgrupp på förvaltningen som planerar och genomför särskilda rekryteringssatsningar skall fortgå.

Nämnden ser att det under en lång tid varit stora svårigheter för förvaltningen att rekrytera ställföreträdare till de allra svåraste uppdragen. Under 2016 skall därför utredas alternativ för att kunna rekrytera ställföreträdare i rimlig tid och med rätt kompetens även i dessa uppdrag.

Kommentar:

Rekryteringsmålen ligger i fas för 2016. Utredning av alternativ väg att rekrytera ställföreträdare är gjord och en ny modell är tagen i bruk. 10 av förvaltningens äldsta ärenden har därmed blivit tilldelade ställföreträdare.

Rekryteringsmål

Orsak till uppdraget: För att kunna erbjuda ställföreträdare till nya uppdrag och byta ut ställföreträdare i pågående uppdrag behöver nya ställföreträdare rekryteras.

Konsekvenser av uppdraget: Personer i behov av ställföreträdare kan även fortsatt få hjälp.

Utredning alternativa vägar till rekrytering i de svåraste uppdragen

Orsak till uppdraget: De tar i dagsläget lång tid att rekrytera i de svåraste uppdragen\, flera månader upp till ett år har förekommit. När rekrytering väl lyckas är ställföreträdaren sällan kompetent nog att klara av uppdraget.

Konsekvenser av uppdraget: Även personer med stora hjälpbehov kan få ett adekvat stöd av en ställföreträdare.

Utredningar med anledning av klagomål på ställföreträdare

Överförmyndarförvaltningen tar emot och utreder klagomål på ställföreträdare. Utredningarna ska präglas av hög rättsäkerhet och förutsebarhet inför beslut. Utredning av klagomål skall påbörjas inom fem arbetsdagar.

Kommentar:

Under perioden har längre handläggningstider förekommit i enstaka fall. Det är dock en positiv trend vad gäller handläggares möjlighet att hålla handläggningstider. Ärenden med god man för ensamkommande barn har minskat vilket lett till en bättre arbetsbelastning.

Utredning av klagomål skall påbörjas inom fem arbetsdagar

Orsak till uppdraget: Utredning av klagomål är viktigt för att säkerhetsställa att ställföreträdarna är rättrådiga, erfarna och i övrigt lämpliga

Konsekvenser av uppdraget: Eventuell misskötsamhet hos en ställföreträdare upptäcks snabbt.

Registrering av allmänna handlingar och arkiv

Registrering av inkommande och utgående allmänna handlingar ska ske löpande och i ärendesystemet Wärna. I oktober 2016 ska avsättas en heldag för arkivvård. Arkivering och dokumenthantering ska ske i enlighet med överförmyndarnämndens arkivplan.

Kommentar:

Arbetet pågår enligt plan.

Arkivdag

Orsak till uppdraget: För att säkerhetsställa att arkivering och dokumenthantering sker i enlighet med arkivplan.

Konsekvens av uppdraget: God ordning i arkivet.

Kommentar:

En arkivdag är inplanerad.

E-förvaltning

För att möjliggöra en vidareutveckling av e-tjänster inom överförmyndarnämndens verksamhetsområde krävs en investering i ett nytt verksamhetssystem. Beslut om vilket verksamhetssystem som skall väljas bör tas under 2016. Byte av verksamhetssystem ska samordnas med Kommunledningskontor och staben för IT. Arbetet med e-tjänster fortsätter under 2016.

Kommentar:

Fortsatt utredning har skett om övergång till nytt verksamhetssystem. Analysen har dock stannat vid att det inte finns något lämpligt verksamhetssystem att byta till just nu. Fortsatt bevakning av verksamhetssystem som skulle kunna vara aktuell med vissa förändringar.

Beslut om vilket nytt verksamhetssystem som skall användas

Orsak till uppdraget: Ett nytt verksamhetssystem krävs för att använda e-tjänster fullt ut. Nuvarande verksamhetssystem erbjuder inte heller möjlighet till att följa ärendena som inkommer.

Konsekvenser av uppdraget: Bättre service till ställföreträdare och effektivare handläggning på förvaltningen.

Lokal närvaro

Den lokala närvaron i alla samverkande kommuner motsvarar behovet. Kontoret ska synliggöra verksamheten i alla samverkande kommuner internt och externt. Genom annonsering i lokal media skapa intresse för uppdragen som ställföreträdare.

Kommentar:

Bokade besök i samverkans kommunerna vid behov, lokala rekryteringsmöten och annonsering i lokala annonsblad.

Servicenivåer

Samtycke

För en ställföreträdare finns ett begränsat antal beslut som kräver samtycke från överförmyndarnämnden. Allmänt för dessa beslut gäller att de ska behandlas rättssäkert och effektivt.

Kommentar:

Handläggningstiderna har hållts i stort under perioden. Det har varit viss eftersläpning på grund av inströmningen av ensamkommande barn under våren. Stickprover i samband med uppföljning av internkontrollplan visar att samtliga stickprovsärenden handlagts inom ramen för handläggningstiderna.

En ansökan om uttag från överförmyndarspärtrat konto skall behandlas inom 3 arbetsdagar. Enansökan om uttag från överförmyndarspärtrat konto skall behandlas inom 3 arbetsdagar från det att en komplett ansökan lämnades in. Om ansökan inte kan medges inom den tiden skall en underrättelse skickas till sökande inom sammatid.

Nämndens åtgärder för att upprätthålla servicenivån: Inga åtgärder nödvändiga

Beslut i övriga tillståndsärenden skall lämnas inom sju arbetsdagar från det att en komplett ansökan har inkommit.

Övriga tillståndsärenden; köp och försäljning av fastigheter och bostadsrätter\, arvskiten\, pantsättningar\, lån och kapitalplaceringar. Beslut i ärendet skall lämnas inom sju arbetsdagar från det att en komplett ansökan har inkommit.

Nämndens åtgärder för att upprätthålla servicenivån: Inga åtgärder nödvändiga.

Kompletteringar av ansökningar om samtycke som inte är fullständiga skall göras inom 3 arbetsdagar.

Nämndens åtgärder för att upprätthålla servicenivån: Inga åtgärder nödvändiga.

Anordnande av godmanskap eller förvaltarskap

Efter en ansökan om god man eller en anmälan om att en enskild är i behov av en sådan skall den enskilde ha fått en god man eller förvaltare utsedd inom 90 dagar. Detta gäller i de fall där överförmyndarförvaltningen inte anser att den enskildes behov kan tillgodoses på ett mindre ingripande sätt.

Kommentar:

Det finns fortfarande ärenden som är äldre än 90 dagar dock finns påbörjade åtgärder på alla de områden som identifierats som anledning till att ärendena blivit äldre än 90 dagar.

God man eller förvaltare utsedd inom 90 dagar

Efter en ansökan om god man eller en anmälan om att en enskild är i behov av en sådan skall den enskilde ha fått en god man eller förvaltare utsedd inom 90 dagar. Detta gäller i de fall där överförmyndarförvaltningen inte anser att den enskildes behov kan tillgodoses på ett mindre ingripande sätt.

Nämndens åtgärder för att upprätthålla servicenivån: Utredda alternativa vägar för att rekrytera i de svåraste ärendena.

Konsekvenser av åtgärderna: Den enskilde får hjälp av god man eller förvaltare inom rimlig tid.

Anordnande av godmanskap för ensamkommande barn

Kommentar:

Tillgång på god man till ensamkommande barn är numera god och från och med att ansökan är komplett tar det aldrig mer än två veckor att förordna god man till ett ensamkommande barn.

God man för ensamkommande barn skall förordnas inom två veckor.

Efter ett en ansökan om god man för ensamkommande barn är komplett skall god man förordnas inom två veckor. Komplettering av en ansökan eller anmälan som inte är komplett skall göras inom tre arbetsdagar.

Nämndens åtgärder för att upprätthålla servicenivån: Personalförstärkning och ytterligare rekryteringssatsningar.

Konsekvenser av åtgärderna: Den enskilde får hjälp av god man inom rimlig tid.

Statsbidrag och riktade satsningar

Statsbidrag

Nämnden återsöker arvode för god man till ensamkommande barn

Kommentar:

Återsökning görs kontinuerligt.

Riktad satsning

Fortsätta arbetet med att hitta nya vägar att rekrytera gode män och förvaltare som startades under 2015.

Kommentar:

Se kommentar under rekrytering högre upp.

Erbjuda möjlighet till enklare e-tjänst i form av blanketter som kan signeras med en säker signatur.

Insatser för att tillförsäkra att en rättssäker handläggning för ärenden med ensamkommande barn bibehålls, trots kraftigt ökande ärendetillströmning.

Kommentar:

Processer och rutiner ses över och flera rutinbeskrivningar är färdiguppdaterade.

Handläggare på överförmyndarförvaltningen utbildas i hedersrelaterat våld och förtryck.

Kommentar:

En handläggare är anmäld till en kurs och kommer delge sina kunskaper till övriga gruppen.

Nämndbehandlas 2016-10-17

Uppföljning per augusti 2016

Överförmyndarnämnden

Belopp i miljoner kronor	KF-budget nettokostnad	Resultat perioden	Nettokostnad årsprognos	Nettokostnad fg år	Resultat april- prognos	Resultat augusti- prognos
Nämnden totalt	-15,4	-0,4	-14,8	-13,2	0,2	0,7
Politisk verksamhet	-15,4	-0,3	-14,7	-13,2	-0,7	0,8
Flyktingmottagande	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,9	-0,1
Övriga verksamheter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nettoinvesteringar	0,1	0,1	0,0			
Resultatrisk	Försämring 0,7	Förbättring 0,0	Prognosspann 0,0		0,7	

Analys av augustibokslut och helårsprognos

Nämnden följer budgeten. Resultatet för perioden är minus 400 000 vilket till största delen hänförs till arvoden för gode män som inte är jämt periodiserade under året. Arvodeskostnaderna är lägre under hösten när de flesta ställföreträdares årsräkningar granskats.

Riskkällor och osäkerhet

Prognosen är att nämnden skall göra ett överskott på 700 000. Dock är den inte helt rättvisande eftersom 200 000 utgörs av en felaktig bokning som skall föras tillbaka till finansförvaltningen. I övrigt finns också viss osäkerhet kring arvodeskostnader och utbildningskostnader för personalen på förvaltningen. Årets resultat kommer kunna innebära ett marginellt överskott eller att nämnden slutar på ett noll resultat.

Investeringar

Det finns inga planerade investeringar

Lönekostnadsutveckling

LÖNEKOSTNADSUTVECKLING					Varav		Varav	
	Belopp i tusen kronor				effekt av		återstående	
	Bokslut f.å.	Årsprognos	Diff %	Diff tkr	%	löneavtal	%	del (volym- mm)
						tkr		tkr
Lönekostnad (konto 50-51)	19 536	54 114	177%	34 578	3,08%	602	174%	33 976

Lönekostnadsutvecklingen har ökat mycket sedan föregående år. I stort sett hela ökningen hänförs till kostnad för gode män till ensamkommande barn (drygt 33 miljoner kronor). Drygt en miljon i ökade lönekostnader hänförs till kostnader för personal på förvaltningen. En förstärkning av personalstyrkan har skett för att klara alla nya ärenden med ensamkommande barn.

Kommunfullmäktige

Grön markering – åtgärdat/verkställt/rapporterat

Paragraf	Ärende	Status/ åtgärd Ansvarig
§15/2014-04	<p>Utvärdering av gemensam räddningsnämnd</p> <hr/> <p>En utvärdering av den gemensamma räddningsnämndens verksamhet bör genomföras i god tid före utgången uppsägningstid 2017-06-30.</p> <p>Östhammars kommun ska initiera en sådan utvärdering tillsammans med de två övriga ägarna Uppsala- och Tierps kommuner.</p> <p>En särskild medborgardialog ska genomföras och föregå beslut i kommunfullmäktige om eventuellt fortsatt samarbete.</p> <p>Östhammars kommun ska förbättra informationen kring ärendehantering exempelvis via webben, i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Information om vilka stora övergripande frågor som är påbörjade att utredas • Information om hur långt beredningen av ärendet har kommit • Information om när ärendet ska tas upp för beslut. 	<p>Utvärdering har initierats. Rapport inväntas under kvartal 1 2017. Samråd/dialog ska genomföras under kvartal 1 2016.</p> <p>Tillväxtkontoret ansvarar för detta</p> <p>Information finns på hemsida under "På gång"</p> <p>Ärendet anses avslutat. 2016-06-20 Och har anmälts på KF 27/9-2016</p>

OSTHAMMARS KOMMUN	
Handling P, KF 2016-12-13 1 av 1	
2016 -06- 13	
Dnr: KS-2016-535	Dpl: 913

Vandringsled runt Dannemorasjön

Läget för Dannemorasjön och dess vattenområde är akut. Enskilda, föreningar och politiska partier har på olika sätt försökt förmå Östhammars kommun att engagera sig i arbetet för ett friskt och levande vattenområde. Tyvärr har resultatet hittills varit ganska klen.

Allmänhetens tillgänglighet till Dannemorasjön är låg. Endast vid Lilla Ralby finns idag möjlighet, delvis tack vare engagerade medborgare och föreningar, delvis tack vare kommunalt stöd, att ta sig ned till vattnet. För att öka engagemanget för området, och för att förbättra möjligheterna till friluftsliv i området, skulle en ökad tillgänglighet vara av stort värde.

I förslaget till nya lokala miljömål för Östhammars kommun finns en punkt ”Iordningsställda, utvecklade och tillgängliga naturområden”. Att tillgängliggöra Dannemorasjön vore ett utmärkt projekt.

Med hänvisning till ovanstående yrkar jag

- att Tekniska kontoret ges i uppdrag att möjliggöra skapandet av en vandringsled runt Dannemorasjön, med hänsyn tagen till berörda markägare.

Österbybruk den 9 juni 2016

Kerstin Dreborg (MP)

Yttrande över motion om vandringsled rund Dannemorasjön

Kerstin Dreborg (MP) har i en motion föreslagit att Tekniska kontoret ges i uppdrag att möjliggöra skapandet av en vandringsled runt Dannemorasjön.

Ur naturmiljösynpunkt finns intressen för en vandringsled runt Dannemorasjön bland annat för värdena som fågelsjö.

Erfarenheter från liknande projekt visar att det krävs mycket förarbete i form av kontakter med markägare, avtalsskrivningar etc. Behov av anläggningar (spänger, skyltar, markeringar) samt underhåll av dessa bör också kartläggas. Därför rekommenderas att en förstudie görs i ett första skede där alla frågor kring markavtal, anläggningar etc utreds och klargörs.

Kultur- och fritidsnämnden är ansvarig för frågor gällande fritid och friluftslivet och bedömer inom sin budget möjligheterna till finansiering av en förstudie och utförande. Externa medel kan sökas t ex via Leader, Landsbyggsprogrammet eller Lona.

Tekniska förvaltningen kan eventuellt vara behjälpliga i ett utförande skede men har inga egna resurser eller budgeterade medel för utveckling av natur eller friluftslivet utanför tätorterna.

Flera förslag på kompletterande vandringslingor i Österbybruk och Dannemora området finns sedan tidigare initierade av både föreningar och enskilda. För att kunna prioritera skulle det vara bra med en plan för natur-kultur-friluftsliv i Österbybruk-Dannemoraområdet som tydliggjorde de olika förslag och idéer som finns.

Samråd har skett med Camilla Andersson, miljösakkunnig på Strategienheten och Peter Jansson, utvecklingsledare på Kultur- och Fritidskontoret.

Tekniska kontoret

Annika Bexelius
Teknisk chef

Gällande förslag till anläggande av vandringsled runt Dannemorasjön

Östhammars kommun vill ge ytterligare information och berätta om förutsättningar kring förslaget att anlägga en vandringsled runt Dannemorasjön.

OMRÅDETS VÄRDEN

Dannemorasjön och området runt sjön har stora värden som bland annat fågelsjö, angränsande ängs- och hagmarksvärden och stora kulturvärden. Intill sjön ligger naturreservatet Andersby ängsbackar, som också är ett Natura 2000-område. Ett stort område öster om sjön är utpekade i Naturvårdsprogrammet för Uppsala län (område 82.96 Dannemora-Österbybruk).

Hela sjön ingår i det regionalt utpekade kulturmiljöområdet Dannemora-Film. Sjön ingår i Riksantikvarieämbetets och Naturvårdsverkets utpekade område Fyrisåns-Björklingeåns dalgångar (särskilt värdefulla vatten). Sjön ingår också i riksintresseområdet för kulturmiljö Dannemora- Österbybruk. Öster om sjön går en kanal, benämnd Gruvdiket, som har inventerats inom projektet Skog och Historia.

Sjön ingår i ett markavvattningsföretag, Fyrisåns båtnadsföretag. Större delen av Dannemorasjön ingår i område för Landskapsbildskydd. Strandskyddet gäller runt hela sjön och är utökat inom vissa delar.

Sammantaget kan sägas att Dannemorasjön med omgivning har höga natur-, kultur- och landskapsvärden.

FASTIGHETSÄGARE

Närmast runt Dannemorasjön finns ett antal olika fastighetsägare. Vid anläggning av vandringsleder eller liknande behöver alltid samtliga fastighetsägare kontaktas och avtal skrivas. Det behövs också avtal med fastighetsägare gällande förvaltning- eller skötsel av en vandringsled, samt medel för skötsel.

ERFARENHETER AV ANDRA NATURVÅRDS-/FRILUFTSPROJEKT

Östhammars kommun är och har varit delaktiga i projekt av liknande karaktär, ofta i mindre skala. Ganska vanligt är då att en förening har en idé kring ett utvecklande av ett naturområde, och hör av sig till kommunen. Vi tar vanligtvis in Upplandsstiftelsen i diskussionerna i ett tidigt skede, eftersom de arbetar med friluftsliv och naturvård i vår kommun och andra kommuner i länet och har en bred erfarenhet av liknande projekt.

Föreningen/motsvarande organisation presenterar sina idéer och sin målbild, och vi diskuterar tillsammans baserat på liknande projekt; vad vi ser för möjligheter, utmaningar och begränsningar i projektet. Utifrån detta kan en projektbeskrivning tecknas ned.

I nästa skede försöker vi lotsa/hjälpa föreningen rätt i att söka medel för att genomföra projektet. I vissa fall kan Upplandsstiftelsen eller Östhammars kommun administrera ansökan, i andra fall är det föreningen som gör detta. Ibland arbetar kommunen på egen hand med liknande utvecklingsprojekt, oftast då på kommunal mark. Vi har inom Östhammars kommun vana med att arbeta med LONA (Lokala Naturvårdsmedel), som staten årligen delar ut till Länsstyrelserna. Det finns även andra medel inom Leader och övriga delar av Landsbygdsprogrammet för att utveckla natur- och kulturmiljöer. Vid större projekt rekommenderar vi ofta föreningen/projektet att söka medel för en förstudie i första skedet, där man dels undersöker naturvärden och andra värden man vill lyfta fram, vilka ev. tillstånd som krävs för att genomföra de åtgärder man vill, samt tar fram kostnadsberäkningar för större åtgärder. Gällande Dannemorasjön är delar av området runt sjön är sankt och flera bäckar/åar har in- eller utlopp i sjön. Sådant är t.ex. något som skulle behöva tas i beaktande i ett eventuellt projekt med mål att anordna en vandringsled. Det kan handla om behov av späningar, broar etc., vilket också påverkar kostnader för sådana projekt.

Baserat på tidigare erfarenheter är denna arbetsgång något vi rekommenderar i liknande projekt, i syfte att projektet ska bli så bra som möjligt och vara möjligt att genomföra med gott och hållbart resultat. Förstudien ska då ge underlag för en fördjupad projektplan, med ev. förändringar i projektets omfattning och inriktning, baserat på det som kommit fram under förstudien.

ANDRA PROJEKT/IDÉER I OMRÅDET

Det finns fler idéer för vidareutveckling av besöksnäring, kulturmiljö, stigar etc. i närområdet. Östhammars kommun har varit i kontakt med hembygdsföreningen kring kulturmiljöfrågor/vallonbruk m.m. och fört samtal med Upplands Gång- och vandrarförbund gällande vandringsleder i och runt Österbybruk. Upplandsleden ansluter till Österbybruk men går inte fram till/förbi Dannemorasjön.

Österby Dannemora vattenråd har också initierat ett projekt för ökad vattenkvalitet i sjön och där finns flera aktörer med som projektdeltagare. Som rådgivande finns Östhammars kommun, Fyrisåns vattenförbund och Länsstyrelsen i Uppsala län. Upplandsstiftelsen är också tillfrågade att bidra med kunskap i projektet.

Östhammars kommun tar med sig idéförslaget om vandringsled runt Dannemorasjön i vårt kommande arbete med friluftsliv, kulturmiljöer och naturvård, bland annat kopplat till miljömålet som handlar om iordningsställande av naturområden samt i våra kommande dialoger med andra aktörer. Vi har inte fastlagt en plan eller prioritering för vilka områden/besöksmål vi från vårt håll kommer att börja med och kan ännu inte ange tidplan för arbetet eller vad detta förslag skulle hamna i en sådan prioritering.

Om det finns en förening/motsvarande organisation som vill driva frågan/idén vidare mer specifikt, välkomnar Östhammars kommun in till ett samtal med Strategi-enheten för att diskutera vilka möjligheter som finns i att jobba vidare med ett sådant projekt.